

شرح قصيدة البحتري

عن الامام
الشيخ محمد

٢٥٧

207

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد و شکر متعاقب الورد و اول واجب الوجود و غایه کمال مقصود
 حضرت منعم کریم بی غلته که بوحفت ورق زلفشان آسمانی
 پرواخته مهر ابداع و ایجاد و تراکیب سازه باهره اشعار
 مخلوقاتی قلم دست قدرت کامله سیده مصدر کسب اختراع و انشا و
 ایلدی و صلوة و سلام بی انقضا م اول مطلع دیوان نبوت
 و شهبیت قصیده رسالت زبده منظومه خلقت سرنا که کتاب اصطفی
 اعنی به نبینا محمد المصطفی علیه افضل الصلوة و من التحیات از کباب
 خضر مارینه تقدیم و اهدا و نجوم سماء اهدا اولان آل و اصحاب سعادت
 اشتغال حضراتی و یاجه عنوان الشرف ترصیه و تسلیم قلند قدن صکره
 تا و دان قلم عاجزانه اید بگوونه اسقای کلستان آمال و لنور که بوعبد
 عاجز ناپسایمان محمد کی کمقدور و ناتوان کوکب المصیبه اسمی اید موسوم
 و بنی الامام قصیده برود و میکلده معروف قصیده مبارکه بی شعرا و
 کجفی مرحومه اقتضای واقداً بودندن قدم ترکی لسان اید تجسمه مبارک
 ایتمشیدم لکن بیات قصیده نک معناسی معلوم و منفرم اولدجه

تخمینک ربطی و لطائف معناسی ظاهر و لحن ملاحظه سیده آثار مشاعر
 فضل اولان معننی و معبر شروح قصیده بی بعد المطالع هر زبده بولان
 بیان صحت معنی و تدقیقات استعارات و انواع مجاز و کنایاتی اخذ
 و قواعد کلیه سیده محندن نقل و تفسیر ایدوب خصوصاً هر تخمینک
 اعراسنده یاز و قدری احتمال تدن مختار و ظاهر اولان انجمن برقت
 اعراب کویه سنی بیان اید اکتفا اولنمشدر لکن کتب کویه دن
 و فزون سازه دن مناسبته بعضاً قواعد کلیه سی و خی نقل و اجرا
 اولند یغندن ما عدا ابیاتک عبارت معناسی ترکی تغییر اید یعنی
 ا و ایتیمک ایچون لسان ترکی اید شرح ایتیمک مناسب کورلدی خصوصاً
 هر بیتده بولان صنایع بدیعیه بعضی شرا حک تفصیل اید کی
 و جهله آخر ابیاتده تحریر و هر سنی وزن عربیه سی و زره تقطیع اید
 ا کمال کتابه قدره النمله بقدرها مفاد کجه عاجزانه تشمیر ساق قدرت
 و اهتمام و اسمنی تو سئل تشمیر سیده اتمام مرام اولنمشدر **قطعه**
 امیدم خلقه نه کی نه احسانه نه تجسیدر موجودیت فخر رسیده شوق مطلقه
 کباره عرض کلا اید ایتیم نعمتم زائل حذر صد اخذ ترک خفی زیاده محققه
 حضرت عفور کنه نجشاً بوسیده جرایه اید جریده مسوده سنیانه
 قلم عفور و عفوان جلوب دایره محبت علاقه محمدیه دن بران دور
 و مهور ایتیمه آیین **مدی** شراح ذوی الاحترام علیهم الرحمة اولاً
ناظم قصیده نور الله مضجعه بانوار الرحمة و الغفران خضر مدینک
 خالنی ترفیع و توصیف **بعده** قصیده مبارکه بی انشا و تک سبب
 ظاهر یسینی و وجه تشمیه سی ذکر و بیانی تقدیم ایتیم علیه شارح معبر
 و رة المصیبه صاحبی کوردی علیه الرحمة **نک** اول باده نقل و تحریر اید کی
 تفصیلات اختیار اولنوب بگوونه بعبارة نقل و تفسیر اید و ابتدا

اوله من الله العون والاحسان **قال رحمه الله** ماظم القصيدة
فهو الشيخ الامام المحقق شرف الدين ابو عبد الله محمد بن سعد البصري
وهو من اقليم الصعيد من اعمال مصر القاهرة واشتهر بالبوصيري وهو
عالم محدث اخذ منه الحديث كثير من العلماء العظام ولد سنة ثمان
وسمائه وتوفي سنة ست وتسعين وسمائه بمصر نور الله
روحه ونور ضريحه وقبره مزارنا الان وراة قبر الامام الشافعي رحمه
عليه وكان رحمه الله من عجائب الدهر في النظم والنثر وناهيك
بنظم البردة الشريفة التي لا مثل لها وصحب القطب الرباني ايا القبا
المرسي من المشايخ الصوفية فعادة عليه بركته الى ان فارق اهل زمانه
في العلوم وغيره كما في شرح المعزة للسيد العلي الارزهرى **وآنا سبب** نقله
حكي عنه انه قال اصابتني ضابط فاج فابطل نصفى الاسفل من الحركة
فكملت في نفسي ان اعمل قصيدة في مدح النبي عليه الصلوة والسلام
فانشأتها ومنت وايت النبي **صلى الله عليه وسلم** في المنام فتوسلت
اليه وتضرعت لديه وسأله كشف ضريفي فناداني ان قم فقد كشف الله
عنك الضر وعفرك بركة قصيدتك فانتبهت معافا سليما ببركتها
فصادفتني في طريق بعض الفقهاء فناداني بالسلم وقال لي اسمعني
القصيدة التي التفتها في مدح النبي عليه السلام فقلت له اي القصيدة
تعني فقال التي اولها **امن تذكر جيران بذي سلم** فقلت من اين هذا
فوالله لم يطلع عليها احد فقال سمعتها البارحة ثم تدبني يدي من صنف
فيه وهو يميل كالقضب وقد عافاك الله وعفرك بركتها
فلك البشرى هذا نص كلام المصنف رحمه الله وكان الوزير بها الدين
وزير ملك الظاهر فاستنسخها ونذر ان لا يسمعها الا خافيا مكشوف
الراس وكان يحب سماعها وتيسر بها هو واهله فراوا من بركتها

خيرا كثيرا في دينهم ودنياهم ولقد اصاب الوزير المذكور ببرد وثقل
منه على العمى فقبل له في المنام اطلب القصيدة البردة وضعها على عينيك
تشفى باذن الله تعالى فقل وعفى لوقته ببركتها عظيمة واسرارها جسيمة عند
طلب الحاجة ونزول المسلمات واما من مريض ثلث عليه الاشفاة الله
وكتبوا كتباً في خواصها ومنافعها واما اسمها المشهور **قصيدة البردة**
وذكر وافي وجه التسمية بالبردة ان النبي صلى الله عليه وسلم في العي
على الناظم ردا حين رآه في المنام ومسح بیده الكريمة نصفه المؤف
ووجد ذلك البرد على عاتقه فوجه التسمية ذلك **وقيل** قصيدة البردة
في الحقيقة قصيدة **بانت** سعاد لكعب بن زهير رضي الله تعالى عنه
واسمها قصيدة البردة بالهمزة فخرتها العوام فقالوا البردة وهذا
هو الغريب الى العقول لان الناظم يرى بها انتهي وتفصيل تمبده
بوقصيدة جديده في ايراد صوفية وازكار موقفة طرقت عليه كي بعض
كبار مشايخ عظام صبح ومسابات ايد بكنتي فتي جوق ذوات كرام
نقل وتحقيق ما عدا وقوع ورطه حولنا كده حاجة سلامة وضوء
وتفرج هموم وصحت مرضى واجابت دعاده قرات واشتغال
محب ومشهور ورثة كيم **شرح فخر الدين ارزهرى** بركاته مشهورة وقرا
للتفرج ووقت الكرب والدعاء بعده بجاب ديوتصرح ايدر بونك
صكره معلوم اوله **ماظم** عليه الرحمة والنفوان قصيدة مباركة في اوان شم
اوزره انشاوا يترك شارح مشار اليه **صاحب الدرة كوردي** عليه الرحمة
بكونه تفصيل ايدركه القصيدة مرتبة على عشرة ابواب الباب الاول
في بيان العشوق وابتداء الناظم بالهوى وهذا يسمى تنبيها وهو بيان
حسن المحبوب وجماله وكماله وذلك يوجب رقة قلب السامع ويكون سببا
الى سماع الشعر **الباب الثاني** في بيان عذرافه بالتقصير بتابعه النفس

بالسوء والشيطان **الباب الثالث** في الاستغفار ولا يخفى حسن الاستغفار
منه الى مدح شفعين المذنبين وبادي المضيقين **الباب الرابع** في حالات
سيد الكائنات ومعجزة **الباب الخامس** في الاستغارة والالتجاء
الباب السادس في القرآن الكريم **الباب السابع** في المعراج والمعراج
الباب الثامن في مدح المجاهدين من المهاجرين والانصار **الباب التاسع**
في عرض الحاجة على الممدوح والمناجات من الموال **الباب العاشر**
في صلوة على النبي المختار ويوب ابواب قصيدة بك ترتيب ويني
دخمي يقين ايتشد **في بيان وزن القصيدة** معلوم اوله كه نظم
واشعار اصطلاح حده كلام موزون عن عبارت اوله اشعار اوله
شعر وزن بني بك وتقطيع وزجافا تني معرفت اقدم اموردن
اوله يعني بناء **اولا** قصيدة مباركه تك تنفي كجودن اوله يعني شرح يقين
وبعد كلكه محله هر بيتي تقطيع وبيان مناسب كوشد رايد
اشبو قصيدة مباركه تك وزني بحر بسيطه ندر كه بيتي دورت **مستفعلن**
ودورت **فاعلن** وزندن مركب بر بوتقيرجه هر بيتك اجزا سكر اوله
علم عروضه مصرع اولك آخر جزئه عروض ديرله مصرع ثانينك
آخر جزئه ضرب ديرله اشبو بحر بسيطك عروضي او جدرض في التيدر
اول اوج عروضدن اولكسي بر بيتك ايكي مصرعندن هر مصرعك
آخر جزئي خبن علقني ايله معلول كمشدر نه كيم **ابن حاجب** عروضه
وللبسيط ثلث عاريض وست اضرب العروض الاولى تالي بحسب
الاستعمال مجنون فيكون الوزن بعد الجنب فعلن ولهذا العروض
ضربان الاول مثل العروض في الجنب ديشدره يعني بحر بسيطك عروض
اولك ضرب اولي شو وجهه كلور كه بر بيتك مصرع اولك آخر جزئه
كذلك مصرع ثانينك آخر جزئه خبن علقني عارض اوله اول مصرعك

آخر جزئه لري كه انده عروض ضرب ديرله فاعلن وزني او زره ايكن
فعلن وزنده كلور زيرا خبن اول ساكني حذفه ديرله **فاعلن** وزنده
اول ساكن اولان الف حذف اولوب يعني مجنون اولده فعلن
قالور **بحر بسيطك** اوج عدوا عاريضندن ضرب اولي تفصيل
اوله يعني او زره در سارا عاريضك بو محله بيا في ايله شوشدن
احترار اولندي علم عروضه مفصلدره بو مقامده معرفتي لازم اوله
اشبو عروض اولك ضرب اولي در كه **قصيدة** مباركه اشبو عروض
اولك ضرب اوله ندره الى تمام القصيدة هر بيتك مصرع اولك
ومصرع ثانينك آخر جزئه خبن علقني عارض اوله بطريق اللزوم
انفكاكي بو قدر **كذلك** خبن علقني بيتك خشونه يعني سارا جزا ربه
دخمي عارض اولور لكن عروضه وضرنه عارض اوله يعني كچه لزوم كلور
لكه خشونه يعني سارا جزا ربه كاه عارض اولور و كاه عارض اولور
سالم كلور مثلا خبن علقني بيتك عروض ضربندن عدا اوله **مستفعلن**
وزنه كاهي عارض اولوب اول ساكني اولان سين حذف اوله
مستفعلن قالور اشبو **مستفعلن** علم عروضه شمل اوله فاعلن
وزنه نقل اولور **كذلك** فاعلن جزئه دخمي خبن علقني عارض اولور
فعلن كلوب وبيتك اجزا ساره سنده دخمي كاهي مفاعلن وكاه
فعلن كلور بو كه قيا سا بيت اولده امن تدكر جيران ندي سلم
مصرعي بحر بسيطك وزني مقتضا كچه جزا اولي اولان **مستفعلن** وزنه
خبن كلكه مفاعلن وزنده كلدي وجزا ثانيسي اولان فاعلن وزني
كذلك مجنون اوله فاعلن وزنده كلدي اما جزا ثالتي **مستفعلن**
وزني او زره سالم كمشدر جزا رابعي كه عروضه فاعلن وزنده
كلكه جك ايكن وجوبا ولزوما فعلن وزنده مجنون كلوب

امن تذکره **مفاعیل** که جی **فعل** را بنویسد **فعل** **فعل** **فعل**
 وزنی اوزره مجنون کلمه در کذاک بیت مرقوم مصرع نایسی اول
 مزجت و معاجری من مقله بدم مصرعده جز اولی هر بیطک
 وزنی مقتضای مستفعلن ایکن خبن کلوب مفاعیل وزنده کلا
 جز ثانی فاعیل وزنده سالم کلا دی **کذاک** جز ثانی مستفعلن
 وزنده کلمه در اما جز رابعی اولان ضربی فاعیل کلا جک ایکن
 خبن زوما عارض اولمغه فعل مفعول مصرع ثانی مزجت دم
مفاعیل عا جری **فاعیل** من مقله **مستفعلن** بدم **فعل** وزنده
 کلمه در بوکه قیا ساجیج ابیات قصیده تقطیع اولنور خلاصه کلام
 قصیده جلیه تفصیل اولنور یعنی اوزره بحر بیطک عروض اولنک
 ضرب اولنور **عکس** وزخافا تن الجح خبن غلنی عارض اولنور عروض
 و ضرب خبن من غیر انفکاک الی تمام القصیده عارض اولنور سارا جری
 خبن کاهی عارض اولنور کاهی سالما کلور قال **الشیخ نور الله مضجعه قدس**
 امن تذکره جیران بنویسد **مفاعیل** و معاجری من مقله بدم **فعل** امن تذکره
 لفظنده اولان همزه استفهام تقریر بیدار کار می دکلر مدخول شک
 ایچوندره یعنی مشکلم همزه شک مدخولده شک ایچوندره شک مدخول شکوکی
 اولنور یعنی افاده موضعنده استعمال اولنور اولمدخول کاه اسم اولنور
 ازیداضرت کبی مضروب زیدمیدر آخر کسسه میدر مشکلم مشکوکی
 اولمغه مفعول اولان زیدون سوال ایچوندره شک مفعولده اولنور اولنور
 و کاه اول مدخول فعل اولنور **اضرت** زید کبی مضربه شک ایچوندره
 ضرب واقع اولدی اولدی زید و کاه مدخول فاعل اولنور انت ضربت
 کبی **ایچی** بو مقامده مشکوک اولان تذکره در یعنی قائل شک ایچوندره
 سبب مزج دم تذکره میدر یا غیر سیمیدر یقینا معلوم دکل مشکوک

دیک معنا سنی اراده و قصد ایدر صنایع بدیعیه و مذکره و قدیر العالم
 بمنزله الجاحل لکنه بو مقامده دخی سبب مزج دم تذکره جیران
 اولنور یعنی یقینا سیمیدر ایکن نکته خفا حب ایچون قائلک کویا مشکوکی
 اولمغه تجاحلا سوال قیلند **ایچی** قائلک بو تجاحلا سوالنه
 نکته بو مقامده خفا حبدر که بین العشاق اخفا محبت غایت معتبر
 و مقبولدر من تذکره من حرف جودر تعلیل ایچون کلور لام جاره کبی
 بو مقامده دخی من کلمه شک مدخول اولان تذکره علت در حرف علت
 اولان کلمه شک متعلق اولان مزجت فعله ناظک من کلمه سنی
 تقدیمی علیته اشارت ایچوندره **شرح** **مواقفه** تقدم بن قسم اولمغه
 بر قسمی دخی تقدم بالعلیت اولنور یعنی مصرع در تذکره شئی بعد لیس
 ذکر در بو مقامده مراد ذکر بالقلیدر که شئی فی خاطره کنور و خطور
 و تفکر مقوله سیدر واقعه کریم عشاقه علت و سبب کزیا
 تذکره و قلبه خطور جانان اولمغه اشک حبشی خولده من جک غلنی تذکره
 اولنور یعنی و مزجک معلولیتی ظاهر در تذکره لفظی جیران کلمه سنی
 مصدرک مفعولده اضافی قیلند در جیران جاک جمعیه کوشید
 دیکدر اصل جوراندرو اوک ما قبل مکسور اولمغه بیه قلب اولنور
 میزان کبی جیرانده اولان تنوین تعظیم ایچوندره **قوله** بنوی با حرف جودر
 فی معناسنه در **کفوله** **تعالی** ان **اول** **بیت** **وضع** **لنا** **س** **لذی** **یکه**
سارگا وهدی ذی صاحب معناسنه در اسمارسته معنیه مضافیه
 و لازم الاضافه و ندر و انما اسم جنس مضاف اولنور ضمیره و علمه اضافیه
 نادر در احوال ثمنده احوالی بالحو و ندر بو مقامده حرف جودر
 اولوب علامه جری با ایلده در محذوف کالین کلمه سنی متعلق جودر
 لفظنک صنفیدر **قوله** **سک** **بفتح** **ص** **صاحب** **معناسنه** اولان ذی

کلمه سنگ مضاف الیه در سلم اسم چند را شکار و در نوع شکار
اسمیدر بوا اعتبار له معنی اصل وضعه نظر او بر کمن بوقامده ترکیب
اضافه کرد که بین کحین بر موضع و کشایه ذی سلم علم وضع او شد
سلم وید کلری شکار موضع مرقومه کثری سبب تسمیه در بلاد مزده
بوتک نظری چناری و کرازی قریه لی و جبقلی سیران کا حیدر تو تقدیر
ذی سلم ترکیب اضافی مبنی محلا محو و صفتید جریان کلمه سنگ وید
قوله مزجت تا خطا بد رفح و کسر و اسیدر کسر التاء اولور سه
نفسه خطا بد رفح اولور سه مذکره خطاب اولغله نفسدن تجرید
اولمش کند و نک عشق و افراط حزنه مائل بر شخصه خطا بد صنایع
بدیعیه دن صنعت تجرید اعتباریه در قاعده تجرید خاتمه و تفصیل
اولمشد مزجت مزج باب اولی اولان نظر نیردن قرشدن مقی که
خطا معنا سنه **قوله** و معا مزجت فعلنک مفعولید و مع کوز بایه
حزندن اولور سه حار اولور فرح و سرور دن اولور سه بارد اولور دیشک
قوله جرمی فعل مضارع جرمی جریا سال یعنی اقدی معنا سنه در نختنه
ضمیر مستتر فاعلید و معا کلمه سنه راجع در مزجت جمله سی و معا
کلمه سنگ صفتید و معا لفظ سنه اولان تنوین کثیرا بگویند **قوله**
من مقله مترجم صحاح **و آن قولی** مرحوم المقله میبک ضمی و قافک
سکونیده شول کوزده اولان یا غدر که کوزک آقیده قره سن جمع ایدر
شرح قصیده المقله الشیخ الجامعه للبیاض و السواد و میش
و آن قولی شحم شینک فنجی و حانک سکونیده انده حاصل اولان
یاغ که ایچ یاغنه وخی متنا ویدر الشیخه و احدیدر ذکر اولان یاغک
بر باره سی معنا سنه شیخه الاذن قولیده کوبه اصد قلمی یوشاق
یر و یو تفصیل ایدر خطا هرا و کوز قبا غنک محفوف و ستوری اولان

بیاض و سواد عین مجموعیدر که دمع اندن خروج و جریان ایدر
من مقله جار مع المحر و جرمی فعلنه متعلق غیر صریح مفعولید که مفسرین
طریقیدر تعبیر ایدر **قوله** بدم کلمه سنه با مع معنا سنه و جار مع المحر
مزجت فعلنه متعلق در **خلاصه معنای بیت** قاعده تجریده مراعاة ابج
مزجت بالفتح و انت ایدوب و یکدر که ایها الشخص المحر و العاشق
و المحب الحریق الصادق کوز کدن جاری اولان کوز یا شنی فانه مزج
یعنی خون آلود ایلدک استیو مزجک سببی و علتی ندر با که خبر ویر ذی
سلم وید کلری موضعده اولان جریان و احبابی تفکر و تذکر میدر آسبب
یعنی اطراف مدینه طاهره دن موضع مرقوم یاردلر بانک کشت
و کذا را یلدیکی اماکن منبره کدن و سکان قدیم الایام دن نزو جریان
و احباب سندن اولغله المرمی تذکر سببید آتش عشق جامه سوز استیانت
آتشکده دلدی برقت وخی فروزان اولغله اشک جاری و خون آلود
ایلدک یعنی قان غلغله سن دیک اوله شراح قصیده مبارکه ده
محشی بیضاوی **شیخ زاده علیه الرحمه** شرح قصیده شریفه ده
ما سبب اختلاف و معک جاری من مقلتک بالدم ام هو تذکر
جریان ذی سلم ام حبوب الرج الی اخره عبارتیده مال معنای بیی
بیان ایتمشد **خلاصه مقال** صاحب سعادت و صلوات العزه محبوب
خدا نور حینم انبیا علیه الصلوة والسلام افندیزک عشق و محبتی الیه
قان اغلدیغنه اشارت خفیه الیه مدایج اوصاف علیه به بصیری در جا
کوزل شروع و انت ایتمشد در حمة الله رحمة واسعة و اسکنه بقرب جبار
نبیه علیه افضل الصلوة و التحبة بوندن صکره کلشن طراز حدائق
شرح و بیان اولان بو عاجز کمقدر بر ایشان مقال کنی ناتوان قصیده
مشروحه بی ضعیفانه و ستمندانه ایلدیکی تحمیدر که سماط بر نیهای

عام الشمول فيوضات الهية به خمس مبارک الیه ابتد او انشا
ایتمشید که تبرکات هر بیتک شرحی تا منده ذکر و تشریحی اختیار اولی

تخمین

جفر میوب در دلدن مسالک حوی همیشه یاد اید و احباب یا محترمی
عجب بوکر به حضرت بوانک مبدی امن تذکر جیران بذی سلم
مرحبت و معاجری من مقلة بدی

ام هبت **الْمُسْتَفْعِلِينَ** ریح من **فَاعِلِينَ** تلقاء **كَا مُسْتَفْعِلِينَ** ظلمة **فَاعِلِينَ**
وَاَوْمَضُ ال **مَفَاعِلِينَ** بَرَقَ فِي الظَّ **فَاعِلِينَ** ظلمة **مُسْتَفْعِلِينَ** ضم **فَاعِلِينَ**
ام هبت **الْمُسْتَفْعِلِينَ** ریح من تلقاء **كَا ظلمة** و **اَوْمَضُ** البرق في الظلمة من اضم

قوله ام هبت ام حرف عاطفه در هبت بیت سابقه کی امن تذکر
اوزرینه معطوفه اول معلوم اوله که کلمه ام یکی مقدره قسم اول
ام متصله در معناسی بعد الاول ثانیدن استفهام ایچوندره و ام متصله
معادل و مساوی که مقابل استر **كَا قَالِ النَّحَاةُ** ان المستقيم بالهزة و ام

انما يطلب تعیین احد المحتملين لتحقيق الوجود و میسر در اما ام منقطعه
یا اولی ابطال ایچوندر یا اولدن انتقال ایچوندر معادل و مقابل استمر
كذلك ام متصله احد متساوینده استعمال اول نور و همزه استفهام
خالی اولماز اول احد متساوینیک بری همزه بی ولی ایدر و متساوی

آخر ام کلمه سنی ولی ایدر ان الطلب مع ام لاحد الامرین للذین علم
ثبوت احدهما من غیر تعیین و میسر بو نک تفصیل برو جمله در که
مشکلم احد امرینیک وقوعی بلور یعنی علم مشکلمه امرین متساویدر
لکن اول امریندن واقع اولان تفصیل در شک ایدر علی تعیین

بلمز **ایدی** بو مقامده تفهیم ایچوندر بو مثال فحده ایدر مثلاً ضابط
اوکنده زید و عمر و محارب ایدر و ضابط قارشو قوشو مثلاً ضابط طائفه

بونلرون برینی ضرب الیش دیو مشکلم ایتمشید و یقیناً بونلرون بریک
ضرب اولد یعنی بالمشکله عندنده زید و عمر و بونلرون بریک لا علی تعیین
مضروب اولد یعنی متساوی لکن مضروب احد متساویندن زیدیدر
یوخه عمر و میدر علی تعیین بلیوز شکوکی اشبو تعییندن سوال
ایچون ازید مضروب ام عمر و دیو تعییندن سوالی ام متصله الیه در که
تفصیل در ضرب اولان تعیین طلب ایدر قاعده کویه بوندر **ایدی**
بو مقامده ام متصله اولد قاعده متساویندن بری همزه استفهامیه
ولی ایدن تذکر کلمه سیدر آخر متساوی ام لفظی ولی ایدن هبت فعلیدر
استفهامی بونلرون مراد ذکر اولان متساویندن برینی مخاطبک تعییندر
مدخول حرف استفهام اولان اول متساویندن هر برینی سبب
مرج و مدره یعنی کوز یا شی قاعده مزجک سببیدر مدخول اول اول تذکر
سبب باطنیدر مدخول ثانی اولان هبت سبب خارجیدر **ایدی** ناظم
اشک چشمی خونه الوده ایتمه نک بیت اول سبب باطنیندن سوال
ایتمشید بعد اشبو بیت ثانیه سبب ظاهری سندن سوال ایدر
زیرا مزج و معک محبوب ریح خارجده موجود سبب ظاهری سیدر
تذکر کبی امر معنوی و کلمه **ایدی** تردید بین الامرین اولور بو مقامده
امرک بری تذکر احبابدر و بری محبوب ریحدر که ومعنی خونه مزجک
سببی بو ایکی امردن بریدر مشکلم بالاده تفصیل اولد یعنی اوزره اشبو
احد امرینیک وقوعی بلور لکن وقوع بولان تفصیل علی تعیین بملکه
احد امریندن بو وجهله سوال ایدر ام متصله اولور **شارح** شیخ زاده ام مقصیده
ذا هب اولمغه بوزر و اولو لعطف ام علی حقیقتها فیکون التردید
بین الشیئین ام کلمه سندن قسم ثانی ام منقطعه در کلمه بل کبی کلام
سابقدن با اضراب یا انتقال ایچوندر بو مقامده ام منقطعه اولور مزج

قوله هبت الريح هبت هببا كلور تركیده روزگار اسك فارسیده
 وزان اولون هبوب ریح معنایسته در ریح مؤنث سماعی اولمغه هبت
 دینور صیغه تانیث ایلدور معلوم اولمکه مقصدده قاعده بودر که اگر
 ام متصله فی اسم ولی ایدر سه ام متصله ده لایه اولان همزه فی دخی اسم
 ولی ایدر و اگر ام متصله فی فعل ولی ایدر سه همزه دخی فعل ولی ایدر
 ایدر بمقامده ام متصله فی هبت فعلی ولی ایلدی همزه فی اسم اولان
 تذکر ولی ایتیمکه قاعده مزبوره نه مخالف اولدی پس هبت فعلنده تاویل
 محتاج اولمغه بعض شراح ز محشریدن نقل ایلدو هبت فعلنکه
 جزا مفهومی اولان حدث که معنای مصدر ایدر اشبو حدث معنای
 هبت کلمه سی من غیر تقدیر ان تجرید اولمشدر پس ام عاطفه ایلد
 معنای مصدری که هبوبدر تذکر اوزرینه معطوفدر ام من هبوب الريح
 تقدیرنده در دیشدر ایلدی معطوف علیه اولان تذکر اسم در مصدر
 هبوب دخی اسم اولمغه قاعده یه موافق اولمش اولور یعنی هبت
 فعلی مصدر معنایسته مستعملدر اقامه الفعل مقام المصدر قبلنده
 ام متصله ایلد بیت سنا بقده اولان تذکر اوزرینه بوجده معطوفدر
 نه کیم **بشارح مصنفک** و حاصل المقام ان المزج امر معلوم لا شبهه فی
 و انما الشبهة فی سببه اهوتذکر الخدان بذلک المكان و هبوب الريح
 من منزل الجبیب فلفظة ام بحتمل الاتصال علی تقدیر اقامه الفعل
 مقام المصدر علی طریقه قولهم و تسمع بالمعیدی خیر من اثره و بشیر
 یعنی تسمع سماعک معنایسته در ریح ریا حک مفردیدر اهل حکمت
 ریح هوا متحرکه در جو سواده تا کره ناره وارجه خالی محل اولمکنو هوا ایلد
 مملو اولمغه متحرک اولان هوا یه ریح دیر **بعض شراح** جانب قبله و
 بذالیدوب طرف مقابلنه طوغر و حرکت ایدوب وزان اولان هوا یه

صبا شمیة ایتد کلر دیر دیدی و بعض شراح وقت استواء ایل و نهاده
 وزان اولان هوا ایلد تخصیص ایدر جهان ناصا حی زوجم کاتب علمی
 بوجده تعیین و تفصیل ایدر که شماله ایلدز جنوبه قبله شرقه کون طوغر
 غربه باطلی شرق ایلد شمال اراسته بوپار شرق ایلد جنوب اراسته
 کشیشلمه جنوب ایلد غرب اراسته لو طوس غرب ایلد شمال اراسته قوه بل
 دیر و دیش یعنی موهبی اعتبار ایلد سما ریا حی بیان ایدر بونلرک
 بینها سنده شعبات ریا ح و اردر هوانک حر برینک طبیعتی
 مقتضای حیوان و نباته منا فعلی و ثانی لری انکار اولنار قوله
 تلقا بکسر التاء جانب معنایسته در حروف جرایده مجرور هبت فعلنده
 متعلقدر قوله کاظمه مدینه منوره شرقها الله تعالی الی بوم الاخره
 انشیدر تلقا کلمه سنک مضاف الیه نیز مضاف بمعنی الا قد
 قوله و او مض البرق فعل و فاعل بوم محله اولان و او عاطفه اول
 معنایسته عاطفه در ما لفة الجمع و کلدر **نکته** کیم تفصیلی کلور اومض
 مقدما هبت فعلنده تفصیل اولن یعنی اوزره تاویل مصدرده ایاض
 البرق معنایسته در جمله سی ام هبت اوزرینه معطوفدر ایاض البرق
 لمعان برق و یکدر اقبال اومض البرق بومض ایاضا و الماع برق
 اسدر من برق السیف ویشدر برق تلالا سیف کبی افقده
 کا حی طرف سواده ظاهر اولان شعاعنک سمیدر بران اولدی یعنی
 سبب شمیة در اما حقیقتنی حکا شو و جمله بیان ایتد که
 قد نقا عد من الارض الی السماء مع البخار و خان فیحس فی السحاب
 فیحصل من تریقه و مصاکسته صوت هو الرعد و نار لطیفة فی البرق
 اوتاریه کشفه هی الصاعقة ویشدر قوله فی الظلمه جار مع المجرور
 اومض فاعلی اولان برق کلمه سندن حالدر کائنات فی الظلمه و یکدر

فاء تفریعیه ویرل فاما اگر اول مذکور اولان معطوف علیه معطوفک
 شرطی اولور سه فاء جزائیة شرطیة ویرل ان کانت الشمس طالعة قالها
 موجود کبی **ننه کیم بو مقامده** فالعینیک عبارت می محذوف اولان کنت
 شکر جتا شرطی اوزره عطف اولند یعنی صورته فاء شرطیة ویرل
 فاء فضیحة شرطیة ویرل **میشل قال الشیخ** قالها فضیحة لافصاحه عن الشرط
 المحذوف یعنی ان کنت شکر المحبة والود فالعینیک ان اردت منها
 الامساک عن البکاء سالتا و ما لقلبک ان طلبت منها الا فاقه
 بهم فی ادویة الخیر **انتهی** بو تقریر اوزره فالعینیک عبارت تنک
 اعرابی فاء شرطیة ویرل کلامه ما استفهامیة تعجیبه سکون اوزره مبنی محذوف
 مرفوع مبتدأ العینیک جار مع المجرور محذوف حدث او حصل فعله
 متعلق محذوف مرفوع مبتدأ انک خبر یدرک کاف خطاب مضاف الیه و
 مبتدأ مع خبره جمله سی شرط محذوف اولان ان کنت شکر جتا اوزرینه
 معطوف قدر **ایدی** و یک اولور که سن عشقکی انکار یدرسن فالعینیک
 یا کوزر که نه اولدی که یتر اخله و سیک طور میوب کران اولمده
 و دخی قلبکه نه حادث اولدی که ای قلب کند و که کلد سیک منجیر اولور
 حیران اولمده عشق و جدا نیادن در اثار می ایله ظاهر و معلوم
 اولور سنده عشق اولد یعنی بوا ثار ایله ثابت و ظاهر و در یک اولور
قوله و ما لعینیک کلمه سنده ما استفهامیة تعجیبه ورنه کیم **قوله** **تعالی**
 مالی لا اری الحدیث آیه کریمه سنده اولد یعنی کیم معلوم اولور که کلمه
 ما اولور استفهامیة تعجیبه اولور ثانیاً موصوله اولور **قوله** **تعالی** و السما
 و ما بینهما ثانیاً موصوفه اولور کاه جمله ایله صفتلور و ربانکره النور
 من الامر کبی و کاه مفرد ایله صفتلور مرتب با یجیب کبی ای بشی
 معجب را بقا صفت اولور اضربه ضرباً ما کبی فاما مصدریه اولور

قوله **تعالی** و ضاقت علیهم الارض بار حبت ای بر جنبها بضم الراء
 و هو السعة سا و سا شرطیة اولور ما تصنع اصنع کبی اشبهواقسام سینه
 اسم اولور ما در کین حرف اولان ایکی مستدر اولکی ما کافه در بی معنا
 لاحظ لهما من الاعراب والعل و علامتهما ان تکتب متصلة بالكلمة المذكورة
 قبلها نحو سیتا و تعما هی ای نعم شی کیم قسم الثانی ما فیه در **قوله** **تعالی**
 و ما لید بغافل عما یفعلون **قوله** عینی تشیه در کاف خطابه اضافت الیه
 ثون سا قظ اولمدر تشیه نک اعرابی حالت رفعة الف ایلدر
قوله **تعالی** فیها عینان تجریان حالت نصبه و جرنه یا ایلدر در نحو
 رایت عینین کعینی الغزاة و نحو فالعینیک اعرابی بوضوح فاء طافه
 ما استفهامیة تعجیبه سکون اوزره مبنی مبتدأ و لعینیک لام جارة عینی
 تشیه حالت جزمی یا ایلدر حصل فعله متعلق محذوف مرفوع خبر یدرک کاف
 خبره جمله سی محذوف منصوب استفهام سابق اوزرینه معطوف در کاف خطابه
 مبنی محذوف مجرور عینی کلمه سنک مضاف الیه **سیدر** **قال** مولانا جامی
 قدس سره من و ما اذا کانتا استفهامیة ثانی فیها الوجه الثلاثة
 المذكورة فی کلمه کم الا انها لا ثانی فیها الرفع علی الخبریة فانه لا یقع بعد
 الا الفعل ولا یصلح الفعل لا بدایه یعنی کلمه مؤخر مبتدایه مقدم
 خبر اوله ما کلمه کم ده اولد یعنی کیم باقی و وجه اعرا بده کلمه کم کبیر و یکدر
ایدی کم کلمه سنک و وجه اعرا بک بری مبتدأ اولمدر اکا ثانیاً بوجه
 مرفوع مبتدأ و دیوا اعرابی اختیار اولندی **قوله** ان حرف شرط قلت
 فعل ماضی مخاطبدر مع فاعله جمله سی محذوف مجرور فعل شرط خطاب بنفسه
 یا سالف الذکر شخص مجرور خطابه در اکفخا امر حاضر تشیه در عینیه
 خطابه در کاف خطاب ایلدر او غام جائز در کف و نذر منع معنایه
 یقال کففت نفسی عن شرب الخمر ای منعتهامت همی پیمن دن اصل

همتا ایدی قلیت الباء الفالخر کما وانفتاح ما قبلها ثم حذف الف
 حلا علی المفرد همتا فعل ماضی تشبیه فاعلی عینیه راجع تا ضمیر در مع فاعله
 جمله سی مجزوم المحل جزاء شرط فعل شرط جزاء شرط جمله سی جمله شرطیه
 محلی یون ما قبلنی مفسر جمله سی تفسیریه در یا خود جمله استینافیه در
 قال فی المصباح الجمله الاستدائیة المحل لها من الاعراب ثم الجمله المستأنفة
 نوعان احدها الجمله المفتحة بالنطق ابتداء بخزید قائم ومنه الجمله
 المفتحة بها السور والثانی والمنقطعة قبلها نحو مات فلان رحمه الله
 ويخص البیان الاستیناف بما كان جوابا للسؤال المقدر
 معلوم اوله که جمله استینافیه کاه جمله ابتدائیة یرلر وکاه سؤال
 مقدره جواب اولان جمله یرلر بودخی اوج نوعدر جاشیه بیضاوید
 شیخ زاده علیه الرحمه کوزل تفسیر ایدر کا قال ذکر فی کتب المعانی ان
 الاستیناف ثلثة انواع الاول ان یکون السؤال عن سبب الحكم مطلقا
 کافی قوله قال لکیف انت قلت عليك سهر وایم وحزن طویل فقول
 سهر وایم جمله مستأنفة وقعت جوابا عن سؤال سبب علتة ما هو
 فانه لما قال علیل توجه ان یقال ما سبب علتک فاجاب عنه شهر
 وایم ولبس السؤال عن سبب خاص لهذا الحكم کان یقال هل سبب
 علتک کذا وکذا ای سبب علتک شهر وصداع ام حرقان وغیرها
 من الاسباب المخصوصة والنوع الثانی ان یکون السؤال عن سبب خاص
 للحکم السابق کافی قوله تعالی وما ابرئ نفسی ان النفس لامارة بالسوء
 فالجمله المؤکدة لمفظة ان جواب عن السؤال الخاص بعدم تبرئة نفسه
 کانه قیل هل النفس لامارة بالسوء فقیل نعم لامارة بالسوء وان کید
 دلیل علی ان السؤال عن السبب الخاص والنوع الثالث ان لا یکون
 السؤال عن سبب الحكم بل عن شی غیر السبب کقوله تعالی فاما قال سلام

فانه لما حکى ان المذنبه قالوا لا رحیم علیه السلام سلاما توجه ان یقال
 فاما قال رحیم فی جواب المذنبه قال لهم سلام فهو جواب عن السؤال
 غیر السبب ایدی بومقامه تقدیرا ولان سوالک تقریری شود جمله
 اوله که مخاطب اولان معهود شخص مجزوم عایشی کویا سوال ایدر که
 ای ناظم تعجب ایدر یک نه در عینیک نه سبب تعجب ایدر دیش
 یعنی فاعل عینیک عبارتند ما استغفها مینه تعجبیه ولفظه شخص مخاطب
 عینیک حاله تعجب ایش اولدی پس متعجب منه نه اوله دیو سوال
 کلمه بوسؤال مقدره ناظر دن جواب ان قلت کفها جمله سیدر یعنی
 ناظم دیر که عینیک حاله دن تعجب واستغراب ایدر یکم شود که
 سن المذنبه کفها فیر کا فیر بکا دن ممنوع اولیکر دیک المذنبه
 زیاده بکا ایدر پس ان قلت کفها جواب اولدیکه ان قلت استینافیه
 همتا سیدن ایدر دیر ویکدر فعل ماضی تشبیه مؤنثه همی سال
 معنایه در یقال همی لما اذا سئال همتا نک عینیه نسبتی مجاز عقیدر
 ما هو له شک غیریه نسبتدر زیر سیدن ایدن عینی وکلدر بلکه
 عینیه حال اولان کوز یا سیدر سئال المیزاب قیلند که آقن
 میزاب وکلدر حال اولان ما مطر و ما قلبک ده ما اقسام ساقه
 الذکرون کذلک استغفها مینه تعجبیه در قلبک جار مع المجرور مقدر
 حدث او حصل فعلیه متعلق بزفع المحل مستبد اولان کلمه ما نک
 خبریدر مستبد مع خبره جمله سی فاعل عینیک وزرینه معطوفه در قلب سیدر
 حیوانیه اولان اعضا ریسیه دن تحت سره ایشدره شکل صنوبریه
 بریده بر عضوک اسمیدر ان قلت عبارتند کلمه ان حرف شرط
 قلت فعل و فاعل ولفظه فعل شرطدر قوله استغف استغاف استغفون
 امر حاضر استغاف افاق اکیسی بر معنایه در سکر و یا غیره حاله

صحوة ویزل استفق جلد سی کامر مقول قولدر بهم عام بهیم همیا
 و همای صیغه سندن فعل مضارع مجز و مدر حرف حاز اولان ایله
 یا سا قط اولمشدر لم یقل کس تخنده ضمیر فاعل قلبه را جدر عام
 تحیر معنای سندن در یقال عام اول قبل من عشقه ای صار کالچون من قلب
 عایم و مستهای تحیر ویرلر بهم جلد سی جزاء شرطدر یعنی ان قلت
 حرف شرط و فعل شرط بهم جزاء شرط جلد سی جمله شرطیه محل بوق
 جلد سی تفسیریه در یا خود سوال محذوفه جواب اولان جمله استیفاء
 نه کم مصرع اولده تفصیل مرور ایلدی **محول معنای بیت** ای شخص
 عاشق زور و محبتکی سن کیم و انکار انیک امیدنده سن و چشم
 کر یا نکه نه حال اولدیکه اغمقدن ممنوع اولک یعنی نیز اغلدرک
 و سیک همتا سیدان و جریان ایدر و قلبیکه نه حال اولدیکه سکر
 و وجد عشقدر ایدر کند و کل و سیک بهم متحیر اولور بواکی حالت
 ابتدای عشق و محبت تمام دلیل درینجون در و مند در و عشقکی کتم
 و اخفا انیک امید ایدر سن و یک اوله قال **حضرت السنجی رحمه الله**
 اینها الصب الباکي اسفا والمحزون في نار الجيرة لها كيف تطمع اخفاء
 حاکک مع هذین الشاهدين ای مع کون قلبک عایا و عینیک باکیه
 تفصیلی ایدر شرح و بیان سور مشرورده صنایع علم بدیعدن بوبیت
 مبارکه ده شرا حاک بولد فکر صیغه بدیعیه بی بونکونه تعداد ایتیمیلدر
 کما قالوا فی البیت من البدیع المفاصلة و سیمی الطبايق والبصا و حیون
 و همتا و بین استفق بهم و فیه مراعاة النظير جمعه بین العین و القلب لان
 الاول علامة ظاهرة والثاني علامة باطنة و مجاز الحذف فی همتا
 تخمیس
 خیال برب و طحا او کوی بار خدا کر خج فلک خیال سر شک اولور دیا

شورته ایدر ای تراکه آتش سودا فالعینیک ان قلت کففا همتا
 و مالقلبک ان قلت استفق بهم
 ایحسب انض فاعلین صبت ان فاعلین ان الحبت من استفعیلن کتم فعلین
 مابین من **استفعیلن** سجم فعلین منه و مض **استفعیلن** حطرم فعلین
 ایحسب ان الحبت منکم مابین منسجم منه و مضطرم
 همزة استفهام تعجیبه یا خود استفهام انکاری نو جدر شایخ شیخ زاده
 و الاستفهام لا انکاری التوینچی بمعنی لا ینبغی ان یکون کفولک القصر
 زبک و بیس بحسب فعل مضارع حسب بحسب التخی ایدر
 ظن انجودر یقال بحسب اذ ظن ایکی مفعوله نقدی ایدر افعال قلوبدر
 صبت اصلنده حسب دریا و اولی ثانیده او عام اولمشدر من صبت
 یصبت صبا نه کلور ضایه شوق و رقة الهوی و المحبة و حزن العشق
 معنای سندن در صبت کلمه سی ذات مع الصفة ایدر بقیه اولان صفة
 مشبهه در کما قالوا الصفة المشبهة ما اشتق ای صفة اشتق من فعل
 لازم کما تحسن المشتق من فعل حسن لازم لمن قام ذلک الفعل به
 علی معنی الثبوت لا بمعنی الحدوث احتراز عن قائم و ذاهب و صیغتها
 مقصور علی حسب السماع و لا یضبطه قیاس پس بومجلده صبت ذات
 محبدر که عاشق معنای سندن در قوله ان حروف مشبهه و ندر الحبت
 کلمه سندن الص لایم عهد خارجیدر ناظم ایدر مخاطب بنیده مفعول
 و معلوم اولان محبت یا خود حبش انجودر حسب محبتدر اسم ان در خبری
 منکم کلمه سیدر جمله سی محلا منصوب سا و مستد المفعولین بحسب
 فعلنک مفعولیدر بحسب جمله سی ابتدایه دره الکتام استتار
 و کتمدر مابین کلمه سندن ما زین کلام انجون زانده در بین طروف
 مکانیه و ندر مضاف استعمال اولمشدر موعب منصوب اولوب

منکنم کلمه شک مفعول فیهید منسجم کلمه سنده مضاعف۱۰ اشجیام
 انصباب معنا سنده در من سجع الیمع سجعاً اذا نظر سجعاً العین
 اذا سال و معها قوله منه جار مع المجرور منسجم کلمه سنده متعلق مفعولید
 چونکه در مع منسجم عاشقک و معیدر پس منه کلمه سنده ضمیر بارز
 صیغه راجع اولور یا خود منه کلمه سنده جار مجرور ظرف مستقر
 محذوف کائنا کلمه سنده متعلق منسجم کلمه شک موصوفی اولان
 محذوف و معدن خالدر یا خود محذوف و معه راجع منسجمه مضم
 ضمیر و ن خالدر قوله و مضطرم منسجم اوزرینه معطوفه مضطرم
 منه و یکدر که منه کلمه سی بقرینه الاولى محذوفه که قلب مضطرم
 صیغ در یعنی عاشقک در اضطرام اشتغال معنا سنده در من صرت
 النار اذا اشتعلت من باب فرج در مضطرم موصوفی محذوف
 قلبه سوال یتشده قلبک اضطرام واحترائی محسوس ککدر
 امر مخفی در من و محسوس و لمیان شی نیجه علامات محبتک
 اولور جواب ابن سینا قانونده یا ز مشدر که فاذا اشتعلت
 الاعضاء الا ضلیه و خصوصاً القلب کان من ذلک هذا البیض الذی
 هو الدق ثم لا یفلح من بلع انشها الذیول و قل ما یقبل العلاج
 الا ما شاء الله قوی اوزره اشعشعه قلب مشعل و مضطرم
 اولد قد منیع الحیات الحیوانی اولد یعنی با اسباب علت و قدن
 اولان اشتغال و حرارت زانده قلب تشبث یتکلمه وجوده ضعف
 و دقت و وجهه صفرت و خال اضطرام قلبک خاصه لازمه سنده
 اولمغین سببه سببه انتقال طریق سببه اجزاء قلبه استدلال
 اولوب اضطرام قلب ظاهر و اشکار اولوز یعنی اضطرام و اشتغال
 قلب نه قدر محسوس و کل ایینه دخی اسباب علامتیه معلوم اولور

محصول معنای بیت عاشق شید اعجبدر که عشق و محبتک شاعیت
 و ظهوره موجب اولان کند و دن یعنی کند و نک اشک سیال و قلب
 پر یابی بیننده محبتی مکتوم و مستور در ظن ایدر یا یکی علامت که اشک
 جاری و قلب سوزان در و محبتک علامات ظاهره سنده از یکدیگر
 بو معنی همزه تعجیبه تقدیری اوزره در یا خود محبتک ظهوره موجب اولان
 اشجیام و مع واضطرام قلب بیننده محبتی عاشق نیچون منکنم اولور
 ظن ایدر بویله ظن لایق و ککدر بویله ظن یتیمون و یک اوله انکار
 تو بیتی معنا سنده شیخ زاده علیه الرحمه لا یبغی ان یکون معنی سنی و پرو
 کفولک تعصی ربک مثالی کتور مشد قال الشراح و فی البیت من البیض
 الجناس اللاحق بین الصب و الحک و المقابله بین المنسجم الذی هو من اوصاف
 الذی مع المشبه بالما و المضطرم الذی هو من اوصاف النار المضطرم و الما و الحما
 بالتحذیف و الی اشجیام و المائده الوزنیة بین منکنم و مضطرم و منسجم

تخمیس

دل پر آتش ایدر دده اشکر زرد چون میان آتش آب اولدی عشقه کک
 نیچون دو شرعاً قید کتمه هر دو کون ایحسب القلب ان الحک منکنم
 ما بین منسجم منه و مضطرم

لولا المعوی مستفعیلن لم ترون فاعلمن و معاً علی مستفعیلن طلل فعلن
 ولا ارون مفا علمن ت لک فعلن بالبان وال مستفعیلن علم فعلن
 لولا المعوی لم ترون و معاً علی طلل ولا ارق ت لک بالبان و العلم
 لولا شرطیه اولور یعنی شرطک وجودی ایدر جوا بنک متناعنی اقتضا ایدر
 کذلک حرف تخصیص اولور ای طلب باز عاج نحو لولا مستغفرون الله
 کذلک حرف عرض اولور ای طلب بر من نحو لولا اخر تنی الاصل قریب
 حرف توبیخ اولور لولا لصرح الذین اتحدوا من دون الله قربانا الهمة

انی فذلک انظرهم اشبهو قسم اخیرده لولا فعله داخل اولو البتة بمجمله
لولا شرطیة در شرط ایچون اولان لولا مبتدایه داخل اولو بدخولی اولان
مبتدایک خبری وجوباً محذوف اولو بمجمله وخی موجود کلمه سی
خبر محذوف و قدر تقدیری لولا الهوی موجود فیک و یکدر قوله الهوی
مجبذر تقدیراً مرفوع مبتدا و الف لام جنس ایچوندر مبتدایه خبره
جمله سی ابتدایه و ره لم ترق ناظم منفی مجز و شخصی خطا ایدوب
عنیتدن خطایه التفات اولور لم ترق فعل مضارع مجز و فاعلی ضمیه
مستترات جمله سی لا محل لها من الاعراب سا و مسد الخیر لولا نک
جوابیده لولا حرف شرط فعل شرط جزاء شرط جمله سی سوال مقدره
جواب اولان جمله استینافیه و ره ذکر آتی محصول معنای بیت اشبو
سوال مقدره جوابیده نه کیم تفصیلی کلور و معناه لم ترق فعلانک
مفعولید و معناه العین که اشک چشمدر تنوین تکثیر ایچوندر کثرت
و موعده اشارتدر علی تطلل جار مجز و رقت فعلنه متعلق مفعولید
تطلل و از خرابه دن بعد الانهدام بقیه قالان اثار در تنوین تحقیر ایچوندر
یا خود تنوین مضاف الیهده عوضدر ای تطلل بیت الحجب و یکدر
علی استعلائیة در ارقند مع اثار در اوزرینه اولد یعنی مفید و
بو مجمله بعض شراح هذا جار علی عاده العشاق من الحب الی المنازل
المحبوب فیکبون الموع حزنا و احترقا و میشر قوله ولا ارق
ناب الخطاب فعل باضی مخاطبدر فاعلی تا خطاب ضمیر بارز در
لم ترق اوزرینه معطوفدر ارق یرق ارقا کفر یفرح و طار از
قوله لذلک البان لام حرف جر در ارق فعلنه متعلق تعلیلیه و
بانی تذکر سهر علت اولد یعنی افام ایچوندر ذکر برشی قلبدر بعد الذحول
نه قلبه خطوردر بان کلمه سه اضافتی مصدرک مفعولنه اضافتی قبلتدر

بان ترکیده سکوت دید کلری موزون القد حسن المعینه بر شجر مشهور و شوا
عوب قامت مجوی استواء لطافته بانه تشبیه ایدر حتی بعض شوا لفظه
بین که واقدر وقتدن کمال حذر و خشیته بی بیان ضمننده بیت
و من مخافة بین کنت احذر ان اذکر القذکی لا اذکر البان
و میشر نه کیم شعرا روم و عجم قد جانی نوره تشبیه ایدر مصرع
سرو قدت که از چمن جان برآمده کبی العلم فنجین الیه بان اوزرینه
معطوفدره ترکیده طایغ فارسیده کوه دید کلریدر لکن بان حجازده شجر
بان انده کثرت اوزره اولان سیره کاه لطیفدره علم کذلک حجازده
رجیل معروفدر که اندر منازل محبوب و سیرانگاه خوابان عرب و لوق
اوزره بعض شراح نقل ایدر بان کلمه سنده بعض مضل استعاره
مفترجه بی تصریح ایتیمدره یعنی قامت محبوبه بی استقامت و لطافت
اندرآمده شجر بانه تشبیه ایدر وقت مشبه بهه قال اولان لفظ بانی ذکر
ایدوب مشبه اولان قامت جانی مراد ایدر مقام عشق و محبت
و وصیف جانی اولد یعنی قرینه در که مراد معنای مجازیدر بو بیتده
ارقت لم ترق محسنات بدیعیه دن صنعت جناسدر معلوم اولد که
مقدمه اوائل کلامده تقریر اولمش ایدر یک جمله شرطیه استینافیه
بو بیت سوال مقدره جوابدر و میشر ایدر ایدی سوال مقدرک توچی
بو وجه اوزره اولد که ناظم بیت سابقده صت ایدر تغییر لیدی عاقله
اشیام و اضطرامی چونکه محبتنه دلیل قیدی و عاشق کتم عشقه
و انما مورا و لمقله عاشق طرفند بر سوال کلدیکه اشیام و اضطرام
همان عشقدن اولمغه محضدر کلد رعت رمد و سائر غل طاره و غار
امراض مفعوله سندن و لسون بونکله وجود عشق و محبت دلالت
اولماز ایدر توجه ایدر سوال مقدره بو بیت جواب و بر همان اولور

یعنی ای عاشق شیدا سنده انجام واضطرار بر وجه محراب آخر شیدن
اولی احتمال اولی بیت سابقه سنده محبتک نبوی و به لم که
یکده ظاهرا و لیسون لکن اگر سنده عشق و محبت اولی محبتک
دار و دیار یک خرابه سنی کور و ب حرکت سودای عشق اید کران
اولی اولی اثار دار خرابه اوزرینه اغلیوب بالفعل کوز یاشنی
اراقه و اسالده ایتزایدک و سیرانگاه و لیر با ده اولان شجرانی چیل
سالف الذکر می تذکر اید و ب حاطره محبتک خطور انیمکله کوز که
او پنج کیر میوب سهره مبتلا اولما زایدک بونل و لیل اوقای محبت کلمه
دیو محبتک بیت تعبیر و لیل مثللو جواب اولی جمله شرطیه استیفاء
اولی یعنی ظاهرا و لولایه جواب اولی واقعده محبتک ترک اید و ب
کید و ب خرابه زار قالان دار خرابه سنگ منهدم احوار و جدارت
و اثار بقیه سازه سنده مخصوص و اروا شو مرتبه کرانه اولی که کوز یاشنی
اول اثار خرابه به اراقه و اجرا عشق و محبتک غیر می نه بی مقتضی اولی و اتمام
مخاطبه و وجود عشقه اماره و در قال الشراح و فی البیت من البیع الجناس
المطلوب بین ترق و ارفت و فیه الالتفات من الغیبه الی الخطات فیه
الموازنه فی الاصل بین البان العلم و فیه مراعات التغلیر کانه قال الشرح و الجبال

تجسیر

خیال قدک اید لیدن و ایدید یک کوزنده سوز سنی خارج چشم بر علقن
همیشه منزل جانان تجیل و املک لولا المصومی لم ترق و دعا علی طلل
ولا ارفت لذكر البان والعلم
فکیف تن مفا علقن کرح فیلن با بعدا مستفیلن شهدت فیلن
به علی مفا علقن کرح عدو فیلن ل الذم مع والس مستفیلن سقم فیلن
فکیف تنکرجا بعدا شهدت به علیک عدو الذم مع والس سقم

شایع شیخ زاده الفاء الغصیحه و النتیجه و المیشدر فانک باسبده
افشای فاعینیک پتینه و روزا تیشدر ایدی بو مقاده فاقا فشیخ
مدخولی اولان تنکر جمله سی محذوف ادا کان الامر کا ذکر اوزرینه معطوف
و میشره نه کیم تفصیل معناسی کلور قوله فکیف تنکر قال مولانا جامی
رحمه الله کیف الکانه للی ال استغفام حال شی و صفة فاعله و الی ال
صفة الشی لا یزانه فان کان بعد کیف اسم فهو فی محل الرفع بالجزیه
کحو کیف زیدای علی ای حال هو و ان کان بعده فعل کحو کیف حب
فهو محل النصب علی الحالیة ای علی ای حاله حبت را کبا او ماشیا
و قد یستعمل للشرط کحو کیف تجلس اجلس انتهى بو مقاده کیف
ون صکره فعل و لغیه اعزالی کیف فتح اوزره مبنی محله منصوب
تنکر کلمه تنکر فاعله ان جالدر کیف علی وجه النجی استغفام
انکار یدیر کا قال ورة المضیه کیف اسم مبنی علی الفتح منصوب محل علی
الظرفیه او علی الحالیة من فاعله و میشره تنکر فعل مضارع مخاطبه
انکار و یدیر فاعلی مستتر انت جمله سی محذوف سالف الذکر
فاذا کان الامر کا ذکر اوزرینه معطوف ذرحا مفعولید بعد ظروف
مکان مبهمن ظرف مکان مبهم جهات است اولان قبل بعد فوق
تحت بین بسیار و ما بمعنا ها اولان ذره بونلده فاعله مخویه بونلر
اگر مضاف استعمال اولنور سه و مضاف مذکور اولور سه فتح اوزره
مبنی اولی محله کوره فعل مذکورک و یا فعل مقدرک ظرفی اولور
لا طائل تحت کبی و اگر مضاف الیه محذوف اولور سه اشبو ظروف
ضم اوزره مبنی اولی محله منصوب فعلک ظرفی اولور زیاده
اولان و بعد کبی و اگر مضاف استعمال اولنمیوب و مضاف الیه
کلیا متروک و مبنی اولور سه بحسب العوالم معرب رب بعد خیر من قبل کبی

لکن معلوم اوله که بودند کورات اگر جهات است خلاف اولور سه در
 یعنی کند و ده ظرفیه معنایی اولان فی معنایی که ترکیده ده دید کلید
 و فارسیده در کلمه سیدر بو ظرفیت معنایی قصد اولور سه در اما
 کاهی جهات است ظرف اولیوب اسم اولور سه که ظرفیت معنایی
 استعمال اولان کقوله تعالی تجری من تحتها الانهار وقوله تعالی وحکم
 من بعد علیهم سیفیلون آیه کریمه زنده اسم اولوق اوزره استعمال
 اولنمیشدر جهات است بصورتی که بحسب العواجل معرب اولور
 نیت کیم من تحتها من ایله مجرور در کتاب البصائر الحاصل ان الظروف
 بعضها لازم الظرفیه فیکون منصوبا اندا نحو عند وسوا وسوا من الظرف
 المكان وذات ومرة من المكان وبعض الظروف بسفل اسما وخرافا
 نحو الجهات الست من المكان نحو اما مک خیر من ذرائع الشهوات به
 ما مصدریه در یا خود با موصول یا خود زاده در و میسر
 اولان ما مصدریه اوله یعنی صورته شدت علم یعلم ابندن فعل
 ما ضیدر شهادتند در حضور معنایی اولان شهودون و کلدر
 الغدول شدت فعلنک فاعلیدر مصرع ثانیة اولان ضمیریه ج
 کلمه سینه راجع اولوب با ایله محله مجرور شدت فعلیه متعلق مفعول
 علیک کذلک کاف علی ایله محله مجرور شدت فعلیه متعلق اوله
 مفعولیدر بو محله شدت فعلنک ایکی عدو مفعولی اولان علیک
 و به کلمه لری شدت فعلنک فاعلی اولان عدول اوزره تقدیمی اول
 ایکی مفعولک ذکر نه اعتما ما در که بری ضمیر محبت و بری کاف خطاب
 ایله عاشق در بوند تقدیم ایله اعتما به التقدر و میسر شدت
 جمله سی جمله فعلیه تاویل مصدر ده بعد کلمه سنک مضاف الیهیدر
 بو مقادیر بعد کلمه سی ظرفیه مایه مضاف استعال اولنمغه منصوب

اولوب شدت فعلنک ظرفیه راعیانی بود جمله دره فاما اگر با موصول
 اولور سه شدت جمله سی عرابه من محلی یون ما موصولک صله سیدر
 ما موصول مع صله محله مجرور کذلک ظرف مضاف الیهیدر
 بصورتی که بهی ضمیری ما موصولک سیدر و اگر با زاده اولور سه بهی
 ضمیری جبه راجع اولوب شدت جمله سی محله مجرور کذلک ظرف اولان
 بعد کلمه سنک مضاف الیهیدر شدت فعلیه استعاره تبعیه
 وارد میسر فاعله قال فی البیان ان کان المستعار شقا فالاستعاره
 تبعیه بحیان الاستعاره فی اللفظ المستعار بعد جریانها فی المصدر
 و میسر ایدی شدت فعلنک مصدری اولان شهادت دلالت معنایی
 استعاره اولوب شهادت دلالت معنایی اوله قد نصکره اول
 مصدر اولان شهادت دلالت معنایی ایدی لفظ استعار اولان
 شدت فعلنی مشتق قلدن شدت دخی دلالت معنایی بطریق
 الاستعاره استعمال اولندی قرینه سی دمع و سقم شهادت ملایم
 اولیوب بلکه اشک و سقم محبتک علامتی و محبة دلالت ایتمکله
 قرینه در که شهادت معنای ما وضع له سنده استعمال اولنمیشدر
 بلکه استعاره طریقیه و دلالت معنایی مستعمل درینوره عدول
 عدلک جمعیدر عدل حق اوزرینه برامری قائم دره یقال عدل فی الامر
 اذا قام علی الحق بوکه بنا شاهد عدل و شاهد عادل در بر حق
 اوزره اقامت شهادت ایتد کلرینه بنا در عدول جمیع صیغه سیده
 ما فوق الواحد مراد ایشیک جائز اولنمغه عدولک بو محله دمع و سقم
 اولان امرینه اضافتی قرینه سیده عدولدن مراد اجنی ما فوق الواحد
 ایکی امر در دیک ظاهر در اول ایکی امرک بری دمع و بری سقم در عدول
 محذوف موصولک صفتیدر ای شهود عدول و یکدر بعض شراح

والعدل جمع العدل مصدر عدل يقال عدل في الامر اذا اقام على الحق
وعدل اليه اي مال اليه والعدل بمعنى العادل ولهذا جمعه واراد بالجمع
ما فوق الواحد بقرينة الاضافة ويمشده ومعدن مراد قطرات المعدن
كوز ياشي معناه سنده در نه کیم بیت سابقه مقصوده عدولک
دمعه اضافتی بیاثیه در که حل ممکنه ای عدول مع الی مع دیک
صحیح را الی مع ده اولان الف لام جنس ایچو ندر دینش فیکر ملاحظه
حرف تعریف اولان لام عهد خارجی اولوب معهود بین المنکلم والمخاطب
بیت مقده مذکور منزل محبوب اوزرینه اراقة اولان معهود و معدن
پس معنای محصول بیت اوفق ظن ابده رم ایدی بو محله اولان و معدن
مراد بیت سابقه اولان معهود و معدن که طلل منزل محبوب اوزرینه
اراقه اولان دمعه اولمش اولوره پس بو بیت ایله اول معهود و معدن
شهو و عدولدن اولد یعنی بیان اولوره و سقم دمعه اوزرینه معطوف
سقم فحشین ابده مرض وحسته لک معنای سنده در ایدی الف لام رجب
محرر عهد خارجی اولمق احتماله نظر الیه سابق الذکر فکیف کلمه سنده
اولان فانک نصیحه اولما سنده اوفق اولور ایدی فافضیه اولد قد
بهر حال محذوف اوزرینه معطوف اولمق بعض شراح بو مقاده
ملاحظه اولنا محذوف معطوف علیهی فاذا کان الامر كما ذکر
عبارتیدر که محذوف کا ذکر ایله مراد بیت سابق و انکله ثابت اولان
مخاطبه کی وجود عشق و محبت و پیشدره بتقدیر چه فکیف نکر حیا
اول حذف و تقدیر اولان فاذا کان الیه اوزرینه عطف اولد یعنی
صورتمه فاذا کان الامر كما ذکر دیک یعنی ای عاشق بیت متقدم الیه
سند محبت اولد یعنی شهو و عدول الیه ثابت اولد سینه فکیف نکر
مقام جوابده اولد قد محصول معنای بیت فاذا کان الامر كما ذکر

یعنی

یعنی بیت سابق بالوجه سنده محبت اولد یعنی ثابت اولد سینه فکیف نکر
الیه عجیبدر که حتی یعنی عاشق اولد یعنی نجه انکار ایدرسن سنگ اوزرینه
عدول دمعه و سقم محبت بعد الشهاده یعنی شهو و عدول اولان
دمعه و سقم یعنی کوز یاشی وحسته لک بو جمله شهادت ایتد کد نکره
عشق و محبت نجه انکار ایدرسن استبعاد و تعجب اولور دیکدر
و ایدی بو تحریرات و تفصیلات فکیف کلمه سنده اولان فافضیه
اولد یعنی تقدیر اوزره در یعنی فافضیه عاطفه الیه اشوبیت محذوف
فاذا کان الامر كما ذکر اوزرینه معطوف اولد یعنی تقدیر اوزره در

تخمیس

کوز کده جو کبی جاری جد اول حیرت یوز کده زردی رنج محبت و وقت
نبوت عشقه بو یوزد و بر کده جو صورت فکیف نکر حیا بعد ما شهادت
به علیک عدول الی مع والسقم
واثبت الی مفاعلهن وجد خط فاعلن علی عبیره مستفعلن و ضنی فعلن
مثل الیه مستفعلن ر علی فعلن حدیک وال مستفعلن عینم فعلن
واثبت الی وجد خطی عبیره و ضنی مثل الیه ر علی حدیک والعینم
واثبت و او عاطفه در بو بیت سابق اوسته عطفه ثابت اثباتد که
اظهارون اظهر معنای سنده دره وجد حزن معنای سنده در شیخ زاده علیه الرحمه
وجدنا سته مستولی اولان حزنه مستعمل در پیش بعض شراح والوجد حزنه
یجدها الناس عند وجدان مفارقة المحبوب و عند رؤیه ما یذکره الیه
تفسیر تمیله خطی خطک تشیه سینه اضافت قد تون سا قضا اولمشدر
تشیه لک حاله نصبی یا الیه اولمق ثابت فعلتک معقولیدر عبیره
قطره وزنده در عین مملو مفتوحه و سکون یا الیه کوز پاشیدر عبیره
خطی کلمه ستم مضاف الیه پاشیدر اضافت بیاثیه در عبیره مطلقا کوز پاشیدر

لیکن تا ظنک مرادی خوانده آلوده اولان کوز یا شیدر که اشبواشک خون
 الودوی مصرع نامیده مذکور غنم اولان قرمزی غاچه تشبیه ایدر کاسی
 ایدی اقتضا ایدر که عبره قوی اید مرادی خون آلود اولان کوز یا شیدر
 اشبواراده سی ایات سالفه دن مرتبت و معادیم بنیده اولان
 کلامندن فتنه حواله ایدر که عبره اید مرادی خون آلوده کوز یا شیدر
 وضنی مرصدر و آو عطفه در وضنی نقدیرا مجر و اولو خطی کلمه شک
 مضافت الیهی اولان عبره اوزرینه عطف اولمشدر معطوف مقام
 معطوف علیهمک محکمه قائم اولد یغنه نا ضنا دخی عبره کی خطینک
 تحتند داخل و خطی ضنا به دخی شامل اولمغه خطیندن مراد هم عبره
 و هم ضنا اولمش اولور زیرا اضافت بیانیة محضه اولمغه حمل صریح
 اولمق شرطدر که الخطین هما العبرة والضمی و یکدر بصورتده عاشقک
 و جهنده ثابت اولان ایکی امر اولور بری خط عبره و بری خط ضنی یعنی
 در و محبت وجه عاشقده ایکی خط اظهار ایلدی خط اول عاشقک خند
 یول یول افق قانی کوز یا شیدر نه کیم تفصیلی کلور خط ثانی مرض
 عشقده صراروب و جهنده کی صفر تدر که ذکر سبب اراده مستند
 ضنی که مرصدر ذکر اولنوب سببی اولان صفره وجه مراد در کمال
 الشارح بریدان الوجدان ثبت خطین علی حدیک هما العبرة و ضنی
 کما قال بعضهم و کان یجعل الخطین عبارة من الحالتین الحاصلتین
 من الوجد و هما العبرة و الضنی فیکون الضنی علی هذا معطوفا علی
 العبرة انتهى مثل کلمه سی فخذ اولان خطیندن خالدر یا خود خطینک
 صفتیدر مثل کلمه سی دخی بهاره مصافدر بهار صاری کولدر علی حدیک
 علی حرف جر در خدی تشبیه در کاف خط به اضافت نون ساقط اولدر
 جازیه جری یا اید مجر و اولمغه اثبت فعلیه متعلق مفعولیدر و غنم

۱۸
 جرا یله بهار اوزرینه معطوفدر و ان قویده الغنم شاعرک محصب خص
 کان بنانه غنم علی اعضانه ویدیکی قوی اشجار رستمندن اولد یغنه شاهد
 و بیش بو مصرع مشغله تفصیلدن مستغافدر که غنم قتل بنا محبوبه به
 تشبیه اولد یغنی اوزره غنم قرمزی شجر اولو بصورتده عاشقک قانی
 کوز یا شیدر اول قرمزی شجر غنمه تشبیه اولور یا خود شارح شیخ زاده نک
 غنم شجر لها مژة حمراء تشبیه به الاصابع المخصوبة ویدیکی اوزره ناظم
 علیه الرجمة خون الود اولان اشک چشم عاشقی ذکر محل اراده حال قبلندن
 اولمق اعتبار یله غنمه حال اولان قرمزی غاچه تشبیه ایدر اثار مذکوره
 و یارمزده مشهور غناب مثلوا اولمق کرک حتی ندیم مرحوم بیت که لک
 کاهجه ده دست محنا سن او یوب دانه غناب ایدر وجه خدا ویرمز
 میسن بیی دلالت ایدر ایدی عاشقک و جهنده بر برینه متصل
 ای شک کی مدودا جریان ایدن خونله الوده قطرات اشکنی خط تشبیه
 ایتشد که ایکی عدد و خطک بری بودر ایکنجی خط بالاده ذکر اولد یغنی اوزره
 تا ظنک صاری کلمه تشبیه ایلدی ضنا دن یعنی حسته لکدن عاشقک
 و جهنده ظهور ایدن صفر تدر ایدی خطین اید مراد ضنی و غنم اولو
 اشبواشک شیدر عبارت اولان خطیندن مثل لفظی حال اولد قد یعنی
 ای عاشق سید اوجد محبت سالف الذکر ایکی خط که بری خط عبرتی
 و بری خط صفرتی و جهنده صاری کل کس و شجر غنم کی یا خود غنم
 کی اولد قدری حالده اثبات و اظهار ایلدی لفت و نشر مشوس اوزره
 قانی مخاطب اولان عاشقک در و عشق ایدر بکری صاره روب و جهنده
 ظاهر اولان صفرتی کمال صفر اراده صاری کلک مثل و خونله الوده
 کوز یا شیدر حمرته عنک مثیدر و یک اسر و اثبت الوجد و آو عطفه
 ایدر بیت بیایه بقده اولان تنکر فعلیه معطوف و کیف کلمه سی تعجب

واستفهام الجون اولوب يا ينبغي ان يكون معنا سيدة شيخ زاده عليه الرحمه
 تفسيرى بيت سابق شرحه كذا را تيمند رايدى بوبتيد اولاً اثبت
 فعلى محل مرفوعه بر منوال محرر عطف اولند فده ايكى بيتك معنا سنى
 مزج ايله محصول معنای بيت اى شخص محبت سيدة اميد اولديك
 محبتى نجه انكار ايدرسك عدول ومع وسقم سبك اوزرينه شهادت
 ايند كدن صكره و وجد و حزن و ملامت كوز يا شندن قرمزى شجر مثللو
 و در و عشقه اصفرارده صارى كل كج و جهكده ايكى خط اثبات
 و اظهار ايلدى نجه انكار ايدرسك نعت ايدرم انكار لابن و كلدن
 انصاف بود كه بوشهادات و علامات بينه دن صكره محبتى انكار
 ايتيوب اقرار ايدرسك ديك اوله نه كيم شيخ زاده كيف شكر المحبة بعد
 شهادة عدول الذم مع والسقم عليك و اثبات الوجد خطين من العبرة
 على خديك ومن الضنى فان حمرة ومعك مثل العنم واصفرار الزك
 مثل بهار فلا بد لك من ال قرار و ميث كذا لك بعض شراح يريدان الوجد
 اثبت خطين على خديك هما العبرة والضنى وهما مثل البهار والعنم فخط
 العبرة مثل العنم لانها ممتزجة بالدم فيكون احمر مثل العنم وخط الضنى
 مثل البهار لانه يكون اصفر مثل البهار فقيه لعن وشر على غير الترتيب
 قوله محصول معنای افاده ايدرسك عليهم الرحمه بعض شراح بوبتيد
 بر معنای آخر احتمالاً ذاهب اولو بود وجهه بيان و تفصيل ايدرسك
 كما قال و اضافت الخطى الى العبرة من قبيل اضافة المشبه الى المشبه
 اى اثبت الوجد العبرة التى فى الخطين فى الاستطالة والاستواء
 على صحيفة الوجنين وضنى بالفتح عطف على الخطين وقوله مثل البهار
 بالنصب حال اوصفة من الخطين والضنى معا ومعنى البيت ايها الشخص
 المحب لا ينبغي لك انكار المحبة بعد شهادة الشاهد من القديين من الذم مع وسقم

وبعد اثبات الوجد واظهاره على خديك الخطين من العبرة التى كالعنم
 فى الحمرة والضنى الذى كالبهار فى الصفرة ومن انكر حبه واخفاه اظهره
 ومن عينه وضناه وفيه من البديع مراعاة النظر بجمعة بين العبرة والضنى

تكملة

ضرورى صولدى نيك در عشقه دوندگى دم ششكى لعل ابدى حشرتك ولدن
 كه سرخ وزر دايد باز دوى خطوطى عشق محن و اثبت الوجد خطى عبرة وضنى
 مثل البهار على خديك والعنم

نعم سرى مغا غلن طيف من فاعلن اهووى فارستفعلن رقتى فعلن
 والحبت يعستفعلن رضال فعلن لذات بالستفعلن الم فعلن
 نعم سرى طيف من اهووى فارقتى والحبت يعترض لذات بالالم
 قوله نعم قال مولانا جامى نعم حرف ايجاب مقرة لما سبقها اى محققة
 لمضمونه استفهاما كان او خبرا معنى فى جواب اقام زيد و فى جواب
 الم يقيم زيد بمعنى لم يقيم زيد و بلى فى جواب الم يقيم بمعنى قام زيد بمعنى لم
 فى جواب البست يركم انت ربنا ولو قيل فى موضع على جهنا نعم لكان
 كذا على محضه بايجاب النفى يعنى يفضل النفى المقدم ويجعله ايجابا
 صاحب درة شراح كوردى نه كيم ديمشدر كه نعم تقرير سابق نفا
 واثباتا من غير تغيير وتبديل بخلاف بلى ويقال فيه حرف اعلام
 اذا وقع بعد الاستفهام نحو هل قام زيد فهو دانا يقوم مقام الجمله
 الجوابية قوله نعم كلمه سى ما سبقنى مقور حرف ايجاب بدر سرى فعل صيد
 سرى يسرى سرى كمدى اصلى سرى در مى كسى كجى يوزيك معنائه
 فعل لا زيدر بقدره كنده سرى به واسرى به واسراه و بر لر طيف
 مرفوع فاعلى طيف لغته بر شريك صورتيد كه اوشيدن خبر وير
 صاحب قاموس الطيف الخيال الطائف فى المنام ديمشدر بومعنى سرى

افظنه مناسبه که سری سیر فی السیدر **شیخ زاده** **علیه** رحمه مطلقا خیال
معنا سنده در دیش سری جمله سی محلی بون جمله استینافیه در که سوال
مقدوره جوابدر من موصوله در غالباً ذوی العقولده استعمال اولور
من اهوئی هویه و ندر بالقصر و بالکسر هوی هوی اذا احب اهوئی فعل
مضارع نفس مشکله در جمله سی محلی بون من موصولک صله سیدر لایه
منه اولان ضمیر محذوف در من اهوایه تقدیر زنده در من موصول جمله سی
محله مجرور طیف کلمه سنگ مضارع الی سیدر **فاز قتی** اسهرنی و ایتقطنی
معنا سنده در تار یقطن فعل ماضیه ضمیر فاعلی طیفه راجعه
و ضمیر بارز متصلی اولان ضمیر متکلم تقدیر منصوب مفعولیدر مع فاعله
جمله سی فاعله عاطفه ایله سری جمله سی اور زینه معطوف قدر **فاز قتی** ده اولان
فاسبیه وزه زیرا معطوف علیه مذکور و زوهم معطوفیک سببیدر
طیفیک سراسی یعنی کچه کلمسی و وصولی سبب و عاب نوم اولور و غنی
افاده ایدر **قوله** **والحج** **باعتراض** و او حالیه در حجت مبتدا در حرف تعریف
جنس اچوندر **باعتراض** فعل مضارع فاعله علی حبه راجع ضمیر در جمله سی
از قتی کلمه سنگ تختنده طیفه راجع فاعله ضمیر ندن حاله در اعتراض
شئین متلازمین بینة شئیک و خولیدر به محله مراد و خوله لازم
کلن فصلدره اللذات جمع مؤنث در نصیبی جریده محذوفه **باعتراض** فعلیک
مفعولیدر لذت ادراک الملامیم الم ادراک المتافرد میشلر بالام قولنده
باسبیه در یعنی محبت صفا و راحت ایله الام بینة کیر و لذت و حبه
وصولن منع ایدر دیک اولوره زیرا المحبة بلا زنة المحنة بمقامده
الم محبت ایله مراد عاشق بیچاره به توار و ایدر شد اند حضرت و اشتیاق
ایله شتر و اضطراب و اکدار و افکار دره **نعم** کلمه سنده یکی احتمال دارد
نه کیم بالام نقل اولان قواعد کحویه منظومه **نعم** کلمه سنگ ماضی

کاه استفهام اولور **نعم** کلمه سی اول استفهام سابقی تقریر اچون اولور کاه
ما سبق خبر اولور استفهام خبری تقریر اچون اولور بوسیده کلمه **نعم**
استفهام سابقی تقریر اچون اولور مختار اولور یعنی **شیخ زاده** **علیه** رحمه
کلامندن استفاددر که بیور **نعم** حرف ایجاب لما سبق و هو الاستفهام
عن تحقیق الحجت فالحاصل انه استفهم منه علی سبیل الانکار و ملیت علیه
الایات الدالة علی انه عاشق بحيث لم یجد الی الانکار سبیل و حل تخفی
مع العبارات سرافقال **نعم** علی ما ظننتم **ایده** بوافاده بو تقدیر او زره
محصول معنای بیت شوبله تقریر اولور که ای شخص مجرد عاشق کوز یشتی
قائمه مزج ایدوب اجرا ایلدک و عدول و منع و سقم سنده عشق و محبت
شهادت ایلدی و قائلی کوز یشتی و دخی در و عشقندن اصغر و حبی
ایکی خطابی وجد و محبت رو یکده اظهار ایلدی بوند کورات عاشق
اولد یفکده علامت و امارات دانه در که انکاره مجال بوقدر بوند یفکده
بینه محبتی اوارا نیز مبین دیو اولان استفهامه اول شخص مجرد عاشق
جوابده **ایجن** **نعم** لفظی تکلم ایلدکده **نعم** لفظی لسان ترکیده اولیه در
بلی دیک مقامنده در **نعم** کیم اقام زید مثالنده استفهام جواب **نعم**
اولد یعنی کچه که قام زید دیکدر بو مقامده دخی **نعم** کلمه سی اولیه در دیک
مقامنده اولور زیرا **نعم** کلمه سی قام زید جوابنده **نعم** دینلده که قام
زید دیک اولد یعنی اول بحر برانده ملا جامیدن نقل و نمش ایدی بمحله
دخی **نعم** دیک حالی علی ما قلت دیکدر پس اعرابی **نعم** حرف ایجاب
حالی علی ما قلت مبتدا خبر جمله سنگ محلی بون جمله استینافیه در لکن
نعم کلمه سی اول مقدره حالی علی ما قلت جمله استینافیه تک محله قائم در
اشوب سیده دخی **نعم** کلمه سی الحال علی ما قلت جمله سی مقامنده قائم در
و بوجمله جوابیه تک محلی بون استفهامه جوابدر زیر لایا خود اعرانده

نعم جمله سی اعراضی محلی یون جمله ایجابیه و برار پس نعم کلمه سی استغفار
 سابق تقریر یحیون اولد یعنی ظاهر اولور لکن بمقامه بر سوال کلور که استغفار
 سابق یعنی دره نغی نعم ایجاب یلکده محبتی عدم تقریری مفید اولور پس
 محبتی اقرار نیز می سن استغفار منی تقریر اولد قد نعم اقرار یتیم عالم اولیه
 و کلدر دیک مقامنده اولور مقصود ایسه اقرار ایدرم دیک اولماید
 و میشلره بر سوالک و نغی نعم کلمه سی ماسبقی تقریر یحیون و ملق لغه در
 یوخره عرفا کاصی خلا فی اولور و میکلدر در نته کیم توسط صاحبی جمله است
 و میشلر نعم مصدقه لما سبقها من الکلام مثبتا کان و منفیا استغفار
 کان اوخره اتقول لمن قال قام زید و لمن قال ما قام زیدا و لم یقم زید
 نعم نعم تصدیق لما قبله هذا بحسب اللغة دون العرف الا یرى انه ان
 قیل لك اليس لي عندك كذا ما لا فقلت نعم لا ترك القاصی به تغلیبا
 للعرف دون اللغة و میشلر در ایدی نعم کلمه سنده احوال بود وجهه در که
 تقریر اولندی کلدر سری کلمه سنی **سبح زاده** سوال مقدره جواب اولو
 جمله استینافیه اولمق صور تنده ذکر ایدر نته کیم بیور فاکا اصل انه استغفر
 منه علی سبیل الانکار نعم کان سالک قال کیف کان الحال فاستأنف بقوله
 سری بو تقدیر چه معنی اول شخص مجرد عاشق تفصیل اولندی یعنی اوزره نعم
 و میکلدر بی اولیه در محبت متبلیم دیو استغفار سابق تصدیق ایلکده
 بر سوال استغفار سری کلدر که ای عاشق چونکه کند که اولان محبتی اعتراف
 و تصدیق ایلک اول در محبت ایلد اینه حاله سن در دمند دیو توجه ایدن
 مقدر سوال استینافیه به جوابده سری طیف الخ دیزی یعنی کچه محبوبک
 خیالی کلدی و بنی نومدن بیدار ایدی خواب و راحتم کندی حال بوکه محبت
 لذائذ و صفاتک بنینه الم و اکدار ایلد معترض اولوب و تحلل ایدو فاصل
 اولور یعنی محبت بر حاله در که کرک نوم و کرک سائر لذائذ و عاشقی

محروم ایدر شمدی عالم بو سوال اوزره در دیک نالنده اولور و مختار اولان
 وخی بو معناده **آورد المصیبه** صاحبی علیه الرحمة نک بو بیت عسیر المعنا نک
 بیانده تحریری بود وجهه در که و میشلر نعم حرف تصدیق اذا وقع بعد الخبا
 و یقال فیه حرف اعلام اذا وقع بعد الاستغفار نحو عمل قام زید نعم معنا
 حرف اعلام لوقوعه بعد الاستغفار السابق المراد به بیان سبب المحبة
 فكانه قال نعم سبب مزج الدم بالدم احد هذه الاسباب المذكورة وهو
 سری طیف المحبوب الذي كالبرق الخی طفت فی السرعة والمغیب و میشلر
 بو قول اوزره استغفار سابق مزج و معک احد اسباب بندن سوال استغفار
 اوله یعنی دیک اوله که مزج و معک احد اسباب بندن اولان خیال محبوبک
 سکا کلمه سمیدر مزج و معک سببی ایدی بو بر سوال و استغفار مدر
 بو سواله جواب اولان نعم سری طیف الخ مصر عنده کی نعم کلمه سی بی اولیه
 دیک مقامنده دره نته کیم حل زید قائم استغفار منک جوابده نعم کلمه سی
 زید قائم دیک مقامنده اولد یعنی کچه و قوله سری من احوی الخ کلامی اول
 جوابی تفصیلدر **سبح زاده** نعم کلمه سی خبر سابق مقرر در و میشلر لکن
 مختار اولان اول تفصیل اولندی یعنی اوزره نعم کلمه سی بو بیت مبارکه ده
 استغفار سابق مقرر اولمقدر و فیه من ابدیع رد العجز علی الصدر

تجملیه

فراق و حیرت آتوب خواب راحت بدنی دوشده کور که ده قائلم اگر چه سنی
 اسیر بنرم اما و لیکه خواب فتی نعم سری طیف من احوی فارتفتی
 و احب یعترض اللذات بالالم

یا لای مستغفر لمن فی الهوی ال فاعلم عذری مع مستغفر من ذرة فاعلم
 منی الی مستغفر من ک ولو فاعلم انصفت لم مستغفر من تلم فاعلم
 یا لای فی الهوی العذری معذرة منی الیک ولو انصفت لم تلم

بأحرف نذالام لام يوم لو ما و ملازمة اسم فاعل تقدير منصوب متبادر
حقيقته موصوف محذوف شخصاً كلمة منك صفتية محذوفة اعتماداً
اسم فاعل عامل اولور پس فاعلي تحته مستر مقدار اولان موصوفه راجع
ضمير در مفعولي مضاف اولديني يا متكلمه كره تقدير محذوف لا اتم كلمة منك
مضاف اليه بدير في الهوى لام كلمة منه متعلقه هو محبت معناه
قوله العذري بضم العين المهمله والذال المعجمة بنى عذره منسوب بشي
اسم بدير محبت معناه اولان الهوى كلمة منك صفتية حوى العذري
حب شديد مفرط معناه استعمال اولور بسبب قبيله مزبوره نك
نسوانى ملكه حسن جمال وشبابى مستعد جريحه محبت والمقدمه صاحب
كمال والمقدمه حب مفرط ابتداء بدير رابعينه قبل الوصول انتقال
ايده كالمشردور بعض شراح العذري عبارة نك اعراشه محذوف تقدير
ايده في الهوى المحبوب العذري ديكدر ديوب شود وجهه بيان وتقرير
ايدركه قبائل عرب بنى عذريه كمال حسن وملاحظه بين القبائل سلم
اولمعه مصرع كيمدر نظيرك واردين سن حسنه بر دانه سن مفاد نجه
ايكدر نه نيه رتبه ملاحظه حسن وجمال صاحب نجه جانانه لربولذ نجه
بناء محبوب عذري كمال حسنه متصفه اطلاق اولنه كلدكي اعتبار بيه
في الهوى العذري ديك لفظ محبوب تقدير بيه في المحبة المحبوب العذري
ديك اولور بو تقدير اوزره العذري كلمة سي محذوفك صفتية ويشل
حمايه قبيله عذريه نك بالاده تحريرا اولديني اوزره ابتداء بدي بيان
ضمننده اصمعيدين بوبلاغت ونصحت اوزره روايت اولمشي كره
انه مرتب قبيله بنى العذرة فاضافه بعضهم وجه محبة بالاضافه فكأن
لمضيف بنت رشيق القدر صبيح الخد نصيح الكلام بيت وليس له عيب
سوى ان ضيفها بياض بنى الان لاجبة والوطن يقول الاصمعي حرب

من بيت المضيف لا تفرج ابني اهلهم فوايت ثاباً ضعيفاً كالحلال
ونحيفاً كالحلال تلوح اسرار المحبة من اسرته لا ينطق نيران قلبه
تقطرات عبراته ونبات الحصار عن حاله قالوا الحبيبة التي انت
في بيتها وما راها منذ سنين وله من فراقها اه وانين ممضيت الى البيت
طالباً للزمام وقلت باراحة جراحه كل جرح قد حبت اليك متشفعاً
في امر هذا الشاب فترحم اليه بالتمالة قلبه المصاب وزوى قرّة
عينيه بنور الجمال قالت صلاحه في فراقنا فبعد اللثام التي قبلت
الحاج مبنى فذهب الى المحب وقلت استعد لمساخدة المحبوب
فبين ذلك حاج الغبار من جانب الحبيب فغشي عليه ووقع في التراب
فقلت يا سليم القلب انه لا يطيق مساهدة غبار نغان فكيف
يطيق مطالعة جمالنا انتهى معلوم اوله كره لغو بانه تعالى بمرتبه عشق
ومحبت ما سواه قلبك كمال تقاضك عن عبارة اولمعه خطا فاحش
اولديني ظاهر در مصرع حياك ديدنه دن نقشك دل بكينه دن جقمير يا
مفاد نجه خيال محبوبى برآن قلبين اخراج ايده ممكنه جاكاه انوار جمال
انه اولان قلب كنى نظر كاه الحقيه في او مقوله خيال اطل و فرط حبت
ما سوى ايده وانما تلويث انيك حب الدنيا راس كل حطية حديث نرفي
منطوق نجه حب ونيانك كمال مرتبه افراطى اليه انصافه بامر الله تعالى
مستلهم عشق ما سوى نجه نجه مهاكك واضطراب وزائل ومحن
لا يطاقة مبتدا اوله كلدكي محب كائنات در ناظم قصيده مرحوم شيخ
حضرت نيك باجمله ايراد ايدكي محبت واشتياق اول محبوب رب العالمين
مفخر موجودات اقد بر صلى الله تعالى عليه وسلم حضرت نيك وسيدنا
ابدية اولان علاقه محمدية ايده عشق ومحبته يدركه اول حبيب كره
محبت الله محبت ر خلقت انسانية يعنى دنيايه كلدن دخی مراد بوطر

ایله و بوسیده کتیه ایله قرب و وصال حقه کسب و استعداد و در قوله
 معذره کاهی مصدر میمی اولوق اوزره استعمال و لنور عذر یعذر عذرا
 و معذرة ذال هجته تک کسری و فحیده جائز و در کاهی صرف اسم اولوق
 کلامدن ما یعذره به اسمی اولور یعنی اعتذار ایدن کسه عذر فی افاده
 و بیان آنچه مستحکم ایراد ایلدی کی کلامه معذره در لرایدی اگر مصدر میمی
 اولور سه محذوف فعل امر اولان قبل فعلنک مفعولیدر منی کلمه سی
 جار مع المجرور سالف الذکر محذوف قبل فعلنک مفعولی اولور الیک
 کلمه سنده کذلک جار مجرور معذرة لفظنه متعلق معذرة کلمه سنک
 مفعولی اولوب تقدیری قبل منی الیک معذرتی ای عذر می و یکدر
 یعنی اعتذار می قبول ایله فالنده اولور یا خود محذوف اعتذار فعلنک
 مفعول مطلق اولوب اعتذر معذرة تقدیرنده در فاما اگر معذرة
 مصدر میمی اولمیوب ما یعذره به اولان کلمه تک اسمی اولور سه فعل محذوف
 مفعول می اولور تقدیری اقول معذرة و یکدر ای قول کلاما با یعذره
 دیک اولور کنن بوا حتمالده مصرع ناسیده اولان منی الیک عبارتنده
 تکلفه محتاج در مناسبت اولان اول تقریر اولان معذرة مصدر میمی
 اولوق اوزره اعراب اولور عصام رحمه الله سندن تمیز در کش
 بو مقاملده شراح اعراب بیاننده فنی حوق احتمالات باز مشار
 آده مطالعه دن فتور کتور مختاری ذکر ایله اکتفا اولندی و لو انصفت
 لو حرف شرطه انصفت عدالت معنایسه دره انصافند فعل مجاز
 مع فاعله جمله سنک محلی یوف فعل شرط لم حروف جازم لم فعل مضارع
 مخاطبه در مع فاعله جمله سی جزا شرط تلم لومدن طعن معنایسه در فعل
 شرط مع جزانه جمله سی شرطیه لا محلی لهما من الاعراب جمله مستاننده در که
 ما قبلنی تاکید و تقریر دره یعنی ما قبلنده مذکور اولان بیانده ذکر اولان

عشق محبت عاشقده اختیاری اولمیوب خصوصاً بر محبت که هوای
 عذر می اوله نیجه نخل اولنور بو مقوله اراده و اختیار دن خارج حالات
 اضطرابیه یا انصاف ایدرسن یعنی انصاف بودر که لوم و طعن تمیز سن
 دیوبو وجهله ماسبعی لم تلم جمله سی تاکید اولور بو بیت مبارکه ده لایم
 و لم تلم عبارت در عین صانع بدیعیه دن رد العجز علی الصدر اولد یعنی کبی
 فی العذر می و معذرة عبارتنده تشبیه بالمشق ایله جناس اولور محمول
 معنای بیت ای بنی هوای عذر یه ده یعنی حب مفرطده لوم و طعن
 ایدن بدن سا که اولان اعتذاری یعنی معذرة و عذر می اگر انصاف
 ایدرسن قبول ایدرسن لوم ایتز سن یعنی آیا ارباب طعن و تشنیع
 سکا اعتذار ایدر که بنم مبتدا اولد یغم عشق و محبت شواهل قبله
 عذر یه بی آن وقتده حلا که ایصال ایدن هوای محبت و آره بن تشبیه
 اولیه محبت مبتدا یم بویه مبتدا یه لوم و طعن انصاف و کلامه فالنده
 اوله پس دیک اولور که اصلنده محبت اضطرابی دره خصوصاً که
 هوای عذر یه اوله انصاف ایتمیوب نیجه لوم ایدرسن و فیه من البدیع
 جناس الاستعاق فی الایمی و لم تلم و السلب الصوری و الایجاب
 و الجناس المطرف فی لم تلم و الجناس المطلق فی العذر می و معذرة
 تمیز سن

اولور سه مال قوا و لسون هوای عشقده تن بویولده فیض خداورنه شبهه در اوحن
 محبت ازلی صائمه اختیار که سن بالایمی فی الهوی العذر می معذرة

منی الیک و لو انصفت لم تلم

عدتک حافض اعلن لی لا فعلن ستری بمن مستفعلن تتر فعلن
 عن الوشا مفاعلن و لا فعلن و ای بمن مستفعلن جسم فعلن
 عدتک حافی لایتری بمن تتریز عین الوشا و لا و ای بمن تتریز

عدت عدا یعد و عد و انا فعل ما ضی مؤنث را صلی عدد و تد و او
حرف علت متحرک ما قبل مفتوح الفه بعد القلب الف حذف و نشد
معلوم اوله که اشبو عدتک کلمه سنده شراح اوج وجهه معنایه واجب
اولش دره اوله عدتک کلمه سی دلت معنا سنده استعاره تبعیه
اولمقدر **یکجی** حذف و ایصال اوزره معنا در که حذف معتبر اولان حرف
ج حروف جاره ون عن کلمه سی اولمق و ارا **وججی** الی کلمه سی اولمق و ارا
نه کیم دره صاحبی عدتک کلمه سی بنفسه متعده در که جاوز معنا سنده در
و بو معنا ایله دلت معنا سنده استعاره تبعیه در و پیش استعاره تبعیه
فعلده اولان استعاریه دیر لر تبعیه دید کلمه سی استعاره اوله اول
فعلک مصدر زنده جریان ایدوب بعده اول استعاره اجرا اولان
مصدر دن فعل مستعار مشتق قلنور بقا عده اوزره اوله عاشقک
حالتک دلالتی کمال ظهورده و اشتها رده عدو که تجاوزه نسبتیه اولنور
عدو دلالتی چون استعاره اوله فده مصدر اولان عدو ده دلالت معنا
استعاره بی بعد اجرا عدو ون دلت معنا سنده عدوت فعلی مشتق
قلنمغه عدوت فعلنده دلت معنا سنده استعاره تبعیه بولنور
عدتک حالی دیک دلتک حالی علی سری دیک اولوب نطقه الحال
کبی استعاره تبعیه اولور بو معنای شراح مزبور تقدیم ایدر **کما قال** و حال
الشیء ما یفهم من ذلک الشیء بالقرائن الخارجیه من العوارض و علی هذا
یکون عدتک بمعنی دلتک حالی علی سری فیکون العد و استعاره اللدالة
استعاره تبعیه کما فی نطقه الحال بعضید حذف ایصال بیتلندن
اولد یعنی ذم احباب اولد قلمی شراح مشار الیه نقل ایدر **ایدی** اوله حذف
و ایصال بیان ایده لم معلوم اوله که فعل کند و ده اولان معنای مفعوله
بنفسه ایصال ایده مکمله اول معنای حرف جر واسطه سیده ایصال محتاج اوله

بومقوله محذوف حرف جر ایله عربک استعمال ایده کلمه کی فعلده حذف
و ایصال وار در درزه بو حذف ایصال سما عید رایدی مصنف عدت
کلمه سنده عربک حذف و ایصال الیه استعمال لریه مطلع اولمغه بتبیده
حرف عن یا خودالی کلمه لرینی حذف و ایصال الیه معنی مراد ایدر عدتک
حالی عنک الی غیرک ای تجاوز حالی عنک الی التمازین معنا سنده اولور
زیرا عدو ک اصل معنای تجاوز لکن بومحده حذف و ایصال الی فعله
محذوف عن ایله استعمال اولد یعنی تقدیر چه بوجه محو تجاوز حالی
عنک الی غیرک دیک اولد فده حالتدن شکایتدر که کند و ی تجاوز
و غیر لیره و اصل اولدی دیک اولور **کما قال** فی البقرة قیل فی عدتک
حذف و ایصال لانه یقال عدا عنه جاوزه و عدی الیه سری الیه ای عدت
الحال عنک الی غیرک فهو شکایه عن حال نفسه بان سره قد تجاوز عنه
و نفسی بین الناس یعنی عالم سکا و اصل اولدی و سندن مثلاً غمازله
تجاوز ایددی دیک حال عشقم سنک معلومک اولدی و غیر لیرک دخی
معلوم اولدی و یوب بین الناس عالم افشا اولدی دیو کند و نفسدن
شکایتدره شو معنای شکایت که ابیات سابقه ده **ما ظم** ای شخص مجرد
عاشق سنده محبت وار در شهود عدول الیه و جهکده اولان خطی الیه
کذا و کذا ثابت ایکن فکیف شکر دیوب محبتی نیجه انکار ایدرس دیکره
اولد دخی علی ما سبق انکار دن خالی اولمیه روق اخر الا مرغم سری بیتی
منطلو نتجه هوی و ابتلاسی اقرار ایدوب حتی خیال محبوبک دخی کچه
کلوب خوابدن محروم ایتدیکینی دخی اعترافدن صکره طعن و لوم
ایندره اعتذار ایدوب درد محبتی و ابتدای کتم و اخفا ایده حک حال
قالمعه حال نفسدن شکایت ضمنده بوبیت **ایده** **لا خطاب** ایدر که
عدتک حالی عالم سکا بالغ و سنک معلومک اولدی و سندن کجوب غیر لیرک

وخی یعنی جمله ناسک معارفی اولدی کیم ایده جک حالم قالمدی دیک
 اولور بوضو رتده عدتک کلمه سنده حذف و ایصال عن کلمه سیده
 اولمش اولور بوضو رتده عدتک کلمه سنده حذف و ایصال عن کلمه سیده
 و ایصال احتمال ثانی اوزره الی کلمه سیده اولمش اعتباریه اولور نه شوبه
 تقریر اولور که مقام عاشق حزن و انکساری مقامی اولور فعل ماضی
 اولان عدتک کلمه سی دعا موضعده استعمال اولمغده بدعا ایدر که
 عدتک حالی الیک یعنی حالم سیکا کجسون سندخی بنیم کبی عاشق و دره
 مبتدا اوله سن دیک اولور ایدی حذف و ایصال قاعده سی اوزره
 اشبو حرف الی تقدیری ایده اولان معنی شیخ زاده علیه الرحمه تک وخی
 مختار یدر نه کیم تفصیل ایدر عدت الیه ای سری الیه و علییه ای ظلم و غنه
 ای تجاوز و بدون الصلة بمعنی سار سریرا و الظاهر دعا علی اللکم
 ای ابتلاک الله بمثل ابتلائی به یعنی عدی علی الیه استعمال اولور سه
 ظلم معنا سنده درالی و عن الیه استعمال اولور سه تجاوز معنا سنده
 بدون الصلة استعمال اولور سه سری سریرا و یکدر که عدو لغنده
 قوشمقد به مقامده الی محذوفدره عدت الیک بدعا در نه کیم
 تفصیل اولندی قوله حالی مؤنث سماعیدر اکا بناء عدت فعلی صیغه
 مؤنث ایده کلمشدر تقدیرا مرفوع عدت کلمه سنک فاعلیدر یا متکلمه
 مضافدره حال الشئ ما یفهم من ذلك الشئ بالقراءن الخارجیه بین العوارض
 الیه تویف ایدر لرنا یعنی شینک عوارضیدر عارض قائم بنفسه اولان
 جوهر ایده قائم اولان سیدر حال عرضدن عامدر بوضو مقامده مرادعا
 عارض اولان احوال عشق و محبتدره عدتک جمله سی مع فاعله بیت
 سابقک عتیدر و میشلر لاسری بستر عبارتنده لاکلمه سی بمعنی
 لیس در نه کیم شارح مصنفک ولا هذه بمعنی لیس و بهذا دخل الباء

فی الجبر و میشلر سری تقدیرا مرفوع اسمیدر لاکت ستر محفی اولان شییه
 ویرلر بستر بازنده در مستر لاکت خبریدر جمله سی حال لفظدن عا لدر
 عدتک جمله سی تاکید اولور با خود بدلدر معلوم اوله که حرف زانده در
 قاعده در که زانده اولان حرف جرک مدخولی مجرور اولور لکن بر محله
 متعلق اولماز بحسب العوامل معرب اولور نه کیم بستر بازنده لفظا
 مجرور در لاکت خبریدر عن الوشاة و شاة لفظا مجرور بستر کلمه سنده
 متعلق در و شاة بضم الواو و اشینک جمعیدر و اشی غمازه ویرلر
 الف لام جنس ایدر یا خود استغراق ایدر و لا دالی و لا دالی و لا دالی
 انجسام انقطاع دره و لا دالی انجسم لاسری بستر اوزر نه معطوفدر
 کما قال فی الدر ولا هذه زانده و عامله و ما بعد اما عطف المفرد علی
 المفرد او عطف الجملة علی الجملة و کلمه لا بمعنی لیس وان المراد بالکمال
 و السر الداء و اخذ و هو الم العشق فعبارة عن السر تخفاه و بالداء لما
 فیه من الالم للقلب و الحال اعم منها بوند سر صکره معلوم اوله که الی کلمه سی
 تقدیری الیه حذف و ایصال عدتک فعلنک بدعا معنا سنی بقید
 اولد یفنک تفصیلی کذا را ایدی اما عن کلمه سی تقدیری الیه حذف
 و ایصال بیاننده صاحب دره بالاده سبقت الین تفصیلدر صکره
 و میشلر که فلما ذکر الاعتراف بالمحبة و ارا و الا اعتذار و الا انصاف لاجل
 المودة علیه بقوله عدتک حالی ای یفنک و وصل الیک و تجاوز عنک
 الی غیرک و بوضو رتدن مستغاد اولان عن کلمه سیده عدتک فعلنده
 حذف ایصال اولنه نه کیم تفصیلی کجشدر بعده معنای سیتی بیانده
 صاحب دره و المعنی یا ایها اللکم فاقبل معذرتی و اترک لومتی
 و انصفت فی حالتی فانه قد یفنک و علمت ان سری قد فشی بین
 الواشین وان دالی غیر منقطع فانی لان محل الرحمة لا محل اللوم و میشلر

محصل معنای بیت ایها اللام بهم عالم سنی تجاوز ایلدی یعنی سکا بالغ
 و سنک معلومک اولدی و سندن غیردی وخی تجاوز ایلدی و بهم ستم
 نماز لون سستور و کلدربین الواشین افشا اولمشد و بهم دردم کلمه
 منقطع و کلدربا یعنی درو عشق سندن کسلوب کتمزد و سندن محل مجسم
 یوخ محل لوم و کلمه دیک اوله کذلک بعض شراح حذف و ایصال عن
 کلمه سی اعتبار یله اولدی یعنی تقدیرجه محصول معنای بیستی شو وجهه تقریر
 ایدر که تجاوزت عنک قضی ایها اللام و بلغت الی الوشاة فلا ستری
 بمستر عنهم ولادالی و هو العشق بمخمس و میشرده و اختر باشت
 من التقریرات بوند نصکره معلوم اوله که و جملہ البیت لا محل لها
 من الاعراب تعلیل للبیت الاول و میشرده یعنی عدتک حالی فعل و کلد
 جمله سی بیت اولک عتیدر ایدی عتت اولدی یعنی شو وجهه که بیت اول
 اولان بالامی فی الموهی الخ نظمک مضمونی ای لام بن مهلک اولان
 صوای عذری به مبتدا اولدم بن بوباده معذورم انصاف بودر که
 بکاسن طلعن ولوم ایتلی سن نیجون و زیرابهم عالم سنک و غیر بیک
 معلومی اولدی سستور اوله جن شیم قالدی و دردم صلا که مودی اولان
 صوای عذریه در که غیر منقطع یعنی بند کسلوب کتمسی محال مرض
 لا عله جدر بویله درده مبتدا به لوم اولنما من لازم کلوز معنای سیده
 بیت سنا بک بوجله عتیدر و یک ممکنده زیرا بوجله مقوله
 تخمیده مبنی محکمه اولدی ملا بسه ایلد لزوم تصور بی کفایت ایدر
 منطقده شعر تخمید تن مرکب قضا یا در و میشرده و فیه من البدیع
 المقابله بین السر والسر والوشاة المظهرین و حسن التقسیم
 بین و شاة لا یکنه معوم الکنهان ولا یکن انقطا عه ما

تخمیس

مجتبک

مجتبک نیجه اولور کتمی تر مشتهر جگر می عاشق اولان طلعن و شمتک کردن
 بندی در و درونم نه لطفی وار حذرک عدتک حالی لا ستری بمستر

عن الوشاة ولادالی بمخمس

محضنی الن فاعلن نصح لانا فاعلن کن لست اس مستفعلن معه فعلن
 ان المحب مستفعلن ب عن ال فعلن عدال فی مستفعلن صم فعلن
 محضنی النصح لکن لست اسمعه ان المحب عن العدال فی صمم
 محض خالص معنای سنده در یقال محضه الوه و محضه محضنا خالصا کذلک یقال
 عربی محض ای خالص السب و یکدر شیخ زاده المحض من الشی الصر
 الخالص و میشرده محضنی فعل مخا طبره فاعلی نا مخا طبره مفعولی یا
 شکله النصح بضم النون نصیحت معنای سنده در محضنی فعلک مفعول
 نا بیدر با که سن نصیحت محضه ایلدک یعنی نا بیدرین صافی و خالص
 اولان نصیحتی با که ایلدک و یکدر نصح نصح نصح و نضا حه یقال
 اذا خلصه لکن کلمه سی بلا تشدید در حروف مشبهه دن و کلدربکه محفقه
 حرف عاطفه در بهر حال نفی ایلد استعمال اولنوره اگر عطف المفرد علی المفرد
 اولور سه لکن نصیدن صکره ذکر اولنوره و اگر عطف الجمله علی الجمله اولور سه
 قبل النفی و بعد النفی کلک جائز در کما قال مولانا جامی رحمه الله لکن لازمه
 للنفی و الايجاب فان کان لعطف المفرد علی المفرد نفی نقیض ای لا یجاب
 ما انتفی عن الاول نحو ما جاء فی زید لکن عمرو قد جاء و بعد الاثبات لنفی
 ما بعد لا نحو ما جاء فی زید لکن عمرو لم یجی فعلی کل تقدیر غیر مستعمل بدون
 النفی انتهى بوجهه لکن لعطف الجمله علی الجمله در واثباته نصکره ذکر اولنوره
 ما بعدی منفی اولور لست افعال ما فقه دن نفی و اسمی ضمیر کلک جمله
 محضنی جمله سنده جمله مستثناه در ما قبلندن استدرک ایدر اسمعه
 اقبله معنای سنده در سمع ایدر لمن جمله کبی دره یعنی نصیحت قبول ایتیم

ویک اولوره اسمع فعل مضارع نفس مشکلم در مع فاعله جمله سی محله
 است فعلتک خبریدر شارح **مشتک** و مشتک و اسمعه مجاز عن قبول
 فلیس النفی مجرد السماع بل المطلوب بالنفی هو ملزومه اعنی القبول
 انتهى یعنی لکن کلمه سی کلام سابقدن نشئت ایدن و همی دفع ایچون
 موضوع اولغین بو محله وخی کلام سابق خالص نصیحت اولغله
 بوندن بو و هم تولد ایدر که مخی طب بهر حال و نصیحتی دکلیوب قبول
 ایلیه زیرا نصیحت خالصه پس کلام سابق استیو تو حمدن حال
 اولمغله لکن کلمه سی استیو کلام سابقدن تولد ایدن و همی دفع ایدر
 یعنی لکن **است** اسمعه جمله سی و نصیحتی بن دکلم و قبول ایتم معنا شده
 جمله مشتاقه مستدرکه اولوره **ان المحب ان حروف** مشتبه دندر
 المحب باب افعال دن اسم فاعله ان کلمه سنک المحب منصوب سمید
 فی صم جار مع المجرور محذوف کائن کلمه سنه متعلق محل مرفوع خبریدر
 ان مع خبره جمله سی جمله تعلیلیه دره یعنی نصیحتی دکلیوب قبول
 ایتمه سنک البده بر سببی و علتی اولمالی پس عاشق لوم و طعن
 ایدنردن صمدده اولمه سی نصیحتی استماع ایتمه نک سببیدر واقعه
 صم ایتمه نک سببی اولد یعنی ظاهر دره کذلک بالواسطه عدم
 قبول نصیحتک وخی سببیدر **ایدی** عاشق صمدده اولمق عدم قبول
 نصیحتدن کنایه اولوره عن العذال بضم العین والذال المعجمه
 عاذلک جمعیدر عذلدندر عذل لوم و طعن ایدنردر که عذل لوم
 معنا سنه دره جار مع المجرور مؤخر صم کلمه سنه متعلق مفعولیدر زیرا
 صم مصدر در مصدرک معمولی ظرف اولسه مصدر او زربنه تقدیمی جار
 صم صم صم صم صم اذا شده و ثقل سمعه و بیشتر صم صم صم صم
 خلافتی افاده ایدن فی ایله استعالی محبتک مبالغه ایله صمدن اولور

قطعا و نصیحتی استماع ایتمه سنی افاده ایچوندره کویا عاشق صم ایتمه
 محاط و صم ظرف کبی محیط در دیک اوله محصول معنای بیت حق بگویم
 سن بکا خالص نصیحت ایدک لکن بن نصیحت دکلم زیرا عاشق لوم و طعن
 ایدنردن صم غیر لغوه دره یعنی نصیحتدن بر زربنه ده کران کوشدر که
 کویا ایشمک ظرف کند و مطر و قدر قطعا عذالک طعن عاشقک قول
 کیرمزدیک اوله یعنی عشق احوال اضطرابیه دندر بکا طعن ایده یورچو
 مثلاً اولوب عاشق تخلیص جانه قادر میدر بر وجهه قادر دکلمه خلقک
 تعیب و تشنعی عاشقک قول غنه وخی کیرمزدانده اوله معانوم او که
 بعضیدر عشق و محبت اختیاریدر و بعضیدر اضطرابیدر و بعضیدر اخباری
 دیندر عشق و دیکلری هوای نفس تا ببع استحکام هوادر اضطرابی قدر
 حتی جناب حق جل شانده اول هوادر نفسی نهی ایدنردی مدح ایددی
 اگر اضطرابی اولسه قبول نهیه قدر زلزلی اولما زایدی نه کیم بویشد
 و اما من خاف مقام ربّه و نهی النفس عن الهوی فان الجنة هی لما وی
 هو اختیار می اولدیغنه بنا نفسی هوادر نهی ایدنردی مدح ضمننده
 جنت ایله موعود اولدیلر عشق وخی هوای نفسک افراوندر اولغله
 آیه کریمه نک مشمولی اولور ایدی اگر هوای عشق اضطرابی اولیدی
 مدح توجه ایتوب اندن کند و بی منع ایدنردی مدح اولما زایدی دیدیلر
 اما عشق اضطرابیدر دیندر عطشنا نک مایه جیعا نک طعامه شوق
 و محبت و نهالکی کبیر صبر ایده مز مضطر اولور ذرة المضیه صاحبی
 قوله تعالی ربنا ولا تحملنا مالا طاقه لنا به آیه کریمه سنی کثیر من السلف
 عشق ایله تفسیر ایتدیلر و بونقل ایدوب نهی النفس عن الهوی آیه کریمه
 اولان هوادر مراد هوای نفس تارة بالسوء در یو خسه عشق و محبت
 معنا سنه اولان هوادر دکلمدر دیوب بو صورنده عشق آیه کریمه ده اولان

هو انك مشمولي ولما مضى اضطراره وذهب الى طريق فبين اوله جواب
نقل ايديوب بعده بعض على انك دخی طائفتين بينده محاكمه ربي شو
وجهه بيان ايدركه عشق و محبة مؤدتي اولان مبادي واسباب حتى بودركه
اختيار يدر مثلا محبة بهامان نظر وصور جمال مستحسنة سني دائما تختل
و تسليط فكر بوندر جمله اسباب ابتدا و ندر بوا سبابي رضا و اختيار يله
ايتان ايدلمه مستب اولان عشق و محبة مبتدا اولور بين بوا سبابه
مستب اولان عشقك ترقي اضطراري اولور ديوب بوجوه عشقك
اضطراري اولد يفتي ترجيح ايتيمشدا و افعا ابن سيناقا نوزده العشق
مرض سوداوي يجذب به الانسان الى نفسه بتسليط فكرية عليه يديكي
بوني مؤيدوره ابيايت سابقه دن يالائي في الهوى العذري بيتي
شرحده بومقامه داركلام سبقت ايتش ايدى في الحقيقة عشق و محبة
البحر غاية كل مقصود اولان محبوب حقيقي واجب الوجود جناب كبرياء
اولمقدر لايق اولان زيرا عشق رسول حقه ارباب سلوك بيننده
اسهل طريق و اقدم وسائل و اعظم مطالب **رنة كيم و ميشد شعر**
.. باغلي كه بهار دوسرا زير بر اوشت .. جولي كه جنة اربابك تراوست ..
.. كنجي كه غنای ابدی عشق تراوست .. عشقیت كه كسير فناك تراوست ..
.. از هر دو جهان سیر شد نه حافظ تراوست .. كبر مشايخ صوفیه دن بعض اهل كمال ..
تفیده خمریه شرحده بيوتر كه الواصلون الى الحق سبحانه و تعالى عشرين
احل الجذب بالسكر من شراب المحبة المسلوبون عن انفسهم الفارقون
في البحر الجوع فاخلع عنهم ربة العلم والعقل و هم الذين قامت عنهم
احكام الشريعة و اذاب الطريقة فمولا بسكان قباب العزة و قطان
ديار الجبروت ليس لهم خبر بوجوه و هم فكيف يشتغلون بالغير و القسم
الثاني سلوا عن انفسهم و لا بعد الوصول ثم اعادهم الحق تعالى الى

ماكانوا عليه فعادوا الى احكام الشريعة و اذاب الطريقة فاجمع مشايخ
الصوفية قدس الله اسرارهم انه لا مقام للعبد تسقط عنه التكليف
الشريعة من الكمال و الحرام و اجمعوا ايضا على انه لا يصح النهايات
الا بصحة البدايات و فيه من البديع التكميم و الاستدراك و الدليل الاقناع
من الحديث و الطبايق بين سمعه و صمم و المقابلة الملمحة بين الحب و العدا

تكميل

جهاني شهرت عشقم چون ايدى ملو هجوم ايد كچه عدولوم و طغينه حوسو
صياحت ايليوب الحق بنى باحق كوي محضتى النصح لكن لست اسمعه
ان المحب عن العدا في صمم

ان اثمهم مستفعلون نفي فعلن ح الشيب في مستفعلن عدلى فعلن
والشيب اب مستفعلن عدلى فعلن نصح من ات مستفعلن نهم فعلن
ان اثمتم نصح الشيب في عدلى والشيب بعد في نصح من اثم
يا ظلم بومجلده نفسك اطا عتدن خارج اولوب نصيحت قبول ايتيم
كمال غلبه و خيانتى بياينه و نقيسده شكايته مقدته انتقال ايتيم
زيرا كلامده براسلو بدم آخره انتقال بلاعت و قصا حندن اولد يفتي
شارح شيخ زاده بوجوهه نقر ايدركه و من هونا انتقال من بيان حال
المخى طلب الى حال النفس و الانتقال في الكلام من اسلوب الى اسلوب
يكون احسن تظاير لفظ السامع و ما اعجاز كلام رب العزة و هو
قرانه الكريم و فرقانه العظيم الا ان نصبا به في هذه الاساليب و ميشد
قوله الى اثمتم ان حروف مشبهه بالفعل نذر يا متكلم تقديرا
منصوب اسميدرا اثمتم اتهام نذر اثمتم ايدى و اوتايه قلب
اولنوب ادغام اولمشد اثمتم فلا ناكذا اى نسبت الى النعمة
و الكذب و يرر شيخ زاده اثمتم فلا ناكذا اى نسبت الى ما يورثه العار

اولیوب پیش نظمه لسان حال ایده ای غافل مقدمات فنا و غلات
و حق وجود و ضعف قوی ظهوره کلمه بودار متخلفه و انتفا
و قسری کوزیدی نوبه و اثبات ایله اولدجه تلافی مافات قید نه بچون
دوشمن سن دیو لیل و نهار لوم ایله نصیحت ایدر کن تحقیق بن اولی صبحی
کذب له اتهام ایدم نصیحت قبولی زهره قالدی مع هذا که ناصح شیب و نا
کوزم اوکنده طروب تمام جایی عبرت و نصیحت له اتهام کن جمله دن بعد
دیک اولور اما اگر ابیات با بقیه بوسی ر بطله معنی مراد او کور مال
معنی بود جمله تقریر اولور که ای ناصح سن با که خالص نصیحت ایدر کن
بن ناصح شیبی و کلمیوب کذب له اتهام و کلامی کذب به حمل ایدر کن ماسبقه نبرد
سنگ مبتدای عشق اولد یغمه طعن و لومنی استماع و قبول ایدریم بوند
فهم ایله که ناصح شیب نصیحتی قبول ایتدین کیمسه عذاک طعن و لومنه
اعتبار ایدر می ایتدین فائده اوله و این **البعد** التقصیر و جناس الاستقار
فی التهم و التهم و نصیح و نصیح و التکریر فی الشیب و الشیب الاستقار و التذیل

تخمیس

اساس جسم ضعیف مردم ویر و خللی
کتور میوه بو خسار نه یارم جلی

و الشیب البعد فی نصیح عن التهم

فان ام مفاعله ماری فی فاعله بالسواءات **ستفعلن** تعظمت فعلن
من جمله ما **ستفعلن** بنده فعلن ر الشیب و ال **ستفعلن** حرم فعلن
فان اما دنی بالسواءات **تعظمت** من جمله ما **ستفعلن** الشیب و الحرم
نصیحه مینار که نک استداستدن بو محله کلجه احوال عشق و محبت اولق
اوزده شرح باب اول اعتبار ایتدیندوره بوندن صکره باب ثانیه که
اماره بالسواء اولان بنفسه متابعه تقصیر انه اعتراف بیا فائده

فان ده فاعلیه در ان حروف مشبه و ندر اما رتی مبالغه اسم فاعله
نضارة و علامه وزنی اوزده معناسی زیاده امر ایدچی و یکدر نضارة
مبالغه ایله نصرت ایدچی مفرد مؤنثدر اما رتی صند نهی اولان امر و ندر
مفعولی اولان یا مشکله مضاف اولمعه تقدیر منصوب اسم آن در
فا علی نخته مضمر محذوف موصوفه راجع ضمیر در موصوف محذوف
نفسدر بو محله ناظم نقصان اماره بالسواء ایله تقبیر ایتدیکي قرآن
کریده ان النفس لا تارة بالسواء و ارد اولد یغمه اتباعا در مصنف
موصوف مبرور نفس ذکر ایتدیوب صفتی ذکر ایددیکي نفسک بوصفت
ایله اتصاف نک کماله و شهرته اشارت ایدر کن کو یا اماره بالسواء بنفسه
اسم و علم اولمشد بر رتبه ده که ذکره حاجت یوقدر دیک استر
شارح شیخ زاده علیه الرحمه نفس اماره بی بیانده بیور علم ان النفس
معدن الاخلاق الذميمة مودعة بین جنبی الانسان ای جمیع حده
و حی اماره بالسواء مجبولة علی صفة الروحانیات الخلوقة عن الملكوت
العلی فانهم یامرون بالخیر و ینهون عن الشر و حی مخلوقة من الملكوت
السفلی کالشیاطین و هم لا یامرون الا بالشر و من طبعهم التمر و الشکب
ولهذا یأبى النفس عن قبول الموعظة و الحاسع صفات الکبر و الحوص
و الشهوة و الحسد و الغضب و البخل و الحقد فمن ترک عن نفسه هذه
الصفات فقد وصل الی درجات الجنان کما قال الله تعالی قد افلح من ترک
و من لم ترک بنفسه عن هذه الصفات بقی فی درجات جهنم کما قال الله تعالی
وقد خاب من و سیهما قوله بالسواء جار مع المجرور اماره کلمه متعلقدر
نسائه بسواء و یر لرحمن بر فنا فعل المیسر ما تعظمت ما نافیة در
انقظت فعل ماضی مؤنثدر اتعاظند ر اتعاظ نصیحت معانسه اولان
موعظه و ندره ضمیر متصل با بر فاعلیه اماره کلمه کنه را جعددر

انقضت جمله سی آن کلمه سنگ خبر میرد آن مع خبرها جمله سی تا تعلیلیه
 بنا محضتی النصح مصدره اولان عدم سماع عدن یا خودیت سابقه
 اولان ای آنتمت فعلندن جمله تعلیلیه در ویشتر بعضی شراح
 عاقله در آن مع خبرها جمله سی سالف الذکر ای آنتمت جمله سی وزینه
 معطوفه در ویشتر من جمله من تعلیلیه در جهل من ایله مجرور اولوب
 انقضتیه متعلقه در جهل مصدر در فا علی اولان ضمیمه مضافه ضمیمه
 اماره کلمه سه را جعدر بنذر جار مع المجرور انقضت کلمه سه متعلقه
 شیه مضافه صفتک موصوفه اضافتی قبیلند ندر بلکه مشبه بهک
 مشبهه اضافتی وره الشیب المنذر ویکدر کالبدیع بمعنی المبدع در که
 نذر منذر معنای سه در با خود نذر مصدر در انداز معنای نکرانکار
 معنای سه اولد یعنی که بو تقدیرده اضافت بمعنی اللام اولوب شیب
 کلمه سه استعاره کنیه بولور کویا ناظم شیبی منذره شیه ایوه
 مشبه به اولان رجل منذرک ملکی اولان اندازی قرینه استعاره
 اولوق اوزره شیه اثبات الیدی انداز تخویف معنای سه در هم
 فتحین ایله وان قولیده یا ش زیادده اولوب پیر اولوق معنای سه در
 ویشتر بالاحراز ذکر اولد یعنی اوزره فان کلمه سه فا تعلیلیه اولد یعنی
 صورته فان آتای جمله سی بعضی شراح بیت اسبق اولان
 محضتی دن علتدره و بعضیدر بیت سابق اولان ای آنتمت نک
 علتدره ویشتر افاده معنای سه بویه تقریر ایدر که ایها الشیخ الناصح
 ای لا اقدر علی سماع نصیحتک لان نفسی اماره بالسوء ما انقضت
 من فوط جمله من بو عظم الواعظین فکلمتی من لطفک لای معذره
 تقدیرنده در ویشتر بعضی شراح هذا تعلیل لقوله ای آنتمت نصیح
 الشیب والمعنی ان نفسی التي هي اماره بالسوء لم تأخذ الواعظ بسبب

جملهها بتخويف الشيب آيا هذا يمشي شيخ زاده فالعني ان نفسي الاماره
 بالسوء ما قبلت الواعظ من نذير الشيب فتأملت في عوايه الجهل والهم
 و يوم معني ويرره لكن فقير كمقدرك تصور مده فان آتای محذوف
 معلولك علقی اولوق ربط معنای سه غایت ملایم اولور طین اولور
 مشد محذوف اولان معلول لا تلو منی با خود لا تعیننی مثلوا اوله ایله
 اشیو محذوف ملایم حظه سبیله محصل معنای سه بیت ای شایخ ناصح سنگ
 نصیحت محض وخالصکی استماع و قبول ایدم و انتها مدن دور و بعد
 اولان ناصح شیبی بن کذبته اتهام ایدم بنی نصیب ایدم بن تحقیق
 بنم نفس اماره بالسوء کمال جهلندن اخافه شیب وهرم ایله متعلقه
 اولماز یعنی نصیحت قبول ایدم بویه بر خبیرد ویک اوله و فیه من البدیع
 مراعاة النظر والمقابل مع حسن الانتقال الی ذکر معنی النفس بعد ان كان في حال الخفة
 والمخاطبة اللام المستعمل بالفتان وهو أسلوب من حسن اساليب البلاغ في الكلام

نکته

مؤاخذه که نیجه بر اصحاب ویرد وشت بوسن سالده معاصی تر کاجلجت
 ملامت ایتمه بنی ایله عالمه شفقت فان آتای بالسوء ما انقضت

من جملهها بنذر الشیب والهم

ولا اعد مفاعلت من ال فعلن فعل الجحی مستفعلن ل قری فعلن
 صنف الم مستفعلن م یز فعلن سی غیر مح مستفعلن تشم فعلن
 ولا اعدت من الفعل الجحی قری صنف الم یز ای غیر مح تشم
 و او عطف ایچوند انقضت اوزرینه معطوفه در ل زاده و در ل زاده
 نفی سابق تاکید ایدر زیرا معطوف علیهمده اولان ل کلمه سی معطوف
 اولان اعدت کلمه سی وخی نفی ایدر لا امانیه حاجت یوقدر مجرور تاکید
 اولور اعدت فعل مضی مؤنث در حاضر ملوق معنای سه اولان اعدا و نذر

اعدت فعلتك بما على ضمير بارز نفس مارة به راجع من الفعل اعدت
 كلمه سه متعلق ظرف لغو در كلمه من ابتدائية در الفعل كبر الفاعل
 اسمره افعال عبادون اولوب عبودن صادر اولان عملد فخره اولور
 مصدر ورة اشكك معنائه اولور فعل بفعل فاعلا كلوره بو معناه
 فانك فخره وكسرية استعمال اولور بونك تفصيل توضيح تفصيل
 اولميشدر كه فعل عبود حاصل بالمصدر معنائه اولمق وار يا خود
 معنائه اولمق واره او كى خارجده موجود ودر مثله قيا مدنه حاصل
 اولان هيئتده ايكينجي اول حيثي ايقا عدر كه اول ايقاع لا موجود
 ولا معدوم قبيلندن حالده قصد قلب و اراده جزئية ايله تفسير ايدر
 مقدمات اربعة ده اولان مبا حثك مبناسي بودر بو مقادير فعل ايله
 مراد عبادات و سنياني قصد و اراده و ايقا عدر كه عبك مدار
 مواخذة سي وائا به و عقالي عند الما تزيدي اول حال قبيلندن اولور
 قصد قلب و اراده جزئية در جميل حسن معنائه در قري كبر الفاف تقدير
 منصوب در غصي كبي اعدت فعلتك مفعوليه در قري كلمه سي مصدر
 معنائه اولور ضيات اتيك معنائه ورة و اكر حاصل بالمعني المصدر
 اولور سه ما قري به الضيف من الطعام معنائه در يعني مسافره حاضرنا
 طعامك اسمره الضيف بالجر مضاف اليه در ولا اعدت قري ضيف
 ويك مسافر ك طعامني حاضر لا دم و يكدر ضيف مسافره در رجمي
 اضيات كلور ضيفده استعاره مصرحه وار و اظم كند و لك صاج و صفا
 اغر سندن عبارت اولان شيبى بر محله نزوله مسافره شيبه ايدى
 بعده مشبه به اولان ضيفي ذكر ايدى كند و راسه نازل و عارض اولان
 شيبى را و ايدى به مشبه نزول مشبه اولان شيبك لوازمند در ضيفه
 ائبا تي قرينه استعاره وركه مسافرون مراد شيب ايشن بوخ مسافر

باشنه اينر خانه به اينر راسه اسداني الحمام قبيلندن اولور لفظ قري
 طعام و ضيا قدره مشبه به اولان ضيفك ملايمي و لمعه رشج اولور
 الم فعل باضي ورة الما مدن نزول معنائه در تحته فاعل ضمير
 ضيفه راجع در جمله سي ضيفك صفتيه در راسي با في معنائه حرف
 جر در راسي تقدير مجرور الم فعله متعلقه غير لفظا منصوب
 الم فعلتك فاعلندن حالدر يا خود لفظا مجرور ضيفك صفت بعد
 صفتيه در محشتم كلمه سه مضاف در رشج زاده عليه الرحمه الاحتشام
 الاستحيا بالاحترام معناه ان نفس با هيئت شيئا من الاعمال
 الصالحات لضيافة ضيف كريم نزل براسي ايمى ثبات النفس عن ضلها
 القديم ولم تعد من الرجوع الى الله تعالى قري الضيف الكريم و ميشن
 بعض شراخ محشتم بصيغة الفاعل الاستحيا مع الاحترام اي غير مستج
 متي في نزوله براسي و عدم استحيا الضيف في نزوله دليل على كرمه
 في عادة العرب و ميشن لكن ورة **مضيه صاحب** فاضل عليه الرحمة
 اختيار و تقريرى بو وجهه در كل قال و الا احتشام يستعمل في عرف العالم
 بمعنى العظمة و الاحترام اي غير متعظم في نزوله و هذا المعنى انب و المعنى
 ان النفس الامارة بالسوء ضيعت خلاصة الامار في الملاحى و المناهى
 و ما هيئات شيئا من الافعال المستحسنة الجميدة و لا اعدت علم من الاعمال
 المرغوبة الجميدة فاق تصح لغري ضيف غير متعظم و لا متكبر بل هو سوا
 نزل براسي من تواضعه و لطفه بلا تكبر و جاصله الناسف على عدم استحيا
 من الشيب النازل بالراس و الخيرة على عدم توقيره و تقوية زاد السفر
 خدا بر غناي عبارت بيت نفس ماره م كبر و تقطلى بوق يعني كبر ايتيموب
 كمال تواضعندن نزل ايدوب باشنه نزول ايدنه مسافر شيبك حسن
 عملد نه ضيا فتني حاضر لمدى يعني نفس ماره بالسوء و غط و ضيحت ايله

منقطع اولاً و دومی که اینست بر هر چه تنزل آید یعنی جمله تک باشد کلن
صاحب صفال اغرمه سی سافری باشد نزول آید اول سافری فعل جمله یعنی
نیم اعمال صالحه و نه ضیافتی حاضر لای و یک مراد اوله بود معنی مختشم
عبارت شده اولان احتشام تعظم و تکبر معنا کند اوله یعنی اوزره در کلن
بر عادت وار بر کسه تک خانه سینه او طمیوب صلیوب بی تکلف نزول آید
مسافر عند رنده معبر اوله اوله سافری مراد اوله سافری ایدر لایش
مختشم استحقاق معنا کند اولان احتشام مراد اوله سافری معنی تحقیق نفس ماروم
باشم تا زل اولوب قوتان مسافر کر یک اعمال جمیده و نه ضیافتی حاضر لای
دیک اولور ایدی احتشام لفظه تعظم یا خود استحقاق معنا لای اعتبار اید
تقریر اولان ایدی و جمله محصول معنای بیک مال حاصله سی صاحب یک
چون کدشتی از رباطن در معنویت زار داعی بر بنداری ازین منزل جزا
بینی مفاد بجه پیر اولدم اختیار اولدم صاحب صفال اغرمه سی ایام
انتقال دار بقا و سفر آخرت کوزندی نفس اتارم بود وقت ایچون
عبادات و طاعتات بر بنی حاضر آید یعنی اختیار اولدم
پیر یک کلدی جو کدی بر عمل صالحم یوق دیوتا ستمی مفید اولور
فیه من البدیع مراعاة النظر والاستفارة والتدبیر فی التفتین
تجیس

بوتفس ظالم ایدر اهاننی اجرا اگر چه عزت ایلد باشد قوندور را تا
منافک نه ایدر حق لایقن اجرا ولا اعدت من الفعل الجمیل قری
صنیعت الم براسی غیر مختشم
لو کنت اع مستفعلن لم ان فعلن فی ما اوق مستفعلن و قد فعلن
کنت سر مفاعله را بدافعلن لی منه بال مستفعلن کتم فعلن
لو کنت اعلم انی ما اوق و قد کنت سر ابدالی منه با کنتیم

ذکر فی الجامی کلمه کولاً انتقاء الثانی لا انتقاء الاول و هذا لازم معناه فانها
موضوعیة لتعلیق حصول امر فی الماضي حصول امر اخر مقدّر فیه فاذا
قلت لو حیثی لاکرمک فقد علمت حصول الاکرام فی الماضي حصول
مجموع مقدّر فیه فیدلّ انتقاءها معاً بو محله لو حرف شرطه کنت
مع فاعله جمله سی عرابدن محلی یوق فعل شرطه اعلم افعال قلوب
ایکی مفعوله تقدی آید که اول مفعولین اصلندن مبتدا و خبر ایدی
نکاح ذکر فی الخوا افعال القلوب طشت علمت حسب الی آخره تدخل علی جملة
الاسمية اعنی المبتدا و الخبر بیان ما یکون ملک الجملة عبارة عنه من ظن
او علم و قال البعض تدخل ملک الافعال علی الجملة الاسمية بیان الشی
الذی یکون ملک الافعال مشتقة عنه یعنی علمت تدخل فی الجملة حل
بیان العلم و طشت بیان الظن و لعل هذا احسن من الاول و نصب
مبتدا الافعال جزئی الجملة الاسمية المستند والمستند الیه علی انها مفعول
لها و من خصایصها ابطال عملها اذا توسطت بین مفعولیهما و آخرت
لاستقلال الخبرین الصالحین لان یکونا مبتدا و خبر انتهى قوله انی
جملة تک فحیدر حروف مشبهة وندریا مبنی تقدیر منصوب ان کلمه کنت
اسمیه یا تا فیه ورا و قد فعل مضارع نفس مشکک و توفیر و
تعظیم معنا کند و در مختصه مضمر ضمیر فاعله ضمیر بارز متصل
مبنی محلاً منصوب مفعولیه و اوق جمله سی جملة فعلیه محلاً مرفوع
ان کلمه کنت خبر ندیه ان مع خبرها جملة سی علمت فعلک سا و مسد
المفعولین محلاً منصوب مفعولیه علمت جملة سی محلاً مرفوع کنت
فعلک خبر ندیه کنت فعل و فاعل دره کتم سزا و خفا معنا کند
کنت الشی کتما و کتما ستره دیکدر سزا کلمه سی کنت تک مفعولیه
سزا مخفی آید ویرلر بو محله امر مخفی صاحب و صفالده ظهور آید بعض

بیاض شعر در در که اختیار لون مقدما نند نذر شرح ستر مستورا
 معنای در و پیش بود معنا او زره و خن مرادینه ظهور اید بیاض شعر
 اندر پرده سواد و سورا ایدی کثمت جمله سی محل یون جواب شرطه
 جمله شرطیه لا محل لها من الاعراب جمله مستانفه و زره بدالی ظهوری دیگر
 بد افعل ماضیه فا علی ضمیه نخبند مستر ستر اکلمه سه راجعه جمله
 ستر اکلمه سبک صفتیدر منه من حرف جر و رها ضمیه متصل مبنی
 محلا مجرور بد اکلمه سه متعلقدر ضمیه بیت سیاقده اولان ضیفه
 یا خود شیه راجعه و الکتم فحتمین اید نباتاتدن براویدر که بعض
 شایده قار شدروب خضاب وید کلری صقال یوایسی یارار
 ان صقال سیاه اولوره با کتم کلمه سنده با حرف جر در مع المجرور
 کثمت فعلنه متعلقدر محمول معنای عبارت بیت اگر بن بایتمه
 نزول ایدن و مسافره توفیر و اجترام ایتمه حکمی بیدم یعنی شیک
 حقی و لایقی اولان توبه و عباداته مراعاة ایتمه حکمی بیدم انذن
 بجا ظاهر اولان ستری یعنی امر مستوری که بیاض شعر حکیه دره
 خضاب ایدم کتم و اخفا ایدم لکن بیدم ایتمه یعنی توفیر ایتمه حکمی
 بیدم بچون مستورا بچون ظهوره کلن بیا صندری یوایوب سیاه
 ایتمه بویله ناسک طعن و عتاب و لومنه مبتدا اولدم که او غلام حق
 ایتمه ایدم بکنی اق صقالله منطوقه خلقک لسان حال ایدره
 ان صقالندن او طامز باق جمله ارتکاب ایدم بیک ایشله
 و بو عتاب و تحقیر لایق سجن اولدم و بیک اوله قیه من البیدع
 الطبان شے کثمت ستر ابدالی و الحناکس المطلق کثمت با کتم
 تخمین
 بیاضه حقیقی ایشی عمر ک عاقبت هر آغزوی حکیه ولی عبرت الدم سرور

عتاب ایتمه بکا غافلما یا حق کو لو کنت اعلم الی ما او مژه
 کثمت ستر ابدالی منه با کتم
 من لی بد مستفعلن و جافعلن ح من غوا مستفعلن بیتها فعلن
 کما یر و مفاعلهن و جافعلن ح الحیل ال مستفعلن کیم فعلن
 من لی بر و جاج من غواتیها کما یر و جاج الحیل ال کیم
 بو بیت نقصدن شکایتد که وعظ و نصیحت و کلمه نذیر بودن خوف
 ایتمه غوات و صلاته قالدی بیت یارب بزه بار بولور تحت ایدری
 یوخته کونمز بویله صلاته کجری فالجیه انقیاد امر حقه و طاعانه
 اقدام ایدر مد در رس ظهوری امید یله ناظم علیه الرحمه تضرع و تمنی
 و استعطای مفید حرف استفهام کتوروب بیدر که من لی بر و
 من حرف استفهام سکون او زره مبنی محلا مرفوع مبتدا الی کلمه سنده
 لام حرف جر یا متکلم نقدیرا مجرور مقدر یضمن یا خود تکفل اخو
 یعاون مقوله سه متعلقدر جار مع المجرور محلا مرفوع مرقوم مبتدا
 خبر بیده بر و با حرف جر در فی معنای دره و کلمه سی با ایلیم مجرور
 سالف الذکر محذوف یضمن و یعاون فعلنه متعلقدر و دار جاج
 و اعاده معنای در جاج کلمه سه معنا و ذر جاج مصدر در
 فجن فرس صاحبیه انقیاد ایتمه سرکش اولوب کم الما زکام و در در
 حرون اولد قده عرب جمع الفرس را کبه جموعا و جاجا و یر از االی
 منه و غلبه دیشدر بو معنی جموع فرسده اولور سه در انا جموع ایشله
 اولور سه جمیع الرجل اذ رکب هواه و عسر رده فهو جاج و یر
 بو مقاعده ناظم اسم فا عل صیغه سیده کتور میوب جاج لفظی
 ایدم کتوروب نفسی مصدر صیغه سیده توصیف ایدوب نقصدن
 مصدر صیغه سیده تعبیری نفسک کمال مرتبه حاجت ایدم انقضائه

اثارت ایچوندر کویا نفس عین جاج اولمش رجل عدل کی اولو
 پس جاج جاج معناسنه اولوب جاج خرون وانقیا دون خاج
 فرس معناسنه اولان لفظ جاجده استعاره مصرحه واردر میشد
 زیرا بویسته مشبه ذکر اولمشدر که ذکر اولان مشبه بهدر
 یعنی جاج دیک اولان جموح لفظی ناظم ذکر ایدوب تشبیه علقه
 سببیه نفس تاره بی مراد انیمکله جاج لفظنده استعاره مصرحه
 بولنور کویا نفس تاره بی جاج که یعنی فرس سرکش و خروند
 تشبیه ایلدی مشبه به اولان جاج که جاج معناسنه در ذکر ایلدی
 مشبه اولان نفسی مراد ایلدی مشبه اولان نفسک ملایندن لازمی
 اولان غوایتی جاجده اثبات ایلدی قرینه استعاره در که جاج ایلدی
 مراد نفسدر یوخه فرس خرون مراد وکلدره زیرا غوایت و ضلالت
 نفسک لوازمندند فرس ایلدی ضلالتک مناسبتی یوقدره نیکیم
 فی الحام قوی قرینه استعاره در که رایت اسدانی الحام مثالیله
 اسد ایلدی مراد رجل شجاع امیش زیرا حامده اولمق رجلک ملایمه
 ولوازمندند یوخه حامده اولمق ایلدی اسدک مناسبتی یوقدره
 بومقامده نفسی قرینه تشبیه وخیل ایلدی تعبیردن ناظک مرادی
 نفسک مطیتک فاروق بها حدیث سعادته نفسدن مطیة ایلدی
 تعبیر سورلد یغنه تهرکا در دیشلر من غوایتها من حرف جرد
 ابتداء غایت ایچوندر در کلمه سنه متعقذر غوایت ضمیره مضانه
 ضمیر مبنی تقدیرا مجرور مضان الیهدر غوایت ترکیده از غولق
 در که فتحه مصدر در ضلالت معناسنه در عوی یغوی غوایت غیا
 اذاعوی و طغی دیرلر غوایت کلمه سنک مضان الیهی اولان
 حاضمی جاج کلمه سنه راجع در ضمیر تانیث کتورلدکی جاج ایلدی

مراد مؤنث سماعی اولان نفس تاره نک ثانیثنه بنا و دره نفسی
 غوایتندن ردک معناسی غوایت و ضلالتدن سمت صلح صرف
 و نحو یلدر کما شذذ کاف مثل معناسنه محله مجرور سالف الذکر و در
 کلمه سنک صفیة یا خود محله مرفوع مبتداء محذوف هو کلمه سنک
 خبر بر تقدیری هو مثل رد الحیل دیکدر مبتداء مع خبره کذک مصرع اولدی
 اولان رد کلمه سنک صفیة را مصدریه در تره فعل مضارع مجرور
 جاج قائم مقام فاعلیده بالکیم ضمتین ایلدی در حرف جر تره کلمه سنه
 متعقذر حرف جر اولان با استغانت ایچوندره لکم لجا یک جمعیدر لجا
 ترکیده کم دید کلری تیمور در که ضبط ایچون خیلک اغرنیه وضع ایدرلر
 معوذ لکام لفظ معتبر فارسیه لکامه نزد تعریب اولمشدر
 تعریب اولدر که لفظ عجمی نک بعضی حروفی مخزجه اول حرفه قری
 اولان اخر حرف مناسبتی تبدیل ایدوب عربی فلقدر عرب تعریبی
 کند و له نکلده تسهیل ایچون ایدرلر **نکیم** لکام عجمیدر حرف کاف
 مخزجه کند و یه قریب جمیه تبدیل اولمشدر نطق و تکلمه سهولت
 هر قومک ترکیده سلیقه والفت طبعنه منوطدر ظاهر معنای عبارت
 بیت اه کیمدر اولکم بنم ایچون التزام ایدوب ضامن اولدیم جاجی
 یعنی خرون و سرکش اولان انقیادون خارج نفس تاره می غوایتدن
 روایه یعنی غوایت و ضلالتدن دوندروب طریق عداوت و ستم
 رد و ار جاج ایلدی **نک** خیلک انقیادون خارج خرون و سرکش
 اوچودوم و پارباشی کی موضحه مملکه دن شاه راه مقصد و ستم
 لکام ایلدی رد و ار جاج اولد یغی کی یعنی اه کیمدر او ذات حالقدر
 صاحب صمت معدن کرامت با که غالب مطلق انقیادون خارج
 خرون و سرکش جاجی یعنی نفسی سلوک غیا و معصیت و ضلالتدن

سمت طریق مستقیم هدایت و طاعت و سلامت رود و عاده ایشان
اولوب همت و التزام ایلیه و یکد زنده کیم دره المصیبه ده فلظ من
لاستفهام فیه معنی الاستغفار والتضرع والتأسف علی حاله
و ما فات منه من العباد و همیشه را ترکی تعبیر ده مذآه تأسف و حزن
مقامنده استعمال اولیور که بنا بر ترکی تقریر ده اه لفظی تدبیر
اولندی معلوم اولکه بوبیت غزاده اشارت وارورکه ترکیه
نفس یا کز عقل ایله اولمیه زیرا نفس آقاره بالسوء و کمه حال
ایله سمت صلاح و انانیه کتمز بهر حال بر مرشد کامل غریزک همت
و عنایتیه احتیاج معزور در دیوب اولیه بر صاحب همته تحت وانی
متنی به اشارت و تضرع ایله اظهار حزن و کند و حاله
تأسف اوله بو معنای ده ثابت مرحوم کوزل اظهار حزن و تأسف
یا الهی شکسته و زارم کافر نفعده گرفتارم
بین قول کبه نفس آقاره نور معصیتده همواره
جکدر می خوسده نفعده یم دل مجرمله بر پرانفعده یم
نه بلا در بو انکرک قهری نه دو کتمز حزنیه در زهری
لکن شارح شیخ زاده علیه الرحمه تمام شیخان و ادیبان به قی اعلایان
حقیقت ایدر حیث قال یعنی من یضمن له بر و الجاح عن طریق
العوائیه الی سنن الصلاح کما یر و جاح الخیل عن الغیا فی مهلکه الی
طریق المقصد بلجا معا و فی هذا البیت سارة الی ان ریاضة النفوس
المعبر عنها بالترکیه اصل جمیع الفلاح کما قال الله تعالی قد افلح من ركبها
و حی لا یتبیر الا برافض عالم بقوانین الریاضة فانفس علی الطالب سجال
الانما هیئة ولا تظنون ان ترکیه النفس یتبیر بطریق العقل کما ظنت
الفلاسفة و عیزهم من الجبال و شرعوا فی ترکیه نفوسهم بالریاضات

والمجا هدات علی العمی فوفقوا فی السبهاث والصلوات فان ترکیه
النفوس کما کجی الابدان فکمالا یجزو للمرض استعمال الادویه الا بنظر
حاذق کذلک ترکیه النفوس لا یتبیر الا بنظر نبی او ولی و هذا احد
اسرار بعثة الانبیاء علیهم السلام و لهذا بعثهم الله تعالی لیزکوا بعداج
الشرایع بنفس کل منوط و یونس فان ظم رحمه الله تعالی یتبیر من یضمن له
بهذا الشان و یر و جاحه عن غوائیه الطغیان فالاستفهام للمتمنی
والاستغفار و اظهار التأسف والاستعانة بکل احد انتهى
بعض شراح من کلمه سی استفهام استبعادا یجو ندر و میس نحوه
انضرب زیاده و هو احوک قیلندن استفهام انکاری اولور بوضوئه
من لی بر و کلمه سنده لام حرف جر در مقدر یضمن لی او یکفل لی فعله
متعلق در من یضمن له و یک اولد قدو معنی بهم ایچون جاحی یعنی خرون
و سرکش بکا انقیادون خارج نفس آقاره می غوائیه و ضلالتدن
سمت صلاح و هدایت صرف و رده کیم ضامن اولور یعنی کیم تکفل
و التزام ایدر یکیم نه حاجتی بویله تکفل ایدر یوقدر و یک در
صریح اول صریح ان مالی او زاده نسته کیم جاح حیل سرکش و خرون
بحام ایدر ضوب سلامته بر و جهرت اولندعی کبه بهم وخی جاحی
ضلالتدن سمت صلاح صرف و رده کیم تکفل ایدر کیمسته تکفل ایدر تکفل
ایدر ضامن اولور کیمسه یوقدر و یکدر بعض شراح والوض من الاستفهام
استبعاد و رده الی الطریق القوییم والمعنی ان رده النفوس عن المعاصی
لیس من طرق البشر و انما هو شان القوی ذو القدرة عبارتیه
تفصیل ایدر لکن کبار شراح حک مختار می مقدما تفصیل اولان معانی
لطیفه اولد یعنی ظاهر در نیته انما یرجع النکر بر الاستقاره و حسن التعلیل
ختم

فتی اور ایض خیل طریق فوز خدا کہ اور دی خاک ضلالت بنی سمندها
رجای تربیة نفس ایدیو دیدم آیا من لے بر د جاح من غوايتها

کما یرد جاح الخیل بالجسم

فلا ترم مفاعلهن بالمعنا فاعلمن صی کسر شته مستعملن و تها فعلن
ان الطعام ~~تفعلن~~ م یقول ~~فعلن~~ وی شهوة النفس ~~تفعلن~~ ~~نهم~~ ~~فعلن~~
فلا ترم بالمعنا صی کسر شهوتها ان الطعام یقوی شهوة النهم
فلا ترمه فاشرطیه در نه کیم ما سبقة شرحه فانک انشائی تفصیل
اولنمشی ایدی که معطوف علیه محذوف اولوب و شرط اولوریه فاشرطیه
ویرله بو محله دخی فلا ترم شرط اولو نه محذوف معطوف علیه اوزرینه
عظفا و لنمشره تقدیری اذا عرفت احوال النفس من الغواية وعدم
الاتعاظ فلا ترم ای فلا تطلب دیکدر **شارح شیخ** زاده والفایض
عن شرط محذوف یفهم ما سبق ای ان کنت عرفت ان النفس الائمة
حریصة علی السرور و القباح فلا تطلب باستقانة المعاصی کسر شهوتها
و میشر لا ترم فعل مضارع در نهی حاضر در رام پر دم رد و در لر
ردم طلبدر یقال رام اذا طلب بالمعاصی باستقانت اچوز حرف جر
لا ترم فعلنه متعلقدر لا ترم جمله سی محذوف اولان سابق الذكر
شرطک جوابیدر معاصی معصیتک جمعیدر طاعتک خلاصیدر
درة **مغنیة صا حبی** کوردی بو محله شهوتها قرینه سیده معاصیدن
مراد بطریق الکنایه طعامدر و میمن و معنای سیتی بوجه آتی ذکر
ایتمش نه کیم کلور کسر لفظا منصوب لا ترم فعلنک مفعولیدر
کسر شی قطع و اجزا سنک بعضی سنی تقرین ایتکدر امور محسوسه
اولور اما شهوت امور عقلیه دن و لمغله بو محله کسر کلمه سی شهوت
ازاله و ابطال معناسنده استعمال و لمغله کسر لفظنده استعاره

مصرحه واردره کویا **ناظم شهوت نفسی** ابطال ایتیکی شی محسوسی قطع
و اجزائی تقریقه تشبیه ایدی بعده تفرقه اجزایه موضوع اولان کسر
لفظی ذکر ایدی ابطال شهوت مراد ایدی شهوة لفظی نفسک ضمیرنه
اضافت قرینه استعاره در شهوتها ده اولان ضمیر نفسک کیدر
شهوت ضمیره مضافدر ضمیر سنی محلا مجرور شهوت کلمه سنک مضاف
الیهیدر **ایدی** شارح مشار الیهک معاصی لفظنده بطریق الکنایه
طعامدر دیدیکنه کوره شویله تقریر ایتیش که والمعنی فلا تطلب الطعام
الکثیر کسر شهوت النفس الائمة بالسؤال ان الطعام یقوی شهوة
الاکول فیتقوی علی المعاصی و یعرض عن الاخلاص دیومعنا و میشر
قوله کسر لفظا منصوب لا ترم فعلنک مفعولیدر کسر دن مراد ما سبقة
تفصیل اولند یعنی اوزره بطریق الاستعاره ابطال و ازاله در شهوتها
کسرک مضاف الیهیدر شهوت نفسک بر شی کمال شوقله طلبه در
ضمیر نفسک راجعدر شهوتک مضاف الیهیدر ان الطعام ان بالکسر
حروف مشبوه ذندر الطعام الف لام عهد و حنیدر طعام ان کلمه سنک
اسمیده یقوی تقویتدندر قوی ایدره زیاده ایدر دیکدره تقوی
فعل مضارع فا علی تحتند ضمیر طعام راجعدر شهوت مفعولیدر جمله
ان کلمه سنک خبریدر ان مع خبره جمله سی جمله تعلیلیه دره یعنی
مصرع ای مفهومی مصرع اولده اولان ولا ترم نهینک عتیدر که
کویا ارسال مثل قبیلندندر زیر مصرع ناسیده اولان طعام لفظنده
کنایه یوقدر بلکه طعام کند و معناسنده استعمال و لمغله ارسال مثلددر
النهم شهوت کلمه سنک مضاف الیهیدر نهم فتح نون و کسرها الیه
ذات مع الصفة الیه تعبیر اولنان صفة مشبیه دره نهم اکول اولان
کمنه در معلوم اولده که بو مصرع ده مذکور اولان کرک طعام و کرک نهم

افظلمی معنای حقیقت نده مستعذر ظاهر کنایه و استعاره و تشبیه
 شده بود در لکن ارسال مثل طریقه سیده مصرع مانده مذکور طعامی
 لذات نفسانیة دن اولان عیش و عشرت و صفا و غیره شتریت
 النفسه ضمنا تشبیه حقیقی یعنی کجای نفسی و خبی نهم اولان کوله تشبیه
 ضمنی و معنوی چنانچه روار سال مثل بین السوا غایت مقبول و مشهور
 حتی صائب که استعاره ای ارسال مثل الیه در محصل معنای بیت
 نفسک شدت و اشتها الیه ایسته دیک عیش و عشرت و اقبال و ذوق
 و صفا و مال و غیره من امثالها جمیع شتریت کنی کند و دن در ریغ
 ایتمیه یم و یریه یم اوله که نفس قاره یه شمع تام کلوب منبها تن اولان
 لذت مذکوره دن تبری و استنکاف ایده دیوب بومغابی طلب
 و امید ایتمیه که اکول اولان ذاتک طعام اشتها کنی ارتوب
 اشتها کنه قوت و پرور کسر و ابطال نرده قالدی دیک اوله بوبیت
 دلارادن منفرم اولان فائده بود که انان **نظم نابلی**
 کیمی کوردیسه حکومتکده چاه اوزره دولتدن کورینور اولدخی اگره اوزره
 بوا ملکی نه عالمده کورلشمی کیمینک نامل کام اولدنی لخواه اوزره
 فالجیه نه مرتبه ده چاه و دولت و عیش و صفا لره عمر کجور سهینه
 کشی دنیا ده کام الوب و دفع ارزواید مز و ایتدم دیر مز دیلر
 و خیریای سویره بلکه شوق و مال یوما فینوما زیاده اولدنی جوق
 آورده مشاهدوره لذت دنیا و مزخرفات با سوا یه نفس قاره
 اکول آدم کبی طوبیور و بر حال الیه انردن عننی و شمع حاصل
 اولمیوره مکر تر توحید و سیر و سلوک الیه و همت مرشد کامل الیه
 تصفیة قلب میتر اولوب حب ما سوادن مهما امكن تخلص کریان جان
 ناتوان میتر اوله **فیه من البذیع** المقابلة فی کسر شهوتها و حسن التعلیل

نخمس

طوبی نفسی یعنی نهم کنایه ضیافت اوله کر مطلبیه صبح و مسا
 ند کلو چکسک کا صید ساطرینما فلا نرم بالمعاصی کسر شهوتها
 ان الطعام یقوی شهوة النهم
 و النفس کالطیفعلین طفل ان فاعلین تهمله شب متفعلمین علی فعلن
 حب الرضا متفعلمین ع وان فعلن تقطعه بین متفعلمین قطم فعلن
 و النفس کالطفل ان یهتد علی حب الرضا ع وان تقطعه ینقطع
 و او عا طفه و النفس منبدا کالطفل محذوفه متعلق خبر دیر جمله سی
 بیت ساقده اولان الطعام اوزرینه معطوفه الف لام عهد خارجیه
 بو محله نفسدن مراد بیت ساقده واقع شهوتها ضمیر ناک مرعی
 اولان معروف و نفس قاره در فلا نرم بالمعاصی کسر شهوتها و ان النفس
 کالطفل ان تهمله الخ تقدیرنده اولوب بیت ساقده اولان مصرع
 اوله تزییل و اتمام مقوله سی احوال نفسی بیان اولور بلکه مصرع اولک
 بودخی خلقی اولور بعض شراح و او استینافیه در النفس کلمه سنده
 اولان الف لام جنس ایچوندره النفس منبدا کالطفل خبر دیر
 منبدا مع خبره جمله سی جمله استینافیه در که نفسک حال و شائنی
 بر که نه دخی بیانه شروع و ابتداء و همیشه معلوم اولکه بو محله ده
 مجتوئات عنه اولان نفسی نفسدر بلکه موقوف علیه مقوله سی و فاعله
 بیانی بو وجهه در که نفس انسانیة تک ترقیتی اعتباریه درت مقام
 وار در مقام اواره کما قال الله سبحانه ان النفس لا قاره بالسوا
 مقام اللوامیه کفوله تعالی و لا اقسام النفس اللوامیه مقام الملمیه
 قوله تعالی و النفس و ما سواها فالجها خجورها و تقویها مقام المطمئنة
 کفوله تعالی یا ایها النفس المطمئنة ارجعی الی ربک یدعی ما تقدردن بر و

ذکر اولنا نه نفی شدن مراد اما رتبه قل نه نفس قاره بالسور در قوله
 ان تهمله ان حرف شرط تهمل فعل مضارع مخاطب فاعلی مخاطبه
 راجع ضمیر مستتر انت و در ضمیر بارز متصل که صادر تقدیر منصوب
 مفعولیدر ضمیر طفله را جعده تهمل جمله سی فعل شرط را یدید فعل شرط
 جزای شرط جمله سی جمله شرطیه اعرابین محلی منصوب طفل کلمه سنده
 حاله را یا خود سوال مقدره جواب اولان جمله استینافیه در یعنی
 نفس طفل کبیر دید کده سوال کلدیکه وجه شبهه نه در نه شیده
 طفله بکیر جواب ان تهمله الح جمله استینافیه اولوب وجه شبهه
 بیان اولوب تهمل احوال اندر احوال ترک معنای کده دره شب کبیر
 معنای کده در فعل با ضمیر تخته فاعلی ضمیری طفله را جعده را
 جمله سی جزا شرط در بعض شراح شب بمعنی کبر فقال شب الفلام
 شب بالکسر شبا و شبو با کبر لازم و متعدی و همیشه **و ان تولیده**
 الشبا ب شینک فتحیده شاک جمعیدر بکتیک معنای کده کلو
 الشبا ب کیت و یکدر الشبیه شینک فتحی و یانک کسر لیه بکتیک
 معنای کده در شبا ب کبی يقال شب من الباب الثاني شبا و شبیه
 و همیشه یدید بو معنای کده نظر قضیده ده شب مجهول صیغه سنده
 شب علی حب الرضاع عبارت شک معنای رضاع محبتند بکتیک
 یعنی کیت اولور کیدر رضاع عدن ایرلر و یک اولور اصل شب کلمه شک
 معنای سی بودر لکن شراح مشارالیه شب معنای کده لازم کلن کبر
 معنای کده در دید کی اصل شب کلمه شک لازم معنای سنده تفسیر
 اولور زیرا طفل سن شبا به وصولنده بهر حال بو مکدن خالی
 اولمفله بو مک لازم کلور علی حب حرف جر شب فاعلی متعلق قدر
 مفعولیدر یا خود مقدره متعلق اولوب شب فعل شک فاعلند

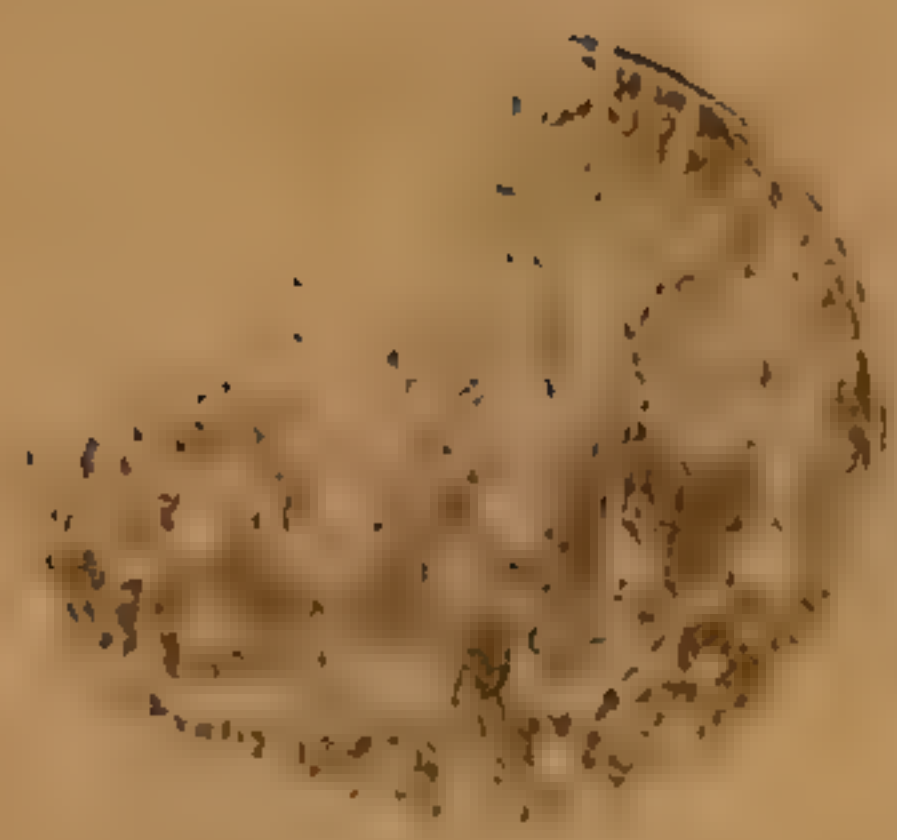
حاله تقدیری حال کونه حریصا علی حب الرضاع دیک اولوب حب
 شیه میل و محبت در رضاع رضع یرضع رضاعا سمع سمع سماعا کبی
 مصدر در رضاع تدیدن یعنی همه دن شرب لبه در رضاع والرضاع
 الولد الذی برضع امه بمیقن تدیها در ان تهمله طفله ندره نظام
 الصبی فصالة عن انه يقال فطمت الام ولدها فضله عن الرضاع
 بو مقامه فطم جو جو عی همه دن کسمکدر فطم صیدر جمعی فطم در بر
 اید سرز کبی ان حرف شرط در تهمله فعل مضارع مخاطب فاعلی انت
 ضمیر یدر مفعولی متصل اولان ضمیر بارز در جمله سی فعل شرط بقطم
 فعل مضارع فاعلی ضمیر تخته مستتر طفله را جعده در جمله سی جزا شرط
 فعل شرط جزا شرط جمله سی جمله شرطیه ان تهمله او زینه معطوف در
محصول معنای بیت بو فالده در که برشی اعتبار ایدوب میل اید محبت
 و مواظبت نیکه و اندن ینه منقطع اولوب تبریده نفس طفل کبیر
 الی سن اعتبار و میل و محبت اید کی سیده ترک و احوال اتمه
 زیرا طفل اگر حال ترک و احوال ایدر سن محبت رضاع او زره کیدر اولور
 یعنی کبیر اکین وخی همه امر با خود رضاع محبتند بکتیک یعنی کیت
 اولور کیدر ینه همه امر و اگر رضاع عدن فطم و قطع ایدر سن فطم
 اولور یعنی کسر سن همه دن کسلور **فطمة** معنی ایا طالب حق
 بو نفس قاره بالسواک معاصی و لذات و مشتهیات مساعده اید
 شهوتی کسر و ابطال ایدر دم طلبنده و امیدنده اولوب بلکه ترکیه
 و مجاهده ایدر الی سن مشتهیات فطم و قطع سنی ایدر که نفس طفل
 کبیر اگر طفلی احوال ایدوب رضاع عدر ترک ایدر سن علی محبت الرضاع
 شبا اولوب یعنی شبا اولور کیدر همه دن کاسنه دوشن جو چوق که
 رضاعه محبت او زره اولوب ایرلر یا خود علی محبة الرضاع کبیر اولور

یعنی بپور کند رزق صناعی سوب ایماز اما آرضا عده ترک ایتیموب
 طفل ممدون کسر سن کیلور نفس نویه در ما لوفات طبیعیه سی
 اوله لذات کا ذبات منهیه دن صرف ایدرسن بشرفت اولور
 نفوز بالسعادات و اگر اجمال ایدوب حاله تیوب نه یکبار یا بسو
 دیوب قطع و منع ایتیمسن فسادات و ضلالتده انهماکده قالو
 نجات مقصود اولماز و **فیه من البدیع التشبیه** و المقابلة بین جمله
 و تقطعه و الرضاع و الفطام و الجناس المضارع بین ثبوت
 و المشتق بین تقطعه و فطام و مراعات النظیر بین الطفل و الرضاع و فطام
 و حسن البیان و التعلیل و السهولة و یکن العافیة و التقیم **فان الطفل**
 لیس له غیر هذین القسمین یا اما الاحمال و اما الفطام و الاشجاء و الایداع
تخمیس

لقد ذایله رائس خطیه دن اصلا اجمیث نیثی نوش انجیره کیزلش نیا
 کوکل لدا انجا بنده قوفالمسوزیا و النفس کا لطفل ان تملک ثب علی
 جت الرضاع و ان تقطعه یفطم

فا صرف هوا **استفعلین** ها و **فا علین** در ان نول **استفعلین** لیه **فعلین**
 ان **المحواس** **فعل** ما تولى **فعل** لی یصم او **تفعلین** یقیم **فعلین**
فا صرف هواها و **فا ذر ان تولیه** ان **المحوی** ما تولى **یقیم** او **یقیم**
فا شرطیه در **فا صرف** صرفدن منع معناسته در فعل و فاعل جمله سی شرط
 محذوفه جوابدن تغذیری نفس آازه تک حال و شائنی بلید کسه و نه کو
 اوله یعنی اکله کسه انک هوا سی صرف اید و یکد یا خود فا صرف
 جمله سی بیت مقدمه مذکور لا ترم او زینه عطفا بچوندره **جھوی**
 تقدیرا منصوب فا صرف فعلک مفعولیدر **ها ضمیه** منفصل مبنی
 محذوف و هو انک مضاف الیهیدر جمله سی لا ترم او زینه معطوفدر

هوا میل النفس الی خلاف الشرع الشریفه و یسخر شیخ زاده هوا عوفده
 مصلحتدن خارج عاقبتی محمود اولیوب و خیم اولان امره اطلاق ایدر
 و همیشه حاذر معناسته در حذر اید و یکدره یا دزون امره قاعده
 در که امر حاضر فعل مضارع محذوم لفظی او زره جاریدر اگر فعل مضارع
 حرف مضارع غنم صکره کلن حرفی متحرک او کور امر حاضر زده حرف
 مضارعت سا قظ اولوب باقی محذوم اولد یعنی حاله امر حاضر اولور
 یفرج فعلندن حرف مضارعت سا قظ فرج محذوف امر حاضر اولور کزک
 یا زرون قاعده مزبوره اید حازر کلور و اگر حرف مضارع غنم صکره
 کلن حرف ساکن اوله حرف مضارعت حذف اولنوب یرینه الف
 وصل کتور یوب آخری اسکان اولنور یضرب دن ضرب علم یعلم دن
 اعلم کلور بو محمله جاذر فعل و فاعل در حذر معناسته امر حاضر در
 مبالغه باندن اولان مبالغه دن اولمغله زیاده حذر و مبالغه اید
 احذر از اید و یکد اولور ان المبالغه اذالم یکن للمشارکه تكون للمبالغة
 حاذر جمله سی جمله سابقه اولام اصراف و زینه معطوفدره ان تولیه
 ان مصدریه در تولیه فعل مضارع مخاطبدر ان اید منصوب در فاعلی
 انت ضمیر یدر تولی قبول ولایت معناسته در زیر التفعل باقی مطاوعه
 اب چون کلور **شراح درة المصنیه** منو بمعنی قبول الولاية لانه مطاوعه
 التولية و یسخر تولی کلمه سی ایکی مفعوله تعدی اتمکله مفعول اولی
 ضمیر بارز متصل مبنی در محله منصوب مفعولیدر تولینک مفعول
 ثانیه سی محذوف علیک در تقدیری ان تولیه علیک و یکد اولور
 یعنی نفسک هوا سی کند و او زرنکه والی فمقدن حذر اید و یکد اولور
 قال **الاصرفیون** ان باب التفعیل بجی الدلالة علی اصل الفعل خود
 ای اخذته و سادۀ تولی کلمه سی قبول ولایت معناسته کلور زیر التفعل

بابی کا حی مطاوعه ایچون استعمال اول نور شارح دره فهو بمعنى قبول الولاية
 لانه لمطاوعة الولاية ویشدر منه کیم بعض شراح حاذران یجعل المصوى
 والیا و سلطاً علیک ویشدره یا خود انک ولا یتنی قبول انیکدن خذایله
 ویکدره ان تولیه جمله سی حاذرک مفعولیدره تولیه کلمه سی یک شرحده
 شیخ زاده علیه الرحمة بورد که ولا و العمل ای قلده حذف المفعول بقصد
 التعمیم مع الاختصار او من قبیل تنزیل المتعدي منزله لازم ای یجعله
 واولایه وضمیر تولیه للمصوى و تولى الامر تقلده والتمنه وصار والیا
 علیه ویشدره ان فواید الولاية کسرله بر سنه تک صاحبی اولمق
 التولية بوزن الترتیب برکسنه بی برایشه والی قلمق یقال ولده الامیر
 عمل کذا یعنی فلان عمله انی عامل قلیدی التولی فختینده ولک کسرله
 و تشدید بله بر عملی عهد سنه الموت یقال تولى العمل ای قلده سبویه یثبه
 ولایه فتحله مصدر کسرله اسم در اماره و نقابة کبی ویشدره ای ان تولیه
 تولیه دن ما خود در که تولیه اعطاء الولاية والامارة و در لک شد طرف
 سلطانیدن برکسنه بر مملکته والی یا خود حاکم الشرع نصب اولسنه
 اول کسنه یه ولایت ویرمیش دیر لک لکن عهده اگر حاکم الشرع نصب اولک
 ایسه مولی تعیین ویشدر دیر لک اگر اول بلده یه امیر یعنی باشا و امثالی
 نصب اولدی ایسه والی نصب ویشدر دیر لک و اگر اول مولی تعیین اولک
 ملا کند و طرفندن اول مملکته برینى استخفاف ایدو یعنی نائب نصب
 ایدر سه اریه بقدرده اولدی یعنی کجه اول نائبه خلافته مولی ویر لک حتی
 تا شد امصارنده المولى خذایله یاز و قلر یک معناسی بودر شایخ حنفی
 بوکونه تفصیل ایدر که والتولية قد یستعمل بعین و هی حیثیند بمعنى الاعراض
 والفرار و جا بمعنى الاستقبال ومنه قوله ولکل وجهه هو مولیهما
 ای مستقبلهما و بهذا المعنى یعدى بالی وبعنى تقلید الامر یقال ولده العمل

ای قلده آیه و بهذا المعنى یعدى بنفسه الى مفعولين وقد یستعمل علی
 بمعنى الحکومة یقال تولى علیه بمعنى حکم علیه ومنه المولى والوالی قال **ارتقا**
 انا و لیکم الله ورسوله والذین امنوا الذین یقیمون الصلوة و یؤتون الزکوة
 و هم را کعون و هو مخ لازم و لعمد کیون مضمرنا معنی الاستیلاء فانه مقدر
 یعلی قال الشاعر ان هو ستولیا علی احد الا علی حزبه المفاته لیس قوله
 ان المصوى ان بالکسر حروف مشبهه وندر المصوى الف لام عهد خارجیه
 مصوى تقدیرا منصوب اسم ان در ما تولى ما اسمدر شرطیه در ان شرطیه
 معنایه در ان تولى ویکدر کند و دن صکره ایکی فعلی جزم ایدر تولى
 فعل مضارع تخند فاعل ضمیری هوایه راجعدر جمله سی محذوم
 فعل شرطیه تولى فعلک مفعولی محذوف ضمیر در ای یا تولاه ویکدر
 یصم رفع یا و کسر صا و سکون میم ایله فعل مضارع افعال با بندن
 اصماد ندر اصلنده یصمى ایدی علامه جزم ایچون یا ویشدره اخر تک
 سقوطی ایله محذوف فاعل تخند ضمیر کذلک هوایه راجعدر
 مفعولی حرف شرط اولان ما کلمه سیدر یصم جمله سی محذوم جزا
 شرطدر فعل شرط جزا شرط جمله سی جمله شرطیه محذوم رفوع ان کلمه تک
 خبریدر ان مع خبر جمله سی مصرع اولده اولان اصرفت و حاذرون
 جمله تعلیلیه در ما و افعله هلاک و رسوا ای اولمق تمام هوای نفسدن
 موجب احتراز و علت صرفدر بوا عراب **درة المضية صاحبک تحقیقدر**
 لکن شیخ زاده علیه الرحمة ما اسم موصولدر مایه راجع ضمیر محذوفدر
 ما تولاه تقدیرنده در یا خود و امه در ما و ام تولاه ویکدر ویشدر شایخ
 مصنفک ما تولیه ما هذه اما شرطیه ای المصوى ان تولى ای صار والیا یصم
 او بمعنی ما دام ویشدر شرطیه اولور سه معناسی اگر هوای نفس اوزر یک حاکم
 اولور سه یصم هلاک ایدر دیک اولور ما وجه ثانی اوزره معناسی نفس

اوزر يكه حاكم اوله يصم ديك اولور يصم يقبل و بهلك معنكسه در يقال
 اصم الصيد اذا قتله في مكانه دن ما خود در دبندر يصم يايك صمي و صاوك
 كسر يه در صحاحده يقال اصمت الصيد اذا رميته وقتلته وانت زاه قته
 ايتبندره او يصم بعد وزنده بفتح اليا و كسر الصاد والميم سابق
 يصم اوزر يه معطوفه معطوف عليه اعاده مطاقت ايجون يصم
 و غلنك اخري مجزوم اولوق لازم ايجون كاسور كلدي ضروريه وزن ايجون
 يصم كلمه سي عيب كتور ديكدره و صمه يصم صمه و صما اذا غامه و كسر
 و قطع و دبندر تركي مقبره كسوب بچك يعني تعيب و فصل اتيك
 اما بعض آخر شراح يصم بفتح اليا من الوصم وهو الاستقام من السقم
 فان الهوى اذا تولى على النفس تقتلها او يسقمها معنكسه و اذهب
 اولمش محسوسا بفتح اليا و تبيت نفس قاره بي هو اسندن صرف
 و منع ايله و اوزر يكه الى والي قلمقدن حذرايله تحقيق اول هوای نفس
 اگر تولى ايدرسه يعني والي و آمر اولور سه سكا يصم اهلاک ايدراو يصم
 يا معيب و رسواي عالم ايدرديك اوله خلاصه معنای بیت طفل رضا
 و قطع و فضايله نه كونه مستعدايله نفس و خي عبادات و طاعات
 حقه و كذلك مشق و مجوز و صلواته اويله مستعد و ايددي نفسك
 هو اسنى صرف ايله هوای نفسى كند و كه والي و امر انيكدن مبالغه ايله
 حذرايله زيرا هوای نفس سكا تولى ايدرسه يعني اگر اوزر يكه والي و آمر
 اولور سه يا اهلاک ايدريا معيب و رسواي عالم و زريل ايدربو كسندن
 بزدن البته خلوت يوقدره جمعنده منافات اولمغله هم اهلاک
 و هم معيب و زريل انيكدن و خي مانع يوق سالف الذكر الكي مصيبك
 ايكسنى و خي اصابت اتيك مكنند و فيه من البديع الشكر
 من هواها و الهوى و جناس الاشتقاق في توليه و يتولى

و جناس الخريف بين يصم و يصم و المقابلة بين صرف الهوى و توليه

و يرخوا برسنى حكم ظالم بدخوى كره اوله حاكم ملك و لك برسنى كره
 نه در بو نفس جسيه بورته بچكوبت فاصوت هواها و خاوازان توليه

ان الهوى ما يتولى يصم او يصم

و راعها صفا ملين و صفي شال سنده اعمال سانه سنده بتمه فعلن
 وان حى اس صفا ملين تحت ال فاعملين مرعى فله مستفعلن تسم فعلن
 و راعها و صفي ال اعمال سانه و ان صي استخلت المرعى فلا تسم
 و او عا طعة در راعها جمله سي بيت سابقه حاذر فعلنه معطوفه
 راعى براعى دن راعها امر حاضر در مراعات و حفظه نور و ميشدنا على
 ضمير متخذه انت مخا طب عامه راجعده صمير تقدير منصوب نفسه
 راجع مفعوليد قال الجوهري يقال الحار راعى الحرامى راعى معها
 و ان قوليد الرعايه والي ولايتنى ضبط اتيك يقال راعى ال مير عتبه
 رعايه بر كسندك حرمين صا قلمغه و يرلد ميش ايدى راعها رعايتن
 امر حاضر يو خسه رعايتن امر و كلد رازير رعايتن امر اراع كلور
 راع كلور كذا لك و ان قوليد الرعى رانك فتحيد و عينك سكونيد
 منصدر او تلمق معنكسه در يقال رعى ال ابل رعايا رعايتن و رعى
 او تلمق و خي و يرلد يقال رعى العير الكلا بنفسه رعايا عيره حماده و لر
 انتهى و معنى و او حاله در راعى ضمير منفصل مبنى محله مرفوع مبتداه
 في الاعمال جار مع المجرور سانه كلمه سنده متعلقه و خبر الجون تقديم
 اولمشده سانه لفظا مرفوع مبتداه خبر بدير مبتداه خبر جمله
 راعها و اولان مفعول ضمير برون حاله راعها ضمير تقدير منصوب
 راع كلمه سنانك مفعوليد بنفسه راجعده و ان قوليد و ال سانه يايك

کسر یه بیانده اولیان طوار المستویه میبک ضعی و اوک فتحی و شدیدی
 کودین اثره و منه قوله تعالى والخیل المستویه ویش بعض شراح بوبیک
 معنا کنده ویشدر که وراعهها من المراتع بمعنی الحفظ شبه الاعمال
 بالعشب فی النفع استعاره مکنیه واثبات الرعی والسوم لها کخیل
 و فی ضمیر النفس استعاره مکنیه واثبات الاستحلال کخیل والمعنی الزم
 می حفظه نفسک وراعهها فی حال اشتغالها بالاعمال الصالحات وانشغالها
 حین وجدت المرعی حلوا الذی فان رعیتها فی صالحات الاعمال وندباً
 الاخذ فی راعها وازفق بها و احفظها عن الاعمال الصالحات وعلیک
 بواطن الامور وایاک و خلوا برحایان العسل المسموم حلوا لذی
 ظاهراً وسم قاتل باطناً **شراح** فاجعل شیخ زاده علیه رحمه فی البیت
 راع النفس فی اشتغالها بالاعمال عما هو مفسد من الربا و العجب
 و الغفلة و الضلالة و ان عدت النفس بعض التطوعات حلوا و اعتنا
 به و الفت فاجتهد فی ان تقطع نفسک عنها و اشتغل بما هو شقیق
 علیها لان اعتبار العبارة انما هو بامتیازها عن العادة و لان الیکو
 الی قاصیه الکمال فی ارتکاب مشقة النفس و یومعنی ویردی **فاما**
بر معانی لطیفه بلا حفظ می نمکند که ناظم علیه الرحمه مصرع اوله
 سائمه کلمه سنده حرف تشبیهی حذف ایدوب کالسائمه دیک مراد
 ایدره یا خود و جل عدل قتلیدن نفس سائمه و مراد ایدر یعنی نفسی
 بیانده بلا راعی اولیان طواره تشبیهی تمسکند بوندن مقصود
 دیک استر که بیانده بلا حافظ و راعی اولیان طوار یعنی سائمه سقوط
 و هلاک مظلون اولان یوکسبک بر لوده اولمقدن و ضرر که مسموم
 اولان اعشاب و کلادون تناول نمکند و بومقوله مها لکدن حفظ
 و حراست و مرعای قدیمه سده سون ایدر راعی اولدنی صورتیه

فتصادون خالی او لمیوب کیده رک تلف و هلاک اولمق مقرر در نفس
 وخی نوسائمه کبیدر حفظ و حراسته محتاجدر سندخی اعمال صالحه کنده
 مفسداتدن وریادون حفظ ایلد رعایت ایلد معناسی اوله قوله و ان
 و او عا طفه و ان شرط ایچوندر حتی ضمیر منفصل مبنی محل در فرع متبادر
 ضمیر نفسیه راجعدر استخلت فعل ماضی مؤنث غایبه در تخذیه فاعل
 ضمیری نفسیه راجعدر جمله سی فعل شرطیه استخلت اصلندن استخوت
 ایدی و او حرف علت الفه بعد القلب التقاء ساکنینی دفع ایچون
 الف حذف و لنمکندر استفعال بابی وجدان ایچون کلور کما قالوا
 و لا صابه الشی علی صفة نحو استعظمت انی و جدته غطیما نه کیم بعض
شراح و ان وجدت النفس المرعی حلوا فدلرها کما یقال استخلی الشی
 و جدو حلوا و یش المرعی تقدیراً منصوب استخلت فعلک مفعولیه
 مرعی ترکیده وخی مستعملدر که فدان قرینه نک مرعاسیدر و یرد
 حیوانات رعی اولان نیر لدره بعضیدر مرعادون مراد علف و کلام مقوله
 او تدر که ذکر محل اراده حال قتلندن و یش فدا شتم فاجزایه در
 زیار فاعده در که جزاء شرط نهی اولسه یا خود امر یا جمله اسمیه یا فعل
 ماضی اولسه جزایه فاک و خولی واجب اولور فدا شتم نهی حاضر در
 رعیدن نهی در رعی ایتمه دیکدره بومقامده نهیه لازم کلن منع معانیده
 کنایه مستعملدر که منع ایلد دیکدر مع فاعله جمله سی جزاء شرطیه
شراح من سامت الماشیه سام سیوم سوما ای رعیت و استیامها
 اذا خرجها لمرعی و یش ایدی بالام تفصیل اولدنی اوزره حرف تشبیهی
 حذفه نفسی بیانده کزوب کند و کند و یه اولیان حیوانه تشبیه و مرعای
 مراد بطریق الاستعاره المصترحه اعمال اولدنی اعتباریه و لا شتم کلمه سی
 لازم اولان منع معنا کنندن کنایه اولمق اوزره مصرع اوک ابتدا

منه مجهول عند الخاطب في الاستفهامية والخبرية فلهذا احتاج كل
منهما الى مميزات المعدود ومميز الاستفهامية منصوب مفردة
المعدود ومميز الخبرية مجرور باضافتها اليه ويجوز ان يكون مميز المجرور
مفردا للتكثير ويجوز ان يكون جمعا لانها كانت عن العدد الكثير انتهى
معلوم **اوله** كم كانه سمي ابي فستدر **اوله** استفهامية در كه انكاه عدد
سؤال اوله ومميز منصوب اوله ومثل كم رجلا عندك ويك عدد
رجل دن سؤاله **اي** كم خبرية در كه جاحي مرحوم كثير اليه بغير ابر
مميز مجرور اوله **خو** كم رجل يذهب الى الجهاد يعني جون آدم
سفره كيدر غزا ايدر كلور **خو** **قوله** تعالى كم من فئة قليلة غلبت
فئة كثيرة بوندره عدد دن **سوالك** اصله ماضي بوقدر ايد
معناري معلوم اوله **يسه** كانه لم اعرابه **قال** **ما جاني** فكم الاستفهامية
المتضمنة معنى الاستفهام ومميزها الذي يرفع الابهام عن جنس
المسؤل عنه منصوب على التمييز مفرد وكم الخبرية ومميزها مجرور
بالاضافة يكون مفردا نارة **خو** كم رجل عندك ومجموع اخرى تقول
كم رجال عندك وتدخل من في مميز كم الاستفهامية والخبرية تقول
كم من رجل ضربت **قوله** **اعلم** كم من قرية اهلكناها وكل من الاستفهامية
والخبرية يقع منصوبا ومجرورا ومرفوعا فيشدر بونك قاعده سمي
بودر كه **اكر** كم كانه سند نصكره كندويه كه مميزه راجع ضمير مستعمل
فعل يا خود شبه فعل فذكر اوله **يسه** يعني كندود نصكره فعل مذكور
اوله لكن ضمير مذكور دن عاري اوله **قال** **رحمة الله** كل واحد من كم
الاستفهامية والخبرية يكون بعده فعل او شبه فعل غير مشتغل عنه
بضميره يكون منصوبا معولا على حسب هذا الفعل وعمله لا يكون
الا بحسب المميز وذلك انك تقول كم يوما ضربت فكم منصوب

على الظرفية مع اقتضاء الفعل ان يكون كم مفعولا به او مفعولا مطلقا
وغير ذلك من المنصوبات فتعينه لا حد المنصوبات انما بحسب المميز
يعني كم سكون اوزره مبني محذ منصوب اوله كندود نصكره مذكور
فعل معهودك على حسب هذا الفعل معمولي اوله بونك معناسي بودر
لكم مميز اول فعلك نه كونه معمولي اوله اقضنا ايدر سه كم اول
فعلك او كونه معمولي اوله مثلا فعل معهود لك مميز في معناه
كندويه مفعول به انيك اقضنا ايسه كم او فعلك مفعول بهي اوله
خو كم رجلا ضربت مثاله فعل غير مشتغل بضميره كه ضربت كلمة سمي
كم لفظك مميز اوله ان رجل كلمة سمي معناه كندويه مفعول به المعنى
اقضنا ايدر **يسه** كم سكون اوزره مبني محذ منصوب ضربت فعلك
مفعولي اوله **رجلا** لفظا منصوب لك مميز بدير دينور واكر فعل
مذكور اول مميز كندويه ظرف او مطلق اقضنا ايسه **خو** كم يوما
ضربت مثاله كم محذ منصوب ضربت فعلك ظرفه ريوما لك
مميز بديره واكر مفعول مطلق اوله سمي بحسب المعنى اقضنا ايدر
كم ضربة ضربت كمي كه كم منصوب المحل ضربت فعلك مفعول مطلق اوله
ضربة لك مميز بديره ريوما فعل معهود بومثاله كم كلمة سنك مميز اوله
ضربة لفظك كندويه بحسب المعنى مفعول مطلق اوله اقضنا ايسه
كم كلمة سمي ضربت فعلك مفعول مطلق بديره ريوما **ايد** بومثاله
كم استفهامية لك مثاله ريوما **اما** كم خبرية به مثال كم رجل ملكت قلعة
ملكك فعلي رجل كلمة سمي بحسب المعنى مفعول به اوله اقضنا ايدر **يسه**
كم سكون اوزره مبني ملكك مفعول بهي ريوما لفظا مجرور كم
خبرية لك مميز بديره **خو** كم ضربة ضربت في المفعول المطلق **ايد** كم
كلمة سنك تقدير منصوب اوله سنك صورتي بودر **اما** كم كلمة سنك صورة

ووقع جرتی کم مطلقا حرف جرک مدخولی اولورسه یا خود مضاف
 الیه اولورسه کم تقدیرا مجرور اولور کا قال رحمه الله کل واحد کم
 الاستغناء مية والخبرية وقع قبله حرف جر نحو کم درهما اشتریت
 فی الاستغناء مية او کم رجل مررت فی الخبرية او مضاف نحو غلام
 کم رجلا ضربت و عبدکم رجل اشتریت فمجرور بحرف الجر والا مضافه
 مثال اولده کم حرف جرایله محلا مجرور اشتریت فعله متعلقه
 جار مع المجرور محلا منصوب مفعول بهدر درهما کم ممتزیه
 مثال ثانی اولان صورت اضافته غلام ضربت فعلک مفعولید
 مضافدر کم کلمه سنه کم تقدیرا مجرور غلام کلمه سنک مضاف الیه
 رجلا ممتزیه ایدی بو مذکورات کم کلمه سنک منصوب ومجرور اولده
 صورتیدر فاما مرفوع اوله سنک صورتی سالف الذکر کی صورتی
 رفعی عندنده در فاما قال رحمه الله والا مرفوع ای ان لم یکن بعدکم
 فعل غیر مشتغل عنه بضمیره ولا ما قبله حرف جر او مضاف مرفوع
 قال المتوسط قوله والا مرفوع اشاره الى مواضع کونها مرفوعین
 ومعناه ان لم یکن بعده فعل غیر مشتغل عنه بشئ اخر ولا قبله
 حرف جر ولا اسم مضاف فکم مرفوع فی ذلک المواضع بانه مبتداء
 ان لم یکن ظرفا نحو کم رجلا اخونک و کم رجل قام وخبر مبتدایان کا
 ظرفا نحو کم یوما سیرک و یعلم کونه ظرفا بالممتز فان کان الممتز
 ظرفا کان کم ظرفا والا فکذا انتهى ایدی خلاصه ما ذکر بود که صورت
 اولاده کم منصوب اولوب ممتزی کاه مذکور و کاه محذوف او کوا
 کنیدی نصکره ذکر اولان فعلک معمولیدر کا ذکرنا صورت ثانیه
 کم حرف جرای خود اضافت الیه مجرور اولمیدر صورت ثانیه
 کم کلمه سی مبتدا و ما بعده خبر یا خود بالعکس مقدم خبر نحو خبر مبتدا او کوا

مرفوع اولمیدر مصنف ابن حاجب علیه الرحمه تک کل واحد من کم
 الاستغناء مية والخبرية يقع منصوبا ومجرورا ومرفوعا ویدی کی الشبوه صور
 ثانیه در ایدی بو محله کم خبریه در کثیرا اما معنا سنه در ممتزی محذوف
 مرة کلمه سیدر قوله حسنت تفعیل بابتدای فعل باضی مؤنث غائبه
 تحتنه فاعل ضمیری نفسه را جعدر کر چه حسنت کدن صکره مذکور
 فعلدر لکن حکم ممتزی اولان مرة کلمه سنه را جع ضمیر او بمفعله ان کا
 بعده فعل غیر مشتغل عنه بضمیره صادق اولوب و ممتزی اولان
 محذوف مرة کند و دن صکره مذکور سالف الذکر حسنت فعلک
 مفعولی اولوب اقتضا اتمکله کم سکون اوزره مبنی محلا منصوب
 ما بعدنده مذکور غیر مشتغل بضمیره اولان حسنت فعلک مفعولید
 و اگر محذوف ویدی کم ممتز تحسینا تقدیر اولور سه اول ممتز فعل
 مذکور کم مفعول مطلق اولوب اقتضا اتمکله کم کلمه سی بو صورت
 محلا منصوب حسنت فعلک مفعول مطلق اولور شیخ زاده
 محذوف اولان ممتزی حرف جرایله تقدیر ایدوب و کم منصوب المحل
 بالظرفیه ای کثیرا من المرات حسنت و میسر حسنت و یک
 کوزل کوسر و دیکدر و میسر قوله لذة لذت آلتک مقابلیدر
 کذلک ما یلذ به اولان شیهه و خی اطلاق ایدر لر طعام لذیز
 معنا سنه اولور لذر حسنت فعله متعلقه را مرء ترکیده کشی
 تعبیر ایدر لر فار سیده مرددر قاتله کلمه سی لذة کلمه سنک صفتیدر
 من حیث من حرف جر در حیث ظرف مکانند در جهة معنا سنه
 استعمال اولور من جهة العلم و یک اولور و کاهی تعلیل ای چون
 استعمال اولور من اجل عدم العلم معنای سفید اولور لم یدر
 فعل مضارع مجرور مددر در ی یدر ی درایه و در یاد بر لر از علم و میسر

اصلي **دَرِي** يَدْرِي **رَمِي** يَرْمِي **كَبِي** واما المضارع في الناقص فيسكن اللام
 في الرفع ويسقط في الجزم فاعده سيدة يدري باساكن قلندي بعده
 حرف جازم ايله يا حذف اولندي لم يدرا اولدي لم يدرفعل مضارع
 قا على تحننه ضمير مر الكلمة سنة راجع لم يدركه سي حيث كلمة سنك
 مضاف اليه يدري ان التسم ان حروف مشبهة دند التسم اسميد
 سم زهورة في التسم حرف جار كان محذوفه متعلق ان كلمة سنك
 خبر يدري ان مع خبره جمله سي لم يدرفعلك مفعوليدرا اكر لم يدري لم يدر
 معنائه اولورسه اما اكر لم يدري ايكي مفعوله تقديره ايدن افعال قلوبدن
 لم يعلم معنائه اولورسه جمله مذكوره يعني ان مع خبره جمله سي ساو
 مسد المفعولين لم يدرفعلك مفعوليدري زيرالم يدري كلمة سي افعال
 قلوبدن ايكي مفعوله تقديره ايدن لم يعلم معنائه در دسم وان قوله
 التسم تحتين ايله جرويش يا غيدر ديو تشرح ايدرا جرويش تركيده
 ات يا غيدر **بعض شرا حك** دسم ما يندبه النفس ويتشوق اليه
 مجاز وريدكي تايد ايدركه ات يا غي بين الوب اطعمه لذيه دن
 اوله ايدري **محصل معنای بيتي** بيانده شرا حك تقريرى بو وجهه دركه
 بعض شارح زيت النفس لذة للمر وهو ليست بلذة واما يصير
 سببا لهداها في الدارين من جهة ان المرء لا يدري ان التسم في التسم
 فتا كله فاذا هي سم ديشدر **درة المضيه** صاحبى بويده تقرير ايدركه
 والمعنى ان النفس الامارة بالسوء لغاية رغبتهما في استيفاء اللذات
 وفرط محبتها لنيل الشهوات لم تنفقت الى حقيقة الحال ولم توجه
 الى المال فكثيرا من المرات حسنت وزينت لذة بحسب الظاهر وهو
 سم قاتل في الباطن لعدم درايتها ان في الدسم بيتا قاتلا ويدري
شارح فاضل شيخ زاده عليه الرحمة بوبيت بيت سباقك مصرع

ما نيسند استغفها مدره يعني مصرع ما نيسند نساات ايدن سوا له جواد
 كوياناظم مصرع ما نيسده اكر نفس مرعا دون لذت آكوره سناني رعيدين
 منع ايله ويدكده بر سوال كلوركه چونكه رعيدين لذت المش قورعى العيون
 بنجون فلا تسم ديوب رعيدين منع ايدرسن ويدكلرنده اجواب نفس
 لذت آكوب حلاوت بولدي غندن منع شوملا حظه ايله دركه نفس
 جوق كره انساينه لذت قاتله في استحق ايدركوزل كوستره حال بوكه
 انسا نك تحسني تسم طعام لذت ايجنده اولديغنى بلديكي جهنم بدو ياخود
 بلديكي ايجوندرويك اوله ننه كيم **شارح حفي عليه الرحمة** بيورر من حيث
 اما يتعلق لمحذوف او بقائه او حسنت والمعنى حال كون ذلك
 التحسين او القتل حاصل من جهة عدم ادراكه كذا اجل كذا وقال
الشارح المصنف فكلم هذه اما استغفها مية والاستغفها م للجهنم
 امي انت لا تعرف كيد النفس فانها تحسن ما يملك اياك وميزها محذوف
 امي كم مرة او خبره امي كثر من المرات المعنى كم زيت النفس لذة للمر
 بحسب الصورة وهي ليست بلذة في الحقيقة بل هي نصير سببا لهداها
 من جهة انه لا يدري ان التسم في الدسم فيا جمله فيهلكه فيه من البديع
 الحاسس المظلم بين التسم والدسم وهو ما زادوا حدركه على الاخر بحرف في اوله
 كما ان المزيل ما زاد على الاخر بحرف في الاخر وتسمية بالمطرف فهو عليه
 القوم وهو احسن من تسمية بالناقص ومراعات النظر بين الدسم
 وقاتله وبين لذة والدسم وحسن التعليل في قوله من حيث لم يدري
 واخس الدسا **مستفعلن** ليس من **فعلن** جوع ومن **تفععلن** شيخ **فعلن**
 وزب حج **مستفعلن** مصة **فعلن** شر من التستفعلن تهم **فعلن**
 واخس الدسا ليس من جوع **فعلن** **فعلن** **فعلن** **فعلن** **فعلن**
 واخس قولي راعها اورز به معطوفه رخشي بخشي دن واخس حاضر

خوف ابد دیگر در دسایس مفعولید بعضید نزع کافضیت اوزره
منصوبه من دسایسها دیگر و میش دسایس و سینه یک جمیع
خدا و مکر و کز لوفته معناسه در حقیقت مراد افات نفسد را
بعض شرح و معنی الفته الخفیة التي لا یطلع علیہ کل احد من دست
الشیء فی التراب الخفیة **قال** قد خاب من دسایسها ای خفاها
فی الصدور و یو تفصیل تمیض الف لام جنس ای چون نور علی اعتقاد
شامل مطلقا جنس دسایس مراد اولوره من جوع جار مجرور دسایس
مستقدرا یا خود مستدر کائن کلمه متعلق اولوب دسایس یک
صفتید جاع یجوع جوعا فهو جامع کلور آجلین معناسه درو من شیع
من جوع اوزرینه معطوفه بکسر التین و فتحها شیع یشیع شیع
و شیع غلم بابتدن مصدر در شیع جوعک ضدیدر من شیع کلمه سنده
اولان حرف جوعاوه اولند یعنی جوع و شیع دن هر بری مستقد منشأ
افات اولوب هر بریدن احتراز و خشیت ایتمکه تنبیه بچوندر منشأ
افات اولمقدد ایکنیک جمعه حاجت یوقدر دیگر اولور دسایس
جوع یعنی جوعده اولان دسایس سوء خلق و حدة و غضب و سوء
الاعتق و بالله تعالی و حدوث الکلال فی العبادات و الملال و غلة
الدق و الزبول و الامراض و الخیالات الباطنة الفلسفیه و غیره
بعضید افات الناسیه من الجوع تضرر القلب و الروح و الدین
و میشلر اما دسایس الشیع فتوة قلب و غفلت و کسل و کرائی
و ثقلت و ضیق قلب و غلبه شهوت و مغلوبیت لنفس الامارة
و اطفاء نور قلب و ارتفاع یقین و سوء ظن و سوء اعتقاد و غیر
ذلک و میشلر بوندر جمله افات جوع و شیع در قرب فاقلیدیه
جوعدن خوف و خشیت انیک ایلد کی امرک عتسدر رب کلمه سی

عند البصرین مکره به داخل اولوره و اول مذخولی اولان مکره یا مفود ایلد
یا جمیع ایلد صفتلور و اول مکره موصوفه ده عامل اولان فعل غالبا مذخوف
فعل یا ضیدر که حرف جوع اولان رب اول فعل محذوفه متعلق اولوره
اول فعله جواب رب دیر رب قرب محضه و جدتها تقدیرنده در بعض
شرح رب زائده در محضه لفظا مرفوع مبتدا در شر خبریدر حبسبک
در هم قییدندر و میشلر اما **کوفیون** عندنده رب اسددر کم کلمه سی کبی
تقدیرا مرفوع مبتدا در شر خبریدر محضه مضاف الیهیدر ای کبی
من المحضه شر من التخم تقدیرنده دره بوقوله کلفت و لمفله محتان
بودر و میشلر محضه مصدر در مسغبه و زنده شده جوعدر یقال حتی
خص بطنه اذا التصق علی ظهره **بعض شرح** محضه نهایت الجوع الذی
بعده الموت و لهذا **اباح** الله تعالی المحرمات فی تلك الحالة و میشلر ناظم
جوعی شده ایلد و میشلر توصیفی ایلد کی شر شده جوعده دره زایرا
جوع قلیده شر بوقوله افات الناسیه من الجوع المفرط هو یضر
بالقلب و الروح و الدین و میشلر معلوم اولد که **ناظم** جوعک بیا
قرب محضه ایلد نبوده است ایلدی اما **شبعک** بیانه تعرض اتیدی
یعنی جوعدر خوف و احترازیدر امر ایلد کنیک علتی بیان ایلدی
شبعک دسایسک و اندن احترازک علتی بیان ایتدی که
شبعک دسایس و مضرتی ظاهر دره اما **جوعک** مضرتی و دسایس
خفیدر زیرا جوع شعار صا حیند دره و فی الجوع الحکمة و العلم و میشلر
الجوع نور و الشیع ناره بیور میشلر و بالجد کبار و لیا و الله و ک
جوعه اتصافلری مشهور دره کذا و کذا ظاهر اولان جوعک آثار
حسنه سیدر اما **دسایس** مخفی اولمقدد جوع مطلقا مقبول و میشلر
اولوب محل خوف و حذر و لحن منطنه سنی دفعه محتاج اولمقدد

يا فلم **فرب محضه** قولي ايد جو تک علت احتراز و حشيتي بيايات
 ايندي زيرا جو تک افات و وسايسي مخفیده اقا شبعک افات
 و وسايسي اکثر من ان يحصى ظاهرا و آشکارا و لمعه اندن خوف
 و احترازه علت بياينه حاجت يوقدر في الحقيقه وسايس افات
 و مخاطرات و مهالك مبدئي اکثر يا شبع اوله کلمه **سدر حقه**
 نه تاج افراط ايدوب قتل لوسئل اهل القبور ما سبب جالکم لقاولا
 جميعا التهمة و ميش بطنک غدوک ضرر و امثال لندره شرآ
 فعل تفصيل در شرآح يقال فدان شر الناس ولا يقال شر الناس
 و ميشره يعني فعل تفصيل البده انصر و زنده اولوره اعترافه
 جوابد شر لفظا مرفوع مبتدا، مخدو تک خبر يدره امي شر و تک
 اولوز مبتدا مع خبر جمله سي مخصوصه کلمه شبعک صفتي دره من التخم
 من حرف جر التخم مجرور بها و در شر کلمه سنه متعلقه دره التخم کلمه سنه
 ايکي احتمال وارد و اولي کلمه تک جمعي اولان کلمه کبي تخمه تک جمعي اولن
 ايکي تخم اصلندن تخمه در کلمه کبي مفرد و ضرورة وزن ايجون تا
 حذف اول نموده تخم اولک ضمني تا نينک متحی ايد در کدک مفرد و
 اولان تخمه و خي اولک ضمني تا نينک فتحيده در تخم و مخدو تا خورد
 تا تک اصلي و او در شکله کبي و خم هواده اولان بعض سو، مزاجد
 و ميشره واقعه هوای و خم مشهور در تخمه کثرة اکل و فراط استداد
 حاصل علل معديه و در مجاطره لي غله مهلكه تک اسميد **بو نظم**
 بعده بين الجوع و الشبع و المحضه و التخم مطابقت و لمعه صنايع
 بديعيه و ن صنعت تطبيق بولمن ممکن **بنيک خلاصه** معناينه
 بعض شرآح و ميشره و المعنى کن خائفاً من الافات النائية من الجوع
 و من الشبع و لا تكن راغماً ان الجوع على الاطلاق حبه حسن فان كثيرا

من المجامع مراتب شر من الشبع التام المفضي الى المرض او الموت
دره المعينه صاحب خلاصه معنای بوجهورده تقريرا يدر که والمعنى
 ايها الطالب اجتز عن حيوانية نفسك في جميع الاحوال ولا تغتر بالجوع
 و الشبع فان للنفس فيهما مكر و كيدا حقيقيا لا يطلع عليه قتل
 قد مك بعد ثبوتها و قل اللهم ثبت قدمي على الصراط المستقيم
معنای عبارت بيت جوع و شبع حاصل اولان حيله دن يعني
 نفسک جوع و شبعدين حاصله اولان حيله و فتنه سندن خوف
 و حشيت ايد زيرا جوع جوع مفرط و اردر که تخمه دن زياده شرور
 يعني فتيح بولور سک يعني همان جوعدر ديوب محسنات ظاهره
 نظر ايدوب وسايس و افات حقيقه سندن اين اوله شبعدن
 خوف اينديک کبي جوعدن و خي زياده خوف و احتراز ايد
 زيرا بنجه جوع مفرط و اردر که امراض مهلكه دن اولان تخمه دن
 زياده شر متجدر و تک نالنده اوله و نيه من ابدع الطبايع
 بين الجوع و الشبع و المحضه و التخم و مراعاة القيل
 و استفرغ **الدع فعلن** و مع من فاعلن عين قدام متعلق تلت فعلن
 من المحيا **فا فعلن** رم و ال فعلن زم حية الن فعلن بدم فعلن
 و استفرغ **الدع فعلن** فعلن فاعلن فاعلن فاعلن فاعلن فاعلن
 و او عاطفه و اخش او زينه معطوفه دره استفرغ تحتفعل با بدن
 امر حاضر دره تخليه و تفرقة فاعلن فاعلن فاعلن فاعلن فاعلن
 مفقود يدر کوز يا شيد من عاين جابر مع الجور و استفرغ فاعلن فاعلن
 يا خود مخدو فاعلن فاعلن فاعلن فاعلن فاعلن فاعلن فاعلن
 مجازمه نظر ايد ملو اولان عين تحقيره سناسته در ويکه اشارتدر
 قد استلست قد تحقيق ايجو ندره استلست فعل ماضى مؤنث و انفا

با بند نور فا علی حی ضمیری عینه را جعده عین مؤث سماعی زنده
 فرانک ضدید ملولدی ملولدی دیکدره من الحی روم من ابتدای
 لام جنس ایچوندره محارم حرام معنای اولان محرک جمیع در حتی
 نکاحی صحیح اولیوب حرام اولان اقربایه ذمی رحم محرم و در ارتقا
 عند امتلا و معدن مراد کثرت ذنوب و میش یعنی عینک حرام
 ایله ممثلی اولان سنک تکثیر ذنوب و معصیت لازمیدره زیرا عین
 یا محرمانه نظر ایدره معصیت ملول اولور یا خود سائر موجب معصیت
 اولان علایق و ما سوایه و شتهیات نفسیه نظر ایدره **سیت**
 هوای نفسیه باری کاحم اولشده بو تیرینه بکاکند و تیر کشیدند
 منطوقیه او نظر عین جهندن ارتکاب معصیت سببیه عین
 نه قدر محارم ایله ملول اولور سه معصیت و کناهی دخی اولقد رکیتر
 اولوق لازم کلوره بولر و ایله مراد امتناع انفکاک معنای زوم
 منطقی و کلدور بلکه مجازاتک اولان لزوم عربیدر **ایدی** لزوم اولان
 امتلا یعنی ذکر ایدوب لازمی اولان ذنوب و معصیتی لزوم علقه
 اراده مجاز مرسل اولور و میش کنایه به ذایب اولدنیفیک سبی
 کنایه ده معنای حقیقی یه اراده اتیمک ممکن اولوق شرطده بوجله
 ایسه عینک حقیقه محارم ایله ملول اوله سی متصور دخی و کلدور **تیه**
 کثیرا یا کثرت مسافرون اقتضا اتمکله مضیف دیکدر کنایه
 لکن اول مضیف اولان شخصک حقیقه مطبوعه و ماد کثیر
 اولوق محال و کلدور اما مجازده قرینه مانعه وارد در معنای حقیقی
 اراد ممکن و کلدور **ایدی** کنایه مجاز بوجهندن فرق اولور و لزوم
 در دخی با بند نور لبوت و عدم انفصال معنای اولان لزوم
 امر حاضر در ملازمست ایله ایرله دیکدره و او عطفه ایله و استغفر

معطوفه الرمت الشی الزمه لزوما و االم یفازقه و میشلره حمیه الندم
 بکسره الحاء المهملة و سکون المیم احتما و احتراز در رمی رمی کبی حی
 بجی حمیا و حمایه و حی المرفیع مما یصره منعه منه و میشلره و الندم بحریک
 الدال النداه من ندم علی فعل ندما من باب الثاني وان قولیده الله
 بشیمان اولوق و میش حمیه لفظی ندم کلمه مضاعفه و اضافت
 بیانیته در زیر امضاف الیهی مضافه حمل صحیح در الاحتمال و الذی
 هو الندم و یک صحیحی در کذلک اضافت بمعنی من در و میشلره یعنی
 ندامتدن اقتضایدن احتما و احتراز در یوخه لمصلحة اولان احتما
 و کل و یک اولمغله معنای لطیف اولور مثله شرب حر کند و نک
 علتیه مضاعفه اولان کسه عتسک ترایدندن خوف مصلحتی ایچون
 شرابدن حمیه و احتراز ایتمه سی لمصلحة حمیه در یوخه توبه
 و ندامتدن ناشی حمیه و کلدور **نه** کیم شیخ زاده علیه الرحمه و الحمیه
 الاحتمال و اضافتها الی الندم اما بیانیته ای الاحتمال الذی هو الندم
 وان یکون بمعنی من ای الاحتمال الحاصل من الندم و الثاني شی منه لکن
 من مصلحه و میشلره بو قوله شارح **مستفک** اعتراض میش بقوله
 و ذهب بعض الشارحین الی ان هذه الاضافة اما بیانیته و اما
 بمعنی من ای الاحتمال الثاني من الندم و هو الندم لکن الثاني من مصلحه
 و نیوتیه و هو غلط فاحش لان المستطوری النحو ان الاضافة الیه
 هی الی بمعنی من و کلامه غلط من جهة انه زعم ان الاضافة الیه
 منسبة للذی بمعنی من دیوب شارح **تیره** بود و جمله اعتراض ایدر
 لکن جواب بود و جمله ممکندر که شیخ زاده رحمه الله بصور معناده
 الاحتمال الذی هو الندم دیوب بود واسطه کلمه من حمل اولدنیف بیان
 ایدر کذلک من واسطه سببه دخی حمل ممکندر دیوب بود مقامده

ايكي طريق ايله تعبير ممكن اولدوغنى احتمال حاصل من اندم ويكله افاده
مراد ايدور بونماستند قواعد اضافتي ذكر وبيان عاجزانه بود جمله ابتدا
اولنور كه قال مولانا جامي عليه الرحمة الباري والمضاف اليه كل اسم
حقيقة او حكما يشتمل الكل التي يضاف اليها نسب اليه شيء بواسطة
حرف جر لفظ او تقدير اكامي مررت بزيد او تقدير حال كون ذلك
المقدر مراد من حيث العمل بايقا اثره وهو انخر نحو غلام زيد وخاتم فضة
وضرب اليوم بخلاف فمت يوم الجمعة فانه وان نسب اليه القيام بالحرف
المقدر وهو في كنهه غير مراد اولواريد لا تجز ولا اضافته اما معنوية اي
منسوبة الى المعنى لانها تعيد معنى في المضاف تعريف او تخصيصا ولفظية
اي منسوبة الى اللفظ فقط دون المعنى لعدم سرانيتها اليها قال في المنتهى
الاضافة المعنوية على ثلثة اقسام لان المضاف اليه ان لم يكن جنس المضاف
ولا طرف المضاف كانت الاضافة بمعنى اللام وان كان المضاف اليه
جنس المضاف بمعنى انه يصدر عليه انه ماخوذ منه قال في التبيين اي المضاف
اليه صادر على المضاف كانت الاضافة بمعنى من وان كان المضاف
اليه طرف المضاف نحو ضرب اليوم كانت الاضافة بمعنى في والحاصل
ان المضاف اليه اما مبين للمضاف وح ان كان طرفه فالاضافة
بمعنى في والاخرى بمعنى اللام واما مساو او اعم مطلقا فالاضافة متممة
واما اخص من وجه فان كان المضاف اليه اصلا للمضاف فالاضافة
بمعنى من والاخرى ايضا بمعنى اللام واعلم انه لا يلزم فيما هو بمعنى اللام
ان يصح التصريح بها بل يكفي افادة الاختصاص الذي هو مدلول اللفظ
فولك يوم الابد وعلم الفقه وشجرة الاراك بمعنى اللام ولا يصلح اظهار اللام
فيه وبهذا الاصل ترفع الاشكال من كثير من مواد الاضافة اللاتية والاضافة
بمعنى في قليل في استعمالهم وتعيد الاضافة المعنوية تعريف المضاف

مع المضاف اليه المعرفة وتعيد تخصيص المضاف مع المضاف اليه النكرة
نحو غلام رجل فان التخصيص لتقليل الشر كما ولا شك ان الغلام قبل اضافته
الى رجل كان شريكا بين غلام رجل وغلام امرأة فبالاضافة تخصص
بكون صكده اضافة معنوية ايله لفظية لك وتعرف واقسامك حفظ
وضبطي ايجون خلاصه سي بود جمله در كه مضاف صفات اولورسه معموله
مضاف اولورسه ضارب زيد حسن الوجه كبي اضافة لفظية اولور
بوليه اولمازسه اضافة معنوية اولور يعني مضاف صفت اولمازسه
خاتم فضة غلام زيد كبي ياخود صفة اولمش لكن معموله مضاف اولمش
مصارع مصر وكرم البلد وفريد العصر كبي بواكي صورته اضافة معنوية
اولور بواضافة معنوية وه مضاف اليه مضافك ظرفي اولورسه
بينهما ده تباين اولوب اضافة بمعنى في اولور ضرب اليوم كبي اي ضرب
واقع في اليوم واكر مضاف اليه مضافه مبين اولورسه ياخود مضاف
اخص مطلق اولورسه ياخود اعم من وجه اولورسه لكن مضافك اصلي
اولمازسه بواج صورته اضافة بمعنى لام اولور غلام زيد علم الفقه
كبي فضة خاتم كبي واكر مضاف اليه مضافك اعم من وجه اولورسه لكن
مضاف اليه مضافك اصلي اولورسه اضافة بمعنى من اولوب اضافة
بيان اولور اكر بوضوئيه اصلي اولمازسه اضافة لامية اولورسته كيم
بيان اولندي اما مضاف اليه مضافه مساوي اولورسه ياخود اعم
مطلق اولسه اضافة متممة در ليث اسد احد اليوم كبي بدي بوقا
حمية الندم اضافة معنوية در زيرا صفة اولان حمية كه مصدر در
معموله مضاف در اضافة تباينة در زيرا مضاف اليه مضافه اجل
ايكي وجهه صحيحه او لكي حمل شيخ زاده عليه الرحمة والحمية الاحتمالية
الى الندم بيان اي الاحتمال الذي هو الندم تعبير ايله صحة حمل تقرير

یکمخی من واسطه سینه دخی حل صحیح اولد یعنی افاده ایدر نه کیم شیخ زام
 علیه الرحمة ای الاحتماء الحاصل من الندم ایله صحته حلی بیان یتیشدر .
 قاضی عسند حمیه کلمه سنده استعاره مصرحه واردر ویش بو وجهله که
 ناظم علیه الرحمة مبتدی معصیتک مهالک صلا لادن خلاص اولون ایچون
 ترک معصیت ایلد یکنی مریضک خوف هلاک ایله مضراولک طلعاند
 پرهیز و احتراز نه تشبیه ایلدی بعده مرضانک مضراوندن اجتناب نه
 موضوع اولان حمیه لفظی ذکر ایلدی مبتدی معصیتک ترک معصیت
 ایلد یکنی مراد ایلدی پس حمیه کلمه سنده بو وجهله استعاره مصرحه اولو
 الندم کلمه سی قرینه مصرحه اولورده بو محله سوال یتیشدر بعض کناه مجرد
 کرم عفو الهی ایله مغفور اولورده و بعض کناه واردر که بالکذات ایله
 ساقط اولماز تا شب اولوب صریحا توبه انیکه توفع ایدر ناظم توبه ایله
 تصریح انیک کرک ایدی جواب توبه اشیا بلشه دن مرکبدر نه کیم
 التوبه هو الندم علی الفعل فینا معنی و ترک الذلته فی الحال والغرم علی
 عدم العود فی الاستقبال دیشدر در ایدی ندم توبه نیک اعظم
 اجزاسنده اولمغده ذکر جز و اراده کل طریقه سیده ندم ایله حجاز توبه
 اراده ایلدی نه کیم حدیث شریفه الحج عرفة بیورلش حج شریفک اعظم
 ارکاندن اولان عرفة ایله حج شریف مراد اولد یعنی کبی اچود حدیث شریفه
 الندم توبه بیورلدیفنه بنا و تبرکنا ناظم علیه الرحمة ندم دخی توبه اولدیفنه
 حدیث نبوی ایله نازکانه اشارت مقصد ایدر بوبیت بلا غمتنا غیر لماناک
 خلاصه معنا سنی تقریرده شیخ زاده علیه الرحمة دیشدر که یعنی این فی عینه
 امتداد المحرمات و فی قلبه مرض الفسکه فعلیک باستفراغ الدموع والبکالات
 الاستفراغ هو العلاج لامثلا کذلک شارح قصیده مصنفک رحمه الله معنی
 البیت کن ساعیا فی افراغ الدمع من عین صائر متسلطه من الحرام والنرم طریق

التوبة التي هي الندم ولا تغار من الاحتماء الحاصل من الندم وامتداد العين
 من المحرمات عبارة عن كثرة الذنوب الحاصلة بسببها وكثرة العواقب والعلايق
 الناشئة من سببها فلا تنظر بعد ذلك الى المحرمات صلا والنرم طریق الرجوع عما
 صدر منك في الازمنة الماضية من النظر الى المحرمات دیشدر بعض شراح یعنی
 ایتما العبد المقید بقید المعاصی سبب الدمع من عین مملوءة من الحرام والنرم
 توبه الاستغفار کی تخلص نفسك من العذاب ایلد تغییر الیئش فلما برهنا ی عباد
بیت محارم وکسینات ایلد تحقیق مملو اولان چشمکدن کوز یاشنی دوک
 افراغ ایلد و پرهیز و حمیه ندامتی التزام ایلد بوندن قطعاً منفک اوله
 یعنی العینان ترینان و سائر احادیث شریفه مغاوجه تعلق نظر واسطه
 ایجاب دروندن ناشی تلذذات منهیه و سائر ما سوایه اولان میل قلب
 و تعلقات سببیه از کتاب ایلد یکک محارم وکسیناتی درگاه مغفوره پناه
 المقیده کوز یاشنی دوکوب استفراغ اشک نیاز ایلد کرمان اولوب
 عفو و ازاله نه سعی ایلد و حمیه ندامت ملازمت و مداومت ایلد دیک اوله
 لکن محارمی ضمنا مریضک سبب هلاکی اولان اخلاط رویتیه تشبیه ایدر که
 استفراغ لفظی اصطلاح حکما ده موجب علت اولان اخلاط رویتیه
 ازاله ده مستعملدر نه کیم استفراغ باعث حیات و عافیت مریض اولد
 کبی درگاه حقه تصدق و ابتهاال ایلد کوز یاشنی دوکک مبتدی عقل معصیه
 سبب عفو و مغفرت و باعث حیات ابدی اولدیفنه ایما و اشارت
 ایدر و التزام حمیه ایلد امر دن مراد می مرضانک واصل بر حد صحت و سکن
 اولمغده پرهیز و حمیه ملازمت و مواظبت واجبه حاله الزم اولد یعنی
 کبی توبه و ندامت دخی التزام و قطعاً منفک اولمغوب ملتزم اولون اوزر
 تشبیه ایچون ناظم رحمه الله والنرم حمیه الندم دیو امر ایدر دیک خلاصه
 معنی اولون ممکنه لکن شعار ترکیه ده جمعیت تغییر اولان مناسباتدن

استفراغ امتداد حمیه مستمرا اولان لطافتند **فیه من البدیع** الطباق
بین الاستفراغ والامتداد و مراعاة النظر بینهما و بین الحمیه

تخیس

کوردی جانده هزار سو معصیت عت بودده جاره نه در دیوانه دم شفت
دیدن طبیب عداوت کر که صحت واستفراغ الدمع من عین قد است

من المحارم والزم حمیه الشدم

و خالف الن فاعلم نفس والش فاعلم شیطان واع **ستفعلن** صها فعلن
وان هما **مفاعلم** محضنا فاعلم ک النصح فاعلم **ستفعلن** تهم فعلن
و خالف النفس والشیطان و اعصمها وان هما محضناک النصح فاعلم

و او عطفه در خالف مفاعله با بند امر حاضر در مخافت موافقتک ضد
خطاب با ظلمت نفسندن مجر و شخصه در **نکته** کیم ابیات سابقه لوده تفصیلی
سبقت ایلدی یا خود توجه خطاب صالح اولان حرکت در و النفس مفعول
الف لام عهد خارجیده ابیات سابقه ده مذکور تقدیرندن فریاد اولنا
نفس آواره بالسواد و الشیطان نفس اوزرینه عطفه در شیطان استکبار
حدی تجا و زایدن متمرد اطاعتدن خارج جباره در لاش و جاد و دوابه
اطلاق اول نور عرب حیه یه شیطان شمیمه سی تمر و اطاعتدن خروجه
بنا و در شیطان من شطن شیطن ای بعد عن الطاعة و بیشتر و عبا
ایله منصرفدر اگر شاطیشیطدن اولور سه هلاک معنانه غیر منصرف اولور
بو محله مراد درگاه حقندن مردود اولان شیطان علیه اللعنه در و اعصمها
امر حاضر در ایکنجی با بدن عصیانندن مستقدر امر سابق اوزرینه معطوفدر
عصیان امر و نهیه امثالی ترکدر و ان هما ان حرف شرطدر بهر حال فعله
داخل اولور ها ضمیر منفصل محله مرفوع فعل مفسر اولان محذوف محضناک
کلمه شک فاعله محذوف محضناک فعلنده اولان کاف مفعولیدر

محضناک

محضناک مع فاعله فعل شرطدر مفسر اولان محضناک مع فاعله مفعوله
جمله سی عرابدن محلی یون محذوف محضناک فعلک مفسریدر **قال** المتوسط
کله ان و لو یلزم و خولها علی الفعل لفظا و تقدیرا نحو ان ضربت ضربت
او تقدیرا نحو **قوله** تعالی و ان احد من المشرکین استجارک فاحد مرفوع بانه
فا عمل الفعل محذوف و هو استجارک ای استجار فیسره الظاهر و لیس فاعل
لفعل بعده و یؤید ذلک انک لا تقول ان قومک یضرب زیدا بل تقول
ان قومک یضربوا محض خالص دیکدر به النصح مفعولیدر نصیحت معنانه
یعنی اندر سکا نصیحتی نه قدر خالص و صاف محض خلاصدن ایدر که
سن اندر ای اتهام ایلد فاعلم جواب شرطدر استجو جواب شرط و لیلدر که
ان کلمه سی شرطیه در یوح ان وصلیه و کله در زیر ان وصلیه یک جواب
و جزای اولماز فاعلم فاعلم فاعلم در ان اتهامدن امر حاضر در نا علی ضمیر مخفی طبع
مفعول ضروره و وزن ایچون محذوف ها ضمیر بدیه فاعلم دیکدر ان اتهام
کذب و خیالنه و جزمه نسبت در فاعلم جمله سی جزا شرطدر حرف شرط
مع جزا نه جمله شرطیه مقدرا ان لم یحضناک اوزرینه معطوفدر تقدیر کلام
ان لم یحضناک او یحضناک فاعلم ای شبهها علی الکذب و الحیانه و دیکدر
یا نحو منصوب اولوب و اعصمها ده اولان مفعول ضمیرندن خالده تا
قاضی عصفه علیه الرحمه بیورش که مطالب نفس خطوط و صفات و شهوات
عاجده و راحت دنیا در مقاصد شیطان لعین معصیت و خذلانه ان
القادر ایلدی مطالب نفسانیه نک و شهوات عاجله نک جمله سی مطلقا
شرعا منهی و کله در تقدیر اطعمه نفیسه خصوصا حلویات سکریه لباس
فاخره و سیر و صفای کله در و بسا تین جمله مشتهیات نفسندن بوقوله
و خالفها و یوب نفس مخالفه ایله امر اقضایا یتیز زیر بونکر منهیان
و کله در بندر سه جواب نفس مطلقا مخالفه منهیانندن فور لوب خلاصه

سبب اولی که مطلقا مخالفت ایله امر ایله یکدیگر دائم الاوقات هر اموره
نفسه مخالفتی عادت ایدک حتی افاتدن امین اوله سن معنا سنده در
دیش لکن فقیر جوابده ملا خطم بودر که چونکه بوجیده مذکور نفسدن
مراد تعریف عهد خارجی واسطه سیده ابیات سابقه دن فان آثاری
بالسوء ما انقطعت مصر عنده اولان نفس آثاره بالسوء در بلکه ساء
ایاتده اولان نفس نقدر مذکور ایسه جمله سی نفس آثاره بالسوء در
سوء دن مراد مناهی و اعمال سیه اولدنی غایب در ایله دی سوء ایله
امر ایله خبیثه مخالفت اولما زده نه اولور صقین موافقت ایتمه
مخالفت ایله دیو امرک تمام محتدر جواب صحیح بواو لوق کرک زیرا
آثاره بالسوء اولدنی حیثیتدن نفسه مخالفت واجدر نفس شیطانی
صورتا محض خلوص و محبتدن صادقانه نصیحتی **شیخ زاده علیه الرحمه**
بوگونه تصویر ایدر که فر باید عموک الشیطان الی اطاعات و محض
علی العبادات و زین عبادتک فی عینک حتی یجعلها لک معبودا
و بصیرتک عن حفرة الحق مردودا حتی تكون ممن قبل نهم **اولیت**
من اتخذ الله هویره و اعرض عن الله و اعبد سواه و هذا حالک مع
عدوک الحاضر عندک حسینا و الغائب عنک احیانا کیف یكون حالک
مع اعدی عدوک الذی بین جنیک و هو اقرب الیک فله تعتمد علی
نصایحه لان الفوز فی مخالفة النفس دیش در معلوم **اوله که فخر رحمه الله**
وان محضناک دیوب شکده استعمال اولان ان کلمه سی کتور مکن مرادی
نفس و شیطاندن محض خالص حقیقت اولوق اوزره نصیحت امر مشکو کور
اندر سکا نصیحت محضه و اظهار خلوص ایدر سه اعتماد ایتمه انری سن کذب
نسبت و حیل به حمل ایدوب کذب به متهم ایله نصیحتی قبول ایتمه و یکدر
بوجیدک **بعضی تراجم** فایده معناسی بوجیده تقریر ایدر که ان شرطیه

و جواب الشرط فی قوله فاتهم ای وان اخلصاک النصیحة عن محض الخصال
فاجعلها متهم بالعرض ولا تقبل قولها انما ذلک عن عرض و کید و هذا
اعنی جعل ان شرطیه انساب لان المعنی ان مخالفة النفس الشیطان
بمنعنی ان یكون امر الازلاک نشان لا یفارقة فی حین و اوان و آثارها
اذا اظهر الادلل فاتهم آیتها و لا تقبل ذلک منها لا بتبانه علی لک
والحیل علی ما هو ذاب الاعداء **معنای عبارت بیت خلاصه سی نفس**
و شیطانه مخالفت ایله و انکره اطاعة و انقیاد و ایتیموب عاصی اول
و عصیان ایله و اگر انکر سکا نصیحت محضه خالصه ایدر سه سن انری
اتهم ایله که کذب و حیل به نسبت ایله عداوته حمل ایدر یعنی نفس
و شیطانی سکا عداوت انری آیات بنیات ایله ثابت او مقوله بین
العداوة اعدایه اعتمادی اولور و انکره اقتضایدن دانا مخالفت
و عدم انقیاد و در صقین کلام و نصیحتیه ایتا نوب انکره موافقت
و اطاعت ایتمه دیک فالند اوله فیه من البدیع مراعات النظر بین المخالفة
و العصیان و بین النفس و الشیطان و المقابلة بین النصح و الاتهام
و لا تطع فان من منها فاعلم خصما و لا تستغفلن حکما فعلن
فانت تع مفا علمن رضی فعلن و انکم و ال مستغفلن حکم فعلن
و لا تطع منها خصما و لا حکما فانت تعرف کید خصم و انکم
و آو بیت سابقه مذکور و امر الله دن برینه عطف ايجوندره لا تطع
بعض تراجم الاطاعة الامثال و الانقیاد و طوعا و میسر و لا تطع نهی
حاضر در ضد عصیان اولان اطاعت بندور فاعلی ضمیر مستتر انت در
خصما مفعولیدر و لا حکما بالتحریک خصما اوزرینه معطوف در حکم حاکم
معنا سنه در حکما نفسه نظر له در خصما شیطان نظر له در نه کیم قوله **انما**
انکم عدو مبین بیور لدی منها و نه من ابتداءیه در لا تطع کلمه سنه

مبتلعه مفعولیدر لکن بعضیدر بیانیه در محدوده متعلقه ز خصما
وحکا کلمه زدن حالدر اشوب من بیانیه ایله اولان منها کلمه سی من ایله
مبتین اولان خصما وحکا اوزرینه تقدیم اولدیغی تخصیص یجوزدر یعنی
انجن نفس ایله شیطان طرفندن اولان خصمه وحاکمه اطاعت ایتمه
دیک اولوب تقدیر کلام لا تطع خصما ولا حکما کائین من جهتهما
دیکدر یعنی نفس وشیطان اولان خصم وحاکمه اطاعت ایتمه دیک
اولور **شرح تفسیر** شیخ زاده علیه الرحمه ان فی قوله تعالی ومن یعیش
عن ذکر الرحمن نقیض له شیطانا فقولہ قرین ان فی الایة الکرمیة اشارة
الی ان کل من یکون سببا للاعراض عن ذکر الله فهو لایستحق ان یمنه لشیطان
و نفس علیه حال جذب النفس وجنوده ویشد **شیخک** **اشوب کل منک**
تفصیلی بود جمله در که مثل دلیل منق و مجوز ارباب هو اخصوصا
عباد الله کبغیر حق مالک المغة ساعی اولان بی رحمة و سائر یقول
نفس وشیطان دن یعنی ان طرفندن اولان خصم وحاکمه اطاعت ایتمه
زیرا بونکر جنود نفس وشیطان در بیتک مفاد می بونکره اطاعت ایتمه
نمیدر لکن بو معنا مقصوده مغایر اولور زیرا مقصود نفس وشیطان
اطاعت ایتمه معنا سیدر یوخه ان طرفندن اولان اطاعت ایتمه دیکله
نفس وشیطان اطاعت ایتمه دیک جیمز دیوا اعتراض الیشد بو مقام
بیانده **شرح ذرة المصیبه** یورر قوله منها متعلق بمجذوف هو حال
من خصما وحکا ومن للبیان قدم علیهما لا حکما و التخصیص ای
لا تطع خصما ولا حکما کائین من جهتهما کالمبتدعة والفسقة والظلمة
لان قوله مکر و تبیس و فعله کید و تدلیس لان محبت العدو وعدو خصم
اما شارح مصنفک سوال وجوابی بود جمله تحریر ایشد که فان قیل فانتهی
انما وروی علی اطاعة ما هو من جنودها لا علیها انفسها وهو المطلوب قلنا

هذا لازم بالطریق الاولی کقولهم مشک لا یجمل خامته ده بو مقام مفصلدر
بودخی معلوم **اوله** که ناظم منها قید ایله خصم وحاکمی انجن نفس وشیطان
اولان علیه قید ایله نفس وشیطان اولان اولان دن خصم وحاکمه اطاعت
ایتمک دیکدر یوخه غیریدن اولان مطلقا خصم وحاکمه اطاعت دن منع
نرا و مکر و کلدردیک ستر زیرا بعض خصم واردر که الحب لله والبغض لله
مفاد یخه اولک کمال ارتکابه بنا بغض ایدر و منا هیدن زجر و خصومت ایله
منع و حکم ایدر بو مقوله دن اطاعت دن منع اولماز **کذلک** حکما ولا تطع
نفسیه داخل الین صراحة لا نافية کتوریه نه حاجت دیورر جواب خصم
و حکم دن ایکسینه برون معا اطاعت ایتمه علی حده علی حده بل معیة اطاعت
ایدر سک مانع و کلدرد و همی دفع یجوزد زیرا اول حکما قولنه صراحة لا
نافیه کلمسه بو معنی توخم اولوره منها قولنده اولان من کلمه سی خبریه در
دیشد یعنی نفس وشیطان دن خصم وحاکمی انجن نفس وشیطان اولان
اندره اطاعت ایتمک اوزره امر ایدر استعاره تجریدیه نک تفصیلی خانه
محرورر قوله فانت کلمه سنده فاعلیه در انت ضمیر منفصل منی محذوف
مرفوع مبتدا و در نف فاعل مضارع مخاطب فاعلی ضمیر متخذه انت در
معنای سی سن بیلور سن دیکدر کیده مفعولیه رکیده حیده دیکدر **بعض**
شرح کیده مکروره و مکر حقیقه برکسینه یه مکروره ایضالنه دیرر دیشد
نوف جمله سی محذوف مرفوع مبتدا انک خبریه مبتدا مع خبره جمله سی جمله
تعلیلیه در که لا تطع جمله مشک علتیه ان خصم مضاف الیه در و الحکم
فتح حا و کاف و کسر میم ایله کیده او ستنه معطوفدر کیده کلمه مشک آخری
منصوبدر و الحکم وخی آخری منصوب و ملق اقتضا ایدر دی زیرا کیده
اوزرینه معطوفدر رعایت قافیه ابجون میم مکسور اولمشد **اما حکم**
بفتح الکاف حاکم معنانه در الف لام عهد خارجیدر که مصرع اولره

مذکور اولان خصم و مکرر مراد **معلوم** معنای بیت ایها الشخص المستمع
 نفس و شیطان اولان خصمه و حاکمه اطاعت ائمه زیرا اول نفس و شیطان
 طرفند از اولان خصم و حاکم کید و مکرری سن بلورسن بقرینه حاجت
 یون یعنی برخدعه و مکر که خصم و شیطان اولان اوله آنی سن بلورسن هیچ
 اکا اطاعتی اولور صفیقین خطا ایدوب انکه اطاعت ائمه یخسه ایدوب
 بتنی و صلواته قلوب عذاب ابدیه یسختی اولورسن و یک اولان
 استغفر الله من **فعلن** لاه من **فعلن** قول **لا تفعلن** عمل **فعلن**
 لقد **نسب** **مفعلن** ت به **فعلن** نسل لذل **ستفعلن** عقم **فعلن**
 استغفر الله من قول **لا تفعلن** لقد **نسبت** به نسل لذل عقم
 قصیده مبارکه دن باب ثانی اعتبار اولان متابعة نفس و هو اکید
 و مکر شیطان ایل صدور ایدن جرم و تقصیراته متعلق ابیات بدیعه
 بو محله رسیده اتمام اولوب باب ثالث **ناظم علیه الرحمة** بوبیت اینه شروع
 ایدر که اعتراف ایلدکی تقصیرات دن عفو و استغفار ی تضمیند ر قوله
 استغفر الله استغفر بفتح المجره فعل مضارع نفس تکلمه عفو دن
 ناخود در غفر ستر معناسنه در ستر عفو در استغفار طلب مغفرت
 استغفر الله لذنبه و من ذنبه عمرة تک کسر یه در بمعنی واحد در ستر ذنوب
 عفو معناسنه در استغفر الله دیک القعدن عفو طلب ایدرم دیکر
 نه کبر ذرة المضیة صاحبی استغفرنا خود من الاستغفار و بمعنی طلب
 المغفرة و میسدر الله لفظ شریفی لفظ منصوب استغفر فعل تک
 مفعولیه جمله سی جمله ابتدائی در معلوم اوله که الله لفظ کریمتک
 معناسنی فهم و تحقیق واجب و اقدم امور دندر که ارکان دیندن اولان
 کلمه شهادتیه مدار تصدیق و ایمان در و توجه و دعا و استمداد دره
 مطمح نظر قلوب اولدیفندن ما عدا کبار صوفیه قدس الله سرار هم حضرتانک

أخذ دست اراده و تصفیه و سلوک کرده ذکر الله اقدم وسائل و بالخصوص
 حد اجماع قدس الله سرار هم حضرتانک طریقه علییه لری دوام حضور ایله
 و لفظ جلالی ذکر تقلید عبارت اولفقه بواسطه جلیک معنای شریفی
 و اصل و معنی علی وجه تحقیق امکانی مرتبه علم و معرفت ایدر ذکر فکر
 و توجهده نیجه اسرار الهیه و انوار انوار کاشفات معنویة ظهوراتی
 محققدر بیضاوی و کشف و کتب حواسدن نقل و عاجزانه تحریر بیانه
 مستند با سمة الشریف و مبتدا باسم الله الرحمن الرحیم مبارک است
 و من الله التوفیق معلوم اوله که لفظ جلالتک اصلی اولان الله کلمه
 مشتقدر بالاتفاق لکن کشف اسمدن مشتقدر ابل ابل کنی و میش
 بیضاوی و صفندن مشتقدر دیکله اختلا فلری بونده در بعضی مشتق
 منه الله بفتح اللام یا له الهاء و میش اشتقاقی بلکه محتاج اولدقه قاعده
 ان اشتقاق شی من اخر عبارة عن کونها مختلفین بالصیغة دون
 المادة مع کون معنی الشی الخ غیر خارج عن الاول کعالم و علم فان
 العلم جزء من العالم و کذا فی سایر المشتقات نقل من کاذرونی ایدی
 مشتق منه اولان الله عبد معناسنه در و بوندن شوق اولان الیه فعال
 وزنده در و فعال بمعنی مفعولدر بویه اولحجة الیه مالوه معناسنه اولو
 معبود دیک اولور دیشلر **کما قال البیضاوی** رحمه الله اشتقاقه من الله
 الالهة و اولو معنی بمعنی عبد **قال الشيخ المحشی** اشتقاقه من الله بفتح
 اللام من باب فتح الالهة بکسر المجره و الله اللام فله بمعنی مالوه الی المعبود
 کالکتاب بمعنی المکتوب معلوم اوله که مشتق منه اولان الله کلمه معبود
 بالحقة و معبود باب طله اطلاق اولور الله کیم کفره معبود لری اولان
 اصنام الله اطلاق ایدر قوله **تعالى** و من یدع مع الله الهاء اخر بویه
 و دخی و المحکم الله واحد ایله معبود بالحق مراد در خلاصه مقال بو مقارنه

اوج امرکه **الله** **الله** الله بولمى اول فرق و معنای بنی معرفه و تمیزه
 محتاجد ایدی **الله** لفظی منکر بغیر لام التوین معبود بالحق و معبود بالباطل
 اطلاق اول نور عاقد مفهوم کلید مطلقا معبود و یکدر عند البیضاء
 و صفدر اسم و کلدر حتی کلمه توحیدده **لا اله الا الله** لفظندن مراد مطلقا
 معبود مفهوم کلید **لا اله الا الله** اولان **الله** کلمه سی معبود بالحقده
 غلبه استعمال ایه معبود بالحقده علم اولمشدر **قال شیخ زاده** قد یکون
 بعض الالام اتفاقیا ای بصیر علما لا بوضع واضع معین بل لاجل الغلبة
 و کثرة استعماله فی فرد من افراد حب و میسر **ایدی الف لام ایه اولان**
الله لفظی تفصیل اولندی فی اوزره غلبه استعمال ایه واجب الوجود
 حلت عظمت حضرت تدرینه علم اولدقدن صکره تخصیصی تاکید قصد اولمشدر
الله کلمه شک همزه سنی حذف ایدوب یکبسی رجعتدن لام اولدقدن
 اولمشدر **الله** لفظ کریمی ذات حقّه مؤکدا مخصوص اولمق اوزره علم
 اولمشدر ذات حقندن غیریده استعمال اولندی بوقدر اولنماز
الله لفظی اصلنده معبود بالحقده و غیریده استعمال اولندی شرا حک
 غلبه استعمال عبارتندن منفرد پس **الف لام ایه الله** لفظنک بعد
 الالام تخصیص و تاکید قصد اولن لفظه جلال ایه فرقی بوجده
 اولورکه **الله** لفظ شریفی غیریده قطعا استعمال اولنماز اولندی لیکن
الله کلمه سی غیریده استعمال اولمشدر بومعنا لری صدر الدین زاده کول
 تحقیق ایدر **حیث** **قال** قوله **والله** فی اصله یقع لکل معبود ثم غلب
 علی المعبود بالحق ای غلب هكذا معرفا باللام علی الذات المخصوصة الکه
 یعبد علی الحق لا علی هذا المفهوم الکلی مضار الموعوف باللام ای الله
 علما للذات المخصوصة بالغلبة ثم اريد تاکید الاختصاص بالتبغير فحذفت
 همزة الله و ادغم اللام مضار الله و جعل بحذف الهمزة مختصا بالمعبود

بالحق فوئنا لئله اسماء الله والاله والله قاله بان على عمومه يقع على كل
 معبود و قال عز وجل ومن يدع مع اسمه الها اخر و قال لو كان فيها
 الهة والاله بالالف واللام اطلاق على غيره اطلاق النجم على غيره الثريا
 ثم غلب على المعبود بالحق مضار علما بالغالبة فيصرف اليه عند الاطلاق
 كسائر الالام الغالبة و اما الله فلم يطلق على غيره اصلا هكذا جفت
 المقام انتهى **قال** **ما خسروا** لفظه الله بحذف الهمزة تحقّق بالمعبود
 بالحق لم يطلق على غيره في الجاهلية والاسلام والله في الاصل هو المنكر
 يطلق لكل معبود ثم غلب الله معرفا باللام على المعبود بالحق اي الذات
 المخصوصة مضار علما بالغلبة مضار الله مختصا بالمعبود بالحق فالله
 قبل الهمزة و بعده علم ذات المقدس كان قبل الحذف اطلاق على غيره اطلاق
 النجم على غيره الثريا و بعده لم يطلق على غيره اصلا محشئ **مضيا وى كازوني**
 رحمه الله محامدة و كوزل تحقيق ايدر **حيث** **قال** حاصل الكلام انه كان المعنى
 المراد من لفظه الله هو المفهوم الكل لم يصح الحكم للتوحيد بمجرد الكلمة المذكورة
 و الحال ان النبي صلى الله عليه وسلم و الخلفا و سائر السلف رضی الله
 عنهم حكموا بالتوحيد بل القول لو كان الاسم الشريف موضوعا للمعنى الكل
 هو المعبود بالحق لزم ان يكون معنى **لا اله الا الله** لا معبود الا هذا المفهوم
 الكلّی و ليس كذلك و اذا قيل ان المراد ما صدق عليه هذا المفهوم
 وهو ذاته المخصوصة تعالى يرد عليه انه اذا كان لم يكن له موضوع
 اوله لذاته تعالى لا اله الا الله يتحقق به بغلبة الاستعمال و هذا يؤيد بان الاسم
 الشريف موضوع مخصوص ذاته ثم ان الشريف العلماء قال الاستقراء
 وال على ان كل حقيقة متوجه اليها الزمان قد وضع فيها اسم تجري عليها
 احكامها و صفاتها و اليه اشار من قال من العلماء اذا كان الله صفة
 و سائر صفات يلزم ان العوب لم يبق شيئا من الاشياء المعبرة الالهية

ولم يستعمل خالق الاشياء ومبدعها وبها محال وهذا ال على وجوب ان يكون
لفظة الله اسما في الاصل ولا يعني ان يكون وصفا صار في حكم ال اعلام
بفعلية الاستعمال كما ذكر المصنف انتهى **يعني بياض** وفي ك اصله صفته
اسم وكلدر وديكينه كوره عرب ذات حقه علم وضع اتمش اولور بعده
غلبه استعمال ايله علم وضع استعمالن حاصلدر يوحه غلبه استعمالن
اول علم وضع اولتمق اقتضا ايدر بوايسه عرب نسله محالدر ديو ب
بياض ونيك الة كلمه سي صفته را اسم وكلدر وديكينه كازوئي اعتراض
ايمش اولور ايدى خلاصه **مقال** لفظة جلال ذات حقه علم محقق اولور
قبل تأكيد الاختصاص الة كلمه سي مشتقاتن اولور يغنده كسا و بياض و
اتفاق اتمشدر در لکن كشاف الة اسم در اسمده اشتقاق جاريدر
عرب ايل بفتح ابا ابالة اذا احسن القيام بمصالح الابل در ديو اسدن
اشتقاقه استدلال ايدر **بياض** وى وصفدر وكة باله دن شتقدريو
التي عدد احتمالات ايله مشتق منهي كتاب بياض وديه تفصيل اتمشدر
بعض شراح امام اعظم وامام محمد وامام غزالي اسم اولوب ذات ذات
الوجوده علم اولور يغنده اتفاقا قري نفل و بيان اتمشدر در **مقال** الله
اسم ذات مسجوع جميع الصفات دير الة يعني سائر صفات التزاك
لا مطابقة جامع درو ميشدر مسجوع جميع الصفات ديك يعني حله صفا
ذاته صفة ناعت معنائه قيا مى وجميع صفات مظاهر ذات اولمى
اعتباريه اولمى كرك معلوم **اوله** كه كتب كلاميه ده قيا مك ايكى معنائه
وارور اولمى معنائه تبجيت في التجر در كه عرضك جوهر ايله قيا مى كمي
بو قيا م صفات حقه تصور اولمى زلزرا تجر اقتضا ايدر **ايك** معنائه
صفة ناعت معنائه قيا مى در كه صفات بارى ذات حقه بو معنائه
قائلدر صاحب **دره** بواسم حالشاك بيانى ذميه و ميش كه **دى**

محمد بن الحسن عن ابي حنيفة قال اسم ال اعظم الذي اذاعى به اجاب
هو الله وقال بكر بن العلاء سئل سهل بن عبد الله التستري عن اسم
ال اعظم فقال هو الله قلت قيل اذا سئل به اعطى وكن شاه له ولا يعطينا
فقال لو سئل الله وقلبك فارغ عن كل شئ الا من مناجاته لا جاك في الله
انتهى **المقال** في لفظة **جلاله** قوله من قول جار مع المجرور استغفر فغله
متعلق بمفعوليه قول كلام معنائه در من تبعية در يا خود جلله
بل عمل ال لفظي غير معنائه در مذنب محتارده عامل وكلدر عامل
بدره قول لفظة متعلقدر يا خود محذوف كان كلمه متعلق بولك
صفته معنائه اولور قول كه غير مقارن **للعمل** ديك اولور **ما**
لقد نسبت لام قسم محذوفه جوابدر اى واسد لقد نسبت ديكدر
افضا حده بوظفه للقسم كنور يان لا يك مدخولى اوله جلدك محلى
بو قدر قسم محذوفه لام علامتدر ديدى قد حرف تحقيقدر نسبت
نسب ينسب دن فعل وفا علدره عزوايتم ديكدر نسبت حله
قسم محذوفك جوابدر **بعض شراح** نسبت جمله سي سوال مقدره
جواب اولان جمله استينائه **دره** كويا سوال كلكده قول بلا عمل
منهي وكرهه ميدركه استغفار ايدر سن ديد ككرهه جواب نجه كرهه كلكده
عقبيه ولد نسبت ايدم طلب محال عقندن خارج عقندن خارج
اولان شى طلبدن حافل استغفار ايتك لازندر ديك اولور يا خود
جمله فعلية استغفر الله حله سنك تعليلي اولورده اشبه احتمال ثاني
مختاردر جمله تعليلية اولمى مناسبدر **شراح** **دره** **المضيه** استينائي
بيانده والجملة استيناف كانه قيل لا لك نستغفر من الامر بالخير وهو
مندوب اليه فاجاب بان القول العارى عن العمل تستجلب الذم
وينسب قائله الى شى يستكرهه اللبيب و **ميش** به جار مع المجرور

نسبت فعله متعلق در ضمیر قول کلمه سینه را جعد را می بقول الخالی
 عن الغل ویک در سینه نسبت فعلتک مفعولیده مثل لغته سقوط
 لغت سینه در ولد وخی بطن آمدن ساقط اولمغه اصطلاحه حده مثل
 ولد معنای سینه در و میسر **بعض شراح** در تیه معنای سینه در و یوزا حب
 اولدی ذی اسما سینه معنیه مضافه و نذره حالت جری با ایلدر
 لام ایلدر مجرور در نسبت فعله متعلق در لام اختصاص بچوندر بعض
شراح واللام بمعنی الی لان حرف الجر یزوب بعضها عن بعض و میس
 ذی کلمه سینه مذکر کی موصوف مقدار شخص اعتباریه در زیر ذی کلمه
 مؤنثی و ادر صاحب معنای سینه اولان ذی لفظی عقم کلمه سینه مضافه
 و ان **قولیده** عقم عینک ضمی و قافک سکونید رحم منشد اولو
 طوغر ماغه ذیرله و عقم طوغر ما بین عور طره وخی ذیرله عقم شد
 کمسینه در که انک ولدی اولیه و میس **قاصی عقم العقم** بضمین
 جمع عقم سکون القاف و سبب العقم شد او فم المینه سبب
 نبات کیم فی منها فلا یقبل المتی و میسر یعنی عقم بضم العین و سکون
 القاف عقمک مفردیدر که جمعی ضمیمین ایلدر **بعض شراح** بو مقادیر
 تشبیه ضمیمی واردر و میس **کا قال** جعل المصنف القول با عمل کولید
 ذی عقم فی عدم وجود کل واحد منها فان القول با عمل کالمعدوم
 فی عدم الاعتداد به فکانه لم یقله فنسبه الیه کنسبه الولد اذراه عقیقه
 و هو کذب فاستغفر الله منه فیکون التشبیه ضمینیا لا صریحا فی عدم
 الامکان معنای عبارت الله عظیم الشان ندن ستر و مغفرت ستم
 قول با عمل ندن یعنی کندیده **عمل ضایح** یون ایکن خزه قول و نصیحتن
 استغفار ایدرم زیرا خدا حقیقون بو قول ایلدر بن عقم صاحب حقیقت
 ولد عذوانیدم یعنی بویله نتیجه و تأثیر می محال **قوله** تعالی کبر مقتا

عند الله ان تقولوا ما لا تفعلون منطوقه مقت که بعض حقه لیاقت کبی
 امر مکر و نهی ارتکاب یدم عفو و مغفرت طلب ایدرم و یک اوله مصرع ثابیده
 لقد نسبت کلمه سینه اولان لم قسم محذوفه جواب اولوب قسم محذوفه جمله سی
 استغفار جمله تعلیلیه اولو غنی نقیر اوزره معنی نقیر اولمشدر که لفظ زیر
 ترکیه لانه مضامنده در و فیه من البیع الاستعاره التمثیلیه و الطبیایه الشلل العقم
 امر تک ال **مفاد** علمن خیر لا **فامعن** کن تا ممر مستفعلن ت به فعلن
 و ما استقم **مفاد** علمن ت **فامعن** قولی لک **اس متفعلن** تقم **فعلن**
امرتک الخیر کان تا ممر ت به **و ما استقم** تا قولی لک استقم
 بوبیت سابق الذکر جمله اولی اولان نسبت فعله مرتبطه و او عاطفه
 ترک اولد یعنی یکی جمله بنیده کمال اتصال اولسه عطف و لهنو فضل اولور
کا قال فان کان بین الجملین کمال الاتصال لکون الثانیة بیاناً للاولی
 فالفصل قاعده سینه بناء و دره بو مقادیر وخی امر تک جمله سی جمله اولی اولان
 لقد نسبت جمله سنی بیان و تفسیر اولمغه بنیده کمال اتصال اولد یعنی
 بناء و او ترک اولوب جمله ثانیة جمله اولی دن فصل اولمشدر **قوله**
 امر تک نفس مشکله تا ضمیری فاعیدر جمله سی بیت سابقه اولان
 نسبت جمله سنی بیاندره امر تک فعلی یکی مفعوله تقدی ایدرم مفعول
 اولی کا فدر مفعول ثانیسی الخیر کلمه سید یا خود الخیر نزع حافضیت
 اوزره منصوبدره امر تک بالخیر و یکدره خیر عاقبتی محمود اولان شیدر
 ابیات سابقه قرینه سیده امر ایلدی کی خیر و مراد مخالفه نفس شیطان
 اولوق ظاهر عبارتدر که مسفورانه مخالفه محمود العاقبه در نه شبهه
 کن تشدید ایلدر اولور سه یعنی ثقیده اولور سه خود مشبهه بالفعلندره
 استدر اک بچوندره یعنی کلام سابقدن نشات ایدن وخی دفع بچوندره
 بو مقادیر وخی کلام سابق امر تک الخیر در چونکه **ناظم** خیر ایدرم نصیحت

ایده می توهم اوله یکم ناظم کند و دخی خیر الیه متصف اوله پس بنو توهمی
لکن ما اثرت به قولیده دفع ایده می یعنی او امر الیکم خیر الیه بن مؤثر
اولدم یعنی امثال امر خیر ایتدم و یک اولور مانا فیه دره انتمرت
افتعال باین فعل وفا علدره انتمار امره امثال معنای دره
لکن کلمه سنگ اسمی محذوف ضمیر شاندر لکنه و یکدره انتمرت جمله
محل مرفوع حرف استدر الیک خبر بیده لکن مع اسمها و خبرها کلام
سابقدر نشأت ایدن توهمی دفع ایچون جمله استینافیه در به کلمه
با حرف جر دره انتمرت فعله متعلقدر ضمیر امریک باخبر جمله سنگ
مضمونه راجعدر یا خود ایچون کلمه سه راجع اولور لکن بمجموده باشد
حقیقه اولوب حروف عاطفه دن اولوق دخی احتماله معلوم اولکه
لکن کلمه سی تشدید الیه اولور سه رکیک اولور باشد بدست سلیس اولور
حرف عاطفه اولدقه لازمه للنفی دره و عملدن ملغی در ایده می بنو
عاطفه اولدقه امریک ایچون و ما انتمرت به و یک اولور و ما استقامت
واو عاطفه دره امریک ایچون و زرنه معطوفدر یوخه ما انتمرت اوزرنه
معطوف و کلدر مانا فیه دره استقامت بمعنی الثبات اوله انتقامت
فعل وفا علدره استقامت برلفظدر که امثال او امر واجتناب نراهی
جامع اعمال حسنه و اخلاق حمیده و عقاید حقیه به شامدر شیخ زاده علیه
الرحمة الاستقامه هی الثبات علی مقتضیات الوامر والنواهی الی جاها
محمد المصطفی صلی الله علیه وسلم و مراعات هذا المقام فی غایة الصوة
دیشدر بعض شراح و صفنده اطرا ایدوب والاستقامه عبارة
عن الثبات علی فعل الخیرات وترك المنهیات و استقام امر بسبب
منه العبرایة ولذا قال **خز الکائنات** صلی الله علیه وسلم شیبتنی
سورة هود و ذلك لان فیه قول الله تعالی فاستقم كما امرت بمش

و یو اعظام ایدر استقامت فعلیک مفعولی محذوف علی الامر کلمه سی باخبر
علی الخیر لفظدر بیده بعضیدر فعل لازم معنای تزیل اولوب مفعوله
التفات اولنم شده زیرا مقصود مجرد استقامتدر ویش فاقولی
فا شرط محذوفه جوابدر که شرط محذوف اولم استقم دره ما استقام
انکار بیده توبیخ و استبعاد ایچوندر محل مرفوع مبتدا در قولی یا تسکله
مضاف تقدیرا مرفوع خبر بیده مصدر فاعله مضافدر لک لام حرف
کاف خطاب محل مجرور قولی کلمه سه متعلقدره استقم فعل امر دره
لفظی مراد محل مرفوع قو لک مفعولیدر مبتدا مع خبره جمله سی اعرابدر
محل بوق شرط محذوف لک خبرا سیدر بو استقام توبیخ ایچون اولور
انکار و استبعاد و غیره جوف معنا تولد ایدر ویشر مثلاً کند و استقام
اولما یخه سکاستقیم اول دیو تولد نه فائده اصلا فائده سی یوقدر
لایق اولان بویه قولی سولیمکدر زیرا **بلاتصاف** سن مستقیم اول
دیک قتی مستبعددر دیو بمقوله معانی تصور اولور بونده اشارت
وارددر که وعظ و نصیحتی ایدر کند و منعظ اولمیان کمنه لک غلط فحظه
نه تاثیر اولور و نه بر فائده بی منیج اولور **حدیث سعادت** و ارد اویش
ان الله تعالی قال لاود عطف نفیسک فان انقطعت فوظ الناس
معنای عبارت بیت سکابن خیر الیه امر ایتدم یعنی محو العافیة و لا
شی ایده متصف اول دیو امر ایتدم که او شی مخالف نفس و شیطاندر
لکن بن او امر خیره امثال ایدوب مؤثر اولدم یعنی یوجب نصیحتله
اتصاف ایتدم و انتمارم بوق کذلک مستقیم اولدم سکاستقیم
اول سوزم غریب و مستبعددره بویه سوز سولینور می لایق بوددر که
سولیمیه دیو استقام انکار می توبیخ و استبعاددر دیو بومعانی
ایده تقریر اولنم می کند فیه من البدیع فیه جناس الاستفاد بن امرت

وائتمرت واستتمت واستقم والنهي والابجاب فيهما والاستدراك
 ولا تزودوا علن ووتت **فا علن** الموت **ماستفعلن** فلة فعلن
 ولم اصل **فا علن** ل سوي فعلن فرض ولم **ستفعلن** اصم فعلن
 ولا تزودت قبل الموت **ما فلة** ولم اصل سوي فرض ولم اصم
 واما عطفه در لا حرف نفيدره تزودت بيت سابقه اولان استتمت
 جمله سه معطوفه تزودت فعل وفا علن را دون اولان تزود وند
 التزود هو الاستغفار تهية الزاد ويشمل ايدي را دون مراد اصل سفر
 احضار ايلدي كي زاوراه وديكاري طعا مدر **ماظم عليه الرحمة** ساو فخانه لدا
 بي زاورا و طريق هولناك اخرته بركون دفعة ظهور ايد جك غلبة
 اشارت ايدره نته كيم صائب بو معنابي كوزل اوانجشدر **بيت**
 چون كدشتي از رباطن ديگر معشوريت زاوراهي برمي داري زين منزل جري
 كذالك كامي عليه الرحمة عجب نصيحت ايدر **بيت** كوز زاوراه عاقبة الامري
 كاميا بو كارگاهه بروخي كلك محال اولور قبل ظروف نگاهي
 قبل وبعد و تحت و امام بين و شمال اولان جهات ست قبلند
 قاعده بودر كه ظرف مكان مبهم ظرفيت اوزره استعمال اولنده
 مضاف اليه اولان كلمه اگر نذكر اولور سه ظرف فتح اوزره مبني اولور
 فعلك يا معنای فعلك ظرفي اولور يعني مفعول فیه اولور اول فعل كا
 محذوف اولور كافي صراحة نذكر اولور زایت طرافون غصن
 كهي ظرف فعل نذكر اولور زایت فعلك ظرف فیدره و فرق كل ذي علم علیم
 فعل محذوف ظرف فیدره و اگر ظرفك مضاف اليه محذوف اولور
 ضم اوزره مبني اولوب محذوف منصوب كذالك فعلك و يا معنای فعلك
 ظرفي اولور و بياجه تالیفا تده اولان و بعد كهي مضاف اليه المحذوف
 كلمه سیدر محذوفه اقول بعد المحذوف كيدره و اگر مضاف اليه سنيًا

منسبًا متروك اولور سه ظرف بحسب العواقل موب اولور رب بعد
 خير من قبل كچه كنن كاه اشبوا جهات ست اسم اولون اوزره استعمال
 اولور كه مفعول فيه اولور قوله تعالى تجري من تحتها الانهار فاعلم انهم
 سيعلمون حرف جاره ايله معبر بر ايدى بو محذوف قبل كلمه سنك
 مضاف اليه اولور مفعول مفعول فتح اوزره مبني اولوب تزودت فعلك
 ظرفي اولور الموت مضاف اليه مفعول موت ضد حیات و ديكرينه كوز
 وجودي اولور قال الله تعالى خلق الموت والحياة اية كريمة منطوقه
 خلق تعلق ايمكلمه موجود اولوب وجودي اولور اگر الموت عدم الحيات
 و ديكرينه نظرا عدمي اولور كه عدمي يداخل في مفهومه العدم و يركبه
 بو مقامه الموت كلمه سنده استعاره مكنية واردر ويشمل بو استعاره
 قاعده و تفصيلي ظلمت سنده من احى الظلام بيتي شرحنده مفسددر
 بو محذوف تفريري بو وجهله در كه **ماظم عليه الرحمة** مولي محاطه و مهاك
 عظيمه بي حاوي اولمقده كند و نفسنده طريق بعيدة تشبيه ايدوب لفظ
 مشبه اولان مولي ذكر ايلوب تشبيه مضمري النفس علامت و قرينه
 اولون ايجون مشبهه نه اولو طقيق ملايمي اولان تزودى ذكر ايدى كه
 مشبه به اولان طريق سفر ك لازميدره زيرا زاوراه بهر حال طريق لوازمند
 پس موت كلمه سني ذكر و اطلاق ايدوب طريق بعيد و مهاكي مراد ايمكلمه
 موت كلمه سنده استعاره بالكنية متحقق اولور ناقلة نزع حافظيت
 اوزره منصوبدر **ما فلة** و يكر تزودت فعلك مفعوليد بعض مزاج
 محذوف طاعت كلمه سنك صفتيدر يا خود تزودت فعلك **ما فلة** اتخاذ
 معناسي تضمين ايله مفعول اولون جائز اولمقده بو طريق ايله فلة تزود
 فعلك مفعوليد و ويشمل اولو تضمين نه در تعريف ايدره لم قال شيخ زاده
 في حاشية البيضاوي التضمين ان يقصد بلفظ فعل معناه الحقيقي و لا حظ

مع معنی فعل آخر فهو مستعمل في معناه الحقيقي مع حذف حال ما خوذ من
 الفعل لا خرا عتداً على قيام القرنية اللفظية الدالة على المحذور **كقوله تعالى**
 لتكبروا الله على ما هدكم آية كريمه سنده كبروا فعلى على ايده صله نماز بقرينه
 لفظية ايله اقتضا ايدركه فعل آخر مضمين فعل كبروا وده اراج و تضمين
 اول نمش که اول فعل مضمين حدث فعليدر على ايه صله نور و اول فعل
 آخر دن کبی حدث فعليدر بر محذوف حال اخذ اول نمشدر که اول حال
 ما خوذ حامدين کلمه سيد تقديری تکبر و الله حامدين على ما هدكم
 ويکدر بو مثال مضمين فيه اصل اولوب مضمين حال اولد بغيره کوره
اما بعض اوقات مضمين اصل اولوب مضمين فيه حال اولور كما قال
وقد بعكس ويجعل المتروك اصلاً والمذكور حالاً وتبعاً كقوله تعالى الذين
يؤمنون بالغيب اى يعترفون به من المؤمنين اى حال كونهم مؤمنين
قال السيد قدس سره اولولم يقدر لكان مجازاً عن الاعتراف لا تقنياً
ايدى بو مقامده نافلة کلمه سنده نزودت فعلنک بنفسه عدم تقديره سى
 قرينه لفظية در که نزودت فعلنده آخر فعل تضمين اول نمشدر اول فعل
 اتخذت کلمه سيد مضمين اولان اتخذت اصل فعلنوب مضمين فيه اولان
 نزودت فعلنک حال اخذ اولد بغير قاعده اوزره تقديرى ما اتخذت
 نافلة نزودت قبل الموت ويک اولور نافلة کلمه سنده تنوين و حد اجوزدر
 يعنى بر نافلة دخی تهيه و نزودت ايتدم نوافل کثيره نه ره ده قالدى ويک
 اوله نافلة لغتده زياده معنا سنده در شرعه ما زاده على الواجيد
 لا فرض ولا سنة مؤكده و ميشدر لکن عبدی مقام محبة موصل بر قربت که
 حقه مغر موجودات عليه الصلوة والسلام خضر نیک بيور و قلى
 مصابيح دن نقل اول نمش که **قال رسول الله صلى الله عليه وسلم** حاکيا
 عن الله سبحانه ما يقرب المقرّبون بمثل اداء ما افترضت عليهم ولا يزال

العبد يتقرب الى الله بالنوافل حتى احبته فاذا احبته كنت سمعه الذى
 يسمع به وبصره الذى يبصر به الحديث ولم اصل فعل مضارع متکدر
 اصلنده اصلى ايدى حرف جازم ايله يا سا قفا و لشدر مراد صلوة شرعية
 در که ارکان و افعال مخصوصه دن مرکب عبادت مخصوصه در بقرينه لغتده
 و عام معنا سنده اولان صلوة مراد و کلدرد سوي کيسر السنين غير معنا سنده
 اعرابى عصي کبی تقدير يدره اگر فتح سين ايله اولور سه مکان معنا سنده اولون
 فتح اوزره مبني محله منصوب اولوب ظرف اولور جاء القوم سوي زيد
 اى مکان زيد ويکدره و کاه سوي مستوي معنا سنده ينه ظرف اولوب
 جلست سوي زيد و يک زيدک برابر نه يعنى مستوي سنده او تور دم
 ويکدر فتنى معنا و اولد بغير استعمالات قرينه سيله معلوم اولور بو مقام
 سوي تقدير منصوب اصلى فعلنک مفعوليد غير معنا سنده در فرض
 کلمه سنده مضاعف فرض لغتده تقدير معنا سنده در شرعه ما ثبت بدليل
 قطعى لا شبهة فيه ويکفر منکره در مراد صلوة خمسة مفروضة در ولم اتم
 صوم دن ما خوذ در صوم لغتده مطلقاً اساکدر شرعه اساک مخصوصه
 در که اکل و شرب و جامع دن اساک مع النية در و اعاطفه در اصم
 فعل مضارع مجزوم متکدر فعل و فاعل جمله سى اصلى اوزر ينه معطوف در
 بو مقامده ما قبل قرينه سيله لم اصل فعلنک مفعولى اولان سوي فرض صوم
 عبارتي اعتماداً على القرينة المعينة حذف اول نمشدر مفهوم بيت ظاهر
 خبر دره لکن حديث شريف منطوقه موجب قرينة و موصل حق اوله حق
 نوافل و طاعات دن غفلت ايله ضايع اولان اوقات عمر از ينه ناسف
 و تحشر در و ميشدر معنای عبارت **بيت** قبل الموت بر نافلة بي زاده اخذ
 و تهيه و نادرک ايتدم صلوة و صيام مفروضة دن غيرى نه ناز قلدرد و نه
 صائم اولدم ويکدره ظاهر معنا بو وجهه در که لکن حقيقته چونکه نوشته

غاية كل مقصود تقرب ووصول الى الله والمغلة حديث سعادته لا يزال
تتغرب عبيد الى التواضع حتى اجبتة واذا اجبتة كما مر الى اخره منطوقه
عبدى مقام محبة موصل وموجب قرب ووصول ولا عبادا نوافل
تراودا يتيوب غفلت وتقصيرات اليه عمر كرا نيا به بي صدر وملت
واضاعت ابديته واصل مقصود اولان سعادة ابديته ونجاة
ناظمك تاسف واظهار حزن ونفسه ملامتى اعلان دور وفيه من البديع
مراجعات النظر بين التافهة والفروض والصلوة والقوم
الباب الرابع هو المقصود من انشاء القصيدة

ظلمت من مفاعيل من فعل من فعل احى الظلم مستفعلن م الى فعلن
ان اشكت مفاعيلن قد ما فعلن ه القمر من مستفعلن ورم فعلن
ظلمت سنة من احى الظلم الى ان اشكت قد ما القمر من ورم
ناظم قصيده عليه الرحمة استغفار وتقصيراتنى مفيد اولان باب التثنية
ابدوب انشاء قصيده ون مقصود بالذات اول مدح خدا سلطان
الانبياء جيب كبريا مفر كائنات عليه افضل الصلوة افنديك مداح عليه
ومعجزات كسبية لى بيانه اشوباب رابعدن شروع وابتدا اليه بيت
... ما ان مدحت محمدا بمقالتي ... لكن مدحت مقالتي بمحمد ...
صدافحه اكتساب شرف وسعادة اقدم بومرشد روح الله روحه
ونور صريح معلوم اوله شعراء روم ومجمل قصيده لى ابتداء سنده
نعتل ويا بهار يه وغيرها مقوله سندن مداح مدوحه مناسبتا انتقال
ايلد كلرى بيته كرزگاه ديرلر بوبيت ولا راوخي اشبو قصيده غزاده
كرزگاه مقامنده در علم بدعيه حسن التخلص ديد كليريد قوله ظلمت
نفل وفا عذر جمله سى ابتداء يه در ظلم شى موضع لا يقنه وضع انيمك در
وبر معنا سى وصى نقصان انيمك لا يعنى بن ظلم ايتدم نقصان او زره اولدم ديك

اولوره خلاصه ترك ايتدم معنا سنده عبارت اولوره سنت ظلمت كلك سنك
مفعوليه سنت لغته طر يقدر اصطلاحه الطريقة المساوكة في الدين
مطلقا ويمشده غلبة استعمال يه بغير افنديز صلى الله عليه وسلم خضر نرد
قولا ويا فعلا وارد اولوب واجب ولا فرض اوليان شيد دره صاحب
السنة شرعا ما واظب عليه النبي صلى الله عليه وسلم مع تركه مرة او مرتين
وحكمة الثواب بالفعل والعقاب بالترك ويمشده من كلك سنه مضافه
من ذوى العقول له استعمال اولور ايتدى ظلمت كلك سنك سنة شريفة
اسنادى شو وجهه در كه يعنى سنت شريفة لك حتى انكلك قيام وعمل كمن
الى ترك ظلم در كه حفيد قيام انيمك در فان الظلم على احد ترك القيام
بحقوة ويمشده اشبو معنى ظلمك تعريف اولى اعتبار يه در انا ظلمك
تعريف انيسى اعتبار يه معنى سنت شريفة ايله عملة نقصان مقصود
ايتدم ديك اولور ايتدى ظلمت كلك سنك شتى منى اول ظلم كلك سنك
ايكى تعريفه كوره ظلمت كلك سنك سنت شريفة يه اسنادى بومعنا
اعتبار يه در من اسم موصولر منبى تون اولان اسم موصولك
تعريفه ملاجى رحمة الله الاسم الموصول ملا يكون جزائيا ملا لا يصلة
وفايد فضلة جمله خبرية او ما فى معناها كالا اسم الفاعل والمفعول
والعايد ضمير عائد الى الموصول ومن يكون موصلة نحو اكرمت من جاك
ويكون استغناء مية نحو من فلانك وشرطية نحو من تضرب اضرب
وموصوفة انا بجملة نحو من جاك قد اكرمت او موصوفة بمفرد نحو
كفى بنا فضلا على من عزيزنا حب النبي محمد ايتا نا كفى بومقاده اسم
موصولر صاحب سعادته افنديز صلى الله عليه وسلم ون من مهم اليه
تعبيرى شى معناه رسول الله تعظيم ايجو ندر اجبى فعل ماضى در احيان
مستقدر افعالا نيره فا على تحشده مستتر عن موصولر عائد ضمير در

اجتی جمله سی لا محل لها من الاعراب من موصول صله سیدر اسم موصول
مع صله جمله سی جمله اسمیه محلا مجرور سنة کلمه شک مضاف الیهیدر
ظلام ذباب و زنده احیا نک مفعولیدر ظلام مدن مراد لیلدر که لیلک
ظلام لازمیدر لیل ملزومدر ذکر لازم اراده ملزوم علامه سیله مجازدر
چونکه ظلام مدن مراد لیلدر لیلی احیا عباده تا بصباح اشتغال الیهیدر
اولمقدن عبارتدر و بومعنا ده احیا کذلک مجازدر سنة کیم اجیی السماء
و قتل البخل کلامی عربک مجازات مبتندن اولدیغی کبیر بعضی شراح
و قد يطلق الاحیا علی عدم النوم فی الليل قال الشاعر فاحینیت لیلی
فی ارتقاب وصاله فلم یأت لکن حین تمت انانی الی حرف جر دره
ان مصدریه در اشتکت افتعال باندن فعل مضی مؤنثدر شکایتدر
مشتقد شکایت در و واذا و یا الذکر کنه ویه اصابت ایدن سیدر
غیره حالنی اعلامدره قدماه ده قدما قدما تشبیه سیدر ضمیر مضاف
اولمقدن نون سا قف اولمقدن یوحسه تشبیه قدما ن ایدی تشبیه نک
حاله رفی الفایله دره جاء الزید ان کبی حالت نصبی حالت جری بالیه
قدماه مرفوعدر اشتکت فعلک فاعلیدر قدم مؤنث سماعی اولمقدن
اشکتک فعل مؤنثدر اشتکت جمله سی تاویل مصدر دره حرف جر الیه مجرور
جار مع المجور محلا منصوب اجیی فعلک مفعولیدر الفتر نزع حافضیت
اوزره منصوب اشتکت فعله متعلق مفعولیدر من ضی و یکدره
ضر نفعک ضدیدر بومحله مراد اضطراب حالدر بعضی شراح ضر
شدت محنتدر و منه قوله تعالى رب انی متسنی الضراوات ارحم الراحمین
ایوب علیه السلام دیمش درة المصیبه صاحبی کوردی رحمه الله اشتکت
فعلک قدما یه نسبتدر دیمش که و اسناد الشکایت الی القوم باعتبار
الحال کما قبل اسان الحال انطلق من المقال و مجاز عقل بمعنی ظهور الورم منها

انتهی شارح مشار لیهک مرادی قدما کلمه سنده استعاره بالکتابیه
اولمقدن که نطق الحال مبتندن اولور قوله من ورم جار مع المجور محلا
کاین کلمه سینه متعلق ضیرون حال در یا صغندر ورم مقتضای طبیعت
اولیوب زحمت و ثقلت واضطر ابدن اعضا انسانی ده ظهور ابدن
نفخه در که ترکیده شیش دیر چون شیدن اولور شارح سنة دیمش
فی جده البیت اشاره الی المذكور فی الروایة ان رسول الله صلی الله علیه وسلم
لما انزل علیه القرآن کان یتعب فی الطاعة و العبادۃ قائما علی القدین
حتى نوزمت قدماه و قال شارح روى عن عایشة رضی الله عنها قالت
قام رسول الله صلی الله علیه وسلم بآیه من القرآن لیلۃ فان قلت کیف
یصح منه الشکایة صلی الله علیه وسلم لا سیما فی العبادۃ قلت المراد بیان
شدۃ الوجع و الالم العائیدن الی قدیمه الشریفین من کثرة القيام فی الطلوع
و صورته بصورة الاستکام مبالغة فی تلك الشدة و لذلك اسند الاستکام
الی القدین تحاشیا عن اسناده الیه صلی الله علیه وسلم بوبیت معناه
بیت سابقه مربوط اولدیغی لطف معنادن ظاهر در بیان شوجده
تفصیل اولور که سنت رسول علیه الصلوة والسلام جو قدره بوبیتدر
بدکور اولان سنتدن مراد بیت سابقه کذا رایدن فله در که او دخی
سنة سینه و ندر ایدی خلاصه کلام بودر که ایواه مطلوب اصلی اولور وصول
الی الله باعث و قرب اولان عبادت نافله بی تزوایم یوب سنتی ترک
ایتدم بر ذات معالی بنا حک سنتی ترک ایتدیکه مبارک قدم شر بفی ضر
وزحمندن نوزم ایدینجی نوافل عبادت قیام ایدوب احیای لیل ایدردی
یعنی عبادات حقه تا بصباح بیدار اولور دی دیک اوله درة المصیبه صاحبی
دیمشکه و معناه انی ترک سنت النبی الذی نوزمت قدماه من کثرة قیام اللیل
فی طاعة الله فلغظ البیت اخبار و معناه انشاء للتأسف علی ما فات منه

من العبارة العربية پس اظهر حزن و تأسف و لور معنای عبارت ایواک
 زک ابدم سنتی بر ذات عالیه که که احیای بیل ایدر ایدی مبارک قدم
 شریفی نور مدن اولان اضطراب حاله شکایت ایدر بحیه دگ یعنی عباد
 حقه طول اللیل قائم و بیدار و لور دی احیای لیلدن مراد بود و در وینه
 من البدیع حسن التخلیص فانه قد تخلص منه باسلوب لطیف الی مدایج
 مدوحه علیه الصلوة والسلام علی الوجه الاكمل والا سکو الاجل حیث کان فی ذکر
 بلا النفس و مکایه لشیطان و خدعه فین ان ذلک انما هو بسبب مخالفه سنته
 علیه السلام و ان الطريق الی التخلیص من تلك المکاید و البلاء یكون بالتباع سنته
 و الاخذ بطریقه حسن التخلیص ان یستطرد الشاعر المتکلم من معنی الی معنی آخر
 بتعلق بمدوحه تخلص سهل یختلصه اختلاسا شایقا و قیفا المعنی بحیث لا یستمر
 السامع بالانتقال من المعنی الاول الی الاو قد وقع فی الثانی لشدة المارجه بینهما
 حتی کانه افرغانی القالب الواحد فان الشاعر قد تخلص من نسب او عزل
 او وصف روض او وصف ظلل او معنی من المعانی او وصف حرب و الا حسن التخلیص
 الشاعر من الغزل الی المدح و فیه المقابلة المحقة بالطباق بین ظلمت و احی
 و بین السنة و الظلام و فیه جناس الاستفان بین ظلمت و ظلام فان الظلم
 مشتق من الظلم قال علیه الصلوة والسلام الظلم ظلمات یوم القیام
 تنیس

جهانی بستر راحت صانوی نفس حوا کران خوابی غفلته کجدی صبح و مسا
 بنجه تاسف ایدر ایتیمی می و او یلا نطمت سنة من احی الظلام الی
 ان اشتکت قدماه الف من ورم

و شد من مفاعیل شغب فعلن احشانه مستفعلن و طوی فعلن
 تحت الحی مستفعلن رة کش فعلن عاترف ال مستفعلن ادم فعلن
 و شد من شغب احشانه و طوی تحت الحی رة کش عاترف ال ادم

و او عا طفه در شد فعل با صیدر شد ربط قوی معنای در در حرف جر
 لام معنای در شغب جار ایدر مجرور شد کلمه سنه متعلق مفعولیه شد
 فعلک فاعلی تختنه ضمیر بیت سابقه اولی من موصوله را جیدر جمله
 احی اوزرینه معطوفه در شغب فتح ثبین و غین بحیه ایدر جودر کقولته
 او اطعام فی یوم ذی مسغبة ای جوع احشانه و ان قولیده الحشی
 حانک فنتی و الفک مفریه ایا کورک السنه اولان سنه لکه اعضا
 داخله دره ال احشانه همزه تک فنتی و الفک مدیه جمعی ذکر اولی عضو
 معنای سنه در دیش بنی شراح احشانه جمع حشی و هو ما کان داخل الجو
 من الامعا و غیره ایدر تفسیر تمیث و بعض اخر معوال معاد یوب معایه
 مفرایمیش و طوی و او عا طفه در طوی فعل با صیدر طوی بطوی طای
 کلور طی و ورک و دو شورک معنای در تختنه اولی فاعلی ضمیری
 کذلک من موصوله کیدر جمله سی شد اوزرینه معطوفه در تحت الحی
 تحت ظروف مکان مبهمة در ظرف استعمال و لغزش در اسم مذکوره مضای
 او لغشه فتح اوزره مبنی محله منصوب طوی فعلک مفریه یعنی مفعول
 فیهیدر الحی رة کلمه سنه مضای در و ان قولیده الحی ففتحین ایدر طاش الحی
 همزه تک فنتی ایدر جمع فنتی الحی حانک کسریه و الحی رة کذلک حانک
 کسریه بوزرک اکیسی دخی جمع کثر در بعض شراح و ان فیه اثبات
 الجمع و تاکیده و ارا و بالجمع ما فوق الواحد و الجنس لا ضمحل معنی
 الجمع باللام و میسرده کشی مفعول طوی در و ان قولیده کشح کافک
 فنتی و شینک سکونیده بو کورله مقصه ایا کونک ما بنی بعضیدر مطلقا
 بو کورله تفسیر تمیث ویدی بعض شراح هو الحی و میسرده مترف ال ادم
 اترت یترت اترافا فهو مترف و ذاک مترف و زنده اسم مفعول در
 ترف نفوذه معنای در یعنی بوموشن و زم و یکدر شراح مضیفک

يقال رجل متعم لطيف البدن ويمشدر متر كشك صفتة راخو
 كشكدن حالدر زیر متر فلک ادم لفظنه اضافتی اضافه لفظیه در
 نخوده مبتین اولمشدر که اگر مضاف معمولنه مضاف صفة اولورنه
 یعنی اسم فاعل یا اسم مفعول یا صفة مشبیه اولورنه اضافه لفظیه
 اولور ضارب زید مجروح الفواد حسن الوجه کبی بواضافة لفظیه
 نه تعریف افاده ایدرونه تخصیص انجی تخفیف افاده ایدرد میشلر شو
 محله دفعی متر ف اسم مفعول اولمغه مفعولنه مضافه ادم همزه
 وواک فتحله لرلیه ادمه جمعیدر جلد معنا سنه در ترکیده پوش
 بوکور بقیر ایتد کلری کشک متر ف ادم صفتید یعنی اولیه بوکور که
 جلدی نرم ولطیف ایدی دیک اولور قال بعض الشراح و فیه اشاره الی
 ما روی عن النبی صلی الله علیه وسلم ربما شد احشائه بالحجارة و یطوی
 کشیه الناعم الاریم لاجل الجوع و المخصه علی ما هو المشهور کذلک قاضی
 عضد دن درة المضیه صاحبی نقل و بوجہله ایدر که قال عضد الدین
 متر ف ادم صفة کشک لان الاضافة لفظیه بمعنی الحال حکایة
 عن الحال لما ضیة و فی عطف طوی علی شد ایدان بانه علیه السلام
 کان لم تقنع بشد الاحشاء بل طوی لکشیج الناعم الجلد تحت الحجارة
 ایضا واکشیج الناعم الجلد اذا طوی تحت الحجر تالم صاحبه غایة الالم
 فیعلم منه انه علیه السلام قد اصابه من الم الجوع ما یكون اشت من هذا
 الالم لانه علیه السلام رام دفع هذا الالم بذک الالم وهذا غایة الزیاضة
 قبل الحکمة فی اشد الحجة انه یسکن بعض الم الجوع لان حرارة المعدة تدفع
 بالطعام فاذا فرغت المعدة من الطعام و اشتغلت برطوبات الجسم
 یحصل التالم و یشتد الحرارة فاذا انضم الاحشی علی المعدة بوضع الحجر
 تحت نارها بعض الحود فیقل الالم ایدی بوبیت دلارا سابق الذاکر

اولان مالی اظهار جزن و ثاسف بیتده نه کوراجی اوزرینه مغطو
 اولمغه خلصه معنای بیت ابواه و دخی بن سنت شریفه سنی ترک
 ایتدم بر ذات کریم الشاک که بیل قرب الهی شوقله جوعدن یعنی
 اختیار جوع بپور مغلله الم و زحمت جوعی تخفیف اچون اعفاء
 شریفه لرینی شد و بند بیورر لرایدی و نرم ولطیف الجلد مبارک
 کشکدرینی حجاز نک الشده دو شورر لرایدی و فعال الم المجاعة و لیل
 القرب الیه سبیانه و تقا و یک اوله و فیه مراعات النظرین شد و طوی و کش
 و الاحشاء ادم و فیه الجناس المعنوی و هو القسم الثاني منه و هو خالص الاشارة
 تنیس

شده سریر رسالت او مفصله قضی نه رتبه اولدی رضای خداده بارجا
 عطا اولمش اکیمن که نعمت دوسرا و شد من شغب اخشاه و طوی
 تحت الحجارة کشک متر ف ادم

و راودت مفاعلنه اچبا فاعلن ل الشتم من مستفعلن ذهب فعلن
 من نفسه مستفعلن فارا فعلن ها ایتا مستفعلن شتم فعلن
 و راودت اچبال الشتم من ذهب من نفسه فاراها ایتا شتم
 و او عا طفه در شده اوزرینه عطف اچوند راودنه ده راود فعل ماضی
 مؤنذر مرادوده دن شتقد رافعا علی باندن مرادوده رود و ندره
 طلب معنای سنه دره یقال راوده یروده رود اذا طلب و یشتد راودنه
 جمله سی شده اوزرینه یا خود طوی اوزرینه معطوفه اچبال راودنه
 فا علیدر جبک جمعیدر الف لام عهد خارجدر مک مکرمه اطرافده
 واقع معهود و معلوم جیلدر نه ایم حدیث شریفه کلوز الشتم بالضم
 جبک صفتیدر اشمک جمعیدر حمرا حمرا جمعی اولدی یعنی کب الشتم عالی
 و مرتفع دیکدر من ذهب جار مع المجرور محذوف کان کلمه سنه متعلق

جبالک صفت بعد صفتید یا خود کائنات کلمه سه متعلق حال اولوز
 عن نفسه جار مع المجرور مرادوه کلمه سه متعلقه ضمیر حضرت مدوح
 کائنات افندیزه را جعفر راوده عن نفسه ویک جبال ذهب پیغمبر
 افندیز علیه الصلوة والسلام دن طلب ایدیر که انک اولوز و انک
 مرادی اوزره اولوز یعنی جبال من ذهب رسول اکرم افندیز ایچون
 اولمغی کند و دن طلب ایدیر لکن ترکیده مستعمل اولوز جان و کور کلمه
 طلب ایدیر و یک حق تغییر اولمق کرک زیر نفس جان و کور کلمه
 شارح قصیده شیخ زاده یقال راوده عن نفسه طلب منه ان يكون
 و علی مراده من راوده التي هو في بيتها عن نفسه و میسر کند که
 شارح سابق الذکر مرحوم شیخ زاده خاشیه بیضاوی سنده تفصیل
 قوله تعالى و راوده التي هو في بيتها یعنی امرأة العزيز التي كانت يوسف
 في بيتها طلبت منه ان يوافقها و المرادة المطالبة الواقعة بين
 اثنين بحيث يريد احدهما ان يحمل الآخر على شيء لا يريد الاخر و المراد
 و ان كان بين اثنين الا ان المراد بها الطلب الواقع من واحد ما خذوة
 من الرود و هو الطلب و معنی عن نفسه ای من اجل نفسه یقال فلان
 تخصم عن فلان ای من اجله **کذلك شارح قصید** و مرحوم مصنفک
 و میسر و المعنی حارعت الجبال الشاهقة العالية الكائنة من ذهب
 حضرت النبي صلی الله علیه و سلم عن نفس تلك الحفرة حيث تريد
 الوصول الى ذاته و تتمنى ان تجد القبول لدى جنبه لکن النبي علیه
 عجل الى الاعراض عنها و تكبر و ارتفع معها تكبر من استحققة بشئ قوله
 فارها فار عاطفة ایه مرادوه اوزرینه معطوفه فاء تعقبیه
 کنور و یکی پیغمبر افندیز علیه الصلوة والسلام مطالبه جبال دن بل
 توقف در عقب اعراض و استنکاف فی ارادت و اظهار ایدیر یعنی افاده

ایچونور اری ارادتدن فعل با صیدر کو ستروی و یکدر ایکی مفعوله تقدی
 ایدر مفعول اولی ضمیر بارز و در که جباله را جعفر قوله ایما شتم ایاده بازده
 ای مصدر محذوف شتم کلمه سنک صفتید را فارا شتم ای شتم تقدیر
 حقیقته ارانک مفعول انیسی سالف الذکر محذوف شتم کلمه سیدر
 کتب خودن متوسطه میسند که ای وایه استغنام ایچون اولوز
 ایتهم عندک و ایتهم عندک کبی و شرط ایچون اولوز ایتهم کبی معنی اگر
 کبی موصوفه اولوز یا ایتها الرجل کبی موصوله اولوز ایتهم اشد علی الرحمن
 عنیا کبی صفة واقع اولوز مررت برجل ای رجل ای کامل فی الرجولية
 کبی یوم مقامده وخی ای لفظا مرفوع محذوف شتم کلمه سنک صفتید
 قال في القاموس الشهم متحركة القوب والارتفاع في الجبال مصدر شتم
 يشتم شتم كفرح يفرح فرحا وان قوله شتم فتحتين ایدیر بوسک اولوز
 طاعة ویرل ایدیر ترکیده بر شیمه تنزل ایتوب صورة استغنام
 ترفع ایتیک معنای سیده تغییر و لغفله تقدیر کلام اری النبي صلی الله
 علیه و سلم ارتفاعا و بعدا کمالا و یکدر کمالا معنای تقریری ای
 کلمه سندن اقتضا ایدر معلوم اولوز که بوبیت بر لطافت اشوا حادث
 شریفیه اشارت اولوز که صاحب سعادت حضرت رسالت بنا علیه
 الصلوة والسلام بیدر مشرکه اعرض علی بطحا و مکة ذهباً فقلت لا ابر
 و لکن اجوع بوما و اشبع بوما فاذا شبعیت حمدتک و اذا جعت تضرعت
 الیک و دعوتک و عن عائشة رضی الله عنها قالت ما شبع رسول الله
 صلی الله علیه و سلم ثلاثة ايام تبعا من خبز حتى مضى سبيله و كان
 يدعوا عليه الصلوة والسلام اللهم اجعل رزق ال محمد قوتا **بعض** شراح
 و میسر که شتم انچه بجز ان بکون هذا حقيقة بان خلق الله تعالى جبالا
 من ذهب و امره ان يقرض نفسها عليه ففعلت انتهى لکن حار عقب

محرک او لغته و او ساکن قلند و لا تعد و افعل مضارع فاعل تخنذه
مستتر ضمیر ضرورت را جعد جمله سی ان کلمه سنگ خبریدر ان مع خبره
جمله سی مصرع اولک تعلیلیدر یعنی صاحب سعادت علیه الصلوة والسلام
افند بزرگ زهدنی ضرورتی تاکید و تثبیت اید بیکک عتقی اولور
بعضیدر جمله استینافیه در یعنی سؤال مقدّمه جوابدر و میثمن کو یا بر قائل
شده احتیاج و اراکین دنیا دن نیجه اعراض والنور ضرورة واحتیاج
اومی دنیا دن اعراضه قوتی و میثمن جوابده ان الضرورة لا تعد و اعلى
العصم و میثمن اولور بعضی **شرح** ان الضرورة لا تعد و اعلى العصم بیان
ان الضرورة لا تؤثر فیمن عصمه الله تعالی عن الالتفات الى الدنيا التي
هي اعدى عدو الله و میثمن - على العصم جار مع المجرور لا تعد و کلمه سینه
متعلقه بالعصم عصمة تک جمیدر عصمة لغته لا بق اولیان سینه
منعدر و میثمن اصطلاحه حده ملکه تمنع المتصفت بها عن العجز الیه تعریف
اولیثمن بعضیدر العصم جمع عصمة وهو لطف یفعله الله تعالی بعبده
یوفقه به لفعل الخیرات طاً و یحفظه به عن رکوب المحرمات قطعاً و قبل
العصم معنی المعصوم با رادة اسم المفعول من المصدر شراحون مصنفک
و صاحب درة الدفینة علیهما الرحمة بوبیت و لا راک معنی تحقیقه
حق بود که موفق اولیثمن دره اندن اعدا فاده و بیاندر یراعه ما تحریر
اظهار عجز اتمکله بعبارة نقل و تفصیلی اختیار اولندی کا قالو ایدر
الناظم ان من خصایصه علیه السلام انه كلما اشتد احتیاجه الى الدنيا اشتد
قله رغبته على عکس ما یعارفه الناس لان الناس اذا اشتد احتیاجهم
الى شئ القوا بشئهم علیه و سعوا فی تحصیله سعیا کمالاً و حضرت النبى علیه
السلام كلما کان احتیاجه اشتد کان احتیاجه عنها کثراً و احترازه عن المیل
الیها اقوی روى عن ابن عباس رضی الله عنه انه قال کان رسول الله صلی الله

علیه وسلم یبیت هو واحد الی الی المتابعة طاً و یا لا یجدون عیث
مصر حد که شما کل شریفده و کان فراش النبى صلی الله علیه وسلم الذي
ینام علیه من اویم حیث من لیف و کان و سادته الذي تیکاً علیه کذلک
و عن عائشة رضی الله عنها انما کان فراشه الذي ینام علیه او ما حیث من لیف
و کان علیه السلام ینام احیاناً علی سریر ممول و مصنوع بشرط حتی یؤثر
فی جنبه و کانت الفاقة احب الیه من الغنى و لم یبث شکواه الى احد و کان
یظن جابياً و هذا الفقر و الاحتیاج منه علیه السلام لکمال زهده فیها و عدم
رغبته لهما لا عجزه الفوق العلماء علی ان من قال النبى علیه السلام فقیه محتاج
یکفر فظهر ان ضرورة ذاک الحفرة یؤكد احتیاجه عنها و لما کان هذا المعنی
کون شدة الاحتیاج سبباً لقوة الاحتیاج امر غریباً حاول اثباته
بالبینة و البرهان فقال ان الضرورة لا تعد و اعلى العصم ای لا یستبعد
هذا فان من عصمه الله من التلوث بالدنيا کيف ضرورة و احتیاجه
فقد جفت القلم با هو کائن و العصم جمع عصمة و هو حفظ الرب تعالی
للعبد علی الوقوع فیما یضرة کون نفع لغته و فی قوله ان الضرورة لا تعد و
على العصم تنبیه علی ان ترک الدنيا لا یتیسر الا بفضل من الله و محض
توفیقه بل قلة الرغبة و ترک الارادة القلبية لا یتیسر الا بتوفیقه فان
ذلک امر یتعلق بالقلب و لا مقلب للقلوب الا هو نعم علی البشر ان یتبد
فی اسبابه باکتساب مقدّماته و ما هی تمهید و توطئة لوجوده و ان لیس
للانسان الا ما سعى و لذا قال العلماء ان العبد اذا اتى بالاشیاء الثلاثة
المذكورة فی النوع الاول من التحدای اذا اتى بخلوص البینة و صفاء الطویة
او رشة هذه برودة الدنيا علی قلبه انتهى شرحها کذلک بعضی **شرح**
حدا صه معنای بیتی غایت علی المعالی تقریر ایدر حیث قال المعنی انه کان
مع شدة احتیاجه من الجوع تحت الحجرة و اضطرابه الى ما یضطر الیه

البشر لا يفتت الى الجبال الشتم من الذهب كان ذلك مؤكدا رزعه صلى الله عليه وسلم فان الاعراض عن الشيء مع شدة الاحتياج اليه دليل على عدم الرزح في ذلك الشيء ثم بين عدم الالتفات مع شدة الاحتياج بان الضرورة والاحتياج لا يغلبان العصمة ولا يتوليان عليها سيما من هو مؤيد بالآخرة خير لك من الاول ولست يعطيك ربك فترضى عن ابن عباس رضي الله عنه انه لما قبض النبي صلى الله عليه وسلم كانت وزعة مرقونة عند يهودى على ثلثين صاعا من شعير ففكها على فضلة عنه بعد وفاته ومن ثم قال له صلى الله عليه وسلم في أيام حياته انت قاضى دينى وعن عائشة رضي الله عنها انه قال ليا فى على محمد بن لا يجزىون فيه خبزا ولا يطبخون فيه برمة عن عائشة رضي الله عنها قال يا عائشة رضي الله عنها مالي والدنيا انا والدنيا بمنزلة رجل نزل تحت شجرة يستغي بها فلما انتفى الغي ارتحل ولم يرجع اليه خلاصة معناه عبارة بيت جبال ذهبك عدم رغبتي وترك واجتبابي ضرورة واجتبابي تأكيد اليدى يعنى ضرورة واجتبابي كشيء اولدخه ماسوى القى ترك ودنيا به عدم رغبتي وخي مؤكدا وزايده اولدى سؤال كلكم ضرورة واجتبابي كشيءك زرو سيمه رغبتي تأكيد ايدى ريوخه التوئيد اعراض واجتبابي تأكيد ايدى ريوخه غريب برعكس كلكم ريوخه جوابه ان الضرورة لا تغدوا على العصم يعنى بوسنك ويديكك بزره سبته ريوخه من طرف الله معصوم دركون محرماتك محفوظ اولوب مجوز له انصافك من منع ايدى ملكك صاحبته ضرورة تعدى وعدا ايدى مزملكه اوليه ذالك احتياج وضرورة جبال ذهبك بلكه دنيا دن اعراض وعدم رغبتي وخي زايده ايدوب تأكيد ايدى ريوخه اوله وفي البيت من البديع روى العج على الصدر والتكرير في الدنيا

يزيد كاد قلبه ضرورت ايشه غلو : اولور مؤكدا اعراض ماسوى همه سو نوامدى صون خداميل ونيوى برزو : واكدت رزعه فيها ضرورية ان الضرورة لا تغدوا على العصم

فكيف تدعى علمن عوا الى الدافع علمن دنيا ضرورت علمن رة من علمن لولاه لم مستفعلن تخرج الدافع علمن دنيا من علمن مستفعلن عدم علمن وكيف تدعى الى الدنيا ضرورة من كوله لم تخرج الدنيا من العلمن واوبيت سابقه اكدت وزريره عطف ايجو ندر معطوف ومعطوف عليه خبرا وانشاء اختلا في مانع عطف اكلدر كره استفهام اخبار معكسنة ويشد كيف استفهام انكار يد رستبعا ووا انكار ايجو ندر معكسنة تدعى ديك اولور اعراب كيف فتح اوزره مبنى محله منصوب مؤخر تدعى كلمة سنك ظفير وقال مولانا جاجى كيف للحال والمراد بالحال صفة الشيء لازمان الحال كما نوهه بعض الشارحين قال المفصل وكيف جار مجرى الظروف ومعناه السؤال عن الحال تقول كيف زيد اى على اى حال هو ويستعمل للشرط نحو كيف تجلس اجلس فان كان بعده اسم فهو في محل ارفع بالجزية عنه وان كان بعده فعل مثل كيف جئت فهو في محل النصب على الحالية اى على اى حال جئت راكبا او ماشيا قال في التوسط وكيف من الظروف الزمانية لانه سؤال عن حال المسؤل عنه في زمان الحال قال في الدرة المصينة كيف للاستفهام الانكاري في محل النصب ظرف لدعو فدم عليه لتضمنه معنى الاستفهام وكونه حالا من فاعله بعيد اى ما تدعى عوا في حال من الاحوال الى الدنيا ضرورية عليه السلام انتهى الى الدنيا جار مع المجرور تدعى كلمة سنك متعلقه دنيا دنيا ادى نك مؤشيد عدا اعداك مؤنثى اولدغنى كسى دلى بدنو

ویراره اذ اقرب دنیا دخی بزه نسبتله آخر تدن قریب اولدنی وجه تسمیه
 یا نحو واخس وادنا معنایه اولان دنائتدن مشتقده بعید الدین
 ما یثقلک عن التقرب الی المولی دیش ضروره بالرفع تدعوا کلمه سنک
 فاعلیه ضروره احتیاج معنایه در ضروره کلمه سی من موصوله مضافه
 فاعله لولایک اعراب و تفصیل بود جمله در که قال مولانا جامی رحمه الله
 لولایک صدر الکلام یلزمها الفعل لفظا کما لولایک ضربت زید او تقدیرا
 کما لولایک ضربته و لولایک لما خلقت الا فلک معناه اذ ادخلت
 علی الماصی التبیخ والقوم علی ترک الفعل ومعناه فی المضارع الحث علی
 الفعل والطلب له قال الخویون ان لولا حرف یقتضی امتناع جوابه لوجود
 شرطه فیکون حرف شرط ویخص بالجملة الاسمية المحذوفه الخبر غالباً کما
 لولایک لکن سنک ویکون تارة حرف تخصیص وطلب بازعاج او رفیع
 ینخص المضارع او با فی تاو لیه کما لولایک تستغفرون الله وکما قوله تعالى
 لولا اخرنی الی اجل قریب وتارة حرف تخصیص ینخص بالماضی کما قوله تعالى
 فلولایک نصرهم الذین اتحدوا من دون الله قربانا الی الله بمقامه لولایک شرط
 ای کما ندر نه کیم لولایک لعلک عمر و مثاله لولایک حرف شرط زید مبتداً
 خبری محذوف موجود کلمه سید جمله سی لامل لها من الاعراب فعل شرطه
 لعلک عمر و جمله سی جزاء شرطه بو تقدیر و تمثیل ضمیری ولی ایتمیدی
 صورته در ایا که لولایک سی ضمیری ولی ایسه اول ضمیر بهر حال مرفوعه که
 هو ضمیری مقامه نائب ضمیر مرفوع اولوب مبتدا اولور قال الشاعر
 مصنفک اذا ولی لولا بضمیر محققه ان یکون ضمیر رفع کما لولایک انتم کنتم
 وذهب الجمهور و سبویه الی ان لولا جار مجری حرف جر الزائد غیر
 متعلق لشیء و موضع الجور بهار رفع بالابتداء والخبر محذوف ایدی
 بو محذوفه دخی لولا جاره در ضمیر تقدیرا مجرور بهار جار مع المجرور و غیر

متعلق لشیء مبتدا و خبری محذوف موجود کلمه سید لولا هو موجود و یکدر
 ضمیر محذوف کائنات علیه الصلوة والسلامه راجعده لم یخرج فعل مضارع
 معلوم و مجرور اولون جازمه دنیا تقدیرا مرفوع فاعلیه من العدم
 جار مع المجرور کما لولایک فعله متعلقه بعدم وجوده سابق اولان حاله
 وجودک ضدیدر وجود عدمدن خروج و یکون و یثبتدن عبارت در شرح
 درة المعنیة خلاصه معنای بیتده دیش و المعنی بایرغب ضروره
 علیه السلام الی الدین الدینی لایها خلقت لاجله و خرجت من العدم الی
 الوجود بسببه فالاحتیاج الیه غیر معقول و بعضی شرح و المعنی انه لا یخرج
 الی المیل الی الدین الاحتیاج من لولا وجوده الشریف لم یخرج الدین و یلزمها
 من العدم الی الوجود فان ما هو من طفیل متفطل علی الشیء تابع له مرتبة
 علیه تمنع تلجازه الحاجة والاضطرار الیه لایستیا اذا کان ذلک الاصل
 سجد علی الاستغناء والرفع و کان ذلک الامر حقیراً قلیلاً بالنسبة الی علو
 صوته و بالاضافة الی علو قدره و یسدر معنای عبارت بیت نیجه
 رعیت و میل ایندور دنیا به بر ذات کریم ضروره و احتیاج که
 اگر اول ذات جلیل القدرک وجودی ثابت و موجود اولوب
 یعنی موجود اوله حق اولیسه دنیا عدمدن جبریدی یعنی عدمه
 قالوردی وجوده کلمه دی خلاصه بر ذات کریم که وجود کلمه
 اراده اولیسه ایدی دنیا خلق اولوب وجوده کلمه ایدی یعنی
 مقصود اولی انک وجودی ایدی وجود دنیا بولیه ذلک موجود اولیسه
 متوقف و محتاج ایکن ضروره حال و احتیاج دنیا به اولیسه ذلک نیجه
 رعیت و میل ایندور در ذات بعید ذلک احتمال و یکدر

توقف ایدی کا خلقت جهان کهن بل احتیاج نه طرفه تحقیق ایدی کن

ضرورت قلت غايه اولدوغدن يكن فكيف تدعوا الى الدنيا ضرورة من
لولا لم تخرج الدنيا من العدم

محمد **منا** علمن سيد ال **فا علمن** كوني **والث** مستغفيل **ثقل** فعلن
ن والفري **فا علمن** قين **من** **فا علمن** عرب **ومن** **ستغفيل** عجم **فعلن**
محمد سيد الكونين **والثقل** **ان** والفريقين **من** عرب **ومن** عجم
قوله محمد بالرفع مبتدا محذوف خبره تقديره هو محمد ويك اولور
مبتدا مع خبره جمله سؤال مقدرة جواب اولاه استينا فيه يا خود
محمد بالجر بيت سابقه اولان من موصولك بدل اولد يفي قاعده سي تعريفه مستغفيل
اولوب مقصود بالذات بدل اولد يفي قاعده سي تعريفه مستغفيل
بعض شرح بوسقاده ولا يخفى ما في هذا الانتقال الى اسم المدوح بلفظ
محمد من اللطافة بعد ذكر الاوصاف الكريمة ويشهد بعني اسم محمد
خصال حميده سي كثير اولان ذات ديك معناسته اولد يفيته نظار
معلوم اوله لفظ محمد بينمبخر اخر الزمان سيد الانبياء انبياء صلى الله
عليه وسلم حضرتك علميدر تبركا باسمه الشريف غيره دخي علم
ايدو كلمشدر **وقال** في الدرر معناه الحمد المشكورة بعد اخرى لانه
اسم مفعول من المضاعف من التفعيل الذي بناءه للتكثير كالمكرم الذي
الكرم مرة بعد اخرى فهو الحمد وفي الدنيا بما نفع به الخلق من الهداية
والعلم والحكمة والحمد وفي الآخرة بشفاعته عند ربه فصار علما صلى الله
عليه وسلم لوجود هذا المعنى فيه حق بوكيم رسول اللهك عامه ينعنيك
نهائي اولد يفي مستكده **نته** كيم قاضي **بيضاوي** عليه الرحمة والغفران
ربا جنة **بيضاوي** تمامنده قبا واجب الوجود وصل عليه صلوة توارك
غناوه عبارته حواش **بيضاوي** غنا بفتح الغين المعجمة نفع معناسته
واقعه رسول محترم صلى الله عليه وسلم حضرتك عامه كائنات نفعه

نهايت اولمفله **بيضاوي** كلام مزبور كمال كثره صلواته بلكه صلوة
بجود نهايت اشارت تدبر ويشد ايدي شارح مشار اليهك مما نفع به
بالخلق ويد كيمي مؤيد اولور وان فوايده الحمد زك نقيضه الحمد ميكر
فتخر لي حمد اتيك معناسته مصدر دور التحميد بالغة ايدو حمد اتيك الحمد ميكر
صني وحانك فتحي وميم ناينيك فتحي وتشديد يله خصال حميده سي جود
اولان كمنه المحمده ميم اولك فتحي وحانك سكوي وميم ناينيك كسر يله
خصلت حميده كه مذمتك مقابليد ويشد **قان** بعض شرح محمد علم
للحضرة المصطوية وهي صيغة مبنية للمبالغة قيل مشتق من الحمد لانه
كان صلى الله عليه وسلم كثير الحمد لله تعالى وقيل مشتق من المحمده فانه
كان صلى الله عليه وسلم كثير المحامد وكان الناس يحمدون على محامده ويؤيدون
قوله الثاني ما ورد في وجه التسمية ان عبد المطلب راي في منامه سلسلة
بيضا خرجت من ظهره لها اربعة اطراف في السماء والارض والمشرق
والمغرب واذا احل الحافقين يتعلقون بها فتعبر بمولد يتبعه احل المشرق
والمغرب واحل السماء والارض لكثرة محامده فلما ولد صلى الله عليه وسلم
سمي بهذا الاسم لذلك فكان فوق ما راي وما يبعد على هذا ايضا ان يقال
انه مشتق من الحمد **قوله** سيد الكونين سيد سيادته ندر سيادته علو
وارتفاع معناسته **وقال** لمقدم القوم سيد لانهم تحت حكمه وهو عال
عليهم ويشد بعضيلو سبه صفة شبيهة من ساديسود سيادة اذا صار
سيد او سيد القوم اجدهم واعظمهم ويدي سيد لفظا مرفوع محذوف لفظك
صفتيه كوني كمنه صفا فذكر كوني نثنية در حالت نفسي وجرى
بايده كوني ندين مراد دنيا واخر تدبر مصدر مفعول معناسته در كوني
ويكدر الدرهم ضرب الامير كمي يعني موجودين مخلوقين معناسته در
مكون دنيا واخرت وما فيها به صادق اولور سيد كوني كمنه

اضافتی معنوی دره اضافه لفظیه و کلا در زیر سید لفظی صفت مشبهه
معمولتک غیره مضاف اولد یعنی بنا بر اضافه ای معنوی در پس
سید لفظی اضافه شدن تعریف کسب اتمکله محمد لفظیه صفت اولی حاجز
اولور زیرا سید لفظی بوجه صفت مشبهه دره لکن معموله مضاف
و کلا در ضارب زید کی بلکه کریم العصر و مضارع البید کی معمولتک غیره
مضاف اضافه لفظیه اولماز بلکه اضافه معنوی اولور اضافه
بمعنی الامور یا خود بمعنی دره بوضعیدن مراد بعضیدر سید لکونین
عبارتند سید اهل الکونین تقدیرا یتشبه شو معنایه ظاهره و مشترکه
سید صفت واقع اولمق اضافه شدن تعریف و تخصیص کسب اتمکله حاجز
زیرا سید لفظی محده صفت اوله حق محمد معرفه در صفت ایله موصوف
بیننده مطابقت شرط در سید صفت مشبهه در اضافه ای لفظیه در اضافه
لفظیه الحق تخفیف افاده ایدر تعریف افاده اتمکله حتی سید لفظی
محمد لفظیه صفت واقع اوله پس اهل تقدیرا یتشبه محتاج و یتشبه
لکن صفت مشبهه معموله مضاف اولور نه اضافه لفظیه اولور خوشه
معمولند غیره مضاف اولور نه اضافه لفظیه اولماز بلکه معنوی
اولور انرا مضاف اضافه معنوی اولما سندن غفلت ایله اهل تقدیر
حاجت وارد در دیکر خطا در دیک استراره زیرا صفت مشبهه بومق
معمولتک غیره مضاف در تعریف کسب اتمکله و الثقلین کونین اذینه
معطوفه من عطفت الخاص علی العام قیاسند نور زیرا کونیندن مراد
و ما فیها اولد یعنی ذکر اولمق ابدی ثقلین انس ایله و جندون هر یکی
حیا و میتا ارضه ثقلت و بر دکلر نیه بنا و ثقلین و یتشبه و التوقین
معطوفه ثقلین اوکسته یا خود کونینه معطوفه فریق طائفه و تحت
معناکه در من عرب جار مجرور ظرف مستقر در یعنی کائن اولان

محدوده متعلقه و یقیندن صفت واقع اولمق در یا خود خال اولور
من عجم عبارتند کله من کتور دیکر فریقینک هر بر یک مستقل سیدی
اولد یعنی بیان اچوندرو یا وزن اچوندرو یتشبه دره صاحب العوب و العجم
بفتحین و بالقلم و السکون اسم جنس محده الطائفتین و الاعراب
منها سکان البادیه و یتشبه دره ان تولیده العرب فتحین ایله ناسد
بر طائفه در که اکا نسبت اولد قدح عربی در لره العرب عینک ضعی و انک
سکونیده و العرب واحد کالجم و العجم و یتشبه عجمدن مراد فریق عربدن
ما عدا جمیع فرق انسانیه فی شامل و صادق در قال بعض الشراح العرب
هو الذی استوطن المذن و القرى العربیه و الاعراب من استوطن البادیه
و يقال لهم البدوی ایضا قال صاحب المغرب الاصح انهم نسبوا الی عربیه
بفتحین و حی موضع من تمامه لان ابا نهم اسماعیل نشاء بها و یتشبه
فریقین که عرب و عجمه تفصیلده داخل اکن تخصیص بعد التعمیم ایدکی
شرف و تعظیم اچوندرو واقعده نوع انسان شرف اولد یعنی مستدر که
عرب محجم نوع انساندر بلکه اصنافند در قال الشیخ زاده علیه الرحمة
والدلیل علی انه صلی الله علیه وسلم سید حاکم قوله علیه الصلوة والسلام
انما سید ولد ادم و لا یخرج قوله تعالی کنتم خیر امة اخرجت للناس فضله
علی الثقلین یتفاد من قوله لی مع الله وقت لا یسعی فیہ ملک
مقرب و لا نبی مرسل و فضله علی الکونین یعرف قیا شیره و هو
قوله عز وجل و ما رمیت اذ رمیت و لکن الله رمی ان الذین یبایعونک
انما یبایعون الله ایدمی چونکه بوبیت و لا راده هو محدوف مبتدا
لفظه محمد خبر مبتدا جمله سی سوال مقدره جواب جمله مستانفه در
تقریر سوال و جواب ایله خلاصه معنای بیت مصرع سابق اولد
لولا لم یخرج الدنیا من العدم منطوقه غلت غایت خلقت

موجودات و باعث ایجاد کائنات دیو و صفات یگانه اول
صاحب سعادت کیم در دیو سوال و رجاء اعلام ایلد کلزده جواب بیت
بنی افضل و اکمل محمد مرسل حجت ذات بجل خلاصه موجود
صلی الله علیه وسلم افندم در که دنیا و آخرت و ما فیها تک و انس
و جنک و طائفة عرب و بحکم سید ذی شانی و امیر جلیل القوائیدر یکد اول

تجسس

ایرن قدومی اولوتاج عرشه مایه زین مقام قرب که یون آنزه هیچ منی ایلد این
صورسک عشقه کیم در او قره العینین محمد سید الکونین و الثقلی
ن و الفرقین من عرب و من عجم

نبینا ال مفاعلن امرالن فاعلن ناهی فلا مستفعلن احد فعلن
ابرئ مفاعلن قول لا فاعلن منه و لا مستفعلن نعم فعلن
نبینا الامر ان ناهی فلا احد ابرئ قول لامنه و لا نعم

دره المضی صا جی بیت سابقه بوسی ربط و مناسبتی بیاند
بو وجه تفصیل ایدر که لما ذکر ان ظم الله علیه السلام سید الکونین
علی الاطلاق اخذ فی عدة لوازم السیارة من الصفات العظام تقریر
لمعنی السیارة و لهذا اختار الامر و النهی لانها لایا تیان الا من سید
یطاع امره و یسمع کلامه و اضافته الی نون الجمع فقال نبینا بنی خبر
معنا کنه اولان نبیاندر فاعیل بمعنی مفعول کبر العین مخبر و یکدر
یشیر بمعنی المنذر اولد یعنی کبیر نبینک اصل نبی در قبت الهجرة یاء
و ادعوت و یشیر هو المخبر و یکدر اصطلاح اهل شرعه کندویه وحی
الهی اولان ذات مکر دره سوار اترال الیه کتاب اولم نزل تا رسول
کندویه وحی الی اولوب و هم کتاب اترال اولاندر رسول رسالتدن
اسم مفعولدر ارسلا دن لغته مرسل و یکدر بنی الیه بنیزنده معنای

اصطلاح حیدری اعتباریه عموم و خصوص مطلق و ایدر که ما رسول
خاصدر بنی عامدر هر رسول بنی در ایا بعضی نبی رسول و کلدر قوله
بنی لفظ مرفوع محمد لفظ جمیلک صفتیدر بنی جمع مکمل ضمیر مضافدر
الامر اسم فاعل در امر ایدر یکدر ناهی کذلک اسم فاعلدر نهی ایدر یکی
و یکدر اکیسی وخی نبی کلمه سنک صفتیدر امرک و نهیک نامور بها
و منتهی عنهار بنی ذکر اندکی هوامر بالمعروف و نهی منکره تعیم و شالی
اولسون ایدر اندر الامر کل معروف و الناهی عن کل منکره تقدیرنده
اولور حقیقتده امر و ناهی جناب کبریا در لکن او امر و ناهی الهیته لی
مبلغ بغير علة الصلوة والسلام افندم اولمغه ملاسنه اسناد
جیلندن اسنادده محاذ اولور فلا احد عبارتنده لایس به مشابه اولان
لا در قال فی الخبر ما ولا المشبهین بلین فی النفی و الدخول علی الجمله الاسمية
هو المسند بعد دخولها علیه و خبریه یا ولا و کذا اسمیتها لغة حجازی
و اما بنو تمیم لایجبون الی اعمالها فلا یجعلون الخبر خبرا لها ولا الاسم
اسما لها بل هما متدا و خبر علی ما کان علیه قبل دخولها و علی لغة الحجازیه
جاء التمثیل قال الله تعالی ما هذا بشرا و ما هن امهاتهم انتهى کذلک
لا ریب فییه آیه کریمه سنده بعضی قرائنده ریب رفعله قرائت اولتو
لایس به مشابه اولاندر ریب اسمیدر فی خبریدر و یشیر لکن اصل
قرائت نصبیه در که لا بنی ایدر اولان لا در ریب فتح اوزره منی محلا
منصوب اسمیدر ایدر بو محله لایس به مشابه اولان لا در احد
بل تنوین لفظ مرفوع لکن اسمیدر زیرا کلمه سی اسم فعل اولان لایس
لفظنه مشابه اولان لا در اسمی مرفوع اولور ابر نصبیه خبریدر جمله سی
جمله اسمیه در لغة حجازیه اوزره اعرابی بووجه اوزره در اما بنو تمیم
لغتی اوزره لا عامل و کلدر مجرور حرف نفیدر احد متبدا در اما ابر

مبتدأ خبر بدير **نعم** كيم **درة المصنعة** ويمش الفاء للعطف على الجملة ما قبلها
 ولا بمعنى ليس واحد بالرفع اسمها وقد افاد العموم واما بالنصب خبرا
 اي صدق وان قرأت بالرفع فقد ابطلت عمل لا فيكون خبرا مبتدأ
معلوم اوله **فلا** احد كلمة سنده اولان فالتعقيب به فانك انما
 تفسير كذا فده مبتدأ **فلا** التعقيب على التي حذف عنها المعطوف عليه
 مع كونه سببا للمعطوف من غير تقدير حرف شرط فان لم يحذف مع
 كونه سببا سمي **فلا** التعقيب وان لم يكن محذوفا ولا المعطوف عليه
 سببا سمي **فلا** التعقيب وان كان المعطوف عليه محذوفا لكون المعطوف
 سببا سمي **فلا** التقريري وان كان المعطوف عليه شرطا سمي جزائية
 سواء كان المعطوف عليه محذوفا او مذكورا **اي** معلوم اوله **فلا** بمحذوفا
 فانك مدخول سابق الذكر لغة حجازية ويا خود لغة بني تميم ندمي اوزره
 جمله اوله فده يعني احد كلمة سي لانك اسمي ابر خبري اوله جمله اوله وار
 على لغة حجازية يا خود لا كلمة سي عامل وليوب احد مبتدأ ابر خبري اوله وار
 على لغة بني تميم جمله اوله وار **پس** بهر تقدير اشبو اكي صورته اوله
 جمله بويت سابقه دن سيد الكونين ويا خود بنينا الامران هي جمله سنده
 معطوف اوله فده **فلا** احد جمله سنده اولان **فلا** تعقيب به **فلا** معطوف
 عليه مذكور وروحم معطوفه سبب وكلمه حاشية بضاويدة **شيخ زاده**
 عليه الرحم سورة سنده ويمش كيم الفاء قد يكون للتعقيب والتعقيب
 على وجهين الاول ان يكون مضمون ما بعد الفاء تعقيب مضمون الجملة التي
 بعد ما قبلها مرتبا على ما قبلها في الزمان نحو قام زيد والثاني ان يكون المذكور
 بعد ما قبلها مرتبا على ما قبلها في الوجود **كقوله** تعالى او خلوا ابواب جهنم خالدين
 فيها جنبس شوي المتكبرين **قال المصنف** فان قيل لم ار هذا اعني كونه
 عليه الصلوة والسلام بارا قول لا ولا نعم وما وجه الاختصاص قلنا انما ار

ذلك تأكيد المعنى السيادة وتقريرا لكونه امرا وناهييا وتبينا لذلك لان
 من كان سيدا امرا وناهييا كان نفيه نفيا واثباته اثباتا اذ لو انقلب
 احدهما على الآخر لكان ذلك يضعف في السيادة والهيمنة لان ذلك
 بوجه انه لا يقدر على امضاء قوله وابقائه على حاله كما نشأ احد من رؤساء
 زماننا انتهى احد كلمة سني **بعض** شرح اصله وصادي واوهم فيه
 قلب اوله **نعم** كيم **اقتت** اصله وقت ايدى ويمشده ابر اسم
 تفصيلا راصدق معانسه در غير منصرفه علت منع صرف وزن
 فعل اليه وصفره **اي** بر كيم سي بر قاج معناه كاور اوله صدق معانسه
 يقال بر فلان في يمينه اي صدق فيما حلف اي ليس بكانت كبحي احن
 معانسه **كقوله** تعالى برا بوالديه اي محسنا لهما او بحبي خير معانسه **قوله**
 لن نالو البر حتى تنفقوا الخ در دجى بقول معانسه قوله حج مبرورة
 اي مقبولة وبمعنى الضلاح يقال برا رجل اي صلح في قول لا تنوين بار
 مع المجرور **اي** كلمة سنده متعلقه لا حرف نفي لفظي او قولك مضاف
 اليه يد مصدر مفعولنه اضافي قبيلند ندر قولك فاعلى ضمير متروك
 قوله ويكدر قولك ظرفي محذوف ذكره عند نفي الاشياء تقديره در منه
 جار مع المجرور **اي** فعله متعلقه در منه ضمير سرور كائنات عليه الصلوة
 والسلام حقير تدرينه راجعه **ولا** نعم كلمة سي قول لفظك مضاف اليه اوله
 كلمة لا اوزرينه معطوفه **اي** في قول لا نعم في اثبات الاشياء والواجاب
 تقديره در بقتيل لا زانده در لا احد كلمة سنده اوله نفي تأكيد ايجو در
 ويمش ايدى قوله بنينا بيت سابقه اولان محمد سيد الكونين عبارتنده
 محمد لفظ شريفه صفت اوله يعني صورته يا خود بنينا قولي مبتدأ
 محذوف اولان مع ضمير يك خبري اوله **لور** معناه عبارت بيت اول
 سيد الكونين محمد عليه الصلوة والسلام امروناهي بغيره **عز** يعني طرف

حقن خبر ویره نذرده لا قوله یعنی من طرف الله منفی و نهی ایلدیکی
 قولنده ولا نعم من طرف الله ایجاب و امر ایلدیکی قولنده انذن صادق
 یعنی اصدق بر احد یوقدره خلاصه حق طرفندن کرک و امر و کرک نواهی
 معونه خبر و یردیده انذن ابر و اصدق بر احد یوقدره یعنی سائر پیغمبر
 دخی خبر نذرده صادق قدره لکن اول سید الکوین اولان بزم پیغمبر بزمی
 اصدق و ابر بر احد یوقدره دیک اوله یا خود معنی اول سید الکوین
 امر و ناهی اولان پیغمبر افندیز منفی ایلدیکی شیده یعنی برکة لا اولما زیو
 نهی و منفی ایلدیکی قولنده کذلک نعم دیوب قبول ایلدیکی قولنده انذن
 بار و انذن اصدق بر احد یوقدره انکجون تخلف و تملون محال و دیک
 دخی ممکنه و فی البیت من البدیع الطباق بین الامر و الناهی و بین لا و نعم
 و مراعات النظیر بین نبینا و بین الامر الناهی و التکرر بر فی لا
 تخیس

ظهور شرع شریفک محلی خیر مدن امان امته اولدر او خیر حصن بدن
 کلام معجزی آثار صدق علم لدن نبینا الامر الناهی فلا احد
 ابر فی قول لامنه ولا نعم

هو الحبی منفا علن ب الذی فاعلن ترجی شفا مستغفلن عتة فعلن
 لكل هو منفا علن ل من ال فاعلن احوال من مستغفلن تخم فعلن
 هو الحبی الذی ترجی شفاعته لكل قول من لا فقول من تقم
 هو ضمیر منفصل مبنی محله مرفوع مبتدای الحبی خبر بیدر حبیب مجتهدن
 مشتقده ففیل بمعنی مفعول اولمغه محبوب دیکدر الف لام عهد خارجیه
 ضمیر اداة ففردن اولمغه ضمیر مرجعی اولان پیغمبر علیه الصلوة و السلام
 افندیزه حبیبیت مقصود اولمش اولور صفتک موصوفه تقری مبتلندزه
 و تقر حقیقتی را ای هو الحبی او هو حبیب الله لا غیره من الانبیاء علیهم السلام

دیک اولور معلوم اولدکه بو بیتده اولان فقر حبیبیت صفتی پیغمبر علیه
 الصلوة و السلامه تقر و تقر افرادی ایلد تقر در که کویا مخاطب اول صفة
 حبیبیتی انبیای سائرده دخی بولور اعتقادنده امیش پس بو تقریر
 اوزره هو الحبی عبارت فی تقر افرادی اولور یعنی مخاطبه اولیه اعتقاد
 اولمغه نظرله تقر افرادی اولوب تقر الصفة علی الموصوف تقر افرادی
 مبتلندن اولور ایلدی بو محله هو الحبی دیک ای الحبی الاله ویکله
 کقولنا الله هو الرزاق ای لا رازق الا هو دیک اولور بو محله اولان
 تقرک تعریف و مباحثی حائمه ده مذکورده الذی اسم موصول ترجی
 صیغه مجهول اوزره فعل مضارع در جادندره امل امید معناسنه در
 شفاعته قائم مقام فاعلیدر ضمیر صفا فذر جمله ترجی اسم موصولک
 صله سیدر اسم موصول مع صله جمله سی حبیب کلمه سنک صفتیدر شفاعت
 غیر بدین غیر می ایچون طلب عفو یا خود طلب فضل و عنایتدر شفاعته
 ضمیری اسم موصوله راجعده بترج شفاعت حقنده و میشلدکه وللمنبت
 صلی الله علیه و سلم شفاعات کبریه قال الله تعالی و سوف یعطیک ربک
 فترضی فیل می راجعی ایه فی القرآن و لا برضیه الا دخول جمیع امته الجنة
 قال المصنف ان الشفاعه نوعان شفاعته نعم الخلائق طراه و شفاعته
 مخصوصه نعم قوم دون قوم و جمیع دون جمیع فالنوع الاول مرتبه حضرت
 رسول الله صلی الله علیه و سلم و هو منفرد به لا مجال لغیره ان یوم حولها
 و النوع الثانی لسائر اصحاب الشفاعه قوله لكل کلمه سنده لام ترجی فعلن
 متعلقده لام عند معناسنه کلمه کی کیسه فی معناسنه دخی مستعذرده کل
 کلمه سی کل افرادیدر کل مجموعی و کلمه زیر امراد بر فرد قالمیق اوزره هر جوله
 دیکدره قالو الفظه کل فذ بکون افراد یا ای کل واحد و قد بکون مجموعاً
 ای کلام نه کیم نه ضیحه کل زمان فاکول عبارتنده کل لفظی کل افرادیدر

جميع اذا ورتان ما كولد وديك صحيح اولور تا كل الزمان ما كول كلامي كل
 مجموع عید صادق وکلدره زیرا تا تک مجموعی ما كول وکلدره کفری و
 مجموعده داخلدره تا تک بتوعی بنمزهو لي مصدر در وان قولیده حول
 بفتح الحاء و سکون الواو نور بفتح یقال حاله الشئ یهولده حول اذا ائو
 ویش حول محله حول هائل معنائه اسم فاعلدر حول عظیم ویکدر
 زیرا تنوین تعظیم ایچندر تعظیمی مفید اولد یغنه دلیل من الاحوال
 جمعی ذکر اولند یغیدر که مصدر اولان هوک جمعیدر ویشله زیرا
 مصدر جمع اولمق نوع قصد اولند قدده در نه کونه و نه نفعه مصیبت
 اولسه شفاعتی ما مولدر ویک اولور شارح مصنفک کوزل تفصیل ایدر
 کا قال قوله لكل حول ای واحیة عظيمة وبنیة قوية و فی توصیف الحول
 بكون من الاحوال تنبيه على زيادة التعظیم ورمز حقی الی عظم الحول
 و فحاشا من حيث استحق ان یعد زوا من الاحوال قوله مقتحم بفتح التاء
 اسم مفعول در حول کلمه سنک صفتیدر مقتحم فیه ویکدر که حذف
 و ایصال قبیلند در کقولله تعا ذلک وعد غیر مکذوب و قول العرب الماء
 مشرک ای مشرک فیه ویکدر قال الله ذلک الا قتیام الدخول فی وسط
 الشئ یقال انتم النهر ای دخل نفسه فیه کا قال شیخ زاده علیه الرحمة
 یقال مقتحم فیه ای مدخول فیه یعنی لكل خطب یقع الانسان بعض شرع
 الا قتیام الدخول و فلما یستعمل فی الدخول فی موضع من شأن الدخول
 ان یدخل فیه تا یستعمل فی الدخول فی المداخل الضیقة والمواضع
 الجرجه خلاصه معنای بیی بعض شراح بو وجهله تقریر یتیش که المعنی
 ان محمدا علیه الصلوة والسلام هو الحبيب المتصف بكونه مرجوا
 للشفاعة عند كل شدة من الشداید فی الدنیا والاخرة قد ادخل
 فیها الانسان بما قدمت یداه وجنت علیه نفسه کذلک وده صاحبی

دیشدرکه والمعنی ان النبی صلی الله علیه وسلم حبيب الله تعالى الذي
 یرجى شفاعته عند الشدائد الواردة على الانسان يوم القيمة فی الحشر
 قال علیه الصلوة والسلام شفاعتی لا حل الذنوب من امتی وان زنی وان سرقت
 على زعم انك ابي الدرداء معنای عبارت بیت اول سید الکونین ونبی
 المحترم حبیبیت کند ویه مقصور اولیه بر محبوب المهدر که انک شفاعتی
 احوالدر هر مخاوف و بلیات مدخول فیهاده رجا و امید اولور خلاصه
 شفاعت و اعدادی در حاله مخصوصه واضطراب و وقوع مصائب و بلیات
 مرجو و ما مولدر و در یغ وکلدر کرک احوال و مصائب و نبویه و کرک آخریه
 جمله سنده محبوبیت المحی حبیلده شفاعتی مقبول و بید یغدر ویک اوله
 و عی الی الی مفاصل لاه و ال فاعلن مستمسک مستفعلن ن به فعلن
 مستمسک مستفعلن ن بحب فعلن ل غیر من مستفعلن تضم فعلن
 و عی الی الله و المستمسکون یدر مستمسکون یجبل غیر مستفعلن
 و عی یدعو ادعاء و دعوة اذا طلب و عی فعلن ما ضیة دعوت ایدر
 ویکدر تحتند فاعل ضمیری حبیب اکرم و نبی محترم علیه الصلوة والسلام
 راجعدر مفعولی تمیم ایچون محذوف در و عی کل احدا خود و عی الخلق
 تقدیر نوده در الی الله جار مجوز و عی کلمه سنده مضاف تقدیر یله متعلقدر
 ای و عی الی معرفة الله او الی طریق اطاعة الله بوشللو تقدیر اولور
 شت کیم پیغمبر حق رسول محبتی علیه الصلوة والسلام انذیر نقص شریف
 فطیعی اولان ادع الی سبیل ربک بالحکمة والموعظة الحسنة و جادلهم
 بالتي هي احسن آیه کریمه سی مفاد بجه دعوة الی الحق حکمة الیه و عظة وجدل
 الیه نامور اولمشدر حتی بعض کبار محققین بوا آیه کریمه اوله قویة
 اولان برهان و خطابت وجدل اوج عدد اوله عقلیه به اشارت
 واردر بالحکمة قول شریفی برهانه و موعظة الحسنة خطابة و جادلهم جدله

ایا در پیش بمقام تفصیل و بیان نه بوجیه بر تقصیر شود و جهل اهتمام
ایتمشدر که اولاً برهان قضایای یقینی در مرکب اولان قیاسدر
قضایای یقینی یک تقریری و تفصیلی منطقده بتیندر محندن
استحضار اولوز تطویل با کن فیه مختدر بمجده تعدادی کافید که
قضایای یقینی اولیات مشاهدات متواترات حدیثات تجربیات
قضایای قیاسیها در بر بزرگدن مرکب اولاً قیاسه برهان دیر
یقین محض افاده ایدر شنبه شبهه و طندن بترا در ثانیاً خطابتد که
مشهورات و منظونات اولان قضایا دن مرکبدر مشهورات اول
قضایا در که خلق بیننده مشهور و سلم اولوب هر کس مضمونی
اقرار و اعتراف ایدر مثل قتل نفس بغیر حق بیج و العدل حسن
و کشف العورة عند الناس بیج و مذموم کبی قضیه لک مضمونی
هر کس اقرار و تصدیق ایدر مشهورات بودزه کلدک منظونات
اول قضایا در که حکم بها العقل مع تجوز نقیضها تجویراً مرجوحاً
ایله تقریف ایدر خطبا و واعظک اقوالدی اکثر بمقوله دندر که
خلق واعظ حسن ظن اوزره اولوب کذب اختیارا تیمرنا موسیه
هر نه وعظ و نصیحت ایدر سه تسلیم و قبول ایدر رد و انکار تیمر
اول واعظک وعظ و کلامی حق اولوق طرفنی ترجیح ایدر لکن
حق اولوق طرفنی دخی تجویز ایدر لکن یعنی حق اولوق احتمالدر دیر
منظونات دن اولوز حتی اکثر مسائل شرعیه دخی منظونات دندر مثلاً
امام اعظم رضی الله عنہک ذاهب اولدیفی مسائل عملیه فی برحق
اولدیفی اعتقاد و قبول ایدک نکل امور دینمزه عمل اتیکده یوز مع
هذا ما یک اول مسائله قوی حق اولدیفی منظونات دندر لکن امام اعظم
نا بعیند نور و علوم عقلیه ده و نقلیه ده کمال و زهد و اتقاسنه بناء

جمله یک حسن ظن اولفکده کلامی و مذهبی قبول و حق بودر و اعتقاد
وامام اعظم تقلید ایدک لکن خطا اولوق احتمال و اوردیدیکر منظونات
اولدیفنه بناء در نه یکم مذهب شافعیه فی خطا در حق اولوق احتمال
واردیدیکر کبی شافعیه دخی بونک عکسی اوزره در که شافعی اولنر مذهب
شافعی حق خطا احتمال و اوردیر لکن ایدی منطقده بیان و تفصیل اولنر
اوزره بوا یکی نوع قضایا دن که مشهورات دن و دخی منظونات دن مرکب
اولان قیاسه خطابت شمیه ایدک لکن بی مرحوم سحای نشر طو العنده
یاز مشدر که اما مقدمات الخطابت فمنها الطنیات و هی مقدمات
یکم بها العقل مع تجوز نقیضها تجویراً مرجوحاً و منها المشهورات و هی
قضایا اعتراف بها الجمهور لمصلحة عامة متعلق بنظام احوالهم مثل
العدل حسن و بسبب رقة مثل مواسات الضعفا محمودة او بسبب
جمیة مثل کشف العورة عند الناس مذموم و الفرض من الخطابة
ترغیب السامع فیما ینفعه من تهذیب الاخلاق او من امرالدین
او جیحی جد لدر که خصم عند نه سلم مقبول اولان قضایا دن مرکب
اولان قیاسدر الزام خصم افاده ایدر خصمک عند نه دخی حق و سلم
اولفکده مذموم اولوب قبول ایدر محقق مشارالیه ایه کریمه جد لکن
معنای لغوی اعتباریه منازعه و جدال وجه احسن ایله معناسنه
اولوق اوزره مراد ایتیش دیک دخی ممکن در بو مذکوراته متعلق
قال فی اصول مواذیح هی قضایا الی ثیافت منها الحجة اعلم ان القضية
با اعتبار کونها جزءاً من الحجة یسمی مقدمة و مبتداً فالحجة العقلية اما
ان یکون مقدماً لها قطعیه یسمی برهاناً عند الفلاسفة و دلیل عند
المتکلمین لکن معنی الاخص لان الدلیل المعنی الاعم یطلق علی البرهان
والخطابة و غیرها و اما مقدماً لها طنیة او مشهورة یسمی خطابة عند

الفلاسفة وامارة عند المتكلمين **يدي** سيد الانبياء عليه الصلوة والسلام
 افنديز عباد الله طريق حق اولان ايمان واطاعة دعوت ايله ناموس
 اولد قلبي مبين اولان سالف الذكر اية كريمه ده مسطور بالحكمة قول لرغبي
 برهان و الموعظة الحسنه خطابه وجادلهم جدله اشارت اولن احسان
 ويدكر ينك تفصيلي اشهر مذكورات اوله واقعه قرآن كريم سالف
 البيان اوله عقلية دن دخی خالی اولد یعنی جهندن نه كونه معجزه كبری
 اولد یعنی بوندن قیاس اولنه قرآن كريمه سالف الذكر خطابتی شرح
تا دوره سعد العلامه بوضوح تكملة تصريح ایدر كه حيث قال ان قولنا
 لو كان فيهما الهة الا الله لفسدتا حجة اقناعية والملازمة عادية على
 ما هو اللائق بالخطبيات اى لا تقبلة المنسوبة الى الخطابة وهى الادلة
 المؤلفة من مقدمات مقبولة او منظونة او منها فان العادة جارية
 بوجود التامع والتغالب عند نقد الحاكم **يدي** بو تحريراتن مراد
 حقيرانه مزنا ظلم عليه الرحمة نك دعوى الى الله الخ بيتي ايله نبى اخر الزمان
 خاتم الانبياء بنمبر ذیشان عليه الصلوة والسلام افنديزك سالف الذكر
 وادع الى سبيل ربك بالحكمة الخ آية كريمه سى مطوق تخر اوله عقلية ده
 مذكوره ايله دخی دعوت ناموس اولد یعنی ايا و اشارت اراده ايتديكى
 شرح و بيان اولور قوله فالمستمسكون فاء شرط محذوفه جوابد ما
 مستمسكون اسم فاعلك جمعيد مبتدا در حالة رفع واو ايله در به جار
 مع المحرور مستمسكون به متعلق قدر ضمير صاحب سعادت عليه السلام
 را جعدر تمسك يا شمس قدر تشبث معنائه دخی كلوز و بمثل **مصرع**
 ثابته اولان مستمسكون كذلك اسم فاعلك مبتدا نك خبر بدير مبتدا
 مع خبره شرط محذوفه جوابد رسوال اتمشدر مبتدا مستمسكون كذلك
 خبر دخی مستمسكون اولد فده مبتدا خبرك عينى اولوب مفيد اولماز جواب

متعلقى اعتبار به احدهما اخره مغاير و يعنى اولكى تمسك صاحب
 سعادت افنديزه در ايكنجي تمسك جمله تمسكدر متعلق اعتبار به ثابته
 مغايرت ظاهر در و ميشدر شرط محذوفك تقرير و جزاسى ادا دعى حفرة
 الرسول الى الله فالمستمسكون به مستمسكون بجبل غير منقسم ديك
 نقد برنده در جبل جار مجرور مستمسكون ثابته متعلقدر جبل ايدر
 بعض **شرح** جبل لفظنده استعاره مصرحه واردر ديمش تقريرى
 بو وجهله در كه **ناظم** عليه الرحمة كر داب ممالك صلاله قالمش
 عباد الله سالح فلاح ايمان وهداية دعوت اتمك ايله ناموس اولان
 داعى الى الحق رحمة للعالمين عليه الصلوة والسلام افنديزى نجاة و سلام
 ايصالده جاء عميقة و شمسدرى كنار سلا مته اخراج ايدن جبل مشبه
 تشبيه ابدوب مشبه به اولان جبل لفظنى ذكر و مشبه اولان سرور
 كائنات عليه الصلوة والسلامى مراد اتمك **ناظم** عليه الرحمة استعاره
 مصرحه اتمشدر **مصرع اول** سباق كلام قرينه استعاره اولور لكن
 ظاهر اولان بو محله تشبيه بليغ اولمقد رنة كم **درة المضي** صاحبى
 بو وجهله تحرير ايدر **حيث قال** و فيه تشبيه بليغ حيث تشبه المستمسك
 بالنبي بالمتعلق بجبل وثيق كامل فى الوثوق وحصول الاعتماد ورجاء
 المخلص به تشبيهها للمعقول بالمحسوس و يحتمل الكلام الاستعارة
 المصرفة بان تشبه الداعى بجبل وثيق يتوصل به الى المقصود و قوله
 غير منقسم تر شيع للاستعارة و ميشدر قوله غير منقسم غير كلمة سى حبلك
 صفتيدر منقسمه مضافدر غير منقسم غير منقطع ديكدر جبل بوصفت
 ايله يعنى غير منقسم صفتى ايله توصيفدن مرادى دين محمد نيك
 الى يوم القيام منقطع اولميو ب دوام و متانتة اشارتدر **شرح**
تمسك محمول معنای بيتى بو وجهله تقرير اتمشكه قوله فالمستمسكون

اى اذا كان داعيا الى الله ومرشدا للخدايق اجمعين كان المتشبهون بربه
 والمتميزون بطريقة تشبهون بجبل غير منقطع وعقب الصفات
 السابقة بحديث الدعوة الى سبيل الله لان هذه الدعوة مؤكدة
 معروفة لها يريد من كان داعيا الحق فهو المسحق لان يكون سيدا على
 الاطلاق فيجب ان يتقادوا له ويتمثلوا امره معنى عبارت بيت
اول بغير ذیشان بنی محترم خلقی ایمان و اطاعت حق و دعوت ابدی
ایدی و دعوتی اجابت ایدوب اول بنی محترم یا پشتوب و امنه
تشبث ایدنر بر جبل متینه یا پشتد بركه غیر منقطعده تمسك
 ایدنر منها لكده قالما زادى نجابت و سلمت بولور و يك اوله
 وفي البيت من البديع الشكر والافتباس والاستغارة والتقسيم
 تنيس

سوندى نقد حد ايتله نجه كاسته عزيق بركه احل خيرت و ولحقى
 جه صلاية ووشش بودكلور و سيبى داعي الى الله والمستمسكون به
 مستمسكون بجبل غير منقسم

فان النبي مستغفر بين في فاعلم خلق وفي مستغفر خلق فاعلم
 ولم يدا فاعلم نوه في فاعلم علم ولا مستغفر كرم فاعلم
 فان النبيين في خلق وفي خلق وكم يدا نوه في علم ولا كرم
 فان فو قد ندر اعلالى قال كسيد يقال فافه وفان عليه اوازاد عليه
 من شى و ميشل بعض شراح لغته فانق عالي ويكر و يدي فان فعل
 ما صيدر تحته فاعل ضميرى بغير عليه الصلوة والسلامه راجعده
 النبيين نبيك جميعه لام استغراق ايجوده يقال فان الرجل اقرانه
 اذا عده بالفضائل والشرف و ميشل در النبيين فافه لك مفعوليد
 فعل مع فاعله جمله شى استغرافية در في خلق فافه به متعلقه خلق ففتح

الحى خلقت ظاهره در ما بعدى قريه در كه مراد خلقت ظاهره اوله زيرا
 خلقت عامه خلقت ظاهره وباطنه به عام وشا ملد خلق ثانيا اليه
 مراد خلقت باطنه در شراح الخلق بالفتح الصورة وبالضم السيرة
 كما يقال من فتح خلقه ساء خلقه و ميشل بعض شراح المراد بالخلق حسن
 الصورة من تناسب الاعضاء والالوان والشكال وبالخلق حسن
 السيرة من العلم والعل والحكمة والشفقة وغيرها من محاسن الاخلاق
 وقيل المراد من الاول الكالات الظاهرة المحسوسة والثاني الكالات
 الباطنة الغير المحسوسة بغير عليه الصلوة والسلام افندى خلقت
 وهيته واعتدال وتناسب اعضا وسائر محسناته اكل الناس
 اوله يفتك تفصيلي شاملى شريفه دره و شى عن جابر بن سمرة انه قال
 رايت رسول الله صلى الله عليه وسلم في ليلة اصحان وعليه حلة حمراء
 فجعلت النظر الى وجهه والى القمر فهو احسن في عيني من القمر عن عايشه
 رضى الله عنها قالت وقعت الابرقة من يدي ذات ليلة فدخل النبي
 عليه السلام فوجدتها من ضوء وجهه الكريم قوله وفي خلق بعض الخا جا
 مع المحرور كذلك فان فاعله متعلقه در في خلق كلمة شى قوله في خلق
 او زينة معطوف اولوب محاسن ظاهره محاسن باطنه لك ايات
 وعلامات من اوله يفتنه بنا بغير عليه الصلوة والسلام افندى كالات
 ظاهره وكالات باطنه ده جميع انبياء اعظامه فانق اوله يفتنى بيان اوله
 نبيهم روايت اوله وشكه ان رجلا سئل عينا عن خلق رسول الله صلى
 عليه وسلم فقال كيف اقدرا ان اجصف لك ما استعظمه الله تعالى
 من خلقه حيث يقول و انك لعلى خلق عظيم كذا لك اخلاق كريمة فخر
 كائنات عليه الصلوة والسلامه بعض شراح يازمشدكه عن شقال
 لما قدم رسول الله عليه الصلوة والسلام المدينة اخذ ابو طلحة بيدي

فانطلق من الى رسول الله عليه السلام فقال يا رسول الله اني انا غلام
 كئيب فليخذلك فخدمته في الضر والتفرقوا الله ما قال لي شئ صنعت
 لم صنعت هذا هكذا ولا شئ لم اصنعه لم لم تصنع هذا هكذا ففلم
 ان بهيمة وبركة عليه الصلوة والسلام وصرفت حمة الى انس وهوي
 حين سلم اليه حفظ الله ان شاء ان يصدر عنه شئ يكرهه رسول الله
 صلى الله عليه وسلم **وكذا روى عن انس** كان رسول الله صلى الله عليه
 وسلم احسن خلقاً وعن عائشة قالت ما كان احسن خلقاً من رسول الله
 صلى الله عليه وسلم ما دعاه احد من اصحابه ولا من اجل الا قال ليبيك
 فلذلك انزل الله تعالى وانك لعل خلق عظيم وكذلك روى ابوبكر
 كان صلى الله عليه وسلم لا يغضب لنفسه بل يغضب اذا انتهكت
 حرمة الله وكان اكثر الناس تواضعاً يقضي حاجة اهله ويخفض
 حنا حال للضعفة ويجالس الفقراء ويواكل المساكين وكان اكثر دعاءه
 اللهم احبني مسكيناً وامتنى مسكيناً واحسن في زمرة المساكين وما سئل
 شيئاً قط قال لا وكان اشده حياءً من العذراء في حذر عاهلته **قوله**
 ولم يدانوه ففعل مضارع جمع مذكور لم يقربوه ويكدر مضارعاً بئد
 مدائنة مصدر ندن شتق من مدائنة مقاربة معناسة **در نيم** اية كبر
 وناقته الى اى قرب اية مفسرة يدانوه فعلك فاعلى تحتة بنين
 كلمة سنة راجع ضمير يدانوه واولان ضمير بارز فعلك مفعول به ضمير
 صاحب سعادت افنديزه راجع **دررة المصيبة** صاحبى ويشك ولما كان
 فيه توهم قرب مرتبتهم الى مرتبة عليه الصلوة والسلام كما يوحى قوله
 فان رفعة بقوله ولم يدانوه في علم ولا كرم اى لم يقاربوه من شئ
 من الاخلاق الظاهرة والباطنة التي من جملتها العلم والكرم قوله
 في علم جرائله في خلق اوزريه معطوف قدر كذلك في كرم وحنى بويله در

تنوين ايكسندة وحنى تعظيم الجود حقيقة حال حواجة كانت عليه
 الصلوة وفضل التحيات افنديز علوم اولين واخري عالم خصوصاً
 علم لدن سلطانى وديكرى وصف شريفه بسلطان **ظلم عليه الرحمة**
 بغيره عليه السلام اشرف الانبياء اولد يفته دليل مقامه ولم
 يدانوه في علم ويشد زيرا غير مريده اولان صفاتك اشرفى اية تصف
 اولان ذات بهر حال اول غير مريده اشرف اولور صفت علمك اشرف
 صفت اولد يفته علما اتفاق التمسك بوصفت الشرفه اكانقر به
 وحنى قادرا وليست اوزريه اشرفيتى به رتبة اولور بوندن قياس اولور
نته كيم مستفك وميش ولما كان ههنا منطنة ان يقال اذا كان مرتبة
 اعلا من مراتبهم فمرتبتهم هل هي مرتبة بدرجته ام لا اجاب بنفى القرب
 بقوله ولم يداه تنبيهها على عظم التفاوت وتباين الدرجات **ملكك**
 اشرف اشيا اولد يعنى امام رازى شويله بيان تيمش كه ان العلم اشرف
 شئ من الاشيا التي يصير سبباً للفضل على الغير ولو كان اشرف منه
 لفضل الله تعالى بذلك آدم على الملائكة حين قالوا اجعل فيها من غيب
 فيها ويسفك الدماء انتهى معلوم **اوله** كرم وحنى اشرفيته علمه قريب
 اولمعه صفت كرم ذكرى اختيار اولدى شراح نصيده دن حسن
 الحنفى رحمه الله بوجهه تحقيق مقام مدحده سوال وجواب ابدركه
فان قلت لم خص الناظم صفتى العلم والكرم من بين سائر الصفات
 قلت لما كان المقام مقام تفوقه على سائر الانبياء وذلك التفوق انما
 هو في النبوة والنبوة انما يتم وتكمل بكمال الاستفاضة والافاضة وكما
 لهما انما يتم وتكمل بكمال صفتى العلم والكرم اقتضى المقام نفى قرب
 النبيين منه في تلك الصفتين فضلاً عن ان يساويه احد منهم فيما
 اذا فاقهم فيها فقد فاقهم في سائر الصفات لكونها اتم الصفات

الجحيدة واساسي النعوت الكمالية انتهى خلق الله تعالى بداية شيخ
زاده عليه الرحمة بوجهه حسن ختامه متوفى اوله شدة كماله ما بين
 خلقه وخلقته وعلمه وكرمه قد اشبه اليه في بعض الايات وورد في الاخبار
 الثابتة من الصفات والاصل في جميع ذلك قوله تعالى وعليك لم تكن
تعلم وكان مفضل الله عليك عظيما وتوحيه ان الله تعالى مفضل الانبياء
 بعضهم على بعض فاعطى لكل نبي فضلا ثم جمع الفضل كله وزاد عليه
 حتى صار فضلا عظيما فاعطاه نبينا وقال وكان مفضل الله عليك عظيما
 ثم فنى الى حسن خلقه وجمال خلقه بقوله تعالى والضحى والليل اذ سبحي
 حيث اشعار الضحى من وجهه صلى الله عليه وسلم والليل من صدره
 الزكي واقسم بهما وكفاك شاهدا قوله عليه السلام انا اطلع وحسبك
في غبطة خلقه قوله تعالى وانك لعلی خلق عظيم ودليل عليه انه من الجميع
اعلم قوله تعالى وعليك لم تكن تعلم وزيادة شرفه الم شرح لك صدر ك
وانا هيك في كونه اكرم من ارباب الجود والكرم قوله انا اكرم ولد آدم
صلى الله تعالى عليه وسلم في كل وقت وحين انتهى معناي عبارة بيت
اول سيد الانبياء اولان بغير عالم ليشان جميع انبياء خلق جسد سنة
 حسن صورت وناسبا اعضا وحسن اشكال وتام ملاحات اوزره
 خلق اوله مقده كذلك حسن خلق وطيب الاعراق ومحاسن اخلاقه
 وحسن سيرته فانق وعالى اولدي واندر معني انبياء عظام اول عالم
 حضرت علم وكرمه يا قلته مدبره مساوي اولوق نزهه قالدی چونكه
 شرف ذات اشرف صفات ايله رتبة اتصافه تابع اولمغه اشرف
 جميع صفات اولان علم وكرم ايله اتصاف في بر رتبة ده كه انبياء عظام
 اول رتبة اتصافه تقرب دخي ايدو مدكلى صورته ساير انبياء
 نسبت شرف ذات عليه سنگ اشرفيتي بر رتبة اولمش اولو كه سايرى

اول رتبة شرف ذاته تقرب دخي ايدو مزل خلاصه انبياء عظام اكي وجهه
 فانق وعالى در برى خلقا وخلق و برى اشرف صفات ايله اتصافا لكن
 بر رتبة اتصافه ساير انبياء اكرام اول رتبة يه نائل اولوق وكل تقرب دخي ايدو
 مزل نالنده اولو وفي البيت من البديع الجناس المحرف ومراعاة النظر التقسيم والقافية

تخمين

طوع عوب وشمس صدى آجدر شرافتق الوب شابق ايدو مفضل لك طرق
 رداني عزت حق زين نور ايدو محقق لغات النبين في خلق وفي خلق
 ولم يدا نوه في علم ولا كرم

وكلمهم مفاعيل من رسونا علن لا مدل مستفعلن مثنى فعلن
 عرفان ال مستفعلن بحر اونا علن رثفا من الد مستفعلن ويم فعلن
 وكلمهم من رسول الله مستفعلن عرفان البحر اونا رثفا من الد مستفعلن
 وادو عطفه در كل كل افراد يدر وينورسه كل واحد من الانبياء ويكدر
 واكر كل مجموع اولورسه مجموع الانبياء من حيث المجموع ويك اولور كل
 لفظ مرفوع مبتدأ وجمع ضمير نه مضافه ضمير بيت سابقه نبين
 بكلمه سه ما جوده ملتئم مبتدأ لك خبر يدر مبتدأ مع خبره جمله سي استنباطه
 يا خود كان محذوفه متعلق اولوب فان فعلنك فاعلندن يا خود
 مفعولندن حاله يا جمله سابقه اوزرينه معطوفه من رسول الله
 مؤخر ملتئم بكلمه سه متعلقه بقرا چون تقديم اولمشد راى منه عليه السلام
 لا من غيره ويكدره رسول فقول بمعنى مفعول مرسل معناه ارسل الله
 رسول انزال كتاب ايله بعث اولئان ذات عاليقدره لفظه جدل
 رسولك مضاف اليه يدر عرفا وقوله رثفا ملتئم بكلمه سنك مفعول يدر
 ملتئم بكلمه سي مبتدأ اولان كلمهم لفظك خبرى اولد يفته بنا مبتدأ اسم
 فاعل خبر اولمغه استنادا يدينه بنا عامل اولمشد التماس بمجمله

لغة معنای اولان مطلقا طلب معنا سنده در معنای اصطلاحی مراد و کلام
 زیرا اصطلاحه الناس متساوی الرتب اولان ذوات بنیده کی طلبیدر
 پیغمبر علیه الصلوة والسلام سلطان المرسلین اولد یعنی بی ارتیا بدر
 عرفا بالفتح مصدر در عرف الماء بفرقة اذا اخذته بیده قراء ابو عمر
 و قوله تعالى الا من اغترف غرفة بالفخ والبا قون من القراء قرؤا بضم
 نقل اولنشد به بو محله عرفا من البحر فایت قلتن و جزئی اولمقد
 کنایه در ننه کیم ترکیده در یادن قطره و نیز شارج شیخ زاده یقال
 عرف الماء بیده و اغترف منه امی اخذ منه ملا کفه عرفا و میث
 من البحر کلمه سی عرفا لفظه متعلقدر مکن مصرع اولده مذکور اولان
 رسول کلمه سندن بدل اولمق و مرجدر ملتمس کلمه سنج مفعولی اولمق
 و خی محتملدر قوله اور شفا رشف مصدر در شفت الماء بر شفة بالفتح
 اذا مصته و میثله یعنی ترکیده اتمک معنا سنده اولان مصدر در بعضیدر
 اغزله صوامفدیر لر و میث عرف او زینه معطوفه او کلمه مانعة ثانوی
 جمعنده عناد و یوقدر منع بوا یکیم سندن خالی اولمقد در من الدیم
 بکسر الدال کل نعم دایم و میثله جار مع المجرور رشف کلمه سنده متعلقدر
 و یم نعم و زنده در و یمه بکسر الدال المدوذة و یمه تک جمعیدر و یمه کجبه
 و کوندر اتصال او زده باریده اولان مطر در خلد شیخ زاده علیه الرحمة
 محصول معنای سنی افاده ده و میثله قوله عرفا اور شفا اما مفعول
 ملتمس و الالف واللام فی البحر و الدیم بدل من المضاف الیه ای من بحر
 نوح و سوره و قلبه و باطنه و من و یمه ای فاضله فیکون معناه انهم
 ملتمسون فی کل امر و اما حالان بمعنی اسم الفاعل ای عارفا و راشفین
 ای ملتمسین منه المطالب و المقاصد فی کل حال حال کونهم الملتمسین
 او کما یلعن و قوله من البحر کجوز ان یکون بدل من قوله من رسول الله

فیکون هو البحر للعلوم و الدیم الفیاضة و من شأنه الافاضة و من الانبیاء
 الاستفاضة عنه علیه السلام و بعض شراح بو وجهه معنی و یر میثله
 حیث قال ان جمیع البیتین عارفون من بحر علمه الا اخر اشفون شیخی
 سحاب فضله لما طر شفا قلیدا بالنسبة الی کماله و مقامه و ان کان
 ذلک بالنسبة الیهام امر عظیم و خیر اکثیر فان عرف العارف و رشف
 الراشف بالنسبة الی البحر و الدیم شی قلید و ان کان ما یرشف و عرف
 فی حد ذاته او بالنظر الی العارف و الراشف کبیرا عظیمایا ان جمیلت
 البحر و الدیم عبارة عنه صلی الله علیه وسلم و یکون التعبير عن اخذ
 بعض بالعرف من البحر و عن اخذ بعض بالشف من الدیم اما دوة المظیة
 صاحبی بو وجهه تفصیل معنی ایدر که لما اراد الله تعالی خلق العالم
 خلق روح محمد صلی الله علیه وسلم اول من نور جماله الا حدی کا قال
 علیه السلام اول ما خلق الله روحی و قال انما من الله و المؤمنون معنی ثم
 نظر الیه نظر المحبة فعرف ذلک النور حیا من الله تعالی فقطرات منه
 قطرات فخلق منها ارواح الانبیاء ثم خلق من نور ارواح الانبیاء
 ارواح الاولیاء ثم منها ارواح المؤمنون ثم منها ارواح عصاة المؤمنین
 الخ فاذا عرفت هذا فنقول معنی قوله و کلهم من رسول الله ملتمس
 انهم ملتمسون من بحر وجوده الوجود و من فیض جوده الکمال و الجود لانه
 علیه السلام اصل الوجود و الظاهر و الباطن و الجود باسره محتاج الیه علیه
 السلام فی الوجود و الکمال فوجود الاشیا و کمالها عند وجوده و کماله
 کالغرفة من البحر و قطرة من المطر کا قال عرفا من البحر اور شفا من الدیم
 انتهى فقیر ضعیف بو بیت لطیف معجزة پیرانک معانی غامضه سنده
 ملاحظه عاجزانه بودر که اول من البحر و من الدیم عبارة بکرنده اولان
 الف لام مضاف الیه بن عوض اولمقد من بحر و من کرمه دیکدره

ضمیمه بر پیغمبر افندیزه را جعده را بجز لفظ نه استعاره مصرحه واردر
تفصیلی بوجهله در که **ناظم علیه الرحمه** صاحب سعادت علیه الصلوة
والتحية افندیزه معرفه الله به اولان علم و کمالی ظاهر از خا عظیم
و بی پایان اولمغه بجزه تشبیه ایلدی مشبه به اولان بحر می ذکر ایلدی
مشبه اولان علم و معارف الهیه رسول الله مراد ایلدی کذلک دیم
لفظ نه دخی استعاره مصرحه واردر یعنی **ناظم ذات سلطان** کائنات
علیه الصلوة والسلام افندیزه هادی امت و عالمه عین رحمت اولمغه
فیض کرمی جمله به دانا ساری و واصل اولمغه اول کرم رسول الله
روی ارضه و ما فیها به باعث قوام و حیات اولان امطار متصله به
تشبیه ایلدی مشبه به اولان دیم لفظی که امطار در ذکر ایدیه مشبه اولان
کرم رسول الله مراد ایتیمکه دیم لفظ نه دخی استعاره مصرحه متحقق
اولور بیت اولده ذکر و تصریح اولان فی علم و فی کرم ایلدی مراد بحر کبی
اولان علم رسول الله و امطار متصله کبی اولان کرم رسول الله اولدیفنی
بو استعاره مصرحه لضمنا تفسیر و بیان مقامنده در تفصیلی بوجهله در که
بیت اولده و لم یدانوه فی علم دیش ایدی یعنی انبیا کرام علیه السلام
مساوی اولمق و کل که مساواته یقین دخی اولده مدیر دیدی بو کلامی
بیان و تفسیره محتاج اولمغه اشبو بیت جلیل معجزه اوده و کلام
من رسول الله الحج ایلدی **ناظم علیه الرحمه** بوجهله بیان ایدر که انبیا کرامده
اولان علم و معرفه الله جمله سی علوم و معارف محمدیه دن طلبیدی ایلدی
کندوره واصل اولمشدره لکن علم محمدیه به نسبت اول علوم محمدیه دن
کندوره واصل اولو نائل اولدقدی بکردن قطره در مع هذا اول قطره
دیدیم علم و معرفت انبیا تک ذاتکری مقتضا سجنه نه مرتبه کلی عظیم
و کثیر اولدیفنی ظاهر در ایدی علوم انبیا علم محمدیه به نسبت بمرتبه لوده

بکردن قطره اولدقدی پیغمبر علیه الصلوة والسلام سائر انبیا علیه نیجه
قریب اولور و لم یدانوه فی علم کلامی حق و صحیح اولدیفنی ظاهر اولور کذلک
و لم یدانوه فی کرم کلامک اور شفا من الدیم قوی بیا و تفسیر اولدیفنی
تفصیل مذکوره قیاس اولنه بواجبی کلمه ده اولان استعاره لک قرینه سی
انبیا عظامک حقیقه بکردن عزت و دیندن رشفت طلب ایتدیلر
دیک مراد اولدیفنی قرینه ظاهره در که بکردن مراد علم و معرفت رسول الله
و دیم ایلدی مراد کرم و فیض محمدیه در یو خه حقیقه معهود بحر و معهود امطار
مراد اولدیفنی ظاهر در عزت رشفت کلمه لری شئی جز نیدن کنایه در زیر
بر اوج صوبیه و من در شفه امر جزئی اولمق لازم کلوره الکنایه لفظ
اریدیه لازم معناه تقریبی بحر برینه صادق اولور ایدی بیت سابقه
ربط معنا مناسبتله معنای بیت دیک اولور که انبیا عظام رسالت پناه
علیه الصلوة والسلام افندیزه و لم یدانوه فی العلم و الکرم یعنی علم
و معرفه الله و کرمه مستساوی اولمق و کل تقریب دخی ایده مدیر پس
طلب معرفت الله مطلب اصلی اولمغه و کلام من رسول الله یعنی
جمله انبیا کرام رسول الله دن یعنی بحر علم و معرفه الهیه سندن بر اوج
صو و دیم کرم و فیضند من من من طلب ایدر یعنی انبیا عظامک معارف
الهیه ده علم و کمال لدی ذاتکری کعبه عظیم و کلی اولدیفنی ظاهر کذلک ترقی طلبک
دخی استعداد لربنه نظرا او فر و اکثر ذره لکن پیغمبر علیه الصلوة والسلام
معرفه الله اولان علم و کماله نسبت بکردن بر اوج صو یعنی امر جزئی
و باران ستا ویدن من و رشفت مرتبه سنی امر قلیل و جزئید را ایدی صاحب
سعادت علیه الصلوة والسلام افندیزه ک مقصود اصلی اولان معرفه الله که
علم و کمال و معارف الهیه سنی و ارقیاس علیه نه رتبه لوده اولمق اقتضا ایدر
و فی البيت من البديع المصريح الثاني اما على الاستعارة والتشبيه بجدت

ادانه فنانل محمول معنای عبارت بیت کمال القیاسین بضمون من بحر
علمه عرفا من البحر و ملتمسون من کرمه رشفا من الدیم و یکدر ما

تبیس

محیط معرفه الله اولوب او مجزه کو ملائک ایلد نیلایدنجه غوصه فلو
عجیبی آتسه لاول صویله یل دش عرسو و کلام من رسول الله ملتس
عرفا من البحر اورشفا من الدیم

و واقفون مفا علمن ک لدمی فعلن جعند حد مفا علمن و هم فعلن
من نقطه ال تنقل من علم او فاعلمن من شکله ال ستفعلن حکم فعلن
و واقفون کذیه عیند حد هیم من نقطه العلم او من شکله الحکم
بو بیتک زخاف خشونه عارض اولمشدر یعنی خبن عتبی مصرع اولده
و عند حده عبارتته عارض اولمشدر مستفعلن ایکن مفا علمن اولمشدر
تفصیلی مقدمه مذکور در و او عا طفه در واقفون اسم فاعل جمع
مذکور در قرار فی المكان معناسنه در لازم و متعدی استعمال اولور
وقف الدابة در لر تختنده ضمیر تبیین کلمه سنه راجعده واقفون
ملتس او زینه معطوفه معطوف علیه باعتبار المعنی جمع اولمشدر
عطف صحیح اولور یا خود واقفون محذوف مبتدایک خبریدرم واقفون
ویکدر مبتدا مع خبره جمله سی سالف الذکر ملتس کلمه سنک تختنده
نبیین لفظه راجع ضمیر دن حالده بو احتمال مرتجدر که بو بیت بیت
سابق ایلد مزج ایتیمکله معنی غایت لطیف اولور کاسیجی واقفون کلمه
اطلاع معناسنه اولان وقوف دن وخی کلوزده لدمی ظرفه ظروف مکانیه دن
عند معناسنه در لازم الاضافه در کما قال مولانا جامی ومن الظروف المنية
لدمی بالالف المقصورة وهو مجنی عند والفرق انه يقال المال عند زید
ینما یحضر عنده وینما فی خزانته وان کان غائبا عنه ولا يقال المال لدمی

الاینها یحضره عنده و حکمها انه تجر بها بالاضافه بو مقاده لدمی سکون
او زره مبنی محلا منصوب واقفون کلمه سنک ظرفیدر ضمیر مبنی محلا مجرور
مضاف الیه در لکن بو محله بر مضاف الیه محذوفه لدمی حقیقته
اول محذوفه مضافه تقدیری واقفون لدمی حضرت او مرتبه او حضور
ویکدر دیمشدر بو محله شارح مصنفک تحقیق ایدر که فان قلت کل من عند
ومن لدمی مشترک فی کونها ظرفا فیلزم ههنا کون الفعل الواحد وهو الوقوف
بظروفها مکانین و هو محال فواجهه قلنا ممنوع فان الثاني یعین الاول
کقولهم زید یصلی حول الحواب عند الا سطوانه علی ان الکلام مجاز عن
وصول سائر الانبیاء الی مراتبه صلی الله علیه وسلم کمن یجلس و یجوز
حوم جماعة لا یستطیعون ان یقربوا منه بجلالته کالستطین و من جوام
من الامراء و الخدمه و الحاصل ان مبنی الکلام علی تشبیه هذه الحالة
بذلك الحالة دیمشدر کذلک بعض شراح دیمش فان قلت قد منع النحاة
عمل عامل واحد فی الظروفین من جنس واحد بغير عطف فواجهه ههنا
قلت وجهه ان یکون الثاني بدلا من الاول او بیاناً له کما یقال صلیت
حول المنبر عند الا سطوانه و العمل فی البدل و المبدل منه جائز تأمل
قوله عند ظروف در ظروف مکانیه دن لدمی کلمه سنه نه بدله دیمشدر
لکن حقیقته ینه واقفون کلمه سنک ظرفیدر عند ما بعدنده اولان حد
کلمه سنه مضافه قوله حد هم حد لغته منع معناسنه و مجرمله ایجاب
ایدن جزا معناسنه مثلاً ضرب کبی و قطع ید و مقاص و غیره من حدود الله
کذلک حد سیف و سکینک کسکین اوله سی کذلک حد الشئ غایته
معناسنه کذلک مقام و رتبه و مرتبه معناسنه در ایدم بو محله مقام
ورته معناسنه در یعنی نبیین کند و رتبه و اعتبار لری حدنده حضور
سلطان انبیاء علیه الصلوٰة والسلام طوروب توقف و قرار ایدر

ویکدر قال **دره المضیة** وحد الشئ نهایت و غایت و طرفه و حد الدار
 ماسمت به عن غیرها و يقال فلان تجاوز عن حده ای عن مرتبه و مرتبه
 و هذا المعنی مراد ههنا لان الحد كما يكون في الاعیان يكون في المعانی
 والمراد به ههنا حد الكمال كما يدل عليه ما بعده والظرف مجاز عن المرتبه
 والکمال والفضل انتهى **نه کیم** لسان ترکیده فلان کسه هیچ حدی بزرگتر
 یعنی کند و نه رتبه و مقداری نه در بیلوب و یلجه حرکت این مرتبه عالی
 صاحبک وضع و حرکتی کجه وضع ایدر و حرکت ایدر در حد کلمه سی
 بنیتین لفظه راجع جمع ضمیر نه معنا فذر **قوله** من نقطه جار مجرور کان
 کلمه سه متعلق اولوب من بیانیة اولفده حده کلمه سنی بیان اولور
 کا قال **مولانا جامی** من بجی للبتیین ای لاظهار المقصود من امر مبهم
 و علامته صحته وضع الموصول في موضعه **كقوله تعالى** فاجتنبوا الرجس
 من الاوثان فانک لو کلت فاجتنبوا الرجس الذی هو الوثن لا استقام
 المعنی یا خود جار مجرور کائنا محذوفه متعلق حدون حالد ر صفت
 وخی اولم جا زوره **من نقطه** کائنه کلمه سه متعلق حده حدی بیانور
 نقطه کلمه سی من نقطه الکتاب اذا وضع نقطه علی حروفه و میشلر
بعض شراح نقطه حاصل معنا سیدر که همان نقطه و یکدر و میشلر نقطه
 علم حکمتده اعراسدن اولان جسم تعلیمینک اجزاسند اول خطک
 نهایتدر لکن بو محله مراد حروفاته وضع اولان مشهور و معروف
 نقطه در قوله و شکله الحکم شکله حروفات کتا به وضع اولان اعراب
 و حرکت اولد یغنه **شارح شیخ زاده** تصریح ایدر که الشکله بالفح فغله
 من شکله الکتاب قیده بالاعراب و میشلر بو محله بر آخر معنی بود جمله
 خاطره کلور که من نقطه العلم عبارتنده اولان علم کلمه سنده علمدن
 مراد کتا بدر که کتاب سبب تحصیل علم اولد یغنه نظر سببیت و بیت

علاقه سیده مجاز اولور **نه کیم شراح** النقطة نقطه الکتاب اذا وضع و میشلر
 کذلک **شراح** من حد هم عبارتنده حرف جر اولان کلمه سی کان محذوفه
 متعلق حد کلمه سنی بیانور دید کلری اوزره دیک اولور که انبیاء عظام
 رتبه جلیدر می رتبه رسول الله نسبت کتا بدن نقطه در یعنی کتا بدن
 نقطه دیک خلقک در یادون قطره دید کلری کبی امر جزئیدر دیک مراد
 اولور و اقعاکتاب که بو قدر حروف و حرکات و نقاطدن مجموع
 بر مجله کل مجموعیدر که نسبت نقطه نه قدر شئ جزئی و قلیل المقدار
 اولد یعنی ظاهر در **ناظم** علم لفظی ذکر ایدوب سببیه و سببیه علاقه سیده
 مجاز کتاب مراد ایدوب کتا به نسبت نقطه نک حد و مقداری نه رتبه
 اولد یعنی دار قیاس ایدر دیک مراد ایدر رحمة الله **قوله** من شکله الحکم
 وخی بو که قیاس اولد یعنی حرکت حروف معنا سنده اولان شکله لفظی
 ناظم حکم کلمه سه اضافتی قرینه در که حکم لفظده کتب الحکم دیک
 مراد اولد مجاز حدی اولوب پس حد انبیاء عظام رتبه رسول الله صلی
 علیه الصلوة والسلام نسبت کتب حکمدن حرکت در یعنی کتب حکمیه نه
 نسبت حرکت نک قدر و حد و مقداری نه مرتبه جزئیدر ایشنه قدر
 و خدا نبیای عظام وخی رتبه رسول الله علیه الصلوة والسلام نسبت
 اولد در دیک اولد ایدن موصول معنای عبارت بیت انبیاء عظام
 حضور سلطان کائنا تده کند و حد و رتبه و مقام ملزومه طور در الملک
 حدی کتا بدن نقطه و کتب حکمدن اعرابده یعنی الملک رتبه و مقام
 و حد در می رتبه والای رسول الله نسبت اشکال کتا بدن مجموع و عبارت
 اولان کتا بدن نقطه و کتب حکمدن حرکت قدر در دیک معنا سنی
 مراد ایدر پس انبیاء عظام صلوات الله علی نبیا و علیهم حضرتانک
 رتبه و مقام در می ذاتی حسیده عالی یکین رتبه رسول الله انزه نسبتده

به رتبة لوده عالي وا على المعالي اولم اقتضا ايد رخصه صا **علم** العلم
عبارته اول ان العلم استغراق اجون اولدقه جميع كنه صادون
اولور لكن استغراق عرفي مراد اولفله كتب اسديه اراد سيله كال
كثرت ووفرتي مفيد اولور ايدى بوقدر كتاب ايله نقطه وحركة في تقدير
ونسبتن قوت فت اعلاى مراتبه نه رتبة لفظ اولور كتاب كنون
معنا سده اولد يني محنده مصر حدر **اشبو شرح** وتقرير وواقفون بيت
سابقة عطف اولد يني صورته در اما وواقفون بيت سابقه اولد
ملتسون كله سلك نيتيه راجع ضمير بدن حال اولم احتماليد معنى
ديك اولور كه انبيا عظام جمله سى رسول كرمون استعداد لرى تقدير
علم معرفة اللهدن عزفا من البحر امر جزائى طلب ايدى رسول كرمك
حضور معنوى سنده هر برى على خدم ورتبتهم طور وب واقفون
اولد قلدى حاله كه رتبة مقام سلطان انبيا به نسبت انك رتبة لرى
كن بدن نقطه وكتب حكمتن حركة دره يعنى غايت امر جزائى رتبة
صاحب سعادت افند مزه كوره ديك اولوب مقصود انبيا كرمك
رسالت پناه عليه الصلوة والسلام افند مزون جمله سى نياز وطلبه
وطلب والتجا ايلد كل رينى وحضور سعادته حده ورتبه لرى مقام
سيد الانبيا به نسبت نه رتبة لوده اولد يعنى افاده وبيان ايله مدح
سلطان انبيا ده بوجهد و خي ناظم عليه **الرحمة** تشمير سابق اهتمام ميشد
لكن بومجلده برواجه بعينه بي **شارح ذرة المصنوع** دفع اجون وميشد
واياك ان يتوهم النقص بالانبيا فانهم اكمل خلق الله والكمال انما هو
فى نسبة كمالهم وعلمهم ورتبتهم بالنسبة الى كمال علم نبينا عليه الصلوة
والسلام ورتبة ايدى بوند من صكه فضل وشر اك بومجلده ذاهب
اولد قلدى شرح ووقايق و خي بوجه آتى تماما ذكر ونقل اولدى

قال شيخ زاده رحمه الله ولما كان يحصل بالشكل مزيد تقدم لا يحصل بالنقطة
بالعلم ضم المشكلة بالحكمة فالحاصل ان علوم الكائنات وان كثرت بالنسبة
الى علم الله تعالى بمنزلة نقطة او شكله وشرها بحر وحاتية محد صلي
عليه وسلم فكل رسول ونبي وولى اخذون بقدر القابلية والاستعداد
مآلديه وليس لاحد ان يغدوه او يتقدم عليه انتهى **شارح صاحب ذرة المصنوع**
ولما كان يحصل بذكر الشئ مزيد علم وادراك لا يحصل بذكر النقطة حق
النقطة بالعلم والمشكلة بالحكم واذا العلم لكونه مصدرا شاملا للجميع
بخلاف الحكمة واللام بينهما عوض من المضاف اليه اى علمهم وحكمهم
والمعنى كل من الانبيا عليهم السلام واقفون عند خدم ورتبتهم
من العلم والحكمة وخدمهم بالنسبة الى حده عليه السلام شئ قليل كالنقطة
والمشكلة والحاصل ان علمهم وحكمهم قليل بالنظر الى علمه وحكمه عليه
لان علمه عليه السلام مستفاض من علم الحق بلا واسطة **قال حسن الحنفى**
من الشراح المعنى ان كل واحد من النبيين او مجموع النبيين ملتزمون
من رسول الله صلى الله عليه وسلم عزفا من البحر اورشفا من التيم حال
كونهم واقفين لدى سدة العلية وحضرة السنية وقوف السلطان
عند السلطان فى مقامهم الذين استحقوه بحسب الاستعداد والاستطيات
من تجا وزه نقيرا وهو صلى الله عليه وسلم يعرج فى عالم الملكوت والنظر
الى حسن المعنى حيث جعلنا الواو للحال التى صار الوقوف فيه الاتمام
وهل يحسن فى مقام المدح الا مثل هذا المعنى وان حملت الواو على العطف
كان المعنى ان جميعهم ملتزمون وواقفت انتهى **قال مصنفك** ومعنى
البيت سائر الانبيا واقفون لدى حضرة رسول الله صلى الله عليه وسلم
حيث يقتضيه مراتبهم حال كونهم نقطة العلم او مشكلة الحكم اى اعراب
الحكم وتشبيه ذاك الحضرة باصل الكلمة ووجه الحروف ووجه التشبيه

هو كونه اصلا كجمل الحروف وكون هؤلاء دونه في الرتبة وبمتر له الفع
كالنقطة والاعراب الحائزين حول الكلمة فوجه الشبهة على هذا هو
الاصالة والفرعية انتهى وفي البيت من البديع مراعاة النظر
بين الوقوف والحد ولدي وعند والنقط والشكل والعلم والحكم
تجزيه ١٨

كردي مكتب عرفان وفضلته قدي كليم ايدركوده بك اول عصاي محترى
بيد اندك اولورستفيد هر نهي وواقفون لديه عند حدم
من نقطة العلم او من شكلة الحكم

فهو الذي متفعلن تم منع فاعلن تاه وصو مستفعلن رته فعلن
ثم اصطفاه مستفعلن ه جبي فعلن يا باري الن مستفعلن شم فعلن
فهو الذي تم معناه وصورته ثم اصطفاه جيبا باري التسم
قوله فهو قابو مقامه فانه يتجه وهو ضمير منفصل مبني على مرفوع مبتدأ
الذي اسم موصول تم فعل ما ضميره تامدك كال معنائه در معناه تقدير
مرفوع فذلك فاعليد ضميره مضافا فدر فعل مع فاعله جمله سى اسم
موصول صله سيدر اسم موصول مع صلته جمله سنك محلى مرفوع مبتدأ
خبر يد مبتدأ مع خبره جمله سى اعابن محلى بوقت شرط محذوف فك جوابي
ونتيجه سيدر بوجه آتى تفصيلي ذكر اول نور صورته معناه او زينه معطوف
ضميره مضافا فدر معناه عنى يعنى دن مصدر در اسم مفعول معنائه در
حتى معنى الشئ هو المقصود ويشد كذلك محل قصد معنائه اسم مكان
دخى اولور اصطلاحه معناه ما يستفيد من اللفظ وقد يطلق على مدلول
كل شئ اعم من ان يكون لفظا او غيره **در كذا** شيخ ويشد معنى الرجل
كانه الخاص به او اريد به باهية الكلية وبالصورة مشخصاته ويجوز
ان يكون المراد من الصورة والمعنى ظاهره وباطنه او جسمانية وروحانية

الى غير

الى غير ذلك من المحتملات المناسبة انتهى **قال صاحب الدر** معنى الرجل
فضلته وكاله من العلم والحكم واللفظ والرحمة وغيرها بما يحدح به
الانسان من الاطلاق الحميدة والنخصل المرضية وتام معناه عليه السلام
شوق صدره وترتبة الله له بالعلم والحكمة والتصفية حتى اتمه بالارضاء
والالهامات الى ان تم صورته الباطنة شيئا فشيئا وتام صورته عليه
السلام ظهورا معضاه فاما خشنا بل تصور واستكمالها وزيارتها
في الجسمانية المعندلة وكال القوة وغيرها **شارح حنفى** بوجهه بيا
ايدركه **كما قال** الصورة ما يحدث بعد التركيب من الهيئة والمعنى في
الانسان يطلق على افعاله واخلاقه والصورة يطلق على قايه وفي
القصيدة قد يراد بالمعنى الهوتية المجدية الجامعة بجميع الكالات الانسانية
وبالصورة مشخصات تلك الهوتية المختصة بها التي لا يلبق الا ان يكون
صورة لها بحسب الحسن والجمال والتناسب والقوة والاعتدال انتهى
قوله ثم عا طفه در كند ومعنا سى اولان تراخي ايجو ندر يعنى فخر كاشا
عليه الصلوة والسلام افندرك سعادت بعث اوله بغير صورة ومفا
تام احرار مرتبة كمال سبور قلندون صكره اوله يعنى مفيد در ومرتبة
اصطفاه مرتبة كالدن اعلا اوله يعنى دخى ثم كلمة سى تنبيه در ويشد
فاضى عصفه بو محله ثم تراخي ايجو ندر لكن تراخي في الزمان وكلدر
مراد بلكه تراخي في الرتبة **در ويشد كما قال** فان قلت يلزم من اتيان
كلمة ثم ان يكون اصطفاؤه واتخاذ نبييا بعد تمام المعنى والصورة
بزمان متراخي وليس كذلك قلت ثم هذا ليس للتراخي في الزمان في الرتبة
والترقي من الأدنى الى الأعلى في وصفه فان الاصطفا على الرتبة من تمام
المعنى والصورة ويجوز ان يراد بتمام المعنى والصورة في علم الله تعالى
وتقديره وبالا اصطفاؤه حصوله بالفعل في العلم الظاهر فيكون ثم على

معناه انتهى لكن **شیخ زاهد علیه الرحمه** کلام عضدی بوجه منع و دفع
 ایدر که **ما قال رحمه الله** اذا حلت کلمه ثم علی اصلها يجوز ان يكون اصطفاً
 سبحانه و تعالی آیه انتخابه حبیب مدنی و ان التشریف فی الموضع
 و الا سرى و تکریمه بدیاج الغزة و تاج العلی کما یحکی ان الله تعالی قال یحمد
 ان الملوك اذا آثروا عبداً بآیاء الملک آیه و جعله ملکاً و اعتبار
 بأدرواه لاظهار شرفه علی النشار فای شیئی ترید ان تجعل لک نشاراً
نقال علیه السلام احسن الیک بالمعبودیه یا ربی فارسل الیه سبجاً الذی
 اسرى بعبده لیل و قال هذا ما طلبت و لک احسن من هذا و هو فک
 الینا بحبیثیه فانت حبیب الله **یدی شیخ زاده** نک بوجه جوابی
 بیت مذکوره اولان اصطفاً حبیباً کلامی و خی تام شرح مؤید اولو
توله اصطفاً که و رتدن خلوص و صفوت معناسه اولاً اصطفاً
 اصطفی فعل با صید را اختاره معناسه در ترکیده او کو تندی در سجد
 انتخاب و اختیار ایدى معناسه مستعمل در اصطفاً کلمه سنده اولاً
 ضمیر منفضل صاحب سعادت علیه الصلوة و السلام را جعده
 اصطفی فعلتک مفعولید حبیباً اشبو مفعول ضمیرتون خالده لکن
 اصطفاً فعلتک جعله معناسی تضمین اید حبیباً اصطفاً فعلتک مفعول
 ثانى اولی جاز و در پیشتر بارى تقدیراً مرفوع اصطفاً نک فاعلید
 بارى خالق معناسه در حق بریه خلق معناسه در رب البریه خالق
 المخلوقات و یکدره النسم و النسم روح معناسه درج ضعیف معناسه
 بعض الشراح نسم بالتحریک نسمه کلمه سنگ جمیدره نسمه نقد
 بالتحریک و پیش نسم ترکیده حقیف روز کارده مستعمل **یدی محمول**
 معنای سببی تقدیرده مرحوم و مغفور شارح حسن الحنفی موفق اولو
 اندن اعلا و لیدیر معنی و تعبیردن طبع فقیر بر تقصیر سبب و سبب عجزی

زمین معذرت نهاده اتمکله مرحوم مشار الیه یک تحریری نقل و بیان
 اولد قدز صکره ابیات سابقه نک بیت مزبور نتیجه سنی اولوق اوزره
 تقریر ایدر کتفا و بوجه نقل و تفسیر و امل اولو که **قال رحمه الله** المعنى
 انه صلى الله عليه وسلم لما كانت ذاته بحسب الغطره والاستعداد الذى
 مستحقه لفيض لا يصلح الا لتلك الذات و لکمال لا یلیق الا بها ثم انه رقی
 فی مقام التكلیف بحسب الریاضات والاجتهادات فی العبادات
 والطاعات بحسب الفرائض والنوافل والواجبات کما اشیر بعضها
 فی ابیات السابقة الی مقام تقررت عنه حمم الرجال و كانت الحکمة
 الالهیه مقتضیه ان یبس هذا المعنى التام الا کل خلقه صورة من الجلال
 تناسبه فی الکمال لاجرم كانت صورته اتم الصور و معناه اکل المعنی فحقین
 لمحبوته خالق الصور و واهب العقول لما فیه من الجامیه باعتبار
 الفروع و الاصول فهو ظل الله تعالی فی السموات و الارضین و خلیفته
 بالحدیثه العظمی علی الملائکه و المرسلین فهو الذی تم فی السماء الحسن
 بدر جلاله و کل فی المعانی دیوان کماله فاصطفاً رب العالمین حبیباً
 من بین الانبیاء و المرسلین **معلوم** او که خلاصه معنای سببی و تحریره
شرح علیه الرحمه نک مختاری نقل و تفسیر اولدی جمله سنی سلمدر لکن
 بر معنای آخر و خی بولمنون لطافدن خالی اولمفله بوعبد الضعیفک فکر
 و تصورم بوبیت ابیات سابقه نک نتیجه سنی حکنده اولمقدر تفصیل
 شویله در که ابیات سابقه دن محدسید لکونین و الثقلین الحج بتیدن اشبو
 بیت کلخیه اولان یدی عدد ابیاتک بوبیت کویا نتیجه سنی و اوصاف علیه نک
 مستبسی حکنده اولدیغنی تا فتم علیه الرحمه بوبیتک ابتدا سنده ذکر الیدکی
 فاء جزایه ایدر اشارت ایشدر ایدی بر حرف شرط تقدیر ایدو
 ابیات سابقه مذکوره نک معانی سنگ خلاصه سنی بوجه فعل شرط

مخذوف تقدیر اید کردن صکره بیت مذکور که فهو الذی تم معناه و صورت
 ابیات سابقه تک نتیجه سی اولی و زره خصوصاً فا فا جزایه اولی
 اعتباریه بود وجهه بر معنای لطیف ملاحظه اولی و زره که تقدیر کلام
 ولما کان محمد صلی الله علیه وسلم سید الکونین و الثقلین و نبینا
 الامر الناهی لا اصدق ولا ابر منه احد و الحبيب الذی ترجی شفاعة
 لكل هول من الالهوال والداعی الی الله فهو الجبل المتین فاق النبیین
 خلقا و خلقا و النبیین کلام ملتبس سه و و انفعون لدی حضرت عند حتم
 و رتبهم فهو الذی تم معناه و صورت ثم اصطفاه الله تعالی حبیباً تقدیر
 یدی عدد و هو بیتک اولی و لما کلمه سی ملاحظه و تقدیر اید در و واقعه
 اوصاف مذکوره ملاحظه اولی و زره صورت و معنای پیغمبر اندیز و تام
 اولی اجازرتبه حبیب محبوتیتک اسبابند و مقدما تدر اولی و زره
 تم معناه صورت الح بیت غراسی اسباب مذکوره تک سببی و نتیجه سی
 حکمده اولی و زره کلام فهو الذی تم معناه و صورت الح بیت
 یدی عدد و ابیات سابقه مذکوره تک نتیجه سی و سببی اولی و زره ناظم
علیه الرحمة بیت مرفوعه اولی و زره سالف البیان کلمه تنگ سبب مخذوف
 و زره معطوفه داخل اولی و زره حیثیتدن فا قضیه و شرط مخذوف جزایه
 داخل اولی و زره حیثیتدن فا شرطیه اولی و زره اعتباریه بالاده تقریر
 اولی و زره معانی لطیفه یا اشارت اید و فی بیت من البدیع مراعات النظر
 بین معناه و صورت و اصطفاه حبیباً و بین ثم و ثم جناس التحریف
 تمیم

محبت ازلی قدی ذاتی هر سو تمام نسخی اکبرای موفت مخلو
 تجلیات خدا و بلامکاند بود فهو الذی تم معناه و صورت
 ثم اصطفاه حبیباً باری النسم

منزه مفا علن عن شری فاعلن ک فی محاسن مستفعلن سه فعلن
 مجوز ال مفا علن حسن فی فاعلن غیر من مفا علن شتم فعلن
 منزه عن شریک فی محاسن مجوز الحسن فی غیر منقسم
 منزه لفظاً مرفوع مخذوف مبتدا تک خبریدر معنای منزه تقدیر زره
 شارح مصنفک منزه تنزیهدن اسم مفعول در مبعده و مبتدا معنای
 نقایصدن بزیه و یکدر بعض شراح تنزه و تقدیرن یکسی بر معنای
 و بیش بعضیل منزه پاکدر و یک اید تفسیر تمیض عن شریک جار مجوز
 منزه کلمه سه متعلقدر شریک مشارک معنای در فی محاسن جار مجوز
 شریک لفظنه متعلقدر می حسن حسنک جمیدر حسن ضد قبح اولی و زره
 معنای در با بوجه مراد بیت سابقه مذکور اولی و زره و معنای
 محاسن ضمیر مضافدر ضمیر مبنی محل مجوز مضاف البییدر مجوز الحسن
 فا قضیه و نتیجه در تقدیر می ای اذا کان من منزه عن شریک مجوز الحسن
 فیه الح جوهر اید الماس و با قوت و زمره یکی نفیس معاون معتبر مراد در
 یوخبه ارباب حکمتک شی اذا وجد وجد لا فی موضع دیو ترفیع اید کل
 عرض مقابلی اولی و زره مراد و کلدر جوهر مبتدا در الحسن کلمه سه مضاف
 اصناف سببه بهک مشبهه اضافتی فیه ندر که لجن الما و کمی در
 فیه جار مع المجرور کائن کلمه سه متعلق حسنک صفتیدر یا خود مجوز
 لفظی مبتدا اولی و زره مبتدا تک خبریدر ضمیر سید کائنات علیه الصلوة
 و السلام را جعدر غیر کلمه سی مبتدا اولی و زره لفظنک خبریدر خبریدر
 فیه غیر عبارتنه خبن علتی کلمه سه مستفعلن کلمه یک ایکن فاعلن
 وزنده کلمه در منقسم کلمه سه مضافدر مبتدا مع خبره جمله سی شرط
 مقدرک جوابی اولی و زره تقدیر کلام کما کان النبی صلی الله علیه وسلم
 منزه عن شریک فی محاسن الظاهرة و الباطنه مجوز الحسن فی غیر منقسم

دیکدر نه کیم شارح الجنفی تفصیل آید که قوله جوهر الحسن الباقی منشی علی
 انه لما كان منزها عن التركيب في الحسن كان الحسن محققا به غير منقسم
 اذ لو كان منقسما لكان شاملا على سائر الانبياء لكانوا شركاء له فيه
 واذا كان شركاء له فيكون جوهر الحسن منقسما والمقدر خلافه ديمشدر
 قوله منقسم انقسامه من اسم فاعلدر افتراق معانسه در ياخذ منقسم
 بفتح السين فزات اوله فده اسم مفعول اولور فیه کلمه سی غیر منقسم
 کلمه سنک قائم مقام فاعلدره معنی جوهر الحسن غیر منقسم فیه اولور
 کقولهم المال مشترک فیه یعنی حسن محل اشتراک وکلدر دیک اولور
 فیه کلمه سی منقسم اوزر فیه تقدیمی جائزدر دیمشدر **کما قال المصنفک**
 و تقدیم الطرف مع اسناد قوله المنقسم الیه جائز نص علیه الکشاف
 يقال في قوله تعالى اولئك كان عنه مسؤولا ان عنه فاعل مسؤل قدم لفظا
 للحسن للفناء و شيخ زاده علیه الرحمه قوله غیر منقسم خبر بعد خبر ومعنا
 غیر مشترک فیه بل هو المنفرد بذلك الجوهر الفاضل من معدن الکمال
 و منبع الخبر و صفة الفردية في الحسن و ذکر الجوهر و حدیث عدم الانقسام
 من الحسن و اللطافة مالا يخفى یعنی اصطلاحات حکمتده جوهر فرد که
 جزا لا یجزی و عدم قبول الانقسام جمعیت متناسبات لطیفه در دیک
 مراد اتمیش اوله محمول معنای عبارت **بیت اول پیغمبر ذیشان**
 علیه الصلوة والسلام می حسن ذاتیه سنده شریکدن مبعده و مبرادر
 پس جوهر حسن اول پیغمبر عالیه نده غیر منقسم دره یعنی مصرع اول
 مصرع ثانی یہ کو یا دلیل حکمتده در زیرا اگر می حسن ذاتیه سنده شریک
 اولسه جوهر حسن منقسم اولون لازم کلور شو جوتند که اول جوهر حسنک
 بر مقداری دخی اول شریکده اولون اقتضا اتمیکله بوصورته جوهر
 حسنک بعضیسی اخرده و بعضیسی پیغمبر افند میزده اولو جوهر حسن

انقسام لازم کلور تقدیر ایسه منقسم اولمقدرا بیدای ابیات سابقه
 اولان مدایج و اوصاف علیه یک مجموعی من حیث المجموع لایستدیعینا
 و مصادیق صاحت سعادت علیه الصلوة والسلام مخصوص اولد فیه
 بناء می حسن ذاتیه سنده شریکدن مبعده و مبراً منصف اولو جوهر
 حسن کند و ده غیر منقسم اولد یعنی ظاهر اولور و فی البیت من البیت العالیة
 بین شریک و غیر منقسم و جناس الاشفاق بین می سنده و الحسن
تخمیس

کمال حسن و ملاح و جوهله او می منور ایلدی انوار معرفتده زهی
 کورن اولور حقیقتده دیر او بادشهی منزله عن شریک فی می سنده
 و جوهر الحسن فیه غیر منقسم
 دوع ما ادعت النصارى في بنيتهم تفعلون بهم فان
 و احکم بما مستفعلن شئت مدفا علن حافیه و اح مستفعلن تکم فعلن
 دوع ما ادعت النصارى في بنيتهم و احکم بما شئت مدحافیه و احکم
 دوع يدع دوع امر حاضر در تالشیدن مانیسی استعمال اولمیزد منوک اول
 افعال ندره فاعلی و جو با مستتر انت در خطاب عامده اودا اکثر یا
 دعوای کا و نه ده استعمال اولور فلان آدم یک مدعیدر دیرله یعنی
 کند و ده اولمیان اوصاف جمیده واردر دیو اودا ایدر دیک مراد
 ایدرله اذ عت افتعالدن فعل ما ضیدر اودا و ندر ضمیر متصل منشی محذ
 منصوب مفعولیدر ضمیر ما موصوله را جعده النصارى تقدیر امر فوع
 فاعلیدر جمله سی با موصولک صله سیدر ما موصول مع صلته جمله سی
 محذ منصوب دوع فعلنک مفعولیدر نصارى نضران تک جمعیدر یقال
 رجل نضران و امرأة نضرانية و الجمع نصارى نه کیم سکاری سکران تک
 جمعیدر قوم عینیسی علیه السلام نضرانی اطلاق فی حضرت عیسی ید نفرت

و دعوی است که در کجا قالوا نحن انصار الله قال الشيخ ما ادعاه النصار
هو ما يقضى الى التوليد والحلول والالتحاد والامتناع في حق واجب
الوجود تعالى وتقدس والياء في نصرائي للمبالغة كما في حمري قال في
شرح المقاصد ان الكافر اسم لمن لا ايمان له فان اظهر الايمان فهو
المنافق وان طرأ كفره بعد الايمان فهو المرتد وان قال بالجهنم واكثر
فهو المشرك وان متعبدا ببعض الاديان والكتب المنسوخة فهو الكفاي
كاليهود والنصراني وان كان يقول بقدم الدهر واسناد الحوادث اليه
فهو الدهري وان كان لا يثبت الباري تعالى فهو المعطل وان كان
يعترف بنسبة النبي عليه السلام ويظهر شعار الاسلام ويظن العقائد
التي هي الكفر فهو الذنديق انتهى في بنيتهم حرف جار ادعت فعله
متعلق بمضاف محذوف قدر في حق بنيتهم ويكره هم ضمير نصرايه
راجعه مضاف اليه **قوله** واحكم حكمن امره وهو ان يقضى بانه
كذا وليس كذا سواء الزمت غيرك اوله ويشمل بوقفا مراد
ايقاع النسبة الحكمية او انتزاعها معناسته در كه اوصاف حميد
و مدایحی نسبت و حکم در بوجله حکم لفظی با اید تقدی استند در
باشئت قولنده ما و موصوله در شئت شاء فعلک مخاطبه فعل
مع فا علیه جمله سی ما و موصولک جمله سید موصوله عامه محتاج الیه
اولان ضمیر محذوف قدر شئت تقدیر نوده در **قوله** **تعالى** بيط الزق لمن شاء
ای شاءه تقدیر استند در ما و موصول مع صلتة جمله سی محذوفه
دع کلمه سنک مفعولید دع فعلی جمله سی استینافیه در مدحا
شئت فعلی فا علیه نسبتون یا خود مفعولہ نسبتون تمیز در که
ما و موصولن دخی تمیز اولور نسبتون تمیز مثلا الخوض ممثلی ما و
مثالنده استند لی حوضه نسبتده ابهام وارد در حوض معلوم استند

معلومه طو لمقدره بوندده ابهام یون لکن حوضه ممثلی اولان نه در
بونده ابهام او لمغله ما و کلمه سی بوندسته اولان ابهامی رفع المیده
یا خود مدحا ما شئت فعلک فا علیه نسبتون حال ذرا ای واحکم ما و حا
تقدیر نوده در مدح ثنا بالجمله مدح حک متعلق کاه فعل اولور
مثلا بر شخصک حسن خط یا زو یا زو یعنی مدح کبی و کاه اخلاق
وصفات اولور مثلا زیدک شجا عتبی و علمنی مدح و ثنا و محبوبک
حسنی و اینجونک لطافتنی ثنا کبی یقال مدحت اللؤلؤ علی صفا
در ریه جاز مع المجرور واحکم کلمه سنه متعلقه مدحا لفظنه
دخی تعلقی جاز و میشلر فیه کلمه سنده اولان ضمیر صاحب سعاد
علیه الصلوة والسلام التذیمة راجعه رای فی شأنه و حاله و وصفه
و یکدر ما و احکم حکم معناسته در او لکی و احکم لفظنی تاکید قال
الشیخ واحکم اما بمعنی احکم فیکون تاکید الاول و امر من احکم
القوم الی الحاکم ای تخاکوا الیه و احکم ایقاع النسبة المعقیده اثباتا
او نفیا انتهى قال **الحنفی** و احکم بجی لمعان بجی الامر یقال نزل علی حکم
ای علی امره منه الحاکم لمن یا مرویننی فیتمثل امره و نهیه و منها
ایقاع النسبة و انتزاعها و منها خطا بانه متعلق بافعال
المتکلمین و بعض علما تفصیل استند که احکم حوالا ثار الثابتة به
کاملک و الحکل و غیرها و حکم الشرع عبارة من حکم الله تعالى المتعلق
بافعال المتکلمین ثم قال **الشارح** و احکم المبالغة فی حکم او من
احکم القوم اذار فغوا ما تیخا صمون فیه الی الحاکم و قیل المبالغة
فی القوة و الشدة بمعنى قوله و احکم و ارفع ما حکمت به من المدح
الی الحاکم و السلاطین و لا تحذران یعترض علیک معترض منهم
فی ذلک فان مرتبة عظمت مدحک قد اخضعت لها جباه القیمة

والمملوك والحكام **محمول معنای بیت تاظم علیه الرحمه** اول محدود
 جلیل الشان صاحب سعادت مدح تصداید نمره خطاب ایدر که
 نصارتانک کند و پیغمبر رومی حقنده اوقات ایتد کلری دعوائی کا ذبه
 ترک ایلد یعنی اندر پیغمبر رومی حضرت عیسی مدح تصدیقه واجب الوجوب
 جلت عظمته حضرت رومی ایلد حلول و اتحاد و تولید اوقات ایتد یلر
 او مقوله اوقاتی ترک و تبعید ایلد صفات کالدن و نفوت
 جلال و سمات جالدن **انک حقنده** مراد ایلد بیک مدایحی که نسبت
 وحکم ایلد یا یعنی حکم ایلد اصل توقف ایتد اذن سکانه مرتبه ایتد
 اظلال ایدر سن ایلد ینه حق اوقاتا صدر در یک اوله **و فی البیت الجنا من المظن**
 بین دع ما اذ عت و المشتق فی حکم و احکم و المقابله بین دع و احکم
 و انسب الی مستفعلن ذاته **فا علن ما شئت من مستفعلن شرف فعلن**
 و انسب الی **تفععلن** قدره **فا علن ما شئت من مستفعلن عظم فعلن**
و انسب الی ذاتیه ما شئت من شرف و انسب الی قدره ما شئت من عظم
 و انسب و او عاطفه در انسب امر حاضر در مع **فا علن** جمله سی بیت راقده
 اولان دع او زریه معطوفه ذکر لکن و احکم او زریه عطف تغییر اولن
 مرجحدر **بعض شراح** تفصیل ایدوب تقدیری و اذا عرفت من کمال
 شرفه ما عرفت و من بجا موقوفه جلاله ما علمت و ترکت مثل دعاوی
 النصاری فلک السعه و القرصه فی سبته ای شرف شئت الی حقیقه
 اشرف الحقایق من تناسب الاعضاء و لطافه الجسم و قور العقل
 و طیب العرف و البه عتة و القصاحه و قوة الحواس و شرف النب
 و انواع الشرف و المجد و الکرم و اصفت و انسب الی مرتبه ما قدرت
 من اعتبار العلو و الرفع و العلم **نسب** ترکیده عنوانه استعمال
 ایدر مثل فلان کلامی فلان ادمه عرفت ایتد یلر در لر یعنی اول ادمه

نسب ایتد یلر او سولیشدر در لر معنا سنده در عرب نسبة الیه در لر
 اصنافه الیه معنا سنده در الی ذاته جار مع المجرور **انسب** فعله متعلق
 مفعول به در **ذات** ده ضمیر فتح کائنات علیه الصلوة و السلام و جبر
 ذات حقیقه کذلک هویت مخصوصه به اطلاق اولن و ذات کما صفت
 مقابلیدر و کاه عین شیده استعمال اولن و او شئی جبر اولن عرض
 اولن **ما شئت** ما موصوله در فعل مخاطبه در فعل و **فا علن** جمله سی
 مانک صله سیدر ضمیر عائد محذوف و **ذات** ما شئت دیکدر **ما من شرف**
 محذوف کائنات کلمه سنده متعلقه **ما من** حاله مای بیان اولن و موصول
 مع صله جمله سی محذوف منصوب و انسب فعلک مفعولیدر **من شرف**
 جار مجور **شئت** کلمه سنده متعلقه **شرف** ذاته و حقیقه متعلق
 کالد **قال الشراح** الشرف المجد و السعادة و منه الشریف و یجمع علی
 الاشراف و المراد به النباهه و علو الشان و القدر بمعنی المقدار
 و قد غلب استعماله فی المقدار من الشرف و المجد و منه **قول الشاعر**
 ان کان قدری ما زایت لذکیم فلقد اضعفت بحکم او قالی **قوله**
 من عظم کبر العین و فتح الظاهر بمعنی العظمة و هی زیاده الرتبة فی الوصف
 الجلیل و قيل ان الشرف یختص بوصاف الذاتیه و العظم یعم الذاتیه
 و غیرها **بعض الشراح** عظم عنب و زنده عظم یعظم عطا و عطایه
 مصدر در یقال اذا کبر و بیش عظمة ایلد شرفک فرقی بودر که عظمت
 مرتبه و وصفه متعلق کالد و شرافت حقیقه و ذاته متعلق شرفه
نکته کیم فلان شریف الذات و عظیم القدر در لر **بعض الشراح**
 ههنا متعلقات الخلق و الصورة و یعظم القدر محسن خلقه العظم
 و بیش شرف و عظم کلمه سنده اولان تنوید تعظیم انجوده **قوله**
 و انسب الی قدره مصرعنده و او عاطفه در **انسب** جمله سی مصرع اوله

اولاً من انساب و زرينه معطوفه در باقی مصرع ما نینک اعرابی کبیر
 که قیاس اید ظاهر او و لور **محصل معنای بینی** فضل و شراحت تحریر
 و انیه سندن اعلا به ارتقا فقیر نسبت به متعدد و ملغده اندری تحریر
 و نقل اید اکتفا و لی کور لشد **قال صاحب الدرّة** و المعنی فاغرايتها
 المنی طب الی ذاته الشریف و قدره اللطیف ما اردت من العظمة
 و الشرافة من الکالات الظاهرة و الباطنة بعد ما لم یکن اطراء
 فی حقّه علیه السلام کاطراء النصارى لعیسی علیه السلام **قال الشيخ**
 فی اصل المعنی انک لا تحف من الغلو و الاغراق فی وصف من اثر
 تبلیغ رسالت الافاق و اصف الی ذاته ما شئت من الشرف و الکمال
 و انساب الی قدره ما اردت من العظمة و الجلال فان صفات ذاته
 من المجد و الکبریا و سمات قدره لغایة العزة و العدا حارجه عن
 طوق البشر **قال الخنقی** المعنی انک اذا عرفت بعض ماله من المزايا التي
 یقصر عنها باع البراعة فانسب الی ذاته الشریف ما شئت و اخرته
 من الشرف البازغ و المجد الشامخ و انساب الی قدره العالی ما اردت
 من المنزلة العلیة و المرتبة السنية و لا تقف عند حد و غایة الا
 عند وصف مختص بواجب الوجود حلت عظمته و فی جنبه الوصف
 الجلیل و سع مجال **بیت** لن یبلغ المارج المطری مدا یح و لو اتی بدیع
 بعجزی البشری **و قال البعض** المعنی و انساب الی ذاته ما اردت من شرف فانک
 نمون مصیبا فیه و انساب الی قدره ای قدر و مقدار قصد فانک لا نمون
 مخطئا فیه بل یكون رسول الله صلی الله علیه و سلم فون ذلک انتهى
 و فی **بیت** من البیع استعمال الشرف مع الذات و العظمة مع القدرة امر لا یخفی
تخمیس
 نشارة خاک درنده او نور در صدقک سزا جمیع مدایح جواهری تحفین

قصور عجزانه با نغمه زبان پرانفک و انساب الی ذاته ما شئت من شرف
 و انساب الی قدره ما شئت من عظم
 فان من مض مفاعیلن لرسول فعلن ل الله لی مستفعلن من له فعلن
 حد فنیع مستفعلن رب عن فعلن ه ناطق مفاعیلن بقم فعلن
 فان فضل رسول الله لیس له حد فنیع عنه ناطق بقم
 فافصحی در ان حروف مشبه و ندر فضل اسمیدر لفظه جلالة مضان
 اولان رسول کلمه سه مضان قدر اضافتی بمعنی الامد فضل مصدر در
 فضل فضولا و یور اگر علی اید استعمال اول نور نه زیاده معنای اولو
 یقال فضل علیه ای زاده علیه در بعض شراح الغضیلة عبارة عن الصفة
 الجمیلة الزائدة علی ما یجب من المحی مد **قال الشاعر** ان زارنی فبفضله
 و ان زرت فبفضله فالفضل منسوب الیه لانه من اهله و یشد
 بعض شراح شرف و کمال معنای در شرف نقصک ضدیره فضیلة
 فضله درجه رفیع در رسول مخبر عن کقدر لفظ رسولک ذکر سقت
 اتمکله ضمیر مقامی ایدی مظهر کلدکی اسم رسول الله الذی اوجوه
 یا خود زیاده تمکین و تعظیم اچو ندره و صاحب سعادت افندیزدن
 رسول و حبیب اید بقیه کال فضله بنا و شتر و متعین اولوب
 و هن سامع غیره منساق اولیوب علیه استعمال اید افندیزه
 رسول الله علم اولد یغنه اشارت اتمش اولور لیس له لیس افعال
 ناقصه و ندره اسم جامد اولغده صیغه و تصرف جاری اولماز مفاعلی
 یعنی مطلقدر که کلمه سه لام حرف جر در ضمیر معنی محله مجور و مقدّر
 کا من کلمه سه مستقدر لیس نک خبریدر لیس نک اسمی اولان خداورینه
 حرا یچون تقدیم اولمشدر حد شیک غایتی و نهایتی کیم حدود
 بیت و دارا طرافندون نهایت بولد یعنی غایات و نهایتی در لیس جمله

محل مرئوع ان کلمه سنگ خبر بدرا ان مع خبره جمله سی محذوفند و فصح
 فایده جمله تعلیلیه در تقدیر لا تطمع فی استیفاء کالاته و استقصا
 شرف ذاته فان فضل رسول الله لیس له حد **الح** ای دی فافاضیه
 اولد یعنی ظاهر اولور و غیره فاعطفه در جواب نفی در یوب
 ان مصدریه مقدره اید منصوب فعل مضارع در اعراب یوب اعراب
 افعال باشند در اظهار و بیان معنا کنه در عنه جار مجرور یوب
 کلمه کنه متعلق در ضمیری حد کلمه کنه را جعدز قوله ناطق یوب
 فعلتک فاعلیدر فعل مع فاعله جمله سی تاویل مصدره حد کلمه سی
 او زینه معطوفه لیس له حد غیره عنه دیک اولور ناطق
 نطقن اسم فاعله و سوییچی دیکدر نطق تکلم معنا کنه در بعض
 شرح ای المنطق الفصیح العرب عما فی الضمیر و میسر به محله
 ناطق لفظی بضم لفظیه تفسیر اولد یعنی نطقن مراد نطق ظاهری
 اولوب کلیاتی ادراک معنا کنه نطق باطنی اولد یعنی اشعار
 ایچوندره خلق لم یزل جلت عظمته انسانی سائر حیوانات نطق
 باطنی اید ممتاز ایدوب اثار نطق باطنی اولان نطق ظاهری اید
 و حی ترین ایشدر بضم جار مجرور ناطق لفظیه متعلقه یاخود
 یوب فعله متعلق اولور و ان قولیده فم فانک فنی و یک تخفیفه
 اغزو و هن معنا کنه در فم اصلنده فوه ایدی انون های حذف
 اید کلنده و اعراب به متحمل اولما معین و اودن عوض میم کتورلدی
 فین تصغیر ایشک اصلنده و ایدوب القویه دیرین فانک ضعی
 و واک فنی و یا نک سکونیده در دیدی بو مقامده فمذن مراد
 ذکر محل اراده حال قبلندن مجاز در یاخود مضاف محذوفه
 بلسان الفم دیکدره زیرا نطق و تکلم لسان اید در فم اید و کلمه ر شایع

حنفی معنای بیستی تقریرده و میسر که المعنی بیان الاذن فی نسبة
 و اشاره المادح لذاته الذاک و قدره العالی من الشرف و العظم
 بان فضائله المتوالیه لم تبلغ فی مجری الکمال و مسک العز و الجلال
 الی غایه یقف عند الواصف و نهایت یتوقف لیه المادح فانه
 صلی الله علیه و سلم مظهر کمال من لا یحیط بکماله حضرت و احد و انت
 خیر بانه لما کان الکمال المعقده بین الرجال انما هو کمال الموفقه و کمال
 الموفقه غیر متناه فکمال العارف غیر متناه کذلک انتی **محصول معنی**
بیت ای مدایح سلطان کائنات علیه الصلوٰه و السلام مدح جان شاد
 اولان شعرا بل غت نهاد اول سلطان و ایشانک ذات کریمه
 مرادک قدر شرف و سعادتدن و عظمت قدر و منزلتدن عز و شرف
 اید صقین افراط و اطراد ایدرم ظن ایدم زیرا شعر مدحده خادم
 اولدی لال اظهار عجز ایدی مقال اوصافن ایدکن خیال
 هاتقدن ایدرم برندا تا ظم خموش اول بسته لب حدک کل
 اید ادب بودفته دیک اولمشدی حب شاه عراره برودن صلوات
 بنطو نتیجه تحقیق فضل رسول الله ایچون حد و غایت یوقدر که ان
 بر ناطق و بان اید خبر و یره یعنی نطق و دمان و لسان تقد و فضل
 رسول الله دن عاجز و مدایحک حد و نهایتی بولوب خبر و یرمکن
 قاصد در خلاصه فضائلک حد و غایتی بولم مار که حتی اول حد
 و نهایتی مادح تجاوز ایدیه و افراط و اطراد ایش اول مدایح شرایه
 شایسته ابن الثریا من ید المثنی اول دیک معنا کنه اشارت اولو
 و فی البیت من البدیع مراعات النظیر بین الاعراب و النطق و الفم
تخمین

نقولی لوجه طاق جنان ایدم هر سو انک مدایحی تقدادن استه مک رو

اول و نهات اعداوى بلكه بگو فان فضل رسول الله ليس له
حد فيعرب عنه ما طلق بهضم

لو انما نسبت مستفعلن قدره **فاعلن** اياته **مستفعلن** عظم فعلن
اجبى اسمه **مستفعلن** حين يد **فاعلن** عى وارس **مستفعلن** رمم فعلن
لو انما نسبت قدره اياته عظم **اجبى** اسمه حين يدعى وارس ارم

لو حرف شرطه لو كلكه شك تفصيل اشياء سابق الذكر ابياتك
لو كنت اعلم انى ما اوقرة بينى شرحه بيان اولمشره بومقاده
مذكور اوله شرح بيت مزبوره كفايت ايدى جك مقدار در قال
مولانا جامي رحمه الله لو للمضى وان دخلت على المضارع نحو لو ضربت

ضربت ولو لضرب اضرب بمعنى واحد اى لو وقع شك ضرب
في الماضي فقد وقع معنى ضربك ايضا فيه وقد يستعمل في المستقبل
نحو قوله تعالى ولا تة مؤمنة خير من مشركه ولو اعجبكم وان المشرك

ان لو لا انتفاء الثاني لا انتفاء الاول واستعمال لوبهذه المعنى
هو الكثير المتعارف وقد يستعمل على قصد لزوم الثاني للاول
مع انتفاء اللازم ليستدل به على انتفاء اللزوم كقوله تعالى لو كان

فيها الهة الا الله لعنتنا قال **الشارح** الجنى ان لو بجى لا ثبات
الثاني على تقدير اثبات الاول وعدمه كقوله صلى الله عليه وسلم
نعم العبد صهيبي لو لم يحف الله لم يعصه يعنى ان عدم العصيان

منه ثابت سواء تحقق الخوف او لم يتحقق وقد يجى بمعنى ان كقوله
تعالى ولجنس الذين لو تركوا من خافهم ذرية فيازم الاستقبال بعد
وبجى مصدرية كقوله تعالى يود احدكم لو يعمر الف سنة وعلا متبا

صحة وقوع ان المصدرية موقعها بومقاده لو معناه مشهورى اوله
لا انتفاء الثاني لا انتفاء الاول معناسته وانا نسبت مفاعله بابتك

فعل مضى مؤنشد المناسبة هي الاشتراك في شىء او اكثر معناسته در
قدره بالنصب مفعوليه اياته ناسبت فعلتك فاعليه مفعول

فاعل او زينة احتما ما تقديم اولمشره قدر شىء مبلغه في الكمال
والنقصا ندره لكن غلبة استعالي كمال معناسته دره خصوصاً عند

الاطلاق مقصود كالدور بمقاده مراد قدره اى مبلغه ومنزلة
من العلو والرفعة والكمال معناسته اياته ناسبت فعلتك

فا عليه اية كلمة شك جمعيه راية علامة معناسته در نه كيم معجزة
نبوى علامة نبوت اولمشره اية دبر لره معجرات مقام دعواوه
اظهار اوله حوارن عاداته هر برى اية نبوت در زمانه سعاد

نبوت درنده ظهور ايدى ما اياته معجرات ديمر قبل النبوت ظهور ايدى
ارحاصات و ميشد در عظم قدره وعظمة وجلالة ويكدر معنى
عظمت وجلالت بوشدن اكر قدره مائل الى اليدى معناسته اوله

ناسبت فعلتك فاعله نسبت بتميز در اياته بالرفع ناسبت فعلتك
فا عليه ضميره مضافا قدر ناسبت مع فاعله جده شك اعرابه محلى
يوق فعل شرطه بومحله ناطقه تخطئه ايتشدركه ايات جمعه

ضميره مضافا قدر جمع مضاف اوله عموم اقتضا ايدى پس جميع اية قدر
رسول الله عظم وجلالة مائل وكدر مذكر شريفى جمعيه سنده عليه
ويك اوله راية عام ذكر اولمشره ايات قرآنيه وحقى مائل اوله

بوايسه خطا درو ميشد **شارح شيخ** زاده توجيه ايدى كما قال واراد
بالايات امارات نبوية مثل خاتم النبوة وتظليل الغمامه ومعجزة
سوى القرآن لانه صفة الله تعالى فلا يناسب شيئا لذاته **وكما قال**
قال الزركشى وهذا البيت ما كثر فيه الاشكال فان قوله اياته جمع
مضاف وقد تقرر في محله ان الجمع المضاف يستغرق فيم تكليف

يصح ان يقال ان اياته غير مناسبة لقدره ومن جعلتها القرآن الذي
هو صفات الله فيلزم ان يكون قدره عليه السلام اعظم من القرآن
العظيم وذلك خطأ بواشكالك جوابه **قاصي** عصفور يوركه اياته
ضميرى سب كائنات عليه الصلوة والسلام را جعد عموم سب
كائناتك ايات ومعجزاته دره يعنى نبوته علامات ظاهره
وباطنه سند در قران كريم انده داخل كذا ذكره اول ايات الله
نته كيم ناظم ايات حق الحج بنينه تصيح ايده جكدرو **كما قال صاحب**
الدره في جوابه ان كلام الناظم على عمومه فان اياته مخلوقة والنبي
عليه السلام افضل المخلوقين ولا يرد القرآن لانا نقول القرآن
لفظ مشترك يطلق ويراد به الكلام القائم بالذات الواجبة الوجود
كالحيوة والعلم والقدرة وقد يطلق ويراد به النظم الذي وقع به
الاعجاز في حق النبي عليه السلام وهو بهذا المعنى ليس بقديم نفيح
افضلية عليه السلام بهذا المعنى **معلوم اوله** كه بجوابك فهم تحقيقه
اولاً علم كلامه بيان اوله يعنى اوزره كلام نفسى اليه كلام لفظي
كركي كيه بلكه متوقف لازمه حاله ن اولمغه نقل ونقرينه عاجز
بوكونه تشهير سابق فلم همت واهتمام اولنور كه كلام الله اكي مفا
اطلاق اولنور بريسى كلام نفسى ايكجى كلام لفظي **ايدي** كلام نفسى
صفة قديمه در ذات حقه قائمه دره سهار صفات ذاتية كيه
ازليده معتزلي بوني انكارا تيد يذات حقه بويده صفت يوتد
كلام الله وار در انكارا تيمز لكن بوصفت وكدر بلكه حقيقتده
كلام الله ديكيز كلام لفظي در كه بين دفتي المصحف نذكر وقرات
اولنور نظم كيمر ويدلر **اشاعره** كلام نفسى في اثبات ايدي
لكن كلام لفظي في دفتي انكارا تيمز اول دفتي كلام الله در ديدي

معتزلة لك كلام لفظي لك كلام الله در ديدي كيمر **ايدي** اول
كلام لفظي بين الدفتين مصحف شريفه اشكاله في سطوره ومقروا
نظم كيمر كيه سابق الذكر كلام نفسى اول كلام لفظي لك كلام الله
اشاعره اكا دفتي كلام الله در **نته** كيم معتزلي عندده كلام الله حق
اول كلام لفظي **در قال العلامة** في شرح المواقف قالت المعتزلة
كلام الله تعالى اصوات وحروف ليست قائمة بذات الله تعالى
بل مخلقة الله تعالى في غيره كاللوح المحفوظ او جبريل او في النبي عليه السلام
وهذا الذي قاله المعتزلة لا تنكره بل نقول به ونسبها كلاما لفظيا
ونعترف بجدوده وعدم قيامه بذات الله تعالى له لكان ثبت امراً
وراء ذلك وهو المعنى القائم بذات الله تعالى يعبر عنه بالفاظ وتقول
هو كلام الله حقيقة وهو قديم بذاته ونزعم انه غير العبارات اذ
قد تختلف العبارات بالاقوام ولا تختلف ذلك المعنى النفسى
قال العلامة السعدي في **شرح المقاصد** فان قلت انه علم بالضرورة من
دين النبي صلى الله عليه وسلم حتى العوام والصبيان ان القرآن
هو هذا المؤلف المنتظم من الحروف المسموعة المفتحة بالتمجيد
المحمدة بالتعويذ وعليه انعقاد جماع السلف وكذلك علم ان اشهر
وثبت بالنص والاجماع والمجرب من خواص القرآن والمتحدي به
انما يصدق على هذا المؤلف الحادث لا المعنى القديم جوابه انه لا نزاع
في اطلاق اسم القرآن وكلام الله بطريق الاشتراك على هذا المؤلف
الحادث وهو المتعارف عند العامة والقراء والفقهاء واليه ترجع
الخواص ثم اطلاق كلام الله على هذا المنتظم ليس بمجوز انه دال على كلام
القديم بل لان له اختصاص اخر بالله تعالى وهو انه اشارة واوجه
برقومية واشكاله في اللوح المحفوظ **كقوله تعالى** بل هو قران مجيد في لوح

محفوظ و اوجده بحروفه واصواته في لسان الملك كقوله تعالى نزل به
الروح الامين ايمى بوقضيد تدن ظاهر اولد كيه قران كريم لفظ
مشترك اولمق اوزره ايكي معنایه اطلاق اولنورميش بركلام نفسى
قديم كه ذات حقه قائم صفة ذاتية و برى كلام لفظى كه حروف
مستوعده دن مؤلف و مقرو مصحف شريفه مسطور نظم كرمير
پس تاظمك بيت مزبوره اولان اياته كلمه سنك عمومى اعتباريه
شامل اولد ينى ايات كلام لفظي زره زير اياته و معجزه و متحدى به
اولان كلام لفظي پس بغير زيشان عليه الصلوة والسلام
افنديزك قدر نه كلام لفظى اولان ايات كريمه شامل اولمق قدر
رسول الله اندن اعلا و اجلا اولمقده قطعا محذور متصور دكلدر
زيرا كلام لفظى محتجج باري و حادث اولد ينى كاسبق دخول علما
تصريح اتديزه افضل مخلوقات اولد ينى مخصوص ايله ثابت اولان
حبيب رب العالمينك قدرى اندن افضل و اعظم اولد ينى ظاهر
ايمى شارح درة المصنبة بك سبقت ايدن مقام جوابده اولان
كلامى بوقضيدات ايله معلوم اولور لكن بواعتراض و جوابك
تفصيلي بوجوه در كه بيت مزبوره اولان ايات قولى چونكه عامدر
كلام لفظى به شامل اولد ينى كيه صفات قديمه دن و ديكر كلام
نفسى به و خى شاملدر اياته كلمه سنى كلام لفظى به تخصيص تقيد
بلا مختص صدر بهر حال كلام نفسى به و خى شامل اولمق قدر رسول الله
من جهة العظم كلام نفيدن اعلا اولمق لازم كلوره يه محذور
ترتيب ايدرديشلره دفع اعتراض بوجوه اولمشدر كه بيت مزبور
اولان اياته كلمه سندن مراد چونكه معجزه اولان ايات كلام
نفسى دكلدره زيرا كلام نفسى ذات حقه قائم صفت الهيدر متحدى به

اولوب الزام حصفا ايدرا عجز ظاهره اندن ملحوظ دكلدر بلكه صفت
اعجاز اولان بدعت و اعجاز و سلاست الفاظ و دلالت دقايق
معنى ايله فصحا و خطا في عاجز ايلين معجزه كبر اكلام لفظي در كه
بغير عليه السلام ايتى معجزه سى اول كلام لفظي در بوجه صفت
بارى اولان كلام نفسى دكلدره زيرا كلام نفسى صفة الله در معجزه رسول الله
اولمق متصور دكلدر پس اياته ضميرى بغير عليه السلام راجع اولمق
ايتى مقيد اولمش اولوره يعنى بغير برك ايتى ديكر اولوره بغير برك
ايتى كه معجزه سى تفصيل اولد ينى اوزره كلام لفظي ايمى كلام نفسى
بيت مزبوره اولان اياته كلمه سنك مشمول اولماز ديوا اعتراض
دفع اولنور بعض شراح بيت مزبوره ايراد اولنان اصل سؤالي ايا زه
اولان عموم سلب عمومدر بوجه عموم سلب دكلدر بوقضيدات
ايدكلدى اوزره تكلفات ايله ويردكلدى جوابدن على مقال مناسب
كورلمشدر قوله احيى افعال باسند من احيى يحيى احيادون مشتقدر
فعل مضارع حيات هي سدا الحسن والحكة ايله تعريف اولمشدر
احيا احوال حيات در اسم احياءك فاعليدر ضميره مضاف در
ضمير سيد كائنات عليه الصلوة والسلام راجعدر احيا جمله سى جزاء
شرطدر جمله شرطية استغانية در اسم لفظى بومحله علمه مرادف اسم
اعلامدن اسم مراد در و كا هي اسم فعل و حرف مقابلي معناده استعمال
اولنور حين ظروف زمانية دن وقت معناسنه در تقدير فى ايله ظرف
زمان بهم فعلك مفعول فيهى اولور نحوه مصرعدر كه ان المبهم من الزمان
بالم يعتبر له حد كالحين والوقت والمحدود من الزمان ما يعتبر له حد
ونهاية كالיום والشهر وعند دخول لفظه فى او عند تقديره يكون
كل منها ظافرا بدعى جمله سنى مضافدر ايدعى دعوتدن شتى فعل مضاف

مجهول در نائب فاعلی اسم کلمه سینه راجع ضمیر در اصلی یعنی به در لکن
 ضرورة شعرا چون به لفظی حذف اولنوب فاعل ضمیری یعنی تختنده
 ضمیر را و لمشد به ضمیری اسم کلمه سی نه راجع در و عی الله ویرای سینه
 و یکدره کذلک دعاه بزید ای سماء زید دعا و ای طلبه شیخ زاده ضمیر
 یعنی راجع الی الله ای حین یعنی مقالی با سینه و یسئل و میسئل و میسئل
 جمله سی محله مجور حین کلمه سنگ مضاف الیهیدر فعل مضارع ایله تغییر
 استمرار و تجدوی افاده ایچونوره یعنی دایما علی وجه الاستمرار هر وقت
 دعا اولنسه حال بویه در تخلف یو قدر و یک اولوره یعنی کلمه سنی
 اسم رسول الله اولان علم محدثیه به نسبتدن ناظک مرادی برهم بالیه
 احیاده اسم کریمینی یاد و ذکر کفایت ایدر معنا سی ایله عظیم قدرتی
 اشعار زوره یعنی درگاه حقده تفرغ و طلب و دعا و اسم شریف محدثی
 ایله دعا اولنسه مثلا بحی محمد و یک کبی بهر حال مستجاب اولور استرسه
 دعا اولان شی خوارن عادات مقوله سینه اولسون مثلاً جو روش
 موئی کمکلرین حق تعالی تک احیاسنی دعا اینک کبی که اسم شریفی
 الی احیا ایدر **ایدی** احیی اسم حین یعنی دارس الرم مصرعک مال
 معناسی بودر که عند الله اولان قدر رسول اللهی نه مرتبه زاده اولدغی
 بیاندرد و ارس احیا فعلک مفعولیدر احیای اسم شریفه نسبت مجاز
 فی النسبه مجاز عقیدره زیرا احیا ایدن حقیقتده باری تعالی دره
 دارس در سندر علی معناسه در که ترکیده جو روش فارسیده فرسوج
 و یکدره دارس الرم جو روش تک پاره سی و یک اولوره رزم جمع
 زمره روحی القطعة البالی من العظم و میسئل بوجه موصوف محدثه
 ای شخصاً دارس الرم تقدیرنده اولور و میسئل لکن بعضی شراح موصوف
 صفة اصنافی بتیلندن جرد قطیفه مثللو در که دارس الرم و یک

رزم دارس یعنی جو روش کمکلر و یکدر حتی شراح مصنفک الرم تحتل
 ان يكون من قبيل عاصي العروق ای الرم الدارسة و میسئل **محصل**
 معنای بیت اگر اول پیغمبر و بیان علیه السلام آیات معجزاتی من جهة
 الجدة والعظم قدرته مائل و مناسب اولیدی یعنی قدرته کوره
 اولیدی اسم شریفی ایله دعا اولنغی حینده یعنی علم کریمی یاد و ذکر
 ایله دعا اولنغی وقتده اول اسم شریف جو روش عظمی احیا ایدر
 لکن بنیات معجزاتی من جهة العظم قدرته مائل اولیدی پس اسم شریفی
 احیای دارس الرم اینک اولیدی یعنی بوا حیا معجزة باهره سی وقوع
 بولیدی زیرا عظم قدرته مائل و کلد که عظم و قدر و شانی اندن نیجه
 مرتبه برتر و اعلا در مساوی و مناسب و کلد رزم مطلوب اولان ای
 بالغیب در یوخت بعد المعاینه والرؤیه ایمان نفع و بریز فائده سی یوقدر
قال الله تعالی بوم یائی بعض آیات ربک لا یفیع نفسا ایمانها لم یکن
 امنت من قبل الی آخره کذلک محمول معنای بتینده کبار علما شریک
 کلامی وخی زیاده ایضاح ایچون نقل و تحویر اولنشد **قال صاحب الدرة**
 والمعنی لو كانت آیات علیه السلام ماثلة لقدره الشریف ومقامه
 المنیف حی اسم المبارک العظام الریمة البالیة اذا قیل اللهم بحق
 محمد حی هذا المیت فیحیی ویکون حیا اموات باسمه الشریف
 من آیات علیه السلام لکن حیث لم یکن آیات ماثلة لقدره لم یجعل هذه
 الاحیاء من معجزاته لنقیضه عن قدره الرفیع **قال شیخ زاده** فخال
 المعنی انه لو كانت آیات العظام مناسبة بمقدار کماله لا حی الله
 ببرکة اسمه اموات العظام کما احیا بمیان ذاته اموات القلوب والارواح
 لکن اقتضت حکم الالهیه ستر غایات کماله و اخفاء نهايات عظمت
 قدره و جلالة اما لیمتاز المصدق المؤمن بالغیب عن التماری فی غواة

الشك والريب ان التعديقات والعبادات عن ظهر الغيب بغيرها
وبعد بروز الايات وظهور الدلالات لا تنفع نفسها ايمانها **وقال**
بعضهم يعني ان قدره اجل واعظم من معجزاته ولو كانت اياته كقدره لاجي
اسمه العظام الدارسة وفي البيت من البديع المقابلة بين ودارس في اجي اسمه
تمت

او حده در شرفی عند خالق ذی المن مقربین کرام آیتدی در کهن مسکن
علو نامد شان ورتبه کله کس لونا سبت قدره اياته عطا
اجي اسمه حين يدعى دارس الرقم

لم یحکن مستفعلن نایا فاعلن یعنی العقول مستفعلن ل بها فعلن
حرصا علی مستفعلن نایا فلم فاعلن رتب ولم مستفعلن نهم فعلن
لم یحکن نایا یعنی العقول بها حرصا علینا فلم رتب ولم نهم
لم یحکن فعل مضارع امتحان در اختیار و تجربه معنا سکه در حرف
جازم الیه مجزوم در اصلنده امتحنا آیدی حرف لازم کله کله نون عا
نون ضمیره او غام اولمشدر فاعلی ضمیری پیغمبر می علیه الصلوة
والسلاوة را جعذر مفعولی بارز متصل اولان مشکلم مع الغیر ضمیر در
جمله سی جمله استینافیه در بایعنی ما موصوله در با حرف جر یمتحنایه
متعلقدر بایعنی در و بجای بادن ماضیسی عیبی دره رضی کبی لغیف مقرون
بعجزه معنا سکه در فقراتک اذا عیبی المصلی عن القیام ای عجز فی صلوة
عن القیام و یکدر العقول فاعلیدر جمله سی ما موصولک صله سید
ما موصول مع صلته جمله سی محلا مجزوم با الیه یمتحنایه متعلقدر به در
با حرف جر در ضمیر مبنی محلا مجزوم بایعنی فعلنه متعلقدر ضمیر مایه جعذر
عقول عقلک جمعیدر عقل جوف معنا یه اطلاق اولنور اوله هر کسک
اندون انا الیه تغییر الید کی برنده نه حال و نه محل کلیاتی مدرک اولان

نفس ناطقة یه نایا امور حسنه و فیتیحه فی ممتیز قوه دراکه یه که شرعه
مدار تکلیف بودر نایا کلیاتی بالذات جزئیاتی بواسطه الالات
مستبانه لادراک اولان قوه دراکه یه اطلاق اولنور و میسر لکن
بودخی معنای اول اولان نفس ناطقه تک مفسر بیدر بومقاده مرا
بو معنای نایا اوزره عقدر حرصا لفظا منصوب لم یحکن فاعلک
مفعول له سیدر بعض شراح لم یحکن نایا ولم یحکن فاعلک علی الله علیه
وسلم نایا یحکن عن ادراک العقول لاجل حرصه علی تحقیق الامر علینا
و میسر در حرص بر شیه افراط شوق و شهوت و شدت بر عبود
علینا جازم مع المجزوم حرصا قولنه متعلقدر فلم رتب فاجزایه در
شرط محذوفه جواب مفاصله در رتب از تبا بدن شک و شبهه
معنا سکه در شک خجک وقوعنده و عدم وقوعنده ترد و ایدو
بر طریقی ترجیح ایده میوب طرفین حکم شک اولان شخص عنده مساو
اولوب یعنی شک ایدن کمنه عنده طرفین حکم مساوی اولو
بر طرف مجزوم اولمد یعنی صورتدر شک تحقیق ایدر رتب فعل فاعلدر
مفعولی محذوفدر ای فلم شک فیما اثبتی به علیه السلام من طرف
الحق من الاعتقادات و یکدره رتب جمله سی محذوف حرف شرطک
جزاسی و نتیجه سیدر تقدیر کلامه لما لم یحکن نایا یعنی العقول یه فلم
رتب فیما اثبتنا من الاعتقادات الحق و یکدره زبر اعقولک تحیر
اولدینی شی الیه امتحان شک وارتیابی موجب اوله جفی ظاهر در لم نهم
حرف لم زانده در تاکید ایچوندره نهم رتب اوزرینه معطوفدر نفس
مشکلم مع الغیر در حام یمیم هیما و هیما نایا اذا تحیر و میسر در یعنی
هیما ن جیرت معنا سکه در بوبیت شاعر در حام قلبی فی حبه و هواه
و ابی القلب ان یجت سواه محصول معنای عبارت بیت صاحب سعاد

پیغمبر می علیه الصلوة والسلام افندیز بزم هدا یتیمه فوط سوت و عبته
 بنا عقول قبولنده عا جز اولد یعنی شی ایله بزی امتحان و تجربه یتیمه
 یعنی عقل درک و اعتقاد و قبولنده عا جز اولد یعنی شی ایله بزی
 تصدیق و قبول ایدرمی دیوا امتحان و ابتلا یتیمه پس یعنی اذاکا
 کذلک بز دخی شک و ارتباب یتیمه و متحیر اولدق بلا شبهه
 و ارتباب اعتقاد و قبول ایدک و اصل سرحد سلامت و هدایت
 اولدق خلاصه طرف حقن پیغمبر می علیه السلام کتیا پور قرا
 معتقدات درک و اعتقادنده عقل عا جز امور الیه تکلیف
 و امتحان و ابتلا اولدی بز دخی شک و ارتباب یتیمه
 متحیر اولیوب اعتقاد و قبول ایدک بود دخی حقا که پیغمبر می
 علیه الصلوة والسلام افندیز بزم برکات یمن و سعادت تدور
 دیک ترا اوله یا خود بیت سابقه مذکور اولان عدم احیاء
 عظامک فائده و ثمره سنی وجه اخر ایله بیاندر یعنی اول سلطان
 المرسلین اولان پیغمبر می علیه السلام کتیا جلات قدرته مماثل یتیمه
 و معجزه اسم شریفی حین دعا و عظام ریمه یی احیاء یتیمه ایدی
 لکن بو معجزه کبری عظمت قدرته مماثل اولمغله وقوع بولدی بوند
 ما عدا استبوا حیا عقولک عا جز اولد یعنی شی ایله امتحان ایدی بزی
 درک و قبولنده عقولک عا جز اولد یعنی شی ایله حرا علی هدایتنا
 امتحان یتیمه یوخته حضرت عیسی صلوات الله علی نبیا و علیه خیر
 بنفسه دعا ایدوب یتیمه احیاء ایدی عقول قومی اذاک حکمتن
 عا جز و متحیر اولوب حلول و اتحاد و ذاهب و آب و آبن و روح
 القدس و تغییر یتیمه کبری اقا نیم نمته اثبات یتیمه حضرت عیسی
 احیاء کند و دعا ایدی پیغمبر می افندیز بزم کند و دکل اسم شریفی ایله

دعا اولد قده اسم شریفی عظام ریمه یی احیاء یتیمه کتیا بزم
 مقام تعجب و خیرت اولمغله بود مقوله ابتلا و عقول عا جز اولد
 شی ایله بزی امتحان یتیمه پس بز دخی طرف حقن کتور دیک تعقا
 حقه یی اصل شک و ارتباب یتیمه و متحیر اولیوب تصدیق
 و قبول ایدوب حمد الله تعالی و اصل ساحل نجات هدایت اولد
 دیک معنا سنده پیغمبر می افندیز بزم بواته مرحومه یی محض رحمت و هدایت
 اولد یعنی بیان ایله مدایح علیه یی صورت اخر ایله مسار عذر بود معنای
 مؤید کبار شرا حک و دخی کتیا بزمی زیاده تحقیق و اطلاع اکون تفصیل
 اولدی قال صاحب الدرّة والمعنی لم یجربنا علیه السلام بشی تعجز
 القول عنه ما یعلق بباطن الشریعة من الاسرار الالهیه و الحکم
 الرتانیة حرا علی هدایتنا الله فضل بالشک و الشبهة کما ضل
 قوم عیسی علیه السلام قال شیخ زاده و حاصل المعنی ما کلفنا بما تعجز
 عن العمل به اصحاب العقول و ما حملنا ما لا طاقه لنا به ببرکة الرسول
 بل وضع الله بحجة عنا الاصرار و الاغلال و رفع التکالیف الشاقة الی
 کانت علی الامم السابقة فلم نشک فی العقاید الدینیة ان من العلوم
 ان الانسان اذا وقع فی خطب معجز برتاب و یغلط و یضعف حربه
 ثم قال الحنفی علیهم الرحمة المعنی ان عدم ارتبابنا فی الاعتقادات الخفیة
 و الاحکام الشرعیة حیث لم یكلفنا التکالیف الشاقة مثل کلفت
 الامم السابقة من قبلنا حرا علی هدایتنا و هذا هو المعنی الظاهر
 من البیت ولا یبعد ان یجمل علی ان التاظم قصد من البیت بقلیل
 عدم احیاء اسمہ صلی الله علیه و سلم العظام الریمه مع ان مستاه
 احیى القلوب المیتة او تحقیق ذلک انه لوا حی اسمہ المولی لنا هت
 العقول فیه و تحیرت الاضحیاء فی معانیه و لربما دئی ذلک الی الغلو

والواقع في الضلالة كما وقعت النصارى في التخليد في الحياة العالية
أي لم يحيي اسمه الموتي لئلا يمتحنوا بما يكمل عن درك عقولنا لئلا نقع
في الشك والارتياح حرصا علينا في ارتكاب طريق الصواب وذلك
من كرم واهب العطايا وإفانة الرسول بالبرايا ويؤيد هذا المعنى
معنى البيت الذي بعده حيث يقول اعني الوري منهم معناه الخ انتهى

تجسس

نظامی دره جبه عقول ایستهی سزای ریبده هیچ ارتکاب روی
رواده کورید کندن تحیر و لهی لم یمتحنوا بما یغیی العقول به
حرصا علينا ولم نرتب ولم نهم

اعنی الوری ستفعلن منهم مع فا علن ناه فلی مستفعلن سیری فعلن
للقرب وال مستفعلن بعد فی فا علن غیر من فا علن فعلن
اعنی الوری منهم معناه فلیس بری للقرب والبعد فیه غیر من هم

اعنی فعل یا ضییرا عیا و ندره اعجاز معناسنه در عی عجز و روی تقدیرا
منصوب مفعولید و روی خلق و یکدر الف لام استفراغ او لغله
لا یثیده عنه فرد معناسنه جمیع خلق عالمه شامدر منهم اعیانک
فا علیدر معنا کلمه سنه مضایدر معنا وخی ضمیره مضایدرهم لغفل
ادراک معناسنه در معنا لفظه کن مقصود و منضم اولان شییه درل
معنی الرجل کماله و فضله المختص به و یثیدر معناه ده اولان ضمیره
فخر کائنات علیه الصلوة والسلامه را جعده اعنی کلمه سنک درایه
نسبتی اسناد عقلی اولان نسبتده مجاز در حقیقه عاجزایدن الله
دو اجدلدر بو مقامده معنی ایله مراد صاحب سعادت اخذ یزده اولان
کلمات المعیه و مضایل ذاتیه در و بعضیدر حقیقه محدیه در و میشن
فلیس افعال ناهقه و ندره مبتدا و خبر اوزرینه داخل اولور بدخولی اولان

مبتدا الیس کلمه سنک مرفوع اسمی اولوب خبر الیس تک منصوب خبری اولور
قال مولانا جامی و الیس لغنی مضمون جمله الاولى حالا ای نه زمان الحال
مثل الیس زید قانایا الان و هذا مذ صوب الجهور و قیل لغنی مضمون جمله
مطلقا و لذلک تعقید بزمان الحال نحو الیس زید قانایا الان و تارة بزمان
الماضی نحو الیس خلق الله مثله و تارة بزمان المستقبل نحو قوله تعالى الا یوم
یا یتیم الیس مصروفا عنهم و يجوز تقديم خبرها على اسمها قوله فلیس بری
فا جزائیة در شرط محذوف علت و سببدر فلیس بری جزا و سببدر
تقدیری فلما اعنی الوری منهم معناه فلیس بری للقب الی اخره و یکدر
بو محله شرح و یثیدر که کلمه الیس اذا دخل على الفعل کون فیه ضمیر
الشان و جمله ذلک الفعل خبره المستتر بوقا عده اوزره الیس کلمه سنک
اسمی تختنده مستتر ضمیر شاندر الیس کلمه سنک خبری بدخولی اولان بری
جمله سیدر که الیس تختنده اولان ضمیر شان فی مفسر در بولک مثالی قوله تعالى
ولستم باخذیه الا ان تمضوا فیه کذلک میدان مباح محدیه ده حازر
نصب السبق تقدم و اعتبار اولان حستان رضی الله عنه بوزر شده
ولا مثله فینهم و لو کان قبله و لیس کون الدهر مادام یزید ای الیس
مثله کون قوله مادام یزید را و جمله ایله اغا خبریبر اقلوب شودنا
بولمقدرا ایدی بری معلوم صیغه سیه اولد بغی صورتده معنی الیس
ای الشان بری یعنی کوردر و کلدر و یکدر اولور بری فعلک فا علی تختنده
مستتر و روی کلمه سنه را جعده و روی خلق معناسنه دره و اگر بری مجهول
اولور سه معنی الیس ای الشان بری کوریلور و کلدر و یکدر اولور معلوم
اولور که بری کلمه سنک و الی اخر البيت مذکور اولان عبارتک اعرابده
شرح اختلافات ایله تصعیب و احتمالات یاز مشر معنی به ملازم
فهمده ظاهر اولان تحریر و اختیار اولور نموده اولان بری کلمه سنده

یکی احتمال دارد آنکی فاء الفعل تک نصیبه معلوم ضیفه سیده اولوب
 ویری رویت بصر معنا سینه اولمقدر **قوله تعالی** فانظر ما ذاتی کی بر
 اعراب بود جمله در که بر آنک تختند مستتر ضمیر وری کلمه سه راجع
 فاعلیدر بری جمله سی لیس کلمه سنک ضمیر ثانی مفعول لیس یک خبر بر
 للقرب لام فی معنا سینه در جار مجرور بری کلمه سینه متعلقه و البعد
 قرب اوزرینه معطوفه قربین بعدون مراد رسول الله فضائل
 و کالات الهیه ده کمال قرب در که اول کمال قرب ایچن قرب انبیا عظامه
 و اول کمالدن دون اولوب که نسبت ایلد بعید اولان قرب
 قرب اولیا الله در بعضی قرب و بعدون مراد قرب و بعد زمانیکه
 وقت سعادت و تریک نه زمان قربنده و نه زمان بعدنده و یکدر و یکدر
 فیه جار مع المجرور مؤخر منقح کلمه سینه متعلقه مؤخره متعلقه
 اعتراضک نهایی جواز در فیه ضمیری فیه کلمه سینه راجع در یا خود یا
 لفظی تقدیری ایلد معنایه راجع در غیر الا معنا سینه در مستثنی منه
 محذوف اولمخلد استثناء منقحه اولور فلیس بری المخلون فیه ادا انهم
 تقدیرنده در منقح انقح مدیده انقحام ملزم و عاجز اولوب ساکت
 و صامت اولمقدر قانون مناظره علم او ایده معلل اولان ذاتک
 مباحثه ده عاجز اولوب ساکت اولمسته انقحام دیر لمانک عاجز
 اولمسته الزام دیر لرایدی بو تقریر بری رویت بصر دن اولوب
 و صیفه معلوم اوزره اولدیفی احتمال در بو احتمال اوزره **محمول** یعنی
 پیغمبر می صلی الله علیه و سلم افندیزک معنا سنی یعنی کالات
 ذاتیه و حقیقه محمدیه سنی فیه و ادراک خلق عالمی عاجز ایلدی
 فاذا کان الامر کذلک فلیس بری یعنی خلق قرب و بعد ده اول
 کالات ذاتیه می فیه و ادراکده یا خود اول کالات ذاتیه می بیاند

براحدی کور مدی الا عاجز و ساکت کور وری و یک اولور فاما اگر بری
 کلمه سی کذلک صیفه معلوم اوزره اولوب لکن بری افعال قلوبدن
 علم و معرفت معنا سینه اولور سه **محمول** معنی حقیقت محمدیه می فیه
 و ادراک خلق عاجز ایلدی فاذا کان کذلک قرب و بعد ده حقیقت
 محمدیه می فیه یا خود حقیقت محمدیه می بیاند خلق عاجز و ساکت
 غیر بری بر احد بلدی یعنی خلق ایچن عاجز و ساکت بلدی و یک اولور
 نه کیم **شایع** فلیس بری الوری احد غیر منقح انبیا عظامه
 کلمه سی صیفه معلوم اوزره اولدیفی صورة اول در کلامیک **صورة** ثانی
 بری ضم یا ایلد صیفه مجهول اوزره اولوب و بری رویت بصر معنا
 اولمق احتمالید اعراب بود جمله در که بری کلمه سنک نائب فاعلی
 غیر کلمه سی اولوب سائر اعراب تفصیل اولدیفی اوزره اولمخلد **محمول**
 معنی پیغمبر می علیه الصلوٰة والسلام اولان کالات الهیه و فضائل
 ذاتیه می فیه و ادراک خلق عاجز ایلدی پس قرب و بعد ده فیه و ادراک
 یا خود بیاندن عاجز و ساکت ن غیر بری کور بلدی و یک اولور فاما
 و اگر بری کذلک صیفه مجهول اوزره اولوب و بری علم و معرفت
 معنا سینه افعال قلوبدن اولور سه یکی مفعوله تقدیمی کلمه مفعول
 اولی نائب فاعلی اولان غیر کلمه سیدر مفعول ثانی للقرب کلمه سیدر که
 جار مجرور بری به متعلق مفعول در بو احتمال ایلد **محمول** معنی علیه الصلوٰة
 والسلام افندیزک معنا سنی یعنی کالات ذاتیه و فضائل علیه سنی
 فیه و ادراکده عاجز و ساکت ن غیر بری بلدی و یکدر ایلدی بو بیتیک
 شرح استصعاب ایتد کلری اعرابنده فیه و تشریح ایچن ایکی صورت
 و هر صورته ایکی احتمال ایلد بیان اولندی اول تفصیلک فیه و ضبط
 ایچن خلاصه مقال بود جمله معلوم اولد که **صورة** اولی بری صیفه معلوم

اوزره اولوب بوصورته یری رؤیت بصر معنا کنه اولوق احتمال اولدر
 کذلک بوصورته یری علم و معرفت معنا کنه اولوق احتمال یانیر
صورة ثانیة یری صیغه مجهول اوزره اولوق و یری کلمه سی کذلک
 رؤیت بصر معنا کنه اولوق احتمال اول علم و معرفت معنا کنه اولوق
 احتمال **ثانی** بانی اعراب عبارات ظاهر در قال **صاحب الدرة** اسم
 لیس ضمیر الشان و یری خبره وهو بمعنی الابصار او المعرفة فان کان
 مبتدیا للفاعل ففاعل ضمیر الوری و غیر منصوب علی الاستثنا المفعول
 ای لیس یری الوری احدا غیر منضم و فیه متعلق بمنضم و ضمیر للمفهم
 او المعنی بتقدیر بیان مضایف نفی بمعنی من وان کان مبتدیا للمفعول
 فغیر نائب الفاعل و للمقرب متعلق بیری و المنضم العا جرح عن کماله
 العا صر عن کنه مضایفه و در کم معانی احواله و المعنی العجز الوری
 منهم کالاته و مضایفه من المعجزات الخارقة للعادات فلا یری المقرب
 و البعد فی الکمال و الفضل الا ساکتا مبهوتا مستحیرا فیها عاجزا
 عن ادراکها لکونها امورا خارجة عن دائرة العقل انتهى

تجسس

سلوک طالبه اقدم نتیجه علیا بیله حقیقت ذات محدیة فی تا
 ولیک علم لدن منضم انده حب علما اعیبی الوری منضم معنا و لیس یری
 للمقرب و البعد فیه غیر منضم

کالشمس تظ **متفعلاً** حلال فعلن عینین من **متفعلاً** بعد فعلن
 صغیره **مفاعلاً** و کل فعلن ل الطرف من **متفعلاً** امم فعلن
 کالشمس تظ للعینین من بعد صغیره و کل الطرف من امم
 سابق الذکر بیت کالات و مضایف ل رسول اللہ منم و ادراکه خلقک
 عجز و سکوتی و تحیر فی بیان ایدوب یو بیت دلاراده وخی کاف تشبیه

بیت سابقه اولان اعیبی کلمه کنه متعلق اولمفعله بیت سابقه
 نتیجه و مثال لطیف ایه تمثیل مقوله سیدر که کالشمس جارج مع المجر
 بیت سابقه اولان اعیبی کلمه کنه متعلق مفعولید یا خود جارج
 مع المجر و کائن محدوفه متعلق اولوب مبتداء محدوفک خبرید
 تقدیری مثله مثل الشمس و یکدر مبتداء مع خبره جمله سی بیت اولی
 عطف بیان اولو و تظهر فعل مضارع مؤنث در فا علی تختنده ضمیر
 شمس را جدر جمله سی شمس کلمه سنک صفتیدر که وجه شبهی بنیاید
نکته یکم تفصیلی کلو شمس فلک را بعده کوکب مضی للعالم اید موقوفه
امام رازی و غیره من المفسرین شمس کره ارضک کبر ده یوزتمش
 ورت مثلی در و میسرده للعینین تظهریه متعلقدر من بعد کذلک
 تظهر نک متعلقدر صغیره تظهر کلمه سنک فا عل ضمیر ندن حاله و کل
 بضم التا افعاله ندن فعل مضارع مؤنث در تختنده فا عل ضمیری شمس
 را جدر جمله تظهر اوزرینه معطوفه کلال عجز البصر عن النظر الی الشیء
 ترکیده کوز تا شمع اید تعبیر اید رره تکل اصلی تکل در ایکی لام جند
 اولمفعله او غام اولمشد و الطرف لفظا منصوب تکل فعلنک
 مفعولیدر طرف عین معنا کنه در من امم بالفتحین قرب معنا کنه
 و مقابله معنا کنه در یقال و اری امم داره ای مقابلهتها و یکدر جارج مع
 تکل کلمه کنه متعلقدر بیت بود جدر تصور اولو که نامم علیه ایه
 اشوبیت معجزه اداوه رسالت پناه علیه الصلوة والسلام افندیزی
 شمس تشبیه ایدی و دخی وجه شبهی تظهر للعینین من بعد الخ عبارتیه
 ذکر و بیان ایدی بوندن مراد چونکه بیت سابقه پنجم افندیزی کالات
 و مضایف ذاتیه سنی منم و ادراک خلقی عاجز ایدی ساکت و متحیر
 اولوب منضم اولدیلر ما براه حقیقت محدیة بی ادراکه قادر اولدی

كذا منى اثباته بر تشبيه ظاهري ايله ارسال مثل مقامه بوضوئي انشا
 ايلدي و دخی بیت مزبورک مضمونی مثبت مثال اولد یقینه اشارت
 ایچون وجه شبری دخی تظیر للعینین الحج عبارتیله اشبو بیتده ذکر
 ایلدی یعنی پیغمبر علیه الصلوة والسلام افندی یز شمس کبیر **نیت کیم**
 شمس بعیدون باقلسه ایچن کورینان بر صغیر کوب نورانیة مضیة
 لکن علم حیثته تصریح اولدی یعنی اوزره کره ارضک یوز الشمس عدو قد
 اولمغله کبر و عظمتنی وضیا و انوار فی یقینا معاینه و حرارت ذاتیه
 و ما تحت القمر اولان موالید لشمس فی مربی اولدی یعنی موجب اقتضا ایدن
 اوصاف و خواص لازمه سیده ادراک و مشاهد و رؤیت ایچون **نیت**
 ایلدی و قریب دن نظر عینه کلال و خلل بکله مرتبه محالده اولمغله حقیقتنه
 استقصاده عجز مستحق اولدی یعنی کجه صاحب سعادت سرور کائنات
 علیه افضل الصلوة افندی یز دخی سماء را بعده شمس مقامه و نظایر
 رؤیت ممکن کلا متواطی اولان انسانیتده خلق ایلدی مشترک ذات
 من بنی آدم کورینور لکن تقرب ایلدی حقیقه محمدیه بی بصیرت ایلدی
 فهم و ادراک ایلدی یم و بسک شمس تقرب و نظر کبیر عجز مقرر و بیک
 ایلدی **ناظم علیه الرحمة** بیت سابقه فتی اعلی و دلشین دلیل اقناعی
 حکمنده مثال کنور شد رحمة الله علیه لکن بو محله **ناظم** اعتراض
 ایتیشلرکه وجه شبه ایلدی انصافده ناقص اولان مشبه قلمور اما زیام
 انصاف فی اولان مشبه به قلمور اما بو بیتده عکسی واقع اولمغله
 مع هذا بیت صورتکرجال توبنها و نقطه از بهر امتحان قلم افشا
 شدیده مفاد کجه وجه شبه پیغمبر علیه الصلوة والسلام شدیده شمس دن زیام
 و نهایت کمال اوزره اولدی یعنی مسلم ایکن مشبه به قلیوب شمس تشبیه
 اولمغله مشبه قلمش دیو و ارا اولان سوا لک جوابنده **شایخ** شیخ زاده

دیمیش که و لک ان تجعل هذا التشبيه من التشبيه المقلوب الذي يجعل فيه
 ان نقص مشبهها به نقدا الى ادعاء انه زائد في وجه التشبيه كما في قوله الشاعر
 و بدأ الصباح كأنه غرته وجه الخليفة حين يتدح **قال المطول** الغرة بيان
 فی جهة الفرس فون الذرعم يقال غرة لا غرة و اكره و غرة الصباح بيان
 فان الشاعر قد بهما ان وجه الخليفة اتم من الصباح فی الوضوح و الضیاء
قال الحنفی تشبیهه صلى الله عليه وسلم بالشمس حين يرقبها البشر
 من بعد فيزونها صغيرة ثم لودنوا اليها من قرب لكانت ابصارهم من النظر
 اليها لعظم حجمها و تشعشع ضياها كذلك حضرت الرسول صلى الله عليه
 وسلم اذا تصورته افهام البشر من حيث البشرية انه فرد من افراد الملائكة
 الواحمة انها قد يكنها الاحاطة بصفاته الكالية و اذا ظهر لها انه سيد
 المرسلين و حبيب رب العالمين و له المعجزات الباهرات و الايات
 البينات ظهر لها ان ادراك كنه حقيقته و الاحاطة بفضله خارج
 عن طوق البشر **فقوله** تظير للعینین الحج بیان لوجه شبه وهو
 ان كلا منهما قد يدرك من جهة و قد لا يدرك من جهة الحقيقة
 و من البيت من البدع التشبيه الذي هو اظهر من الشمس
 و المقابلة بين بعد و اتم و مراعاة النظر بين العينين و الطرف

تنبيه

بيلور مشاهدتك احل كشف اللاحد اناله ايليه مزقوب معنوي بعدن
 نقابي رفعله ايتيش نقاب پر بعدن كالشمس تظير للعینین من بعد
 صغيرة و تكلل الطرف من ام

وكيف يد مفاعلن رك في الد فعلن دنيا حق مستفعلن قنه فعلن
 قوم نيا مستفعلن م تسيل فعلن لوعنه بال مستفعلن علم فعلن
 وكيف يدرك في الدنيا حقيقة قوم نيا مستفعلن علم فعلن

تکلیف فاشراط محذوفه جوابدرد فاذا كان الامر كذلك فكيف يدرك
تقديرنده در بعض نسخه ده واو ايله بيت مقدمه عطف اولور لکن
فايده اولوق ربط معنایه انساب و مزجج اولور کيف استفهام نگاريد
استبعاد ايجوندر کيف ايله سوال حاله ندر تفصيلي کيف شکر جبال
پيشنده ذکر اولمشدره بو مقامده مبني محلا منصوب مؤخر يدرك
فعلنه مفعول فيه در يعني ظريفدر کيف فعله مضمره يا اول ذکر
اولنسه فعلک ظرفي اولور يدرك باب افعالون فعل مضارع در اولر
ادراک معرفتد بعضيد تصور الشئ والبوغ الى اقتضاه وپيش بوجه
مراد معرفتد بوجه مقاصده ذکر اولنان الادراک تصور و حضور
وحصول للشئ عند العقل معنایه مطلقا ادراک عام وشامل اولر
ادراک دکلدر بلکه معرفت اول ادراک کلينک افراندره في الدنيا
يدرك فعلنه متعلقدره ونودون فاخوذ دره ادانک مؤنثيد وجه
تسميه اخرته قريب اولد يغيره في الدنيا کلمه سببه تقبيل اولد يعني
اخرته ادراک ممکن اولد يغه اشارتد حقیقه بالنصب يدرك
فعلک مفعوليد حقیقه الشئ ذاته و بعضيد ما به الشئ هو هو
اي الماهية وپيشتر قال الحقني المراد بحقیقه هي مبادي جميع اثار الحکایه
المختصة به التي لم يكن لاحد من البشر مشاركة في مجموعها ولا في شئ
من افرادها قال الشيخ اراد بحقیقه کماله الخاص به ونهاية منزلته
والقرب والقبول لاهيته فانها معلومة لكل احد من ذوی العقول
قوله قوم يدرك فعلک فاعلید قوم جماعة من الرجال والنساء
دپيشتر قوم لفظ مفرددره لکن معنی جمع اولمعه نيام قوته صفت
و قوعی صحیحدره نيام نائک جمعیدر صيام صائک جمعی اولد يعني کچه
نومی تعريفه یتشبه النوم حالة تقوض الحيوان من استرخاء اعصاب

الدماغ من رطوبات البخر المتصاعدة الى الدماغ بحيث يقف
الحواس الظاهرة عن الاحساس بمحلده غفلته مجازدره شلوا
تفعل با بدن فعل مضارع در تخنده ضمير نا على قوته به را جعدر
شلوا جلد سی قومک صفت بعد صفتد تشلیدن شتقد شلوا
دیک راضی اولوب قناعت ایدر لرد یکدر عنه شلوا کلمه متعلقدره
ضمير سيد کائنات عليه الصلوة والسلام را جعدر بالحکم جار مجرور
شلوه متعلقدره حکم بضم الحی واللام رؤیا معنایه در جمعی اصلا در
الحکم بضم الحی واللام وسكون الميم مصدر در لکن احتلام رؤیاده جاعه
دیرر **شرح حقیقه** والحکم النوم وقد يطلق على ما يرمى في النوم ويش
رؤیا حقیقه وارده اولان احادیث شریفه عن حذیفه بن یشید
عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال ذهبت النبوة فلا نبوة بعدى
الا المبشرات الرؤيا الصالحة يراها الرجل او تری له رواه الطبرانی
وعن ابی سعید الخدری اذا راى احداكم الرؤيا يحيتها فانما هي من الله
فليحدا الله عليها وليحدث بها واذا راى غير ذلك مما يكره فانما هي
من الشيطان فليستعذ بالله ولا يذكر حال احد فانها لا تضره رواه
البخاری وعن جابر اصدق الرؤيا من كان فيها رات الله تعالى
خصني بالوحى فيها رواه الحاكم روى الامام احمد اصدق الرؤيا بالسج
بيور لمش فكيف يدرك قولنده فاجزائيه در شرط محذوفه جواب
اولمعه **محصل معنای بیت** كواي ناظم عليه الرحمة ديك مراد ايدرك
ايات سابقه دن بر و تحقيق ابلدك كه حقیقه محدیه بي منهم وادراک
خلقی عاجز ایلدی شرح و بیاننده صامت و ساکندن غیري واحد
کور لمدی پیغمبر عليه الصلوة والسلام شمس کبیر حقیقتی رؤیت
وادراک یقیندن کونشه بافق کبیر عینه و بصیرته کلال و خلل

واضحلال و بر و بر وجهه نظر و ادراک قابل و کلدن فاذا كان الامر
 كذلك يعني حال بوجه اليك فكيف يدرك حقيقة يعني حقيقة محمدية بي
 ادراك بمرتبه لدره ايكين رتبه استعداد و ربي بملكه رؤيا و كوركه
 راضى و بونكله مستقلى اولان قوم نيام فافلون اول پيغمبر و نيانك
 و نباده حقيقتى نجه ادراك ايدرز ايد مزلر بعيد مستبعد و دريك اولوز
قال الشارح المصنفك توزيع على ما تقدم و تأكيد للكلال الذى حاصلها
 العجز عن معرفة حقيقة النبوة والقصور عن ادراك الماهية المصطفوية
 يعني اذا كان حاله شبهة بحال الشمس لا تيسر في الدنيا الا حاطة بحقيقة على
 الوجه المخصوص خصوصا اذا كان من تصدى لمعرفة قوما يا ما اصحاب نوم
 و غفلة اذا كان هؤلاء قائلين عن معرفة با دنى شى كما هو حال المحتم
 يقنع با دنى شى فالاستغناء لا استبعاد و طلب الانتفاء **وفي البيت حسن**
 التعليل و مراعات النظر بين نيام و الحكم و المقابلة بين يدرك و نيام
 و الاحتراس في الدنيا و التسليم الى الحديث و الاستعانة في قوله نيام
 حيث استغارة لانها فليين الجاهلين و رشحها بقوله بالحكم

تفسير

بيلن حقيقتى ايدى حقه اول حمه سو و ليك تركله لازم جهاد نفس عدو
 مقیم بستر غفلت اولان و راحت جو فكيف يدرك في الدنيا حقيقة
 قوم نيام مستقلا عنه بالحكم
 فبلغ ال مفاعلم علم في فاعلم ه انه مفاعلم بشر فاعلم
 و انه مفاعلم خير خل فاعلم ق الله كل مستفعلن ليرم فاعلم
 فبلغ العلم فيه انه بشر و انه خير خلق الله كلهم
 بوبيتك و زنده اوج محله و خبن علقى عارض اولمعه مستفعلن
 و زنى مفاعلم و زنده بكمش در قوله فبلغ العلم فاجزائية و شرط

محدوده جوابه ببلغ اسم مكانه بلوغ وصوله بعضه انصاف مقاصد
 و انتها مطلبه وصوله و ميشلر بومقادده ببلغ العلمك معنسى مرتبه
 العلم فيه صلى الله عليه وسلم و يك اولوز يا خود مصدر ميمد **قال مصنفك**
 هذا البيت تعيين لمحل وصول علم العلام و شتى افهام الازكياء بعد انقضى
 للعجز فالبلاغ اسم مكان اى محل بلوغ علمهم هو انه بشر لا يعلم ولا يقدر
 على ازيد من ذلك **قوله** مبلغ مبتدا و العلم لفظة مضافه الف لام
 مضاف اليه من عوض در علم مخلوقات يا خود علم انشائي و يكدر علمك
 تعريفي و امتساعي و معانيسى خاتمه و تفصيل اولمشر ايدى بيت
 قصيده و اولان العلم لفظى ايدى مراد علمك خاتمه و تفصيل اولان
 معانيسن قنقى مناسب ايسه اول معنى مراد اوله لكن مناسب اول
 واقع مطابقت ايدى موصوف اولان تصديق يقينى به اطلاق
 اولان علمه بعضه علمك مراد لغة معنسى بكمش بكمش بكمش بكمش
 محديت بي علمك نهايتى انه بشر الخ و يك اولوز **قال المحقق** و العلم قد
 يطلق و يراد به المعنى المصدرى و قد يراد به المعلوم و قد يطلق على المعرفة
 بعض علماء بكونه تعريفا و يك علمك يا خود بكمش مبدائى اولان صفت
 بر شئيه تعلق ايسه اول شئيك انكشافى اقتضا ايدى قوله فيه جار مجرور
 كان كلمه سنه متعلق اولوب علمك صفتى اولوز كان فيه و يكدر ه
 بعض شراح مضاف ما سبق قرينه سيدة محدوده كان فيه حقيقة صلى الله
 عليه وسلم و يكدر ديش قوله انه بشر ان حروف شبهه و نذر ضمير مبنى
 محله منصوب بسميد و ضمير سرور كائنات عليه الصلوة والسلام و بعد
 بشر ان كلمه سنك خبر بجزءه سى مبتدا اولان مبلغ كلمه سنك خبر بجزءه
 بشر بالتحريك ظاهر جمله و يراد اما بشر سيكون الرا اصطلاحه لفظ
 انسان ايدى مراد فاندز بشر و يك انسان و يكدر ه انشائي بشر و يكدر

جلد ظاهرا و لدی یعنی بچوندر و پیشتر حتی انسانک تعریفده ابدی بشره
 مستقیم القایه و پیشتر و جهنده انسانک شعر و لیب بشره سی
 ظاهر سائر حیوانک شعر و صوف ایلکه ملو اولوب بشره بی ظاهر
 و کلد و وجه شمییه بود و پیشتر **طک** مرادنی بشر کلی متواظی و لغه
 بشریت و انسانیتده جمیع ناس مساوی اولوب معارف الیه
 و کالات معنوی و اعمال جمیده ایلکه متفاوت اولدیغه اشارت و در
 آن بشر قوی معنای اوله اشارت اولور و آنه خیر خلق الله قوی
 ایلکه معنای ثانیه اشارت ایشدر و آنه خیر خلق الله قوی آنه بشر
 اوزرینه معطوفدر خلق عرف لغته مخلوق معنا سنه در لفظ کل
 خلقی تاکید در ضمیر جمعه مضافدر هم ضمیری خلقه را جعد خلق مفرد
 اللفظدر معنا سنه جمعه بوبیت سابق الذکر بشه نتیجه حکمده در
 مبلغ العلمده فاشط محذوفه جواب اولمغه بود جمله تقریر اولور که
 اول قوم نیام حقیقه محمدیه بی نیجه ادراک ایلده بیلور فاما کان کذلک
 مبلغ العلم یعنی چونکه ادراک ایلده منزل اندره حقیقه محمدیه بی نهایت
 ادراک و فایت رتبه علم و معرفت ایجن ظاهرده کورد کلری انسان
 و بشریت ایلکه ظاهر و باهر مشاهده ایلد کلری محاسن ذاتیه
 و معجزات و فضائل بنیات حبسیده مخلوقات خدا نک جمله سنه
 خیر لو اولدیغیدر **محصول معنای عبارت بیت** انک نهایت علم
 و ادراکلری یعنی یک جوق بله جکلری اول ذات عالی انسان و بشر
 کذلک اول ذات مخلوقات خدا نک جمله سنک خیر لو سیدر یعنی اول
 قوم نیامک مشاهده و اطله کلری ایجن بو قدر دیک مراد ایلر
تیس

دو شک و مبداء نور محبتی دون و کن تفکرا ینکه نور ذات شاه خیر مدن

بودر نهایت معنی کتاب عجزه برون مبلغ العلم فی ان بشره
 و آنه خیر خلق الله کلام

و کل استغفلن می انی الرفا عین رسل الکرام استغفلن م بها فعلن
 فانما انت مستغفلن فصلت فان عین من نوره مستغفلن بهم فعلن
 و کل آتی انی الرسل الکرام بها فانما اتصلت من نوره بهم

و او حاطه در بار رفع کل کلمه سی مبتدا در خبری مصرع آتیده اولان
 اتصلت جمله سیدر مبتدا مع خبره جمله سی عطف الجمله علی الجمله قبلیدر
 کل افرادیدر نکره به مضاف اولمغه احاطه افراد بچوندره اکلت کل ران
 کبیده بوخه احاطه اجزا بچون و کلد یعنی کل واحد من الایات
 دیکدره کل احاطه اجزا بچون اولمق معرفه به مضاف اولور سه در
 اکلت کل الرمان کبی که رمانک قشری و جمیع اجزای کلد و کل اولور
 آتی بد المیزه آیتک جمعیدر و آیه بد المیزه اصلنده امی به سکون
 العین فعله و زنده ایدی یا ساکن الف ابدال اولدی استثقالا
 للتضعیف و پیشتر یعنی آیه اصلنده فعله و زنده سکون تا ایله
 همزه نک فنجی و یا نک سکونیده ایدی یا الف قلب اولدی آیه اولدی
 یعنی آیه کلمه سنه اولان همزه به الف مقلوبه کلمه کله مد الف ایله
 آیه اولدی و ان تولیده الآیه همزه نک فنجی و مدی و یا نک فنجی
 و تخفیف ایلکه علامه الای همزه نک مد ایلکه جمعیدر و آیه کتاب التهمید
 اولان جماعت حروفه و حی اطلاق اولور و پیشتره بو محله ایات الرسل
 ایلکه مراد رسل کرامک ظلام شرکدن امتدنی طرف حق هدایت بچون
 کورد کلری آیات بنیات معجزات که علامات بنوندندر آتی فعل باصیدر
 بمعنی المجی اولان انیا نندندر کتورک معنا سنه الرسل مضمتین در سکون سین
 ایلکه و حی لغته الرسل آتی نک فاعیلدر رسولک جمعیدر رسول رسل معناه

درکه اندر سئل من الله الى الخلقه الكرام بالكسر كرك يك جمع يدركم
و معظم من عند احد و يكدر بارسلک صفة مادحة سی و کا شفه سید
لام استغراق ایچوندر بها جار مجروری آتی کلمه سنه متعلقه با بقدره
ایچوندر ضمیر ایا نه راجعه آتی جمله سی آتی کلمه سنک صفتیه رفا خزانیه
انما اداة حصر در اتصلا فعل با ضی مؤنثه تختنده ضمیر آتی کلمه سنه
راجع فاعلیه اتصلا جمله سی مصرع اوله مبتدا اولان کل کلمه سنک
خبریده مبتدا اولان کل کلمه سی معنای شرطی تضمن اوله خبره
فا داخل اولشدر زیر قاعده درکه اذاکان المبتدا اسم موصول بفعل
او بظرف نحو الذی فی الدار فله درهم او نكرة موصوفة با صداما مثل
کل رجل یا ثینی و مثل کل رجل فی الدار فله درهم کیون متضمنا المعنی ان
یجوز دخول الغای فی الخبر ههنا والمراد من کونه متضمنا المعنی الشرط
سببیه الاول للثانی او للحکم به کذا فی الجای من نوره اتصلا فله
متعلقه مضاف محذوف من ایصال نوره یا خود من میا من نوره
تقدیر نده در بهم ده با اتصلا فلتک صله سید که جار مجرور
اتصلا فعله متعلقه باالی معناسنه در نوره ضمیری سید الانبیاء
علیه الصلوٰة والسلام راجعه بهم جمع ضمیری دره الرسل کلمه سنه
راجع اولوره انما بومقامه فقر الصفة علی الموصوف اوله فقر
ایچوندر و فقر افرادیدر نه کیم شیخ زاده فقره اشارت ایدر کا قال
ای ما اتصلا تلک المعجزات بهم الا من میا من نوره و کا فی الدره
فالمقصود علیه ههنا قوله من نوره ای ما اتصلا تلک الایات
الیهم الا من نوره علیه السلام لا من شیء اخر اول من نور عیزه فیکون
من فقر الصفة علی الموصوف افراد و قلبا و میسر محمول معنای بیت
رسل کرامک کنور و کی هر بایات و معجزاتک انکه اتصالی و وصولی الخ

ایصال نور محمدیدندر یوحسه اول ایصال انکه آخرون وخی اوله او ایصال
اخر ذات مشترک اولمق اوزره و کله در یک فقر افرادی معناسنه در
یا خود او ایصال نور محمدیدندر یوحسه آخرون و کله در یک فقر قلب
معناسنه در فقرک اشتامی و قوا عدی خاتمه ده مفصلدره
تخمیس

اولوب تر شیخ نورید قطره لریدا او قطره لرا اصلک یتیمده ایدا
او در او ماخذ کل فیض نایه اشیا و کل آتی ای الرسل الکرام بها
فان ما اتصلا من نوره بهم

فان مضاف من شمس فیض فاعل ل هم کو استغفلن کبها فاعل
یظنون ان استغفلن و ارحا فاعل للناس فی الظلم استغفلن ظلم فاعل
فان شمس فیض هم کو کبها یظنون انوارها للناس فی الظلم
فان قاعده ثانیة در ان حروف مشبهه ندر ضمیر سنی محذوف و ان
کلمه سنک اسمیدر ضمیر سلطان الانبیاء علیه الصلوٰة والسلام راجعه
شمس خبریدر جمله سنک محلی یون جمله ثانیة دره بیت سابقه
اولان اتصلا من نوره الخ کلامک علقیده زیر پیغمبر علیه الصلوٰة
والسلام شمس فضل المعی اولوب سائر انبیای کرام اول شمسک
کواکبی یعنی اول شمسک استغاضه فیض ایدر کواکب اولدنده هر
انبیای عظامه متصل اولان ایات و معجزات و کالات نور محمدیدندر
مقتبس و مستفاد اولمق اقتضا ایتیمکله علقی اولدنی اشکار اولور
وخی زیاده بیانی کلور فضل شمسک مضاف الیهیدر فضل کالات
معناسنه در اصنافی بمعنی اللامدر شیخ زاده شمس اصنافی بمعنی
من در تقدیری شمس من فضائل الله در دیش ظلم بیت اسبقه
کا لشمس تظهر للعینین مصرعده پیغمبر علیه الصلوٰة والسلام شمس

اتمشیدی بوبیتده دخی اداة تشبیهی حذف ایدوب رجل عدل زید
 اسد کبی تشبیه بلینغ ایلده سرور انبیا علیه الصلوة والسلامی تشبیه
 بلینغ ایدوب سالف الذکر تشبیه سابقی تاکید اتمشدر هم ضمیر مفضل
 مبنی محلا مرفوع مبتدا در بیت سابقه اولان انبیا لفظنه را جعد
 کواکب مبتدا انک خبریدر حاکمه سی مضاف الیه در بودخی تشبیه بلینغ
 ایلده انبیای کرامی کواکب تشبیه در حاکمیه شمس مفضل اولان سلطان
 انبیا افندیزه را جعد ثانیث ضمیری شمسک لفظی اعتبار ایلده در
 اشبور جامع ضمیر ایلده انبیای عظامی پیغمبر میز علیه الصلوة والسلام
 نسبتک صحت و مناسبتی یعنی انبیای عظام شمس فضلک کواکب اولون
 اوزره تقبیرک مناسی بودوجهله در که قمر و حلال و بدر مراد اولوب
 قمرک تغیر صورت ایلده احوال ثلثه سی اعتبار ایلده تعدد اعتبار ایلده قمره
 تعدد و کلوب اشبور اعتباره مبنی تعددی بلا حفظ سبیله فیض و کمالاتی
 انبیای عظام نور محمدیدن استفاضه رسیه نظر له شمس ذات محمدیه
 تشبیه بلینغ و انبیای کرام و شمسک کواکب اولون نسبتی مناسبتی
 بودوجهله ظاهر اولور و بیت سابقه اولان من نوره بهم قولنه
 بو علت مقامنده تاکید اولد یعنی اشکار اولور و اگر کواکب دن مراد
 معنای حقیقی سی اولان مطلقا انجم معنا سنه کواکب اولور سی بتقدیر
 انبیای عظامک پیغمبر میز افندیز علیه الصلوة والسلامه نسبت
 و مصاحبتی شمس سلطان لکواکب اولوب باقی کواکب شمسک
 توابعندن اولد یعنی نظر له در معنای اول نور القمر مستفاد من الشمس
 بلا حفظ سی اعتبار ایلده در قوله تظهرن افعال ابندن فعل مضارع ثنودر
 اظهار و ندر فاعل ضمیری کواکب را جعد انوارها یظهر دفانک
 مفعولیدر ضمیره مضافدر حاکمیه کواکب را جعد تظهرن جمله سی

محلا مرفوع کواکبک صفتیدر اشبور تظهرن انوارها الخ مصرع اولده
 اولان سابق الذکر ایکی عدد تشبیه بلینغ وجه شبهه بیایز مقامنده
 یعنی پیغمبر میز علیه الصلوة والسلامی خورشید تشبیه و انبیای کرامی
 کواکب تشبیه وجه شبه بودر که قوله کیم انوار کواکب عند عدم وجود
 الشمس ظاهر اولوب طلوع آفتابده انوار کواکب مضمحل اولد یعنی کیم
 انبیای عظامک دخی ایصال وحی و تعلیم شرایع و احکام دین بودر و
 صاحب الشریعة الباقیه پیغمبر میز علیه الصلوة والسلامک بعثتکون
 مقصددر قوله که بعث اولند قده اویان سابقه و شرایع انبیای
 و نسخ اولمشدر طلوع شمس عالمتابده انوار کواکب منطقی و مضمحل
 اولون وجه شبه اولد یعنی بودوجهله مبتدیر قوله انوار کواکب سنه استغ
 مصرحه واردر بودوجهله در که قوله انبیای عظامک ناسه تعلیم ایدکلای
 شرایع و احکامی سمت سلامت و صلاحه ایصالده ظلمت مهالکده
 قالان ذواتک محتاج اولد قلمی انواره تشبیه ایلدی بعده مشبه به
 اولان انوار می ذکر ایلدی مشبه اولان شرایع احکام انبیای مراد تیمکله
 استعاره مصرحه محقق اولدی للناس جار مجور و تظهرن فعله
 متعلقدر للناس کلمه سنه لام تخصیص ایچوندر دیشلر یعنی انبیای
 سائر نک بعثتکری حبش ناسه مخصوصدر قوله پیغمبر میز علیه الصلوة
 والسلامک بعثتکری وار ساللری اش و جن و جمیع خلقه در معناه
 اشارت اولور قوله الظلم مقدر کاشا کلمه سنه متعلق اولوب ناسه
 حال وافع اولمشدر الظلم ظلمتک جمعیدر ظلم کلمه سنه دخی استغ
 مصرحه واردر یعنی قوله کفر و طغیان نرینی تشبیه ایلدی وجه شبه
 ظلمتده قالان کمنه طریق خلاص جانی بوله میوب مهالکده قالد یعنی
 کذلک ناسک دخی کفر و طغیانده اولملر ایلده مهالکده قالد یعنی ظن

تشبیهه امر مشترک وجه شبهر معلوم اوله که بالاده تفصیل اولان
 انوارده اولان استعاره مصرحه بی **دره المعینه** صاحبی بوجه
 تقریر ایشدره شبه علوم الانبیاء علیهم السلام بالنور فی اعتدای
 الناس الی الحق استعاره مصرحه ویشدر لکن وجه شبهره طرفین
 تشبیه مشترک اولون شرط اولدیغنه نظرله تقریر مزبورده امر مشترک
 وجه شبه بکده ظاهر دکلدره اما بوحقیقتا توانک استعاره انوارده
 اولان بالاده مفصل تفصیل تدن وجه شبه مشترک زیاده واضح
 اولون کرم **محصل معنای بیت** رسل کرامک کتور دکلری معجزات
 وایات باجمله پیغمبر میز علیه الصلوٰة والسلام نور بنور تدن انوره
 متصل اولمشدره زیرا پیغمبر اخر الزمان علیه الصلوٰة والسلام اخذیر
 شمس فضل الحیدر انبیای عظام او شمس کواکبه راویله کواکبه که
 انوار لری یعنی شرایع و احکام الهیه فی ناسه اظهار و تبلیغ و اعتدای
 حال کون الناس فی الظلم **دره** یعنی ناس کفر و ضلالت الیجده اولدکلری
 حاله در معلوم اوله که بومقارده اولان تشبیه ضمنی حسبجه بومعنا
 وخی مستفاد اولور که انبیاء عظامک تبلیغ شرایع و احکام الیه ناس
 هدایت و دلالت طریق حق الیه کلری پیغمبر میز علیه الصلوٰة والسلام
 بعثندن مقدمه در یوحه سعادتک افند میز نبوت اولند قد انکر
 انوار لری یعنی شرایع دین و احکام لری منطقی و منسوخ اولدیغنی بیاید که
 انبیای کرامی بالاده تحزیر اولند یعنی اوزره کواکبه تشبیه شبهره **نته** کیم
 کواکبه انوار لری قبل طلوع الشمس اولوب طلوع آفتابده انوار
 سارده دن ایش قالمند یعنی کیم دیک مراد ایدر **شارح** شیخ زاده علیه الرحمه
 خلاصه معنی اولون اوزره بوجه تقریر ایشدره **کما قال** فالمعنی ان
 سیدنا صلی الله علیه وسلم شمس من فضل الله طلعت علی العالمین

والانبياء اقارحاً یظهر ان الانوار المستفادة منها فی عالم الشهادة عند
 غیبتها عنها و یجتمعون عند ظهور سلطان الشمس فیسبح و ینسج جمیع اویات
 صلی الله علیه وسلم **وفی البیت** مراعاة النظیر بین الشمس و الکواکب
 و الانوار و المقابلة بین الانوار و الظلم و بین الظلم و الشمس
 و بین الظلم و الاظهار و بین صغيرة و بكل الطرف فانه فی معنی کبیره

تتمیم

ظلام شرکی کیدر دی و اختران خدا و یک شاه رسل الیه یجده دن اغنا
 بطیحه قالمدی حب شرع انبیاده بقا فانه شمس فضل هم کواکبه
 یظهر ان انوار حال الناس فی الظلم

اکرم بخل مستغفلون بنی فاعلم انی زانه مستغفلون خلق فاعلم
 بالحسن مش مستغفلون تمل فاعلم انی بشرت مستغفلون تم فاعلم
 اکرم بخلق بنی زانه خلق بالحسن مشتمل بالبشر متشیم

اکرم بخلق انضربه و زنده فعل تعجبه معنای بنی علیه السلام
 خلق یعنی خلقی نه کوزلدر تعجب پسند دیکدر فارسیده زهی تحسین
 و پسند الیه تعجیر ایدر در فعل تعجبک اصلنی بیانده مخافة اختلاف
 ایشدر مختاری بودر که **قال مولانا جامی** فعل تعجب ما وضع لا نشاء
 التعجب وله صیغتان ما أفعل و أفعل به و لا یغیران الی المضارع
 و المجہول و الثانیث و ما مبتدأ نكرة بمعنى شیء لان النکارة تناسب
 التعجب لان التعجب یكون فیما حین سببه و ما بعده خبره مع نکارة
 نحو ما احسن زید و احسن به و لفظ به فاعل لهذا الفعل فلا ضمیر
 فی الفعل لان الفاعل واحد لیس الا و الباء زائدة ایدی احسن زید
 مثالیده احسن امر حاضر در با زنده در امر حاضر بونده فعل ماضی معنی
 احسن زید معنای کنده در همزه تعجیر ایچون اولمکده احسن زید دیک

صار زيد ذا حسن ويكدر قال صاحب الدرّة اكرم على صيغة امر الحاضر
من الاكرام فاعل تعجب وله فعلان لا نشاء التعجب ما اكرم و اكرم غير
متصرفين كنتم وعسى واعرابها ما نكرة بمعنى شئ مرفوعة محل مبتدا
والجمله من الفعل والفاعل والمفعول خبره واعراب الثاني اصل
اكرم اكرم زيد بصيغة الماضى من الاكرام والمهززة للصيرورة اى صار
ذاكرم ثم نقل من صيغة الاخبار الى الاشياء وزيدت الباقى الفاعل
فصار اكرم زيد وهذا هو المعنى الاصلى وهو غير مرادى الاستعمال
وانما المراد التعجب من كرم زيد او من حسنه او غير ذلك فاذا عرفت
هذا فيقول اكرم بخلق نبي فاعل تعجب و بخلق بالفتح فاعله والبا
زائدة فى الفاعل عند سبويه والجمله شائفة لا محل لها من الاعراب
لان المراد بها التعجب من كرم خلقه عليه السلام مدحا وزعيا للامة
فى الاقتداء به ايدى بوجهه اكرم فاعل ماضى و بخلق كلمة سنده
بازائه و بخلق فاعله اكرم بخلق جمله سى استينافيه و اكرم كلمة
همزة سى صيرورة ايجوز او لمعنه معنى خلق نبي ذاكرم ويكدر اولورا
اصل معنای فعل تعجب بود و لكن استعماله معنای تعجده
مستعمل اوله كلمه شدر نه كيم شارح مصنفك اكرم على صيغة التعجب
و فاعله بخلق و ماضى بومقامه و دخی و يكدر كه نبي عليه الصلوة والسلام
خلقى نه كريد ر تعجب و پسند زهى كرم و يكى معنا سنده و نه كرم
استعمالات مشهوره ده بخل مقام بنده او لمعنه صفة باعثة على بذل المال
مع شباشته من غير انقباض ايدى تعريف ايتشدر كاهى شرف حسب
و سنده دخی استعمال اولور كقوله **ما آتاه الله** و **لم الكريم ابن الكريم**
ابن الكريم ابن الكريم يوسف بن يعقوب بن اسحق بن ابراهيم قال
الشيخ الكريم عبارة عن ايثار الصفيح عن الجاني وبالاحسان الى المسئى

والسبق بالانعام كذلك كرم لقيم مقام بنده استعمال اولور قال الشاعر
اذا انت اكرمت الكريم ملكته وان انت اكرمت اللئيم تمردا بخلق
بفتح اللام اصله مصدر و اسم مفعول معنا سنده استعمال اولور
مكوثا نه اطلاق اولور بيت فدان لك الخلق فى كل رتبة مقربين
انك فيها وزيد وكاهى خلقه و بنيه مراد اولور فعلان سوى الخلق و ب
بومقامه خلقت معنا سنده ملايم اولور قال صاحب الدرّة والمراد
بالخلق وجوده الخاص به من الروح والجسد قوله نبي خبر معنا سنده و لا
نبا و ندر فاعل بمعنى فاعل و نه مخبر عن الحق و يكدر بخلقك مصنفك
اليهيدر صفتك موصوفة اصنافى فتبيند ندر بازائه فعل ماضى
زان يزان زينا كلور زينت ندر تزين و تحسين ايدى و يكدر
شارح مصنفك قوله زانه اى جعله مرتبا معناسن و بمرشد
قال الامام الراغب الزينة ثلثة نقيصة كالعلم والاعتقاد والحكمة
وبدنية كالقوة وطول القامة وتناسب الاعضاء وزينة خارجية
كالمال والجاه زانه كلمة سنده اولان ضمير محلا منصوب زان فاعلك
مفعوليد ضمير ينصب اللام اولان خلقه كبيدر خلق بضم الراء
زان كلمة سنك فاعله اكرم بخلق سى خلق كلمة سنك مصنفك رضى كرم
صفتى اولون دخی ممكن و بخلق بالضم بومقامه و ذكر مفرد ارادة الجمع
فتبيند ندر كاهى قوله تعالى وانك لعلى خلق عظيم و ارد اولشدر
پس خلق ايله مراد مكارم اخلاق واعراض جليده و اوصاف
روحانية و تعانى استحسنة عظيمة و يكدر كه نبي محترم صلى الله عليه
وسلم افند يترك خلقت شريفه كنه تناسب اعضا و حسن صورت
و شارب محسنات ظاهريه سى قال المادح حرست التناوب فى الاعضا
ثم جرى ما الملاحه فيها فاكتسبت بالحسن منطوقه عجب كريد كه

مکارم اخلاق حسنه و کمال سیرت مستحسنة و خیا و خلقت جلیله
تربین ایلدی یعنی حسن خلق عالیله برقت و خیا پیرایه حسن
و جمال و لطافت ظاهریه لری اولمشدر و یک اولور قال **الحق تعالی**
من کمال حسن صورة هذا النبي الكريم ومن تربین ذلك الحسن التام
بکونه علی خلق عظیم فان الحسن الصوری مالم یزین بالکمال المعنوی
لم یتیم بو تقریر زانه کلمه سنده اولان ضمیر خلق لفظه راجع اولدی
صورته اما اگر زانه ضمیری نبی کلمه سنده راجع اولور سه معنی
باب الدرة والمعنی ما اكرم هذا النبي صورة وسيرة فانه
مزین بالخلق العظیم و مشتمل بالحسن العیم قولہ بالحسن جارجور و
مشتمل کلمه سنده متعلقدر مشتمل بالجبر نبی کلمه سنده متعلقدر
مصنفک و الفراف اعنی بالحسن متعلق بقوله مشتمل و هو مجرور
علی انه صفة نبی و کذا متشتم مجرور علی انه صفة بعد صفة و میشر
شارح شیخ زاده الاشتمال التلبس مع الاحاطة و یکدر و میشر
درة معاجبی قابلیجی و احاطه ایدجی معنایه در یعنی اولیه نبی محترم
حسنة محاطدر یعنی حسنی لباس کبی کمیشدر و حسن محیط اولمشدر
معنایه در لفظ مشتملة استعاره بالکنایه و ارددر و میشر ایدر
بو تقریر او زره معنی بو وجهله تقریر اولور که کویانا ظلم کند و غننده
حسن و جمالی شی محیط اولان لباسه تشبیه ایلدی بعده مشبهه به
مختص اولان اشتمالی مشبه اولان حسنة اثبات اتمکله قرینه تشبیه
ایدوب استعاره مکنیه تحقق ایلدی **قال في المطول** قد يضم التشبيه
في نفس المتكلم فلا يصح بشئ من اركان التشبيه سوى المشبه وبدل
علی ذلك التشبيه المضمر بان یثبت للمشبه امر محقق بالمشبه به فیه
هذا التشبيه المضمر استعاره بالکنایه لطیف مذهبی او زره استعاره

مکنیه بودر استعاره مکنیه مقدره و خیا تقریر اولمشیدی الحسن
کلمه سی متعلق اولدی یعنی مشتمل لفظی او زره معنی حصر افاده ایدر
حسنی مشتمل اولوق صفتی پیغمبر علیه السلام مقصور در دیک لفظه
نقص الصفة علی الموصوف تبیین نقص افادی اولور یعنی خیا طلب
اعتقاد اتمش که حسنی مشتمل اولوق صفتنده پیغمبر علیه الصلوة
والسلامه اخر ذات مشترکدر یعنی آخر کسند و خیا و صفت اولور
اعتقادنده اتمش **خلاصه** اول صفت پیغمبر علیه الصلوة والسلامه
مقصوددر غیریده بودر دیو اشتراکی دفع اتمکله نقص افادی اولور
انواع نقص ماسبقده و خامته ده تفصیل اولمشدر خلاصه حسنی مشتمل
اولوق صفتی نبی محترم افند بزه مخصوص و مقصور در آخره بودر
دیک اولور بالمشترک متشتم کلمه سنده متعلقدر بشری است جمال
طلقة الوجه کثاده روی معنایه در **قال في الصحاح** يقال بشری
فلان بوجه حسن ای لیقینی و هو حسن الوجه ای طلق الوجه متشتم
انتسابدن افتعالدر و سیم علامت معنایه در بعضیلر انتساب بشری
الانصاف به مع ظهور اثره علیه و الاشتها و به ای هو علیه السلام
معلم و متصف بطلاقة الوجه و بشاشته و میشر یعنی جمال سول القنده
طلاقت و بشاشت بر رتبه ده در که کویا بشاشت علامت وجه
مبارک لری اولوب هونگاه ایدن اول اول علامت بشاشت ایلد
تشخیص و مشاهد ایدر دیک اولور **تمسوا** انی بیت نبی محترم
صلی الله علیه وسلم حضرت نریک خلقنی یعنی هیئته صوریه حسن جمال
و تناسب اعضا و سایر ایدر **شجرة** مشخصات ظاهریه جلیله
عجب کردر که اول خلق جلیله ی انک علی خلق عظیم آیه کریمه سندنک
مظهری اولان اخلاق حسنه و اوصاف باطنه و حسن سیرت تربین میشر

اول نبی کریم اویله نبیدر که ذات عالیه شده بالجمله حسن جمیع اولاد
ذاتی لباس کبی حسی تمیس ایدوب مشتمل اولمشدر صباح الخیر لولا
الهی اولان وجه شریفند و بشارت خیر و بشارت و طلاقه و جلاله
تعلم یعنی بوندر علم و علمت اولمغله جمله تک مشهوری و جمله غنیه
مشهور و مسلم اولوب بود و صغله انصافه علم اولمشدر یک
اولور **شبه کیم** فلان علم فی العلم و فلان علم فی اکرم دیر لولا
و فی **البیت** الجناس المحرف والاستغاره و مراعاة النظیر والتقسیم

تمییز

کریم خلقی عظیم ذاتی قره الاعین او در او مظهر نور جمال حق دون و کون
او وجه ایتدی تجسم زهی کمال حسن اکرم بخلق نسبت زانه خلق
بالحسن مشتمل بالبشر مشتم

کالبدر فی **مستفعلن** شرف **فعلن** و الزهر فی **مستفعلن** شرف **فعلن**
و البحر فی **مستفعلن** کرم **فعلن** و الدهر فی **مستفعلن** هم **فعلن**
کالبدر فی شرف و الزهر فی شرف و البحر فی کرم و الدهر فی هم
کالبدر کاف کائن کلمه سنه متعلق اولوب جار مجرور بیت اولده اولان
نبی لفظتک صفتیدر زهر بفتح الزا و سکون الحاء چیچک معنا کنده
ضم ذایله بیاض معنا کنده اولور و ان قولیده الزهرة زانک فتحی
و هانک سکونیه زهرة النبات دینه را و تک تازه لکی و حیچکلمش
مراد اولور زهره زانک ضمی و هانک سکونیه بیاض معنا کنده درید
قال فی الدرة الزهر بالتسکین والتحرک جمیع زهره و جمیع الزهر
علی ازهار و جمیع الجمع ازهار و هو نور الشجر و زهرة الدنيا بشارتها
و بهجتها و حسناتها قال **الجناس** یقال رجل ازهر ای ابیض شرف اللون
و نور و ضارة و منه سمیت سیده النساء بالزهر الزهرتها صورة و معنا

حسنا و نسبائی شرف کائن کلمه سنه متعلق اولوب زهر ک صفتی اولون
مرحبه **شرف** ترکیده تازه لک ترک و ترم و لغوت معنا کنده
شرح ای فی لغوه و طراوة ایله تفسیر **تمییز** قال انس رضی الله عنه
ما سمیت حریرا و لا دبیبا عا الین من کف رسول الله صلی الله علیه و سلم
انتهی قوله فی **شرف** بروجه مذکور سابقا کائن کلمه سنه متعلق زهر
کلمه سنک صفتی اولوب کذلک شبه به اولان زهر ک فیدی اولون
احتمال اولدر بوصور تده معنی تازه چیچک کبیر **یو** حبه بیات قالو
بوژ و یوب صولمش زبوله ایرمش چیچک کبی و کلد و یک اولمغله
فی شرف فید احترازی اولور و وجه شبه مقدر طراوت و تنیم و لطافت
و حسن منظر و غیره ادر احتمال **ثانی** کالزهر قولنده اولان کاف
شبهینده راجحه فعل اولمغله فی شرف کافه متعلق اولمغله ظرف
وجه شبه اولور فید اولما ز یعنی تازه لکده و طراوته زهر کبیر و یک
اولور و **تمییز** کما قال **قاضی** عصفه قوله فی شرف ای فی لغوه و طراوة
و هو بمعنی التشبیه المستفاد من الکاف والاولی ان يجعل قیة التشبیه
صفة له او لغوه النور و طراوة انما یکون اذا لم یأخذ بالذبول لیس
والوجه الشبه **التسم** الدائم والرفقة و حسن النظر و غیر ذلک فیکون
التشبه علی وجه مستغرب یتعجب منه قوله و البدر قمر شمس ایله تمام
مقابل اولوب قمر شمس استغاضه نوری تمام اولوب اجزاء
جزءون منو به اولمقد برجزاء فالمد فده بدر دیر لیده رابعة العشر
من الشهر و متحقق اولور و شرف لغته علو و رفعت معنا کنده
حدیث ابن عباس رضی الله عنده امرنا ان نبنی المداین شرفا و المدا
جما ای بلا شرف بپورمشدر رجل شریف دیر لای عالی القدر و یکدر
شرف قمر غلبه نوری و نحو سدر سلمه متقی اعتبار به دره فی شرف

بالاده تفصیل اولند یعنی اوزره کائن کلمه سنه متعلق اولوب ترک
فتدی اولدغه برج شرفنده اولان قمره تشبیه اولوب وجه شبهه مقد
اولور یعنی وجه شبهه اولدون استفاضه و اونا به افاضه و حسن
و نورانیة و علو مرتبه و رفعت و غیره دارد که **صاحب سعاد** افندی
بونلر بر کالدره و اگر فی شرف کاف تشبیه متعلق اولوب فی شرف
اولوب وجه شبهه اولور سه شرف و رفعتده قمره تشبیه اولور لکن
صورت اولی زیاده مدایحی حاویدر خصوصاً وجه شبهه مذکور اولوب
مقدار اولق علم بیا نده وجه شبهه مذکور اولان تشبیه مرجحدر و البحر
فی کرم و البدر اوزرینه معطوفدر که مرکب تعریفده الاحسان الی غیر
بلا عوض ولا غرض و همیشه وجه شبهه چونکه احسان بزرگ احسانی
مجاز در سهولت کند و دن انتفاع عام و منافع بیکران خلقه مجاز
احسان قیلند ندر که وجه منافی مقرر لکن **بیت** بدریا در منافع بسیار
اگر خواهی سلامت در کنار ست **بیت** مشهور در وجه شبهه نفع ایصال
و احسان بزرگشی امر مخصوصده اخر تشبیه تشبیه اولمقدن هر چند
انک کبی اولق اقتضا اتمیز وجه شبهه بجن ایصال منافع و احسان
معلوم **اوله** که صاحب البید العالی ذوالقدر و الایمان علیه الصلوة
و السلام کرم و احسانی ما و رای حد تصور در حتی **صاحب الدرة**
و بیش که روی اند جاست الی النبی علیه السلام امرأة یوم حنین نشدته
شعرا تذکره ایام رضاعه علیه السلام فی قبيلة هوازن فرد علیه
ما قیمته خمسمائة الف الف قال ابن ریحیة هذا نهاية الجود والکرم
الذی لم یسمع بمثلک والدعری هم والجر اوزرینه معطوفدر و هر مطلقاً
زمان معنای در عرب مرور زمانه مجازاً تصرف و بزرگی مطولده
شاعرنا سبب شیب مفاصله **بیت** میز عنه قنرها عن قنزع

حزب الیالی ابطی او اسرع **بیت** مستفاد در **قال** الحنفی وقیل ان الی
کانت یضیف الحوادث الی الدعری قال ابورأب **بیت** امن المنون وریب
یتوجع **بیت** والدعریین یحب من یخرج بالنواب **بیت** فالعنی ان الله الذی
یصیبکم بالمصائب و یا یتیکم بالنواب **بیت** یتیکم شعرا و روم فلک ایل
تعبیر ایدوب فلکدن شکایت ضمننده اشاد اولان اشعار
لا یحصا در از جمله **بیت** بو عالمده صفای خاطره نالیمی فالمشدر
فلکدن داغ باغ اولدن بر دلی فالمشدر **بیت** و کاهی و هر ی تصریح
ایدر **بیت** ندر و هر کای عارف ازلدن بویه در کاری **بیت** ستم
استناردن کرم بیکانه ندر **بیت** لکن حقیقتده حکم و تصرف حقیق
اولمقدن حدیث شریفده لا تشبهوا الدعری فان الدعری هو الله و ارد
اولمش **بیت** حرکات و اتصالات اجرام علویة به تا ثیرات اثباتی
حکما و منجین مذعوبده بودخی ایکی صنفدر اگر روی ارضده ظهور این
حوادث بجن تا ثیرات کو اکیه مستند در اعتقاد ایدر سه متحد بر کافر
بالله در و اگر بارادة الله و قدرته اسباب حاویدر مقوله سید تا ثیری
و ینوریه باس اولمقدن کرک فاضل مشهور دارنده الی محمد افندی مرحوم
ظهور حوادث کونیة ده کو اکیک تا ثیراتده نه بیور سردیو سوا اللزوم
حقیر حاضر ایدم بیور دیکر که بو قدر اجرام عظیمه علویة عبث خلق لیمشدر
تا ثیراتی محققدر لکن علی سبیل جری عاده اللزوم **بیت** کیم نازک مستند
عاده الله بنویله جاری اولمش که نه زمان انشعش اولور سه احراق ایدر
جناب کبریا مس عقیبنده احراق خلق ایدر بعضاً مست اولند قدح
احراق ایتیمک حارق عاده اولور ابرهیم علیه السلامده واقع اولد یعنی
کبی که لک بعض کو اکیک اقتراندن و انظار و اتصالاتدن صحیح
احکام نجومیه ده تفصیل اولند یعنی اوزره روی ارضده بارادة الله تعالی

فان الدعری هو الله و الله لا یضیف
الاجاب لکون الله لا یضیف

اسماء الله تعالى وهو جميل ذكرك الله جل جلاله متصف بذكره ويذكر
قال الامام الغزالي رحمه الله الكبير يرجع الى الذات والجميل الى الصفات
والعظيم يشملها في عسكر كانه كلمة متعلقة كان كلمة منك خبرية
حين تقدير منصوب سالف الذكر في عسكر كلمة منك متعلق اوله
كان لفظه طرف حين ما بعده مضافه تلقاه تعلق فعل مضارع
فما طهره فاما على انت ضمير في مخاطبة عامه خطبه بضمير مبني محله منصوب
مفعول به ضمير سيد كائنات عليه الصلوة والسلام راجع تلقاه
جمله في ظرفك مضاف اليه سيد قوله تعالى يوم ينفع الصادقين صدقتهم
مثل دور تلقاه من ان لا في اوله وسن يعني ان لا وسن في بولوس
ويك مثل دور في المعنى وفي عسكر متعلق بمقدر وهو خبر كان اي كانه
كان في عسكر وهذا المقدر هو العامل في الطرف اعني حينما وحين
يجوز ان يكون مبتدأ مضافته الى الجملة الفعلية في حشم تولى في عسكر
اوزينه معطوفه حشم خدم واتباعه عسكر عسكرك وطوكك خدم
وحشم واتباع ومتعلقات ما لزمه سند في معنى بوقدر اوزر
حضرت سلطان منصور اللواتي المؤيد بتايدات ذي العظمة والكبرياء
بغير عليه الصلوة والسلام افنديز مفرد ما يكثر تك وتنها اوله في
حاله ملا في اوله فيك وقته جلالت وعظمته كانه في عسكر
كوا عسكر ايجنده وخدم وحشم ايجنده كبير ويك اوله حين تلقاه
كلمة في ضرورة وزن يكون ذكره تاخير او لنشدت قال صاحب الدرة
في بعض النسخ من جلالت فيكون كلمة من تقليدية لمضمون الجملة التي
قبلها او متعلقة بما تعلق به الخبر والتشبيه المستفاد من التكاثر قبل
كلمة في معنى مع اي مع جلالت وهذا هو وجه التشبه قدم على المشبه به
والقصد تشبيهه منقرا بنفسه مصحوبا بالجميل في الهيئة والظنة والادق

وحل البيت هكذا كانه عليه السلام في عسكر وحشم من جلالت وعظمته
حين تلقاه مفردا وما فيه من التقديم والتاخير انما هو لجل النظم والمعنى
ان النبي عليه الصلوة والسلام لغاية جلالت وعظمته بحيث اذا ابصرته حال
انوارده عن تاييد كانه في عسكر بجل عظمته واهته العيون والانتظار
انتهى لكن جفيرة تاوان معناني تشبيه ايله بوجهه بيان مراد ايله رمك
كانه ده اولان ضمير رسالت بناء افنديزه راجع حرف تشبيه اوله
كان واسطه سيله بغير ميز عليه الصلوة والسلام مفردا اوله لزم
حاصل اولان حال في عسكر تولى منطوقه عسكر ايجنده اوله لزم حاصل
اولان حاله تشبيهه بوجهه في جلالت وجهه شبه دره زيارتي جلالت كلمة سنده
اوله في لفظي كانه كلمة سنده اوله كاذن استفاد اوله تشبيهه متعلقه
معلوم اوله بومقارده اولان تشبيه عمان برمشا بهته لغوية دركه
بر حال آخر تشبيهه بوجهه علم بيانه مذكور اولان تشبيه مركب ويك
مشكله ريزا تشبيه مركبه طرفين تشبيه يعني شبه وشبه به مرصوده
منترعه حال وهيئت اوله شرطه بومقارده طرفينه امور متعده
متعده در عمان بغير عليه الصلوة والسلام مفردا بنفسه بولندي
حالي خدم واتباع ومهابت وجلالت وعظمته عسكر ايجنده بولندي حال
تشبيهه بوجهه معناني بيت سلطان ملاك خدم صلى الله عليه وسلم
افنديز مفرد وتنها ملا في اوله فيك وقته اولان حالي وعظمت
ومهابت عسكر وخدم وحشم ايجنده اوله حالي كبيره من طرف الله
كندوده بر مهابت وعظمت واردركه بالكرجه فردوتنها ايكن بيله بينه
مهابتي قلوبه بتوليد بر رتبه ده كه عسكر ايجنده خدم وحشم ومتعلقا
ايه معنون اوله وانك حالي كبي ويك اوله شارح حفي رحمه الله اختيار
ايه كبي معني سالف البيان تحريرا تزي مؤيد كانه في المعنى بعد ان بين المصنف

حال صورت و کمال مغناة شرح في هذا البيت ان بين كمال مهابة و نور
عظيمة فشيبة حالة ملاقاته و هو فرد غير محفوظ بالانصار و الاعوان
بجالة كونه قد احدث به لبوس المعارك مشيرا الى ان و صافه الكالية
و نفوته الجلالية في احدث المهابة في قلوب المحضوم قائمة مقام
عسكر قد ملأ في وجه الارض و في البيت من البديع الشخصية و المقابلة
بين الفرد و العسكر و مراعاة النظير بين العسكر و الحشم و حسن التعليل

تمهيد

ايدوب باطه جوش بروش و باو شوي و الوردی غلغلہ اسمائیان رهی
ویروردی عیبت غیبی کوزنده و لمی کامة و هو فرد و شے جلالت
في عسكر حين تلقاه و في جيشم

کاتما ال مقفعلن لؤلؤ ال فاعلن مکنون في مستفعلن صدق فعلن
من معدني مستفعلن منطلق فاعلن منه و مب مستفعلن شتم فعلن
کاتما اللؤلؤ المکنون في صدف من معدني منطلق منه و مبتم
کاتما کان حروف شبيهه ندر ما کانه کلمه کلکة عکدن ساقط اولشدر کاتما
الجن تشبيهي مقيد اولوره اللؤلؤ لفظا مرفوع محذوف مبتدا اولان
کلامه لفظنک خبر يدر کاتما کلامه عليه السلام اللؤلؤ تقدير يدر کاتما
زيد الاسد کبير تشبيهي استعاره و کلامه ويرا اداة تشبيه ذکر المثلثه
لؤلؤ مشهور اولان انجو در جمعی لالی دخی کلوره بو مقامه لؤلؤ کلمه سی
مشبه بهدر مقدر اولان کلامه لفظی مشبهه قوله تعالی صم کیم کبیر که
صم مشبه به در مقدر اولان صم کلمه سی مشبهه ذرایدی پیغمبر علیه الصلو
و السلام افند یزک کلام لفظی یزک انجوه تشبيهي کمال لطافت
و عالمک رعیت و اعتبار يدره یعنی وجه شبه بودر مکنون مستور
معنا کنه دره من کففت الشی ای ستره دیر لؤلؤ کلمه سنک صفتیدر

موصوف اولان لؤلؤ جمعدر مکنون مفرد در صفت موصوفه مطابق
اولن شرط در و بسؤال کلمه زبر ال اسم الجنس المجرد عن الثاء يجوز فيه
التذكير و التانيث و الجمع يقال النخل باسق و باسقة و باسقات في صدف
مکنون کلمه سنه متعلقه صدف معروف در و ننده انجو جیفه یعنی مشهور
من معدني تشبهه در اصلي معدنين در اضافت ايله نون ساقط اولشدر
تشبهه نك حالة جرمي يا ايله در و ان قولیده المعدن میبک فنجی و دالک
کسر یله شول بر در که اذن التون و کموش و سائر سنه راخراج اولنور
و مزبورہ معدن وید کلری یاز و قبش مقیم اولد قلمی یچوندر ننه کیم
عدن توطن معنا سنه در جنات عدن وید کلری ای جنات اقامه
دیکدر دیمش بعض شراح المعدن فی العرف منبع النفیس وید یکی بو محله
مناسبه منطلق معدن کلمه سنک مضاف الیهیدر ظرفنک مظروفه
اضافتی قبیلند ندره المبتمم بالفتح مصدر میبی در ابتسا مدندر
ابتسام اول ضحکدر بو بیتک معنا سنه ایکی احتمال واردر احتمال اول
لؤلؤ کلمه سی محذوف مبتدا اولان کلامه لفظنک خبری اولور ننه کیم
تفصیل اولندی احتمال ثانیه اللؤلؤ کلمه سی مبتدا اولور مصرع ثانیه
من معدني من ابتداءیه در جار مجرور مقدر کان یا خود ظاهر و صا و
مقوله سنه متعلق اولوب مبتدا نك خبری اولوره فی صدف جار مع
المجرور کان محذوفه متعلق لؤلؤ کلمه سنک صفتیدر و تیدیر یعنی
صدفه ستور و مصون انجو در مراد دیک اولوره منطلق کلام دیکدر
معدنک مضاف الیهیدر ننه کیم دره المفضیلة المنطلق مصدر میبی بمعنی
المنطق الذی هو الکلام دیمشدر منه جار مجرور محذوفه متعلق اولور
منطلقک صفتیدر ضمیر فخر کائنات علیه الصلو و السلام را جعدر
مبتمم مصدر میبیدر ابتسام معنا سنه در شراح مصنفک و منطلق و مبتم

مصدران بمعنی النطق والا بتسام و می شود یا خود اسم مکان محل ابتسام
 و یکدره و المبتسم و او عطفه ایله منطلق اوزرینه معطوفه ذکر اولان
 منه دلالتی ایله واکه استناد ایله مبتسم قولنده وخی منه کلمه سی مقدار
 مبتسم منه و یکدره اشبو منطلق و مبتسم کلمه لر می مصدر اولوب و ابتسام
 و مبتسم معنا سینه در دید کلمه می اوزره بو سیده شرا حک و اذهب اولدنی
 تشبیهک تفصیلی بو وجهله اولوق اختیار اولندی بیتی **ناظم علیه الرحمه**
 کاسبق منطلق کلمه سی اسم مکان اولوق اعتباریه لسان مبارکه رسول الله
 و شفقتی سعادتی اشیا، نفیسه مقبوله ذمی قیمت و جمله عندنده
 معتبر و عالمک مرغوب و مستحی اشیا اندن ظهور و صدورده معدنه
 تشبیه ایلدی پس معنی دیک اولدیکه کان صدقه مصون الیکه مش
 و پاک و صاف و ممتاز و مستور اولان لؤلؤ صاحب سعادت علیه الصلو
 و السلام محل نطق و محل ابتسام اولان لسان مبارک لادن و شفقت
 شریف لادن صادر و ظاهر اولدیر یعنی کویا لؤلؤ اول ایکی معدن صا
 اولان کلام شریف لری و دندان کونین بهار لیدر خلاصه انجو بونله
 مشا بهدر دیک اولور لکن بو مقامده ناظم اخر بر معنای لطیف وخی
 مراد ایدر دیک ممکندر که بو فقیر ضعیفانه تقریر به مبادرت ایدر یعنی
ناظم علیه الرحمه من معدنی منطلق و بوب صیغه تشبیه ایله ایکی معدن مر
 ایدر کذلک منطلق کلمه سی کلام معنا سینه اولد یعنی ذرة المصنیه المنطق
 هو الکلام و بو تقریر سیبقت ایلدی ایکی معدن بر می معدن کلام
 ظاهر می اولان فم پر نور یا خود لسان شریف لیدر ایکی بخشی معدن کلام
 نفسی اولان قلب منور لیدر که ان الکلام لغی الفواد و می شود در پس
 کاتالوگ المکنون من معدن منطلق و دیک کانه انجو اول ایکی معدن
 دیک اولور یعنی اول ایکی معدن صادر اولانه لؤلؤیه مشا بهدر دیک

اولدقده اول ایکی معدن منطقه مراد بر می فم شریف لری و بر می قلب منور لیدر
 اشبو ایکی معدن صادر اولان کلام لفظی و کلام نفسی اولد یعنی بنا
 انجو یی کلام لفظی یه و کلام نفسی یه تشبیه اولور زیرا معدن منطقه
 یعنی معدن کلام صادر اولان اندر که کلام لفظی و کلام نفسی
 اول ایکی معدن صادر اولور اول معدنک بر می فم شریف مبارکه لیدر
 ایکی بخشی قلب منوره پیغمبر لیدر خلاصه انجو اول ایکی معدن دیک
 عبارت کلام نفسی و کلام لفظی یه تشبیه مغلوب ایله انجو یه تشبیه
 مفید اولور معلوم **و دکه** **ناظم** تشبیه مغلوب ایله بیتی ادا یتکدن مر
 وجه تشبیه مشبه اولان کلام نفسی و کلام لفظیه زیاده اولد یعنی فام
 ایچوندر بونلردن ما عدا بیت مشروحک بر معنای لطیفه وخی دلالتی
 واردر که بیتده اولان مبتسم کلمه سی اسم مکان اولمخله مبتسمدن
 یعنی محل تبسمدن ظاهر و مشا حده اولان دندان شریف محترم لری
 اولمخله انجو یی اول دندان مکرر وخی تشبیه اولور حین تبسمده محبوب
 اکثر یان دندان نا اولد یعنی مشهور در **بو مقامده** تفصیلی بو وجهله در که
 ایکی معدن مراد بالاده ذکر اولندی یعنی اوزره معدن اول فم شریف
 اولد که معدن کلام لفظیه معدن ثانی قلب منور لیدر که معدن
 کلام نفسیه **ناظم** منطلق کلمه سی کلام معنا سینه اولد یعنی شرا حک
 نصر جبری بالاح ذکر اولمشیدی ایدی منطلق ایله مراد مطلقا کلام اولمخله
 منطلق کلام کلام لفظی و کلام نفسی یه شامل اولد یعنی بنا انجو یی صا
 سعادت علیه الصلو و السلام انشد بزرگ کلام لفظی باعث انوارینه
 کذلک کلام نفسی منور لینه تشبیه اولور **نه** کیم بالاده بیان اولندی
 لکن بوندن ما عدا مبتسم قولی معدنی کلمه سی اوزرینه معطوف اولمخله
 من مبتسم دیک اولور پس مبتسم اسم مکان اولد یعنی کذا از تمشیدی

بوضوح تده محل ابتسام که شفتی مبارک بدر بوندن ظهور این دوزن
 محترم نبوی علیه الصلوة والسلام الخوی تشبیه اولو رایدی بوضوح
 اینجوی اوج تشبیه اولو که کلام لفظی و کلام نفسی و دوزن
 کونین بهای مبارک بدر کلام نفسی بیا بی لونا سبت قدر دایا
 بتینده مفصلدر کلام نفسی محسوسات خارجیه دن اولما حقده
 باس یوقدر طرفین تشبیه کاه محسوسات دن و کاه معقولات دن اولق
 جائز اولد یغنی مطلقده مصر صدر بومقامی کمال ایضاح اینجون شراک
 کلامی بعینه نقل و تحویر اولندی **شارح شیخ** زاده رحمه الله و میسر که
 قوله و معدنی خبر اللؤلؤ ای کائن و صادر منها و المنطق و المتقسم
 مصدران و اراد بالناطق ما یجرئی علی القلب و معدن الالبسم
 هو الغم و البادی منه الشر و معدن النطق القلب و البادی منه ^{الکلام}
 الدال علیه فان اللسان ترجمان القلب انهی لغته لغزاون و یشریه
 و بر **شارح حنفی** و میسر که تشبیه لؤلؤ المکنون فی الصدف الذی
 لم یطرق الیه لمسه کف و لا ینان بکلامه البصیح و مبشمة الذی و لغه
 البهی **بعض شارح** و میسر که المنطق محل النطق و هو القلب و المتقسم
 محل ابتسام و هو ما تقدم من الاسنان و قیل الشفتان و قد تشبیه
 الناظم اسنان الشریفه النبوی و کلامه المعظمه صلی الله علیه و سلم
 باللؤلؤ المحفوظ فی الصدف بالتشبیة المقلوب و فی البیت تشبیها
 حسنی و معنوی فالحسنى تشبیة الفاظه الشریفه و اسنان اللطيفة
 باللؤلؤ المصون و المعنوی تشبیة الغم و القلب بالمعدن لان القلب
 محل ورود فیض الهی و الغم محل ظهوره لا سدر الحکم القرائی و حاصل
 المعنی کان اللؤلؤ المکنون فی صدف ظاهرا من معدنی نطفه و تشبیه
 علیه السلام لغایة بشاشة و زیادة نور و وجهه اذا نطق بظهور اللؤلؤ

من حسن ابتسام و لطافة کلامه و قد جاء انه صلی الله علیه و سلم اذا ضحک
 یتدل الیه من حسن ابتسام و لطافة کلامه و قد جاء انه صلی الله علیه و سلم
 اذا ضحک یتدل الیه فی الجدار معلوم اوله که تشبیه سالف الذکر تفصیل
 و تصویر بی شرح و بیان اولندی **شارح تشبیه** مقلوبدر وید کلری بیا
 محتاج اولمغه بگونه تفصیل اولور که عرفده اشیا النفسه لؤلویه
 تشبیه اولور یوخه لؤلؤ غیره تشبیه اولمق عرف اولمشدره
 لکن تشبیه به وجه شبهه اقوی اولمق قاعده بیانیة دن اولمغه
 لؤلوی **ناظم** بوبیتده تشبیه ایدوب کلام سعادت و دوزن محترمی
 تشبیه به آیتیکله وجه شبهه انزده ازید و اقوی اولد یغنی بیان اولور
 زیرا صاحب سعادت علیه الصلوة والسلام کلام شریفی و کرک
 دوزن منور لری اینجودن و جوهله معتبر و مقبول و اعلا المعالی اولد یغنی
 مسلم عالم در واقعه وجه تشبیه کند و ده اقوی اولمق شرط اولان
 تشبیه به اولمغه نزا و در یوخه اینجود کلدر دیکه اشارتدر محصول
معانی بابت بیت کانه صدق بجنده پاک معون و ستر اولان
 اینجوکال لطافت و قیمت و اعتبارده علیه الصلوة والسلام انذیرک
 معدن نطق و ابتسام دوزن خارج کبیره یعنی اول خارج بکر دره اکره
 مشابهردر و یکدر رایدی محل نطق اولان لسان مبارک دوزن و قلب نور دوزن
 کذلک محل ابتسام اولان شفتی سعادت دن ظهور و صدور ایدن کلام لفظی
 و کلام نفسی به کذلک دوزن مبارک بیه لؤلوی تشبیه اولور و تشبیه تشبیه
 مقلوبدر و فی البیت من البدیع حسن التشبیه مع مراعاة النظر والاستقارة

با عت مضحا بولدی عجزله اسفن اولور می قدری مکر کل ناسده هیچ علفن
 کلامی الی همه بحر حکمت کشفن کاتما اللؤلؤ المکنون فی صدف

من معدنی منطق منه وشم

لا طیب یج **ستفعلن** دل تر **فعلن** با ضم اع **ستفعلن** ظمه **فعلن**
 طوبی لمن **ستفعلن** تشق **فعلن** منه و مل **ستفعلن** شتم **فعلن**
 لا طیب یعدل تر با ضم اعظمه طوبی لمن تشق منه و ملت
 لا نفی جنس ایچون اولان لا در طیب فتح اوزره مبنی محلا منصوب لانک
 اسمیدر یعدل جمله سی خبریدر بونک قاعده اعرابی بو وجهله در که نفی
 جنس اولان لانک اسمی هو المند الیه بعد دخول لا علیه ایله تعریف
 اولمشدر ایدی اگر بوسند الیه معرفه اولور سه یا خود معرفه اولمش
 لکن لا ایله کند و بینی منفصل اولور سه بوا یکی صورتک هر برنده اولکند
 الیهک رفعی و لانک تکراری واجب اولور بخولا زید فی الدار ولا غیر و بخو
 لا فی الدار رجل ولا امرأة و اما اگر بویله اولما زسه یعنی بوا یکی صورتک
 هر بری معا منتفی اولور سه پس اگر نکره اولور سه و لا ایله کند و بینی
 منفصل اولیوب متصل اولور سه و دخی مضاف یا خود شبه مضاف
 اولما زسه علی ما ینصب به المفرد فتح اوزره مبنی اولور بخولا رجل فی الدار
 و بخولا طیب یعدل اما اگر بصورتده مضاف یا خود شبه مضاف
 اولور سه اسم مرفوع مبنی اولیوب منصوب و معرب اولور بخولا فلان
 رجل فی الدار ولا عشرین درهما لک کبی عشرین حالة نصبی ایله منصوب
 اگر چه نکره در لکن شبه مضاف اولمشه پس معرب منصوب در منادی
 بچشنده مله جامی شبه مضاف هو کل اسم لا یتیم معناه الا باضما م آخر
 الیه تعریفی ایله تعریف ایدر و فی المتوسط الفرق بین لا التي نفی جنس
 و لا التي معنی لیس ان الاول نفی الجنس والثانی نفی واحد من الجنس
 مثلا اذا قیل لا رجل فی الدار کان معناه انه لیس فی الدار احد الجنس
 فاذا لایکون فیها واحد و الثانیان و غیرها و اذا قیل لا رجل فی الدار کان

معناه نفی واحد من جنس الرجل و یجوز ان یکون واحد اخر او اثنين
 او ثلثة او اکثر قوله طیب شیخ زاده ما یتطیب به و مبنی حتی الطیب لا یرد
 و ید کلر بدن مراد را یجه طیبه بی عاوی اولان شی حدیه و یرلسه و اولما
 عطر شاهی و عنبر و سائر عطر اولان کبی و یکدر یعدل فعل مضارع
 من عدله اذا ساواه یقال یعدل ای سیاوی و یا مثل و یمشدر یعنی
 انکله برابر اولما ز واکه عاقل اولما ز بکمز و یکدر کا قال بعض شراح
 یعدل من العدل بالکسر و هو المثل یقال عبدی عدل عبدک اذا کان
 عبدایعدل عبدایعدل تحتند فاعل ضمیری طیبه را جدر جمله سی
 محلا مرفوع لانک اسمیدر لا مع اسمه و خبره جمله سی استینافیه در
 تر با بالضم و الکسر و التریه بضم التاء تراب معنای دره جمعی از ب
 کلور که مراد ضم اعظمه جمله سی ایله موصوف و مفسر اولان تر ایدر
 ضم فعل ضایدر جمع معنای اولان ضندندر تحتند فاعل ضمیری
 تراب را جدر اعظمه ضم فعلک مفعولیدر جمله سی ترابک صفتیدر
 اعظم عقلک جمعیدر عظام دخی جمع کلور عظم کک معنای دره
 بو محله اعظمک مراد معدن نور رحمت الحق اولان جسد جسد نور
 ذکر جزا زاده کل قبیلندر اعظم کلمه سی عظیمک دخی جمعی اولمشه
 کبر و عالی و معتبر اولان ذات اشیا ده استعمال اولور وزیر اعظم
 و یرلر اعظم علیه الرحمة اعظمه لفظیه خلاف ایتمشدر ضمیر سید کائنات
 علیه الصلوة والسلام راجع اولمشه ضم اعظمه ایله موصوف اولان
 تراب جسد پر نور پیغمبر و نشان علیه الصلوة والسلام مراد ایدر
 کند و ده اول نور محوی بی جمع و مس ایدن تراب معادل طیب یوقدر
 و یک اولور مال و مقصود بتر شریف نبویدر قال الحنفی الضم الجمع
 یقال ضمینی فلان الطريق ای جمعنا و منه سمیت احدی الحركات الثلاث

بالضم لا اجتماع الشفتين ویشند لا بو تراب مبارک که بود به طیب
 جان بخش اولد یعنی جبر جوارری ایلده اولد یعنی ظاهر و در ذکر آن در
 عن انس رضی الله عنه ما شمت عنبر او لا مسکا ولا شینا طیب
 من ریح رسول الله صلی الله علیه وسلم وهذا متفق علیه وكان
 الاصحاح يعرفون منی النبي علیه السلام في الزقاق من طيب الرجة
 وكما روي ان فاطمة الزهري بنت النبي رضی الله عنها اخذت
 من تراب قبره الشريف بعد ما دفنوه فشمته ثم اشارت
 شعرها ذاع على من شمت ربة احمدی ان لا شمت مدی الدهر غوا لیا
 صبت على صائب لوانها صبت على الايام صرن لیا لیا
 روى جابر اعرابي الى قبر النبي صلی الله علیه وسلم فزاره ثم بكى وانشد
 شعرا خيرا من دفن بالقاع اعظمه فطاب من طيبهن القاع والاکم
 نفس القدر القبر ان ساكنه فیه العفاف وفيه الجود والكرم
 ثم قال **الشايح** ان حکوم الانبياء عليهم الصلوة والسلام حرام على التراب
 وانه عليه السلام حتى في قبره يجده كما راي النبي عليه السلام ليلة المعراج
 ان موسى عليه السلام يصلي في قبره انتهى مشايخ صوفية دن وعلما دن
 بر عزير الذات که کذب وافترا انکه نسبت مسلوب الاحتمال اولد بئذ
 غيري کذب به موجب يوق واحتياج يوق نقل ودين ايدر پيرم حضرت
 شيخ ايلرچ شريفة احرام بند غريميت اولمش ايدم مدنيه منوره وصول
 وحرم شريفة وحولزده مواجوه سعاده پاي اواب وحبب اوزده
 قيام وتوجهزده حضرت شيخک صلوة وسلام مني رسالت پناه
 افنديز طرفندن رد سلام والتفا في استماع ايلدم ودر ویشاندن
 معينزده بر ذات دخی استماع ايلد کيني هم نقل وسم بين ايتيمکه
 فقيري تصديق ايلدي وپو تحقيق ايلدي تراب ارضک بعضی سندن

بعضی سندن فضلیتندن اختلاف ایتیمکه لکن اختلاف تراب قبر
 بنی علیه السلام مدن ما عداوه در پوخته تراب قبر سید المرسلین علیه
 الصلوة والسلام جمله سندن حتی تراب بیت خداون دخی افضلده
 بونده اختلاف یوقده ویشند طوبی فعلی وزشنده در خیر سعادت
 معنا سندن در اصلي طیبی در یا تک ما قبل مضموم اولمغه واره قلب
 اولمشدر طوبی تقدیر مرفوع مستدا در منشوق جار مجرور کائن کلمه سندن
 متعلق اولوب خبر دیر معنا سی خیر و سعادت عظیمه اول تراب مبارک
 استنشاق ایدن انجودر دیک اولوره بونک اعرابی سلام عليك
 ترکیبک اعرابی کبیر ویشند قال فی الا مضاح سلام عليك مثال
 الجواز وقوع النکرة مستدا اذا تخلصت بوجه نحو مثل اعرابا
 ای شی عظیم بومقامده دخی مستدا اولان طوبی کلمه سی محذوف عظیم
 صفتی ایلده محض صدره قاضی عصند طوبی اخبارا وانشاء استعمال
 اولنور وعا موصفنده استعمال اولمغه اطلب المعیشه لک معنا سندن
 اولور ویش قال **شیخ** لاده فی **فاشیه البیضاوی** والسلام یعنی التسليم
 ای الله عا بالسلامة یعنی سلام عليك سلمت عليك سلاما ای دعوت
 ان یسلمکم الله من الافات ایلدی بومقامده دخی مراد اولورسه معنی
 خیر و سعادت اندن استنشاق ایدن کلمه یه اولسون دیک
 اولور جمله سی جمله استنباطیه وعا نیله اولور منشوق انشا قد ندر
 یقال انشقت الیج ای شمتها منشوق اسم فاعله منه جار
 مجرور منشوق کلمه سندن متعلقدر ضمیر ترابه راجعدر معنی اول
 تر ایدن شم ایدن کلمه یه طوبی لردیک اولوره ویشتم اسم فاعله
 تقبیل معنا سندن اولان انشا مدنند راجح ورا سالف الذکر منشوق
 اوزرینه معطوفدر بومحله منه کلمه سی محذوفدر مقدر منه

منه ذکر اولدی یعنی بومحد و نه و نه و نه در ملتسم منه تقدیر نده در
قال بعض شراح معنی البیت ان تراب قبر النبی علیه الصلوة والسلام
مالا یبادل له طیب فیا طوبی لمن استنشقه و یا طوبی لمن قبله و یشد
و فی البیت مراعاة النظیر بین الطیب و الا نشان و الالبیام و جناس
الاشتقاق بین طیب و طوبی و الاستقارة بین ضم او عظمه

تتمیم

ملکرا یتیده زواری ایلد طورده غلو شمیم کلشن جناتی المغنمه سو
که بوس زار ایچوندر اوسده و کجو لا طیب یعدل تراب ضم اعظمه
طوبی لمن تشق منه و ملتسم

ابان مومضا علن لده فعلن عن طیب عن سقفلن صره فعلن
یا طیب ب سقفلن تدا و فعلن منه و مخ مستفعلن تتم فعلن
ابان مولده عن طیب عن صره یا طیب مبتدا منه و مختم

ابان فعل با ضیور اصلی ابون دره اجاب کنی و اوک حرکه سنی قبله
ساکنان اولان بایه و یردک و او ساکن ماقبل مفتوح و او ی الفه قلب
ایتدک ابان اولدی تختنده فاعل ضمیری مستتر خدا ی متعاله رجعه
ابان فعلی کاه بنفسه تقدیه ایدر قال الشیخ یقال ابانه ای اظهروه و کاه
کشف معنای تضمین و لنوب عن ایلد تقدیه ایدر کما یقال ابان عنه
ای کشف عنه و یکذر مولده مصدر میذر ابان فعلنک مفعولید رجعه
ابتدایه در مولد ضمیره مضافدر ضمیر پیغمبر اخر الزمان علیه الصلوة
و السلام را جعدر بوضوئورده و یک اولور که رسالت پناه علیه الصلوة
و السلام اقتدی می جناب کبر یا اصل طیبیدن اظهرا ایلدی یعنی ولادت
حایونی که اب ایلد جدرن طیبیدن ظهور ایلدی اب ایلد جدّه فرایضده
دخی اصل و یرره اسکو عنصرا یک و اصل طیبیدن ولادت سعادت

اظهار ایلدی و یک اب و امهات سلطان رسالت علیه الصلوة
و السلام طهارتته و نکاح صحیح ایلد نسل و حسب طاهر و ن صاحب
سعادته و ولادت ظهورنه اشارت اولور دره صاحبی ابان فعل باض
من الابانه بمعنی الاظهرا و فاعله راجع الی الله تعالی و فاعله الیوم الاتی
فی البیت الاتی و مولده بالنصب مفعوله مضاف الی ضمیر النبی علیه الصلوة
و السلام ای اظهر مولده یوم عظیم وقعت فیه الوقایع العجیبه الاتی
فی الابیات الاتی فیکون علی هذا محجاز فی الاسناد و یعنی بعض شراح ابان
فعلنک فاعلی بیت ایتده مذکور اولان بوم کلمه سیدر و میس یعنی ملوک
کفره اطراف و کبایسه نیک اضمحلال دولت و انظافه چراغ اقبال
نفس و فخر ایلد کلری بوم معهود که او کونده بیک سنه دن بر نطفی
اولمیان آتش پرستان فرسک نیرانلرک و فقه سونوب کلما نطفی
اولس نصر کسری منهدم و اصنام ساقطه و سار بر وجه آتی ناطک
ذکر ایلد کجی خوارق عاداتک و علماتک ظهوری کونیدر ایشته
او کون یعنی اول بوم ولادت سعادت ابانه و اظهرا ایلدی و یک اولور
واقعه مشرکین و قیصره بر امر عظیمک حدوث و ظهور ایلد جکی
اول کونده نفس و جزم ایتشد ایلدی کویا او کون نطق حال اولوب
ولاده پیغمبر دنیا فی اظهرا ایلدی و یک نالنده در بوضوئورده مولده
ابان فعلنک مفعولی اولور عن طیب جار مجرور ابانه فعلنه متعلقدر
طیب بر قاج معنایه کلور بومقاده خوب و طاهر مفاکده در السنه
ناسده بر شئی مدح و استحسانده عنبر دیرلر مشهور در قال الحنفی الطیب
ما یطیبت به و جا بمعنی المصدر یقال طاب بطیب طیباً و یقال خدا
شئی طیب ای طاهر نظیف قال الله تعالی فقیموا صعباً طیباً ای
طاهراً و قد یقال بمعنی مستلذ الطعم و الراجحة قال الشاعر من طیب

كونهما ورودا و ريقتهما قنده و يطلق الحبث مقابل للمعنيين
قال الله تعالى والبلد الطيب يخرج نباته بأذن ربه والذي حبث لا يخرج
 الا نكدا وقد يطلق على الحبل والصلح والجود قال الله تعالى فانكمحوا
 ما طاب لكم من النساء اي ما حل لكم وقال الله تعالى يا ايها الذين امنوا
 انفقوا من طيبات ما كسبتم اي من جيا و مكسوكم او من جلالها و ^{منه}
 ولا يثمنوا الحبث انتهى **بعض شراح** طيب خوب و كوزل معناك
 و ميش حبث صندى اولد ينى اعتباريه معنای مناسب اولور
 عنصر اصل و حسب معناك در كه بناء اصل مركبات اولان ربا
 و تار و ما و باده عناصر ربه و ير لى فى الفا موسى العنصر بالضم
 و الفتح الاصل و الحسب طيبك عنصره اصنافى صفتك موصوفه
 اصنافى قبيلند دره عنصره ضميرى صاحب رسالت عليه الصلوة
 و السلام راجع اولوب طيب الاصل كلمه سى ابا و امها تركيك
 طيب اولوب طاهر و حبيب اولد فكرية دلالت اني كلمه بوبيت
 ولا راسيد الانبيا عليه الصلوة و السلام من از كا با افنديك و الدين
 سعادتمند تركيك ايمان ايله اتقا فكرية اشارت اولوره زير مشرك
 حبشدره طيب و طهارت ايله متصف اوله **ما قال صاحب الدرة**
 و قد ذهب كثير من العلماء المتأخرين من الحنفية و الشافعية الى ايمانها
 و قد صح اجماعه من الحفاظ كالقرطبي و ابن ناصر الدين الشامي وغيرها
 حديث ان ابويه عليه السلام احياهما الله له فامناه اكراماله
 و خصوصية و ليس احياهما بمتنع شرعا ولا عقلا و من الجائز
 ان يكون الايمان مشاخا عن الحديث الدال على الكفر بوزن ما هذا
 كذلك صاحب سعادت عليه الصلوة و السلام نكاح صحيح ايله صلوة
 طاهرة و ارحام طيبه دن طلوع ايله مصفى و مهذب اولد فكرية دنى

بياندر **ما قال** صلى الله عليه وسلم انما انفسكم نساء و طهر او حيا لم يزل الله
 يشقلى من الاصل الطيبة الى الارحام الطاهرة مصفى مذهبك
 شعبتان الا كنت فى خبرها فانما خيركم نفسا و خيركم ابا كذا ذكره سيوطي
يقوله يا طيب مبتدا يا حرف ندا و در طيب مبتدا و دره بومحله فتح اولور
 مبتدأ **قاعده** منادى مفرد و معرفة اولسه ضم اولوره مبتدأ اولوب محلا
 منصوب مقدرا و عوا كلمه سنك مفعولى اولور مفرد ايله مراد مضاف
 و شبه مضاف اولما يندر شبه مضاف كل اسم لا يتم معناه الا بانضمام
 امر آخر اليه ايله تعريف ايدر لى مفرد معرفة ياريد كنى و اكر منادى به
 لام استفاء مفتوحة داخل اولور سه مجرور اولور ياريد كنى و اكر
 منادى به الف استفاء كلمه منادى فتح اولوره مبتدأ اولور و آخره
 حال الحاق اولور ياريد كنى بومذكورانك فاعدا سنده منادى
 منصوب اولور يعنى منادى نكرة اولسه ياريد كنى يا خود منادى
 مضاف اولسه يا عبد الله كنى يا خود شبه مضاف اولسه يا طالع
 جلد كنى **يدى يا طيب** هم نكرة و هم مضاف در نصبتك ايكي شرطى
 بولمغله بالا و لوية يا طيب كلمه سى منادى منصوب بومحله ندا
 فخر و تعجب ايجوندر **ما قال صاحب الدرة** الله اعلمنا للتعجب اولان
 الا العقل او المتزل منزلة و العوب اذا استعظم امرنا واه على سبيل
 التعجب و قيل المنادى محذوف اي يا اولى الاباب انظر و اطيع
 ابتداء و انتهائى و ميش **ما قال الشيخ** رحمه الله و المقصود بالندا محذوف
 اي يا ايها العقل انظر و الى طيب ابتداء و طيب انتهائى اي الى طيبه
 فيهما و قد يذكر طرفا الشئ و يرا و مجموعهما **ما قال الله تعالى** و سجوه بكرة
 و اصيده اي دائما يعنى فاطك طيب ابتداء و طيب انتهائى مرادى
 صاحب سعادت عليه الصلوة و السلام اقبذ يربذ اتيندن نهائيه كلجه

زانما هر حاله مستمرا طیب در یکدیگر که تعجب است بطیب مستمر
 و ملازمت حاصل اولوب ایها العقل نظر ایدک بو طیب و کمال
 بونه استمرا در که سبداون ختام وک واما بو طیب ملازم دائمی بران
 کند و لرون زانک اولیه تمام جای تعجب در مانده اوله **کما قال الشيخ**
 المراد من هذا التذات تعجب من الطیب المستمرا انتهى **بعض شراح الماد**
 فی امثال هذه المقام اما لجز والتعجب او بقدر بعده منادی بحسب
 ما یناسب المقام و میسر این ملک قوله لا طیب معنی التذات فی طیب
 تعالی فهذا اوانک یتعجب منه التعجبون و میسر قوله مبتدا و مختتم
 اسم زمان اولور سه ابتدا زمان سعادتمری یعنی فاحتمل لری که زان اولور
 و خاتمه لری که حقیقه و اصل الی الله اوله قدری زمان ختم و انتقال
 طیب در حسندر دیک اولور منه جار مجرود و مقدر کائن کلمه سه
 متعلق اولوب مبتدا الفظینک صفتید و مختتم ذکر اولان مبتدا
 او زینه معطوفه بو محمله منه کلمه سی محذوفه مقدما مذکور اولان
 منه لفظی محذوفه قرینه در مختتم منه و یکدر **شراح المبتدا** و المختتم
 اما مصدر میمی و اسم زمان او اسم مکان و مبتدا الشی و مختتمه
 اوله و اخره ویدیکی او زره معنا ابتدا و ختام لری یا خود زان ابتدا
 و زمان ختام لری یا خود ابتدا مکان لری یعنی مکرمه و مکان ختام لری
 یعنی مدینه منوره جمله طیب در مانده اولور محمول عبارت بیت
 الله سبحانه و تعالی پیغمبر میز علیه الصلوة و السلام ولدت و ظهور
 اصل طیب و ظاهر و حسن و حسدن ابانه و اظهار بلدی یا اهل نظر
 نظر ایدک اند بزدن اولان طیب ابتدا و اختتام ستمره نه کونه طیب
 و نه کونه حسندر با تک برکرة بویه طیب ستمره تمام جای تعجب در دیک
 اوله و فی البيت من البدع التکریر فی طیب و طیب و المقابلة فی مبتدا و مختتم

بهار و وجه امکان را و سر و سنی که بوی مقدسی کلدی جهان عطر شوی
 وجودی قدسی مطیب بو کونه بارگی ابان مولده عن طیب عنصره
 یا خیر مبتدا منه و مختتم
 يوم تفرس من الغرس انهم قد اندزوا بجلول البوس الن مستفاد من یوم تفرس
 قد اندزوا مستفاد من بجلول البوس الن مستفاد من یوم تفرس
 يوم تفرس من الغرس انهم قد اندزوا بجلول البوس الن مستفاد من یوم تفرس
 ناظم علیه الرحمه مولد شریف بوی یی ذکر ایدوب بعده ولادة شریفه و فکده
 منشور و حی و رسالت ایداعظام و تکریدی و فتنه کانیه مقدمات و حی
 و نبوت اولان حوارق عادات که ارباصات و بر لریانه بعده معجزات
 و بینا تک تعداد و تفصیلنه شروع ایدر بعض علما بو نظم اید معجزات و کرات
 و معونه و غیره حالی فتنی اعدا تعداد و تزیین این شریعه شعر
 اذا رایت امرأ یجارق عادة فمعجزة ان من بنی لنا صدر
 وان بان منه قبل نصف نبوة فالاراض من سمة شمع القوم فی الاثر
 وان کان من بعض العوام صدوره فکونه حقا بالمعونة و اشهر
 وان جاء بوما من ولی فانه الکرامة فی التحقق عند ذوی النظر
 و من فاسق ان اوفق مراده یسمی بالاستدراج فیما قد استقر
 و الا فیدعی بالاحسانه عندهم فقد تمت الاقسام عند الذی خیر
 يوم ظرف زمان محدود بحسب العواجل موب اولفله لفظا مرفوع مبتدا
 محذوف ک خبریدر هو یوم تفرس تقدیرنده در هو ضمیری بیت اوله کی
 مولده کلمه سه را جعدر مبتدا مع خبره جمله سی استینا فیه در تقدیری
 کانه قیل ای زمان ولادة فاجاب هو یوم فیه الخ یا خود یوم بیت
 سابقه اولان ابان فعلنک فاعلیدر بیت متقدیمک شریحه تفصیلی

مرور ایامی یا خود بوندن بدلد و یوم طلوع شمسن عز و بهر
 اولان زماندر لکن بو محله مطلقا وقت معناست در نفس تغزل
 بایندن فراستد مشتقده معناسی فراستد بیدی و یکد نفیقه
 الفراسه بکسر الفاعی الانتقال من الفلاد الی الاشیا الی بواطنها و مثیل
 الفرس بضم الفاء سکون الراء الی الی بواطنها و مثیل
 اسم جمعد را شخاص محصوره به اطلاق اولی و الی و فرس کی قوم یوگا
 و غیره کی الی مزبوره آتش پرست و بر لر نوح علیه السلام کتبت
 اولان فارس ابن ساسک اولادند اولی علیه وجه شمیه و الفرس
 لفظا مرفوع تفرس فعلک فاعلیدر جمله سی یومک صفتیده فیه
 جار مجرور تفرس فعلک مفعول فییدر ضمیری یوم راجعدر انهم
 ان حروف مشبیه و ندر هم ضمیری سکون او زره مبنی محله منصوب
 ان لفظنک اسمیدر فرس کلمه راجعده قد اندروا افعال بایند
 انزارون مشتقده خوف معناست در بعض شراح الانذار صعد
 الابرار و هو الالام بالامر المحوق و پیش قد تحقیق ابجود انذار
 تحتده قائمقام فاعلی ضمیه مستتر فرسه راجعدر فرس اسم جمع اوله
 اندروا جمع صیغه سیده کلمشدر که اندروا فعل باضی جمع مذکر در
 بحلول جار مجرور انداره متعلقده حلول نزول و دخول معناست
 بوس لفظنه مضافدر مصدرک فاعله اصافستیدر بوس البقم و باس
 بالهمزة حزان و الامی ایراث ایدن شدت معناست در و النقم بالجر
 بوس او زریه معطوفدر نغم کسر النون نغمه کلمه سنگ جمعیدر نغم
 نغم کلمه سنگ جمعی اولدینی کبیده نغم عقوبت معناست در محمول
 معنای بیت اول یوم ولادت سعادت اول کوندر که ذکر الی علامک
 ظهوری الیه الی فرس کند و لر نزول شدت الام مصائب و عقوبت

ایله مندر و ن اولد قلمی ام کونده و استند کلمه بیدر یعنی ظهور
 ایدن بوعدا شکر نزول مصائب و عقوبتیزی مندر و دیوه اعلام
 امور محوقه ایله مندر و ن اولد بیدر یعنی خوف و خشیه و وشد بیدر
 انداز بشیرک ضد تیدر بشیر خبر میرانی ایله مذکر که امور ساریه
 اعلام ایله سرور اولوق مبشر اولمقدرس مندر و ن اولوق امور محوقه
 اعلامی ایله قوت و قوت خوف و خشیه و وشد کلمه بیدر انداز و کلمه سنگ
 صیغه مجهول او زره معناسی بو وجهه مستفاد و در ذره المضیه المعنی
 یوم مولد المبتی علیه الصلوة و السلام یوم عظیم نفس فیه ذلک یوم العز
 و سائر الکفره بحلول الشدائد علیهم و نزول العقوبة الیهم لما روا
 من علامات مولده علیه السلام عیار شیه معنی و برش لکن عیار کلمه
 ناقصه که اندروا کلمه نغرض اولمیش و لور بعض شراح قوله یوم مرفوع
 من بولده ان جعل اسم زمان و المعنی یوم ولادته یوم علم فیه الفرس
 انهم مندر و ن بحلول البوس و النقم فاته خدمت نیرانهم و لم یجد قبل ذلک
 الف کلمه و هذا من معجراته و یبشدر و فی البیت ان الباقی الجناس الاحش
 تفرس الفرس و مراعاة التظیر بین قد اندروا بحلول و البوس و النقم

تمت

طلوع شمس سعادته ختمه همه سعادته جمعی کوریدی خفاش طنبان عدو
 نغیر خوف کلوب بیدر بر این فرد یوم تفرس فیه الفرس التهم
 قد اندروا بحلول البوس و النقم

و بات ای مفاصل و ان کس فاعله رمی و هو من استغفل صوغ فاعله
 کشل ارض مفاصل کس فاعله رمی غیر مل مستغفل شتم فاعله
 و بات ابو ای کسری و هو من صعد کشل اصحاب کسری غیر ملتئم
 و او عا طعه و زه بات افعال ناقصه و ندر معلوم اوله که افعال ناقصه

كثير الاستعمال والمغلة بومنا سبتك لزومي مقداري انتخاب والنوب
 شروع مناسب كور لمشدر قال في النحو الافعال الناقصة ما وضعت
 لتقرير الفاعل على صفة مخصوصة نحو كان زيد عالما فكان جعل زيدا
 على صفة كونه عالما في الماضي يدخل هذه الافعال على الجملة الاسمية
 المركبة من المبتدأ والخبر فترفع هذه الافعال اجزاء الاول تكونه قال
 وينصب الجاء الثاني تشبيهه بالمفعول به في توقف الفعل عليه نحو
 كان زيد عالما فكان يكون ناقصة كانه للثبوت خبر حال فيها ثبوتا
 كانه في الزمان الماضي دائما من غير انقطاع لاجل نحو كان زيد عالما
 او منقطعا نحو كان زيد غنيا فافتقر ويكون بمعنى صار ويكون فيها
 ضمير الشأن ان كان يكون ناقصة ويكون فيها ضمير الشأن اسما لما
 والجملة الواقعة بعد ما خبرا مفسرا للضمير كقول الشاعر اذا مت
 كان الناس صنفاً سامت وادح فكان للشان وقد يكون كان
 تاما يتم بالرفع من غير حاجة الى المنصوب بمعنى ثبت ووقع كقوله
تعالى كن فيكون والمقدور كامن وقد يكون زائدا وهي التي وجودها
 وعدمها لا يخل بالمعنى الا صلي كقوله تعالى كيف تكلم من كان في الابد
 صبيا فكان لتحسين اللفظ ولفظه صار للانتقال اما من صفة الى صفة
 نحو صار زيدا الى بلد كذا او من حقيقة الى حقيقة او من كبر الى عمر و امدى
قوله و بات اصل كند ومعنا كند او لورس انه كيم تفصيلي ذكر اولدي ديك
 اولور كنه بات ابوان كسري يعني انصداع ابوان كسري جميع ليده و قال
 اولدي ديك اولوب اخشا مدن صباحه دك ابوان كسري كنه شيئا
 شيئا تدير ج ايه انصداع وانزاعي متما دى اولون اوزره منصدع
 ومنهزم اولدي ديك اولور اكر بات صار معنا كند اولورس ابوان كسري
 انهدام ايه كجه لى يعنى همان منهدم اولدي ديكدر شارح صاحب الدر

بات فعل ماضى من البنيوتة وهو يكون الشخص في الليل شارح حنفى بات
 من الافعال الناقصة بجى لا قتران مضمون الجملة بالليل وقد بجى بمعنى
 صار وقد بجى تاما و امدى بات فعلك اسمى ابوان كلمة سيد ابوان
 فارسيدين مع بدر شارح درة المنجية ابوان صفة عظيمة يجلس
 فيه الملوك ولا يكون لبعض جوانبه شارح حنفى ابوان بالكنز
 لبيت يكون سقفه محدا لا يكون لاحد جانبه شارح بوترفيه
 كوره وزرا و ملوكك ديوانخانه لرى امثالندن اوله ابوان بات فعلك
 اسميد كسرايه مضاف كسرى لفظى مع بدر اسم جند مطلقا شارح
 فارسيه اطلاق اولور فارسك اول ملوك لرى دارا در آخر ملوك لرى
 بز و جرد و مدة سلطنت لرى بشيوز سنة به منهدم بوبتده مذكور
 اولان كسرايه شارح اختلاف ايتشدر مختار اولان بدر اوله كى
 كسرى ولادة سعادتده ملك فارس اولان نوشروان عادل كنه
 ولدت في زمان عادل حديث شريفى وارد اولمشدر مصرع ثمانية
 اولان كسراون مراد زمان نبوتده ملك فارس اولان بدر قبادور كنه
 و عوة اسلام ايجون كندويه ارسال اولان زمان واجب الامثال
 نامه سلطان كوشيني عليه السلام عدم قبول ايه شق ايتكله حقتده
 مزون الله ملكه دعاة عليه صا و اولوب نهام قهر المعلى اوله بلا تاخير
 كندويه بعده ملك و سلطنت و دولته اصابت ايدوب دولتى
 منقرض و خاك ضحكه لده پريشان و تار مارا و امدى درة المنجية
 بوكونه تفصيل ايدور كنه روى انه في ليله التي ولد فيها رسول الله
 صلى الله عليه وسلم اخرج ابوان كسرى و سقط منه اربع عشرة شرفة
 و بقيت ثمانية شرفات على عهد ثمانية من الاكاسرة الدين ملكوا القوس
 بعده الى خلافة عمر بن الخطاب رضى الله عنه قوله و هو وده و او حاله

اصنافه لفظیه در انفس نفسک جمیع در قلبد اولان حراره عزیزلی
 خروج و بخار ناریه دن تصفیه ایجون بقدره الله تعالی خارج قلبه
 دخول و بخار ناریه ایلد مخلوط اولوب بعده معاً خارج خروج ایدن بایه
 الحیوة الحیوانی اولان هوادر **شیخ** **معدنیک** هر نفسی که فرمود
 ممد حیات است و چون برمی آید منقوح ذات و دید یکیدر انفس
 کلمه سنده استعاره تخلیلیه واروره زیر انارده انسان کی نفس
 متصور و کلد رکذ لک عین دخی بولیه در ایددی نارده اولان استعاره
 بالکنایه نیک انفسه کلمه سی قرینه سیدر که امر محفیقه مستعاره نار
 کلمه سنده استعاره ممکنیه بود وجهه در که **ناظم** نار مجوسی فری و پرتوی
 کتمش سو بونکه قریب اولد یعنی جهوتدن نرونی و قوه ظهوری کتمش
 ضعیف ملول و محزون انسان متأسفه نفسنده تشبیه ایدر انفس
 ملائمی اولان انفس کلمه سنی ناره اثبات قرینه استعاره در
 کذ لک نهر کلمه سنده دخی بود وجهه استعاره بالکنایه واردر **کمال**
رزة المنة و فی البيت استعارتان بالکنایه فی النار و النهر
 و تخمیلتات فی الانفس والعین للذین من لوازم الحیوان **قوله**
من اسف حرق جرمه کلمه سنده متعلقدر اسف حزن معنایه
نه کیم یعقوب علیه السلام حالن بیاننده **قوله تعالی** **یا اسفی علی یوسف**
 اینه کریمه سنده مبتدیه و فی الحدیث ان ابابکر رجل اسف ای سریح
 الحزن بپوریش علیه جار مجور اسف کلمه سنده متعلقدر ضمیر ابوان
 یا خود کسرایه راجعدره یا خود اهل فرسه راجعدره و **النهر الف لام**
 مضاف الیه دن عوضدر نهر هم تقدیرنده در کذ لک و **النار کلمه سنده**
 اولان الف لام دخی بولیه نار هم تقدیرنده در ای نار الجوس اوزار اهل
 الفوس دیکدره نهر مجرای مادر بعض **شرح** النهر سکون لها و فتحها

مجرانا اذا كان عظيما واذا كان صغيرا سمي جدولا ديمش ساهی
 سهو دن اسم فاعلدر سهو غلقت معنایه در **قال الله تعالی** **فويل**
 للمصلين الذين هم عن صلاتهم ساهون الایه سجده السهو بوندر
 من سدم من تعلیلیه در ساهی کلمه سنده متعلقدر سدم حرکه ایلد
 حزن و ندم معنایه در **شرح** **شیخ** **زاده** ساهی العین ای غافل العین
 من سدم ای من ندم یعنی ضل الطریق من النجرة لان ان ادم لا یخلوا
 عن حیرة و نمیشدره بومقامده نهر دن مراد ذکر محل اراده حال اولن
 اوزره ما نهر در که مجرای قدیمندن چیقوب محل آخره جریان ایدن
 مادر بوجسه نهر دکلدره اسنادده مجاز اولان سیل مغم و سبال المیزان
 قیلتنددره نهر مجرای مادر کما سبق یا خود **ناظم** علیه الرحمة ساهی
 العین تعبیری ایلد عیندن ما نهر مراد ایدر نهر عین لغتده مادر
 ایددی ساهی لفظی عینه نسبت اولنده قدیم عینی ساهی دیک ساهی
 ساهی و مخطی و غافل دیک و لغین اهل فار سک صوی مجرای قدیم
 چیقوب ساهی و ضال اولد یعنی کذ لک بیان اولوره یعنی کسر لک
 ابوانک انهدا منه یا خود کسر لک و لکنک قرب اصحدره دیار لک
 عینی حزن و الام ایلد ساهی العین اولدی یعنی سهو ایدوب مجرای
 قدیمندن چیقوب ضال اولدی دیک فالنده اولور بونده لغت
 بودر که حزن و الم دن حیرة چشم اولوب ساهی و غافل اولان کمنه
 یا کلوب چیقوب صحرا و بیابانی کشت و کذا ایلد کمنه نوعا تشبیه
 اولور **نه کیم** نهر لفظنده استعاره بالکنایه واردر که **ناظم** نهری حزن
 و حیرتله و الام غافل بولندن چیقوب بیابانه روشن کمنه یفسنده
 تشبیه ایدوب مشبه اولان انسانک ملائمی اولان عینی نهره اثباتی
 قرینه استعاره در **شرح** **شیخ** **زاده** واراد بالتهر الغوات فانه روی

انه في الليلة التي ولد فيها رسول الله صلى الله عليه وسلم حدث
النيران التي حفظوها من الف سنة وطفئ الفرات وما سواها
وهي بادية بين دمشق وعراف وصلى الله على حبيبه الذي اخفق
بحسن الاخلاق **وشرح** **درة المصفيه** والمعنى ان نار الجوس
التي لم تسكن من الف عام حدث ليلة المولد صلى الله عليه وسلم
من الالم والحزن على اهلها ونهر الفرات انتقل من مجراه ووقع في البادية
حزنا عليهم **شرح** **الحنفى** والمعنى ان نار الجوس وما نهرهم قد كفا
من الدهشة والحيرة والاضطراب ما لم يحزن ذوي العقول عند
الاحساس بحلول الكوارث والمصائب فقد جعلها من شدة الحزن
من الاسف على زوال ملك موقديها وما الفرات قد ضل السبل
وهو كمنون قد فكت سلاسله **وميش** **محصول** **معناى بيت** **بيك** **سنة**
بروا **نظفا** **كورمين** **نارا** **اهل** **فرس** **كندويه** **عبادت** **ايدن** **دارايه** **يا**
ايوانك **انهدامنه** **يا** **خود** **اهل** **فارسه** **تا** **سقدن** **منطقى** **اولدى** **ونهرى**
يا **خود** **ما** **نهر لرى** **حزن** **وندا** **متدن** **سا** **هي** **اولمشدر** **كه** **سهو** **وغفلت**
ايدوب **مجر اى** **قد** **بمندن** **يعنى** **بولنده** **نه** **جيقوب** **بيا** **بانه** **دوشمشدر**
خلاصه **قال** **بودر** **كه** **متا** **سفت** **وحزن** **ومتخيره** **ونادم** **وسا** **هي** **اولان**
شخص كمي بولكر كويا اهل فرسه تا سفت واهل فرسك بشريه كله
مصابه حزن وندامت وما تم اظهار يله مولد فخر كائنات عليه الصلوة
والسلام اياها اشارت ايلدير ديك **اولور** **يا** **خود** **بسم** **بخر الزمان**
صلى الله عليه وسلم معجزا ندر كه مولد سعادته ندره اهل فارس
صوري المردن يوز جو بروب اسقا واورادن نادم اولمشدر ديك
اوله زيرا سدم ندامت معنا كنه اولد يني بالاده بيان اولدى
وفيه من **البدع** **المقابلة** **الملحقة** **بالطباق** **بين** **النار** **والنهر**

والاستعارة في حادثة الانفاس وساهرة العين والمرشحة في
من اسف ومن سدم ومراعاة النظير بين حادثة الانفاس وساهرة
العين وبين الاسف والندم والتكميل في من اسف ومن سدم
تكميل

كلية سقيينة ماء الحيات جود كفن **ايشدى** **عين** **جيا** **يك** **قدم** **برنر**
سويوندى خانه سى تش پست بلفن **والنار** **حادثة** **الانفاس** **بين** **اسف**
عليه **والنهر** **سا** **هي** **العين** **من** **سدم**

وسا **سا** **مفاعله** **ون** **ان** **فعلن** **غاضت** **بجي** **ستفعلن** **ررتها** **فعلن**
ور **دوا** **مفاعله** **ن** **رد** **ها** **فعلن** **بالغيط** **حي** **ستفعلن** **ن** **ضم** **فعلن**

وسا **سا** **وا** **ان** **غاضت** **بجيرة** **رها** **ور** **دوا** **رها** **بالغيط** **حين** **ضم**
واو **بيت** **سا** **بقده** **كي** **جمله** **اسمية** **نيه** **يا** **خود** **بيت** **اسبقده** **اولان** **جمله**
فعلية **يه** **عطف** **ايكوند** **سا** **يسو** **سوءا** **بالفتح** **وسوءة** **فعل** **ما** **صير**
سا **ه** **اخر** **نه** **معنا** **سنة** **در** **دميشدر** **سوءا** **بالضم** **اسم** **در** **متنك** **ضدير**
نه **كيم** **بعض** **شراح** **سا** **ه** **اي** **جمله** **مخرونا** **ومفوما** **والاسم** **السوء**
دميش **شراح** **مصنفك** **وجه** **الساو** **وهو** **انه** **قد** **حصل** **لهم** **من** **هذه**
العلامة **العلم** **بصير** **ورتم** **مفلوبين** **لاهل** **الاسلام** **وبان** **دينهم** **سنيخ**
بدن **النبي** **صلى** **الله** **عليه** **وسلم** **دميش** **ساو** **سا** **فعلك** **مفعول** **ليدر**
ساو **نواحي** **عراق** **دن** **بربلده** **نك** **اسم** **يدر** **علمية** **وعجبه** **عقيد** **غير** **منفرد**
ان **غاضت** **ان** **مصدرية** **در** **غاضت** **فعل** **ماضي** **مؤشدر** **شراح** **حنفي**
وغاضت **من** **غاض** **الماء** **اذا** **غار** **وا** **تباغمة** **الارض** **ومن** **قوله** **تعالى**
وعنق **الماء** **شراح** **مصنفك** **والمعنى** **ان** **الغدا** **م** **ما** **هذه** **البحيرة**
وصيرة **ورة** **تلك** **البحيرة** **يا** **بسا** **جعل** **اهل** **ساو** **مخرونا** **وهو** **ما** **دميشدر**
بجيرة **رها** **غاضت** **فعلك** **فا** **عليدر** **جمله** **سى** **تاويل** **مصدر** **ده** **سا** **فعلك**

تا علیدر بحیره بجزک نصفیدر بجزک صغیر دیگر بحیره سادو شهریک
 باشد واقع و اهل سادو بی اروایدن بر کولدر **ننه** کیم ازین کول
 و صها کج کولی اندر دخی بر بحیره در **شارح** البحیره اسم جامع و اسع
 الطول و الارض بقرب ساره کبحیره طریقه غاض سیده المیلاد
 باراده الله تعالی و کانت حوالیه بابع و کنا یس معتبره فكان عینها
 سببا لخراب سادو و میشن بحیره تنها ضمیری سادو به راجعدر ضمیر
 محل مجرور بحیره کلمه سنگ مضاف الیه در و رد فعل باضی مجرور
 رد و رد معنای سادو در و اردها قانم مقام تا علیدر و ارد و ارد و ارد
 کلن کسینه به دیر و ارد و ارد کلمه سی معلوم صیغه سیده اولمق فخر در
 بوصورنده و رد فعلک تختند مستر فاعل ضمیری مصرع اولده
 اولان بحیره کلمه سادو راجعدر یا خود غاضت کلمه سدن استفاد
 اولان عیننه راجعدر و اردها مفعولیدر حاضمی بحیره راجع
 اولور و رد جمله سی **مصرع اولده** اولان غاضت اوزرینه یا خود
 ساء اوزرینه معطوفدر تقدیری و رد غیض الماء الوارد الطمان
 دیگرده بالغیظ بالظاء غضب معنای سادو در جارا یله مجرور اولور
 رد فعلنه متعلقدر باء ملا سبه مصاحبت ایچو ندر بعضیدر
 بالغیض ضا و معجه ایلدر و میشن بوصورنده غار معنای سادو
 غاض فعلک مصدری اولوب باطمق ویره کجک معنای سادو
 اولمغین با سببیه اولمغله تقدیری و رد الوارد بسبب غیض الماء
 و دها به و یک اولوز حین رد کلمه سنگ ظرفیدر ضمی فعلک جمله
 مضافدر ضمی ضا و ندر که ضما عطفدر ضمی فعل باضیدر صلته
 همزه ایلدر ضمی در مهور اللامدر تخفیف ایچون و وزن ایچون همزه
 یا به ابدال اولمشدر بوصوله ابدال کلام عربده کثیر در بعض

سنخه ده یا سز ضم وارد اولمشدر **شارح** سقطت الحزوة للصورة
 و الیه لاشباع و میشن و حاصل المعنی و احزن اهل سادو نقص
 بحیره و انقطاعه بالکلیه سیده ولادته صلی الله علیه وسلم و رجوع
 طالب الماء بالغضب حین عطش و لم یجد الماء فی البحیره و میشن ایلدر
 رد معلوم صیغه سیده اولدیغی تقدیر اوزره **محمول** معنای بیت
 اهل سادو بی بحیره سنگ غار اولوب بیره باطله سی محزون ایلدی
 زیرا اهل سادو به اول حالت علامه زردیه اولمشدیکه دین باطلکرنیک
 و دو لشرنیک موجب اضمحلالی اولان پیغمبر اخر الزمانک ولاد
 سعادت لرنیک علامه سنی ایلدی کذلک اول بحیره نک بیره کجبه سی
 عطشان اولدیغی و قنده صومغه کلن و اردی غضب ایلدر
 رد و رد اولدی و یک اولورده و اگر رد کلمه سی مجهول صیغه سیده
 اولورده **معنای مصرع ثانی** اول بحیره به عطشان اولدیغی و قنده
 صومغه کلن غضب ایلدر و اولندی و یکدر و فی البیت
 من البديع المقابلة بين الماء والنار والتشبيه والتبديل والمجاز

تخمیس

ایزکجه ملک عالمه او شاه عدا جزین و مضطرب جرمی اولدی اهل شفا
 حجابله بیره کجسه بحیره کبی سزا و ساء سادو ان غاضت بحیره
 و رد و اردها بالغیظ حین ضمی
 کان بالین مضافا علن نار ما علن بالماء من استغفلن بلل فعلن
 جزنا و ابلی **استغفلن** ما ما فاعلن بالنار من استغفلن ضم فعلن
 کان بالنار بالماء من بلل جزنا و بالماء ما بالنار من ضم
 تاظم علیه الرحمه سا بن الذکر مجوسک لشنگ و ما اهل کفرک حزن
 و تغیر حالتین زیاده کفین ایچون و بیان ایچون جمع اصدا و ایلدر

بصورتی که غریبه ای به تعبیر اتمش که قوله كان حروف مشبهه و در
 بالنار محذوف كان کلمه سنده متعلق بفعل مستقره جار مع المجرور
 محذوف مفعول كان لفظی است و درینه مقدم خبریدر النار اوله اولان
 الف لام عهد خارجیدر مراد بیت اسبقده مذکور اولان نار مجوسدر
 با کلمه سی الصاق ایچوندر ما موصوله در بالماء محذوف حصل فعلته متعلقه
 جار مع المجرور ما موصولک صله سیدر ما موصول جمله سی محذوفه
كان کلمه سنده اسمیدر ما می اهل حکمت جوهر لطیف بنیون بون
 اما نه ایله تعریف اتمشدر من بلل كان محذوفه متعلق اولوب
 می بیاندر تقدیری كان البلل كان بالماء حاصل فی النار و یک اولو
بلل بحر که اللام رطوبت و یا شلون معنایه در خزنا مصرع اوله كان
 بالنار کلمه سنده حرف جرک متعلق اولان محذوف و حصل فعلتک
 مفعول له سیدر و یک اولو که ماده اولان یا شلون رطوبت کمال
 خزنن حزن ایچون نازده حاصل اولدی یعنی نار مجوس بر رتبه منطقی
 اولدی که خزنا کند و ده یا شلون حاصل اولدی کویا مجوسک حاله کمال
 خزنن اغلدی و کریان اولدی اول رطوبت کوزی یا شد و یک
 اشارت ایدر یا خود نار مجوسک کمال مرتبه انطفاسه اشارت اولو
شرح شیخ زاده قوله خزنا مفعول له و العامل فیه متعلق الظرف
 وهو مقدر فی المعطوف علیه فان خزن بورت البکا و اجتماع الحروف
 فی القلب و میشد و بالماء و او عطفه در بالماء جار مع المجرور و کذلک
كان کلمه سنده متعلق اولوب شرح اوله النار و درینه معطوفه
ما بالماء موصوله در بالنار محذوف حصل فعلته متعلق اولوب
 مانک صله سیدر تقدیری كان بالماء حاصل بالنار و یکدر ما موصول
 مع ضلته جمله سی مصرع اولده اولان ما بالماء و درینه معطوفه بعضی شرح

اختصار ایدوب قوله النار خبر كان ما موصوله انهمها بالماء صله و قوله
من بلل صفة ما خزنا مفعول له للظرف و قوله بالماء عطف علی النار
 و قوله النار عطف علی بالماء و پیش من خزنا جار مجور كان محذوفه
 متعلق اولوب مانک صفتیدر که می بیان در خزنا مانک صله سیدر
 ترکیده آتش یا یکی دیر شرح اوله النار اولان صله اعراب بود جمله
 در که بالماء ما بالماء من خزنا قوله مصرع اوله اولان بالماء ما بالماء
من بلل و درینه معطوف و المعطوف كان ما هو بالماء حاصل بالماء من خزنا
 و یک اولو خلاصه معناده بعضی شرح و میشد که ما حاصل معنی كان
بلل الماء حاصل للنار العبوده لهؤلاء المجوس کانتها شکی و تجری و نوعها
 لاجل زوالهم و كان السحاب النار و حرمتها حاصل بالماء الذي كان
 بحیثه فی نسا و کانه یکی و بحر خزنا علی مفارقة الکفار و خراب
 الکنایس التي کانت حوالیها قال المصنف یریدان ناهم التي عبدوها
 صارت قاعدة الى حيث انما کانتا تبدلت فاخذت صفة الماء من جهة
 الحزن و ما بهم ای بحیرتم قد تبدلت فاخذت صفة النار فاخذت
 من غایة الغیظ شرح شیخ زاده و كان ههنا بمعنی الظن و العرض
 هذا البیت بیان تغییر الزمان و انقطاع سلك الفساد و انتظام البرة
 ببركة قدوم سیدنا علیه الصلوة و السلام و بدی خلاصه معنی آتش و ما عری
 مستقلا طبیعت اولوب حدیثیه لازمه اولان اعراض و اوصاف ایله
ظواهر آخرک انصافی مجال ایمن خزن و غمومدن حالدی بر رتبه خزنا و یک
مجوسک معبود اتحاد اید کلری ناری کمال خزنن کانه اهل کون بحیر
اولان مالرینک رطوبت و یا شلون صفتی ایله متصف اولدی کذلک
اهل کفرک بحیره اولان مالر آتش مجوسک صفة لازمه سی اولان
حرارة واشتغال ایله متصف اولدی یعنی انرا ایچون لغزبون و

اولان آتش و مایه بومرتبه ده تغییر و صدایه انصاف ایله اضطراب
کلیجه و ارقیان ایله اهل ضلالت نه مرتبه تغییر و اضطراب کلوب شست
الاحوال اولون اقتضا ایدر دیک اوله **فلا صه** بیک سنده مدت بیان
آتش مجوسک منطقی اولوب کلیه سونیه سی و بحیره نک کمال مرتبه
غایر اولوب قور و مسی افراط اوزره اولد یغنی بیان ایچون
ناظم علیه الرحمه بو تغییر و لیدیر ایله اوامرا و ایمشدره رحمه الله

تجسس

اولوب عزیمت عدونک قنور عطلن نظام شرک و ضلال اولد بولدی عطلن
و پروصفاتی تارالیدی ابدن بدین کان بالنار مایه الما من بلل
حرنا و الما مایه النار من ضرر

والجئن نه مستغفلن نف والغلن انوار سا مستغفلن طعة فغلن
والجئن نط مستغفلن هر من فغلن معنی وفی مستغفلن کلم فغلن
والجئن نه نف والانوار سا طعة والجن یظهر فی معنی وفی کلم
والجئن و آو جمله سابقه به عطف ایچوندر الجئن مبتدا و درجن و حبه اسم
جندر آتشدن مخلوق بر طائفة نک اسمیدر جان بو ایچوندر **تکیم**
آدم علیه السلام ابو البشر دره جینی ده اولان یا احمری کبی مبالغة ایله
مخفی و مستور اولد یغنی بناء درجن لفظنک ترکیبی ستری مفید در
یعنی جیم و نون ایله ترکیب ستر ایله منتصف اولان شیده استعلا
اولوندر **نه** آخ الجئن جمع جینی والیا لکمالغة وفی الغاموس الجئن
منسوب الی الجئن شارح جلد و الجئن منسوب الی الجئن یطلق علی واحد
منهم و اما الجئنه بالکسر فمعنی الجئن قال الله تعالی من الجنة والناس ویشکر
طائفة مزبوره دن مسلم اولندرینه جن شیمیة یتیشکر کا و اولندره شیطان
دیرلر ویشکره بو طائفة بزرکبی اوامر الهیه ایله سکلفدر در اشکال

مختلفه ایله بلکه کبی شکل ایدر لک اشان علم و معرفت جهنندن ایزد
افضل و اکدر **تکیم** بلکه عظام ابو البشره سجده ایله امر اولندی
معترلی جمعلری جینی کلیه اشکال یتیشکر حق اولان قول اولد دره
آیه کریمه و حدیث نبوی ایله مثبتدره **نه نف** فعل مضارع مؤنث
فا علی ضمیری جئنه و جعدر جمله سی مبتدا نک خبریدر جمله سی یوم نفوس
بیننده اولان نفوس اوزرینه معطوفدره **نه نف** تصوت معنایه
معرفت الحماة **نه نف** ای صاحب دیرلر **لقد** حقیقت فی جیح اللیل
حماة **شعوی** مشهور در **نه نف** فعلک مفعول محذوفدره و الجئن **نه نف**
بایدل علی صدق نبوته تقدیرنده دره والانوار مبتدا و سا طعة
خبریدر جمله سی **نه نف** فعلک فاعلندن حالدره انوار نوزک جمعیدر
نور ظلمتک صدیدره انوار جوهر ظاهر بنفسه مظهر لغیره ایله تقریف
ایدرلر سا طعة مرتفعة طابرة معنایه دره حتی سطح الغبار و سطح
النور و الارض فاعل انوار السماء دیرلر جنک جاعزوب صوت
وصیحه سندن مراد نبی ا خرا مان علیه الصلوة والسلام قدونی
طائفة جن غائبون ند او تبشیر ایله یکیدر انوار سا طعة دن مقصود
اینها ولادت سعادت ظاهر و مرتفع اولان انوار در **شارح صفتک**
یرید الناظم نداء الجئن فی الهوی و ارجاء نک بشارة مولده و تکلم بایدل
علی صدق نبوته و یشهد باصطفائه و تحقیق رسالته و هو علامة
اخری من العلامات و کذا ارتفاع الاصوات کما ورد فی حدیث عثمان
ابن عاصم قال حدثنی ام فاطمة انها حضرت امه لما اخذها النبی ص
قالت فجعلت النظر الی الخیم و هی تقرب منی حتی قلت فی نفسی یقعن
فی الارض فلما وضعت سطح هناك نوراً ضاً البيت والدار حتی
اصوات مقصود الشام فظهرت تلك المقصود علی کماله صلی الله علیه

و سلم و حين ولد ختر سا جدا و ميشد و الحق يظهر و او غافله در
الحق مبتدا و يظهر فعل مضارع عذر فاعل ضميرى حقه را جعده
جمله سى مبتدا نك خبر پدیده مبتدا مع خبره جمله سى اول بيت اول
و الحقن او زرينه معطوفه بعهضه تهنيت فعل نك فاعلن جلاله
و ميش حق واقعه مطابق اولان شيد ركرك قول و ركرك فعل
بطلك ضد پدیده بو کلام حقدر يعنى واقعه اولان امر حقه و رشا
بارى يه مطا بقدر معنا كنده اكثر استعمال اولو را بو مذهب بطلد
و ير كرى يعنى خارج جده امر حقه و اعتقاد اهل سنته مطابق و كدر
معنا سى مراد ايدر لره بو مقامده حقه مراد پيغمبر افند برك بتوى
حقدره واقعه مطا بقدر يعنى واقعه ثابت و تحقق اولان او در
و يكدره لغته ثبت معنا كنده اولان حق فعلند در شرح شخ داده
و الحق ضد الباطل من حق الشى ثابت و ميشد من معنى من ابتدائ
معنا كلمه سى تقدير را مجرور يظهر فعلند متعلقه معنا و ن مراد
امور عقليه در كه دهند موجود صور علميه لفظك قصد اولد لغته
بناء معنى و ير لره زير معنى لغته قصد معنا كنده در ايدى پيغمبر
عليه الصلوة و السلام افند برك حق پيغمبر اولد لغته دلالت اين
سابق الذكر علامان مثل ايوان كسر انك انصداع و انكسارى
ايله استدلال كذا يك سكه دن برو منطقى اوليان آتش مجوسك
انطفا سى ايله كذا ناطك اسبوتيك صريح ثابتن و الانوار
ساطعه عبارتيه و سائر ما سبقه ذكر اولان علامه ايله استدلال
و دهند ترتيب امور معلومه ايله حاصل اولو مقوله سندن اولغه
معنى ثبيلندن اولوب كذا كذا قرآن كرك يك پنجه امور غيبية دن اجبا
و پنجه حكم و حقايقه متعلق معانى سى و خى معنى ثبيلندن اولغه

ناظك و الحق يظهر عباراتى ايله مرادى معنى ثبيلندن اولان اولد
عقليه مذكوره ايله حق يعنى پيغمبر ميز عليه الصلوة و السلام كى بتوى
ظاهرا و لدى و يك اولو پس بتونك حق اولد ينيك معنى جوتندن
ظهورى بو وجهه ايكى در لو معنى اراده سى ايله در فاما كلام جوتندن
و خى ظهور و بتوتنى بيان ايجون ناظم و من كلم عبارتنى كسور شد
من حرف جر در كلم جاز ايله مجرور اولوب يظهر فعلند متعلقه كلم
كلامك جمعيد كلام الله من مراد قرآن كركيد كلام الله و قرآن لفظا
مترا و فاندرايات حق من الرحمن محدثه بيتنده و خى تفصيل اولد
بو مقامده لزومى مرتبه بيانى بو وجهه در كه كلام الله لفظ مشر كدر
كاهى كلام الله و ير كلام لفظى مراد ايدر لره كذا كرك يك نظم شريف
تعبير ايدى كلى الفاظى مراد و كاهى كلام الله ايله مراد كلام نفسى اولان
معناى جليده سيد كه كلام نفسى معنا كنده كلام الله در قدیم و صفات
بارى تعالى در ايدى كلام الله ايله بعضا كلام لفظى اولان نظم شريف
مراد اولد يعنى شرح مقاصده سعد العلماء رحمه الله بو وجهه بيان
ايدر كما قال فان قلت انه علم بالضرورة من دين النبى صلى الله عليه
و سلم ان القرآن هو هذا المؤلف المنتظم من الحروف البسمويه المنفحة
بالتمجيد جوابه انه لا نزاع فى اطلاق اسم القرآن و كلام الله بطريق
الا شتر اك على هذا المؤلف الكاوت و هو المتعارف عند العامة و القوا
و الفقهاء لكنا ثبت امر او را و ذلك و هو المعنى القائم بذات الله
يعبر عنه بالفاظ و نقول انه هو كلام الله حقيقة و هو قدیم و ذلك
هو المعنى النفسى ايدى بو مقامده ناظم من كلم توليد قرآن كرك
كلام لفظى سنى مراد ايدر كه پيغمبر عليه الصلوة و السلام دن حق
قرآن كرك يك معجزه كبر اولان نظم كركي ايله ظاهر اولد و سدر ما تميزا

مضایع محتطان و مضحا اعدان انقر سورة سكه تنظیر و اظهار
عجرا ایدوب حقا که پیغمبر می علیه السلام که حق نبوتی معجزه کبرادر
دید کلمی قرآن کریم کلام لفظی سید که اسرار بلاغت و نهایت
مضاحت اینه معجزه کبرای نبوی اولد یعنی جمله اعتراف اتمیکله بین
ناظک و الحق یظهر من کلم دید یکی نک معناسی پیغمبر علیه السلام که حق
پیغمبر اولد یعنی قرآن کریم کلام الله دید کلمی کلام لفظی سندن
دخی ظاهر اولمشدر و یکدر یعنی کلمات قرآنی و نظم کریم اید حق که
صدق نبوتی ظاهر و متبیین اولمشدر زیرا اول کلام لفظی جمله بی
تنظیر و عاجز ایدن معجزه کبرادر **قال شارح شیخ** زاده و المراد
من المعانی اما معانی القرآن و من الکلم الفاظه فان القرآن عبارة
عن النظم والمعنی جمیعاً وهو معجز بنظمه ومعناه دال علی صدق
نبوته و حقیقه رسالته و یبشدر **ایدی** ناظک یظهر من معنی عبارتده
معنی دن مراد ناظک بالاحرف تفصیل اید یکی اوزره علامات ظاهر الیه
استدلال و دخی کذلک قرآن کریم ناظر اولد یعنی اوزره امور غیبیه
اخباری الیه استدلالدر که اخبار عن الغیب معجزه کبرادر بولر معنی
قبیلندندر زیرا دلیل امور معلومه فی الذهن ترتیب اید اولور که
امور معلومه فی الذهن معنی قبیلندندر **نک** کیم لغتده معنی لفظی کلام
مقتده اطلاق اولد یعنی بناء حکمتده امور معلومه و هنیه لفظله
مضد اولد یعنی حیثیتدن معنی دیرلر و بومر حد **وقال الحنفی** یحتمل
ان یراد بالکلم الحوادث الکائنه الخمسة الدالة علی نبوته
و المعنی المدلول علیها یعنی نفاذ امره فی الخافقین و فی حکم فی العالمین
وفی البیت من البدیع المقابلة بین الحق و الانوار و مراعاة النظیر بین الحق
و نعمت و الانوار ساطعة و بین المعنی و الکلم و بین ساطعة و یظهر

تخمین

ملونا اولدی صفایون اولدنده بون که بولدی رونق سور جنبانی شهر و بدن
طوناندی نورله قندیل جهای ایددی بون و الحق تهتف و الانوار ساطعة
و الحق یظهر من معنی و من کلم
عمو او صم **مفا** **علن** موافع **فا** **علن** لان البشائر **تفع** **لم** **فعلن**
تسمع و **بایستفعلن** رقة ال **فعلن** انذار لم **مستفعلن** تشم **فعلن**
عمو او صم **فا** **علن** البشائر لم تسمع و بارقة الانذار لم تشم
بویست و لارا سابق الذكر بیت اولک مصرع ثانی سندن سوال
و دخی دفع مقامده اولد یعنی **ناج** **مصنفک** بو وجهه تفصیل اید
هذا البیت تحقیق لمضمون المصراع الثاني من البیت السابق و تبیین
لظهور الحق من جانب الظاهر و الباطن و دفع لما عسی یخطر ببال الفار
من انه اذا کان صدق نبوته امر الای مکشوفاً مؤیداً بجانب الظاهر
و الباطن لدی کل احد فبال الکفار انکر و ارسالة فلم یؤمنوا به
و حاصل الجواب ان امر الای مکشوفاً ثانیاً هو بالنسبة الی العقل الموصوفین
بالغایة حتی یستدلوا بالیواطن علی شیء و سلم ابواب ظهورهم
کتاب البصر و باب السمع و هؤلاء لیسوا کذلک بل هم عمی فمهم لا یعقلون
و یبشدر **عمو** **افعل** ما صنی جمع مذکر در تحتده **فا** **عل** ضمیر می کفارده
را جعدر جمله سی مقدّر مبتدا اولان هم کلمه سی نک خبر یدر مبتدا
خبره جمله مستأنفة در که سوال مقدّرده جوابدر **شارح مصنفک** کفید
سوالی بالاده تقریر ایدر **عمی** و **هاب** البصر در بعضیدر عدم البصر
عمان شأنه ان یکون بصیر ایدر تعریف اتمیشدر در **عمی** حاسه ظاهره
اولان عینک و رؤیت ظاهریه نک فقد ایدر معلوم اولد حقیقت
درین مبسوط درایت و معرفت بصیرتله اولور کفار ظاهر **اعمی** اولد

حقن بمک لازم کلمه عمی لغظنه استعاره تبعیه وار در دیکه مجاز
نه کیم **شارح** **مقتضی** ان العمی والقسم استعاره باب الظاهر وهذا
لا یقضي استعاره باب الباطن بچنان که یکنون مفتوحة مع استعاره
کاشا حد کثیرا من الناس قلنا نعم الالة استعاره العمی لاستعاره
باب الباطن وهو البصر ویشد **ب** بومقامه اولان استعاره فعله
اولمغله استعاره تبعیه اولور یعنی عامی باطنی اولان فقد بصیرتی
عمای ظاهری اولان فقدان عینه بعد التشبیه فقدان بصیرت
معنای مراد اولان عما مصدر نندن عموما فعلی مشتق قلتمشدر پس
عموما فعلی الیه فقدان بصیرت معنای که استعاره و عین قلب مراد
اولمشدر صحوما فعلی وخی بود که قیاس اولنه که استعاره تبعیه اولن
اوزره **نه کیم** **شارح** **مقتضی** ان العمی والقسم استعاره لاستعاره
اذن القلب ویشد صحوما فعلی باطنی مفرد مذکر در صحوما الیه کفارک
استعاره وسمع باطنی استعاره طریقه سیده مراد اولمشدر لکن
شارح **شیخ** **زاده** لم یسمع معناه لم یقبل کافی قوله سمع الله من حمده
او انهم لما لم یعلموا بمقتضاه فکانهم لم یسمعوا ویدی واعدان واد
عاطفه تفریغیه در و صحوما قولنه نتیجه منزله سنده در اعلان فعلی
وزنی اوزره مصدر در اظهار وانشا معنای در اعلان مبتدای
البشائر مضاف الیه یدر بشارت بشارتک جمعی در بشارت موجب
فرح و سرور اولان خبر در لم یسمع فعل مضارع مجهول در تحننه فاعلی
مؤنث ضمیری اعلان لغظنه را جعدر هی ضمیری اعلان کلمه سنه راجع
اولن اعلان لغظنی بشارت کلمه سناضافت الیه ثانی کسب استیکینه
بناء در سقطت بعض اناطه تنبیلند در ویشدر لم یسمع جمله سی
مبتدایک خبر در مبتدای مع خبره جمله تفریغیه در بارقه اسم فاعل در

بعض شراح من برق السیف و غیره برق بر قای تلایه ویش
وان تو سیده البرق بانک فخی ورا نک سکونید شمشک که طوطی بجه
ظا هر اولوره و برکسته یه قور خو خبرین ویر مکه وخی دیر را البارق
را نک کسر علی شول بوطدر که انک شمشکی اوله البارقه مؤنثی یقال سنا
برق و سحابه بارقه ویش بومقامه بارقه الیه مراد کفارک دین
باطلینیک مضحک و کندرک جلاک و خزلانته دلالت الیهین سابق
الذکر انذارات در که بیوت سابقه ده ذکر اولمشدنی عظم اول انذار
وعلامتی شمشکی اولان سحابه تشبیه الیه **شارح** **شیخ** **زاده** و البارقه
من برق بمعنی لمع اوحد و التاء للتثانیث اولمبالغه والانذار
الابلاغ علی وجه التحذیر ای الانذارات المهددة او اللامعة ویش
لم یستم فعل مضارع مجهول در تحننه قائم مقام فاعلی اولان هی
ضمیری بارقه کلمه سنه را جعدر لم یستم نظرا یتدیر دیکه مانده در
شارح **شیخ** **البدین** **الشم** من شمت البرق اذا نظرت الی سحابته
این منظر ویش بوسیده لغت و نشر وار در اعلان کلمه سی مصرع
اولده اولان صحوما لغظنه ناظر واکا متفرع در کذلک لم یستم فعلی
عموما کلمه سنه متفرع در یعنی کفارک اذنی منند اولدی اعلان
بشارتی استیحدیر و کوزلری کوز اولدی بارقه انذاری کوزه یدر
و نظرا یتدیر و یکدر **بعض** **شارح** و حاصل المعنی ان کفار الفرس
والعرب عموما یخطوا الی انذار انهم الظاهرة من الضیاء واللمعان
الشیاع فی جمیع الاکوان لیلته ولادته صلی الله علیه وسلم و صحوما
عن الاخبار فلم یسموا بشائر النبوة الواقعة علی وجه الاعلان ویش
محصول معنای عبارت **بیت** کفار اعمی و اصم اولدیر پس مرده
عظیمه و موجب فرح و سرور اولان خبر بشارتک ظهور و اشاعتی

ایشید لمدی و شمشکلی خانه و احلاک سبحانی نظر اولندی یعنی سالف
الذکر ابیات سابقه ده تفصیل اولندی یعنی اوزره لیل و ولاده سعاده
جمله به مرده و تبشیر اولان خبر سترتری کفار ایشیدی کذاک
دین باطلدینک مضحکی اولوب کند و رک حلاک حلاک ندری عدا
اولان سبحان انذاره نظرا تیدیرا عی و اصم اولدیر دیک لند اوله
و منه من بدیع الطباق بین المعوج و یقیم و الحباس الا حق بین الا قدم و یقیم
تخمیس

بوجه نیجه بشارت اشارت محکم ظهوره کلمش اکن بوجه منذرات ایتیم
کلوب غشاوه غفلتله سد کوشن حکم عمو و صموا فاعلان البشارة لم
تسمع و بارقة الانذار لم تشم

من بعد ما مستغفلن اخبر ال فاعلان الاوامر کما مستغفلن عنهم فعلن
بان دی مفا عمن ثم ال فعلن معوج لم مستغفلن یقیم فعلن
من بعد ما اخبر الاوامر کما عنهم بان دینهم المعوج لم یقیم

من بعد کلمه سنده من حرف جر در بعد من ایله مجرور در عمو فعلنه
مستغفلن یا خود صموا فعلنه مستغفلن ساریح مستغفلن فالظرف
من متعلق بالفعلمین المذكورین و يجوز ان يكون متعلقا بلم یسمع و یشید

فاما مصدریه در اخبر فعل صیدر الاوامر مفعولیدر کاهن خبر
فعلنک فاعلیدر جمع ضمیره مضافدر ضمیر کفاره راجعدر خبر جمله
تاویل مصدریه بعد کلمه سنک مضاف الیهیدر من بعد اخبارهم

دیکدره اقوام قومک جمعیدر قوم رجاله اطلاق اولنور کاهی حاله
و تبعالرجال مشابه دخی اطلاق اولنور قوم موسی و قوم عیسی بقوله
ندر ابو مقامده قوم کفار مراددر کاهن مجذرو کاهی ساحره دخی

اطلاق ایدر لربان با حرف جر در ان حروف مشبوه و نذر دین

اسمیدر جمع ضمیره مضافدر ضمیر اقوامه راجعدر ان کلمه سنک
خبری ذکر ی انچه لم یقیم جمله اسمیدر ان مع اسمه و خبره حرف جر اوله
با ایله محله مجرور در جار مع المجرور خبر فعلنه متعلقدر که خبر فعلک
مفعولیدر دین لغته طر بقدر اصطلاحه قانون سماوی
جی به بتوسط بشر لا نظام امور الا نام بحسب المعاد و المعاش
ایله تعریف ایدر لکن بومقامده مراد کفارک حق تعالی دن
عبری معبود اتخا ایدوب کند و لربن و سبله فلاح و سبله متدی
اولمق اعتقادیه اختیار ایله کلمی طریقه باطله لربدر که ساریح
مستغفلن قوله بان دینهم متعلق با خبرای بان طریقتهم التي اخذوا
و یستلکون فیها من اتخا المعبود من دون الله و یشید دین
لفظی ضمیر جمعه مضافدر ضمیر جمع قوم راجعدر المعوج دینک
صفتیدر معوج ترکیده اگر ی و فارسیده کچ دید کلمه یزه یعنی
کفارک راه مستقیم اعتقادیه اگر ی یوله کتد کلمه یی بیاندزه لم یقیم
فعل مضارعدر بانک ضمی و قافک فخی ایله اولور سه صیغه مجهول
اوزره اولوب دوام معنا سنه اولان قوامدن مستغفلن تحته فاعل
ضمیری دین کلمه سنه راجعدر جمله سی ان کلمه سنک خبریدر نه کیم
ذکر اولندی و اگر لم یقیم فعلی بانک فخی و قافک ضمیده مبنی للفاعل
اولور سه قیامدن مشتق اولور قال الساریح المصنفک لم یقیم علی لفظ
المبني للفاعل من القيام وهو الاستواء و یروی بضم الیاء و فتح
القاف علی لفظ المبني للمفعول من اقام الشی ادا م ساریح فخر الدین
فان قلت الا عوجاج انما یقال فی مقابله الاستقامة و اما القيام
فیكون فی مقابله القعوده فما معنى مقابله المعوج بقوله لم یقیم
قلت القيام یستلزم الاستقامة فاذا قام الشی استقام فاذا اراد

يقول لم يقيم لم يستقم **شيخ زاده** والا عوجاج في المحسوسات بعد
 الاستقامة المحتية وفي غير المحسوسات عدم كونها على ما ينبغي ويشتر
 بعض شراح خلاصة معناه وديمش كيه وحاصل المعنى ان الكفار لم
 يسموا بشرا الا انوار من بعد الاخبار كما عنهم انوارهم ان طريقهم
 الباطلة لم يقيم عند ظهور نور النبي صلى الله عليه وسلم **شيخ زاده**
 اشبو ايكي بيتك مال معنا سنده بكونه تحقيق وتفصيل ايكي
 يعني ان الانوار الذين اتخذوا غير الاسلام ديناً لم يلاحظوا باعينهم
 الى عزاء الالاء الدالة على صدق نبي المختار ولم يصيحو اذانهم
 عجائب الملقاة اليهم من قبل الكهان فعموا عن مشاهدة الايات
 وصموا عن سماع البينات بعد ما اخبرهم الاخبار والكهان بان دينهم
 المعوج لا يقوم بعد هذا الزمان وقال ابو اسحق حداثي نافع الخثمي
 عن اهل البين انه كان لهم كاهن في الجاهلية فلما ذكر والاه امر
 رسول الله صلى الله عليه وسلم وانه انتشر في العرب قيل له انظر لنا
 امر هذا الرجل واجتمع الناس اليه في استقل جبهه فترل عليهم حين
 طلعت الشمس فوقف قائماً متكاً على فوس له فرفع راسه الى السماء
 طويلاً ثم قال ايها الناس ان الله اكرم محمداً عليه الصلوة والسلام
 واصطفاه وظهر قلبه وحشاه فليس للكفر بعد ذلك رواج ولن تقوى
 بعد هذا دين لا عوجاج ولكن كنتم ايها الذين فيكم قليل ثم اسند الى جبهه
 باجفا من حيث جاء وامثاله في الكتب المعبرة مسطور محضول معاني
 عبارات **بيت** كفارك معوج وباطل اولان وينكر اي متبادي اولينوب
 مضحك اوله جفني كاهن ومجمل خبر وبركد مضكره ينة كورا ولد يله
 وصاعرا اوله يله مبشرات ومنذ لما في نه ايشته يله وند كور ديل
تجنيش

دكل او نوم ضلال حشيم عبرة مردم مفيد اولدي اخبار نقطة الجتم
 ضلالت اولدي زائل حاق اولدكم وبعد ما اخبر الا نوام كاهنهم
 بان دينهم المعوج لم يقيم
 وبعد ما **مقا علم** عاينوا **فا علم** في الافق من مستغفلين شهب فعلن
 منقضة مستغفلين وفن ما **فا علم** في الارض من مستغفلين صنم فان
 وبعد ما عاينوا في الافق من شهب منقضة وفن ما في الارض من صنم
 بعد كلك سي جرائله قرائت اولنور سه بعد ما عاينوا عبارتي بيت اولده
 اولان من بعد كلك سنك لفظي اعتبار يله من بعد اوزرينه معطوف اولو
 واكر فتجده قرائت اولنور سه بعد كلك سي ما بعد نده اولان جمله يه مضنا
 اولمغله يا خود محذوف معانيه لفظه مضنا اعتبار اولمغله فتح
 اوزره مبني اولوب عاينوا فعلنك طرفه **شارح مصنفك** وينبغي
 ان يقدر جهننا مضنا اي بعد معانيه ما عاينوا من شهب والفتح
 لاكتساب البناء من المضنا اليه كما قرر في النجود ويشتر كذلك
شارح كورد ولفظ بعد مبني على الفتح لاكتساب البناء من الاضافة
 الى الجملة فيكون في محل الجرا او النصب معطوفا بالواو على من بعد
 في البيت السابق اي عموا وصموا من بعد الاخبار ومن بعد المعانيه
 وديمش ما عاينوا موصوله در عاينوا فعلن باضي جمع مذكور مفاعله
 بايند زفا على تحننه ضمير كفاره را جدر جمله سي موصولك صيد كيه
 موصوله عاند ضمير محذوف ذرا عاينوه ويكذرا موصول مع صليته
 كذلك بيت اولده اولان من بعد اوزرينه معطوف ذرا عاينوا معانيه
 معانيه كور مكدرا بقول اعنيت الشئ اذا رايته بعينك ويشتر
 في الافق جار مجرور عاينوا فعلنه متعلقه افق سمانك اطرافه
 افق وزن ايكون فانك سكونيله انشا اولمغله در من شهب من باينه

ما بي بياندر شهاب من ايله مجرور كان محذوفه متعلق اولوب ما بي بياندر
 شهاب شهابك جمعيد شهاب نارك شعله سيد بعض شراح والشهب
 بضمين جمع شهاب وهو شعله ساطعة منفصلة من نارك الكواكب
 يرمى بها الشياطين لا نفس النجم لانها قارت في الفلك ايله تحقيق وتفسير
 ايتشدره منقضة ساقطة معنائه در وقت نزاع حافضيت او زرينه
 منصوبدره منقضة كلكه سنك ظرفيدره ومنقضة على وقت الاصنام
 تقديرده دره منقضة ساقطة معنائه در شهاب لفظك صفتيدره
 وقت فعل محذوفك مفعول مطلقيدره وافقن وقت مالح تقديرده
 باخود منقضة كلكه سنك ظرفيدره شراح كوردى وقت صفة مصدر
 محذوف اى انقضا صا وقت انقضا من الصنم ديمشدره ما في الارض
 ما موصوله در في الارض جار مجرور محذوف كان كلكه سنه متعلقدره ما
 موصولك صله سيد رضميه حاذ محذوفدره ما هو في الارض تقديرده در
 بعض شراح موافقت مطابقت معنائه در ديمشدره اى موافقة
 ما في الارض ديمشدر من صنم جار مجرور محذوف كان كلكه سنه متعلق
 ما بي بياندر باخود كانا محذوفه متعلق اولوب ما دون حاذر
 شراح حنفى ديمشدره فان قلت ما فائدة قوله ما في الارض صنم قلت
 ما هو اشارة الى علامة ثابته واصحة مشاهدة لهم اوضح من وضوح
 الاول مع عدم التنبه لها لم تنبوا الاول والحاصل ان انقضا الشهب
 ونبيا قطرها في اكناف السماء كتنساقط الاصنام واسكيا بها على وجه
 الارض فكالم يروا ذلك السقوط السماوى لم يروا ذلك السقوط
 الارضى مع وقوعه بين يديهم وبمحضر منهم وحاصل المعنى ان الكفار
 عموا فلم يروا بوارق الازهار من بعد معايتهم في اصناف السماء
 من الشهب النازلة من السماء على الشياطين المشرقين للسمع من الملائكة

في السماء ليلة ولادته صلى الله عليه وسلم على موافقة سقوط جنس
 الصنم الذي كان في الارض فسقوط الشهاب من السماء على الشياطين
 وسقوط الاصنام على الكواكب من اعظم ايات سيد المرسلين
 وكانت الشياطين قبل ولادته صلى الله عليه وسلم يصعدون
 الى السماء يسمعون كلام الملائكة يخبرون الكواكب ويضلونهم ثم منعوا
 ليلة ولادته صلى الله عليه وسلم من الصعود الى السماء شراح كوردى المعنى
 الكفار عموا وصموا بعد معاينة انقضا من الشهب رجوا للشياطين
 وسقوط الاصنام على وجوهها في ليلة مولده صلى الله عليه وسلم كرامة وعجزة
 له ديمشدر قال الشيخ زاده ان ليلة الميلاد انكبت الاوثان وسقطت
 وقد فت الشياطين فذهبت فوافق المصنوع السقوط محصول معنائه
 بيت ودخى كفار اطراف سماوه بلذرا تشرى روى ارضه يوزى
 او زرينه ودخى اصنامهم وفقجه ساقط اولد يفتى زامى العين معاينة
 ايله كلندن صكره ينة اعنى اولد يله يعنى بوند نصكره دخى برق
 انذارى كورد يلدريك نالنده بيت اسبقى مقيم ونتيجة حكمنده در
 وفيه من البديع الحناس المحرف بين الافق ووقت والمقابلة بين الافق
 والارض ومراعاة النظير بين الافق والشهب ومنقضة

تمهيد

كورد روى شياطيني اخردون كه صالدى نيجه آتش كذا رايدو عجيب
 نامل ايتديرينه اول شهابك قربن وبعد ما عاينوا في الافق من شهب

منقضة وقت ما في الارض من صنم

حتى عدى سقده من عن طرى ناعلم ان الحق من ستفعلن حزم فعلن
 من الشياطين فعلن طين يوق فاعلم فواثر من ستفعلن حزم فعلن
 حتى عدى عن طرى الحق منهن من الشياطين يقفوا اثر منهن

حتی کلمه سی بود مقادیر حرف جر در انتها، غایت آنچه بود بیت اوله اول
 معاینه تک یا خود منقصة کلمه رینک غایتی بیاندر غذا جمله سی جار
 اید مجرور اولوب بیت اوله اولان جایز افعلنه مستفقد شارح
 حنفی حتی متعلقة بمنقصة وحی لانتها، الغایة کالی سوا کانت
 عاطفة او جارة الا ان المجور بها لابد اما ان يكون اخر جزء من الشئ
بقوله اكلت السمكة حتى راسها فان الرأس كقول كالمسكة واما ان
 اخره كخوبنت البارحة حتى الصباح لان الصباح ليس جزءا من البارحة
 لكنه ياتيها ويشد **شارح** کوردی حتی حرف ابتدا و ما قبلها سبب
 لما بعدها فيكون الجملة بعدها مستأنفة او حرف جر بمعنى الى او لغنى
 كى باضمار ان المصدرية بعدها متعلق بها سواء او بمنقصة غایة
 لاحدها ولا يكون عاطفة اذ شرطها كون معطوفها جزءا ما قبلها
دیش **لا جامی** حتى مثل ثم فی الترتیب بهولته والمعطوف بحتی جزء
 قوی او ضعيف من المعطوف عليه حتى يتميز الجزء بالقوة والضعف
 عن الكل نحو قدم الحاج حتى المشاة **شارح** شیخ زاده حتى اما عاطفة
 او ابتدائية **دیشدره** غذا افعال ناقصة وند صار معنایه وند
 عن طریق الحق عبارتند جار مجرور مؤخر منهنزم کلمه سنه متعلقه
 طریق لفظی ما بعده مضایفه انهمام بوزولوب و منکسر اوله
 قرار معنایه در **شارح** حنفی والانهزام الفرار بسبب الضعف
 والانعكاس بسبب المغلو بية و **دیش** انهمام لفظی غذا کلمه سنک
 فا علی اولان محذوف شیطان لفظنک صفیته ای صار شیطان
 منهنزم یقفوا تقدیرنده در من الشیطان جار مجرور کائن محذوفه
 متعلق ظرف مستقر در منهنزم کلمه سنک بیانی و صفیته شیطان
 لفظی بعد معنایه اولان شطن فعلند در **شارح** **مصنفک** سمی به بعده

عن الحق و **دیشدر** یقفوا فعل مضارع جمع مذکر در تحتند اولان جمع
 ضمیری منهنزم لفظنه راجد در زیر منهنزم اسم جنس در جمع ضمیری راجعی
 صحیح در منهنزم شیاطیندن عبارتند **دیشدر** یقفوا جمله سی غذا افعلنک
 خبریده یقفوا ففودن مستفقد ففوا اتباع معنایه در **دیشدر**
بعض **شارح** یقفوا ای یقفوا اید تفسیر **دیشدر** **شارح** شیخ زاده قفا
 ای تبعه دیدی اثر ترکیده ایزوید کلر بیدر نه کیم **وان** قولیده الاثر
 حمزه تک کسر یله و ثانی تک سکونیده ایز معنایه کلور یقال خرجت
 فی اثره و **دیش** اثر لفظی یقفوا افعلنک ظرفیدر منهنزم اثر لفظنک
 مضایف الیهیدر **شارح** **مصنفک** یقال یقفوا اثره ای یدهب
 علی طریقه و یجی علی عقبه والاثر یکسر المهره عقیب الشئ **دیشدر**
وان قولیده عقب ترکیده او کج در که ایا غلک مؤخر یدر نه
 و بر سنه تک اردیجه دیک معنایه دخی کلور دیدی **بعض** **شارح** خلصه
 معناده **دیش** که و حاصل المعنی وبعد مشاهدتم شهرها سقطت
 من السماء لیلته ولادنه صلی الله علیه وسلم حتی ذهب الشیاطین
 عن طریق الوحی المنهمون التابعون بعضهم خلعت بعضه انهمرا
شارح **مصنفک** تاکید کدیت سقوط النجم و تحقیق له یعنی ان
 انقصا منها منکثر جدا و نکثیره الی حیث یصل المنهمون بعضهم
 ببعض و یتعاقبون ولا یقطعون بمعنی انه ما من منهنزم الا و بعده
 منهنزم **شارح** حنفی یعنی انقصت الشیوب علی الشیاطین عند
 استرااق السمع طففت الشیاطین یتبع بعضهم بعضا فی الانهمام
 فلم تر منهم احدا لم یهنزم من انقصا من تک الشیوب حتی خلت تک
 المصاعد التي كانوا یصعدونها لایسترااق السمع منهنزم **دیشدر** **محطو**
 عبارت بیت آتش کواکب بر رتبه ده ساقط اولدیکه حتی شیاطین منهنزم

جوساوند بری برینی تعاقب ایده رک وار دین بصره رن منکسر اوک
زاراید پدید اوله و اینه باب ایع الشکر بر بین منهنزم و منهنزم

تتمیس

سورله ی چقدر شیا طین او در و شهر و که استرا ن سمع منی ظا هر اولدی بولون
ویرله ی نفی ایله سار قدرین جزای بولون حتی غذا عن طریق الحق منهنزم
من الشیا طین یقفوا اثر منهنزم

الفصل الخامس من معجزة صلی الله علیه وسلم

کانتهم صلی الله علیه وسلم معربا بطلان اب مستفعلن رحة فعلن
او عسکر مستفعلن بحصی فاعلم من راحتی مستفعلن ه رم فعلن
کانتهم معربا بطلان ابر رحة او عسکر بحصی من راحتی رم
ناظم علیه الرحمة نصیبه مبارکه دن فضل فاعلم اعتبار اولنا ن معجزات
سلطان کائنات علیه افضل الصلواتی بو محله بیا نه مباداتیمشدر که
کانتهم کلمه سنده کان حروف مشهوره و نذر هم ضمیر جمع در محله منصوب
کان کلمه سنک اسمیدر شیا طینه راجعده معربا بکار بین معناسنه اولو
ضمیر جمعک مرجعندن حالدر مشتق منه حال واقع اولسه مشتق معناسنه
تاویل اولمشق قاعده دره بعضی شراح میثیز در ویش شراح جلال الدین
ای نه حال هریم من الشهب ایله تقدیرا یش شیح زاده معربا بکار بین شیا طین
یعنی عاربین لما فی کان من معنی الفعل بخوده مسطور در که العامل
فی الحال اما الفعل الملقوظ او المقدّر بخو زید فی الدار قائلان متعلق
الجار حصل المقدّر او شبهه وان قولیده هر بختین ایله قاجون ذرا
معناسنه ویشدر ابطال کان کلمه سنک خبریدر ابطال بختین ایله
اولان بطلک جمعیدر بطل شجاع معناسنه در که ترکیده یکت در
ابر رحة لفظی ابطالک مضاف الیه یزید ابر رحة همزه نک ورائک بختیده

اصحاب فیک رئیس اولوب ذکر می نه قصه سی تفصیل اولدیغی اوزره
کلمه مکررته یه کعبه معظمه لی عدم قصدیه کلن کافک اسمیدر او عسکر
رفعه مصرع اولده اولان ابطال اوزرینه معطوف نذر بحصی جار مجزور
مؤخر رم فعلنه متعلقده حصی حصاتک جمعیدر حصاة او فاجع ظا
ویرله من راحتی من جاره در راحتی راحته نک نشیه سیدر حاله جری
یا ایله در جار مع المجر و رکذک رمی فعلنه متعلقدر راحه ال یا سیدر
ضمیره مضاف نذر ضمیر صاحب البه العلیا سلطان کائنات علیه فضل
الصلوة اخذ یزید راجعدر رمی فعل ماضی مجهول در اصل رمی دروز
ایچون یا حذف اولمشدر رمی فعلک تختنده قائم مقام فاعلی ضمیر
عسکره راجعدر جمله سی عسکرک صفتیدر اظلم فعل ماضی ضعیفه
کتور میوب مجهول صیغه سببه اختیار نک وجهی شراح مستفک
بیان ایدر که کما قال و فی ترک الفاعل و بناء الفعل علی المفعول
محافظه علی ظاهر قوله تعالی و مار میت اوز میت و لکن الله رمی
قائمت له الرمی اوله بمعنی صدوره عنه ظاهرا و اکتسابا و بقائه عنه
ثانیا حیث بلغ من التأثير حدالا یبلغه رمی البشر و لذا قال و لکن
رمی و هذا الاشارة الی قصته بدر و قصته انه لما التقی الجمعان یوم بدر
اخذ رسول الله صلی الله علیه وسلم بقبضة من الحصى فنبحت
فی کفّه علیه السلام قال فاعاننی ووجه الکفار قد دخلت فی اعینهم
جمیعا و قال شامت الوجوه فلم یبق کافر الا شغل بعینیة فانهمزوا
باذن الله تعالی فلما کان لهذا الفعل من التأثير حدالا یبلغه رمی
البشر کا تری نفی عنه الرمی و اثبت الله تعالی بقوله و لکن الله رمی
معلوم اوله که سابق الذکر حرف تشبیه ایله مشبهه مصرع اولده اولان
شیا طین در که با شکرینه آتش کواکب القا اولوب جوساوند فرار

ومنهم من هلك ولم يشكروا **نكتة** كيم بيت سابقه تفصيل اوله
ايدي اشبو مشبه اولان شيئا طين ايكي شبيهه اوله تشبه اوله
ايكي شيدن برمي بالادون طيور ك القايلديكي حصاة ايله منهنم وفار
وهلاك اولان شجعتان ابرهه دره ايكنجي مشبه به حصي ايدر مي اولان
عسكر كفار دره يعني معركة بدره اوزر لرينه حصي رمي ولم يفلد منهنم
فزار وهلاك اولان كفار دره وجه شبه بر طرفدن اشيا مهلكه نازل
واصابت ايتمكله رغب وعراس ايله بريشان وفزار وهلاك دن حال
اولان هيئت دركه اشبو وجه شبه ايكي عدد سابق الذكر مشبه به ايله
مشبه بنينه قدر مشتركة يعني مشبه ده ومشبه بهده بولمندر
نكتة كيم وجه شبه طرفين تشبيهه قدر مشترك اولوق شرطدر يعني
اشبو وجه شبه طرفين تشبيه اولان شيئا طين سارقه ايله ابطال
ابرهه وعسكر كفار بدر بنينه قدر مشتركة دره برنده اول سابق
الذكر وجه شبه موجود در واجن وجه شبه مركبدر طرفين تشبيهه
تركيب يوقدر **بعض شراح** طرفين تشبيهه تركبه ذاهب اولوب
هيئت مشترعه بي تشبيه ايله تشبيه تشبيه مركبدر ويشن لكن حق اولان
تقريب اولان منوال اوزره اولمقدر **قال الشارح** الكيفي ان التشبيه
الاولين اعني تشبيه الشياطين هار بين شجعتان ابرهه وتشبيههم
ثانيا بعسكر مرمي بالحصاة من كفه صلى الله عليه وسلم مثل التشبيه
قول اجنحه شعرو قد لاح في الصبح الزا كما ترى كعنفود ملاحية حين نور
فان وجه شبه في كل من الشينين مركب حسي والطر فان مفردان
حسبان لان وجه شبه ههنا هو الهيئت الحاصلة من تلوصل كل من الشياطين
وشجعتان كل من العسكرين وصددم بعضهم بعضا وامتداد قلب كل منهم
رعبا وهبوط كل منهم من عال الى اسفل وحصول حقت كل واحد منهم

استقاط شئ عليه من جهة والمثبه هو الشياطين المنهزمين والمثبه به
الابطال والعسكر كما ان وجه شبه في بيت اجنحه هو الهيئت الحاصلة
من تقارن الصور البيض المستديرة الصغار المقادير في المرامي على الكيفية
المخصوصة منضمة الى المقدار المخصوص والمثبه هو الثريا والمثبه به
هو العنفود حين يفتح نوره وتقيده المشبه ههنا بحالة المنهزمين
بحال الرمي لا يفرجهما عن الافراد وكان تقييد العنفود بحالة التفتيح
لا يخرج عنه معلوم **اوله** كما سابق الذكر اصحاب قبل قصة سني شارج **المنفك**
بوجه اوزره تفصيل ايدركان في الكعبة بيت اسمه سر جاد اهل حشبه
يعظمون هذا البيت كتعظيم اهل مكة بيت الكعبة وكانوا زينوا
بالجوهر والبواقيت فذهب جمع من قريش من مكة الى حشبه للفتاة
فنزحوا حوال البيت وكان الوقت وقت برد عظيم فاقودوا انارا
وقبل حمود النار الكلية ذهبوا فطلق الرج واذهب بقية النار
فالقاها في البيت فاحترقت ووصل هذا الخبر الى ملك حبشه وذكر
عنده قريشا احرقوا بيتنا هذا ليكون العزة والشرف لهم باعتبار
بيتهم وهو كعبة فاعقبتهم هذا الامر فبعث اميراهم وهو ابرهه معه
عشرون الفا من الفرسان والشجعان فامر ابرهه وارسل لهدم
الكعبة واهل مكة لوزاحموه لقتلهم فلما وصلوا الى الحرم رؤوا ان القبل
لا يدمع الى الكعبة وكلما ضربوا على رؤسهم لم يقيم من موضعه اصلا فخرجوا
فنزحوا هناك واشتغلوا بالغارة فاضدوا ابل كثيرة من ابل عبد
المطلب جد النبي صلى الله عليه وسلم فحجوا الى ابرهه فلما راه ابرهه قام
من موضعه واستقبله فحجابه فاحلبه على سريره وجلس هو تحت السرير
وكان يظن انه جاء اليه ليشفع البيت ليرك ابرهه هدم الكعبة فلما
طلب الابل قال ابرهه سقطت من عيني كنت اظن انك ترجوا مني

بيتكم الذي به شرف اباك و انت تطلب الابل التي لا وقع لها
 فقال ان ارب الابل والبيت رب قوتي سيمنعه ويحفظه من اعدائه
 فاعطاه الابل فلما رجع قيل لبرهة قد ضيقت عن الامام جلسته على
 سريرك وانت امير وقال ما شاهدت من جبينه لو شاهدته لمصرتم عبدا
 وكان ذلك نورا حضره النبي عليه الصلوة والسلام فلما ذهب عبد المطلب
 الى مكة فزرب اهل مكة حتى خلا مكة ولم يبق فيها احد ويارفجاء عبد
 المطلب الى البيت والى باب الكعبة فاخذ بخلقته وهو يقول شعر
 يارب لا ارجو الهه سواك يارب فامنع منهم جاكا
 ان عدو البيت من عداكا امنعهم ان يصرعوا قراكا
 وحولم يغزغ من بعد هذا فرأى طيور كثيرة نشأت من جانب اليمن
 فاجتمعوا فوق ابرهة وجيوشه في الهوى ومع كل طير حصاة اسم
 من يرمى بها فالقى كل واحدة منها حصاة فقتل على راس الرقل
 فخرج من دبره فملكوا جميعا وذكر القصة على هذه الطريقة بنى على
 رواية جمع من المفسرين **شراح جلال الدين** هو وجهه نقل ابرهه
 ابرهه ملك اليمن بنى بصنعاء كنية لبصره اليها الحاج فاحدث
 رجل من كنانة فيها واطح قبلتها بالعدرة فخلعت ابرهة ليهده
 من الكعبة فجا بهجيشه وافيا الى مكة فحين تهيئوا للدخول والمعدم
 غشي عليهم ولواها ربهين ورموا بجارة من سجيل **قال** قال الم زكف
 فنزل ركب باصحاب الفيل **بعض شراح** خلاصة معناه و ليس حاصل المعنى
 كان الشياطين حاربين من الشهب جيش شجعان ابرهة حيث
 هو بوار متهم الابل بجارة من سجيل او كانهم حاربين عسكر يد
 او عسكر حنين حيث انهم مواحين رموا بالحصى من كف صلى الله عليه وسلم
شراح شيخ زاده فحصل ان الشياطين لما رجوا بالشهب عن مقامه الشرا

كانهم ابطال ابرهة في الحرب من الابل حيث التفت ساقهم الى اسفل وعسكر
 قرش رعى بالحصى من كف النبي صلى الله تعالى عليه وسلم وبعث
 وفيه من **البدع** مراعاة النظر والتشبيه والتلخيص والاحتراس

تخمين

بولوب فرأى اعداؤه مناسبت بيا ابرهه راوشيا طينك اول مباحث
 ابرهه را فادوة تشبيه بولوب بطينك كانهم صرغا ابطال ابرهه
 او عسكر بالحصى من راحته رم

نبذاه مستفعلن بعد تش فاعلمن بيج بيط مستفعلن منها فعلن
 نبذ الب مستفعلن بيج من فعلن احشاهل مستفعلن تقم فعلن

نبذاه بعد تبج نبطنها نبذ المسج من احشاه ملقتم
 نبذ محذوف اولان نبذ فعلنك مفعول مطلق بيا خود بيت اوله كي
 رمى فعلنك فعدت جلوسا بيلندن من غير فعلن مفعول مطلق بيلندن
 نبذ تركيده اتمقدره رمى وحقى بومعنايه در به جار مجرور رمى فعلن
 مستفعل بيه ضميرى بيت اوله اولان حصاة لقطنه راجع بيه
 حصا في رمى مكر ذكر اوله شمس اولور **شراح مصنفك** كلام فصحاوه
 بومقوله تكرر كثير الوقوعه ذكره تاكيدى مفيد وروبو بكونه تحقيق ابرهه
 نبذاه من قبيل فعدت جلوسا من ان الرمى معناه النبذاه رمى
 رميا به الطرف اى به تكرر الطرف الاول اعنى بالحصى وتذكيره
 ومتعلق بالفعل المذكور اعنى رمى كقولهم على الله توكلت عليه
 ذلك من العبارات المشتملة لقصد التوكيد والتعريف واليه اشار
 صاحب الكشاف في قوله تعالى ومن ثمرات الخيل والاعناب تتخذون
 منه فقال الطرف الاول متعلق بتخذون والثاني تكرر له للتاكيد
 كقولهم زيد في الدار فيها وما ذهب الشارحون بان يجعل الطرف

اعني به وكذا التبيح متعلقا بقوله نبذا اما ان يجعل مصداق المحذوف
او مصدرا للمذكور كما هو الظاهر فلفظ فاحش ويؤلفه فيل اية بيان
ايتمشدر بعد حذف زمانيه وندر تبيح لفظه مضاف اولفند
فعلتك مفعول فيه يدي يعني فليدر تبيح تنزيه معانته در بوقامده
مضاف اليه محذوف وندر بعد تبيح اسد ويكدر يعني حصاة كف سلطان
رسالته سبحانه اسد ويوب حق سبحانه وتعالى في تنزيه وتقدس
ايكدر نكره رمي ايتدي ويكدر سبحانه اسد تبيح معانته اولوب
وانا فعلى محذوف استعمال اولان كلاته اولفند اسد تبيح
تقدبرنده در كه تبيح علميدر فعل محذوفك مفعول مطلقيد ايتدي
سبحان اسد ديمه نك معناسي جناب حثك لايق شائي اوليان شيرة
ذات حق تباريه وتنزيه ايتكم تنزيه ايدرم ويك اولور سبحانه اسد
كثير الاستعمال اولفند بوكونه تفصيل اولندي وان توليده سبحانه اسد
تبيح معانته منصوب در مصدر يه اوزره كوايك ابراه اسد من السواء
براه اولفند سبحانه شتون اولندي ايزا سبحانه معرفه در كه
تبيح علميدر ويدي شارح حقي التبيح التقديس والتنزيه سبحانه
تنزه والسجود المنزه عن كل سوء وسبحان علم للتبيح لايق ولا يقدر
وهو منصوب على المصدرية ويمشدر شارح كوردي قوله بعد تبيح
بعد منصوب بالمصدر او بفعله مضاف الى التبيح وهو مصدر تبيح اسد
تبيحا اذا قال سبحانه اسد اي انزه اسد تنزيها وابتريه من النقايس
وعا لا يلق بجنابه العلي العظيم وسبحان اسد علم للتبيح منصوب بالفعل
المقدر وسجود قدوس بالضم والفتح من صفاته تعالى لانه يستج وتقدس
وسبحات وجه اسد انواره وسجدة اسد بالفتح جلالة السجدة بالضم السجدة
كذا في الفاسوس ويمشدر ببطنها با في معانته حرف جر در كقوله تعالى

ولقد نصركم اسد بيدر كيدر جار مجرور تبيح كلمة منه متعلقدر بطن
ايه مراد ظهرك مقابليدر كه صاحب سعادت عليه الصلوة والسلامك
مبارك راحة پرا تور ليدر تشنيه ضميري راحتي كلمة منه راجعدر
نبذ المسبح نبذ القا ايتكم در تركيبه ايمق معانته ده بو مقامده
اداة تشبيه محذوف وندر نبذ مصدر در مفعولنه مضاف اولور فاعلي
محذوف وندر تقديري كنبذ اسد المسبح ويكدر مسبح ايدمراد بوشن عليه
بغيره ميز عليه الصلوة والسلامك راحة مبارك رندن حصاني رمي
ونبذ ايتكي بطن حوتون حضرت يونس جناب حثك خارج نبذ
ورمي ايتكم تشبيهدر يوحسه منوز اولان حصاني حضرت يونس
بغيره تشبيه وكدر قال الشارح المصنفك ونبت النبي القبيته
ونبذ المسبح محمول على حذف اداة التشبيه اي نبذ كنبذ المسبح والقصد
الى تشبيه النبذ بالنبذ تشبيه المنبذ بالمنبذ ونبذ المسبح من اضافة المصنف
الى المفعول والفاعل محذوف اي كنبذ اسد تعالى اياه واراد بالمسبح
يونس عليه السلام ويمشدر من اخشا جار مجرور معر ثابته اولان
نبذ فعلنه متعلقدر اخشا خشانك جمعيدير بعض شراح الحشائي احاط به
الجوف ديش بعنذر قلبدر ديش بو مقامده معني جوف حيواندن
خارجدر رمي اولان سيج ويك اولور شارح كوردي والحناماني داخل
الجوف من الامعا واراد بها بطن الجوف ديش ملتم اسم فاعلده
اخشانك مضاف اليه يدي بيع ايتكم يعني يودوجي ويكدر كه ملتم
ايه مراد حضرت يونس عليه السلامي بيع ايدمر بالقدر شارح كوردي
بوكونه نقل وتفصيل ايدر كه ان الله تعالى ارسل يونس عليه السلام الى قوم
ليدعوهم الى الايمان فدعاهم فلم يؤمنوا به فقال لهم ان الله تعالى قد نزل
عليكم العذاب في يوم كذا ان لم يؤمنوا باس فخرج من بينهم جونا من العذاب

ولم يكن ذلك مرضيا لكونه غير لائق بمقامه لانه كان اللايق به الصبر
والتوكل على الله والانتظار الى امره تعالى ولهذا قيل حسنة الابرار
سنيات المقرين وجاء الى ساحل البحر ليركب السفينة ويرجع الى بلده
الذي جاء منه لدعوة هذا القوم باذن الله تعالى فوقع احد ابنيه في
فيثبعه يوش لاسخده فلم يكن يرجع خائبا فاذا الذئب ذهب
بابنه الاخر فاقضى اثره ولم يظفر به لغا ومخيرا ولم يجد عبالة وركب
السفينة فلطمت الامواج واستشرفت السفينة على الغرق فقالوا
انما طرا هذا من شوم مذنب فقال يوش انما ذلك المذنب فالتقى نفسه
في اليم فالتقطه الحوت فنادى في الظلمات ان لا اله الا انت سبحانك
اني كنت من الظالمين والظلمات بطن الحوت والبحر والليل فبركه
التبلي والتسبيح واعترافه بالخطيئة سبحانه وتعالى كما قال الله تعالى
فاستجبنا له ونجينا له من الغم وكذلك نجي المؤمنين وباقي القصة من
التاسير انتهى قال المفسر اذا الناظم بالملتقم الحوت الذي التقم
يوش عليه السلام على ما اشار الله في قوله تعالى فالتقمه الحوت اي ابتلعه
وهو عليم اي يوش واقع في الملامة او عليم نفسه ثم قال فلولا انه كان
من المسيحين للبحث في بطنه الى يوم يعثرون اي لولا انه من المستغلين
بالتسبيح مدة عمره او في بطن الحوت لبعث في بطن الحوت الى يوم القيمة
حيثا اومينا وكيفية النبذ على ما ذكر ان الحوت كان رافعا راسه تنفس فيه
يوش ويسبح حتى انتهى الى البر فلقطه واختلف في مدة مكثه فقتل
بعض يوم وقيل ثلثة ايام وقيل سبعة ايام وقيل اربعون يوما معلوم
اوله كه حضرت يوش عليه السلام يلع ايدن حوت بلده مزده معروف
يوش بالغى ويمكله مسمى ومشهور اولان بالغى نوعه نون اولمق بعيد
انسان ما به الحيوان اولان هو اى خارجية اية تنفسه محتاج او لمفله

ساعات الذكر يوش بالغى روى دريادن باشنى خارج رفع واخراج
ايدوب جو فنه هوا او خالى ايجون تنفس ايدى محسوس ومنظور
ومشاهد وركب مذكور ك انسان بلفنه قابل اوليان صنوبرى
احتمال مزبوره منافى وكلميد وديورسه ابو البشر حضرت ادم صلوات الله
على نبينا وعليه حضرت نبيك كبر جسم مبارك ربه نسبت اولاده وبنى
نوعه اولان صفر جسم نوع واحد ولما عنه منافى ولما بلفنه قياس
ايد جواب مكندر خلاصة معناه بعض شرح وحاصل المعنى مثل
رمى النبي صلى الله عليه وسلم الكفار في غزوة بدر حين رمى بالحصى
سبح تسبيحا عظيما في بطن كفيه المكرين كرمى الله تعالى يوش عليه السلام
الذي سبح في بطن الملتقم وديبل تسبيح الحصى قال من رضى الله عنه
اخذ النبي عليه السلام كفا من حصى فحصى في يده حتى سمعنا التسبيح
ويشدر قال شرح شيخ زاده وحاصل المعنى ان الشياطين لما رجوا
بالشوب كانوا عسكر فرش روى بالحصى من كف النبي صلى الله عليه
وسلم بعد ما سبح الحصى بطن راحيته كما سبح يوش عليه السلام بطن
الحوت ايدى نبذ الكلمة سي بيت مقدمه اولان روى ففلكك قعدت
عن الحرب جلوسا مثلوا مفعول مطلق اولد ينى اوزره ايكى بيتك معناه
بربرينه مزج ايدى معنای عبارت بو وجهه در شياطين حارب كانه كند و
راحتى رسول الله من حصاة روى اولان عكر در اندر حصاة بر نبذ ايدى
رمى ونبذ اولمش ايدى كه اول حصاة بطن راحتى رسول الله بعد تسبيح
رمى اولنا سي بطن ملتقم يعنى حوتك بطنك سبحك يعنى حضرت
يوشك نبذ ورمى اولنا سيدر يعنى حصاة كفى رسول الله بعد تسبيح
عسكر كفا روى اولنا سي سبحك يعنى حصاة يوشك بطن حوتون كنار
ساحل سلامة روى ونبذ اولد ينى كبيد ومانده اولور كه روى حصاة

حضرة یونس بطین جودتہ خارجیہ رمی اولند یغنیہ الشیہدر بر صورتہ حصاک بطین
 کفی رسول اللہ شیعہ الیدیکنی تاظم علیہ الرحمہ صریحا ذکر ایدوب حضرت یونس
 علیہ السلام بطین جودتہ شیعہ الیدیکنی مسیح کلمہ سی یغنیہ اشارت ایدوب
 جات لدع **ستفعلن** و **تہ ال فعلن** اشجار سا **ستفعلن** جدہ فعلن
 منشی الی **ستفعلن** **تہ ال فعلن** سا ق بلا **ستفعلن** قدم فعلن
 جات لدعوة الاشجار سا جدہ **تہ ال فعلن** علی ساق بلا قدم
 تاظم علیہ الرحمہ ابیات سابقہ دن و باب ایوان کسری و هو منصدع
 بنشدن بومحله کلجہ کدزان ایدن ابیاتہ صاحب سعادت سرور عالم
 صلی اللہ علیہ وسلم حضرت نیک علامات بنو تلمی و ایات مولد سعادت
 اولان مبشرات و منذراتی ذکر و تعداد ایدوب بوندن صکرہ بعد البعثة
 ظهور ایدن حوارق عادات و معجزات بنیا تلمی ذکر و انشادہ مبارک
 ایتشدر **نتہ کیم شارج مصنفک** مخالف الذکر و بات ایوان کسری الخ
 بیقی شرحندہ هذا الشارة الی الامر الثاني من امور المنباء عنہا ای العلامة
 الثانية من علامات نبوتہ الی انباء عنہا مولدہ صلی اللہ علیہ وسلم
 دیوب بعدہ اشبوہتیک شرحندہ دخی لما انجز الکلام الی ذکر معجزاتہ
 بعد الظهور والبعثة ذکر هذا منها و اشار الی بعض اخرویش قولہ جات
 فعل ما ضی مؤشدر کلدی دیکدرہ لدعوة جار مجور جات فعلند متعلقدر
 دعوت مصدر در فاعلند مضاف اولمشدر کہ ضمیر در سرور کائنات
 علیہ الصلوٰۃ والسلام را جعدر لدعوة الرسول دیکدرہ لدعوة ترکیہ کل
 دیکدرہ اما عربیدہ ندا و طلب معنائہ در الاشجار کلمہ سی تنازع فعلین
 بایندندر کہ جات فعلی اشجار کلمہ سنک کندویہ فاعل اولما سی اقتضا
 ایدوب دعوة کلمہ سی کندویہ مفعول اولما سی اقتضا ایدوب ایدوب مذہب
 مختار اولان بصریون مذہبی اوزرہ عامل ثانی عمل اتمیکلمہ اشجار لفظی

دعوة کلمہ سنک مفعول اولوب جات فعلندہ اشجار لفظندہ راجع فاعل
 ضمیری اضمار قشور جات جملہ سی جملہ استینافیہ در قال مولانا جاتی و اذا
 تنازع الفعلان بل العالمان اذا التنازع یجری فی غیر الفعل ایضا
 بخو زید معط و مکرم عمروانی اسم ظاهر بعدہما فیختار البصریون علی
 الثاني تقریہ و الکوفیون اعمال الفعل الاول لسبقہ و الاحتراس عن الضما
 قبل الذکر فان عملت العامل الثاني اضمريت الفاعل فی الفعل الاول اذا
 اقتضى الفاعل لجواز الاضمار قبل الذکر بشرط التفسیر علی موافقة الاسم
 الظاهر الواقع بعد الفعلین افراد و تشبیہ و جمعا مثل ضربنی وضربت
 زید اشارہ کوردی قوله الاشجار بالرفع والنصب لانه تنازع فیہما الفعل
 و المصدر و الاول یقتضی رفعه بالفا علیہ و الثاني یقتضی نصبه
 بالمفعول فان عملت الثاني اضمريت الفاعل فی الاول و یشد
 و الاشجار کلمہ سنہ حرف تعریف عهد خارجیہ بنمیر مز علیہ الصلوٰۃ
 و السلام کل دیوب دعوة الیدیکمی معهود شجر در کہ تفصیل بر وجہ آتی
 نقل و بیان اولنور الاشجار شجرک جمعیدر شجر اغا جدر نباتات
 ارضیہ دن ساقی اولانہ شجر دیر لاساقی اولیانہ حشیش کذلک ہم دخی
 دیر لاساجدہ اشجار دن خالد شارج کوردی ساجدہ ای خاصفہ
 له صلی اللہ علیہ وسلم موصلة اعضا نہا الی الارض قال **تکلموا** و النجم
 و الشجر یسجدان ای یقادان له تعالی و ہی حال من الاشجار شارج حقی
 السجود وضع الجبهة فی الارض و فی الاصطلاح وضع الاعضاء بسبعة
 علی الارض و منه سجدة النخلة اذا مات من کثرة حملها و المسجد کسیر
 الجیم بیت الصلوٰۃ و یطلق علی موضع الجبهة دیشدر بعض شارج قوله
 ساجدہ ای خاصفہ و منه سجود الصلوٰۃ و هو وضع الجبهة علی الارض
 دیشدر ہمیشی فعل مضارع در تخندہ فاعل ضمیری اشجارہ را جعدر

جمله سی شجاردن حالد ر مشی ترکیه یور و مکدر عبیده الانتقال
 من مکان الی مکان اخر بالاراده ایله تفسیر ایدر لر الیه جار مجرور بمشی
 کلمه سنه متعلقدر ضمیر سرور کائنات علیه الصلوة والسلامه راجعدر
 علی ساق علی مع معنای سنه در حرف جر در ساق جار الیه مجرور در
 تمشی فعله متعلقدر ساق انشاده مافوق القدر که در بزدن
 قدمه وارجه بینهماده اولان موضعدر دیمشله بالدر وید کلری موضع
 دخی داخل اولور اشجارده ساق افاجک کوکوندن اعضانه منتهی
 اولجه اولان موضعدر که افاجک ترابدن یوقار وواللریه وارجه
 اولان محل اولور بل قدم عبارتنده قدم ر جلد ترکیه ایا قدر **شراح**
 کوردی والقدم من الحيوان ما يمشي به وهو الرجل دیمشدر بل قدم
 ساق صفتیدر که با حرف جر در لا اسمر غیر معنای سنه در بود جده اعراب
شراح **مشتفک** مختاریدر کا قال فان قبل کیف تدخل حرف الجر ههنا
 وهو الباء علی لا وهو حرف ومع ذلك كيف ظهر اثره في كلمة اخرى
 وهي القدم قلنا لان كلمة لا ههنا بمعنى غير الا انه ظهر اعرابها فيما بعد
 لكونها صورة الحرف علی ان السخاوی قد نص علی ان لا في امثال
 هذه المقامات اسم لا حرف وعلی بمعنى مع وبل قدم صفة ساق ای
 تمشی الاشجار متوجهه الیه مع ساق کائین ملتبسین ابتقاء القدم
 عنه **بمعنی شراح** خلاصه معناده دیمش حاصل المعنی جازات الاشجار لاجل
 دعوتة صلی الله علیه وسلم حال کونها منقادة خاشعة واقعة علی رؤسها
 ماشية الیه علی ساق حال عن القدم **شراح** **مشتفک** بومعجزة نک باینده
 بوکونه تفصیل ایدر که نقصه محی الاشجار ان النبی صلی الله علیه وسلم
 عرض الاسلام علی اعرابی وامره بان یسلم فقال له الاعرابی حل لک من شئت
 یشهد علی صدق مقالک ونبوتک فاشار رسول الله صلی الله علیه وسلم

الی هذه الشجرة التي كانت برای منها قد عاها فاذا هي تقبل وتؤثر علی
 الارض وتسطر سطورا علیها من الخط الغریب و تمشی علی ساق بلا قدم
 حتی قامت بین یدیه فاستشهد رسول الله علیه الصلوة والسلام ثلث
 فشهدت علی صدق رسالته ثم رجعت ای مقرها ومنها ان اعرابی قال له
 انک تقول اشیا فحل لک ان ادا ویک وکان ید اوی وبعالج **فقال** له
 صلی الله علیه وسلم حل لک ان اراک آية وعنده نخل فدعی رسول الله
 صلی الله علیه وسلم یدقامتها فاقبل الیه وهو سجد ویرفع رأسه
 حتی انتهى الیه فقام بین یدیه ثم **قال** له رسول الله صلی الله علیه وسلم
 ارجع الی مکانک فرجع الی مکانه فقال العامری والله لا اکتذبک
 فی شیئ نقول بعد هذا ابدأ **محصول معنای عبارت بیت** پیغمبر
 علیه الصلوة والسلام کل دیوا شجاری دعوتنه وامر و فرمانه
 امثال الاشجار اعضانه یرره بسط ایدوب یعنی یوزوا واکستونه
 سور و نه رک انقیاد و خضوع ایله مشیا علی الوجه حضور پیغمبر
 علیه السلام ساقیده بغیر قدم مشی ایدوب کلدی دیکدر بونه
 معجزة کبری و قدرة المهدی دیکر فالنده اولوز ۰۰۰۰

تجیس

بوکه وجود عقندن کل اولد تراج سمن اودر بو باغ جهان نه ناد نشوی ویرن
 عطای جاذبه فیض کل یوب روشن جارات لدعوتنه الاشجار ساجدة
 تمشی الیه علی ساق بلا قدم

کائنا **مفاعیلن** سطرت **فعلن** سطر الما **مستفعلن** کتبت **فعلن**
 فروعها **مفاعیلن** من بدی **فعلن** ع الخط **المستفعلن** لقم **فعلن**
 کائنا سطر سطر الما کتبت فروعها من بدی الخط بالقم
 کائنا کلمه سی مجرور تشبیه یچو ندر که ج کائن حروف مشبهه دندر لکن عملی

یوقدره زیرا ما ما، کافه در کان کلمه سی عملدن ساقط اولمشدر **نبت** کیم
 آیات سابقه دن کا نا اللؤلؤ المکنون من صدق بیتی شرحه درج
 کوردی کا نا حرف مکفوف عن العمل با ذکرها لجزالتشبهه دیشدر
 شطرت فعل ماضی مفرد مؤنشد فاعل ضمیری اشجاره راجددر سطر
 کتبت معنا کنه در جمله سی مشا فقه در سطر مفعول مطلقه سطر
 صفت معنا کنه در سطر ایله کنه کنه صفت ظاهره بو مقاده دجا
 سطر ایله مراد سطر کنه کنه شارح کوردی السطر بالسكون والحركة الصف
 من الشئ ومنه سطر الكتاب دیشدر لما کتبت لام حرف جرر با معنا
 ما، مصدریه در کتبت فعل ماضی مفرد مؤنشد وزوعها فاعله کتبت
 جمله سی تاویل مصدریه جارایه محذو در سطر فعله متعلقه
 شارح شیخ زاده والماد من السطر اثار فروع الشجر بسبب المجی والام
 فی لما کتبت بمعنی الابدیشدره فروع فرعک جمیدره فروع اصولک
 فرعیدر که شجرک اصولی کو کلریدره فروع اعضا نیدر که والردیدره
 واقعه اصله نسبتد اعضا فروع قبیلنددر فروع کلمه صیغره مضارع
 ضمیر اشجاره راجددر من بدیع الخط جار مجرور کان مقدرنه متعلق اولو
 کنه کنه حالدر بدیع فاعیل بمعنی مفعولدر عجیب معنا کنه در بدیع لفظی
 خط کلمه سنه مضاف در اضافتی بیانه دره من الخط البدیع دیکدر
 حمل صحیحدر صفتک موصوفه اضافتی قبیلنددر فی اللقم جار مجرور کتبت
 کلمه سنه متعلقدر لقم وسط طریقدر **ناظم** علیه الرحمة اشجارک حضور
 سلطان انبیا علیه الصلوة والسلامه ساجد امشیا علی الوجه یور یوب
 کلمه سنه و اعضا فی ممری اولان یولره سور نمکله روی خاکده اقتضا
 ایدن شرحه لروا ثاری خط عجیب کنه کنه اولمش صفت کنه کنه
 ایشدر واقعه بر والری اغاج ساجد یعنی یوزی اوزرینه سورونه

سورونه کلمه ممری اولان طریقده اعضا تک سورونه سندن بهر حال
 روی خاکده شرحه ونیجه اثر پیدا اولدجعی ظاهره اشجور روی خاکده
 پیدا اولان اثار اول ممر اشجار اولان یولره خط عجیب کنه کنه
 اولمش سطر کنه کنه کنه مشاهده اولند یعنی اعتباریه اثار روی سطر خط
 تشبیه اولمقله **ناظم** علیه الرحمة بویه بر تشبیه عجیب ایله مرادی بیتده
 مجرور اظهار ید طولای شاعر تدر که هم تشبیه لطیف و عجیب درهم
 اشجارک امر پیغمبری به امثال ساجد امشیا علی الوجه کلمه کنه کنه
 عجیبه سنی نقل و بیان اولور بعض شارح وحاصل المعنی حین جات
 الاشجار لدعوة صلی الله علیه وسلم حصل خط عجیب علی وسط الطريق
 من اثار شیهها وقت کنه کنه هذا الخط فروع الاشجار لیکون معجزة النبی
 المختار صلی الله علیه وسلم دیشدر شارح حنفی وکان من بدیع شیهها
 الیه وغریب تمثیلها بین یدیه انها جات ماشیه علی ساق لیس لقدم
 بل علی الرأس ساجده لا علی الساق کمشی القلم شارح **صفتک** تاکید
 لمجی حدیث الاشجار الی ذاک المحضرة وتشبیه لاثار فروع الاشجار بسبب
 مجیهها بخطوط غریبه مبدعة شارح کوردی تشبیه لاثار فروعها فی الارض
 بالخط الدال علی اللفظ المفید للمعانی ووجه التشبه الهیئة الحاصلة لهما دیشدر
 و فیها من البدیع جناس الاستفان بین سطر و سطر و مراعاة النظر من سطر
 وسطا و کتبت والخط والتشبه فی ما کنه عديدة علی ان ینکن دعا الاستعارة فی بعضها

تجنیس

اجابتی شجرک اولدر ربوبک حکمت بو معجزة بوسیان اوزره بولمقه شرت
 یازر قلری حب نطق حال اولوقت کا نا سطر سطر الما کتبت
 فروعها من بدیع الخط باللقم
 مثل الغا مستفعلن مة ان فعلن نا سار سا مستفعلن ریه فعلن

تقیه حرمانی روطی فعلن س للجهی مستفعلن رجمی فعلن
 مثل الغامة انی سار ساریه تقیه حر وطیس للجهی رجمی
 مثل لفظاً مرفوع مبتداً و محذوفک خبریدر بیت منقده منوطه تقدیری
 و محیی الاشجار و سائر الخوارق المذكورة مثل الغامة و یک اولور یا خود
 بیت استقده اولان جاءت فعلنک محذوف مفعول لفظنک صفتیه
 تقدیری جاءت الاشجار محییاً مثل الغامة و یک اولور یا خود
 قولنه مضافه غامه بلوط معنا سنده در انی بو مقامه ابن معنا سنده
 ظرف مکان مؤخر سار فعلنک مفعول بنهیدر **ننه کیم ش** روح کوردی
 انی بفتح الهمزة والنون المشددة ظرف مکان بمعنی این بنی علی السكون
 منصوب محذوف سار و بتقیه مضاف الی جمله سار علی تقدیر کونه منصوباً
 بتقیه او بمعنی کیف فیکون حالاً من فاعل سار و هو الضمیر الرابع الی النبی
 صلی الله علیه وسلم ای حی حال سار ماضیا و را کبا دیدی بعض
شراح انی بمعنی این من ای موضع او بمعنی کیف ای ماضیا و را کبا ماضیاً
 فعل ماضی فاعل ضمیر مستتر راجع الی النبی صلی الله علیه وسلم و الجملة
 شرط انی سارزة بالرفع خبر مبتدأ محذوف ای فنی سارزة و هذه الجملة
 جزاء انی و سارزة بالنصب حال من الغامة یعنی انی کلمه سی بو مقامه
 استفهام ایچون و لیوب شرط ایچون و لمغله مکان ایچون اولوب
 سار فعل شرطه و سارزة مبتدأ محذوفک خبری اولوب جمله سی جزاء
 شرطه تقیه فعل مضارع فاعل ضمیر مستتر راجع الی الغامة و الجملة
 من الغامة او جزاء انی علی تقدیر نصبها و میسر کذلک **ملا جامی**
 و من الفاروق المبنیة این و انی للمکان استفهام و شرط ای حال
 کونهما للاستفهام و الشرط و بنا و حال تضمنها حرف شرط و الاستفهام
 بخوابن زید و این نکن اکن و نحو انی زید و انی تجلس اجلس و قد جاء

انی بمعنی کیف و میسر سار فعل ماضی و تحتنه فاعل ضمیری رسالت
 بناه علیه الصلوة والسلام را جعدره سار سیردن مشتق در جمله سی انی
 کلمه سنک مضاف الیهیدر سارزة اسم فاعله و عاب معنا سنده اولان
 سیر و ندر الغامة قولنه حالدر **ننه کیم ش** مضاف سارزة علی انه
 حال من الغامة ان بجعل المحذوف مبتدأ ویدی یعنی مثل الغامة ویدی
 مثل کلمه سی محذوف مبتدأ انک خبری اولور یعنی تقدیر چه در که بالام ذکر
 اولوریدی **بعضیدر** مثل الغامة مبتدأ و سارزة خبره و انی ظرف لها و فاعل
 سار رسول الله صلی الله علیه وسلم ویدی تقیه فعل مضارع مؤنث
 تحتنه فاعل ضمیری غامه قولنه را جعدر مفعولی اولان ضمیر بارز و نحو
 صلی الله علیه وسلم حضرت زید را جعدر جمله سی غامه کلمه سندن حالدر
 تقیه و قایه و ندر که حفظ معنا سنده در حر کلمه سنی نزع حافظت اوزه
 منصوب بر ای تقیه و بحفظه من الحذر یکدره تقیه بنظایلیها تقدیر زید
 حر لفظی و طیس کلمه سنده مضافه و طیس تنور در **ش** روح کوردی
 الوطیس و هو التنور یقال حی الوطیس اذا اشتد حره و کذا اذا صعب
 الامر و میسر للجهی لام و قتیة در **ش** مرقوم و اللام بمعنی الوقت کما
 فی قوله تعالی اقم الصلوة لدلوک الشمس ای وقت دلوکها ای غروبها
 و میسر هجیر من الظهور و العصر اولان و قد در که شمک ارتفاعی و کما
 حراری و قتیة اشجوه هجیر لفظی شمک ملایمی او لمغله **ش** ماضی
 الیه کوردی و طیس لفظنده استعاره مصرحه و اردر هجیر کلمه سی قرینه
 استعاره در و میسر یعنی ناظم شمسی کمال حرارت و شدت تاثیر
 و شجینده تنوره تشبیه الیدی مشبه به اولان و طیس لفظی ذکر
 الیدی مشبه اولان شمسی مراد الیدی هجیر کلمه سی قرینه استعاره در
 حی کلمه سی ترشح اولور زایت اسداله لیدی الحام قیلندن اولور

بعض شراح حر و طيس عبارتي موصوفك صفته اضافتي قبايند
د ميس حى فعل ماضى در رضى كى وزن ايجون آخرى ساكن قلمشدر
تختنه فاعل ضميرى و طيس لفظه راجع در جمله سى و طيسك
صفتيد يا خود و طيسين حاله در قد لفظى مقدر در **شرح** حى
حى لازم معنى سخن بندي بابا و يعلى و بالهزة يقال حى الميسم
و ا حى عليه و او قد النار عليه و ميسم تركيده حى قزوى و يكدر
شرح مصنفك حى فعل ماضى من قولهم حى النهار بالكسر اذا اشتد
حره اى تسير الغمامة مع النبى صلى الله عليه وسلم ابن سار اجل
حفظه عن الحرارة الشديدة الشبيهة بحارة الثور الذى او قد
فيه النار الشديدة وقت المهاجرة على ان اللام في قوله للجهير
مستعار للوقت كقوله تعالى اقم الصلوة لادوك الشمس و ميسد
خلاصة معناه **بعض شراح** و حاصل المعنى مجي الاشجار لدعوت
صلى الله عليه وسلم مثل تظليل السحاب النبى صلى الله عليه وسلم
اذا سار من اى مكان الى اى مكان ففى سارية حافظة عن سدة
حر نصف النهار و ميسم قال **الشارح** كوردى والمعنى ان نيران الشجر
لدعوة النبى صلى الله عليه وسلم مثل الغمامة السائرة معه فوق
رأسه حيث سار لتحفظه من الحر **شرح شيخ زاده** و تلك الغمامة كانت
تسير معه عليه السلام من صفر سنة و بها عرفه بجبراه الراهب على
ما يرويه الواقدي ان ابا طالب اراد الخروج في قريش الى الشام
و كان عمر النبى صلى الله عليه وسلم اذن اثني عشرة سنة فاراد تركه
فراه يوما يبكي فقال له مالك يا ابن اخي تبكي منسك رسول الله صلى الله
عليه وسلم فقال له لعل بكاءك الى ان اخلفك فقال نعم فقال
ابو طالب و الله لا افارقك ابدا فخرج به فلما نزلوا بحيرة الشام و بها

راهب يقال له بجبراه في ضومعة و كان من علماء النصارى فضع لهم
طعاما فدعاهم اليه و انا حملته على ذلك انه حين راى غمامة تطلعت
رسول الله صلى الله عليه وسلم فلما نزل ابو طالب تحت الشجرة اظلمت
الغمامة على الشجرة **ثم قال** لهم الراهب حى ان لا يتخلف منكم احد
فحضروا كلهم الا رسول الله صلى الله عليه وسلم فنظر الراهب الى الغمامة
و هى واقفة عليه فقال لم اقل لكم لا يتخلف منكم احد فقال لا تخلف
الا غلام حديث السن فجا وابه و اجلسه على الطعام فنظر الراهب
الى الغمامة جاءت معه **ثم قال** لابي طالب ما هذا الغلام منك فقال
هو ابن اخي قال فما فعل ابوه قال مات و امة حبلى قال صدقت
قال فما فعلت امة قال ماتت قال صدقت فلما اكلوا قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم اسئلك بحق اللات والعزى الا اخبرتنى فقال
رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تسئلى اللات والعزى فوامته
ما بغضت شيئا بعضهما فبا سدا اخبرني فقال صلى الله عليه وسلم
سئلتني فسئله عن شيئا من احواله فاخبر فوافقت ذلك من عنده **ثم**
جعل ينظر في عيني عيني فمسئل هل يذهب حمرتهما فقالوا لا يفارقه
فقال انزع حبنتك فابى عليه حتى قال له ابو طالب انزعها يا ابن اخي
فانزعها فنظر الى الخاتم بين كتفيه و جعل يقبله و عيناه تهرقان بالدموع
ثم قال لابي طالب ان ابن اخيك يكون نبى هذه الامة و انى اخاف
عليه اليهود فارجع به سريرا الى مولده و قد اخذ علينا فيه الموافقين
فقال من اخذه فتبسم الراهب و قال اخذ الله علينا في كتابه الكريم
انزل بذلك على عيسى ابن مريم و قد ادت اليك في امر
النصيحة فا حفظها و لا تغفل منه ديو بوجوه تفصيل رواية
صحيحة ايدرو فيه من البديع التشبيه و جناس الاشتقاق

بن سار و سائره و مراعاة النظر في الشطر الاخير . . .

خمس

وحي بونك كبير معجزات عارقه دن جيبني صاقوردی کونند اول المن
معين ابدي كا سايبان سخن مثل الغامة التي سار سارة
تقيه حر و طيس للعجير حس

اشتمت بال استغفون ثم قال فغفون منشق ان استغفون له فغفون
من قلبه مستغفون نسبة فاعل مبرورة ال مستغفون قسم فغفون
اشتمت بال القمر المنشق ان له من قلبه نسبة مبرورة القسم
ناظم عليه الرحمة بوبيت ايله قلب مطهرة سلطان كائنات عليه الصلوة
والسلام مدح ضمننده معجزة انشقاق قمری بيان ما عدا بر معجزة
اخرى به دي ايا ابدركه اول معجزة اخرى شوق صدر نبوي ايله وقوع
بولان معجزة كبرادر معرب نيك تفصيلي بوجه التي ذكر اول نور قوله اشتمت
تسمنددر قسم سينك و فافك ففتح ايله يدين معنائه در . يقال
اقسم به اي حلف **شرح حفي** القسم بفتح الحين اليمين والثلاثي
منه غير مستعمل فلا يقال قسم بمعنى حلف بل انما يقال اقسام
قال الله تعالى اذا قسموا اليهم منها مصيحين والقسم بفتح القاف
وسكون السين مصدر قسم المال بين الشركاء اي فرقة بينهم عتين
لكل نصيب ويدي كذلك **شرح كوردی** اشتمت اي حلف من الافسا
بمعنى الحلف واليمين وهو في الاصل اخبار نقل الى انشاء القسم
كعبث واشترت وديمشدر اشتمت بنفس متكلم ورفعل ونا علة
جمله ابتدائية در بالقمر جار مجزور اشتمت كلمة منه متعلقه قمر كوكب
ليلى مضي للعالم ايله تعريف ايتشدو لبدة غرة شهر دن اوج كيجه
تامنه وکين هلال ويرلر بعد ثلثة ليلي الى اخر الشهر قمر دير قمر غلبه

معنائه در سار كوكبه نوري غالب اولد يفته بنا قمر ديمشدر قسم
مر بوز ايله مقسم به معجزة رسول الله اولان قمر منشقد بعض شراح مقسم به
محدوفه اشتمت بر ب القمر تقدير ننده در زيار اباري تعالى دن غير قسم
اولنا ند و ديمشدر لكن **شرح كوردی** بوجه تحقيق ايدران القمر مقسم به
حقيقة بلا تقدير شيء قال الامام الحصري في شرح الجامي الكبير والصحيح انه
يدين لانه سبحانه وتعالى اشتمت في مواضع من القرآن بشيا كالشمس والقمر
وغيرها على ان عادة العرب يعقسمون بشي له عظمة عندهم وفي العرف
يسمي يمينا وهو حجة ايضا فقد ظهر بهذا جواز الحلف بغير الله تعالى
ويمش **شرح مصنفك** فتى اعلا بحث وبيان ايدر بقوله فان قيل
قد نهى الشرع الاقسام بغير الله لان في القسم تعظيم المقسم به وقد نهى
عن تعظيم غير الله تعالى بطريق الاقسام قلنا المقسم به محذوف
اي اشتمت بر ب القمر المنشق ولو سلم فتعظيم المستفاد من كونه
مقسما به ليس مثبتا على ذاته وعلى اعتقاد استحفاة ذلك بل هو حجة
الى تعظيم النبي عليه الصلوة والسلام بل تعظيم الحق سبحانه لا غيره
الى هذا توصيف القمر بالانشقاق لقوله بقمر المنشق فان تعليق الحكم
بالوصف يشتر بعلية له فكانه قيل اشتمت بالقمر المنشق من حيث
انشقاقه الدال على كمال القدرة الالهية فيرجع القسم بالحقيقة الى
رب القمر فيكون هو مقسم به في التحقيق المنشق قمر ك صفتية
منشق انشقاق بائدن اسم فاعل در انشقاق تركيده بار بقدر
ان له عبارته ان فخذ حروف مشبهة ونذر حروف محذوف
على ان تقدير ننده در له لام حروف جو ضمير مبني محلا مجوز كائن مقدرة
متعلق اولوب ان كلمة سنك مقدم خبر بديك ان كلمة سنك اسمي مصع
ناشده نسبة لفظية بوضوح ننده على ان له قولي مقسم عليه ونور تكيم

شارح کوردی آن بالفتح علی حذف حرف الجر ای علی آن که فیکون مقسم
علیه و میسر بعضی شراح مقسم علیه که جواب قسم آیات اتیه دن
ما سامنی الدھر بتبید و میسر لکن مختار اولان مقسم علیه و جواب
القسم ما سبقده تقریر اولند یعنی اوزره آن که عبارتی اولمقدرة
فی قلبه جار مجرور مؤخر نسبة قولنه متعلقه جھرا بكون جار مجرور
متعلقه تقدیم اولمشدره له ضمیری قره راجعه قلب کلمه سی ضمیره
مضای قدر ضمیر سرور کائنات علیه الصلوة والسلام راجعه
قلب معروف و مشهور در خصوص تعریف و تفصیل آیت سابقه
کذا را میسر در نسبة کلمه سی شبه و مناسبت معنای مبروره
لفظی مصدر محذوف آن صفتیدر ای انشامة مبروره صادقة و یکدر
نته کیم شارح کوردی مبروره القسم صفة مصدر محذوف ای انشامة
مبروره صادقة و میسر بعضیدر مبروره لفظی القسم کلمه سه
اصنافی اصنافه لفظیة دریدی یعنی قاعده در که مضای معموله
مضای صفت اولسه کاسم الفاعل واسم المفعول و الصفة المشبهة
بوصور تدرده اصناف اصنافه لفظیة اولور اییدی بومعنا اوزره او نسبة
مبرور القسم در دیکر او نسبة قسم اولسه اول قسم مبروره در ده
یعنی بر کسسه او نسبة قسم ایسه اول قسم ایدر کسسه شمنده و میسند
بار در صادقة و یک اولور شارح شیخ زاده و المبروره القسم صفة
نسبة لان الاصنافه لفظیة احوال منه و المبروره القسم ای الصادقة
بلا شک یعنی لوا قسم احدان القمر المنشق نسبة ای شبهها بقلبه المنشق
یکون بار و صادقا و وجه الشبه و الجا مع اما اللطف و الصفا و النزاهة
و الاستقان او فیض القلوب و تربية الابواب و الهدایة عن الضلال
او الاخذ من العالی و الاضافه الی السافل و میسر بعضیدر او کونه آیه

من آیات الله دیوب وجه شبهی بوجه تفصیل ایدر قال المصنف
یقال بفلان فی بینه ای صدق ولم یکنث و معنی البیت انقسمت القمر
المنشق ان فواد النبی صلی الله علیه وسلم منور من القمر حتی لو انقسم
احد ان له نسبة و شبهها الی قلبه بكون بار و صادقا فی بینه و الحاصل
ان کلا منهما منور شدید فی آثاره و هذا بالنظر الی ظاهر الاول و الام و الا
فا قسم بالله انه لا نسبة لقلبه بالقمر و ابن نور هذا من نور ذاک دیوب
کذلک شارح حنفی و المعنی انقسمت بالقمر الذی شرفه تعالی بالاستحقاق
و جعل الشفاعة معجزة للنبی الذی کانت بمنه الاغراق و میسر
قال الشارح الیکردی و جملة البیت مستانفة الی بها لیتوصل الی
المدح باسلوب اخر منه و المعنی انقسمت بالقمر المنشق معجزة صلی الله
علیه وسلم ان لقلبه الشرف نسبة و مشابہة تامة به فی الاستحقاق
و الانقیاد من غیر اختلال فی النور و الصفا و العظمة و البها و التشیبه
مقلوب لا اهتمام لان المعهود و المتعارف تشبیه غیر القمر علی عکس
ما قلده الناظم و فی البیت اشارة الی معجزتین الاولى انشقاق القمر
و قد مضی و الثانية شق صدره صلی الله علیه وسلم کما روی عن ابن
رضی الله عنه ان اهل مکة سألوا رسول الله صلی الله علیه وسلم ان یریم
آیه فاراهم انشقاق القمر حتی رآه فقال صلی الله علیه وسلم اشهدوا
فقال الکفار هذا سحر مستمر فانزل الله تعالی افترت الساعة و انشق
القمر و ان یروا آیه یرضوا و یقولوا سحر مستمر و روی مسلم عن انس ان
جبریل آناه و هو یلعب مع الصبیان فاخذه فصرعه عن قلبه فاستخرج
القلب فاستخرج منه علقه فقال هذا حظ الشیطان منك ثم غسله
فی طیشت من ذهب بار و مرّم ثم لامه ثم اعاده فی مکانه قال انس کنت
ارمی اثر الخیط فی صدره محمول معنای عبارت بیت پیغمبر و ایشان

علیه الصلوة والسلام امر و اشارت علیه سید ابرهیم منشق اولاد
 فتره قسم مبروره ایلد قسم و بین ایدر رکه اول فتر منشق قلب
 مبارکه سلطان کائناتة نسبة و مشابیهتی واروره یعنی **نیکم** فتر
 اشارت رسول الله علیه الصلوة والسلام ایلد منشق اولدی کذلک قلب
 سلطان انبیا جبریل علیه السلام واسطه سید منشق اولدی بوجهتدن
 فتر منشق قلب محو کائناتة نسبتی یعنی مناسبتی اولمش اولدی ایکی
 ایکی عدد معجزة کبرانک وقوع بولدیغنه اشارت ایلد بیان اولور و نسبت
 مراد انوار و انشقاق و صفی اکیسند وخی بولمغله بوجهت سیدرند
 مناسبت و مشابیهت بولند یغیر **معلوم** اولد که اشیا منوره معتبره
 عرفده فتره تشبیه اولنه کلوب فتر مشبه به اولد کلک شهر اکین ناظم
 عکس ایدوب فتر مشبه و قلب سعادت مشبه به قلمشده زیر اغراق
 مدح بوضوئده در که وجه تشبیه بهده اقوی اولمق تشبیهده شرط اولغله
 قلب سعادت مشبه به قلمشده وجه تشبیهده اقوی اولدیغنه بنا اولمش اولور
 و فیه من البدیع رد العجز علی الصدر مع جناس الانشقاق فی التسمیة
 و القسم و مراعاة النظیر بین مبرورة القسم و بین القسم علیه
 تنجیس

اورا و نور محض عین شمس تن شو مثال ایه شوق القمر ولی همه سو
 ظهور چرک سوی لادن لدی و صنف استمیت بالقمر المنشق ان له
 من قلبه نسبة مبرورة القسم
 و ما حوی ال فاعلن غار من فاعلن خیر و من ستفعلن کرم فاعلن
 و کل طر من فاعلن من ال فاعلن کفار من ستفعلن عم فاعلن
 و ما حوی الفار من خیر و من کرم و کل طر من الکفار من عم
 بوبیت والادحی معجزة حبیب خداون معجزة اخرا بی بیان ایدر قوله

و ما حوی و او عاطفه در ما موصول ذوی العقوله و غیره شاملدر حوی
 رحی و زنی اوزره فعل با ضییدر حوی و یک جمع ایدوب احاطه ایددی
 و یکدر الفار فاعلیدر غار کرمف معناسنه در ترکیده مغاره ویرلر
 بعضیدر الفار الثقب الذی فی الجبال کالبیت ایلد بیان ایتمش الفارده
 اولان الف لام عهد خارجی اولمغله فار ایلد مراد معهود غاردر که مکه
 مکرمه ی قریب جبل ثورده واقع غاردر که جمع احاطه سید مراد
 پیغمبر علیه الصلوة والسلامی جمع و احاطه سنی بیان اولمغله ما دن
 مراد پیغمبر علیه الصلوة والسلام در بوضوئده من خیر و من کرم ایلد مراد
 کذلک صاحب سقا و افندیز در صلی الله علیه وسلم در و اگر غارک جمع
 و احاطه سید مراد پیغمبر علیه الصلوة والسلام ایلد بار غاری صدیق اکبر
 رضی الله عنه اولور سه من خیر ایلد مراد پیغمبر افندیز من کرم ایلد مراد
 حضرت صدیق رضی الله عنه اولمق احتمالدر که غار الملک مدخول فی
 اولدیغنی مفید اولور زیرا ما حواره اولان کلمه سنک عمومی اولمغله
 هر برینه شموله قابلدر حوی جمله سی ما موصولک صله سید ما موصوله
 عائد ضمیر محذوف ذری ما حواره تقدیرنده در ما موصول مع صلیته خبری
 محذوف مبتدا در تقدیری و من معجزة صلی الله علیه وسلم ما حواره الفار
 تقدیرنده در مبتدا مع خبره جمله سی بیت سابقه معطوف ذری خود ما و
 موصول مع صلیته جمله سی بیت سابقه مقسم علیه اولان فتر اوزرینه
 معطوف در تقدیری استمیت با حوی الفار و یکدر **نیکم** شارح حقی
 ما موصوله و الواو للعطف و المعطوف علیه الجمل السابقة المؤنونة
 للمعجزات المذكورة و يجوز عطفها علی القمر فیکون فی خبر ما القسم
 ای استمیت بما فی الفار و من قوله من خیر بیانه و علی تقدیر الاول حوی
 مبتدا محذوف الخبر ای و من جمله معجزة ما حوی الفار والمعنی ان جمله

معجزة الواححات ما احتوى عليه الفار من الذات المعجزة بالذات والصفات
 التي هي اكرم الجلال والسمات وكيف لا يعد معجزة وقد ستر الفار على
 عن ادراكه ابصار الشركين وعلى تقدير ان يكون الموصول في خبر القسم
 فالمعنى انقسم بالذات حواء الفار من ذات النبي المختار ان لقلبه نسبة
 بالقر ذي الاضواء والالوار فيكون المقسم عليه في هذا البيت محذوفا
 لذكره في البيت السابق ديش قوله من خير جار مجرور كان مثل المقدرة
 متعلقه مانك صفتية خير اسم تفضيل كذا خبر وزنده در
 كثرة استعماله بناء همزة سى على غير القياس حذف او لمشدر كثير الخ
 ويك اولور ومن كرم عبارتي من خير اوزر به معطوفه من خير ومن كرم
 لفظلنده تنوين تعظيم ايجوند من كرم عبارته من لفظي تكرار
 اولمن تاكيد ايجوند خير وكرمدن مراد خير الخلق اجمعين ايه وصف
 اولنان سرور كائنات عليه الصلوة والسلام مدره عين خير ومحض كرم
 اولمفله رجل عدل قبيلند **بعض الشراح** ناظم وما حوى ويوب من
 لفظي ايه انشاء ايتيوب ذوى العقول وغيره شامل اول ما كلة سبه
 تعبیر دن غرضي بغيره عليه الصلوة والسلام عين خير محض كرم
 اولد يفته من خير ومن كرم ايه ما بي بيانه ملايم ومنا سب اولسون
 ايجوند تخصيص بعد التعميم قبيلند دره وكل طرف واد حاله دره
 كل مستبد اور طرف كلة سبه مضافه طرف عين معانسه دره الكفار
 جار مجرور كان مقدرة متعلقه طرلك صفتي اولور عنه جار مجرور
 مؤخره عمي فغله متعلقه ضمير صاحب رسالت عليه الصلوة والسلام
 راجع در اشبو ضميري ازاو كور مك دلالت ايد كه **ناظم** فاحوا عبادته
 اولان ما ايله بخن صاحب رسالت عليه الصلوة والسلام مراد ايتيش
 اوله **نته كيم** بالاده احتمال اول ايله تفصيل اولميش ايدى عمي رضى وزنى

اوزره فعل ما صيد وزن ايجون يانك فتحة سى حذف اولمفله بايكن
 فالمشدر **شراح** مصنفك عمي فعل ما ضى من عمي يعنى اعمى كرضى فهو عم
 ويقال اعمى اذا ذهب بصره وسكون اخذه للوزن ويحتمل ان يكون صفة
 مشبهة والياء لا يشباع ديش عمي فغلك تحته فاعل ضميرى طرف
 كلة سبه راجع در عمي جمله سى مستبد انك خبر يد مستبد مع خبره ما هو مستبد
 حاله **شراح** مرقوم مصنفك والجمله بالحقيقة صفة جبر وكرم ديش
بعض الشراح خلاصة مفاده بود جبهه تقري ايتيش وحاصل المعنى رب
 القمر الذى كان المستغاف اية ان هذا القمر مشابه بقلبه صلى الله عليه وسلم
 من جهة الانشقاق وكثرة النور فسميت بينا صادق القسم معلوم ايد كه
 شراح بوبيت مبارك كى اشارة الى معجزة اخرى من معجزاته صلى الله عليه وسلم وكذا
 ايدى بيت مزبور ك معجزة رسول الله صلى الله عليه وسلم اولد ينى شو جهند ك
 كتب سيرة نقل ايله تفصيل اولد ينى اوزره فار ثورده بغيره اخذ
 صلى الله عليه وسلم اعداوان اخفا بيورد قلنده جبل ثوركه مكره به
 اقرب وكفره كذا كشت وكذا ايله كلرى ماكن بلده رندن اولمفله
 هر طرفى منظور معلوم ايدى ايكين كفار بدنهاد شرزه كثيره كال
 غيظ وعداوت ايله جست وجوده تشهير سابق حمت واحتمام ايدو
 مقدور ايدى صرف ايتيش ايكين اول نور ديد اصفيا عليه الصلوة والسلام
 كور ميوب اذن ديد لرى اعمى اولد ينى حقا كه معجزة باهره دره

عدو آزر كوره مزسمت جاي محتر من كذا لى نور نبوت او چشم عليلين
 حاي حق صفا ايتيش فينه حكمن وما حوى الفار من خير ومن كرم
 وكل طرف من الكفار عنه عم

فالصدق في ال مستغفرين غار والصل فاعل صديق لم مستغفرين رجا فاعلن

وهم يقولون ما نعلن بالغار من مستغفلين ارم فعلن
فالصدق في الغار والصدق لم يراهم يقولون ما بالغار من ارم
يعني غار به نباحه يوقد ويدل قوله فالصدق فالصدق فشرط محذوفه جواهر
اي اذا عرفت كونها في الغار فالصدق في الغار فالتفسير بكونها في تفسيرية اولوب
بيت اولك مضموني تفسير وبيان اولك مختار وشرح شيخ زاده
والصدق في الخبر مطابقة للواقع مع الاعتقاد يقال صدق في وعده
اي اني بالتزم شارج كوردني والصدق ضد الكذب وصدق الكلام
مطابقة للخارج واراد به النبي صلى الله عليه وسلم فانه لنا حجة فيه
كانه عينه وصدق مستند ادر في الغار خلاف مستند مستند
حالده والصدق واو عطفه در صدق اوزر يه معطوفه لم يراهم
جمله سي مستند انك خبر بذر صدق ايله مراد بغيره عليه الصلوة والسلام
رجل عدل قيلند ندر كه صدق بر رتبه ده متصف اند كه همان عين
صدق اولمشدر نه كيم قرآن مبینك عين هادي اولد يعني وصفه
عدي للمتقين واردا اولدي صدق تغيير دن مراد صاحب سعادت
عليه الصلوة والسلام كهر قولي واقع مطابق اولو صوري ومعنوي
صدق وصدقت واستقامت نه ايت مرتبه ده متصف اولد يعني
افاده در صدق مبالغة ايله اسم فالعذر صدق يقدن مراد ابرار
انبيا اولان ابو بكر الصديق رضي الله عنه حضرت بزرگه معراج سعادت
ايشد كي انده ابتدا صدق ايتكم صدق لقبيله بر رتبه مشهور
اولمشدر كه غلبه استعمال ايله اول ذات شريفة علم اولمشدر نريكي
كثرة استعمال ايله علم اولوب اسما غالبه دن اولوره لم يراهم مجهول
صيفه سي اوزر فعل مضارع كتمينه سيد رؤيتن مستقدرا ندر
كور ندير نه كيم شارج مستفك لم يراهم من رؤية العين وديش لكن

بش شارج اصل نسخة كسر ايله وميم ايله لم يراهم وديشدر يعني زائل
اولما وديك اولور قال الشارج الكوردني قوله لم يراهم بكسر الهمزة
مضارع من رام يريم رما ولم يراهم اي لم يراهم اي لم يراهم وهو تشبیه
يريم كيبج اصله بربان بعضه لم يراهم مفرد وارتفاع معنائه اول
تور مدندر وديش كمال الشارج الكوردني قيل انه من ورم يرم اذا
تورم وانتفع وهو مفرد مؤكد بالنون الحفيفة المبدلة الفا عند الوقف
على انه خبر الصدق وديش شارج حفي قوله يراهم يجوز ان يكون من الورم
من باب ورم يرم كوعده بعد من ورم انفة اذا غضب فان الغضب
يمثل غيظا فينتفع وان يكون من رام يرم يقال رام مكانه يرمه
اذا زال عنه وفارقه وديشدر يعني ورم انفة وير غضب ايتدي
معنائه در ايتدي بومقاده ولم يراهم اي كيم يعني حكم خدا و تقدير
وقضا ونموني اولوب اول حاله راضي ولفظه غضب وانفعال
ايتدير ديك اولد نه كيم شارج شيخ زاده لم يراهم ورم جلد انتفع
يرم بالكسر كوعده بعد من ورم انفة اذا غضب لان الغضب ينتفع
فالغضب لم يغضب على القضا والقدر ولم يتغير من حالها باستشما
الخوف لكان كينها وصدق يقينها وروي بعض لم يراهم واذلك
من الناطق وديشدر قوله وهم واو حاله در ضمير منفصل بني محمدا
مرفوع مستند ادر ضمير كفاره را جعد يقولون فعل مضارع جمع نكرة
تحتنه مستتر ضمير فالعذر جلد سي مستند انك خبر بذر مستد مع خبره
جمله سي لم يراهم فعلنك فالعذر حاله ما بالغار ما كيم سي ليس به
مشابه اولان ما در مختار اولان لغة حجازية ده ما كيم سي مستد خبره
داخل اولور ما كيم عمل يوقد ايتدي بومقاده بالغار مقدم خبر من رام
مؤخر مستند ادر يعني ما بالغار عبارت نده ما ليس كلمة مشابه اولمعه

تأنيده در بابی معنای حرف جر در جار مجرور کائن مقدره متعلق محذوف
مقدم خبر اول و من ارم من زانده در ارم زانده اول جار مجرور
ارم لغته احد معنای در پس و یک اول و کفار غارده برکنه
بوقدر ویدیر **شرح شایخ زاده** قوله ما بالفار من ارم ما زانده بنا کید
النمی يقال ما فی الدار ارم وارم ای احد و بیش **بعض شراح** قوله من ارم
بفتح المزة والرا می یقولون ما بالفار من احد ناظرین الی جرم حکام
و شیح العنکبوت علی فم الفار کما اشار الیه الناظم بقوله **ظنوا الحاکم**
الحی یعنی کفار و دوران حامی و باب غارده بشیح عنکبوتی کور و کلزده
ما فی الفار من احد یعنی غارده برکنه بوقدر ویدیر **شرح کوردی** لم یراهم
یرودن اولم اوزره خلاصه معناده دیش که والمعنی فالصدق والصدیق
لم یزالا ولم یرح من الفار قاعدین فیه قدام الکفار و هم یقولون
لیس احد فی الفار و هذا عنایة من الملک استتار و فیها من البدیع جناس
الاستفان بین الصدق والصدیق ویرا وارم والتکریر فی الفار بالفار

تمییس

غزیتنه رفیق صدیق لطف خدا معین یوری عون و توکل مولی
ضرار یرمی الکا عالم اوله کرا عدا فالصدق والصدیق فی الفار لم یرا
و هم یقولون ما بالفار من ارم

ظنوا الحاکم استفعل من و ظن فعل نوا العنکبوت استفعلت علی ذلک
خیر البری استفعل یت لم فعل تنسیج ولم استفعلت تخم فذلک
ظنوا الحاکم و ظنوا العنکبوت علی خیر البری لم تنسیج ولم تخم
ظنوا فعل ماضی جمع مذکر در تختنده فاعل ضمیری کفار و راجع در جمله سی
استینا فیه در ظن مطلقا علیک انوا عند ندر **شرح کوردی** ان الحاکم بامر
الی اخر ان کان جازما فهو علم وان لم یکن جازما فان لم یتزجج احد طرفیه

فشک وان ترجیح فالراجح ظن والمرجوح و هم معلوم اوله که ابیات سابقه
و مبلغ العلم انه بشرک بیتنه علیک انواعی و ظنک تعریف و بیانی
سبقت ایتشد بومحله وخی لزومی مرتبه ذکر و بیانه محتاج اولمغه
بوجوده تفصیله مبادرت اولور که معلوم اوله که مطلقا علم که حصول
صورة الشی فی العقل الیه تعریف ایدر لر بومعنا الیه مطلقا علم
اگر حکم مقارن اولمزه تصور در لکه اگر حکم مقارن اوله و او حکمی جرم
ایله اولور سه تصدیق دیر لر اگر او حکمی جرم ایله اولیوب حکم طش
آخری تجویز ایله اولور سه بومقوله تصدیق ظن دیر لر ظن وخی تصدیق
استا مندند یعنی تصدیقه اولان حکمک وقوع و لا وقوع دید کوری
ایلی طرفدن بر طرفی آخره ترجیح ایله حکم اولور سه لکن حکم جرم ایله
اولما ز سه بلکه طرف اخری وخی تجویز ایله اولور سه ظن دیر لر طرف اخره
و هم دیر لر کذب اگر حکمه جرم اولیوب و بر طرفی وخی ترجیح اولما ز سه
حکمک طرفینی عند العقل مساوی اولور سه شک دیر لر شک تصور
استا مندند شکده بر طرفی حکم بوقدر لا جرم و لا بعدم الجرم ابی
بومقاده ظنک معنای کفار غارده سلطان انبیانک موجود اولما سی
موجود اولما سی اوزره ترجیح ایدوب غارده اولما ماسی ایله حکم ایدیر
لکن او حکمه جرم اولما مغله ظن قبیله اولدی زیر اظن وخی
تصدیق استا مندند که بنا سلطان انبیاء علیه السلام غارده
اولما سیده اید کوری حکمه جرم اولما مغله ظن قبیله اولم شد
نه کیم ناظم و ظنوا دیر توضیح ایدر بوضوح زده ظنوا کلمه سی کند و معنای
اولور لکن **بعض شراح** بومحله ظن جرمی حاوی اولان علم معنای
دیش **شرح مشفک** قوله ظنوا علموا عبرة الناظم عن العلم بالظن لانه
لما کان عاریا عن دلیل یقول علیه و عن سندیته علیه یظنوا

و قد شاع ذلك اعني التعبير عن العلم بالظن كافي قوله تعالى وظنوا انهم
ما نعتهم حصونهم بغير مشدد ویدی بوضوح و زده یعنی بیت زبوره اول
ظن اید مراد حکم جازم بقینی حاوی علم معنای اول و زده بود وجه تطبیق
اول و زده کفار پیغمبر میز علیه الصلوة والسلام غارده او بمن طریق
دوران حمام و باب غارده شیع عنکبوت اید کند و زده استدلال اید
علم حاصل اولی لکن دلیل بر بل سنده ضعیف و غیر معتبر و لغت
اول علمدن ظن اید تعبیر اید و بظنوا کلمه سیده انشاء ایدی و بوب
ذکر اول نشان **شایع معتفک** قولی بود وجه تفصیل و بیان ممکنه
ظنوا فعلی یکی مفعوله تعدی ایت کلمه الحام مفعول مفعول اول و لیدر
حام اسم جنس در ترکیده کو کر چین وید کلید **شایع کوردی** و هو مال
لا تبا غایه الميل تقطع لاجلها نحو عشرة ایام و هو طیر مبارک و عالها
بالبرکه نبینا محمد صلی الله علیه وسلم و سیدنا نوح علیه السلام و المراد
بالحام هو ما اثنان کما یجی قصته و حلمات الحرم من شملها و میس
و ظنوا و او عاطفه در ظنوا فعل با ضییدر فاعلی کذلک تختنده مستر کفار
راجعدر العنکبوت ایکنجی ظنوا کلمه سنک مفعول لیدر جمله سی و لکی ظنوا
فعلی و زینه معطوفدر **شایع** وجه تکرار الظن الاستعارة بان کل واحد
منها امر مستقل فی افاده ظن الکفار انه صلی الله علیه وسلم لیس
فی الفار و میسدر علی خیر البریه عبارتند جازم و خرم شیع کلمه متعلقدر
مضاف محذوفدر علی ممرای خود علی مدخل خیر البریه تقدیرنده در جماله
مراد باب غاردر البریه خیر کلمه سنک مضاف الیهیدر بریه خلق معناه
پیغمبر میز افند یز خیر المخلوقات اولد یعنی مسلم عالم دره لم شیع فعل مضاف
مفرد مؤنثدر تختنده فاعلی ضمیری عنکبوت کلمه سنک راجعدر جمله
ایکنجی ظنوا کلمه سنک مفعول اول و زده شیع ترکیده او رکذر عنکبوتک

شیعی کند و یه او رجبک یو و ه سی و یکله معروف خانه سنی یا بمقدر که
بیت العنکبوت مشهور در لکن امر عجیب بود که سنک صید اینک
ایچون عنکبوت بر هوا صیاد و رکبی آغ کرو ب اجرا ایلد یکی افعال متقنه
و صنعت غریبه وقت اید نظر و مطالعه و لسنه مخیر عقولدر زیر کلیات
ادراک ایدن نفس نا طقه ایچون نوع انسانه مخصوص اولو سائر حیوانات
جزئیات محسوسه بی ادراک ایدوب کلیاتی ادراک اندره میسدر اولد یعنی
احل حکمت عندنده مسلم ایکن عنکبوت و باب صیدی ایچون شبکه صیاد
مثابه سنده بر هوا آغ کر که انده و باب دو شوب صید اولد بو معنی
هر بار که بود وجه آغ کر لسه که و باب دو شوب صید اولد بود بر کبری کل
ملاحظه سنده مبتنی اولفنده خلایق عالم رب العالمینک بو حیوان ضعیفه
امر کلی بی ادراک صورنده الهامی حفا که فت جانی تعجب و استغراب
منبجایان من المهما ذلک و هو علی کل شیء قدیر **شایع کوردی** و فی الحدیث
نهی رسول الله صلی الله علیه وسلم عن قتل العنکبوت و قال انه جند من جنود الله
الا ان البیوت تظهر من شجوها لما روی عن علی رضی الله عنه طهر و ابیوکم
من شیع العنکبوت فان ترکها فی البیت یورث الفقر و یو قتل یتشدد قوله
و لم تحرم و او عاطفه در لم تحم فعل مضارع مفرد مؤنثدر تختنده فاعلی ضمیری
حام لفظنه راجعدر جمله سی و لکی ظنوا کلمه سنک مفعول لیدر بوضوح
لف و نشر مشوس و ارد در لم تحم کلمه سی و زیدور معنایه بجوم دن
مشتقد راصلی حوم یحوم در قال یقول کبیردر میسدر لم تحم فعلک مفعول
محذوفدر لم تحم جول الفار تقدیرنده در که يقال حام حوله ای طاف
و دار حوله دیک اولور **شایع معتفک** و میس که ان الکفار لما را و باب الفار
منشوجا حایا علیه الحام زعموا علی ما یقتضیه العاده و النظر الظاهر انه
لو کان فی الفار احد لما شیع العنکبوت علیه و لا حام الحام حوله و وجه

زعمهم ظاهر من انه مخالف للعادة ولما يقتضيه النظر الظاهر فلذا زعموا
 وطمخوا ما طمخوا لكن هؤلاء الكافرون عن سرار الهية غافلون با علموا ان حركة
 عز وجل لها قوة ان تعطي شج العنكبوت وهو احد البيت رصانة
 سدا بسكندر وان تهب حوم الحام قوة الدروع في دفع البلاد عن انبيائه
 ومنع الاعداء عن اوليائه تبارك الذي بيده الملك والمكوت فاطنك
 بحوم الحام او ينسج العنكبوت فيها من البديع التكرير في ظنوا واللف والنشر
 المشوش وجناس الاشتقاق مع رد العجز على الصدر في الحام وتجمع
 تنجيس

چگونه پرده در غار عنكبوت اعلا او حشم دشمنه را غ ایدی همان گویا
 حامد دارا و کوه ظن دشمن اولدی هبا ظنوا الحام و طمخوا العنكبوت علی
 خیر البریه لم تنسج ولم تحسم
 بالادن برو شرح و بنا اولنا معجزة غار ثورک تفصیل منقبه سی به حال ذکر و بیان
 وظیفه شراج اولمغه سلطان منشیان روم و بیسی مرحومک سیر مکی نام
 تالیف و لیزریدن مطالعه و اندن معرفت و وقوفه حواله اولمشد به
 وقایه ال مقالین لاه اغ فاعلمن نت عن مضامین عفة فاعلمن
 من الدروع مضامین غ وعن فاعلمن عال من ال مستفعلن اعلم فاعلمن
 وقایه اسد اغنت عن مضامین من الدروع وعن عال من ال اعلم
 وقایه اسد لفظا من نوع مبتدا در لفظه جلالة مضامین مصدر فاعلمه مضامین
 اولمشد مفعولی محذوف و وقایه اسد النبی تقدیر زنده در شارج کوردی
 و بکن ان بکن من باب التنزیل منزلة لازم فلا بکن المفعول ملحوظا
 اصلا ای شان وقایه اسد و حالها الاغناء عن مضامین عفة الخ و میشد
 وقایه و حفظ و عصمت جمله سی بر معنایه در اغنت فعل باضی منفرد و نشد
 افعال با بندند مستغنی قلوب فی محتاج ایتمدی دیکدر ثانیث ضمیری

وقایه به راجع در مفعولی محذوف ضمیر در که فخر کائنات علیه الصلوة
 والسلامه راجع در اغنت تقدیر زنده در یا خود فعل متعدی اولان اغنت
 کلمه سی لازم منزله سنه تنزلی و لکنه ضمیر محذوف ملا حفظ سنه حاجت
 یو قدر نشه کیم شارج بالاده بیان ایتمشدی عن مضامین عفة جار مجرور اغنت
 کلمه سنه متعلق در مضامین عفة مفاعله با بندن اسم مفعول در موصوف
 محذوف عن درع مضامین عفة دیکدر شارج کوردی و المضامین عفة ان لم یس
 واحدة فون واحدة و قیل ان بکن منسوجة خلقین خلقین
 لان المضامین عفة ان یرا و علی اصل الشیء مثله او اکثر منه و الدرع من الحديد
 یذکر و یؤنث و میس من الدروع جار مجرور مقدره متعلقه بوجه
 محذوف الدرع کلمه سندن حاله در یا خود صفت درع من الدروع دیکدر
 من الدروع قولنده اولان من بیانیته در یا خود تبعیضیه در شارج
 مستفک و الدروع جمع الکثرة و الارجع الکثرة ههنا بالذکر لان نفی
 الاحتیاج مع وصف الکثرة ادخل فی معنی الحفظ و الحراسته و میشد
 درع کسر ال الیه تیموردن کو ملکدر که زره و بر لر عن عال رام کبی
 اسم فاعله در مضامین عفة او زرینه معطوف در موصوف مقدرا عن حسن
 عال تقدیر زنده دره من ال اعلم من بیانیته در جار مجرور کان مقدره متعلق
 اولوب عالیدن صفت در اعلم حجب و زنده احلمه کلمه سنک جمید
 احلمه حصن معنا سندن یوکسک و عالی حصار لر و قلعه لر دن مستغنی ای
 دیکدر شارج کوردی و المعنی ان وقایه اسد و حفظه سبحانه و تعالی
 للنبی صلی الله علیه وسلم اغناء عن الدروع المضامین عفة و الاطوام
 العالیه لانه تعالی حافظ کل شیء و ناظره و کان صلی الله علیه وسلم
 یختر من اوله خوفا من الکفار فنزلت و اسد معصمک من الناس فاخرج برایه
 من النقب محمول معنای عبارت بیت حق سبحانه و تعالی نک حفظ و حیاتی

فت زهره کیمکدن و یوکسک قلعه اردن استغنی ایدر یعنی کشتی بی
جناب کبرایک وقایه و محافظه سی و لجه نه فت زره کیمکه جت
ونه تو صندن مانع اولان یوکسک حصار و قلعه لره احتیاج قالور
انردن استغنی ایدر دیک اولور بو معنی وقایه کلمه سی تفصیل اولندی
اوزره لازم منزله سنه تنزیل اولندی معنی صورته اماکر وقایه الله لازم
منزله سنه تنزیل اولندی بمتعدی اولدی یعنی حاله ابقا اولوب بر مفعول
تقدیری ایله وقایه الله النبی دیک تقدیرنده اولور سه معنای بیت
دیک اولور که اول محبوب خدا سلطان انبیا علیه الصلوٰۃ والسلامی صون
ووقایه باری اعدا و محافظه ده فت زهره کیمکدن و عالی حصار
قلعه اردن استغنی ایدی معنی سبب محافظه دن بر شیه محتاج ایدی
جمله سنه استغنی قدر دیک اولور خلاصه کفارک در غاره کلون یوس جقدر
شیخ او هن عنکبوتدن و مغاره تک متانت و مانعندن صانمه وقایه حفظ
اول بنی محترمی فت زهره کدن و عالی حصار زهره استغنی تمیشه نه رهم
قالدیکه زرخ کبی مشوج کورینانه شیخ عنکبوت و دیوار غار سبب محافظه اوله

تخمینه

ایدوب ظهور یکنایه جرح معافتن - یتر بر معجزه هر کیم او تر سه منقبطن
نه بادی المش اکین دشمنان هر جبهتن وقایه الله اغنت عن مضاعفة
من الذروع وعن عال من الاطم

ما سامنی الذ مستفعلن و هر ضعی فاعلن ما و اسبح مستفعلن ت به فعلن
الا و نل مستفعلن ت جوا فعلن رامنه لم مستفعلن یضم فعلن
ما سامنی الذ هر ضعی و اسبح به الا و نل جوار رامنه لم یضم
ما سامنی ما تافیه و سام فعلن صید و سمدن شتقد سوم تکلیف
و تخمیل معنا سنه دره بوضو رنده ایکی مفعوله تقدی ایدر سوم ظلم معنا سنه

دخی استعمال اولور بوضو رنده بر مفعوله تقدی ایدر الله هر سام فعلنک
فا علیدر ضعیما ظلم معنا سنه دره سامنی دخی ظلمنی معنا سنه اولور سه
ضعیما سامنی فعلنک مفعول مطلق اولور جاست تقودا قبیلندن من غیر
فعله مفعول مطلقیدر اماکر سامنی فعلی تکلیف و تخمیل معنا سنه اولور
سومدن مشتق اولور سه ضعیما سامنی فعلنک مفعول انیشی اولور مفعول
اولی ضمیر مشککدر سامنی فعلنک و حره اسنادی مجاز عقیدر که
اسنادده مجاز دره زیرا اشبو نظم قصیده بو حقدن صدور ایتشده
خیر و شر بخن حقدن اولدی یعنی معتقد اولان ذوات کر ایدر معلوم
اوله که حقیقه عقلیه مجاز عقلی قرآن کریمده و کلام شعرا و اباده کثیر
الاستعمال اولمغه بطولدن نقل ایله بو گونه عاجزانه تفصیلده مباد
اولندی قال السعدی علیه السلام علیه الرحمه الاسناد مطلقا سوا کما خبرنا
او انشائیا منه حقیقه عقلیه و هی اسناد الفاعل او معناه من المصد
و اسم الفاعل و اسم المفعول و الصفة المشبهة و اسم التفصیل
و الطرف الی ما هو ای شی هو ای الفعل او معناه له لذلک الشی عند
المتکلم ما یطابق الواقع و الا یعتقد و کقول المؤمن انبت الربیع بقل
و ما یطابق الواقع فقط کقول المعتزل خلق الله افعال العباد و منه
مجاز عقلی و سیمی مجازا حکمیا و مجازا فی الالباب و اسنادا مجازیا
و هو اسناد الفعل او معناه الی ما یس له غیر ما هو له یعنی غیر الفاعل
فیما بنی للفاعل و غیر المفعول به فیما بنی للمفعول تبا و کل متعلق
بأسناده و هو ان ینصب قرینة صارفة للأسناد عن ان یكون الی
ما هو له و للفعل ما یس له سنی بلا بس الفاعل و المفعول به و المصدر
و الزمان و المكان و السبب فاسناد الفعل الی الفاعل اذا کان متبیا
و المفعول اذا کان متبیا له حقیقه کما مر و اسناده الی غیر الفاعل

في المبني للفاعل وسناده الى غير المفعول به في المبني للمفعول مجاز كقول
عيشة راضية وسئل مقم وقد اسند الى الفاعل وجد جده في المصدر
ونهاره صائم في الزمان ونهر جار في المكان وبني الامير المدنية في السبب
الامير وضربه الشاويب في السبب الغايي ولهذا اي ولان مثل قول
الحاج هل خارج عن المجاز لا شرط الاول فيه لم يحل نحو قوله شاب
الصغير وافنى الكبير كز العداة ومز اللبالي على المجاز وان اسناد
اشاب وافنى الى كسر العداة ومز اللبالي مجازا ما دام لم يعلم
اولم يظن ان قائله لم يرد ظاهره لعدم التامل ح والمجاز العقلي
في القرآن كثير **وكتوبه تعالى** واذا نليت عليهم اياته اى ايات الله
زادتهم اياتا والمقصود ان اسناد زادتهم الى ضمير الايات مجازا لانها
فعل اسد تعالى وانما الايات سببها وهو غير مختص بالخبر بل يجري في الانشا
نحو باها مان ابن لي صرحا فان البناء فعل العلة وها مان سبب اخر
ولا بد للمجاز العقلي من قرينة صارفة عن ارادة ظاهرة لفظية
او معنوية كاستحالة قيام المسند بالمسند اليه عقلا كقولك تحبك
جاءت بي اليك او عادة نحو هزم الامير الحجد وصدره عطفت على شح
اي والكلام من الموحدة مثل شاب الصغير وابنت الربيع البقل ديو
افادة فواند جليله بيور مشد **يدي** بومقاده وحي سامني فغلي
دهره اسناد مجاز عقلي اولد يني ظاهره دركه بنعيمه اخر الزمان عليه
والسلام افند برك مداح جليله سنده بوبه قصيدة غزاية موقر اول
ذات شريف كبار موحدين اولد يني بيان دن ستغني قرينة صاوة
دركه بيت مشروح مؤمن موحدون صا واولان ابنت الربيع البقل
قبيلندن اسناد مجاز عقلي به مثال اولور معلوم **اولدكه** ففحا وشعرا
عرب اشعار لرنده اكثر يا حوادث عالمي دهره وكاه زمانه اسناد ايد

موحدون صدورى اعتبار به مجاز عقليد رديور كذك شعرا روا
وعجم اثار لرنده فلكه وسجهره ودهره وزمانه وسائر بومقوله به
اسناد لرى كثير الوقت عدده نته كيم **بيت** دكز متاع عاريت عالم فنا
خلقك نياز نه فلكك امتناعه **مصرع** زمانه او يدي ساكه سن اوى زمانه به
وسائر بومقوله ابيات ديوان شعراوه مسطور در لکن حكما بنجین
حوادث عالمي وظهورات ارضية في افلاك وكواكبك حركت واوضا
والصالاته مربوطه ديوب حكم نصر في افلاكه تخصيص ايند كرنه بنا
اجرام فلكيه به اولان اسناد حكما مرفوضه به نسبت حقيقة عقلية
اولور مجاز عقلي اولماز **ننه كيم** حقيقة عقلية لك دخی توفيق وبي
مطلو لن نقل اليه ما تقدمه سبقت ايدى قوله واستجوب به
واو حاطفه در حالیه دكلدره استجرت فعلى استفعال ايند نفس
نجاه وخلص وسلامت طلب ايدى رم ديكدره استجرت فعل فاعله
جمله سى سامنى او زرينه معطوف اولمغه نقيده داخل اولور قال
شارح كوردى قوله واستجرت عطفت على سامنى داخل تحت النفي
السابق اى وما استجوب به الالح وقيل الواو للحال والحجة حال
من ضمير المتكلم يتفقد به قد والجار والمجرور متعلقون به يتضمن معنى
الاستعانة اى ما سامنى الدهر سحيرة به صلى الله عليه وسلم ولا يخفى
فسناد المعنى على هذا فان الاسجارة لا يتصور الا بعد الضيم **فان**
اتصال الاسجارة بحال الضيم حتى كانها وقعاني وقت واحد لا مفاد
د ميشدر **شارح شيخ زاده** والمراد ههنا من الجوار الحامية والرحامية
لانه يستلزمها قال المصنفك **قوله** واستجرت طلبت الخلاص والخلاص
منه من قولهم اسجارة من فلان فاجاره واجاره الله من العداة
انقذه وخلصه وفي التنزيل وان احد من المشركين اسجارك فاجره ديور

بيان ان يمشدور **شراح جنح الضيم** الظلم ضامة اي ظلمه والاستجارة طلب الاجارة
والاجارة الاوخال في الجوار وهو بان يمينه عما ليحقة من الاذى والكروه
ويصنع به ما يجب على جاره من المرافق واذا ماها دفع الضيم **قال الشاعر**
اصبحت في جارك يا سيدي واسه قد اوصى بحفظ الجار
والمشدر **قوله** الا وملت واو حاله درملت فعلنا علة وصول معناه
اولان نيلدندر جوارا نلت فعلتك مفعوليد **شراح كوردى** الجوار
بالكسر الامان والرعاية والحماية وملت جاره مجرور نلت فعلته
مستغفروا خود محذوفه متعلق اولوب جوارك صفتيد نلت جله
قد تقديري ايله سامنى فعلتك فاعلندن حاله لم يقيم بنا مجهول
اوزره فعل مضارع لم يظلم معناه در تحنده فاعلها فاعل ضمير
جوار لفظه راجع **شراح كوردى** صاحبه لفظي تقدير ايد **قال**
لم يقيم صفة جوارا اي نلت جوارا لم يقيم صاحبه محذوف المضان
وانقلب الضمير المحرور مفعولا واستتر فيه وملت عبارة
اولان استثناء مفرغة در **قاعده** بودر كه استثناء مفرغة ده مستثنى
منه محذوف اولور مستثنى بحسب العوامل معبره واستثناء مفرغة
كلام منفيده اولوره اكر معنى صحيح اولور سه كلام مثبتة وضمي اولور
واستثناء يا اعم احوال دن استثناء در يا خود حال دن ويا او فانه استثناء
ويا بونكر بن عزيزين استثناء راجع اليه في الازيد كبي كه مستثنى منه محذوف
احد كلمه سيد اما بوسيده استثناء اعم احوال دن استثناء در نته كيم
شراح كوردى نيك ذكرى اي تقريبن ظاهرا اولور كذا **شراح شيخ**
زاده والمستثنى منه محذوف اي في حال من الاحوال اوبو او وقتا
من الاوقات وملت در پس بمقامه اولان استثناء نك فهم وحققي
اولا اعم احوال دن استثناء نك تفصيلي بانه محتاجا **قال القائل**

عليه الرحمة **قوله** تعالى ضربت عليهم الذلة اين ما تقفوا الا بجبل من انه
استثناء من اعم الاحوال اي ضربت عليهم الذلة في عامة الاحوال المستثنى
او ملتبيين بذمة الله او بدين الاسلام انتهى **قال الشيخ** في حاشية
البيضاوي **قوله** استثناء من اعم الاحوال اعلم ان الاستثناء المفعول الصحيح
الاستثناء من جميع مقتضيات الفعل وحي اجناس مختلفة فاعلة
او مفعولة وما انتصب حالا من احدها وما كان عرضا منه ومعنى قولهم
مستثنى من اعم الاحوال كونه مستثنى قالا اعم منه في الجنس الذي وقع منه
المستثنى فقولك ما ضرب الازيد استثناء من اعم عام الجنس الفاعل
اي ما ضرب احد الازيد وكقولك ما رايت الازيد استثناء من اعم عام
الجنس المفعول به اي ما رايت شيئا الازيد فان الشئ لا اعم منه في الجنس
المركب اولو قال من عام الجنس لا حتم ان يكون عا قافوه فصيغة
افعل التفصيل افادته لا عام فوفه اعم منه وقولك القيتة الراكبا
استثناء من اعم عام الاحوال اي بالقية في حال كوني او كونه راكبا وكذا
في الاضافة واعلم ان المراد ان مستثنى مما هو عام شيئا وجميع ما يدرج
تحت جنس الفاعل او المفعول به والمعنى ضربت عليهم الذلة في عامة
الاحوال اي في جميعها الا في حالة واحدة وهي حال كونهم ملتبيين
بذمة الله تعالى **شراح قصيدة شيخ زاده** هو المستثنى منه محذوف
اي في حال من الاحوال الا في حال نيل الجوار اوبو مالا في معنى وقت
من الاوقات والواو في وملت حاله بمعنى وجدت وملت **شراح**
كوردى المستثنى داخل في المستثنى منه والمعنى ما ضيا من الدهر وما استخرجت
في حال من الاحوال الا في حال نيل الجوار حاصل منه صلى الله عليه وسلم
والغرض منه افادة سرعة حصول نيل الجوار منه صلى الله عليه وسلم بالاستجارة
حتى كانه حاصل ومقارن في حال الضيم ولولا هذا الاعتبار لما صح

الاستثناء فتأمل واعلم ان الفعل اذا وقع بعد الا لا يكون الاستثناء
 الا مفردا وپو سابق الذكر فخر کرام تخفیف مقام انتمش در ایدی
 الا وملت محذوف فی جمیع حال من الاحوال استثناء وکه استثنای منه
 محذوف اولمغله استثناء مفرد وکه در وکشتنی استثنای منهد واخلده
 یعنی بوبیتده اولان ضمیم یعنی ظلم واستجازه و نیل نجابت جمله سی حال
 نبیندن اولمغله استثنای منه اولان محذوف اعم احوال ویدیکز حله
 داخل اولور بو تقدیر چه استثناء ثلثه مذکوره بر حالده و بوقته
 بولنمش اولمغله تا ظلم بوبیتده مرادی کند ویه ظلم و تخمیل محنت
 والام اولند یعنی حالده اولد حتی کذلک اول حالده واول وقته
 طرف رسالت پناه بدن استجازه واستمداد ایتد که بلا تا خیریه
 اول حالده واول وقته جوار و امداد و نجابت تا نل اولد یعنی انا
 ایدر یعنی تا ظلم کند ویه اولان امداد و نیل نجابت سر عتقی اعم احوال
 استثناء و بو تعبیر ایدر بیان ایدوب اول طرف سعادت و استجازه
 واستمداد ایدن مظلومان و محنت کن و وهر اولان در وند
 نیل نجاة و سلامت بر کونه تبریع الظهور در که کویا همان ظلم
 و محنت واستجازه واستمداد و نیل نجاة اوجی و حتی بر حالده
 و برانده اولمش کبی اولور و بو کند و مجرب و کند و حالی اولد یعنی سامنی
 واستجرت وملت فعلی یعنی کند و نفسانه اضافت ایه تصریح ایدر بوند
 مرادی مصائب کونیة وحالات ثقلت و اضطرابه اول شفیع امة
 سلطان رسالت علیه الصلوة والسلام بدن استمداده و درونی اول طرفه توجه
 امة مرحومه بی دلالت و مژده سرعت ظهوری ایه تبشیر و فی البیت مراد بربیع
 جناس الاستقاف مع رد العجز علی الصدر فی ضامنی وضم و استجرت و جوار
 تخمیس

پناه ایدن و در شاه مرحمت سپهی بودرده بولدی مداواة قلب پر و لمی
 سلامتم کوزده سورده در او خاک رگی ما سامنی الدعوضیما و استجرت به
 الا وملت جوارا منه لا یضم
 ولا التمس مفا علمت عنی الد فعلن دارین من مستفعلن بیده فعلن
 الا استلم مستفعلن ت الندافا علمت من خیر من مستفعلن تلم فعلن
 ولا التمس عنی الدارین من بیده الا استلمت الند من خیر تلم
 و او حافظه در لا زانده در بیت اولده اولان لای مذکر در ویشلر التمت
 فعل و حافظه سامنی او زربیه معطوفه التمت التماسه در التماس
 لغته مطلقا طلب و سوال دره بو محله معنای لغوی مراد در التماس
 اصطلاحه کشتی کند و اقرانیدن و هم رتبه شدن طلب و سوال درین
 مطلقا سوال و طلبه استعمال معنای اصطلاحیه نظرا نفیدی مطلقه
 استعمال اولمغله مجاز مسدود مقام قرینه در که پیغمبر علیه الصلوة
 والسلام قدر و رتبه سی علی المعالید پس التماس بیده معنای اصطلاحی
 مراد اولد یعنی ظاهر در غنی تقدیرا منصوب التمس فعلک مفعولید
 دارینه مضافه در اضافة بمعنی فی در غنی بسیار و سعه خالدر داریندن
 مراد دنیا و آخرت شرآخ غنی الدنیا بالمال الوافر و غنی العقبا بالدين
 الکامل ویشلر من بیده جار مجرور التمس فعلنه متعلقه ضمیر سرور
 کائنات علیه الصلوة والسلام در جعده بیا نشانه عضو معلوم
 مخصوصه در ایدون مراد ذات کریم سلطان ابنیا علیه السلام دره
 ذکر جزاء اراده کل قبیلندن مجاز ویدر بعذر کرم و احساندن
 کنایه در یا خود و سب و اقتدار دن کنایه اولد ویشلر شارح شیخ زاده
 و معنی من بیده ای شفا عت و برکتة التوصل به ویشلر من بیده عبارتی
 دنیا و آخرت پیغمبر بزرگ الله اولد یعنی اشارت و اراده ال استلمت

الا حرف استثناء و استلمت فعل مضارع متکلم وحده و افتعال
 با بدن استلام بدن مستفاد استلام لمس معناست در ترکیده یا پشمار
 استرال ابله و لسون استرا و یک که تقبیل ابله و لسون **شارح کوردی**
 استلام هو اللمس بالید او بالقبلة و منه استلام الحجر الاسود و میشود
 استلمت جمله سی استثناء مفرغه در که محذوف استثناء منه دان
 اشبو استثناء مفرغه ده مستثنی منه کاه حال اولور و کاه اعم احوال
 و اوقات اولور نه کیم تفصیلی بیت سابقه سبقت ابدی و کاه
 مستثنی منه بولردن غیری امرا خرا اولور کخوما ضربنی الازید ترکیبده
 مستثنی منه محذوف احد لفظید **ایدی** محذوف اولان مستثنی منه
 بومقامده بیت سابقه اولدیغی کبی اعم احوال در نه کیم **شارح شیخ**
 و المستثنی منه محذوف کما فی البيت السابق و يجوز ان يكون من الحال
 المقدرة **شارح کوردی** و الاستثناء مفرغ من اعم الاحوال و میشود
 تقدیری و لا استلمت عنی الدارین من ید فی حال من الاحوال الا
 فی حال الاستلام و یکدره یعنی غنای دارینی طلب و التماس ابله کیم
 حاله یعنی او انده ندی و بسیار دی خیر مستلک استلام و اخذ ابله
 و یکدره ندی تقدیر منصوب استلمت فعلک مفعولید ندی
 عطیة و عنی معناست در من خیر جابر مجرور استلمت فعله متعلقه
 مستلک لامک تخيلة اسم مفعول در تقبیل اولان ندرک خیر لوسندن
 ندای یعنی عطیة و احسانی اخذ ایدم و یک اولور **شارح فخر الدین**
 الاستلام التقبیل دیوب استلام کلمه سنی بوس و تقبیل معناست
 اولمق اوزره تفسیر و تفسیر بیان ایدره و بعضی شراح اخذت معناست
 بطریق الکنایه بومقامده مستعمل اولدیغی ذاهب اولمش **کمال**
شارح حنفی و الاستلام ههنا کنایه عن اخذ العطالان التقبیل من لوانه

غالباً و بیش حتی بعضی شراح **قوله** استلمت بمعنی اخذت و یو تفسیر ایدر
 لکن **قوله** خیر مستلم عبارتند اولان مستلم ایدره و بالاده بیان اولان
 بوس و تقبیل معناست اولان استلام بدن اولمغله و یک اولور که
 استلمت اندی یعنی عنی و عطیة یی اخذ ایدم من خیر مستلم تقبیل
 اولان ندرین خیر لوسندن که اول خیر مستلم سلطان المرسلین علیه الصلوة
 و السلام افندیزک مبارک ید سعادت ایدر که حجر اسودون و سائر
 عاونا تقبیل اولان بدکر مادن جمله سنده خیر لوسی اولدیغی بیان اولور
ایدی اشبو تقریر اولان معنی او لکی استلمت کلمه سی بطریق الکنایه
 اخذت معناست اولان استلام بدن اولوب لکن خیر مستلم عبارتند
 اولان مستلم کلمه سی بوس و تقبیل معناست اولان استلام بدن اولمق
 اوزره بیان و تقریر در که **ناظم رحمة الله** استلمت کلمه سیده معنای کنایه
 اولان اخذت معناست سنی مراد ایدره اما مستلم کلمه سیده معنای حقیقی اولان
 تقبیل معناست مراد ایدر بوندن ما عدا سابق الذکر ندی کلمه سنی
 و بسیار و عطیة معناست استعمال اولدیغی کبی **کذلک** سعادون روی
 ارضه نازل اولان تم مقوله سی ترکیبده حی و فارسیده ژاله دید کلری
 رطوبه جزئییه و حی لغته ندی لفظی اطلاق اولمغله و یک
 اولور که غنای دارین کبی عطیة کبرای برآوده اعطائک بدکریم
 رسول الله نسبت بر رطوبت جزئییه و بر یک قدر امر جزئیید معناست
 اشارت در بومقامده **شارح مصنفک** **قوله** عنی الدارین عبارتند
 بر معنای لطیفه موفق اولمش **کمال** فان ایدر یعنی الدارین الغنی
 من الدارین ای الاستغناء من الدارین و عدم الطلب و کونه غیر طالب
 بهما بل هو متوجه بجملة الی مولا فذاک مرتبة المقربین و الانبیاء لان
 المحمة العلیة اقتضت ان یتوجه العبد بجملة الی مولا و یقطع الالتفات

الى ما سواه حتى لو طلب الجنة كان خارجا من زمرة اولي القبول واخذ
 في جملة اصحاب البليغة والحاقة على وقعت الاشارة النبوية الى ذلك
 في قوله ان اكثر اهل الجنة البلد يريد ان اكثر اصحاب الجنة هم الذين
 قد جعلوا مطبخ نظرهم مجرد الوصول الى الجنة وما ذاك الا تصور عقلمهم
 وفؤة غفلتهم **عن قوله تعالى** واسم خير وابقي بو معناه مرحوم
 راحب باشا نك بيتي عجب محبته واقدر **بيت**
 تجلي لسنه سن احل شكك ادراك فاعلمي حبا الكعبة زاد اكل وشرب كثرن بول
 بعض يد سلطانا نبيا تقبيل اولنا ندين جملة سنة خير اوله قد
 حجر اسودون دخی خیر لو اولون لازم کلور دیوا اعتراضا یتشدد
 ارج کوردی بو وجهه جواب و بیان ایدر **کا قال** قیل خیر المستلم الح
 ال سود لما ورد في الحديث انه بين الله في الارض فكيف التوفيق قیل
 ان في ذلك في اقامة بعض ادب الحج الذي هو من فروع الدين
 واما يده صلى الله عليه وسلم فقد اقيمت مقام يده تعالى في بيعة
 ال ايمان التي هي اصل الدين **قال الله تعالى** ان الذين يبايعونك انما
 يبايعون الله يد الله فوق ايديهم **والمعنى** ما طلبت منه صلى الله عليه
 وسلم ما تحصل به العنى وبكل به الدين الا وقد لمت على اتم وجه
 واحكمه بالتوسل اليه صلى الله عليه وسلم وهو المراد باخذ العطاء
 واستلام الندي صلى الله عليه وسلم وفيه اشارة الى جواز الاستمداد
 منه عليه الصلوة والسلام في حال البرزخ لكونه حيا في ذلك المقام
 المشرق فيحصل للتوسل به صلى الله عليه وسلم جميع المآرب من دفع
 المضار وجلب المنافع بالتمسك بجنا به الرفع وقدره المنيع
 وهذا ان البيا نان معترضان بين السابق واللاحق من الابيات انتهى
 كلامه **شرح** **محر الدين** خلاصة معناه ويشي الله الاستدلال بالتقبيل

والندي العطا **وستلم** بفتح اللام والمراد يده المباركة صلى الله عليه وسلم
 اي ما طلبت عني الدنيا والاخرة من يده المباركة الا وقبلت العطا
 التام من يده المباركة صلى الله عليه وسلم **وفي رواية** جنان القلب
 بين التمسك واستلمت والاستتقاء بين استلمت **وستلم**

خمس

ورنده بولدي نجه درو مند كاسه تهی تجلی يد عليا عطای تاج شهی
 سدا منم كوزه سوره در او خاک رهی ولا التمسك غنا الدارين من يده

الا استلمت الندي من خير مستلم

لا تنكر ان **ستفعلن** وحي من فاعلن رؤياه ان **ستفعلن** ن له فاعلن
 قلبا اذا **ستفعلن** نامت ال فاعلن عينا لم **ستفعلن** نتم فاعلن
 لا تنكر الوحي من رؤياه ان له قلبا اذا نامت العينا لم نتم
 لا تنكر خطاب عام فاعل مضارع مخاطب رنفي استقبالا لرفاعل تحته
 انت جملة سي جملة مستانفة دره الوحي مفعول به وحي جناب حقك
 انبيا عطا منه ملك واسطة سيد خطاب عزيز يا خود بلا واسطة
 تكلميد يا خود قلب انبيا به كلام القادر **قال** الوحي عند اهل الشرع
 الخطاب وخطاب الرسل الا فنام بواسطة الملك من رؤياه من جرح
 جرده رؤيا تقدير منصوب محذوف كما من كلمة سنة متعلق وحكي
 صفتيد من بيان دره رؤيا را می فعلك مصدر يد را می في المنام
 يرى منه رؤيا در لره فاعلي وزنده غير منصرف الف تانيث حلة
 منع صرفه بشري كيدره يا خود را می في الفا به فعلك مصدر يد مطلقا
 رؤيت معناه اوله **شرح** **مصنفك** الرؤيا من را می في المنام
 رؤيا على فاعلي لا تنوين كد عوى ويشد رؤيا ضميره مضارع ضميره
 سيد كائنات عليه الصلوة والسلام را جدره ان حرف مشبهة دند

کسر و فتحه جائز در لام حرف جر در حق ضمیری نکره تقدیرا مجوز
محدوث کائنه متعلق محل مرفوع ان کلمه سنگ مقدم خبر بدیه
قلبا ان لفظک مؤخر اسمیدر جمله سی لا شکر جمله سبه تعلیل در
قلب انشایده منیع حیات حیوانی اعضا و رئیس و در بر عضو غیر
بر حالده اولیوب دائما ثقلب اوزره اولد یعنی قلب شمیسه در
شمیه دره اذا شرط معنای مستقمن وقت معنای طرف زمانه
حافظ للشرط جازم للجرا وید کلری دره نامت فعل ماضی مؤنث
نومدن مشتق دره نوم او یخودر فارسیده خواب وید کلدی دره
العینان عینک تشبیه سید حالت رفتی تشبیه نکر الف الجدر زبات
فعلک فاعلیدر نامت جمله سی محلا مجوز ازانک مضاف الیه
لم تنم اصلی نوم در حرف جازم کلمه لم یقبل کبی ولسه در تنم
فعل مضارع در تختنده فاعل ضمیری قلبه راجع در جمله سی محلا مجزوم
جزا شرط در جمله شرطیه محلا منصوب قلبک صفتیدر شایح **دره المصنف**
نوم العین فترة یعتری الحیوان تیغطل بها حواسه الظاهرة و نوم
القلب تقطیل القوی المدركة ویش یعنی حاله نومده عینه فتور
و انقراض عارض اولد یعنی کبی قلبه دخی فخلت عارض اولد قوای
مدركة ظاهره و باطنه جمله معطل اولوره اما صاحب سعاد و علیه الصلوة
والسلامک نومده عینان مبارکه رنده فتور مشاهده اولور سه دره
قلب خدا بین لا مکان سیر لری نام اولیوب قوای مدركة باطنه
علیه لری علی وجه الکمل ادراک و تیغندن برآن حالی اولما زایدی قال
المصنف النوم خلاف البقیة من نام نیام مثل علم یعلم نفی الکلام
اشاره الی قوله صلی الله علیه وسلم ان عینی نیامان ولا نیام قلبی
والحكمة فیة ان نوم القلب غفلة وغفلة الحبيب عن المحب محال

وعن عائشة رضي الله عنها قالت اول لا یرمی به رسول الله من الوحي الرؤيا
الصالحة في النوم وكان لا یرمی رؤيا الا جاءت مثل فلق الصبح ثم حبت
اليه الخلد وكان یخلو بغار حراء **وقال عليه السلام** الرؤيا الصالحة خبر من
واربعین جزءا من النبوة ثم فی الکلام تنبیه علی معجزات اخر کر وایه
اللی حی وحی وکلون قلبه غیر نام اذا نام عیناه استبویت لیسینی
نظم اوله ربطه **محصل معنای بیت** بوجهد در که یعنی اول ذات
کریم الشان که خزان نعم الهی بدنده اولمغله غنای دارین کبی بر عطیه
عظیمة لی احسانه قدر لی اوله اولیه سلطان عالم معنای صورت نومده
اولان الهامات و حالاتی سن رؤیا سائر کبی ظن ایتیه بلکه نام وحی
الحمیدر چشم ظاهر لری نقدر نومده مشاهده اولور سه دخی بین
قلب اکاه الحمیدری نام و کلدر برآن رابطه حقون غافل اولمغله
ظاهرا صیئت نومده کند و لوده ظهور ایدن حالات و الهامات جمله
وحی قبیلتندر دیک مراد اوله لکن بوبینک تفصیل معنای عبارتی ذکر
آتی بیت معاقبک معنای تفریب و بیان اولور کما سبج **و فی من البیت**
مراش النخیر بین الرؤیا والنوم والسلب والایجاب بین نامت و بین لم تنم

او د لکه عشق ابد نور جمال یدملو اولور بخلی حق انده وحید همه سو
او در او عین بصیرت او در او معجزه کو لا شکر الوحي من رؤیا ان له

قلبا اذا نامت العینان لم تنم

فذاک حی **مفاعله** ن بلو **مفعول** غ عن نبو **مستفعل** و نه **مفعول**
فلیس بن **مفاعله** ن کر فی **مفعول** ها حال مح **مستفعل** تلم **مفعول**
فذاک حین بلوغ من نبو فلیس نیکر فیها حال محتمل
فذاک فی تعلییه در ذاک اسما و اشارتندر بیت اولده اول الوحي من رؤیا

مشار الیه در ذاک تقدیرا مبنی محله مرفوع مبتدا و حین قرار گرفت
 و زمان معنا سینه در مبتدا انک خبریدر جمله سی سابق الذکر لا تنکر الوحی
 من رؤیاه بتینده اولان نهیک علتیدر که فاء تعلیلیه داخل المبتدا
 حین کلمه سی بلوغه مضای فدر بلوغ مقصده انتها و وصول در لغت
 المكان ای وصلت الیه و میشلده من نبوته جار مجرور بلوغه متعلقه
 ضمیر مضای الیه در مرجع ضمیر پیغمبر علیه الصلوة والسلام اقدیرد
 من ابتدائیة اولمغله نبوته بلوغه نیک ابتدا سنده و یک اولور که
 ابتدا نبوت حسن شریفی حدار بعینه وار و قدده در یعنی ابتدا
 نبوته بلوغ و وصولا در زمانده ایدی پس اولیه زمانده رؤیا وحیه
 اولم انکار و تبعید اولما زمانده دره فلیس قولنده فالتفسیریه در
 لیس افعال ناقصه و ندر اسمی ضمیر الشاندر که حال و شان و یکدر
 ینکر لیس ینکر بنا مجهول اوزره فعل مضارع انکار و ندر فیه جار
 مجرور ینکر فعلنه متعلقه ضمیر حین کلمه سینه راجعدر حال ینکر فعلنک
 قائم مقام فاعلیده حال الشی امره و شاندر ینکر جمله سی لیس نک
 خبریدر حال لفظی محتمل کلمه سینه مضای فدر محتمل لاک فحینه مصدریه
 احتلام معنا سینه در احتلام دوش کور مکرر حلم دوشدر که رؤیا در
شارح مصنفک و الحکم بالضم مایه النائم تقول منه حلم بالفتح و حلم
 و میشلدر شارح درة المفسر و الحکم و الاحتلام و ان اختصا عن فاکون
 من وساوس الشیطان لکن فی اللغة لا اختصاص لهما به بل منها
 هناك بمعنی الرؤیا الصالحة بقرینه المقام دیو تحقیق ایدر معلوم اولور که
 اشوبینده اولان فذاک اسم اشارتدر بواسم اشارتک مشار الیه بیت
 سابقده اولان لا تنکر الوحی من رؤیاه عبارتک فالیدر شارح در الفیه
 ترتیب قیاسی بود وجهه تحریر و تقریر میشلدر کما قال و حجة فلیس ینکر

نتیجه لما قبلها ای لما کان الوحی الحاصل من رؤیاه علیه السلام فی زمن بلوغه
 مرتبة النبوة فلا ینکر فیه حال رؤیاه لانه محض الصدق و عین الحق
 فان تلك المرتبة مورد الغیوض القدسیه ایدی شارح شیخ زاده الفاء
 للنتیجه قولیده دلیل و بدعایه اشارت میشلدر بو تقدیر اوزره بیت
مخرج الیه محصل معنای بیت پیغمبر میز علیه الصلوة والسلام اقدیرد
 وحی رؤیا در اولدی یعنی یعنی رؤیا طریقیله اولدی یعنی انکار ایتیه
 زیر رؤیا در وحی ایدر اولمق نبوته ابتداء وقت بلوغه ایدی
 او وقتده محتلم یعنی را می رؤیا نک حالی و حیده اولمق انکار اولما
 و یک اولور بعض شراح و میشل و حاصل المعنی کان النبی علیه الصلوة
 والسلام یوحی الیه فی النوم کما یوحی الیه فی اليقظة و رؤیاه الوحی
 فی النوم کان زمن وصوله الی ابتداء النبوة و ذلک علی راس
 اربعین سنة من مولده فلیس ینکر فی الزمان المذكور حال
 محتمل من رؤیاه الوحی فی النوم یعنی ان هذا الزمان لا ینکر فیه رؤیه
 محتمل الوحی من نومه و فی البیت مراعاة النظیر بین البلوغ و محتمل

تفسیر

نور لدی مقدمه چرخ چیز بارشهی بیضا روضه نزار درینور سه خیمه کچی
 جلوس تحت نبوت کیدر وحی حبیبی و ذاک حین بلوغ من نبوته
 فلیس ینکر فیه حال محتمل
 تبارک ال مفاعله لاه مفاعله وحی یک مستفعلن شب فعلن
 ولا نبی مفاعله ی علی فعلن غیب بت مستفعلن تهم فعلن
 تبارک الله ما وحی بکتب ولا نبی علی غیب بمتهم
 تبارک الله تفسیرنده فاموسده ای تقدس و تنزه و هو صفة خاصة بینه
 تعالی و میشل و فی البیت قوله تعالی تبارک الذی بیده الملك معناه تعالی

و تعظم عن صفاته المخلوقين فيكرو ديدى و بعض تبارك الله امى بارك
مثل قاتل قاتل الا ان قاتل متعدى و يقا تل غير متعد و ميشد اصل
معنا سى بود و جمله در كفن عرف عامه مقام استحقاق و تجبه استحقاق
اول نور حتى اطبا كتب طبه و جود انساني تشرح و بيان ايد كلزده
تامنه كمال استحقاق و تعجب ايد تبارك الله حسن الخالقين عبارتي
تصریح ايد رله كذا لك محبوبه امعان نظره استحقاق و تعجب ايد
خالق تبارك الله و يد كلزده مشهور در نته كيم **شرح ذرة المصفيه**
يقال في العرف العام تبارك عند استحقاق الشئ و منه قولهم
تبارك الله احسن الخالقين و ميش **بعض شرح** تبارك لفظك معاني
و حى ملاحظه ايد و ب تبارك الله فيه و تبارك عليك ديوب و عا و بخر
ايد كلزده و حى عرف عامه كشيده زيرا تبارك تفاعل و زنده فعل
اول مغله لفظا اخبار در معنا انشا اول مغله بارك الله فيك و يك سكا
اول استحقاق ايد كيم امرى الله زايده ايلسون و يك اول و زيرا تبارك
لفظى بر كند و مستقدر بر كت لغته مخو و نا و زايده و كثره معنا سى
ديدى و بعض **شرح** تبارك الله كناية عن الثبات و البقاء و ميش ايد
بو معنا او زده مثلا محبوبه نظر ايد و ب تبارك الله احسن الخالقين و يك
اول تعجب و استحقاق ايد كيم حسن و لطافتى احسن الخالقين اول
الله ثابت و دائم ايلسون و بود عا اول و نا اما اطبا لك بيان تشرح نموده
تبارك الله و يد كلزده كمال قدرة حقه استحقاق و تعجب مقامه
ايدى نا ظلك تبارك الله توليد مرادى و حى الهى مكتسب اول و ب
محضا فضل الهى اول و ب معنى استحقاق و كمال فضله تعجب مقامى اول و ب
افاده و اعلا مدر **شرح** حتمى قوله و تبارك الله و امثاله مثل سبحان الله
و جللت عظمت الله و عظمت قدرة الله انما يستعمل في مثل هذه المواطن

لبیان بلوغ ذلك المذكور مرتبة الكمال و كونه خارجا عن حد البشرية متجاوزا
طوق البشر و ميشد و ما و حى بكتسب ما ليس كلمة سنده مشابه اول و نا
اسمى رفع ايد و خبر فى نصب ايد و حى مانك اسميده بكتسب
بازانده در مکتسب اسم مفعول در اکتساب بدن مستقدر اکتساب
تحصيل ايجون سعيه و ير ل **شرح** الكسب و الاكتساب طلب الشئ
ببشارة الاسباب و ميشد در مکتسب با ايد تقدير منصوب مانك خبريد
ما جمله سى جمله مستانفذه در كه متعجب منزه بيان ندر و ميشد بعض **شرح**
ارادنا ظم بقوله تبارك الله التعجب و التعجب قوله ما و حى بكتسب
امى الو حى مالا يحصل بكتساب الانسان و قدرته بل هو عطية بيطيها
تعالى لمن يشاء و يدو متعجب منزه بيان ايد و لا بنى مصرع اوله اولان مانك
اسمى او زرينه معطوفه زرينه لا زانده در نتي سابقى تا كيد ايجون ندر على عيب
جاء مجرور مؤخر بهمتهم كلمة سنده متعلقه باهتمام وزن ايجون تقدير و ميشد
مضاف محذوف و خبر باخبار عيب تقدير ندره در غائب حاضر ك صديده
بهمتهم كلمة سنده و حى بازانده در متهم مصرع اوله اولان مانك خبرى
اولان مکتسب او زرينه معطوفه زرينه متهم اسم مفعول كذب و بهتان
معنا سنده اولان انها مندر **محول** **مخاى** عبارت **بيت** بارك الله عجب
جائى تحسين و امر عظيمه و حى الهى كه كسب و سعى ايد تحصيل اولنا و نا
و بنى مكرم غيبه خبر و بر سى ايد متهم دكلد و بعنى اخبار عن الغيب
بيور و فكرى غيبات و حى الهى ريوخسه كند و دن عقلى و جعلى اخبار و ر
و يدو بنى مكرم بهتان و حاشا كذبه حمل اولنا و نا خلاصه و حى بر فضل
الهى كه كسبه سعى ايد اولنا و بنى مكرم غيبه خبر و يدو بنى شى
و حيله خبر و يدو ر صدق و و قوعى سقر و زرينه ريوخسه كند و كند
خبر و يدو ر و يدو بر و جمله اتهام اولنا و نا و يك نالنده در

تخمیس

مقام وحی نبوت در ارفعی رتبین نه خوب خلعت تشریف از دوزخ بسبک
عطا محض خدا در نه دخلی دار سبب تبارک الله ما وحی بمکتب
ولا نبی علی غیب بمقام

کم ابراءت مستفعلون و صبا **افعلن** باللمس را مستفعلن حتم فعلن
واطلقت **منا** **افعلن** اربا **افعلن** من رتبة ال **مستفعلن** لم فعلن
کم ابراءت و صبا باللمس را حتم و اطلقت اربا من رتبة اللم
اشبو بینه کم کلمه سنک تفصیلی آئیده کم کم جدت حلت بکلمات الله
من جدل بینه ذکر اول نور ربو بینه کم کلمه سی خبریه در کقوله تعالی
کم من فئة قليلة غلبت فئة كثيرة کبی اقتضا این اعراب بود جمله که
لا جامی و میسر فکل واحد من کم الاستفهامیه و الخبریه یکون بعده
فعل او شبه فعل غیر مشتغل عنه بضمیره کان منصوب بمفعول علی حسب
عمل هذا الفعل و عمله لا یکون الا بحسب المیزانک تقول کم یوما ضربت
فکم منصوب علی الظرفیة للفعل المذكور مع اقتضا الفعل للمفعول
والمفعول المطلق و غیر ذلک فتعین لحد المنصوبات اعنی الظرف
مهرنا انا هو بحسب المیزان و نحو کم رجل ضربت فی المفعول به و کم ضربت
ضربت فی المفعول المطلق و میسر یعنی یوم مثاله کلمه تمیز نه راجع
ضمیر دن عالی اولان ضربت فعلی اول ممیز اولان رجل کلمه سنک
کند و یہ مفعول به اولما سی اقتضا انیم کلمه کم کلمه سی مبنی محل منصوب
ضربت فعلنک مفعول بهی سیدره یوم مثال ممیز مذکور اولد یعنی صورته
لکن کما سی ممیز محذوف اولور بوبینه اولد یعنی کبی یدی بالام سطر
لا جامینک ذکر الید کبی قوا عد نحو یه اوزره یوم مقاده اعراب بود جمله
اوله که بوبینه کم ذکره فعل غیر مستغل عنه بضمیره ذکر اولد یعنی

یعنی کم ذکره فعلی ذکر اولد یعنی و اول فاعله که راجع ضمیر
یو قدره و و جی کم کلمه سی خبریه در ممیزی محذوف مرة کلمه سید کم ذکره
فعل غیر مشتغل ابراءت فعلیه ممیز اولان مرة کلمه سنک اول ابراءت
فعلی کند و یہ مفعول به اولما سی اقتضا انیم کلمه کم کلمه سی مبنی محل منصوب
ابراءت فعلنک مفعول بهی سیدره زیرا کم لفظنک اعرابی ممیز نه تا بعد
وید کلمی قاعده بود رسته کیم شارح کوردی دیش که کم خبریه منصوب
المحل مفعول مطلق او مفعول به للفعل الذی بعده ای کم ابراء ابراءت
او کم مرة ابراءت قوله ابراءت فعلی ماضی مؤنث در افعال باشد
بر می فاعله شارح **نحو الدین** قوله ابراءت من ابراء و هو رفع السقم
و الوصف بالفتح المریض یقال وقد و صب الرجل فهو و صب
بالکسر ای رجل ذو و صب دیش و صبا صا و ک کسر یه مرصده
اما صا و ک فتحید مرض ملازم و علت دایمی معنایه در فتح ایه
اولور سه مضاف تقدیر نه محتاج جدا و ذو و صب و یکدر باللمس جار مجرور
ابرا فعلنه متعلق قدر با سببیه دره لمس یدیله مسه ویرل را حتم لفظا
مرفوع ابرا کلمه سنک فاعلیدر ضمیره مضافدر ضمیر سرور کائنات
علیه الصلوة والسلامه را جعده را حتم بطن کف در که ترکیده آدوج
ایچی وید کلمی محذوره ابراءت جمله سی شارح کوردی مختاری اوزره
جمله مستانفه در که ما قبلند منقطع ویرل زیرا سلطان کائنات
علیه الصلوة والتحیات افندیزک معجزاتند بر نوع اخر معجزه نه ظلم
ابتدا و شروع آتیشدر نه ایم ایم شارح مرقوم و جمله مستانفه عما
قبلها لانه شرع فی صنف اخر من المعجزه و حی ابراء المریض و اطلاق
المحتاجین و خلاص المؤمنین و میسر را ظلم را حتم قولید کوبا مریض
را حتم و استراحت مس ایده جکنه ایا و اشارت قصد ایدر دیکر کند

واطلقت وادعاطفه در اطلقت فعل ماضی مؤنث رتخته فعل
 ضمیری راحه کلمه سه را جعد را برات جمله سی و زبینه معطوفه
 اطلقت اطلاق قدند را اطلاق تخلص در ترکیده صالیه بر یک
 حتی مجوسی و منفی ای اطلاق مشهور در **ارک اطلقت فعلک**
 معقولید را رب رائک فتحیده حاجت معنا کنده **قال الله تعالی**
 غیر اولی الاربه وارد اولمشدره رب حاجت معنا کنده اولورسه
 صاحب تقدیرینه محتاج در صاحب رب دیکدره و اگر رب کبر را
 اولورسه صفة مشبهه در مضاف تقدیرینه حاجت بوقدر **ننه کیم**
بعض شراح رب کبر الّا با غلو و مقید معنا کنده در صفة مشبهه در
 ویش من ربقه جار مجرور اطلقت فعلته متعلقه در ربقه قلاوه
 وخلق معنا کنده در که حیواناتک کردنه بنده ایدر لر حیوانات انکله
 مربوط و مقید اولوب اضطرار بدن حالی اولما زوفی الحیث خلقه
 ربقه الاسلام من عنقه بولمشن الربقه کبر الّا الخلقه المربوطة
 فی جبل مقلد فی عنق البهايم معروفة عند سكان البوادي واهلی
 المواشی و یوب **شراح قاضی عند تفصیل** اتمیشدر اللهم فتح لام
 ویم ایه جنون و احتلال عقل معنا کنده **در اللهم مضاف** البهده
 ربقه کلمه سنک اضافتی بیانییه اولوق ظاهر در ربقه من جنون دیک
 اولور با خود اضافه لامیه در زیرا اضافه لامیه ده لام تقدیری
 ممکن اولوق شرط دکلدره یوم الاحد و شجرة الاراک اضافتی لامیه
 مع هذا شجرة الاراک دیک صحیح دکلدره ویشدر **ما ظلم علیه الرحمة**
 بوبیت دلارا الیه و حی صاحب سعادت علیه الصلوة والسلام
 افندیزک معجزات سابقه لرندن با شقة نوع اخر دن اول معجزاتی
 و بعضا کنده و نک سرگذشت حاله بوبیت ایدر ایدگی اشارت

وایما ی کویا بوجهد بیان و تقریر ایدر که **ننه صفا سی** یعنی مرض شدید
 ایدر مریض و صاحب فراش اولان حسنه یی جوف کره راحه مبارک لرله
 مس پیور مغله برأ و صحت تام اعطا ایدر یعنی علندن بری ایدر
ننه کیم بو عبد ضعیفی فلج کبی بر علت مشکله دن خلاص ایدر بونک
 تفصیلی ما سبقة نا ظک حالنی بیانده تفصیل اولمشیدر و جوف
 کره مجنون لا یعقلی ربقه قید جنون اطلاق پیور دمی واقعده
 نیجه امراض مملکیه مسئلا اولان مرضا به بلا علاج و بلا تدبیر الخی راحه
 جان بخشار لیه مسح پیور مغله برأ و عافیت کلک **ننه کیم** اول کتا
 بیان اولنا **ما ظلم ربوا ده** مس الیه برأ عافیت علی الخصوص
 من جن ساعه لم یغن ابدان اولی اطباء عندده مسلم ایکن مجنون
 صر فی قلاوه زنجیر جنون دن مرآه کثیره اطلاق و تخلص پیور دکلری بخرا
 ساره کبی آخر معجزه کبری اولد یقی ظاهر در خصوص اول معجزه باهره
 نافع الی یومنا هذا یائی اولوب امتنه نیجه انقاس قدسیه صاحبی
 مشایخ و صلحا دن مشاهده اولنمقده **در ننه کیم** سلاطین ماضیه
 علیهم الرحمة سرای حابونه موقوف طبیب روحانی تعیین ایدکلری
 بعد التجربه وضع قدیدر حضرت عیسی صلوات الله علی نبیا وعلیه
 حضرت نیک ابرار برص و احیاء مونی مقوله سی معجزه سی کند و زمان
 سعادتگرنده و بذاته مبارک لرله اولمش ایدر لکن بزم پیغمبر
 علیه الصلوة والسلام افندیزک معجزاتی کند و زمان دولندنده
 اولد یغندن ما عدا نبوتی تصدیق و قبول ایمکله کند و نک اتباع
 و متعلقاتی مقوله سندن اولان امتنه و حی الیه یوم القیام ظهور
 و وقوعی حق بوکیم بر معجزه کبر اور مشایخ عظام و کبار صوفیه
 منقول اولان کرامات و حوارق عادات تواریه ثابت اولد یغند

غیرنی مایقه رفایعیه مشایخنده بلکه درویشا ننده بوفیقیک با بلکه
 چون کلمه تک الیوم رای العین مشایخنده ایلدیک حلات عجیبه که
 سکین طویل و مجدوی بطشک بر طرفندن او خال و طرف آخردن
 او جنبی اخراج ایلدکن صکره ینه عافیت و حیاته قالمق میتک
 حیات بولمه سیله نه فرقی واردر سیف و سنان ایلد وجود لرینه ضربت
 شدیده ایلد او خال و انشی مس و سارکتب معتبره ناطق اولدنی اوز
 بومقوله حوازی عاده امتنده ظهوری قدر و منزلت سلطان
 انبیانک نیجه مرتبه علو و شرفند و الدر شعراء بنامدن ثابت افندی
 مرحوم ادهم نامه سی دیباچه سنده معجزه رسول الهی بعضا تعداد
 و بو وجهله قتی نازکانه ادا و ایراد بورد مشرک **ن** **ک** **ا** **ق** **ا**
 مست الله کیم طوع غوب اول ماه کافک روزن ایتدی شام سیاه
 بوله اولسه نکره بانی سحاب پنبه ایلدینه ضاقلنور در ناب
 بر اوج صوابد او شه در مشت اولدی بر ماصره اب حرا کشت
 آتدی اون خیمه ایلدیر عشره عافیتک اوستید البشره
 ایتدی بر شوره جاده قطره رین اولدی لعلی کجه لذت و برین
 یتشوب عصر مرتضایه مدو شمس بعد الغروب ایلدی رو
 کلدی کفتاره بره بر بان ایلدی یانه یانه حالی بیان
 بر فقیر مثالی نیل و فرات ایکی فرزند بر بدن ایتدی وفات
 و مبدم اغلا ایدی اول محزون بر کوزی نیل ایدی بری جیحون
 رحم ابدوب ایلدی مسیح اسما بر دعا ایلد اکیس احیا
 کلدی بر درویشد افکنده دل پرکنده دیده پرکنده
 دیدنی ای نور حسن شمع افکن شجر اعظم دو شور و لیر کوزون
 اغلدرم جهان کوزنده دکل بلکه کون و مکان کوزنده دکل

در دم اولدر جملک کوره مم یونیمی خاکپا کینه سوره مم
 مرحمت ایوب شکسته سنه خاک طولدر دی چشم حسنه سنه
 زحمته براتام اولوب جاصل آنچه دوشدی کوزین او شیفه دل
 اول ایکی حبشی صاغ واسن هر کورن دیدی دیده لر روشن
 بوقدر بینات عبرت بین کوزی جفتسون اینا نین بیدین
 تا بتا معجزاته حدی بوقدر خضر نه خامه دن مدد بوقدر
 بوندن ما عدا **شارح شیخ زاده** وخی بعض معجزه نبویه بیان ایدر
 بقوله نوروی انه صلی الله علیه وسلم مسح صنع شاة حامل قدرة فکان
 ذلک سبب اسلام ابی مسعود رضی الله عنه و صب علی جابر ابن عبد الله
 وضوء فبراس البرص والاغما ومن حبلته ما یقل من راحة ان ظم من صب
 الفلج بلبس راحة النبی صلی الله علیه وسلم حین ناداه فبراه
 وکم له من مثل هذه الامور فلیطلب منه من المطولات

امید صحت ایلد اهل در غلو عجیبی دار شفا ایتدورن هر سو
 مجتبی دیدی بعد البرا اونا دره کو کم ابراهت و صبا بالمس راحه
 و اطلقت اربا من رقة اللثم

و احیت السنه الشهباء و دعوتهم و دعوتهم و دعوتهم
 حتی حکت غرة فاعلموا انهم في العصر الذي هم في
 و احیت السنه الشهباء و دعوتهم و دعوتهم و دعوتهم
 و احیت و او عاطفه در ابرات اوزرینه معطوفد راحه فقل ما صنی
 مؤنذر افعال با بنان احیا دن شتفد ترکیده دیری نلدی دیکد
 ایجا و حیاة معنایه در حیا تک تعریفده صفة یقتضی الحسن و الحکمة
 الارادیه و میشل شرح مقاصده الحیاة هی المبدأ بالقوة الحسن و الحکمة

ویش کن نباتات ده اولان قوه نامیه به دخی مجازا حیا اطلاق نموده
 بمخلده احیا کلمه سی مزروعات و نباتات قوه نامیه ایجاد و اعطاء
 استعمال اولمیشده سنه و عام ترکیده بل معنا سنه در **شراح کوردی**
 غلبه استعمال سنه فی الحال الذی کیون منه شدة و جذب و منه قوله
 و لقد اخذنا ال فرعون بالسنين و العام فیما فیہ رجاء و حسب این
 اول سنه که سنه شهباییدی اول سنه ده نباتات ده قوه نامیه و شو
 و ثا و حضرة و نصاره ایجاد و اعطاء مجازا حیا اطلاق اولمیشده
 یا خود احیا کلمه سی اول سنه ده بوللق و برکت و سعت و رخا و بون
 معنا سنه کذلک مجازا مستعملده **الشهباء** سنه تک صفتیده
 شهباء شهبک مؤنثیدر بیضا ابیضک مؤنثی اولدیفی کبی **شراح صنفک**
 الشهباء ای البیضا ثانیث الا شهب بمعنی الابيض دیو یقصر ایتمشدر
 بعضیدر سیاه ایله مخلوط بیاضی غالب اولان نوزدر ویش سنه
 بیضا و ن مراد تحت سنه سیدر که حیوانات و نباتات بنمیب و ربوز
 قالوب منظره ده روی ارض بیاض کورندیکنه بنا **سنه بیضا**
 سنه القحط و یکدر دعوت و فعله ا حیت فعلک فاعلیدر دعوة
 ایله مراد و عا در پیغمبر علیه الصلوة والسلامه راجع ضمیره دعوة
 کلمه سی مضافدر مصدرک فاعله اضافتی قبیلند نذر احیای دعا
 فخر کائنات علیه الصلوة والسلامه اسناد مجاز عقیدده حقیقتده احیا
 ایدر فیا من مطلق رب العالمین در انبث الربیع البقل قبیلند نذر
 اشبوا حیایک اصل وقوعی بیانده **شراح کوردی** بوجه تفصیل
 ایدر که روی الشیخان عن انس رضی الله عنهم ان رجلا دخل یوم الجمعة
 و رسول الله صلی الله علیه و سلم قائم یخطب فقال یا رسول الله
 صلیک الاموال و انقطعت النسل فادع الله یغنینا فرفع یدیه و قال

اللهم اغنینا ثلثا و لا تری فی السماء من سحاب و لا فرجة ای قطعة من سحاب
 نطلعت سحابا ثم امطرت و الله ما رانا الشمس قطعة من الزمان ثم
 دخل رجل من الجمعة المقبلة و رسول الله قائم یخطب فقال یا رسول الله
 صلیک الاموال و انقطعت النسل فادع الله یغنینا فرفع یدیه
 ثم قال اللهم حوالینا و لا علينا فاقطعت و خرجنا تمشی فی الشمس دیو یقصر
 ایتمشدر **قوله** حتی حرف در ا حیت فعله متعلقدر که ا حیت فعلک
 غایتی بیاندر حتی کلمه سی بعض شراح ابتدائی ویش کن معلوم اولد
 حتی حرف جبر اولد قده قاعده ویر که ما بعد نذر ذکر اولان فعلده
 ان مصدریه محذوف اولور و ای معنا سنه اولوب غایه مقیاده داخل
 اولور حتی کلمه سنک معنا سی و سائر تفصیل فی ابیات سابقه و
 حتی عذی عن طریق الحق منهزم بینک شرحنده بیان اولمیشده
 حکمت رمت و زنده فعل ماضی مؤنثدر مشابیه معنا سنه اولان
 مخا کاتدن مشتقدر حکمت تختنده فاعل ضمیری سنه به راجعده
 حکمت جمله سی تاویل مصدرده جار مجرور اولوب ا حیت فعله متعلقدر
 غرة نسیبه حکت فعلک مفعولیدر تنوین تعظیم ایچوندرد **غرة**
 غنیک ضمیدر و سنک السنه اولان درهم مقداری و بعضا دخی
 زیاده جه اولان بیاضه در **شراح حنفی** و الغرة بیاض فی جبهه
 الفرس مقدار الدرهم و هی علامه محموده و لذلک تستعمل فی الخجابه
 و الخیر و منه غرة المال بخیاره کالفرس و البعیر العجیب و العبد
 و الامة الفارحة **شراح کوردی** الغرة بالضم البیاض فی جبهه الفرس
 فی الاصل ثم اطلقت علی کل حال حسن و واضح ویشدر در فی الا عصر
 جار مجرور مقدره متعلق اولوب غرة کلمه سنک صفتیدر عصر
 جمعیدر ا حرف حرفک جمعی اولدیفی کبی عصر زمان و کاه وقت معیندر

قبل الغروب اولان وقت عصر كمي وكاه زمان معينه كه بر سنة
 اولندن اخرته وارنج اولان زمان مراد ابد رز الدهم ضمتين اليه
 ادهمك جمعيد **بعض شراح** الادهم هو الاسود ويمش وبعضه
 سواده مائل اولان لونه ديدى عصر اسودون مراد سنة رخا
 وبركاندركه روى ارض حضرة وانواع مذروعات ونباتات
 ايله وه روب اول سنة ده ارض لون سواده كور نمكله اعصر
 الدهم بغير اتمشدر ورنة كيم **شارح كوردى** المراد بالاعصر الدهم سنة
 الكثيره الحصب والنبات الشديدة الخضرة بحيث قال السواد ويمش
شارح حنفى والادهم الغرس الخالص السواد والادهم القيد ومنه قول
 الحجاج للقبعثرى لا حلتك على الادهم وقال القبعثرى في جوابه مثل
 الامير يحمل على الاشوب والادهم والعرب يقول لكل احضرا سود
 وللارض المحفوفة بالاشجار المملوءة بالازهار ارض دها ويمش بوقت
 ناطك مرادى اول بولون واوجوز لون ورخا وخير بركات سنة لى
 ايجنده اول سنة شهاب كه دعاء سلطان كائنات عليه الصلوة والسلام
 ايله حيا بولان سنة در غرة مشابه ايندى يعنى اعصار خير وركت
 ايجنده زيا ده نجابت وخير وحسن حاله غرة به مشابه ايندى ويك اوله
 بعض شراح بوجه مختصر ومفيد فنى اعد شرح وبيان اتمش كاقال
 قوله واحيت السنة الشهاب يعنى قليلة المطر لقلة بياض الارض فيها
 بعد النبات على سوادها فنى بالنسبة الى البياض ميتة احيتها دعوة
 المباركة بالسفيا حتى حكت اى شابهت تلك السنة غرة اى بياضا
 فى الا عصر وهو الزمن الدهم جمع ادهم اى السود لشدة خضرة
 الدرع حتى يرى انه اسود من احضارها وتلك السنة اخصب منها حتى
 كانها غرة فيها وغرة كل شئ احسنه **شارح كوردى** خلاصة معناه

والمعنى احيت دعوة صلى الله عليه وسلم السنة الشهاب البياض احسنة
 بين الازمنة السود وكثرة النبات الخضرة ببركة دعائه صلى الله
 عليه وسلم **شارح شيخ زاده** معناه ميتة ويمش كه شبة ان ظم اعصر
 الدهم كلها وهى السنون المفتحة بغرس ادهم وجعل تلك السنة الشهاب
 التى حيتت بدعائه عليه السلام كالغرة فى ذلك الدهم **بعض شراح**
 وحاصل المعنى واحيت دعوة المباركة بالاستسقاء السنة التى كانت
 ميتة لقلت المطر وقلية بياضها على سوادها لعدم النبات فيها الى
 ان شابهت تلك السنة الشهاب بياضها فى ما بين الازمنة السوداء
 والدروع فيها الغرة بسبب دعائه صلى الله عليه وسلم ويمش علوم اوله
 ناطك سار اعصار بركات فى معناه فرس ادهم تشبيه ايندى ودعاه سلطان
 انبيا ايله حيا بولان سنة شهابى اول سنين بركات ايجنده فرس
 ادهمه اولان غرة به تشبيه ابد رز براغرة كند وذاتنه عزيز ورسوله
 ما به الاعتبار وعزت وحسن وسفاوته رايدى **محول فنى بيت**
 اول روح جسد الكونين وعين حياة الدارين صلى الله عليه وسلم
 حضر مرنك دعائى سنة تخطى حيا ايندى يعنى سنة تخطى واضطرار
 اكين بولون ورخا وبركات عظيمة اولدى شورته به دك كه سار
 بولون واوجوز لون وبركات سنة لى ايجنده اول سنة شهاب دعاء
 سيد الورى سبيده غرة به مشابه اولدى يعنى اعصار بركاته نسبت اوله
 بياضا زيا ده نجابت وخير وبركاته وحسن حاله غرة كيم اولدى ويك اوله
تخمس
 سحاب رحمة كلدى شرعى روى برد جهاى اتمش اكين ارض ميتة شرك عدو
 كه فيض مزرع عالم كداميد رحمه سو واحيت السنة الشهاب دعوة
 حتى حكت غرة فى عصر الدهم

بعارض **مفعلن** جاد او **فعلن** خلت البطا **مستفعلن** ح بها **فعلن**
 سب من **ال** **مستفعلن** يم او **فعلن** سيل من **ال** **مستفعلن** عرم **فعلن**
 بعارض جاد او خلت البطاح بها سبب من اليم او سيل من العرم
 بعارض با حرف جر در ا حیت کلمه سته متعلقه با سببیه در عارض
 افقه معترض اولان سحاب ویرله یعنی کنار سمایه عارض اولان سحاب
 تنوین تعظیم ایچوندره جاد قال وز شده فعل مضارع جود و ندر جود عطا
 معنا سته در نختنده فاعل ضمیری عارض کلمه سته راجع در عرب مطره
 وخی جود اطلاق ایدر لر ایدی جود عطا معنا سته اوله یعنی اعتبار اید
 عارض جاد و یک سحاب اعطا ایدی یعنی جود و کرم واحسان ایدی
 و یک اولوره و اگر جاد امطر معنا سته اولوره سحاب امطار ایدی
 معنا سته در نته **کیم** **شارح** **فخر الدین** جاد من الجود وهو المطر ای امطر
شارح **کور دی** جاد من الجود بمعنی العطا ای جاد بالمطر الکثیر العزیز
 او من الجود بمعنی المطر یقال جاد السحاب ای اتی بالجود ای المطر **شارح**
مصنفک قوله جاد امطر صفة لقوله عارض ویشلدره او خلت
 او کلمه سی الی ان معنا سته در نته **کیم** **شارح** **مصنفک** او بمعنی الی ان یعنی
 حتی ویشلدره نته **کیم** بعض **شارح** ای الی ان ظننت اید تغشیر ایش
 خلت فعل مضی مخاطبه ظننت معنا سته در افعال قلوب بذر افعال
 قلوب مبتدا و خبر دن مرکب جمله اسمیه به داخل اولوره اول مبتدا و خبر
 خلت فعلک ایکی مفعولی اولوره البطاح مفعول اولیه ده بطاح
 بطحا تک جمعیدر بطحا شول سیل کلجک یولدر که انده او فاجت طاکر
 جوق اولوره نته **کیم** عا غلره سیلدر اینه جک دره لر و وادیر اکثر اید
شارح وهو الوادی الخصب ومنه بطحا مکه ویشلدره **شارح** **مصنفک**
 البطاح بکسر الباء جمع ابطح وهو سيل فيه رفاق الحصى ویشلدره بها با حرف

سببیه در هنا ضمیر مبنی محلا مجرور خلت کلمه سته متعلق اولوب ضمیر
 عارض لفظنه راجع در عارض سحاب اید تاویل اوله فقه مؤث ضمیری
 ارجاع اوله من صحیح اولوره کما قال **الشارح** **الکوردی** الضمیر للعارض باعتبار
 المعنی الجسئی الجمعی او بتاویل به السحابه قوله **سببیه** خلت فعلک مفعول
 ثانی **سید** **شارح** **کور دی** والسبب مصدر سباب المال بسبب سبابا
 ای جری ثم استعمل في الماء الكثير وشر احدن بغضيل السبب العطا
 او الماء الجاری ویشلدره من الیم جاد مجرور کائن مقدرنه متعلق اولوب
سبب لفظک صفتیه به بتقدير ده معنا اول سحاب سببیه
 وادیر سن اکین در یادون ما کثیر جاری ظن ایدر دک و یک اولوره
 لکن بطاح که دره لر و وادیر معنا سته در پس دره لر و وادیر مجرای
 ما در بوخسه ما جاری دکدر دیو توجه ایدن سؤاله سال المیزاب
 قشیدن مجاز در دیوب **شارح** **شیخ** **زاده** بوکونه جواب مقامنده
 وحمل السبب علی البطاح مجاز مبالغه کما فی قوله و سالت با عنان
 المطی الی با طح ویشلدره او سید فولی سبابا اوزرینه معطوفه ده
 سیل معروفه که بعمور صویندن کثرت اوزره جمع اولوب جرابان
 ایدن صویه ویرله طاکرک سیلدری مشهور در **شارح** **کور دی** قوله
 او سید بفتح سین فی الاصل مصدر سال الماء سیل سید و سیدنا
 اذا جری ثم استعمل في الماء المجموع الجاری الحاصل من المطر ویشلدره
 العرم ظرف مستقر در سید کلمه سنک صفتیه در عرم مطر شده معنا سته
شارح **مشاریه** العرم بکسر الراء المملة المطر الشدید او الوادی ویشلدره
 قوله **سیل** العرم واصل معنی البیت ان الودیه صارت کالبجارین الماء
 الحاصل من المطر بکسر که دعانه صلی الله علیه وسلم بالمطر فی الحجة ویشلدره
 و بعض **شارح** قوله **سبب** من الیم ای جری من البحر او سيل من العرم وینه

قوله تعالى فارسنا عليهم سبل العرم وهو واد وجبله بها سبل في
موضع المفعول الثاني لقوله قلت واو للتخيير ويشدروني اي
من البديع مراعاة النظر بين العارض والسحاب والسيل السيب
واليم والعرم والجناح اللاحق بين السيل والسيب
وعني ووصف ستفعلن في افعلن ايات له ستفعلن ظهرت فعلن
ظهورنا مفاعلن القري فاعل سيد على ستفعلن علم فعلن
وعني ووصفي ايات له ظهرت ظهورنا القري سيد على علم
مصنفك بوبيت مباركك مناسبتين وربط معنوية سنده
دعوى كماله لما ساق الكلام التمدح ذاك الحفرة وذكر مناقبه قصد الان
ينبى على ان الاستغفار بتمدحه لا يزيد لنا قبه حسنا ولو ترك ليقض
عنه قيمة وبها اية بيان لطائف ايدره وع امر حاضر يدعون
دركه ما ضيف استعمال اوله لبيان افعاله ندره فاعلى ضمير مخاطبه
مفعول ضمير متكلمه جملته سى ابتدائية ودره وعنى اتركنى معنائه
ووصفى فتح يا ايله در واد مع معنائه در وصف وع كلكه شك فعلن
مع سيدر يا متكلمه مضاف ذر قاضى كفى حالة نصبي فتح ايله در مصدر
اولان وصف كلكه سى فاعله مضاف ذر مقصود معنائه مصدر بدركه
اول معنائه مصدرى ناظك وصف اتيك كلكيد زيرا ترك ايله اولا
اشبه معنائه مصدر يدربوخه حاصل بالمعنى المصدر مراد وكلكه
وصف ايله حاصل اولان مداح وبيان معجزة ترك كلكه امر اوله
لكن ناظك ووصفى ومدحى كند وايله مع ترك ايله امده باس بوقدر
زيرا ناظك مرادى مدح ووصفه اظها ربح ايله انصاف وعدم
قدرتى اعتراف ذر شو معنائه كوصف معجزة ومحاسن ساطع كائنات
عليه الصلوة والسلام كالشمس في وسط النهار والنار في العلم ظاهر

واشكار در وصفه بنى ترك ايله نه باكه احتياج وارونه بهم مدح
ووصفه حاجت وارديك نالنده اولور فاضل شارح شيخ زاده والمراد
من الوصف المعنى المصدرى لا الحاصل بالمصدر فهو مصدر مضاف
الى الفاعل وايات مفعوله واراد بها معجزة وبرا حين رسالته واليات
القرآنية وهو الفاعل ويشدروني ايات ايتك جميعه اية علامت
جميع مؤنثك حالة نصبي جرتة محمول والمغنى وصف كلكه شك ايات
مفعوليه در بمقامه اياتك مراد علامات نبوت اولان ذات
محدية وهى حالات واسرار المحبة ومحاسن عظيمه ونجبة معجزة ابره
ايات قرآنية وصى ايله داخل دريك مكندر شارح كوردى والمراد
بالايات الكرامات الباهرة والمعجزات الظاهرة له صلى الله عليه وسلم
وقيل المراد بها ايات القرآن ويشدروني محله اعرابه شارح مصنفك
قوله ووصفى مضاف الى الفاعل وايات مفعوله وكانه على الحد
والا يصل الى وصفى اياه بالايات والا فاستعمل وصفه بكذا
ديوب عبارتك استعماله مخالف اوله يعنى حذف وايله قرينه
ديك مراد ايدره له جار مجرور ظرف مستقر اياتك صفتيه ضمير
سرور كائنات عليه الصلوة والسلام راجع در ظهرت فعل ماضى مفرد
مؤنثه تختنده فاعل ضميرى اياته راجع در جملته سى اياتك صفتيه
ظاهرا واشكار اولدى ويكدره ظهور ظهرت فعلنك محذوف مفعول
مطلقينك صفتيه ظهرت ظهورا كظهورنا القري تقد برنده در
شارح كوردى قوله ظهورنا القري مفعول مطلق نوعى لظهرت اى
ظهرت ظهورا مثل ظهورنا القري محذوف الموصوف والصفة واقم
المضاف اليه مقامها رومالا اختصار مضاف الى نا القري ويشدروني
قوله نا القري مضاف اليه در يعنى ظهور كلكه سى ناره مضاف در

نار الغلظي وخی قرآنی مضاف در قرآنی ضیافت معنا سنده در ضیافت
نار می یعنی ضیافت اشقی و یکدر که تفصیل کلوز لید ظهور کلمه سنگ
یا خود ظهرت کلمه سنگ مفعول فیهیدر علی علم خارج مجروره ظهوره
و یا ظهرت قولدرینه متعلقدر علم عینک و لامک فتحیده طاعنده
طاعنده ایقادا و لئان اشق اطراف و اکثافه ظاهر و اشکارا و لغتیه
بناء بمصرع ثانیده اولان تشبیه ضمیمی ایلده ناطک مرادی بودر که
اول دلائل نبوت اولان آیات و معجزات خلق عالمه طاعنده کی
نار کبی ظاهر و باهر اولوب جمله بی دار الضیافه نعمت ایمان و هدایت
و جامی سلامته دعوت الید کینی افاده و بیاندر عریده قاعده امیش
اطراف و اکثافدن مسافرین و کرک کم کرده راه اولان انباشیلی
اکرام و ضیافته دعوت و سمت سلامتی ارادت ایچون فراز جمله
اشق ایقادا بدر لر امیش که هر طرفدن ظاهر و اشکارا و منظور و مغله
مشاهده ایدن اول طرفه توجه و عزیم ایدر که کذک اشقو آیات
معجزات سابقین البیان و خی بود جمله ظاهر و اشکارا در در یک مراد
نته کیم شایع کوردی القوی بمنبر القاف الضیافه و کان من عاده
العرب فی الجاحلیه انهم یوقدون النار علی رؤس الجبال باللیل
لیهتدوا بها الضیغان رفیه اشاره الی فایه ظهور آیات من جمیع
الجبهات بحیث یراها القریب و البعید و فی ذکر نار القوی اشاره الی
الی ان من توجه الیهما ظفر بالمطلوب و غایه المقصود و فی ذکر اللیل
ایما الی ان آیاته اشرفت فی ظلام الکفر کاشراق النار لیل و المعنی
دعنی مع وصفی له صلی الله علیه وسلم آیات ظاهرات باهره ظهور
لا یخفی علی حد کالنار فی اللیل المظلم فی البیت اشاره الی اشتیاق نبوت
و شریعت شرفا و عزبا ظهورا تا تا کافه الخلق و میس شایع مصنفک

و المعنی ترکیبی و وضعی لذلک الحفزة بالآیات الظاهرة التي هي بمثابة
ظهور نار الضیافه فی اللیل علی علم و المقصود المبالغة فی الظهور
و التأكيد لمرالوضوح و میشدن و فی بعض الشراح و حاصل المعنی ترکیبی
اینها المخاطب الناصح الی بالاختصار فی الکلام مع وصفی بالنظم
له علیه السلام آیات ظهرت له ظهورا بینا فی کائنات مثل ظهور نار
الضیافه فی اللیل الی المظلمه علی کونها علی الجبال المرتفعات و فی البیت
من البیدع المجاز و المقابلة الملحقة بالطباق بین الشهباء و الدعم

تتمیم

عیان معجزه سی ظلمت ایچره نور صفت روان مدحنه نارسته سلم قدرت
عجز کسوب سر فی دیدی ملک بی طاعت و معنی و وضعی آیات له ظهرت
ظهور نار القوی لید علی علم

فالدریزه حسن و احسن و هو من ... و هو من ... و هو من ...
ولیس من مفاعیلن نقص قد فعلن را غیر من ... فعلن نظم خلق
فالدریزه و احسن و هو من نظم ... و لیس نقص قد را غیر من نظم
فالدریزه تعلیلیه در الدر مبتدا و ترکیده ایچوره یز دا و فعل مضارع
افتعال با بندر اندر یادون کلوز تحتند فاعل ضمیری مبتدایه را جدر
یز دا و جمله سی مبتدایک خبر یدر مبتدایه مع خبره جمله سی جمله تعلیلیه در که
بیت اولده اولان دعنی فعلتک هللتیدر یعنی ای مخاطب بولیه نظلمه
معجزة رسول الله و صفیله بنی ترک ایلده دیو امرک سیمی بودر که ...
اول سالف الذکرا آیات و معجزات و محاسن سلطان کائناتک و صفی
کرک منظوم اولسون و کرک اولسون هر حالده حسن ذاتی ایلده منصفدر
اول وصف و مدح نظلمه اولور سه حسی زیاده اولور و اگر نظم او نمسه
ینه حسن ذاتیسی نقصان اولمان نه کیم بخوابیکه دیز یوب نظم او نمسه

و در کمال اولیای که کبی نظم منظم اولیای منظم اولیای منظم اولیای منظم
 ایات کمال اوصاف اینچو کبیر منظم اولیای منظم اولیای منظم اولیای منظم
 فون الجذ زیاده و قدر لطافتی مقرر در معنا سینه ابادی ممکنه **بعض**
 بیت سابقه اولان ایات ایله مراد معجز و کبری اولان ایات قرآنی در که
 اعظم معجزة سلطان ایشیا علیه الصلوة والسلام در خلاصه معانی بیت
 وصف و مدح رسول الله ایچو به تشبیه در که اول وصف و مدح
 نظمه اولیای حسن و لطافت موجود و بر کالدره و اگر نظمه اولیای حسن
 انده اولان اول حسن و لطافت ذاتیه به نقصان کلمه نه کیم **ایچو**
 اولیای یعنی ایچو و بزرگه حسن زیاده اولیای و اگر بزرگه قدر و قیمتی
 ینه ناقص اولیای و یک نالنده در **قال** شیخ **زاده** شبه النظم تعداد
 الایات و وصفها بکلام موزون معنی بنظم الدالی الکجانی سبک
 العقد فحصل المعنی ان الایات الدالة علی نبوته و المعجزة الباهرة
 الشاهدة لرسالته و ان غنیت عن الذکر بالاشتهار فان الشمس
 لا یحتاج الی التعریف فی ظهور انوارها لکنها یزاد حسن اذا وصف
 بکلام منظوم کما یزاد الدار حسنا اذا نظمت **قال** الشایخ **الکروی**
 و المعنی ان کتب الایات السائل مع وصفی لایات صلی الله علیه و سلم فانها
 و ان کان ظاهرة لا خفاء فیها الا انها کالدره و هو فی النظم زیاده حسن و لطافت
 و بالترک و عدم النظم فی السبک لا ینقص قدره و شرفه لشرافه الذاتية
تجنیس
 گروه اهل محبت ایدر سه مدحه غلو اولیای کیمی نظم کیمی نثره بر کو
 نه کونه اولیای کیمی در مدایحی همه سو فالدره زیاده حسن و هو منتظم
 و لیس ینقص قدره غیر منتظم
 فانما مفاعله من اولیای منظم مال المدی مستفعلن ح الی فعلن

و در کمال اولیای که کبی نظم منظم اولیای منظم اولیای منظم اولیای منظم
 ایات کمال اوصاف اینچو کبیر منظم اولیای منظم اولیای منظم اولیای منظم
 فون الجذ زیاده و قدر لطافتی مقرر در معنا سینه ابادی ممکنه **بعض**
 بیت سابقه اولان ایات ایله مراد معجز و کبری اولان ایات قرآنی در که
 اعظم معجزة سلطان ایشیا علیه الصلوة والسلام در خلاصه معانی بیت
 وصف و مدح رسول الله ایچو به تشبیه در که اول وصف و مدح
 نظمه اولیای حسن و لطافت موجود و بر کالدره و اگر نظمه اولیای حسن
 انده اولان اول حسن و لطافت ذاتیه به نقصان کلمه نه کیم **ایچو**
 اولیای یعنی ایچو و بزرگه حسن زیاده اولیای و اگر بزرگه قدر و قیمتی
 ینه ناقص اولیای و یک نالنده در **قال** شیخ **زاده** شبه النظم تعداد
 الایات و وصفها بکلام موزون معنی بنظم الدالی الکجانی سبک
 العقد فحصل المعنی ان الایات الدالة علی نبوته و المعجزة الباهرة
 الشاهدة لرسالته و ان غنیت عن الذکر بالاشتهار فان الشمس
 لا یحتاج الی التعریف فی ظهور انوارها لکنها یزاد حسن اذا وصف
 بکلام منظوم کما یزاد الدار حسنا اذا نظمت **قال** الشایخ **الکروی**
 و المعنی ان کتب الایات السائل مع وصفی لایات صلی الله علیه و سلم فانها
 و ان کان ظاهرة لا خفاء فیها الا انها کالدره و هو فی النظم زیاده حسن و لطافت
 و بالترک و عدم النظم فی السبک لا ینقص قدره و شرفه لشرافه الذاتية
تجنیس
 گروه اهل محبت ایدر سه مدحه غلو اولیای کیمی نظم کیمی نثره بر کو
 نه کونه اولیای کیمی در مدایحی همه سو فالدره زیاده حسن و هو منتظم
 و لیس ینقص قدره غیر منتظم
 فانما مفاعله من اولیای منظم مال المدی مستفعلن ح الی فعلن

ما فيه من **ستفعل** كرم ال **فعل** اخلاق والشئ **ستفعل** شئ **فعل**
 فاما **تطاول** امال المدح الى ما فيه من كرم الاخلاق والشئ
 فاما تعليلية درة المصنعة صاحب من هو بعيد جدا ويوب كلام شائفة
 استعمال اولنا في قادر و **يش** عاطفة اولون احتمال ما استفهام تجب
 ما كماله **شك** انواعي فاعينيك ان قلت **بكف** بيتي شر حذو سبقت
استد قال **الحشي** عصام قوله واستفهامية باقية على معنى الاستفهام
 او مستعار بمعنى من معان الاستفهام كالحصر والتعظيم والتعجب والا كما
يدي بموقامه ما استفهامية تجب في تقديره مرفوع مبتدأ و
تطاول فتح لام اليه تفاعل بائد ن فعل بائد ا مال ارفع فاعل
تطاول جمله سي مبتدأ **شك** خبر بدير مبتدأ مع خبره جمله سي استينافيه در
تطاول كماله **شك** معناسي بيانه **شارح مصنفك** ومعناه بالثانية
 چه در از ست امال المدح يقال **تطاول** اليه اذا اراد البلوغ اليه و
 عنقه **نظر** الى الشئ البعيد **يش** **شارح حنفی** وتقديره **تطاول** الي
 قرينة حمل على معنى الوصول والبلوغ **قال عفيف** **تطاول** الشئ امتد
تطاول اليه اراد البلوغ اليه و عنقه **نظر** الى الشئ البعيد پس
فاما **تطاول** **شك** معناسي عجبر كه او را نور ديك اوله **امال** ملك
 جمعيد را فراس فرس جمعي اولد يعني كبي امل مصدر امل تا امل امل
 اذا رجا و طمع و **يش** **نه** كيم حريص دنيا اولو با عنان رجا و طمع
 زخارف فانية به او را متقدن خالي اوليان شخصه طول على وارور
 دير لوقال صلى الله عليه وسلم **يش** ابن اوم و **يش** فيه حصلت
 الحصر و طول الامل **قوله مدح** امال لفظك مضاف اليه **مدح**
 مدح در ثنيل بمعنى فاعل اولفك مارج ديكور الف لام عهد خارجي
 اولون ممكنه كه ناظم كند و ي مراد انيشدر ابيات سابقه با **تكم**

اليه و بعضا نون نفس متكلم اليه ناظم ندكور اولون عهد خارجي مراد
 اولفك كفايت ايدري خود الف لام استفراق ايجودر جميع افراد
 جنس مارج مراد اولوب سلطان كائنات عليه الصلوة والسلام
 مارجي اولان حبر و زواته شامل اولور **شارح مصنفك** المدح هو الثناء
 الحسن على قصد التعظيم اليه تعريف **يش** و مدح حمد و ان خص بطلقة
 و **يش** **يدي** مدح فم و تحقيق حمد اليه مدح حقيقي بله محتاج
 اولفك بموقامه اقتصاسي قدر حبر **شك** تعريف و بيانه عاجز
 مبادرت اولنمشدر معلوم اوله كه حمدك تعريفه اكثر علما
 الحمد هو الوصف بالجمل على جهة التعظيم قصد اطلاق اليه تعريف
يش **يدي** **عليه** الرحمة الحمد هو الثناء بالجمل الاختياري
 من نعمة او غيرها و **يش** حواش بيضا و يده تفصيل اولنمشدر كه
 تعريفه اولان ثناء ذكر بالخير معناسي و به بالجمل قولنده بمقابله در
 بالجملين مراد كند و به حمد اولان كمنه دن صدور ايدن فعل
 جميلدر بموعنايه قرينة الاختياري قولي اليه تقييد كه اختياري
 اولون **شك** صفتيه من نعمة او غيرها قولي حمدك متعلق الي
 قسم اولد نعمة اشارة ايجودر و **يش** يعني حمدك متعلق ابلديكي
 محموز عليه كاه حقيقة فعل اولور انعام كبي كه حامد اول انعام حمد
 ايدر حمدك متعلق فعل انعام اولور حمدت على انعام كبي وكاه
 متعلق حمد صفت اولور علم كبي كه مدوحه اولان صفة على ثناء
 بالجمل اليه ثناء اولور حمدت على علم كبي لكن سوال توجه ايدر كه
 متعلق حمد فعل جميلدر و يوبالام تفضيل اولدني صفت علم متعلق
 حمد اولد قد علم فعل اولون لازم كلور علم نجه فعل اولور جواب
 و **يش** متعلق حمد اولان صفاته فعل اطلاق اول صفات

افعال جمیده به دلالت ایلدیکنه بناء در که بوا اعتبار ایلد اوصافه نفل
 ویک صحیح در و میسر **ایندی** بالاده سابق الذکر بیضا و نیک تعریفه
 اولان بالجمل الاختیاری قولند مراد فعل جمیل اولد یعنی ظاهر در
قال البیضاوی المدح هو الشنا علی الجمیل مطلقا سواء کان جمیل احتیاجا
 او اضطرارا یا بقول حمدت زینا علی علمه و کرمه و انعامه و لا تقول
 حمدت زینا علی حسنه بل مدحته لان الحسن اضطراری لا اختیاری
 انتهى **قال السعدی** فالمدح عام مطلقا من الحمد لان المدح یصدق علی
 کل اصدق علیه الحمد لا عکس اذ یصدق المدح و لا یصدق الحمد کما
 فی المثال المذكور لان الحسن لیس من الاوصاف الاختیاریة الحاصلة
 بالکسب و لا انصاف المحبوب به بالاختیار بل اضطراری بحلقه سبحانه
ایندی بیضا و نیک تعریف حمدده اولان بالاختیار قولی افراد حمد
 افراد مدح در امتیازا چون فصل ممتیة اولد **نشیه** کیم ناطق قولی **نشیه**
 اشانده فصل ممتیة اولد یعنی کبی **قال البیضاوی** ان الحمد لا یتکون الا
 علی الجمیل الاختیاری بخلاف المدح نقول مدحته علی صراحة خذ
 ورشاقه قدرة و لا نقول حمدیه **ایندی** بو تفصیل و تحریرات ایلدیک
 معنا سنک حمدک معنا سنه امتیازی ظاهر اولمشدر که مدحک
 متعلق عام اولوب ممدوحده اولان اوصاف عرضیه اضطراریه به
 و اوصاف کسبیه اختیاریه به شامل اولمشدر بمقامده **ناظم علیه السلام**
 امال مدح قولنده اولان مدح در مشتق ماو حدن مرادی اول پیغمبر
 و نشان علیه الصلوة و السلام مده اولان کرک کسبی اولمیوب خلقت
 اصلیه لرنده کی محاسن اخلاق و کرامت صفات اصلیه عزیزیة حسن
 و ملاح و نظافت سنیة خلقیه و کرک کسبی اولان اوصاف
 علیه لرنگ مدایجی ایلد احراز شرف و سعادت ابدن ماو حدک االی

اول اوصاف خلقیه و کسبیه به نیجه متطاول اولوره یعنی ماوحد اندری
 مدح و وصفه نیجه امیدوار اولور و یک اولمشدر بمعنا نیک ظهوری الام
 تفصیل اولد یعنی اوزره مدحک متعلق اخلاق اضطراریة و اخلاق کسبیه
 شموله بناء در حق فضل و شراح **نشیه** ان شر حنده و الشیم جمع شیمه
 و حی الخاق الحسن و کانه برید بالشیم الغزیرات و بالاخلق الکسبیت
 و میسدره عزیزیة ذاتیه و خلقیه و اصلیه و یکدر روح حیوانی مشابه سنده
 اولان حرارت حکما حرارت عزیزیة و برره یعنی اصلیه و یک معنا سنه در
نشیه کیم غامده و تفصیل کلور **قوله** الی ما فیه قولنده الی حرف جر در ما هو صولة
 فی حرف جر در حاصیه متصل مبنیة محلا الی ایلد مجرور در قدر کائن کلمه
 متعلق اولوب مانک صله سید را، موصول مع صلته الی ایلد محلا مجرور
 تطاول فعلنه متعلق اولوب **نشیه** ول نیک مفعولیدر فیه کلمه سنده اولد
 ضمیر فخر عالم صلی الله علیه و سلمه را جعد من کرم جار مجرور کائن کلمه سنده
 متعلق اولوب ماوین حالدر که مای بیاندره زیرا ما الفاظ عموم مدند **نشیه**
 ای کل فیه و یک اولمشدر ما فیه ده عمومی تخصیصه محتاج اولمغین من بیانیه
 ایلد کرم اخلاقه تخصیص اولمشدر **نشیه** ایلد فیه قولنده بالغة دار
 و میس کما قال حیث جعلها الناظم اخلاقه الکریمه منکمة فیه صلی الله علیه
 و سلم نکلن المظروف فی الظرف و قال **نشیه** و فی قوله فیه اشارة
 الی انها یتقرآن فی ذاتة و طبیعته علیه الصلوة و السلام استقرار المظروف
 فی الظرف **قوله** کرم لفظی خدایه مضافدر اضافتی صفتک موصوفه
 اضافتی قبیلند ندره من اخلاقه الکریم و یکدر اخلاق خلقک جمعیدر
 و الشیم خلق اوزرینه معطوفدر اخلاق و الشیم ده اولان الف لام
 مضاف الیه در عوضدر اخلاقه و شیمه و یکدر بوا یکی لفظک معنا سنی
 بیاندره **نشیه** ایلد و الشیم جمع شیمه و هو الخلق الحسن و کانه برید

الشيم العزيمات وبالاخلاق الكسبيات التخلقيات او بكل كلاهما
والنكرارة للتاكيد ويش **ا** **درة المضيئة** والشيم كبر الشين ونج
اليا جمع شيمة بالكسر وسكون اليا، بمعنى الخلق ايضا فكانه اراد
الاخلاق الكسبية وبالشيم الجبيلية او عطف تفسيرى تاكيد لها وتفتن
بالعبارة ويمشدره بوبيت عسير المالك خلصه معنائه **شارح شيخ زاده**
وحاصل المعنى ان امال المدح لم تبلغ الى ما فيه من محاسن الشيم
ومكارم الاخلاق صلى الله عليه وسلم ما دام السبع الطباق ويمش
ا **شارح درة المضيئة** والمعنى فاطول امال المدح الى الاخلاق الكريمة
وصفاته العظيمة التي قال الله تعالى في حقها وانك لعل خلق عظيم
بعض شراح وما الاولى للاستفهام بمعنى النفي ولا بد من تقدير المعنى
ان نقول امالى بالمدح الى صفاته لا يجعل اليها جميعا ويمشدره لكن
الى ما فيه عبارته مضاف مقدر اوله يغنيه سباق بيت دلالت اية
يعنى الى وصف ما فيه تقديره اوله مغلبة محمول معنى عبارت بيت
اول مدوح كبريا وحبيب خدا پيغمبر ونبى الله اولان اخلاق كريمة
وشيمه عظيمه في وصفه ما وحك امالى عجبدره نجون متطاول اوله
يعنى عجبدره كه نجبه بلوغ ووصول اميد ايد را يتيمسون اول مالى تمنى
محالدره يكدر **خلاصة بيت** الى جون مدح ابد بالذات خداوند كريم
مدحه قنده بولور نوع بشر استعداد منطوقه انك لعل خلق عظيم
شريفى ايله مشرف اولان سلطان كائنات عليه الصلوة والسلام اقدير
اولان اخلاق كريمة في مدح ووصفه ما وحك دست رس بولوب بلوغ
ووصول ماله واول اميدده اولد يغنيه ناظم تعجب واستغراب ايله اوباد
كمال عجزى اظهار واعتراف ايتيمس اولور **في البيت من البدع الاستغناء**
في نظا اول امال المدح ومراعات النظر بين كرم الاخلاق والشيم

محسنات ايله خلق عظيمى خلق خدا انجون ايدى مدح كلام جل على
سمايه دست رس ولقى ايتيمس **فانقاول امال المدح الى**
ما فيه من كرم الاخلاق والشيم

ايات حق مستفعلن في من الرفعلن الرحمن مح مستفعلن و **ن** فعلن
قد يمة **مضا** علن صفة ال **فعلن** موصوف **ال مستفعلن** قدم **فعلن**

ايات حق من الرحمن محدثه قد يمة صفة الموصوف بالقدم
ناظم عليه الرحمة بوايات ايله كلام رباني وايات قرآنية في وصف وديا
شروع ومبادرت ايتيمشدر **قوله** ايات اية لك جميعه اية لغته
علامت معنائه در لكن اصطلاحه اية كلمة سى سور قرآنية لك اجزاء
اولوب اية اعتبار ايله ايدى كلرمى طائفة معينه به اطلاق اولور **شارح**
الحنفى اية القرآن طائفة منه لها ابتداء معين وانتهى معين وحى اقل
ما يطلق عليه اسم القرآن ويمش **كا** قال **درة المضيئة** وحى جملة والة على
حكم من القرآن ويمشدر لكن ناظمك ايات حق عبارته اول ايات
لغتها مرفوع مبتداء محذوف اولان **حى** كلمة سنك خبر بدير ايدى **اشبو**
حى كلمة سى كلام نفسى وكلام لفظى به شامل محذوف مطلقا ايات راجع
اولور سه يا خود بعض شراحك زاهد اولد ينى اوزره **دعنى** ووصفى **الح**
بينده اولان ايات راجع اولوب واول محذوف **حى** ضمير لك مرجع
اولان ايات ايله كلام نفسى وكلام لفظى به شامل مطلقا ايات مراد
اولور سه **اشبو** بينده مذكور اولان محدثة قولى كذلك مصرع ثانيا **سند**
اولان قد يمة صفة القديم قولى صحيح اولور **واكر** سالف الذكر **دعنى**
ووصفى بينده اولان اول ايات ايله مراد قرآن كرى بدن ماعدا اولان
رمى حصى وشوق فخر مقوله سى ايات ومعجزات اولور سه **اشبو** بينك

مصرع اولنده اولان محذوفه قولى اگر چه صحيح اولور لکن مصرع ثانیه
 اولان قدیمه صفة القدیم عبارتی صحیح اولماز زیرا قرآن کریم بدن اعدا
 فاروق عادت مقوله سی سالف الذکر آیات و معجزات قدیم و کلامه
 خصوصاً صفة باری و لمن احتمالی یوقدر فساد معنی تحقیق ایدر اینده
 مناسب اولان بالاحر ذکر اولند یعنی اوزره محذوف اعتباراً باینه بکبر صغیر
 مرفوع کلام نفسی و کلام لفظی به شامل مطلقاً آیات را جاع اولدغه با خود
 سالف الذکر بعضی **شراک** ذاهب اولد یعنی اوزره بیت متقدمه مذکور
 و معنی ووصفی بیننده اولوب مطلقاً آیات مراد اولان آیات را جاع اولد
 اشبو بینده اولان آیات اید وخی مطلقاً آیات مراد اولدغه مصرع اولد
 اولان محدثه قولى کذلک مصرع ثانیه اولان قدیمه و صفة القدیم قولى
 صحیح اولور **شراک** و لفظ الایات ینتظمهما جمیعاً و یدیکى اوزره
 لفظ قرآن کلام نفسی و کلام لفظی به شامل اولدغه کلام نفسی اولد
 جهندن بوبیتیک مصرع اولنده مذکور اولان قدیمه صفة الموصوف
 بالقدم ایه توصیف صحیح اولور کذلک نظم کریم ایه بعبیر ابد کلرنا
 کلام لفظی اولد یعنی جهندن مصرع ثانیه مذکور اولان محدثه قولى
 ایه توصیف وخی صحیح اولور **نه کیم شراح مصنفک** قرآن کریمک
 جهت قدیم و جهت حد وثنی بیان ضمننده تقریر ایدر کما قال يجوز
 ان يكون للشيء جهتان احدهما يقتضى الحدوث و ثانیها يقتضى
 لقدم و هوناً کذلک فان لا بات القرآن جهة هی الالفاظ و الحروف
 الی حواصوات قد عبر بها عن المعانی و هی حادثة بلا شبهة و جهت
 هی المعانی القدیمه من حیث انها صفة قدیمه له تعالى و لفظ الایات
 ینتظمها جمیعاً **شراح شیخ زاده** سابق الذکر متبداً و هی تقدیر ندر
 عدول ایدوب بعض معجزاته عبارتتبی تقدیر اتمشدر و واقعده

کلام قدیم و قرآن کریم وخی بعض معجزات اولدغه اشبو بینده مذکور
 اولان آیات قولى ایه بالاحر تقریر ایدر کیم معنای مطلوب اوزره کلام
 قدیم مراد اولمن صحیح اولور پس بالاحر مذکور آیات کلمه سند تقریر اولد
 ایکی احتمال ایه تفصیل حاجت قالماز قرآن کریم کلام نفسی و کلام لفظی
 اولد یعنی معنایه محتاج اولدغه آئیده ذکر اولور **قوله** حق کلمه سی اسماً
 المعیة و ندر ایانک مضاف الیهیدره اضافتی بمعنی من دره تقدیری
 بعضی آیات من اسد دریا خود بعض معجزاته آیات من اسد و یکدره
 بعضی **شراح** حق کلمه سی صفة مشببه در ثابت معنایه در من حق الشی
 یحق بالکسر حقا اذا ثبت و بیش حق باطل مقابل اولدغه قرآن کریمک
 حق اولد یعنی ظاهر در من الرحمن جابر مجرور محذوف کائن کلمه متعلق
 محله مرفوع ایانک صفتیدر **شراح شیخ زاده** فان الوارد الینا من الرحمن
 هو النظم المنزل منجاً علی حسب المصالح و بیش رحمن اسماً المعیة و ندر
 رحمن الدنیا و رحیم الاخرة ایه علماً معنایه و یررله تاظم علیه الرحمة
 بو تعبیر و لیدر ایه **قوله** تعالى و ما یا نهم من ذکر من الرحمن محدث ایه
 اقتباس معنایه اشارت ایدر محدثه رفعله کذلک ایانک صفتیدر
 علم کلامه الحدوث ما یسبقة العدم و القدیم ما لا یسبقة العدم ایه
 تعریف ایدر **بعض** الحدوث وجود الشی بعد ان لم یکن و قدیم الشی
 خلاف الحدوث و بیشدر بعض **شراح** بو مقامده مضاف ایه تقدیر
 ایدوب محدثه نزولنا و بیش آیات کلمه سی حادثة ابد توصیف جاز
 اولماز ظن الیش لکن آیات ایه مراد علماً کلام لفظی بعبیر ایدر کلام
 قرآن کریم اولدغه حدوث ایه توصیف ن علماً کلام علیه الرحمة اصلاً
 تحاشی انیمشدر لکن بو محکم فیم و تحقیقی کلام الهی کرکی کبی مه
 امکان بیان و تعریف و کلام نفسی اولد یعنی حالتی شرح و بیان محتاج

و متوقف اولمعه بود جمله تفصیل اولند **فی علوم** اوله که قرآن و کلام
است لفظ مشترک در کلام لفظی به و کلام نفسی به اطلاق اولنور و دیگر
کلام لفظی حروف و اصوات و مؤلف اشبو مشاعده و مقرو و اول
الفاظ و آینه در که نظم شریف ایه تعبیر ایدر له بوالفاظ و الاله در مدلول
اولان معنای قدیمه کلام نفسی ویر له اشبو کلام نفسی ذات حقله قائم
مبدأ و بسیط در سائریدی عدد و صفات حقیقیه ذاتیه کبی قدیم در
اکا حادث در دین کافر اولوره اما کلام لفظیه حادث و یکده علمای کربن
توقف اتیم شده کلام لفظی به کلام اسم اطلاق ایدر کلامی مخترع برای
اولد یغند در یو خسه کلام نفسی کبی صفة حق اولمعه **ناظم علیه** ایه
حدوث ایه توضیفدن احتراز ایتدی بلکه کلام لفظینک حدوثی
موافقت و مقاصد و تصریح اولنشد **قال السعد** رحمه الله فی المقاصد
لا نزاع فی اطلاق اسم القرآن و کلام اسم بطریق الاشتراک او المجاز
المشهور کثيرة الحقایق علی هذا المؤلف الحادث وهو المتعارف
عند العامة والقراء والاصولین والفقهاء والیه ترجع الخواص النبی
من صفات الحروف وسماته وذلک مثل کونه منزلاً علی النبی علیه السلام
بشهادة النص بقوله **قال** انا ازلنه فرائعاً عربياً ولا خفا فی انتفاع
نزول المعنی القديم القائم بذات الله تعالی بخلاف اللفظ **کذلک** شرح
موافقت خلاصه مقام بود جمله دره المعنی القديم قائم بذاته تعالی
و یسمع باللفظ والنظم الدال علیه و یحفظ بالنظم المخیل و یتنبش
وصور الاشکال بوضوعه للحروف الدالة علیه لیس حال فی المصاحف
ولا فی القلوب والاسنه و اذان و تحقیقه انه یکون للشیء وجود فی الاعیان
و وجود فی الازهان و وجود فی العبارة و وجود فی الکتابه یعنی کلام الله
مقرو در یک وجود کلام لفظی سببیه تلفظ النور و یکدر

صدورده محفوظ در یک که دال اولان صوت کلام لفظی خانه حافظه
مستقر در یکدر مسمو عدله یعنی که دال اولان صوت کلام لفظی صحنه
واصل اولور معنا کنه در مصاحفه مکتوب در یک که دال اولان حروف
صور اشکال معموده ایه کنا بت اولنشد در هر اوراقه یا زلمش در یکدر
یو خسه کلام نفسی و یک کلامی معنای قدیم قائم بذاته تعالی درانی کتب
و تحریر تصور اولنماز بلکه کنا بت اولان تفصیل اولند یعنی اوزره نظم کریم
کلام لفظی در **کما قال** بعداً به بوند نصکره معلوم اوله که کلام لفظینک
علم و معرفتی اساندر نسته کیم باسبغه الی هونا تحریر اولندی لکن کلام
نفسی بیان و تفصیل محتاج اولمعه نهذ یکب قسم ثانی شرحه
شارح عبده یزدی بود جمله شرح بیان ایدر که انه بجد کل احد فی نفسه
عند ابراده صیغه الامر والنهی والنداء والاخبار معنی لا یتخلف
باختلاف الاوضاع واللغات ثم یعبّر عنه بالالفاظ وهو الکلام اللفظی
و یختلف باختلاف اللغات والاصطلاح وقد یدل علیها بالکتابه
و ذلک المعنی الذی تسمیة الکلام النفسی وهو غیر العلم فان الرجل
قد یخبر عما یرعلم بل یرعلم خلاصه و غیر الارادة فان لسید قد یرعلم العبد
بالفعل ولا یرید ان یفعل العبد ذلک ثم شاع فیما اهل اللسان اطلاق
اسم الکلام علی هذا المعنی كما یقولون فی نفسی کلاما **قال** الا خطل
ان الکلام یعنی الفواد و انما جعل اللسان علی الفواد و لیس فاداً ثبت
ان الباری تعالی منکلم و یتنعم قیام اللفظی به یقین ان یکون کلامه
هو النفسی **قال** علامه فی المقاصد استدلال علی قدم کلام الله تعالی و کونه
نفسیاً لا حتیاً ان من یورد صفة امر او نهی او نداء او اخبار و غیر ذلک
یجد فی نفسه معانی ثم یعبّر عنها بالالفاظ و یقصد المنکلم حصولها
فی نفس السامع لیجری علی موجبها هو الذی تسمیة کلام النفس و حدیث

النفس ثم شاع بين اهل اللسان اطلاق اسم الكلام واسم القول على
 المعنى القام بالنفس انتهى مثلا سن بر مخاطبة بر معاني في اقام مراد اليك
 او معاني اول بر كره خاطر كره ملاحظه وترتيب ايد رس بعده استمر براني
 استر فارسي استر تركي حرفتي لغت ايله اولوز سه بحسب الوضع اول معاني
 وال اولان الفاظي تكلم ايد رسك ايشته خاطر كره كي اول مدلول اولان
 معنى كلام تفسير و يك مراد در فحول علماء متأخرين **حضرت يك**
 عليه الرحمة جناب كبرياك صفات فائيه سني قصيده ثونيه سنه نظم
 حتى سمع بصير عالم شائذ ذو قدرة وكلام غير الحان
 بيتي ايله تعداد ايلد كره كلام صفتني دخی معاندا ايدوب حق
 تعالى نك صفة كلام ايله اتصافني ذكر ايدوب فاضل م راليه
 حقيقت كلام اللهي ظاهر كركي بياني لازم امكن علماء اهل سنتك
 حقيقت كلام اسد ويد كلرمي كلام تفسير و بيانته كلك كره
بيت كلامنا صفة نفسية فيها نمتاز عن اخرس وعجم حيوان
 نظمي ايله اول كلام نفسي في الجحش الشانه نبتك بيان ايدوب مقصود اصلي
 اولان جناب حقه نبتك كلام نفسي في تعريف و بيان دن استسكان
 و تغافل ايدمي مقصود مي جناب حقه نبتك كلام نفسي في تعريف
 و بيانده عجز مقرر و بر وجهله قدرت اولد يغنه اشارت در رحمة الله
كافي نشر الطالع والا طناب في ذلك امي في الكلام كما اطنب فيه المناظر
 قليل الحد و دمي فان كنه ذاته و صفاته محجوب عن نظر العقول قوله قديمه
 اول بيت و اولان اياك صفتي **قوله** صفة كذلك اية صفت واقع
 اولمدر الموصوف لفظا مجرور صفت كلمه سنك مضاف اليه
بالقدم جار مجرور اسم مفعول اولان موصوف كلمه سنه متعلقه
 الموصوف بالقدم ايله مراد جناب كبرياك در صفة الموصوف بالقدم و يك

اول ايات قديم ايله موصوف جناب حقك صفتي و يك در بوعبار
 ايله **ناظم عليه الرحمة** اياك قديم اولد يغنه تنبيه بكه دليل ايراد تبيين
 زيرا قد يك صفتي دخی البتة قديم اولور ذات قديمه صفت حد
 طاري اولماز **شارح مستفك** و قد نية على جهة القدم بقوله صفة
 الموصوف بالقدم يري ان اتصافنا بصفة القدم اتصافنا باعتبار
 اتصافنا بصفة لذات موصوفة بالقدم و صفة القديم يتبع ان يكون
 حاوثة و يمشي محصول معاني عبارت بيت بسا بقده ذكرى سبقت
 ايدن اول ايات يعني مطلقا قران كريم ايات حقه يعني ايات
 المصير يا خود حقه يعني شايته بطلان و استتبا حدن معاد
 ايله ايات كه طرف رحماندند اوليه ايات كه محددر يعني كلام لفظي
 اولد يعني جهندن محددر اوليه ايات كه كلام نفسي اولد يعني جهندن
 قد يدور اوليه ايات كه صفة قدم ايله مستفك صفتي به يعني صفت
 ذاتية قديمه ايله موصوف اولان جناب كبرياك صفتي و يك
 اولور مال بيت مداح و وصف قران كريم و في البيت من البدع
 الطباق بين محدثة و قديمة و جناس الاشتقاق بين الموصوف و قديمه و القدم

تتميم

نظيره خيرات اولوب اولد بركان السن مصانع خطباء و جوه اهل بدن
 جميع معجزه نك اعظمي و نور حسن ايات حق من الرحمن محدثة

قديمه صفة الموصوف بالقدم

لم تقترن **ستفعلن** بزما **فعلن** و هي تخ **مستفعلن** برنا **فعلن**
 عن المعامل **مفاعيلن** و عن **فعلن** عا و عن **مستفعلن** ارم **فعلن**
 لم تقترن بزما و هي تخبرنا عن المعاد و عن عا و عن ارم
 لم تقترن اقتراندند فعل مضارع لم ايله مخبر و در مفارقت واجتماع

معنا سکه در تختنده فاعل ضمیری بیت سابقه کی ایاته راجع در جمله سی
ایاتک صفتیده بزمان با حرف جر در زمان ظروف زمان میهندند
بحسب العوامل معبر در جار مع المجرور لم تقترن کلمه سکه متعلقه
زمان عند العرب وقتک قلیل و کثیر نه اطلاق اول نور و میشلر کن
حقیقت زمان اسرع جمیع حرکات اولان فلک اعظمک حرکه سکه
مقداریدر که مثلا فلک تا سکه بر نقطه مفروضه دن بذا ایله اون
بش درجه حرکه سکه بر ساعت او نور درجه حرکه سکه ایکی ساعت در که
حرکه سکه بر مقداری زمان در کذلک او جیوز الشمس دفعه شرق دن
عزبه تمام حرکه سکه بر سکه تقدیر و اعتبار اینمشلر در سکن سکه
بر قرن اطلاق ایدر کذلک اول سکن سکه نک رجائه دخی قرن
اطلاقی کثیر در زمان بچشده کلام فتی جو فذره بو مقامی فحده بوقدر
کافیدر اقتران بو محله اختصاص معنا سکه در صاحب **در زمان مضینه**
قاضی عضد دن نقل ایدر که اقتران الشی بزمان هو اختصاصه
بالزمان وعدم اقتران الایات بالزمان هو عدم اختصاصها بالزمان
غیر حاصل سائر الکتب السابقة **وقال شیخ** زاده لم تقترن ای لم یخص
ولم تتوقت بزمان دون زمان و اهل زمان کسائر الکتب فانها کات
تتوقت بزمان و یقوم علی وفن الانبیاء و اما بنیتا صلی الله علیه وسلم
فهو مبعوث الی الناس كافة ولا نبی بعده فیکون کتابه الی الناس كافة
ولا کتاب بعده فیکون قوله **وامت** بعد هذا البيت بیاناً له و الا فکل
حادث مقترن بزمان و التقديم مع کل زمان یعنی بیت سابقه حرکه
تفصیل اولد یعنی اوزره اشبهو بنیته کند و دن کلام لفظی مراد اولان
ایات که اشبهوا متلو مراد اولان قرآن کریم و نظم شریف بزمانه مختص
و مخصوص اولدی یعنی زمان معین ایله توقیت اولندی سائر کتب

المحنة کبی مثلا تورات شریف و احکامی زمان موسی علیه السلام تخصیص
اولمشلر که حضرت عیسی علیه السلام بعث اولند قدح احکام توراتیه شیخ
اولدی اگر زمان امة موسی به مخصوص اولمیش اول زمان ایله مقید
اولمیش ایدی شیخ اولنما زایدی اما اول زمان ایله مقید اولد یعنی ایچون
قابل شیخ اولدی کذلک انجیل شریفک احکامی دخی زمان امة عیسی به
مخصوص و اول زمان ایله مقید اولد یعنی بنا و پیغمبر اخر زمان
سید الانبیاء و لا نبی بعده محمد المصطفی صلی الله علیه وسلم افندیز
بعث اولنده نظم کریم انجیلک و سائر انبیاء سالفه نک احکامی
شیخ ایدر یکدن ما عدا زمان ایله تخصیص و توقیت اولند یعنی بنا
نظم کریم زمان نبوت مخصوص اولمیش الی یوم القیام زمان آتیه نک
جمله سکه نظم کریم احکامی جاری اولوب بر حد و زکایه تخصیص
و توقیت اولندی قوله **و معی و آو** حالیه در حق ضمیر منفصل منبئ محلا
مرفوع مبتدا در ایاته راجع در خبر تا فعل مضارع در اخبار و ندر
جمله سی مبتدا نک خبریدر مبتدا مع خبره جمله سی تقترن فعلک فاعله
حالا در اخبار احداث العلم فی المناط ایله تعریف تیشلر بعض شراح
لم تقترن کلمه سی مقارنت و اجتماع معنا سکه در زمان دن مراد زمان
ماضی و زمان مستقبل در و میشلر بو صورته معنی دیکدر که اول کلام
لفظی مراد اولان قرآن کریم زمان ماضی به و زمان مستقبله مقارن
اولدی حال بوکه معادون و عاود و ایدن بزه خبر و پردی یعنی مع
هذا یوم قیامت مستقبله و عاود و ایدم زمان ماضیه در ایدم یعنی
تخبرنا کلمه سکه حال وقوعه مناسب و احوال کن بالاده استدا
تفصیل ایدر یکم معنی اصل مطلوب اولان معنی اولد یعنی ظاهر و مرئود
عن المعاد و جار مجرور تخبر فعلنه متعلقه معاد مرجع معنا سکه در تقابل

عاد اليه عوداً رجع ويمثل معلوم **اوله** كنه حشر اجساد ومعاد اجسام
عقائد دينية دون ادلوك حتى ايمان وعائنه ونحي امت وباليد
الاخر واقع اوله **رايدي** انكاره كفا ومغله معرفة وتحقيق الزم
اوله يغنه بناءه من ذاتي علم ومعرفة وتحقيق حاصل اوله **ج**
بيان وكلام فحولون نقل اليه تفصيل وثايبه مقالته كنهانه وعاجنه
مبارت اوله **دي شارج** **دره البصينه** اوله استغافني بيان ابركه
والمعاد بفتح الميم مصدر ميمي من العون بمعنى الرجوع واسم مكان
ومعاد الحلق بعد انعدامهم في الاخرة **حشر** لغته مطلقا جمع
اصطلاحه عود ورجوع مخصوصه ويرلره رجوع مخصوص اليه
معنى مراد ايدوب استعمال ابرلر قال **السعد** في شرح المقاصد المعاد
مصدر او مكان وحقيقة العود توجه الشئ الى ما كان عليه والمراد
ههنا هو الرجوع الى الوجود بعد الفناء او رجوع اجزاء البدن الى الاجزاء
بعد التفريق والى الحياة بعد الموت والارواح الى الابدان بعد المفارقة
واما المعاد الروحاني المحض على ما يراه الفلاسفة فمعناه رجوع
الارواح الى ما كانت عليه من التجرد عن علاقة البدن واستعمال
الالات والتبرعات ابتليت به من الظلمات قال **السعد** اتفق المحققون
من الفلاسفة والملايكة على حقيقة المعاد واختلف في كيفية
فذهب الجمهور من المسلمين الى انه جسماني فقط لان الروح عندهم
جسم سارق البدن سرايان النار في الفحم والماء في الورد وذهب
الفلاسفة الى انه روحاني فقط وبعض كبار العلماء والصوفية الى انه
بهما في بيان الحشر الجسماني فقط معلوم اوله كنه ذكر اوله ان فذهب
جمهور اوله ان اشبه حشر اجساد واهي قول وارلر قول اول اجزاء
معدوميه بعينه اعاده اليه وريدير قول ثا في اجزاء متفرقة في جعله

ويدير تفصيل قول اول هو الموقوف على صحة اعاده المعدوم دون
التي في **ك** قال في نشر الطوالع المعاد الجسماني يتوقف على اعاده المعدوم
عند من يقول باعدام الاجسام دون من يقول فناها عبارة عن
اجزائها يعني روح بدنه من موته بعد المفارقة اجزاء بدن كلياً معدوم
اوله قد نضكه خلق ازل جلت قدرته اجزاء بدني يكيد خلق ابركه
ارواح ارجاع اتمكله ارواحك ابدانه اشبور جو عنه معاد جسماني
وحشر اجساد ويرلر قال **شيخ زاوه** في حاشية البيضاوي اختلقوا
في كيفية الاعادة فمنهم من قال ان الله تعالى يعدم الاجسام بالكلية
ثم الله يعيده بعينها مرة اخرى وهو الاعادة تدل عليه **قوله تعالى**
كما بدأنا اول خلق نفيد لانه تعالى شبة الاعادة بالابتداء ولما كان
الابتداء ليس عبارة عن تركيب الاجزاء المتفرقة بل عن الابدان بعد العدم
وجب ان يكون الاعادة كذلك قال في نشر الطوالع ثبوت المعاد الجسماني
قول اكثر المتكلمين القادحين للنفس الناطقة اي النفس المدركة بدنه
البدن ولا يبعد ان يكون من هؤلاء من يقول بعذاب القبر وخال
الروح الجسم لا الروح فقط **تفصيل قول ثا** في كمال المعاد الجسماني
يتوقف على اعاده المعدوم عند من يقول باعدام الاجسام دون
من يقول فناها عبارة عن تفريق اجزائها واختلاط بعضها ببعض
كما دل عليه قصة ابراهيم عليه السلام في احيا الطير ومن ذهب الى اشتغال
اعادة المعدوم قال **ان الله تعالى يفرق اجزاء ابدانهم الاصلية** ثم يوزع
بينها ويخلق فيها الحيات قال في شرح المقاصد قال امام الحرمين ان الظاهر
عندنا ان الارواح اجسام لطيفة مشاكلة للاجسام المحسوسة اجزائاً
تعالى عادته باستمرار حياة الانسان ما استمرت طسكتها المعافاة
فانفت يعقب الموت الحياة ثم الروح يعرج ويرفع في حواصل

طيور الجنة ومن الكفرة الى السجين قال **عبد الله بن زيد** في شرح القسم
 الثاني من شرح المقاصد جزم المسلمون على ثبوت المعاد والجمهور انه
 جسماني فقط لان الروح عند هم جسم سار في البدن سران الثاني **الحكم**
قال شيخنا في البيننا وهي منهم من قال ان الله تعالى يفرق الاجسام
 ولا يعيد بها بالكلية ثم انه يعيد تركيبها فهذا هو المبدأ الذي ذهب
 اول اعاده معدومي الثبات اليه تكلفه محتاج اوله مذهب في
 مرجح رد ويمشله نية كيم نونية صاحبي **حضر بك** عليه الرحمة بيور
بيت بل لا احتياج الى قول بجهة ان يعاد ما عدت في حشر ابدان
شارح نونية مرحوم داود افندي بوجه شرح وتفصيل ايتشكه
 حشر انسان يا خود حيوان اوله كد نصكه اجزاء متفرقة في يوم قيام
 الله عظيم الشان جمع ابدوب وروحاني او خال ابدوب انساني
 ليور لردن قاله رده سي معناني حشر بيور **او** **او** اجزاء متفرقة
 وحكا اختلاف ايتدله جمهور متكلمين حشر اجزاء متفرقة في جمع
 وارواح اعاده اليه اوله رزير ارفاح بدن جيقوب روح الكالين
 اولان مقام عاليلوره ياسا فللوره فنايه كتمز يوم قيامته بدنية
 اعاده اولنوره يعني اجزاء بدن موتمه بالكلية متفرقة اوله قد نصكه
 يوم معاوده بارمي تعالى اول اجزاء متفرقة في جمع ايدوبوكا اعاده
 جسماني ويرلره وبعض متكلمين اعاده معدوم ذاهب اولوب حشر
 اجزاء معدوم في اعاده ابدوب وجميع ابدوب ارواح اعاده اليه
 اولوره يعني اجزاء بدن موتمه بالكلية معدوم اوله قد نصكه يوم معا
 بارمي تعالى اول اجزاء معدوم في كيدن خلق ايدوبوكا وحى معا
 جسماني ويرلره وبعضيدركي قوله هم اعاده روحاني وهم اعاده جسماني
 ويرلر ويمشله بومحله دك معاوك حقيقتي كلام فحولن نقل

وتفصيل

وتفصيل اولنور قال **في شرح العقائد البعث** هو ان يبعث الله تعالى
 الموتي من القبور بان يجمع اجزاءهم الاصلية ويعيد الارواح اليها حق
 لقوله تعالى ثم انكم يوم القيمة تبعثون وقوله تعالى قل يحييها الذي انشا
 اول مرة الى غير ذلك من النصوص الفا طعة بحشر الاجساد وانكره الفلاسفة
 بناء على امتناع اعاده المردوم بعينه وهو مع انه لا دليل لهم عليه يعتد
 به انتهى **قال عبد الله بن زيد** والدليل على جواز المعاد الجسماني هو ان
 الامكان المصحح لاستفادة الوجود ذاتي لا ينفك عنه فيصح ان يوجد
 بعدم الطاري كما صح ان وجد قبله في بيان **الحشر** **رومان** في **قال السعد**
 اة المعاد الروحاني المحض على ما يراه الفلاسفة معناه رجوع الارواح
 على ما كانت عليه من التجرد ثم قال رحمه الله قالت الفلاسفة ان المعاد
 الروحاني فقط لان البدن بعد صورته واعراضه فلا يعاد لان النفس
 جوهر مجرد لا سبيل اليه الفنا فيعود الى عالم المجردات وسعادتها
 وشقاوتها هناك **قال في شرح الطوائع** مذهب الفلاسفة في المعاد
 الروحاني الذي هو عند هم عبارة عن مفارقة النفس عن بدنها وبقاها
 بالعالم العقلي الذي هو عالم المجردات وسعادتها وشقاوتها هناك
 بفضائلها النفسانية وزائلها وهم انكر واحشر الاجساد واشتوا المعاد
 الروحاني وقالوا للنفس بعد مفارقتها عن البدن سعادة وشقاوة
 في العالم النقية عن المصنات الروية فهي بعد المفارقة منهجة ابد
 بعد مفارقة البدن لملا حظة كمالها العلمي وذلك كالمؤمن من المتقين
 عندنا واما العالمة الكاسية المهتبات الروية فهي بعد المفارقة
 متألمة ابد ومن الكفرة الى السجين كما وردت منه الامار في بيان الحشر
 الروحاني والجسماني معلوم اوله كماله امام رازي معاود جسماني ومعاود
 روحاني به ذاهب اوله مشدرك لكن روح نفس ناطقة مجردة وكلدر

بلكه جسم ساري في البدن وموتله بدن بعد المفارقة قنديل عرشه
كيد يوم معادوه بعينه موجودا ولا بد ان قنديل عرشه باخود
اجيات طيور جسدن كلوب ابدانه سرايت اتمكله معاد روحاني
وجسماني ايكيسي تحقق ايدري **شرح** انه ذهب كثير من علماء الاسلام
كالامام الغزالي والراغب والقاضي ابو زيد الى القول بالمعاد والروح
والجسماني جميعا وانها بالان النفس جوهر مجرد يعود الى البدن وهذا
راي كثير من الصوفية والشيعة وبه يقول جمهور النصارى والتائحية
قال الامام الرازي الا ان الفرق بين المسلمين يقولون بحدوث الارواح
وردها الى الابدان لاني هذا العالم بل في الآخرة والتائحية بقدها
وردها اليها في هذا العالم وينكرون الآخرة والكعبة والناظر وقد بلغ
الامام الغزالي في تحقيق الروحاني ووقع في السنة العوام انه ينكر معاد
الاجساد افتراء عليه **خلاصة مقال** معلوم او كذا معادوه قول اول معاد
جسماني فقط قول ثاني معاد روحاني فقط قول ثالث معاد روحاني
مع معاد جسماني او لمغله اشبهوا قول ثلثة تك تفصيلا في اول دن بر
بومحله كلجنة نقل اولمشدر بومحله وحي خلاصة مقال وقال اقول
ثلثة بود وجهه تغرياء ونور معاد لغته شيء بر محلدن جيقوب حرك
ايدوب ينة او محله كلوب رجوعه عود در له بومقاده شينك حال
اولنه رجوعه معاد ويد يرنه كيم سعد العبد معاد توجه الشئ الى ما
عليه ودميشدر ايدى قول اول ابدانك اصابت موتله معدوم اولدقد
صكره باخود اجزاسي متفرق اولدقد نصكره يوم حشرده ابدانك بعينه
حال اولنه توجه ورجوعه وعودنه معاد ويررنه كيم كسقبه تفصيل
سبقت ايدى ابدان اجسادن ولمغله بوجه محر عود ورجوعه
معاد اجسام وحشر اجسام ويد يرنه لكن جمهور علماء بومحله ودميشكره

بالام تفصيل اولد يغي اوزره ارواح ابدانن مفارقت ايد كده قنديل
عرشه كيدوب يوم حشرده ابدان بعينه خلق اولنوب حال اولنه رجوع
وتوجه ايد كده معاد جسماني تحقيق ايدوب ارواح قنديل عرشه
كلوب عود ايدوب ابدانه خلول ودخول ايدريد يرنه ارواحك قنديل
عرشه رجوعه عني علماء اكرام تحقيق اتميشدر **ذكر في شرح المقاصد** قال امام
الحسين ان الاظهر عندنا ان الارواح اجسام لطيفة شاكلة للاجسام
المخسوسة اجزى الله تعالى عاقبة باستمرار حياة الانسان ما استمرت
مسكنتها لها فاذا فارقت يعقب الموت الحياة ثم الروح بعوج به
ويرفع في مواصل طيور الكعبة ومن الكفرة الى السجين كما وردت فيه
الاثار **قول الثاني** معاد اجن معاد روحانيد معاد جسماني بوقدر
ديوانكار فلا سفة تك قوليد **كما قال** استعداد المعاد الروحاني المحض
على ما يراه الفلاسفة معناه رجوع الارواح الى ما كانت عليه من التجرد
ثم قال رحمه الله قالت الفلاسفة ان المعاد روحاني فقط لان البدن
ينعدم بصورته واعراضه فلا يعاد والنفس جوهر مجرد لا سبيل اليه
الفنا فيعود الى عالم المجردات بقطع العلاقات وسعادتها وشقاؤها
هناك بفضائلها وزائلها الكعبسة في حال كونها مقيدة بالابدان
فهم انكروا حشر الاجساد واثبتوا حشر الارواح **قال في نشر الطوائع**
مذهب الفلاسفة في المعاد الروحاني الذي هو عندهم عبارة عن مفارقة
النفس عن بدنها وانصافها بالعالم العقلي الذي هو عالم المجردات
وهم انكروا حشر الاجساد واثبتوا المعاد الروحاني وقالوا للنفس
بعد مفارقة البدن سعادة وشقاوة **قول ثالث** معاد جسماني به
وهم معاد روحاني به ذاهب اولان علماء مذهبهم ركه فانكر روح
اشائية تك نفس لطفة مجرد اولد يغي ذاهب ومشدر **رنة كيم**

سجا قلى زاحم ذكرى الى تفصيله وميشد ركه وواقف الفلاسفة في
 ذلك من المسلمين الغزالي والراغب وجميع من الصوفية المكا شفين
 ايدى اندر دير ركه روح انسانية متولد ابدان مفارقت ايلد كده
 ابدان معدوم روز معاد وده حال اولنه بعينه رجوع ايدوب موجود
 اولوب معاد جسماني تحقيق ايلد كده خراب بدن ايله فنا بولموب
 بالي ثفن نفس ناطقة مجرّده اول موجوده بعينه اولان ابدانه عود
 اتمكله معاد روحاني وحي تحقيق اولور دير قال في شرح المقام
 الفاعلون بالمعاد الروحاني والجسماني معاً هم الذين يقولون بنفوس
 الناطقة مجرّدة باقية لا تفنى بحراب البدن ثم قال ذهب كثير من العلماء
 الاسلام الى القول بالمعاد الروحاني والجسماني ذهاباً الى ان النفس حرة
 مجرد بعود الى البدن معلوم اولد كده متولد بدن نفس ناطقة مفارقت
 ايلد كده مجرّدة عودت ايدوب معاد نفسى تصرّح ايلين فلا سفار
 اما معاد روحاني ومعاد جسماني به ذاهب اولان محققون نفسك عالم
 مجرّدة عودتنى تصرّح اتمكله بنا سجا قلى زاحم مرحوم نشر طوافد
 لعل المعاد الروحاني عندهم اى عند كثير من المحققين كالغزالي والراغب
 والصوفية تنعيم النفس وتقدّمها بعد الموت قبل الحشر بدون تعلّقها
 بالجسد كالميله نفس ناطقة تك بعد المفارقة عن البدن معادني
 بيان ايلد اتمام تحقيق مقام الميشد ركه كذا مرحوم سجا قلى زاده بحث
 نفوسه انسانيه اولان نفس ناطقة في فلاسفة ومتكلمين ذاهب
 اولد قلى وزره بود جمله تقرير ايد ركه ان النفوس الانسانية المجرّدة
 اى ليست مادية جسمانية جالّة في المادة بل هي لامكانية لا يقبل
 اشارة حسية وانما تعلّقها بالبدن تعلّق التدبير والتصرف من غير
 ان يكون داخلية بالجزئية او الحلول هذا مذهب الفلاسفة وواقفهم

على ذلك من المسلمين الغزالي والراغب وجميع من الصوفية المكا شفين
 وخالفهم فيه الجمهور بناء على نفى المجردات على الاطلاق عقولاً كانت
 او نفوساً ويو تصرّح ايد ركه كذا مقاصد وده بعد العلم ومن اراد
 الفلاسفة وبعض المتكلمين انها جبر مجرّدة منصرف في البدن وميشد
 بولموب مؤيد كبار مشايخ نقشبنديه دن مشهور نجه كراماتى منقول
 عصر سلطان محمود وده دار السعادة اغاسى اولوب كبير اغا ويكلمه معروف
 بشير اغا تك معتقدى وشيخى توقاوى ايدان افندى قدس سره خضر نيك
 اثر جليله سى اولد نرساله سنده يازميشد ركه اعلم ان طريق القلبى
 والذكر المراد به لا اله الا الله والقلب على نوعين المجازى والحقيقى القلب
 المجازى فهو قطعة لحم صنوبرى معلق في جنب الايسر من الصدر
 واما القلب الحقيقى هي النفس الناطقة وهي الروح الالهى الذى اخبر عنه
 الحق في القرآن بقوله تعالى وابدعهم بروح منه فهو جوهر نوراى من
 جواهر اللطيفة القدسية ليس له لون ولا صورة ولا كمية ولا كيفية ولا
 في نفسه الا من حيث المتعلق به جعله الله تعالى مرآة لذاته وتجلي عليه
 بكمالته الذاتية كلها كما اخبر عن ذلك جيبه محمد صلى الله عليه وسلم
 ما وسعنى ارضى ولا سماى انما وسعنى قلب عبد المؤمن وانما هو متعلق
 في الانسان بقلبه المجازى من غير كيف معلوم لغير الحق سبحانه امام
 زنى عليه السلام معاد روحاني ومعاد جسماني به ذاهب اولميشد ركه
 لكن روح نفس ناطقة مجرّدة وكلد ركه جسم سار في البدن متولد ابدان
 بعد المفارقة فناويل عرشه رجوع ايد ركه يوم معاد وده بعينه موجوده اولد
 ابدانه فناويل عرشه يا خوراجيات طيور جنته نكلوب سران
 اتمكله معاد روحاني ومعاد جسماني بوضوئده ايكبى وحي تحقيق ايد ركه
 اكر سوال اولور من روح انساني نفس ناطقة مجرّدة در قوله قائل اولد

محققین علما و نغالی و راعب و صوفیه مذهبی نه کیم تفریر اولندی
 بو صورتده حدیث سعادت نه نیجه مطابق اولور که ارواح مؤمنین قنادیل
 عرشده اولور لر بولمش بولیه اولدقده روح ذی ماده اولور بحسبانه
 اولوق اقتضا ایدر محققینه کوزه مجر داندن اولدقده قنادیل عرشده
 اولوق نیجه اولور جواب نفس ناطقه دید کله روح انسانی مجر داندن
 اکیمن بدن انسانی نه نیجه اولور سه قنادیل عرشده دخی اولیه اولورده
 یعنی حدیث شریفده قنادیل عرشه رجوع ایدر معنای نفس ناطقه
 مجر ده انسانی نه تک قنادیل عرشه بدن انسانی نه تعلقی کبی اولوق ممکنه
 پس حدیث شریفه نفس ناطقه انسانی اولان روح مجر داندن
 سنانی اولماز دیو خاطر فقیره اخطار کرم باریدر بونه نه صکره معلوم
 اولکه معادده قول رابع حکا دن طبیعون مذهبی در که اندر حشر
 و معادی کلیا انکار ایدر بلکه موجوداتی طبیعیه نسبت ایدر لر بطلان
 فتی ظاهر در خاصن توقف در که جالینوس هله بن بیه عدم حشره
 وار میدر بوق میدر دیوب حشر و نشری انکار تیمش کذلک اقرار
 دخی تیمش توقف ایمش شرح موافقه تفصیل ایدر معاد و انده
 اولان اقسام و اقوالی تعزیم و اظهار را چون کتب مستعدده دن لازم
 اولان مواضعی جمع ایلد اشجوت حیرات بر تفصیل در که بوجبهیت
 و کله مصنفاتده اولمفله اعظم مسائل کلامیه دن اولان معاد و کفر
 و تحقیقنده طالبه شهیل ملاحظه سیده تمام مراد اولندی بحمد الله سبحانه
 قوله و عن معاد عن المعاد اوزرینه و عن ارم عن معاد اوزرینه معطوفند
 حرف جواولان عن کلمه سنی مکرر ذکر ایلدی مع هذا معاد اوزرینه
 ایلد و عن عادی یک اولور حرف جواولان عن کلمه سنی مکرر ذکر ایلکه
 نه حاجت و میشل جواب ویر میشل که بوا مورثه دن هر بری مستفاد

زان کر یک معجزه کامله سی اولد یغنه اشارت ایلر که هر بری مقتیبا دن
 اخبار مقوله سندندر کما قال صاحب الدرة فان اعجاز القرآن کما ذکر القاص
 عیاض فی الشفا من اربعة وجوه الاخبار عن المغیبات کان و لم یکن
 و حسن التالیف مع البلاغة و صورة نظمه العجیب مع اسلوبه الغریب
 المخالف لا سالیب کلام العرب و اخباره عن القرون السالفة و الامم
 الماضية سالف الذکر عادی و ارم کلمه لر علمیة و عجمه و التانیث علندی
 ایلد غیر منصرف دره لکن جود تنوین دخول ضروره وزن ایلر
 معلوم اولکه عادی قوم نوح علیه السلام دن بر قبیله تک اسمیدر جده
 ایلدی اولان عادی اسمی ایلد اول قوم مشهور اولمشدر که بابا لر
 عادی بن عوض بن سام ابن نوح علیه السلام دره عادی یک یوز سنه
 معمر اولوب درت بیک عدد اولور لر کلوب کفر اوزره اخرته انتقا
 ایلمشدر العیاذ بالله شرح بود جمله نقل و تفصیل انیشدر که عادی
 اولاد دن شداد ملک اولدقده جمیع دنیا یه ستولی اولوب ملک ارضه
 غالب و جمله سنی طوق انقیاده او خال ایدوب مالک انظار ارضه
 مالک اولمش حتی دنیا یه بالتمام مالک و حکم فرما اولان انجوت اوج داندر
 اکیسی اهل سلا دن سلیمان علیه السلام و ذوالقرنین و کفار دن
 شداد در و میشلر و انشاء سلطنتنده جنت و صف اولمش مسموعی
 اولدقده اراضی میندن عدن نام بلده تک صحرا سنه جنة مائل اولوق
 اوزره بر بلده عظیمه بنا سنه امر و اهتمام ایمش قیور نیک هر بر نیک
 مابینی بر فو سخ بیک عدد با بی مشتمل سور عظیم ایلد محاط نصر لر لر
 طاق و استواند لر یا قوت و زبر جودن مصنوع و نیجه انهار و حط
 طرف ما جاری یه حاوی لم یخلق مثلها فی البلاد ایه کریمه سی نطقه
 نظیری نایاب تمام او جیور سنه ده بر بلده عظیمه بنا ایدوب اسمی

ارم ششمه المیش مزبور شد و حضرت سلیمان علیه السلام در آن وجوه
 سه مقدم کلمه در طائفة جنبه دخی مالک واجبه زیر حکمت او و لغه
 فتور در بارون بیک عدد و عمود اخراج ایتدروب ارم ذات العاد
 کریمه سی مفاد کج اول بلده نیک انبیه عالی به صرف المیش و تناکه
 عمارة انجاء رسیده اولمش تحتگاه سلطنتدن المالی ملکیتی اید حرکت
 و بلده مزبوره به و خوله بکرمی و رت ساعت مسافه فالده ملک
 الملوک اولان قمار لم یزل حلت عظمته خضر عمری طرف سعادون بر صیحه
 عظیمه احداث و ایصال ایدوب جمله سی هلاک و مصحح اولمش مع
 یا به رم صاندی یقندی شد او را مصر عنک ماصدی اولدیر شارح
 درة المضیة حکایت مرقومه بی بالاح نقل و تحریک و لندنی اوزره التفصیل
 بور وایت اید دخی تفصیل حکایت مزبوره بی ترزیل و تحقیق المیشدر
 کا قال روی عن عبد الله بن قلابه انه خرج فی طلب ابل له فوقع علیها
 وحمل منها ما قدر علیه من المسک و الجواهر و جاء بها الی الیمین ما خبرها
 و باعها فوصل الخبر الی معاویة فاستخفزه فقص علیه فلم یصدقه
 فبعث الی کعب الاخبار فسله فقال هی ارم ذات العاد و سیدها
 رجل من المسلمين فی زمانک احمر اشقر قصیر علی حاجبیه خال یخرج
 فی طلب ابل ثم التفت فابصر ابن قلابه فقال هذا و اسد ذلک الرجل
 فیل یجتمع فی تلك المدينة طائفة من الابدال فی لیل الجمع و الاعیاد
 و فیها صنادیق من حجارة طول کل صندوق عشرة اذرع فیها قبور
 الانبیاء علیهم السلام و احبسا و هم صحیحة الی یومنا هذا و هذه المدينة
 محجوبة عن ابصار العباد و کان سهل بن عبد الله من مشایخ الصوفیة
 یزورها فی کل جمعة و فی البیت من البدیع احتراس فی قوله لم تقرن
 بزمان و انجاس المطرف فی المعاد و عاد و مراعات النظر بین عاد و ارم

و رودی و قشنگ الحن و نظم نور جدا مضی سنی و دخی مستقبلک اولوب کویا
 تام معجزه در کیم اوایه کبری لم تقرن بزمان و هی تخبرنا
 عن المعاد و عن عاد و عن ارم
 و امت لدی مستفعلن نافعنا علن قت کل مع مستفعلن جزة فعلن
 من التبی مفا علن بین اذنا علن جارت ولم مستفعلن ندم فعلن
 و امت لدی نافعنا کل معجزه من النبیین اذ جارت ولم تدم
 و امت و و امت لدی ماضی مؤشدر و و ام من غیر انقطاع استمرار
 وجود و و ام الشی اذا امتد علیه الزمان و یررنا علی تحسده مستتر ضمیر
 ایا به راجع در جمله سی بیت سابقه اولان ایا نیک صفتیه لدی طرف
 سببیه و ندر سکون اوزره مبنی محل منصوب و امت فعلنک ظرفیه
 لدی کلمه سی ایدا ما بعده مضاف استعمال اولنوره بو محله ضمیر جمعه
 مضاف ندر قاعده در که لدی کلمه سی اگر ضمیره مضاف اولور سه الف یایه
 قلب اولنور لدیه و لدیکیم و لدی کبی قال مولانا جامی من الظروف المبنیة
 لدی بالالف المقصورة و لدن بفتح اللام و ضم الدال و سکون النون
 قال الله تعالی من لدن حکیم علیم و لد بفتح اللام و سکون الدال کلها
 بمعنی عند و الفرق انه یقال للمال عند زید فیما یحضر عنده و فی حزینة
 و ان کان غایبا عنه و لا یتقال للمال لدی زید الا فیما یحضر عنده و حکمها
 ان یحکمها علی الاضافة نحو المال لدی زید ففافت قاعطفه سببیه
 نه کیم ماسبقه فلا یرم بالمعاصی مبتدیه فاکلمه سنک قسمی بیان
 اولمشدر که اگر معطوف علیه معطوفه سبب اولور سه و معطوف علیه
 مذکور اولور سه معطوفه داخل اولان فایه تسبیب یرر لایدی بو مقادیر
 دخی ایا نیک و و امی ایات کریمه اولان معجزاتک سائر معجزات انبیاء اوزرینه

فان اولد يفته سبب اولور يعني قرآن كريم كند وده شفا دون نقل
ايده بالاح تعداد اولنان معجزاتي حالا اليوم زما نمزده موجود اولوب
اشبور وامي قرآن كريم سائر معجزاته فان اولد يفته ناظم فقاقت
كلمه سنده اولان فاء سبب ايده اشارت ايدره زيرا سائر معجزاته انما
دوام يوق سائر انبيا وكرامك انجن كند و زمانه ندره واقع اولمش
وكند و زمانه ندره مخصوص اولمش بوزمانه ندره اول معجزه سائر
اثر واثار يوق اما بزم پيغمبر ميمر عليه الصلوة والسلام ك بعض
معجزاتي كه قرآن كريم در **كامل** **بلاغت** و كرك مرضا به شفا اعطاسي
و كرك مغيبات انيه دن صراحة اخباري و كرك كبرار مشايخك
شجرة نعمانه كبي كتب جفر به ده قاعده سي اوزره امام علي رضي الله عنه
حضرت ندرن اخذه مبنی اسرار فن ايده **قوله** تعالى و هم من بعد غلبهم
سيفلبون ايه كريمه سي امثالي كتابه ندره ذكر و اشارات ندره آيات
قرآنيه دن باذن الله استنباط طري قرآن كريم ندرن تا خود معجزه ندره
علامه دن وقتا فوقتا استخراج دن خالي اولما معنده اشبور معجزه
مذكوره قرآنيه **ناظرك** دامت لينا و يدكي اوزره عند مزده
دام والي يوم القيام منظور ميمر اولمقدده ورايدى معجزه قرآنيه ك
سائر انبيا به فان اولد يفتك سببي معجزه قرآنيه ك دامي
اولمش اولدى كه بناء فاء سببيه ايده دامت فقاقت و ميشد كه
معجزه قرآنيه ك سائر معجزه انبيا به فابق اولد يفتك سببي
دوام اولد يفته اشارت ايدى لكن بر واهمه كلدى كه آيات
قرآنيه ك مجرد وامي سائر معجزه فان اولمك سبب اولم
ينجون جائز و كل كه سائر معجزات انبياده دخی دوام اولسون
پس بود واهمه لي دفع ايجون اذا جارت ولم تدم عبارتي ناظم كورشد كه

دوام قرآن كريمه مخصوص اولوب سائر معجزه انبياده دوام اولمق
سبب تفوق اولد يفتي اذا جارت ولم تدم ايد بيان ايد فقاقت نقل
ماضى در تفوق ندره فان الرجل اقرانه اى علامه ديزل فاعل ضميري
آيه راجع در جمله سي دامت اوزر ينه معطوف در كل فقاقت فعلك
مفعوليدر معجزه مضاف اليه پير كل كلمه سي نكره به مضاف اولمغه
عموم افراد افاده انيكين جميع افراد معجزه به فابقدر و بك اولور
من النبيين جار مع المجرور در حالة جرئى يا ايده در جار مع المجرور
صاره او كائنه محذوفه متعلق معجزه لفظك صفتيدر اوزر
علتدر جارت فعل ماضى مؤنثدر تحتند فاعل ضمير معجزه كلمه سنده
راجع در جمله سي استينافيه تعليلية در و لم تدم و او عاطفه در لم تدم
فعل مضارع مجزومدر دوام دن شتقددر تحتند فاعل ضمير اول
هي معجزه قوله راجع در جمله سي اذا جارت اوزر ينه معطوفدر
قال **درة المصنبة** فقاقت الفاعل للعطف مع السببيه قوله اذا جارت
كلمه اذ مله لفاقت و هي حرف تعليل لا محل لها من الاعراب والمعنى
ان هذه الايات القرآنيه بقيت عند جماعة المسلمين و دامت
لديهم و فقاقت بدوامها سائر المعجزه من الانبيا لانها لم تدم بخلاف
القران فانها معجزه من معجزاته عليه السلام باقية الى اخر الزمان
خلاصة معنای بيت حسن تاليف و سلاست و بلاغت نظم شرفي اليه
معجزه كبرى كذلک دقايق معاني و مغيبات دن اخباري و خواص معجزه
كثيره سي ايده معجزه عظمى اولان اول آيات قرآنيه اولمكه معجزه كبردر كه
عند ميمزده دام اولدى يعنى نظما و معنا على دوام الى يوم القيام
نظر تفتي و محفظه بصيرت ميمزده دام اولدى و بود وامي سببيه جميع معجزه
سائر انبيا به فابق اولدى زيرا سائر معجزات انبيادون كلدى لكن دام اولدى

خير النعم ما دام مفاد نخبه جمله كنه فابين واعلا واشرفا ولدي ديك اولدوني البيت
من البديع التصدير ورد العجز على الصدر والايجاب والسلب وامت ولم تدم

تخميس

نبيرك كه اولدور و جوهي مكرمان زمانه ندره بولور معجزاتي منزلق
كلام حقا علون بل انزه جهتن دامت لدينا فقاقت كل معجزة
من النبيين از جارت ولم تدم

محكما مفا علن ت فافا علن يبقين من مستفعلن شبه فعلن
لذي شقا فاعلن ت ولا فافا علن يبقين من مستفعلن حكم فعلن
محكات فابقين من شبه لذي شقان ولا يبقين من حكم

بوبيت ايات قرآنيه لك جهة اخرا دن دخی فضائل و شرافتن بيان ايدركه
عالمه نور رحمت و محض خير و برکت اولان احكام شرعية لك ايات قرآنيه
اصلي و ما خذي بلكه عين هدايت و باعث فلاح و سلامت اوسى ايدريج
جليله سيد قوله محكات بيت سابقه اولان ايات حق كلمه سنك
صفتيد يا خود مبتداء مخذونك صفتيد حق محكات نقد يريده در
مبتداع خبره جمله سي اياتك كذلك صفتيد محكات اسم مفعولك
جمع مؤنثيد مفردى محكمه در حالك فتحي و كانك تشديدى ايمه اولو
تحكيمن مشتق اولمغه تحكيم حاكم قلمق و حاكم اتخاذا نيك معناسه اولو
ايدري ديك اولور كه اول ايات قرآنيه حاكم قلمشدر كه بين العباد حكم
و فضل خصام ايدن اندر در قضاة انك كوي مبتغيدركا قال صاحب الدر
و هي من التحكيم بمعنى جعل الشئ حاكما اي جعل الله تعالى هذه الايات حاكمة
بين العباد و حيث يؤخذ منها الاحكام الشرعية و اكر محكات حكمه
اولور سه حكيمه معناسه اولور و يعنى حكمت نظريه و حكمت عمليه لك حكيمى
و ما خذي معناسه اولور كا قال رحمه الله او من الحكمة اي هذه حكيمه ثابته

للاستقام والا و جامع لما فيها من الاسرار و بيان ايدري شارح جلال عليه الرحمة
و ميشكه و من معاني فعل بالتضعيف نسبة الشئ الى صنيع منه نحو جعلته
اي نسبة الى الجعل ايدري بومقامه و دخی حكمته بالتشديد باب تفعيل
اولمغه محكات بالتشديد حكمه نسبت اولان انزه يعنى حكمه مشموله ديك
اولور پس حكمه نسبت اولان انزه حاكمه اولمغه محكات حاكم معناسه اولو
و اكر محكات ديك حكمه نسبت اولان انزه ديك مراد اولور سه محكات ديك
حكيمه ديك اولور شارح شيخ زاده بكونه تفصيل ايدركه و المحكات
يحتل اربعة معان احد ها ان يكون من الحكم اي جعلت حاكمة باعتبار ان
الاحكام تؤخذ منها و الثاني من الحكمة اي جعلت حكمه لاشتمالها على الحكمة
كافي قوله تعالى و القرآن الحكيم و الذكر الحكيم و الثالث من الاحكام اي
جعلت محكمه بحيث لا يحتل النسخ و التبدل و الرابع من الحكمة اي جعلت
محفوظات من التحريف قال شارح المصنفك او من الاحكام على روا
تشكين الحما و تخفيف الكاف بمعنى انها جعلت محكمه بحيث لا يحتل
التغيير و التبدل معلوم اولو كه محكات حالك سكوني كانك فخيده اولو
احكام ندر و يدكرينه نظراً بحرابيك زخافا تشيد دخی او كور كاكتي
طبع سليم اصحابه ظاهر در نه كيم بعض شرآع و ميشكه محكات بفتح الحما
و تشديد الكاف من باب التفعيل و هو ليس بسكون الحما و فتح الكاف
المنخفض لان اول كل بيت من ابيات القصيدة مفاعل او مستفعلن
ولان المراد من ايات حق ههنا ليست المحكات التي هي ما يقابل المنشآت
بل المراد من ايات حق جميع الايات القرآنيه لا بعضا فابقين فانيجه
كلن فادر كه بر قاس استثنائيك نتيجه سنه داخل و مشدر ترتيبى
مقدم لما كانت الايات محكات ثاني فابقين الايات من شبه لكن المقدم
حق نتيجه فابقين الايات من شبه يا خود فاه عاطفه در محكات اوزينه

معطوفه زانیه در یقین فعل مضارع مؤنث افعال با بندند
 ابقا و مستقدر تحتند فاعل ضمیری ایا نه را جعد را بقا و اید و ایا
 معنا سنده در یقین جمله سی ایا نه صفتیه در من شبه شینک ضمیه
 شبه ریب و التباس ایتیک معنا سنده در لکن کاهنی ریب اولان شیده
 استعمال اولور کا قال **المصنفک** و **الشبه** جمع شبهه و هی الامر المشکل
 الملتبس بغيره و میسر در من حرف جر در بو محله زانده در شبه من ایه
 مجرور در لکن حرف جر بر محله متعلق و کله زحروف زانده در و در
 قاعده بود که حرف زانده تک عمدا اعرابه اثری ظاهرا و لوب مذکورا
 بحسب العوازل معرب اولور حروف جارة زانده بر محله متعلق اولماز
 نه کیم بو مقامده ظاهرا شبه مجرور اولد یعنی حاله یقین فعلتک نفی
 نفید نضکره من کلمه سی اکثر یا زانده اولور قال **مولانا جامی** و معنی کون
 الحروف الزانده زانده ان اصل المعنی بد و نهالا یختل لا نهالا فانه لها
 اصلا ولها فواند فی کلام العرب کثا کید المعنی و تر بین اللفظ و استقامة
 وزن الشعر و حسن السجع و غیر ذلک و هی ان وان مخففتان فان کبیر
 المعزة و سکون النون ترا و مع ما النانیة و مع ما المصدرية و مع لما
 وان بفتح المعزة ترا و مع لما و بین و او القسم و مع الکاف و ترا
 یا مع او و مع متی و مع ای و مع این و مع ان کوان ما ترین من الشبه
 احدا و ترا و کلمه لا مع و او العاطفة بعد النفی و مع ان المصدرية
 و قبل اقسام کوالا قسم و من الجار زیادتها فی النفی خلا فالکوفین فانهم
 بجوزون زیادتها فی الموجب ایضا و الباء الجارة ترا و فی الخبر فی الاستفهام
 بهل رالنفی کخو هل زید بقائم و کخو لیس زید براكب و قد ترا و بانها
 کخو کفی باسده شبهه و لام الجارة کذلک یکون زانده زحروف تکم ای
 و ذلکم قوله لذی شفاق لام حرف جر در ذی صاحب معنا سنده در تقدیر

لام ایه مجرور اولوب محذوف کائن کلمه سنده متعلق ظراف مستقدر
 شبه لفظتک صفتیه شفاق کلمه سی صاحبک مضاف الیهیدر لفظ
 کبیر الشین مخالفت و خصوصیت معنا سنده در ولا یبقین و او عاطفه
 لا زانده در تا کید افاده ایدر فاعلی جمع ضمیری ایا نه را جعدر یبقین
 جمله سی مصرع اولده اولان یبقین او زربنه معطوفه زانده را خلد
 ولا یبقین یا، تحتانیة تک نفی و عین معجیه ایه فعل مضارع جمع مؤنث
 طلب معنا سنده اولان بغیه و نذر لا یطلبین و یکدر من حکم ماسبقه
 تفصیلی اولد یعنی او زره من زانده در حکم حاکم و کافک فتحید اولور
 حاکم معنا سنده در حنی فقه شریفه اذا تحاکم الحکمان یعنی یکی شخص
 رضا لایه بر کسنة بی حکم نصب اینه دید کلری بودند در بو تقدیر او زره
 معنا سی و یکدر که آیات کریمه حاکم در حاکم اخر طلب ایتیز یعنی صیل
 حاکم او در حاکم اخر طلب ایتیز یعنی لا یطلبین حاکما اخر یرجع الیه
 فی الامر من الامور فی دفع شبهة بل هی حاکم حاسم فی نفسها و یودرة
 المعنی شرح و بیان ایتیشدر که ای هذه الایات حاکمة فی نفسها
 علی سائر الاحکام من السنة والاجماع والقیاس بل کل واحد منها
 محتاج الیهما ایه تفصیل ایدر **شرح شیخ زاده** ولا یبقین ای لا یطلبین
 حاکما اخر بخلاف الحدیث فانه سند الی الکتاب و کذا الاجماع سند
 الی الکتاب و کذا القیاس سند الی احدهما و میس قال **الحنفی** جعلتین ایت
 الحاکم الحکیم حاکمات بین عباده یتعرفون منهم احکامهم و میسدر
 بعض شراح لا یبقین یعنی و نذر و میس **ایدی** حکم دن مراد حاکم
 اولوب من تمیزیه اولمغله حبث معنا سنده معنی اولد یعنی بنا و یک
 اولور که اول آیات کریمه ظلم ایتیز حاکم اولد یعنی حیثیدن تمام حق و عدل
 او زره در کیمسه به ظلم ایتیز بو تقدیر چه من زانده اولماز کائن محذوفه

متعلق باذن تمیز اولور **یا خود حکم بکسر الحاکم** که اولوب من لایه
 لا یبغین بغیدن مستقدر بغی ظلم را اصل لغته ظلم نقض معنای
 اولمغه دیک اولور که اول ایات حکمی نقض اینمزه زیرا حکم کن عالی
 دکلدر که هر برنده بر حکمت الهیه وارد حکم و مصالحی نقض اینمزه
 احکام شرعیه بهر حال حکم و مصالح کن عالی اولمغه بغنه بیان و اشار
 اولور **یا قال شیخ زاده** ولوقوا بکسر الحاکم بکسر الحاکم بکسر الحاکم ای لم
 ینقض حکما فان الاصل فی النصوص التعلیل فان الاحکام لابد
 ان یشتمل علی حکم والمصالح وان کانت العقول قاصرة عن ادراکها
 قال صاحب الدرة والمعنی هذه الایات حاکمة فاصلة بین الناس فی
 بیان الشبهات والاحکام والحلال والحرام غیر محتاجة الی شیء آخر
 لاستقلالها فی ذاتها فلا یبغی لمخالفت الحق شبهة بعد التامل فیها
 لکونها جامعة علی کل حکم وحکمة وحل وحرمة وعدایة وضلالة
محصول معنای بیت اول ایات حق حاکم دره شقان وخصومت
 اصحابی بیننده شبهاتی ازاله ایدر شبهه فوما زلنا یعنی بین الناس
 مثلاً مدعی و مدع علیه کبی بیننده شقان وخصومت اول صاحب
 شقانده حقله حکم ایدوب شبهه لری یعنی بونده امر حق بودردیوب
 شبهه لری ازاله ایدوب شبهه قومیوب هر کس حکم شرعه راضی
 و ملزم اولور لمخلوقاتک دوام و نظامی اول محکات اید اولور یعنی اول
 حاکم اید دره و اول ایات ایدیه حاکم دره که حاکم اخطاب اینمزه
 یعنی حکم دره مستقدر را عاخر اول قدری بر حکم بودر که حتی حاکم آخره
 محتاج اولوب حاکم اخرایسته یه لطلب ایدیه لردیک نالنده اوله
 و فی البیت من ابدع جناس الشقان مع رد العجز علی الصدر بین محکات
 و حکم والمقابلة بین محکات و شبهه والجناس اللاحق بین یقین و یغین

تخمیس

طرین شرعه و یرو. رهنای حکم من ارادت ایدی بر برهما لک و شهن
 کید روی نفس ضلال خزان روین محکات فایبقین من شبه
 لذی شقان ولا یبغین من حکم
 ما حوربت مستغلق قطال فاعلن لا عادم من مستغلقن حرب فعلن
 اعدی الاعداء فاعلن حاکم من حاکمین مستغلقن سلم فعلن
 ما حوربت قطال عادم من حرب اعدی الاعداء لیها ملقی السلم
 بوبیتک شرعیه شارح مصنفک علیه الرحمة بود جمله ربط و بیاید که
حیث قال اشارة الی مضیئة اخرى من فضائل القرآن یرید انها منصوره
 علی الاعداء مؤیدة من السماء ما تعرض لمعارضتها من شعف بعد اوئها
 الارض بالصلح معها العجزها عن المعارضة قوله ما حوربت ما تا فیه در
 حوربت فعل با صنی مجهولدر که مغلومی حارب در محارب مقابله کبیر
 معارضه معنایست در تحتند قائم مقام فاعلی ضمیری آیه راجع در جمله
 ایاک صفتیدر قط بفتح القاف و سکون الطاء تشدید اولور سها
 افعال کن اولوب مبنی محلا مرفوع مبتد اولور فاعلی تحتند ضمیر مستتر
 انت محلا مرفوع ساد مساد الخبر فاعلیدر قط کلمه سنک جمله سی جمله
 اسمیه و علی قول جمله فعلیه محلی یون جمله سی ابتدائی استه عن غیره
 و یکدره یعنی یجن بودر غیر یی بودر دیک اولور دیو اولمده استاد
 علیه الرحمة دن قط کلمه سنک اعرابی بود جمله ضبط اولمشیده و اگر
 قط کلمه سی بفتح القاف و تشدید طاء مضمومه اید اولور سه ظروف بنیه
 اولوب محلا منصوب حوربت کلمه سنک مفعول فیهی اولور بود محله
 مختار اولان ظرف اولمقدر زیرا تشدید طاء اید اولما زسه و زنی رکبک
 اولور قال مولانا جامی و من الظروف المبنیة قط مفتوح القاف و مضموم

الطاء المستدرة وجاء قط ساكنة الطاء مثل قط الذي هو اسم فعل قال
في المتوسيط ومن الظروف المبنيّة قط مفتوح القاف ومضموم الطاء
المستدرة للزمان الماضي المنفي نحو ما رأيت قط وبني لتضمنه معنى في نحو
ما رأيت في الزمان الماضي أيدي بومحله ما حوربت قط ديك اول اياته
زمان ماضى نك جيبى سنده قطعا مقابله ومعارضته ولندي ديك اولو
الاعاد والاحرف استنادا وعودا وعودا فعل ماضى در عود ورجوع معناه
من حرب جار مجرور عاد وكله سنة متعلق قدر وان قوليه حرب حانك
ورائك فتحيه زياده عفتيناك اولون ديش بومقاده زايام غضبك
لزوم عادى ايله لازمي اولان مطلقا جنگ ومقابله ومعارضه معناه
وبعض شراح بفتح الراء والباء المهملتين حرب نك جمعيد ر حرب جنگ
معنا سنة در ديش اعدى بعض شراح عدوك جمعيد ر عادى جمع
الجمع در ديش درة صاحبى وان كان صحيحا من حيث اللغة الا انه متا
للبالغة التي في اسم التفضيل وبعيد من الظاهر المتبادر فيوب اسم
تفضيل اولد يعني ترجيح ايمشدر ايدى اعرابى اعدى اسم تفضيل در عاد
تغلك فاعليدر تقدير مرفوع در عاد جمله سى مع فاعله استنادا وشتنى
منه محذوف حال من الاحوال دركه اعم احوال دن استنادا وشتنى
مفعلة ما سبقه ما ساني الدهر ضيما واستجرت به بيتنده تفضيل
اولمستدرة تقديرى ما حوربت قط حالا من الاحوال الاعاد تقديرية
بويله اعم احوال دن استنادا وراوا اعدانك عجز ايله صلح اولمستدرة
بيان در زيرا استنادا متصلة در شتى اولان اعدانك مصالحة به
رجو على اول شتى منه اولان حال من الاحواله اولمستدرة كوايا معارضة
وصلح مسارعلى بر حاله اولمش كبير معناسى حاصل اولمستدرة انقيا
ومصالحه به سرعة رجوع على بيان اولور شراح شيخ زاده ديش وشتنى

منه محذوف اى حال من الاحوال الا في حال عودا عادى مستشما والمرا
سرعة الانهزام كانه مقارن درة المضية ديشدر قوله الاعاد استنادا
مفعلة والمشتنى منصوب المحل على الحال من ضمير حوربت بتقدير قد
اى ما حوربت تلك الايات في حال من الاحوال الا في حال رجوع العدو مستشما
والغرض افادة سرعة الرجوع عن المحاربة الى الانقيا والادعان حتى
كانه مقارن في حال الرجوع للمحاربة ولولا هذا الاعتبار لما صح هذا
الاستشنا فافهم انتهى اعادى اعدانك جمعيد ر مفرودى اولد اعدى
كند وجمعه مضاف اولمستدرة الفضل الا فاضل كبير اضا فنى اضافة
معنوية در اعداوشمن معنا سنة اسم تفصيل در مفضل عليه مضاف
اسم تفصيلك علم ومعرفتى فوائد جليده دن اولمستدرة نقل وتفصيل من باب
كورلدى قال اولانا جامى اسم تفصيل اسم اشتق من فعل اى حدث
لموصوف قائم به فذلك الحدث او وقع عليه بزيادة على غيره ايا يتعلق
بقوله لموصوف يعنى اسم التفصيل غير اوزره بزيادة لك ايله موصوف
ايكون اولان حدثن يعنى فعلن شتى اسم در بونو تريف ايمشدر
ثم قال وصيغة اسم التفصيل الفعل للذكر وفعل للمؤنث ويدخل فيه
وشر لكونها في الاصل خير اشر مخفقا لكثرة الاستعمال وشرطه
ان يبنى من التاني مجرور لا رابعى ولا مزيد فيه فان قصد غيره اى التاني
المجرور بان يراد ان يدل على ان لا حد بزيادة فيه على غيره يوصل اليه
باشدة واكثر مثل زيد هو اشد منه استخارجا والقياس اشتقاقا للفكر
وقد جاء للمفعول على غير القياس نحو اعدوا شغل واعرف لمن اشد
معذورية واشدة مشغولية ومعروفية ويستعمل على احد ثلثة اوجه
وحى استعماله بالاضافة او بمن او باللام فلا بد واحد منها لان وصفه
الشئ على غيره فلا بد منه من ذكر الغير الذي هو المفضل عليه ولا يجوز

الجمع بين اثنين منها فلا يجوز زيد الا بفضل **بين** وهو فلا يجوز فلو عن الكل
لغوات الغرض يجوز بزيادة افضل الا ان يعلم المفضل عليه مثل اسم الكبرياء
ان في مثل ان المضاف محذوف اي اكبر كل شيء **ايدي** بيت مشروحه
اولان اعدى كلمة سي قاعدة مذكوره اوزره حدث اولان عداوتك
اول حدث ايد متصف اولان اعدى شئ قلتم **دره** ومضاف
استعمال اولتم **دره** مضاف اليه مفضل عليه دراضا فتدق مقصود
مضافه اولان اول حدث كنه صفة عداوتك مضاف اليه **اولان**
صفت عداوتك زياوه اولد يعني افاده ايد **دره** اعدى الا عداوى ديك
اعاديد زياوه اعداويك يعني زياوه عداوت ايد بجي ويكر قوله
اليها جار مجرور عداويك كنه متعلق ضمير اية راجع ملقى السلم
ملقى اسم فاعله القاتل والقاتل معناه **دره** تقدير منصوب
عاد فعلتك فاعلي اولان اعداويك سلمه مضافه اضافتي
اضافه لفظية **دره** سلم استسلام وانقيا ومعنا كنه **دره** بمقامه
القاتل سلم صلح كنه **دره** قال الله تعالى والقوا الى الله يومئذ السلم
وارد اولتم **دره** اسبو ملقى السلم حال واقع اولم عاد فعلية تامة اولو
عودون رجع معناه اولور **دره** كما ذكرنا اكر عاد افعال ناقصة
اولوب صار معناه اولور **دره** اعدى كلمة سي صار كنه اسمي اولوب
ملقى السلم خبر اولوب مفعولنه مضافه ودخى اليها كلمة سي جار مجرور
ملقى قولنه متعلق اولور لكن **دره** المضيئه عليه الرحمة ملقى السلم
عبارتي بوجوه لطيف معناه ايد شرح ايد **دره** قال ولكان تجل السلم
جمع السلة كالطلبة بمعنى الرمح المتخذ من شجر السلم اي رجع العدو ملقى
الرمح عن المحاربة والمراد به السلاح مطلقا فان عادة المحاربين في الحرب
ان اراد احدهما الانقيا والاخر لضعفه او للصالح الفنى سلاحه اولان ثم توجه

اليه فيكون كناية عن ترك الخصومة والمعارضة وانظروا ان هذا هو ما انظم
والمعنى ما حوربت تلك الايات القرآنية فقط الا ما والمجارب اليها وانقاد
لها العجزه عن محاربتها ومقاومتها تاركها لعداوتها وخصومتها فان اقل
ما وقع به التحدي هو انقر سورة من القرآن وهي ثلث ايات او ثلث طلب
منه النبي صلى الله عليه وسلم ان يا تو بمثلك فنجروا وطلب منهم عشر سور
فنجروا والاصح انه لم يقع العجز الا عن ثلث ايات واكثر انهم عاجزون
عن اتيان مثل اية واحدة لانه كلام الله تعالى وتقدس وهو امر خارج
عن طوق البشر لما فيه من الاسرار الالهية والحكم الربانية لا يعقد ولا يحصى
شرح خلاصة معناني بوجوه تبخير ايد حيث قال والمعنى انه
ما عورضت تلك الايات بشئ من كلام الفصحى والبغيا ومن عرب العباد
الاربع من المجارية والحرب اعدى الا عداوتها الي تلك الايات وموضنا
عن معارضة هذه المعجزات الظاهرة فلم تيصده واحد ومواقع الخطا
للاتيان بابدائها ومن مهرة البلا لاظهار ما يقرب من الفاظها ومعانيها
محمول معناني **دره** بيت اول ايات حق اوله ايات **دره** اول ايات
معارضة ومخالفت اولتم **دره** المعارضة ومخالفت ايد كنه **دره** اول
حاله اول دشمن جنكيدك رجوع ايدوب سر عتله ملقى السلم اولدي
يعني طالب مصالحة اولوب اظهار عجز ايدوي ويكر **دره** بمعنى عاد كلمة سي
رجع معناه اولوب ملقى السلم حال واقع اولدي يعني تقدير اوزره **دره**
عاد رجع معناه **دره** ملقى السلم مصالحة به طالب اولدي يعني حاله جنكيدك
عود ورجوع ايدوي ديك اولور مقصود كمال سر عتله عدونك
مصالحه به طالب اولدي يعني حاله جنكيدك رجوع ايد كنه بيان **دره** معناني
استثنا ومفرغه وجمال وقومى افاده ايدوي شرح كما سبق واكرعا
كلمه سي صار معناه اولور **دره** معناني محاربة دن ملقى السلم اولدي يعني

مخوזה كالاسد او عقليان نحو العلم مثل الحياة او مختلفان بان يكون
المشبه عقليا والمشبّه به حسيّا او بالعكس نحو المنية كالسبع او نحو السبع
مثل المنية **ايدى** قرآن كريم بلا غنى عنه ذلك معارضنى ردوى معقولا ند
اولان بلا غنى عنك ردوى اولفله اشبه مشبه اولان ردوى معقولا تدن اول
اما شديد الغيرة اولان غيور كحرمة تعرض ايدى جانيك ردوى
حرمدن ردوى محسوسات دن اولان شخص غيور كردوى اولفله اشبه
مشبه به اولان ردوى غيور محسوسات قبيلند ندر قرآن كريم بلا غنى عنك
كندويه اولان معارضنى ردوى مشبه در پس مشبه معقولا تدن مشبه به
محسوسات دن اولد بى فظاها اولور بى مشبه اولان ردوى بلا غنى معقولا
مشبه به اولان ردوى غيور محسوسات دن اولور **قال** **درة** **المضية** مشبه به
بلاغة الايات وعوى المخالف برّد الغيور الجاني عن حرمة كونه اكدوا
بلغ من كل ردوى هذا التسمية المعقول بالمحسوس والغرض منه بيان حال
المشبه ومدحه **والمعنى** ردوت بلاغة الايات القرآنية وفصاحتها وعوى
المعارض المخالف كذا الرجل الغيور على اهله وعياله الجاني الخائن عن اهله
ومحاربه **شراح** حنفى صورة دليله فنى لطيف تفصيل اتمسده
كما قال يعنى قدروت بلا غنى عنها معارضة المعارضين لان المعارض
ان كان ممن له دراية باساليب الكلام ونظمها علم انها بمنزلة من الكثرة
معجز عنها كل متكلم ومنطوق طرز بلاغة نطقه وبياحة الدهور
والاعوام وان كان ممن له دراية ودرك للحكم والاحكام العلمية اعلم ان
ما اشتملت عليه من المعارف اليقينية والحكم الالهية والاحكام الشرعية
الموجبة لحياة العباد ورفاهها واخلاق الملكية ومحاسنها والاخبار
الغيبية والهدايات الربانية وغيرهما لا يحصى من الآثار المنجية فى
الدارين ليس فى وسع احد من الممكنات وانما هو شان من هو **شبه**

باوصاف الكمال منزلة عن الزوال فاطر الارض والسموات **محصول** **عقلا**
عبارت **بيت** اول ايات حق اوليه ايات ذكره انك بلا غنى عنه تنظير
ايدى روم ويوم معارضة ومقابلته ايدى بلغا انك معارضة ومقابلته سنى
ردوى منع ايدى يعنى نظيرنى سويلم ويوميدان معارضة ومقابلته به
خروج ايدى منها بيت رتبة بلا غنى عنه اولان اول معجزة كبر انك مثلى
ايتا ندن عاجز اولفله بلا غنى ايات عظام وعواى معارضنى ردوى منع
ايدى پس هر برى پشت دست عجزى زمين معذرت نهاده ايدى
مصور رينه اعتراف ايدى **نك** كيم كال غيرنى اولان غيور كنه حنة
تعرض ومقصد ايدى جاني واحل مشاوى حرمدن ردوى منع ايدى راوله
ردوى ايدى ويك اوله بوشيه دن مراد غيرنى اولان شخص عيان تعرض
ايدى فى بلا توقفت او آتده ردوى منع ايتم كله تعرض ايدى راوله منع
اولد بى كسى ايات عظامه دعى معارضة ايدى قرآن كريم معجزة
بلا غنى عنها ايتد كلى آتده كند وردن قطع اميد قدرت
ايدى وب على الفور سر عتله مردود اولد قلربى بيا ندر وفى **البيت**
من **البديع** جناس الاشتقاق بين ردوت ورد وحسن التشبيه
تخميس

معارضة ايدى ولجة ترفع بلغا اولندى حقربيه حكم عجز له امضا
در محاكم انصافه كلد يد خصما ردوت بلا غنى عنها وعوى معارضتها
ردوى الغيور يد الجاني عن الحرم

لها معان **علن** ن كونا **علن** ج البحرى **مستفعلن** مدو **فعلن**
وفوق جو **مفا** **علن** مره **فعلن** فى الحسن **وال** **مستفعلن** فتم **فعلن**
لها معان كوج البحرى **مدو** وفوق جو مره فى الحسن **والقيم**
ماظم عليه الرحمة قرآن كريم معجزات نظم شرفنى بعد البيا معجزات معان

ذکر و مدایحه مبادرت اتمشد لکن بعضا مدایح نظمندان دخی خالی
 و کلد در قوله لعلام حرف جر در کائن محذوفه متعلقه بر بیت استبد
 اولان ایاته راجعه در معان تغذیرا مرفوع مستدا در جمله سی ایاتک
 صفتیدر معنی لغته قصد اولان کشیدر لفظک مدلول لفظک
 قصد اولند یغنه بناء معنی دیر لر زیر الفاظک ما وضع له سی صور
 ذهنیه در که وضعی عارف اولان کسبه بر لفظی استماع اید که
 یا نقشی کنایه منظوری اولدقه اول لفظ صور ذهنیه دن تقنی
 صورته وضع اولندی ایسه اول موضوع له اولان صورتی ادرک
 ایدر و بیلور ایدی صورته ذهنیه اول لفظیه قصد اولند یغنه بناء
 اول صورته معنی دیر لر کذلک مدلول دیر لر زیر الفاظک اول صورته
 وضعی عالمه نسبتله اول صورته ذهنیه یه لفظ دلالت اتمکله لفظ
 وال و اول صورته مدلول اولوره کذلک قرآن کریم دخی الفاظ و نظم
 شرعی حقایق و معارف الهیه و فواید و دقائق جلیله و غیره حال بعد
 و لا یحیی معانی یه دلالت ایدر که اول معانی یه مهما امکان فهم براره
 نسبتله اول معانی صور ذهنیه مزون اولد یغنه بناء و در قال شیخ زاده
 و المراد من المعانی المدلولات و المقاصد و الحقایق و ما تضمنه من المعانی
 و الفوائد و یتمشد رکن موج البحر کاف حرف جر در مثل معانیه اولو
 معانیک صفتیدر موج مضان در با خود محذوف کائن کلمه متعلق
 اولوب محذوف مرفوع معان لفظنک صفتیدر بحر مشهور در موج لفظی
 بحر مضاندر موج بحر حبوب ریج ایدر روی در یاده ظهور ایدر
 طالع لر در ماه بحر و ارتفاعات ظهور ایدر حتی سده روز کار اید
 بحر بی کرانده طالع کبی سر در هوا موج بحر حبوب سفابین عظیمه یی
 خننه پاره سی کبی اختوا ایلدی کبی هر بار مشاهده در مانی مدو جار مجرور

کالبحر عبارتند اولان کافه متعلقه در معنای شبهه الایات الموج فی المدو
 و یکدر شارح درة المصنیه فی متعلق الکاف فیکون بیانا الوجه شبه
 کوزید کالاسد فی الشجاعة و یتمشد مدو زیاده معانیه در شیخ زاده
 مدو البحر زیاده ویدی حتی مدو اولانوب زیاده اولمقد جرز حبک
 معناسنده اس تعال اولنور نه کیم مصره قریب بحر سوس وقت
 عداوه زیاده اولوب اولانوب ساحل بحر یی تجاوز ایدر وقت عشیه
 چکلوٹ محل اولنه عودت ایدر بروجه محذوف زیاده اولمنه مدو لر
 چکلوٹ نقصان اولمنه سینه جزو دیر لر ناظم علیه الرحمه معانی و قرآنی
 من جهة العدد کثرته موج بحر شبهه اینجمله زیاده لک وجه شبه
 اولمشد در معنی ما و امکه رباح جنوب ایدر موج بحر لا یعد و لا یحیی
 زیاده و کثیر اولد یغنی کبی معانی قرآن کریم دخی فکر تو غل ایت کبی
 هوای محبت الهیه و شایم فیوضات سبحانیه ایلد الی غیر النهایه
 زیاده اولد یغنی بوسه لطیفه اولان وجه شبهه ایلد ناظم علیه الرحمه
 افاده ایدر نه کیم بحر و رحمه ایدر حاشیه بیضا و ید فاحه شریفه
 تفسیرنده الحمد کلمه سنده حرف تعریف اشعاعی و معانی حمد ک تعدی
 اعتباری ایلد الحمد ک معنای شریفی اوج بیک عددون زیاده
 ارتقا ایلدی مصر حدر ناظر الیه خصوصاً مدو لفظی ایلد مدو کلمه سی
 مشتمل ان لوکان البحر مداد الخ کریمه سنده دخی اشارت اتمشد
 نه کیم کلور رحمه الله و فوق و او عطفه در فوق ظرف مکان مبرور
 کالبحر کلمه سنده اولان کاف اوزر یه معطوف اولمقد معانی لفظنک
 صفتی اولور نقدیری لها معان کاشته فوق جوهره دیک اولور میلر
 لکن حقیقه اعرابی فوق ظرف رفیع اوزره مبنی محل منصوب محذوف
 کانت فعلنک ظرفیدر محذوف کانت جمله سی محذوف مرفوع مصرع اولده

معان كلمة منك صفتي اولان كالبحر اوزر به معطوف نذر بود و مخي معناه
سابق الذكر معان كلمة منك صفتي زيرا معطوف معطوف عليه كمنه
شارح شيخ زاده بود وجهه اعرابه اشارت اتميشد ركنا قال وفوق ظرف
مرفوع المحل البعطف على الكاف امي كانت فوق جوهره فوق كلمة
ضميره مضاف اولان جوهر لفظه مضاف نذر ضمير كره راجع در جوهر
بحر در يادن جيقان عزيز المنال ذي قيمت اشيا نفيس در
ابجو و شجر اغ و سار جواهر در كه ناظم قران كريد معناسي شاييم
ذكر ايله و فيض الهي ايله لا بعد ولا يحصى زياده لكدر بر كه امواج كره
تشبيه ايدوب بر كه و مخي حسن و قيمته جواهر كرك فوقه اولان
اول معانينك ذي قيمت جواهر كره فائق اوله يعني بيان ايد
بومقامه **شارح مصنفك** ديش كريد ناظم ان لايات
القرآنية معان موصوفة بصفتين اوليهما انهما مثل امواج البحر
في الكثرة وعدم التناهي وثانيهما انها فوق جواهر البحر في الحسن
فان قيل كما ان المعاني القرآنية فوق جواهر البحر في الحسن والقيمة
كذلك فوق امواجه في الدد والكثرة فاجبه التشبيه في الاول في الكثرة
وما وجه جعلها في الثاني فوق جواهره في القيمة بل وجه العدول قلنا
لان تشبيه تلك المعاني بالجواهر في الحسن والقيمة ظاهر في المثلية فغني
توهم انها لا تزيد عليها في الحسن والقيمة والعدول في الاول
وان كان هذا التوهم موجودا الا ان فيه رافعا وهو قوله **تعالى** قل لو كان
البحر مداد والكلمات ربي لنفد البحر قبل ان تنفذ كلمات ربي ولو جئنا
بمثله مددا فان الآية صريحة في انها فوق اقطار البحر في الكثرة وهذا
مكتوف لا ستره به يعني ان ظاهر الآية يشعر بالتناهي والمقصود عدم
التناهي وجوابه ان المقصود ان نفاد الكلمات محال قوله في الحسن

معلوم اوله كه فوق كلمة سنده زياده لك معناسي مضمندر زيرا برشي آخر شيك
بتمتده فوفنده در ديك بتمتده اندن زياده ديك معناسي تضمن المعنى
في الحسن لفظي جار مجرور فوق كلمة سنده بود خط ايله متعلقه و **بمشلر**
بعض **شارح** في الحسن متعلق بالظرف و بدى **شارح شيخ زاده** وفي الحسن
متعلق با تضمن لفظ الغون من معنى الزيادة و **بمشلر** حسن جمال و **بمشلر**
تركيد كوزل لك تعبيرا بذكره والقيم كسراف ايله قيمتك جميعه قيمة الشئ
ثمنه و مبلغه و قدره و **بمشلر** القيم حسن اوزر به معطوف والمغنى حسن
و قيمته معاني الايات عظام جواهر كرك فوقه در يعني حسن و قيمته
اندن زياده در ديك اولور قال **صاحب الدرر المضية** عليه الرحمة شبة النظم
القران بالبحر و معانيه بالامواج في الكثرة والعظمة وعدم التناهي والجوهر
في الحسن والقيمة والنفاسة وفي البيت **اشاره الى قوله تعالى** لو كان البحر
مداد الكلمات ربي لنفد البحر قبل ان تنفذ كلمات ربي ولو جئنا بمداد
والى قوله عاية الصلوة والسلام ان للقران ظمرا و بطنا و بطنه بطن الى
سبعة ابطن والى سبعين بطناً **وقوله ان الله تعالى** انزل القران على عشرة
ابطن فكل ما حوله بطن فهو انفع والحسن ان المعاني القران العظمى
غير متناهية بشهادة الآية لانه كلام الله تعالى وصفة من صفاته سبحانه
وتعالى غير متناهية فكذلك القران وهذا امر ورا العقل يظهر لاهل الكشف
في بعض مقاماتهم و مراتبهم **محصل معاني بيت اول ايات قرآنية** تك
معناسي زيا لكدر موج بحر كسيدر يعني موج بحر الى يوم القيام اما فان الآية
ولا يحصى زياده و متكرر اوله يعني كبري ومعاني قرآنية و مخي فكر فضل تفسير
و مطالعة علماء كرين ايله الى يومنا هذا زياده و متكرر اوله يعني بعد
انما بعد و مخي يومنا فيونا نلحق افكار و الهام حق حسن اعتقاد و صلاح
ايله نجه معاني جليلة نار و قيام الى غير النهاية ظهور اندن خالي و كدر خصوصاً

صاحب تصفيه واصل الى الله اولان ذوات كرامه حديث سعادته اول بطون
سبعة بلكه رتبة سبعينه وصول اليه لا يبعد ولا يحصى معاني الكشفيه ظهورى سلكه
مصرع ثاني كذلك اول معاني قرآنيه حسن وقيمته جوهر برك فوقته وانه
زايده در يعنى مصرع اول منظومه موج بگردن لا يبعد ولا يحصى زايده
اولد يعنى كج مصرع ثاني منظومه جواهر بگردن حسن وقيمت و قدر اعتبار
دخى زايده وجوهر برك ما فوقته ورديك اولفله معاني قرآن
كريمي كما مواج بگردن وكيف جواهر دريادن زايده لك ايه مداح جليله
اولور وفي **بيت من البديع** حسن التشبيه والجمع مع التفرق في ذوق جوهره
تخمس

بطون بگردن غوص ابدن بليور عدون رجال كشف وشهود اذن لا بزر سنه
غزيعي بولدي در عرو دولت ابدن لها معان كموج البحر في مدو
وفوق جوهره في الحسن والقيم

فما تقدم مفاعلهن وولا فعلن تخصي عجا مستفعلن يهها فعلن
ولا تشا مفاعلهن م على ال فعلن اكثر بالس مستفعلن سام فعلن
فما تقدم ولا تخصي عجا يهها ولا تشا م على اكثر بالسام
فما تقدم فاشط محذوفه جوابه ما نفى ايجوده رة تعد فعل مضارع مجهول
عدون شتقدر عدد بزر صا يقدر ولا تخصي دخي فعل مضارع مجهول
احصا دن شتقدر احصا جمله جمله صا يقدر بعضيد احصي واحد واحد
صا يقدره دخي استعمال اولور ديمش عجا يهها رة تعد لا يبعد ولا يحصى
كلمه لريتك على سبيل تنازع الفعلين فاعليد بومقاده تنازع فاعله
اولوب بصريون مذهبي وزره عجا ب كلمه سي فعل ثانيا نيك معمولي اولور
فعل اول اولان تعد كلمه سنه اول معموله راجع هو ضميري تقدير اولور
اما كونيون مكس مذكورا وزره فاعبا اولوب عجا ب فعل اولك فاعليه

لا يحصى كلمه سنه تقدير مقدم اولان فاعل مذكوره ضمير تقدير اولور
قال **ما جاني** اذا تنازع الفعلان في اسم ظاهر بعدهما اذا المتوسط بينهما المتقدم
عليهما معمول للفعل الاول قد يكون التنازع في الباعليه مثل ضربني
واكر مني زيد يختار البصريون اعمال الفعل الثاني لقربه مع نحو اعمال
الاول فاضم الفاعل في الفعل الاول على وفق الظاهر افرادا وتثنيه جمعا
وان عملت الاول ضممت الفاعل في الفعل الثاني كما هو مذهب
البصريين **ايدي** مذهب مختار وزره عجا ب فعل ثانيا نيك فاعلي اولوب
فعل اولده عجا ب كلمه سنه راجع هو ضميري فاعل فعل اول اولفله حبه
شرط محذوفه جوابه تقدير ي اذا كانت معانيها كموج البحر في المدو
فما تقدم ولا تخصي عجا يهها ديمش وزره عجا ب عجيبك جمعيه عجيب
عديم النظر شي غريب معنا سنه در شارح **شيخ** زاده العجا ب ما تعجب منه
تعبير الميش عجا يهها ضميري اياته يا خود معان قوله راجع در يد يركه
قرآن كريم نظم ومعنا سنه بنجه معجزات معجبه واسرار عجيبه الهية
اولد بغنه اشارت اولور **قال** **درة المصنعة** وعجا ب الايات غرائبها
الرائقة ولطائفها الفاخرة ونكاتها المكتومة واسرارها المكنونة التي
لا يزال العلماء يطنطون بها من وقت نزولها الى اخر الزمان على قدر علمهم
وادراكهم ولا يعرفونها حق المعرفة الا الله تعالى فان معانيها غير متناهية
واسرارها غير نافذة **قال** **الله تعالى** قل لمن اجتمعت الاشياء الحسن على ان انوار
بمثل هذا القرآن لا ياتون بمثلده ولو كان بعضهم لبعض ظهيرا **شارح**
فاصل مصنفك ديمش كه فان قيل بالمراد بالمعاني والعجا ب قلنا
الوجه ان يراد بالمعاني المدلولات والمقاصد وما يتضمنها من الحقائق
والفوائد على ما كلفه علم اللغة والاعراب وغيرها وبالعجا ب المراد
والخواص والكيفيات التي تتكفل علم البيان على **قال** **شيخ** عبد القاهر

من الخصوصيات التي بها يقع التفاضل وعليها مناط التفاوت والتفاهل
 ولا تشام بضم الفاء الفوقانية وفتح الموحدة اي لا ترك من قولهم سامة
 السامة وهي التي تركت لترعى براسها ويمشدر على الاكثر جار مع المجرور
 تشام فعله متعلق قدر على كلمة سى مع معناسته **در نته كيم** آية كريمه واني المال
 على حبة واردا وشمدر والاكثر ذكر الشئ كثيرا ويمشدر بموقاده اكثر
 ايله مراد قرآن كريمي تكرار قرات ايله اكثر دور يا خود ذاته طويل نظما
 ومعنا كثير ملكه معنا سى غير متناهي اولد يغيدره بالسام باسبيه ورجار
 مجرور كذا لك لا تشام فعله متعلق قدر **شارح دوة المضيه** سام مصدر
 مل ملائمة معناسته اولان سام فعلك مصدر يد سام ستم بالكسر ستم
 بالفتح ساما وسامة كلور ودميش **شارح شيخ زاده** والسام مصدر ستم
 يسهم ساما وسامة اي مل مل ملائمة و ملا لا تولى ايله تاكيد ايد **شارح حفي**
 سام موت معناسته دخي استعمال اولور ودميش حتى عربت احوال ايلنده
 مصيبة الموت اولان سام ملي عين موت اولد يغينه بنا وجه تسمية لمن
 بعيد وكدره بموقاده شرح سامت ملالت معناسته در ودميش
 بو تقدير چه قرآن كريم لغز ملالت ايله اكثر اولنسه ملالت ويرمكه
 ملا لتي سبيله ترك اولنه ديك نالنه اولور **بعض شرح** ان عجائب تلك
 الايات لا تدخل تحت الحصر والاحصاء لكثيرتها فان لها اكثرتها ظهرا وبطنا
 على ما ورد في الحديث وانها لا تترك على كثرة تكرارها وزايدتها بسبب
 السامة ويوتقري ملالت معناسته استعمال اقضا ايد **كن شرح دوة**
المضيه لا تشام قولني لا توصف معناسته اولون اوزره معناستى توير
 واختيارا تيمشدر **كما قال** وقال **جلال الدين المحلى** في شرحه لا تشام اي لا توصف
 وهو مناسب للمقام لكنه ما جاء في اللغة في هذا المعنى كانه اخذ بمعونه المقام
 والمعنى ان عجائب القرآن وغرايبها لا تعد ولا يحصى فلا توصف مع الاكثر

بالسامة والملائة بخلاف سائر الكلام فانه اذكر ذكره او كان كثيرا طويلا
 في نفسه يحصل للاشياء منه الملائة والسامة بخلاف القرآن فانه كلما ذكر مع
 كثره معانيها يحصل منه الشوق والرزق وهو ايضا من عجائب سراره وبما يع
 نكاته الدالة على كمال اعجازه وبلوغته **قال مصنفك** والعادة ان الشئ كلما
 كان اكثر فهو سيم الناس ولا كذا لك القرآن فانه وان كان كثيرا غير متناه
 لكنه لا يسهم ولا يسام ولا يترك من جهة السامة يعني لا يترك الايات القرآنية
 مع تكثرها من جهة ملائمتها اي الملائة منها **محصل معاني بيت شيخ زاده**
 عليه الرحمة بك تحقيقي اوزره بوبيت ولا را بيت منقذ بك نتيجة سى اولوب
 بيت منقذه دليل مثابه سنده اولمقدر حنى فلا تشام كلمة سنده اولان
 فا فاما نتيجة در ودميش تفصيلي بوجهه دركه يعني بيت اول ديك دركه
 قرآن كريم معانيسى زاده كده امواج بحر كيد و حسن و قيمته جوهر
 بحر فوقنده **در پس** بويله اولجه بوكه لازم كلور كه قرآن كريم معاني سنده
 عجائب حالات لا بعد ولا يحصى اوله زيرا محل تعجب ولا معاني قرآنية
 امواج بحر كبي مترايد وغير متناهي و حسن و قيمته جوهر بحر بحر فوقنده
 اولد فده عجائب حالات دخي اول متعجب منه حبيجه واول متعجب منه بك
 قدر حبه كما وكيف زاده اولوب متعجب منه كبي عجائب معاني قرآنية دخي
 فلا بعد ولا يحصى اولون اقضا ايد **يدى** نتيجة بودر شرح فاضل **شيخ**
زاده بك مرادى بوصورت اولون بعيد وكدره بوندن ما عدا الشوبيت
 مشروحه اولان مصرع لاني ديكدر كه اويله معاني عجائب ايله تنصف
 اولان قرآن كريم اكثر ايله ملالت سبيله ترك اولنما زواجا انكشافات
 معنوية و ظهورات بطون معاني قرآنية هر نه قدر كثير ولا بعد ولا يحصى
 اولسنة اشياء غنا كلمه زاده قاله كيه ملالت واستكثار ايله ترك اولنه
 بلكه بويله حقايق ووقايق واسرار الحية دن اقضا ايدن انبساط و صفاء

روحانی و فیوضات نامتناهی نیجه ترک اول نور **ناظم** فلا شام مع
 الاکثار بیوردی تمام کلام حق **بعض** شرح سام کلمه شک موت معنای
 دخی استعمالی تصریح ایلدی بالاحراز ذکر اولمش ایدی **ایدی** بومعنا اوزره
 بیت مشروط حک تقریری بوجیه بر تقصیر بود وجهه انطاف باریدر که **قوله**
 ولا شام کلمه سنده و او حال شان معنای اولوب **بالشام** لفظی موت معنای
 اولدقه دیکدر که حال و شان قرآن کریم اکثری ایلد سوله به ترک اولنماز
 یعنی لایق اولان بود که حیانه اولد قجه قرآن کریم ملازم اولوب حلول
 موت ایلد دخی ترک اولمیه قدرت مساعده ایدرسنه مثلا حیرات جاریه
 بنا، مکتب و وضع اجزاء ایدر پس **تفسیر** شریف اوقافی و ادنی مرتبه
 بر ختم شریف قرآنی وصیت ایلد قرآن کریم در حاله ایرلیوب
 یعنی حیانه اولد قجه قرآن کریم ترک ایتدی یکی کجه **فلا شام** **بالشام**
 ای بالموت یعنی سوله به ترک اولمیه بعد الموت دخی صدقه جاریه
 مذکوره سببید و فخری قیامیوب ینه قرآن کریم ایلد حشر اولون شرفی
 احراز ایدر رسمته ناظم دلالت قصد ایدر نته کیم دعا سلفده اللهم جل
 القرآن انیساً فی قیامیوب **روای البیت** من البیت **البدیع** مراعاة النظر
 بین نعت و تخصی و جناس الاستفان فی شام **بالشام** **نا**

خمس

نسیم جانہ ماثل کلام حی خدا اولور سه کر متاد می ویرا و کلوتقا
 اودر او مانده خوان رحمت مولی فلا نعت و لا تخصی عجایبها
 فلا شام علی الاکثار **بالشام**

قرت بها مستغفلن عین قانا **علن** ریهما فقل مستغفلن ت له فعلن
 لقد ظفر مفا **علن** ت بج فعلن ل اسد فاع مستغفلن تضم فعلن
 قرت بها عین قاریها فقلت له لقد ظفرت بجبل اسد فاع **عظم**

ناظم

ناظم علیه الرحمه قرآن کریم ذاته متعلق اولان مذاج جمیع سنی بعد الذکر
 شرف ساریه منعده به شک دخی مضامینی بیانه سبب قدرت ایدر قرت
 فعل اضی مؤشدر بها قرت فعلنه متعلقدر ضمیر کذلک ایتد راجعدر
 قرت اصل لغته ثبت معنای در لکن فرج و سرور و ابتها جده ثابت
 اولون معنای کنایه عوب استعمال ایدر لشد بر آدمک ولدی تولد
 ایسه یا خود بر مطلوبه نائل اولسه قرت به عینه ویرا **بعض** شرح قرت
 ای تنور فهو قریر یقال قرت به عینه کذا فی المستور و پیش بعض
 استعماله عینک حقیقه منوره اولمینی مراد ایدر قال **الشیخ** قرت قرا
 و قرت به عینه فرج به و ابتج و یقال حصل به قرة العین ای زاد نورها
 قال **الحنفی** قرا العین کنایه عن الفرج و السرور و فی الحدیث انجب ان قرعینک
 ای ان احدهک باحصل لک البهجة و السرور و العین ههنا قد یطلق علی
 حاسة البصر و قد یراد به النفس و هو انجب للمقام **ایدی** بومقاده اگر
 قرت بها عین قاریها عبارتند قرت ایلد سرور و ابتهاج و عین ایلد قاریک
 نفسی و ذاتی مراد اولور سه معنی ذات قاری اول قرآن کریم ایلد سرور و فرج
 و ابتها جده ثابت اولدی دیک اولوب و سرور و ابتهاج حیاته توقف
 ایتکله اثار و مضامین قرآن کریم ایلد قاری حیاته ثابت اولدی دیک اولور
 و اگر قرت تنورت معنای اولوب حقیقه با صره نک منور اولمکنده
 مستعملدر دینور سه قرت بها عین قاریها دیک قرآن کریم نقوش کلام
 لفظیسی ایلد تا لیک عینی منوره اولدی دیک اولور زیرا ابیات سابقه
 ایات صدق من الرحمن الخ بیتند تفصیل اولمشدر که قرآن کلام لفظی به
 دخی اطلاق اولور کما قال **الشیخ** زاده و المناسب الاول ان یراد من العین
 النفس فان الثبات فی الحیاة الحقیقه هو الاستغفار بمقاصد القرآن و المنا
 للثانی ان یراد منه الباصرة **قوله** عین قاریها عین مؤنث سماعید قرت

کلمه تنک فاعلیه جمله سی بیت منفذده اولان ایانک کلمتی صفیه
 عین لغظی قاری کلمه سنه مضافدر قاریک ایانه راجع ضمیره اضافتی
 اسم فاعلک مفعولنه اضافتی قییدند در قاریک اعرابی تقدیر مجرور
 قاری اصلنده قاری ایدی تخفیفاً همزه سی ساکن اولندی همزه ساکن
 فاعلی مکسور همزه یایه قلب اولندی قاری تالی معنایه در فقلت له
 فاعطفه سببیه در قلت فعل ماضی متکلمه قولدن شقده که ده لام
 حرف جر در قلت فعلنه متعلقه ضمیر قاریه یایه راجعه جمله سی قرت
 اوزرینه معطوفه **شارح مصنف** قوله فقلت له یریدان صیوره عینه
 قرینه کان سبباً لهذا القول والا علام به یمیشدر که معطوف علیه محذوف
 اولمیبوب مذکور اولسه و معطوفه سبب اولسه معطوفه داخل اولان
 فاعطفه فاعلیه سبب اولدیغنه شارح ایدر لقد ظفرت لا توطنه **للقصد**
 قسم محذوفه جواب اولان جمله یه داخل اولور قد تحقیق ایچوندر ظفرت
 فعل ماضی مخاطبه فاعلی ضمیر بارز اولان تا در جمله سی جمله شمییه محل مقفوف
 قلت قولنک مفعولیه جواب مشعر تقدیری واسه لقد ظفرت و یکذر
 ظفر مقصوده سهولتله وصولدر غلبه معنایه وخی استعمال اولور
جبل اسد جار مجرور ظفرت کلمه سنه متعلقه لفظه جلاله مضافدر
 جبل ترکیده ایب فارسیده رسندر جبل کلمه سنه استعاره مفرجه وار
 فاعلم قرآن کریم جبله تشبیه ایدی تشبیه به اولان جبل لغظی ذکر ایدر تشبیه
 اولان قرآن کریم مراد ایدی جبلک لفظه جلاله اضافتی قرینه استعاره
 وجه تشبیه کشتی یه مصیبت و مها لکدن تخلص و صون و سلمته ایصال
 یعنی کویا در یایه و و شوب غرق و هلاکه مشرف اولان شخصه یا شمشق
 و اعتصام اتمیه سی ایچون کنار در یادن رمی و ایصال اولان جبل اول شخص
 هلاکدن ساحل سلمته ایصال ایدی کبی قرآن کریم وخی بر جبل المعیدر که

نشئت و تنسک ایدر مها لک و مصائب واریندن سلامت و نجات
 ایدی یه ایصال ایدر دیک معنایه معنیه اولور وجه تشبیه بصورت
 اتمیه مرکب اولور جائز در فاعل عتصم اعتصامه نذر اعتصام یا شمشق
 و تنسک اتمیه اولمغین مستعار منه اولان جبلک ملائمی اولمغله
 فاعل عتصم کلمه سی تر شیخ اولور فاعل عتصم امر حاضر در فاعلی تار خط بدر که
 مخاطب قاریدر فاعل عتصم جمله سی شرط محذوفه جوابدر فاعل شرطیه و تقدیر
 لما ظفرت یه فاعل تنسک تقدیرنده در ویشدر یعنی چونکه اوله جبل سلمته
 نائل واصل اولدک یک یا پیش صقین الدن قویورمه در ویشدر یوشه
 هر حاله هلاک مقرر در دیک فالنده اولور واقعده قرآن کریم تصدیق
 و اخلاص اتمیه تنسک ایدر و با حکامی اتمیه عامل اولدر مها لک دنیویه و خرویه
 امین و سالم اولوب رحمت و شفقت و ضرورت و ملائمت اسو حاکم
 اولور **نکته** حکم لا انتظام المعاش و المعاد و اکمال النفس و وضع اولان
 علم حکمتی عارف و انکله عمل و حرکت ایدن ذوات رحمت حکم کرک معاش
 امرنده و کرک امر معاوده اسو حال اولوب کند و عالمیله لایزاله صفای
 ایدی بولور دید کلری کبی اوله شرعیته تنک اصلی و هر حکم ناخدی اولان
 قرآن عظیم الشانه وخی خلوص قلب اتمیه بعد الایان و القبول صدقته
 تنسک ایدر و با حکامی اتمیه عامل اولدر خلافت شرح حرکت اتمیه رنیا ده
 هر حاله صفا و راحت بولوب آخرته وخی فوز و نجات و سلمت مخصوصا
 مقصود اصلی به و صلت اتمیه دولت و سعادت ایدی یه نائل اولور مقرر
 اولمغین و جوهله قرآن کریم حکمت حقیقیه اولدیغنی بیان اتمیه شرح مقاصد
سعد العلامه و یمیش که قد نسر و الحکمة الشاملة للقسم النظری و القسم العملي
 بانها خروج النفس من القوة الى الفعل في كمالها الممكن علما و عملا الا انه
 لما كثر الخوف و فشا الباطل و الضلال في شان الكمال و في كون الاشياء

كما هي وقيام الامور على ما ينبغي بحيث لا يكا ويهتدى اليها عقل بنفسه لان
 الاقتدار في ذلك بمن ثبت بالمعجزات الباهرة انهم على عدى من الله تعالى
 فكانت الحكمة الحقيقية هي الشرعية لكن لا يجوز الاحكام الفرعية العملية بل قوة
 النفس المعاولا عليها والعمل بها كما ذهب اليه اهل التحقيق من ان الحكمة
 المشار اليها **بقوله تعالى** ومن يؤت الحكمة فقد اوتى خيرا كثيرا هو الفقه وانه
 اسم للعلم والعمل جميعا بوقوع علم عقايد علم فقهه داخل اولين اوزره
 حكمت الهيبة فقه شريف اولوره اما بعض علماء علم عقايد علم فقهه واما
 ابيوب هريري عن سفيان الثوري عن ابي ذر عن ابي ذر عن ابي ذر عن ابي ذر عن ابي ذر
 علم عقايد اولان علم كلامي وحكمة عملية سى مقابلة سنده علم فقهى وضع
 واعتبارا تيسر درم **قال** كما دوت الفلاسفة الحكمة النظرية والعملية
 اعانة للعامة على تحصيل الكمالات دوت علماء الامة علم الكلام وعلم الفقه
 اى علم الشرايع والاحكام فوقع الكلام للذة بازاء الحكمة النظرية للفلسفة
وكذا قال وخصوا العمليات بالفقه والاعتقادات بعلم التوحيد والصفات
 ايدى هو حاله ماخذ كل قرآن كريم او مقولة ناطك بجبل اسد ويكي بومفاله
 بناء اولد ينى ظاهرا ولورنه كيم **شارح حنفى** نقل ايدى عن النبي صلى الله عليه
 وسلم انى تارك فيكم ما ان تمسكتم به لن تضلوا ابدا احداهما اعظم من الآخر
 كتاب اسد جبل ممدود من السماء الى الارض وعترتى اهل بيتى لن يفترقا
 حتى يرد على الحوض فانظروا كيف تخلفوني فيهما **شارح صاحب درة**
المضيه تقرير معنى بيته وميش المعنى قوت بالآيات القرآنية عين
 قاريها وتنورت فقلت له لقد ظفرت بجبل اسد المتين وقوت به
 فاعتصم واستمسك به فانه هو الجبل المنين الذى لا انفصام له فمن تمسك به
 نجى وفاز بالمقصود في الدنيا والاخرة ببركته وكرامته وفي الخبر من قرأ القرآن
 فاحكمه وعمل به ليس والداه تاجا يوم القيمة ضووه احسن من ضووا

الشمس في بيوت الدنيا **محصول** غنى بيت اول آيات اوتيه آيات كريمه ذكره
 الى تلاوت ايدى نك ذاتى سرور وابتهما جده ثابت اوله سى سرور وابتهما
 ايله حيات ابدية ده رانم اولوره يا خود تالينك عين باصره سى اول
 آيات ايله منوره اولدى ابدى بن اكه ديدمكه طولى لك اى قارى تحقيق
 سن جبل الله نائل وواصل اولدك بك بابش وبك طوت حفاكه نجاة
 وسلامت دارين انده درويك نالنده اولور وفي البيت من البديع الجناس
 المضارع في قرب وقاريها والاستغارة في جبل الله مع المجاز والانتباس

خمس

ايدى تلاوتى انكاس قارى خوشبو دوحشم جالى ايدى نور حفته مملو
 لبندى ظاهر واطن انك ايله همه سو قوت بها عين قاريها فقلت له
 لقد ظفرت بجبل الله فاعتصم

ان تملها **مستفعلن** خيفة **فاعلمن** من حرنا **مستفعلن** رظي **فعلن**
 اطفاء **مستفعلن** رظي **فعلن** من دروشت **مستفعلن** شيم **فعلن**
 ان تملها خيفة من حرنا رظي اطفاء حرنا رظي من دروشتا شيم

ناظم عليه الرحمة فضائل قرآنية ون فضيلة اخراي وخی بوميت ايله ايراد
 مراد ايدوب بيور كه ان تملها ان حرف شرط در تلى تلو تلاوت قرات
 معنا سنده در تملها فعل مضارع مخاطب در فعل وفا علة جمله سلك اعراض
 فحلى يوت فعل شرط در اصل سنده تملوا ايدى حرف جازم كلمه كلة واوسا
 اولمشدر حاضيه متصل مبنى محله منصوب تملوا نك مفعول ايدى ضمير
 ايتيه راجع در خيفة خاف فعلنك مصدر يدر خاف بخاف جونا وخيفة
 خوف خشيت معنا سنده در كه تركبده قور منق فارسيده بيم در راعا
 خيفة لفظا منصوب تملوا نك مفعول له سيد **شارح شيخ زاده** تميز
 اولوق مكندر ديش **كما قال** خيفة انا مفعول له ولك ان تجعل تميزا

ان من حيث الخيفة لا من حيث ارادة الوطيفة قال مولانا جامي والقسم الثاني
 من التمييز وهو ما يرفع الابهام عن ذات مقدرة في نسبة في جملة يعني
 نسبتند تمييزا ولور واقعا قرآن کریمي تلاوت خشية اوله ليدبر
 مزار ستانده يا سجنی افندی به اهل مینک قرات ایتدو بکری تیر
 خشية التهيذ ناشی تلاوت اوله من کر کدر لکن بمقادة خيفة مفعول
 اوله من ظاهر دور و مفعول له تک شتم ثانی سند اولور قال مولانا جامي
 المفعول له ما فعل لا جملة ای مقصد تحصيله او بسبب وجوده فعل ای حدث
 مثل ضربته ناديا مثال لما فعل المقصد تحصيله فعل وهو الضرب فان التاريد
 انا يحصل بالضرب ويترتب عليه وقعت عن الحرب جينا مثال لما فعل
 بسبب وجوده فعل وهو القعود فان القعود انا هو وقع بسبب الجبن
 قوله من حر جار مجرور خيفة كلمة متعلقة حرار باروک ضد يدره
 حر لفظي اراه مضافا لفظي وحي لفظي كلمة سند مضاف اوله لفظي
 لفظي اصله خالص تشايشه دير رايدی که فارسيه نف و تاب دير
 بعده مطلقا ناره علم ايشلر شارح شيخ زاده في الكشف لفظي علما للتار
 منقول من اللفظ بمعنى القلب الخالص ويمش بوصورته غير منصرف اولو
 علت منع صرف علمية وثانيث در سفر کي مؤنث سماعه بعض شراح
 لفظي كلمة سي جهنمک طبقة ثانية سنک علميد و يمش بوصورته وحي غير
 منصرف اولور تنوين تخيم و تهويل ايجوندرو ميشلر جهنمک عظم حول
 ومهايشه تنوين اشارت ايجون اوله تنوين ايه قرات مرجع غير منصرف
 تنوين ضرورة اشعاره بخوب اوله يعني مشهور در اطفات فعل ماضی
 مخاطب در اطفادون شتقدرا طفا سيوندرو مکدر اطفات فعل و فاعل
 جملة سي محلي بون جزاء شرط در جملة شرطية كذلك ابيات سابقه و اوله
 کسي ابا تک صفتيد نارا اطفات قولنک مفعوليد لفظي تقدير مجرور

حرک مضاف اليه يد من ورو حار جار مجرور اطفات كلمة سند متعلقه
 ورو بکسر الواو مور و معنا سند و ضمير اياته راجع در وان قوليد ورو وک
 کسر ليه صويه کلمه دير و ميشدر بمقادة ذکر حال ارادة محل اوله اوزر
 حجاز امور و ما معنا سند اولور شيم ورو حانک صفتيد شينک فخي اباک
 کسر ليه صفت مشبهه در شيم ايردو يکدر ما به الحيا اوله لان اباک موردي
 مورث کسب حيا و حقا که محل ارتباح و صفا و اشراح اوله يعني کس
 ناظم قرآن کریم وحي موجب حيا و رحمت و فیض انوار الهي ايله ملو
 و مؤيد مبالغة مور و بار و اوله يقينه اشارت ايدر کا قال شيخ زاده
 ولما كان الورد البارد موضع الانسحاق والراحة والتطهر والتطهير والحياة
 كذلك القرآن موزنا شيئا على طريق الاستعارة التجريدية كاني قولك
 رايت من فلان صديقا يريد اثبات الصداقة لفلان على طريق المبالغة
 فوصفا يريد اثبات كون القرآن موردا على الطريقة المذكورة و ميشدر
 استعارة تجريدية تنک بياني خامنه ده مذکور در شارح درة المصنعة خلاصه
 معنای بوجوه او ايدر که والمعنى اى المخاطب ان مثل تلك الايات
 القرائية خوفا من نار جهنم فانها تطفئها من صاحبها و تبعده منها القوة
 خواصها و كمال نفعا لصاحبها كالدوية النافعة للمريض قال صلى الله
 عليه وسلم اقرأ القرآن فانه ياتي يوم القيمة شفعيا لصاحبه فانه
 قال ابن جريج طبقات النار سبعة اولها جهنم ثم لفظي ثم النجدة ثم السعير
 ثم سفر ثم الحجيم ثم المعاول و ففصات الموحدين يدخلون الطبقة الاولى
 والنصارى يدخلون الثانية واليهود الثالثة والصابئون الرابعة والمجوس
 الخامسة و اهل الشرك السادسة والمنافقون السابعة قال الشيخ في التفسير
 في الدرك الاسفل من النار بمحصل معنای بیت اى مخاطب اگر سن اول ايات
 کریمه بي نار جهنمک حراري خوفند ناشی تلاوت ايدر من استنباه انمکه

نار لفظی اول ایات کمال مبالغه ده اولان مورد بار دندن یعنی بار دی ایله
 اطفایلدک یعنی اطفایدرسک واقعا منبع ماقوله سی اولان نشیمن
 و کشار و رطوبت هوا و برودت و لطالت ایله متصف اولان جای
 مباحیات اذال و قوت حرارتده اطفاء حرارت و دفع اضطراب
 ایلدی کی مسلم و محجب کائناتند **ایده** قرآن کریم دخی بویه اوصاف کمال
 مبالغه ایله متصف مورد بار در پس **نار جهنمی** اطفایدرسن یعنی ایات کریمه
 تلاوت شدن خالی اوله دیک اولور یا خود مورد لفظنک ضمیر ایانه اضافتی
 بچین الماء بتیلندن اولور سه معنی اوصاف مذکوره اوزره مورد بار در کی
 اولان ایات کریمه ایله **نار جهنمی** اطفایدرسن صقین تلاوت شدن
 منفک اوله دیک اوله بعضی نسخه ده مصرع ثانیده اطفات حر لفظی
 واقع اولش شعبه عبارت نظر اب مجله خاطر فقیر بر دقیقه خطور ایدر که
 ناظم اطفای اولمغنی حر جهنمه نسبت ایدوب نفس جهنمه نسبت ایتدی
 یعنی جهنمی اطفایدرسن و میوب حر جهنمی اطفایدرسن دیکدن
 مرادی دیک استر که قرآن کریم تلاوت ایدن کسجه جهنمه دخول کل
 بلکه حرارتی کوره مزقنده قالدی که جهنمه کیروب سوزان اوله زیاده
 جهنم حرارتی مشاعده جهنمه قریب اولمغه توقفت ایتمکله جهنمه
 قریب دخی اولماز دیک اولور بونک حقیقتی شود جهده در که لایزنی
 ایله نفی دلیل مقامنده اولمغه حرارت که جهنمک لازمی در لازمک نفی
 و انتفاکندن البتده ملزومک نفی و انتفاسی لازم کلور **ایده** حرارتک
 نفیندن البتده جهنمک نفی و انتفاسی لازم کلور پس تلاوت قرآن
 کریم تالییدن حرارت جهنمی نفی و دفع ایدر که جهنمی دخی نفی و دفع لازم کلور
 بلکه نار جهنمک ایدن اولمق اولوینده قالور بونک مثالی ضیاء لازمدر
 شمس ملزومدر ضیاءک نفیندن شمسک انتفاسی لازم کلور وید کلری

اهل منطقک بومعنا رده در خصوصاً نار جهنمک حرارتی یوز سنه کک
 مسافه دن احساس و مشاعده اولور وید کلری اوزره قول صحیح اوزره قرآن
 عظیم الشانی تلاوت ایلدن کسجه ایله جهنمک بعدی یوز سنه کک مسافه اولور
 عذاب و دخول قطعاً متصور و کلدر مانده اولمق دخی ممکنه وینه
 بین المطایفه بین الحک و الشیم و النکریم فی نار لفظی و المقایله
 بین الاطفاء و النار و الورد و الکفایه و المجاز و الاستعاره **نار**

تخمیس

خواصتی اولدی مجرب صایلدی محجّه که بولدی بر نیجه مرضا شفا و صحت تن
 اودر اوزر زمان هر بلا ده حتی کسن ان ثلها خفیفة من حر نار لفظی
 اطفاء نار لفظی من و درها الشیم

کانتها ال **ستفعلون** خوض تب **فعلن** یض الوجو **ستفعلون** به فعلن
 من العصا **فعلن** ت وقد **فعلن** جاؤه کال **ستفعلون** جم **فعلن**
 کانتها کوض تبض الوجو به من العصاة وقد جاؤه کال **فعلن**
 کانتها کان حروف مشبّه وندر ضمیر متصل مبنی محله منصوب اسمیه آیه
 راجعدر کوض افعلا مرفوع کان کلمه سنگ خبر برب الف لام عمداً بکوندر مراد
 انا اعطیناک الکواثر آیه کریمه سنه اولان خوض کوشدر بعضیدر پیغمبر علیه
 الصلوة والسلامک موقف محشرده کند و لره مخصوص اولور خوض در دیشدر که
 من شرب منه لا یظلم احد حدیث شریفی صفة کاشفه سیدر لکن قول اول
 مرجحدر تبض افعال اینه در بیا صندن مشتقدر فعل مضارع نوندر
 الوجوه فاعلیدر وجوه و جهک جمعیدر وجهه بکینه یوز فارسیه روی
 وید کلریدر لکن وجه لفظی سبب و علت معنا سنه دخی استعمال
 اولور به جار مجرور تبض کلمه سنه متعلقدر تبض جلد سی خوضدر حاله
 یا خود جمله مشافه در وجه شیمی بیا ندر یا خود خوضندن صفتدر

من العصاة جار مجرور محذوف كائنا كلمة سنة متعلقين وجوه من حاله
عصاة عاصيتك جميعه ر قاضى قضائك جميعى اولد ينى كبرى الفلام كذا
عمدا يجوزند كه مراد عصاه مؤمنين و قد جاؤا و احواليه و قد تخففت الحجة
جاؤا فاعل ماضى نذكر در تحتند فاعل ضميرى عصاة راجع در جمله سى عصا
حاله ر جاؤه كلمة سنة اولان ضمير رازى مبنى محذوف منصوب جاؤا كلك سنك
مفعوليد ر حوضه راجع در كالحكم جار مجرور كائنا كلمة سنة متعلقه جاؤا
كلمه سنك تحتند اولان ضمير دن حاله ر حمم ضم ح و فتح ميم اليه حمزة و نية
ضممة نك جميعه ر بعض شراح فخذرو و يو تصريح التيسر شيخ زاده الحكم جمع
حممة و حى حمرا نظما نارها و بى مسودة و ميسر تركيده كور و يد كرينه
مناسب اولور خلاصة معناه و شراح درة المضيئة بكونه تقرير اختيار
ايدركه والمعنى ان القرآن العظيم كالحوض فكما يزول الماء الحوض السواد
الحصى عن ابدان العصاة فى الآخرة كذلك يزول فى الدنيا بالقرآن السواد
المعنى عن قلوب العصاة و يحصل اتباعه نور الايمان فائدة الحوض فى الموضع
والكثرة نهر جار فى الحكة ماؤه اسد بياضا من اللبن و احلى من العسل و طيب
من المسك يجرى على جنات اللؤلؤ حافاته من الذهب و يروى ان العاصي
بعد ما عذب فى النار و اخرج منها و ادخل الحكة محترقا مسودا يثرب
من ذلك الماء و يسبح فيه فينبت كومه و يستوى اعضاؤه و يكون
وجهه كاللبد ر فى الحسن والضياء و ينسب ما جرى عليه من العذاب و لم
يصح عنى عبارت بيت كان قرآن كريم اول حوضه كه كه عصاة
كمور كبرى سياه روى كلندر يوزلى انكله بياض اولور يعنى روسياه
اولان مجرورا آخرند حوض كور كلوب اندون نوشايدوب جرملر
عفو اولمغله سفيد روى اولد قلى كبرى قرآن كريم و خى تلاوت ايدن
عصاة مسلمين يعرف المجنون سياههم مفاد كجة معصيتلى كسيلة

وجوه لنده انما راجعت معصيت اولان سواد مشوت مظهر عفو و مغفرت
اولد قلى سياه كيدوب و كليار رفع اولوب ان الحسنات يذهبن السيئات
مفاد كجة ثواب تلاوت شريفه سى بر كائيله يوزلى ان و منور و بياض
الوجه اولمغله يعنى البشمة بولية تببيض وجهه عصاة و قرآن كريم حوض
كور كيدوب و يك مراد اولور رازى الحوض قولنده حرف تعريف عمدا يجوز
اولوب مراد حوض كور اولد ينى بيان و التيسر ايدى بو معنى شراح درة
المضيئة نك بالاوه ذكر اولان تقريرى اوزره در لکن بعضيلرون نقل
اولان سالف الذكر تقريرى ثانى اوزره معنى ديك اولور كه
جهنم كن كنا حى مرتبه يا نوب كمور كبرى سياه اولد ينى حاله عصاة دن
اول حوضه كلندر كاسا و دوجو صبرى اول حوضه بياض و بر نور
اولور ديك در وجه بعضا ذات معنائه كلك بكنه و ببقى وجه ركب
و ذاك الجلال والاكرام آية كريمة سنده مفسرين زاهب اولمغله
شراح مرفوعك يثرب منه و يسبح فيه فينبت كومه و يستوى اعضاؤه
و يكون وجهه كاللبد ر الخ و يد كبرى بو معنى و روى البيت من البديع
التشبيه فى موضعين و المقابلة بين تببيض و المجازى تببيض الوجه به
تيسر

تلاوته توغله شمسه قبل كنهى عزيز كجة نور اول يوزلى و سياه
اولمغله عين عنايد اوله كاسه تلى كائنها الحوض تببيض الوجه به

من العصاة و قد جاؤه كالحكم

و كالتصا مفاعلة ط و كال فعلن ميزان مع مستفعلن و لة فعلن
فالقسط من مستفعلن غير هاء فاعل فى النار لم مستفعلن بقم فعلن

و كالتصا ط و كالميزان معدلة فالقسط من غير هاء فى الناس لم بقم
و اعطف يجوزند كالتصا ط جار مجرور محذوف كائنا كلمة سنة متعلق اولور

مبتدا و محذوف خبر در تقدیری حی ای لایات کالضراط دیگر جمله
 بیت سابقه کاتنا و زرینه معطوف در صراط جهنم و زرینه مبسوط اولان
 خبر محذوف در که فیلان اینجا و قلجدن کسکین و یکله مشهور اولان صراط
 کبررسی کالمیزان صراط و زرینه معطوف در میزان کند و ایله وزن اولان
 شید که ترکیده ترا زودیر لایا بمقامه مراد و زجر اوده اعمال مکلفین
 وزن اولان میزان در معدله مصدر میسر عدل در یعنی عدل و عدالت
 اثبک در وان قولیده تفصیل ایدر که العدل عینک فخی و دیک سکونیه
 برشته بی محله و صنع ایتیک که ظلمک مقابلیدر یقال عدل علیه القضیه
 من الباب الثانی و عدل ایکی کسسه نک بینک بار قلمغه دخی در لای
 یقال عدلت فلان ابلان اذ اسویت بینهما و عدل یولد عدول و عدل
 معنای و فذیه معنای کلور کقولہ **تک** او عدل ذلک ای فدا و ذلک
 المعدله میبک فخی و عینک سکونی و دیک کسریه کذلک عدل معنای
 یقال بسط الوالی عدله و معدله و فلان اهل المعدله ای اهل العدل و شید
 معدله وجه شبه در کالمیزان کلمه سنده اولان تشبیه میاید لکن
 معدله تشبیدن تمیز در یعنی کالضراط و المیزان تشبیه سنده اولان تشبیدن
 تمیز در دیک اولور که قرآن کریم صراط و میزانه مشابیه در یونست عدل
 یونستن و عدل جهنم در یعنی قرآن کریمه اولان احکام شرعی
 و سایر حکم الهیه جمله سی حق و عدل اولور در که کسسه یه قطعاً ظلم
 یوقدر نالنده اولور لکن عدل صراطه ملایم اولمغله کالضراط قولنده
 وجه شبه محذوف در که کالضراط فی الحافطه عن الوقوع فی المهاک و دیگر
 یا خور کالضراط فی الاحدیه و الاوقیه دیک ممکندر یعنی صراط نه کونه
 اوق و کسکین ایسه احکام و سعائیدن عبارت اولان قرآن کریم
 دخی فضل حصاده سیف شریعت اولمغله صراط کبی قلجدن کسکین

حجة قاطعه و معانیسی و قیق و قلجدن اینجا و اوق و دیک اولوب احد
 و اوق اولوب صفی ایله مشبه و مشبه به تصف اولمغله وجه شبه محذوف
 اوق و احد لفظلر نیک معنای سیدر دیک ممکندر **قال** شیخ زاده وجه شبه
 بالضراط هو العصمة عن الوقوع فی المکر و التوصل به الی المقصود و وجه
 الشبه فی المیزان اقامة العدل به و تبیین الراجح من المرجوح و معدله
 تمیز ای من حیث استقاراه قوانین العدل و احکامه و **قال** دره لایفه
 معدله بیان بوجه الشبه بالضراط و المیزان ای القرآن کالضراط و المیزان
 فی العدل کما انهما لاظهار العدل فی الاخرة کذلک القرآن لاظهار العدل فی
 الدنيا فی بیان الحلال و الحرام و قیل وجه الشبه فی الضراط محذوف و هو
 ان القرآن ایضا اخذ من السیف حجة و اوق من الشرکة و یختلف
 امور الناس فی المور الی مقاصده علما و عملا **معلوم** اولور که ناظم حرف تشبیه
 مکرر تصریح ایدر کی کرک صراط و کرک میزان هر بری مستقلا مشبه به
 اولور و غنه اشارت یچوندر **قال** القسط فاشراطیه و در قسط لفظاً مرئوع
 مبتدا و خبری ذکر ی آیه لم یقم جمله سیدر تقدیری اذ اکان الفان کالضراط
 و المیزان فلا یقوم العدل من غیرها تقدیر نده در قسط کسره الغاف
 عدل معنای در یقال القسط الرجل فهو مقسط اذا عدل فی الامر کذلک
قوله ای ان الله یحب المقسطین و اردا و لم یسدر من غیرها مؤخر لم یقم
 فعلیه متعلقدر من ابتدائی در غیرها و اولان ضمیر ایانه را جعده
 فی الناس القسط کلمه سنده متعلقدر لم یقم فعلیه دخی متعلق اولوب با فرد
 فی الناس بین امور الناس تقدیر نده در الناس و وجه اطلاق اولور
 و میشلر لم یقم فعل مضارع معلومدر جازم ایله مجوز مدر تحتنده فاعل ضمیری
 فالقسط کلمه سنده را جعده لم یقم کلمه سی مثبت معنای سنده اولان قام دن
 اولور سنده لم یثبت دیک اولور و اگر دام معنای سنده اولان قام دن اولور

لم يدم ويكدر **الانجيل** انه اى العدل بنا بين الناس لم يثبت ولم يغير
 الايات من قام اى ثبت او دام ويروى ان القراط جسر مدود على متن
 جهم اوق من الشعر واحد من السيف يعبره اهل الجنة وتزل به قدما
 اهل النار وتينا ولهم زبانية النار بالخاطيف والكلايب ومن الناس
 من يرمي مثل البرق الخاطف ومنهم كالرجل ومنهم كالجواد المشرع ومنهم
 من يجنبوا الى غير ذلك قاور في الحديث وعن انس رضى الله عنه انه
 قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يؤتى بابن ادم يوم القيمة حتى
 يتوقف بين كفتي الميزان وتوكل به ملك فان ثقل ميزانه نادى الملك
 بصوت يسمع المخلوق سعد فلان سعادة لا يبقى بعدها ابدان
 خفت ميزانه نادى بصوت يسمع المخلوق شقي فلان شقاوة لا يسجد
 بعدها ابدان وعنه خفة كفت الميزان اقبلت الزبانية وبأيدىهم
 مقامع من حديد عليهم ثياب من نار فباخذون نصيب النار
 فالميزان عبارة عما يعرف به مقادير الاعمال الحسنة يعلمها الله سبحانه
 وعدم اطلاقها على الحكمة لا يوجب العيب ولعل الحكمة هي ان الله تعالى
لا يخفى عليه حال الذين خلطوا عملا صالحا وآخر سيئا ولكنها تخفى عليهم
 فاراد الله تعالى ان يعرفهم حقيقة حالهم ومقادير اعمالهم ليتبين فضلهم
 عند العقوبة عدله عند العقاب **شراح معاد** **الدرجة الممينة** **كرام**
 خلاصة معنای سیده و همیشه در که والمعنى ان القرآن العظيم كالقراط
 والميزان في اظهار العدل وحصول الفضل به بين العباد فلم يقم العدل
 بين الناس من غيره **محصل معنای عبارت بيت** ودخول قرآن كريم
 صراط وميزان كبير عدل وحقايقه ابدى ناس بينه عدل قرآن
 كبريدن غير دين قائم اولى مدى يعنى ثابت و مستحق اولدى بلكه عدل
 قرآن كرميه مقصور در و يكسا و لور به بصورتى سائر كتب الهيته عدل

اولمون اقتضا ابدى زيرا عدل قرآن كرميه مقصورا ولجنة غير يديه بولنمازيك
 لازم كلكه جواب ويرشكره في الناس عبارته ناسدن مرادامة محمد
 عليه السلام در واقعه امة محمد بينه عدل وحقايق قرآن كرميه مقصور
 يا خود بمقارنه كمال عدل مراد در اشبو كمال عدل ايسه قرآن كرميه مقصور
 يعنى سائر كتب الهيته اولان معدلة نظره كمال عدل قرآن كرميه مقصور
 ديك اولوب نصراضا في اولور **شراح مصنفك** مراد حصر الكمال وسائر الكتب
 الهيته ليست في هذه المثابة و بلا يمه حصر المستفاد من قوله تعالى ذلك الكتاب
 لا ريب فيه اى الكتاب الكمال الذى يتأهل ان يسمى كتابا والمراد بالناس
 المعهودون وهم امة محمد صلى الله عليه وسلم ولا شك ان القسط القائم
 بين الامة انما هو المستفاد من القرآن لا غير والحاصل ان الهداية والقسط
 بعد النزول وبعد البعثة مقصور عليه على ما يدل عليه الاشارة
 النبوية بقوله عليه السلام ومن اتبعني المهدي بغيره اصل الله وقوله
 عليه السلام لقد كنت فيكم ما ان تمسكتم به لن تصلوا بعدى كتاب الله
 وعترتي وبالجملة فالحصر اضا في ديو تفصيل وبيان ايدرو في البيت
 من البديع مراعاة النظر بين الصراط والميزان وبين العدل والقسط

تبيين

او در موازن ميزان شرع مستحسن انكله طارطه من حر كتاب دين كرم
 او رتبة كيم كه ختم اوله حق و صدق **شراح** وكالصراف وكالميزان معدلة
 والقسط من غيرها في الناس لم يقيم

لا تعجب من مستغفلن كحسونا علن وراح بن مستغفلن كرها فغلن
 تجاهلا مفا علن وهو عى فغلن ان كازن ال مستغفلن منهم فغلن
 لا تعجب من كحسود راح ينكرها تجاهلا وهو عين كازن الغرم
 ناسلم نايه ارمه قرآن كرميه مراد كجندن صكره منكر اولنكر حاله بانيه شروع

ایتمشدر **توله** لا تعجب فعل مضارع در نهی حاضر در نون حنیفه تاکید افام
 ایدر معنای سبب است و سبب محب له و یکدر **لا تعجب** فعلتک فاعلی ضمیر
 مخاطب در جمله سی سوال مقدره جواب اولان جمله مستانفه در شرح تقدیر
 کانه قبل انت مدحت القرآن بهذه الايات فما تقول في المنكرين فاجاب
 بقوله لا تعجب الخ ویشله کسود جار مجرور لا تعجب کلمه سینه متعلقه
 حسود ففعل وزنده مبالغه ایچوندر حسد غیر یکنسه نک کرک و نیوی
 و کرک اخروی نعمتک زوالی استه مکرر استرسه او نعمتک اول شخص
 کیدوب کند و یکلمنی طلب ایتسون کرک ایتسون ویشله غیظه غیره
 اولان نعمتک مثلنی استه مکرر لکن اول غیر دن نعمتک زوالی طلب
 ایتمکله در حسود کاه کوه عدو و معاند معنای زنده وخی استعمال اولنور
 راح افعال فقه و ندر صار معنای سینه در نخنده اسمی اولان ضمیر مستتر
 حسوده راجع در یکنار انکار دن فعل مضارع در حاضریه منفصل منی محلا
 منصوب یکنر فعلتک مفعولیه فاعلی تختنده مستتر ضمیر کذلک حسوده
 راجع در جمله سی راح فعلتک خبر در راح جمله سی حسود کلمه سیک صفیه
 تجاهل یکنر فعلتک مفعول له سیدر تختند عن الحوب جینا قبیلند در
 تجاهل فاعل ابند در برشی بیلور اکین جمل اظهار ایدوب تجاهل دن
 کلمکدر مضحاک کفار کبی که قرآن کریم طون بشر دن خارج بلاغت
 و فضا حتی ادراک ایدوب معجزه کبر اولد بغنی بیلور اکین تجاهل ایتیشدر
 و هو و احوالیه در ضمیر منفصل منی محلا مرفوع مبتدا در حسوده
 راجع در عین خبر در جمله سی حسود دن حالدر عین کلمه سی الحاذق
 لفظنه مضاف در عین شینک ذاتی و نفیدر ویشله حاذق فاعل
 و فاعل یکدر و حذافت مهارت معنای سینه در طبیب حاذق ویرل
 الفهم فتح فاکسرها الیه صفة مشبهه در کثیر الفهم المنطقن و یکدر

شراح شیخ زاده صفة مشبهه اسم فاعل دن بلغدر بو مقانده و یک اولو که
 و الحال ان ذلک الحسود هو الحاذق في صناعة البلاء و الفهم
 لخواص التركيب و مقتضيات الاحوال و یوتغیر ایتیشدر شراح
 رزة المضیة خلاصة معناده ویشدر که والمعنی ایتها المؤمن لا تعجب
 کسود یکنر القرآن مع علمه به فان هذا الانکار والحد منه حيث
 الطبيعية و لعدم الانقياد للحق و اسه یهدی من بینا الی صراط مستقیم
 تنهیب

نور بور نه جبارت که ایتمه ده اعدا عنا و ایلدی انکار بیلور اکین حقا
 اینا ننه کافره کیم قصد ایدر اوجیلر با لا تعجب کسود راح بیکرها
 تجاهل و هو عین الحاذق الفهم

قد یکنر ال **ستفعلن** عین ضوفا **علن** الشمس من **ستفعلن** رمد فعلن
 و یکنر ال **مفاعلن** فم طع **فعلن** م الماء من **ستفعلن** سقم فعلن
 قد یکنر العین ضو الشمس من رمد و یکنر الفم طعم الماء من سقم
 قد یکنر قد تعلیل ایچوندر یکنر فعل مضارع در انکار و ندر که ججود و غنی
 معنای سینه در العین فاعلیه در با صره در مؤنث سماعیدر حرف تعریف
 عهد ایچوندر ضو، یکنر فعلتک مفعولیه رشمه مضاف لایک ملزوم
 اضافتی بنیلند در ضو، نور در انکر جمله سی بیت اولده اول لا تعجب
 فولندون تعلیل در من رمد جار مجرور یکنر فعلنه متعلقه در من تعلیلیه در
 یعنی عینک ضوئی انکار ایدر کینک سببی و علتی مرض رمد در که علت
 رمد سببیه کرکی کبی تشخیص ایدر مد یکندن نور شمسی عین انکار ایدر
 رمد و جمع فی العین و مرض یمنعها عن رؤية الشئ كما هو حقه الیه تعریف
 ایتیشدر و یکنر کذلک فعل مضارع فاعلی قم کلمه سیدر طعم لفظی
 مفعولیه در طعم وخی مایه مضاف در یکنر جمله سی سابقن یکنر اوزرینه

معطوفه و طعم فتح طما و سكون عين اليه قوة و ائمة تك ادراك اليه كمي شديد
من سقم جار مجرور ينكر لغلة متعلقه من تعليليه و زك طعم مائي
انكار تك علتبه و سقم و سقام مرصه و خروج طبيعة الاشياء عن اعتداله
الطبيعي اليه تعريف ايد و ر شارح **درة المضية** بواكي بيتك معناني برينه
مزج اليه خلاصة معناده و تقريرا يدركه **و المعنى** لا تعجب بها السامع من انكار
الحسود و الحاذق الفهم للآيات القرآنية لعلته في القلب فانما هو اعلى
من ذلك واقع فان العين قد ينكر ضوء الشمس من علة الرد و الغم ينكر
لذة الماء من اجل السقم مع ان الضوء من اجلي البديهيات و العين و الغم
يشاهدانها تكرارا و يدركانها دفقات فاذا وقع الانكار من اخذ
الحذق في المحسوسات فلا عروان يقع الانكار ايضا من الحاذق الفهم
في المعقولات الغير المشاهدة **السبواكي** بيتك في الحقيقة معناني برينه
مربوط شارح **شيخ زاده** قوله قد ينكر العين الخ لتليل لقوله لا تعجب
و استبعاد له و يدركي اوزره علت مقامه اوله و لغلة **محصول معناني عبات**
بودر كه اي مخاطب قرآن كريمي تجاهله انكار ايد من حسوده سن صقبن
تعجب ايمه يعني انكاري تجاهله و در حال بودر كه اول حسود عين حافل
و اهر و كثير الفهمه زيرار مده مبتدا اولان عين رمدون ناشي نور شمس
يوقدر و يوانكار ايد مع هذا رمد نور شمس و اركدن مانع و كلدر بودر كه
تعجب اولنا و حسود و دخی بويله و در تجاهله انكار ايد ريخته **قوله تعالى**
الذين انبأهم الكتاب يعرفونه كما يعرفون ابناءهم مصداق حجة حسود عين
حاذق و كثير الفهمه انكاري حقيقة و كلدر تجاهله و كذا **كذلك** اي مخاطب
تعجب ايمه كه فم مريض حسته كدن ناشي ايك طعم و لذتي اوله يعني انكار
ايدر قرآن كريمي انكار ايدن حسودك عالي دخی بويله و دخی فم مريض
حسته كدن قوة و ائمة سي فاسد و لغلة الاشياء اولان انك طعم

و لذتي انكار ايدر قرآن كريمي منكر اولان حسودك و دخی سقام و ملكه صلت
اليه و ائمة استعدادي فاسد و ادراك لذته حقدن ساقط اوله و لغلة فم
الهيته اولان قرآن عظيم الشان انكار ايد كيني تعجب ايمه و يك فائده
اوله **مصرع اول** تجاهله انكار ايد مره نظر ادر كه بيلوبده انكار ايد مره
مصرع ثاني فساد عقايد و ضلالت جبلت بنا و انكار ايد مره نظر ادر
و في البيت من البديع مراعاة النظير في كل من الشطرين و التكريه

نخمس

مريض كفو ضلالت طبيعت حسن شاميه جكر و در و در و بعدادون
عامي حق ايد بجك لحكام طبع بدن قد ينكر العين ضوء الشمس من ريد
و ينكر الفم طعم الماء من سقم

يا خير من مستغفلن يتم ال تا علن عافون سا مستغفلن حسته فعلن
سعيان و مستغفلن و متو فعلن ن الايق **الاستغفلن** رسم فعلن
يا خير من يتم العافون ساحة سعيان و فون متون الايق الرسم
اول ممدوح عالي مقام عليه الصلوة و السلام اذ يرك مجزات كبر الازد
اولان قرآن كريمي بومعه نظم فضائل جليلة سني نامد نصركه خلقه ذكر
و مداح رسول الله و جد محبت ظهوري ايد ناظم عليه الرحمة كند و في
حاله استغفاره حضور سلطان كائنات عليه افضل الصلوة و تحبيل
انبيكين عينه خطابه التفات اليه يا خير من و يو خطا ب ايد اظهار انار
سوز و كذا ز محبة مبادرت ايد **رنة** كيم بو حاله مناسب بيضا و ي عليه الرحمة
و الغفران حضرتي فاخته شريفة تك اياك نعبه و اياك نستعين تفسيره
بيور كه ثم ذكر التحقيق بالحمد و وصف بصفات عظام تميز بها عن سائر
الذوات و تعلق العلم بمعلوم معين خوطب بذكر كساي يا من هذا شأنه
تخصك بالعبادة فكان المعلوم صار عيانا و المعقول شاهدا و الغيبة

حضوراً ثم قال رحمه الله بنى اول الكلام على ما هو مبادى حال العاقل من الذكر
 والتفكر والشاغل في اسماؤه والنظر في آياته ثم قفى بما هو مستحق امره وهو
 ان يحضرت كجة الوصول ويصير من اهل المشاهدة عياناً وناحية شفاها
 ايدي بيضا ونيك ذكر اليدي استبوح حضور ومشاهدة حالي ناظم قصيد
 عليه الرحمة حضرت به بنعيمه اخر الزمان افند برك مداح عليه رضى ثنائيه
 كال علافة محبتى ايدى ظهورى احتمال افرور يا خير من يا حرف نادر
 خير منا وادى مضاف والمفعلة منصوب والمصدر نه كيم لا جامى عليه الرحمة
 تفصيلاً تنك خلاصه سى بودر كه وسبى المنادى على الضمة والالف والواو
 واذا كان مفرداً اى لا يكون مضافاً ولا شبه مضاف واعلم ان شبه مضاف
 كل اسم لا يتم معناه الا بانضمام امر آخر اليه معرفة اما قبل النداء كخو يا زيد
 ويا زيدان ويا زيديون او بعد النداء كخو يا رجلاً خطا يا رجل معين يا
 وبتجرا المنادى بلام الاستغاثة كخو يا زيد وبتفتح مبتدأ على الفتح بالكان
 الف الاستغاثة وللام فيه كخو زيدا بالكان اليها وينصب ما سواها
 بالمفعولية اى ما سوى المفرد المعرفة يعنى ما لا يكون مفرداً بان يكون مضافاً
 مثل يا عبد الله او بان يكون شبه مضاف مثل طالعاً جبلاً وما يكون مفرداً
 لكن لا يكون معرفة مثل يا رجلاً خذ بيدى منقولاً لرجل غير معين اذ لو كان
 رجلاً معيناً يكون من قبيل المعرفة بعد النداء كما سبق والقسم الرابع ما لا يكون
 مفرداً ولا معرفة كخو يا حسناً وجهه وقوله وجهه فاعل حسناً لغة وان قوله
 خير كلمة سى شتر مقابله شتر يافز لقدر ريش معلوم اوله كه بوزرانك
 جوابى بيت آتیده اولان سرت من حرم الخ عبار تيد من يتم من اسم
 موصول مفرد اللفظ مجموع المعنى در على سبيل الاستفزان الجمعى يا خود
 على سبيل الفرد هر بر فرد شاعل اولور مقوله سندن والمفعلة بموقامه
 نون ايله اولان الذين معنا سندن اولور سنا حجة كلمة سندن اولان ضمير

من كلمة سندن راجع اولور لكن من كلمة سنا لفظى مفرد مجموع المعنى اولدنى
 اعتباراً بآيه در و اگر من لفظى بلاتون اولان الذى معنا سندن اولور سنا
 سنا حجة قولنده اولان ضمير من كلمة سنا لفظى اعتباراً بآيه تكلف من كلمة
 راجع اولور لكن كل كلمة سى تقدر اولونوب يا خير الذين يتم يا خود يا خير كل
 الذى يتم العاقون ديك اولور درة المضيه اى يا خير الذين يتم او يا خير
 الذى يتم ويوتفسير ايدى يتم فعل مضارع تد يد ايله اتم يتم كلور
 اتم قصد معنا سندن در قوله تعالى فتيتموا صغيها طيباً بوزر شدر عاقون
 اسم فاعله رعاك جمعيد را على غارو غارون كبسدره عاقى سائل
 ديك در اصل لغته عاق حالى معنا سندن در سائل تى رست والمفعلة عاق
 ويشدر در جمع مذكر سالك حالت رفقى واوايله والمفعلة عاقون كلمة سى
 يتم فعلك فاعله ريمتم جمله سى من موصولك صله سيدر من مع صله
 يا خير كلمة سنا مضاف اليه سنا حجة لفظاً منصوب يتم فعلك منفق
 ضمير مضاف فذر ضمير من موصوله راجع در شراح سنا حجة الدارفاها ويشدر
 وان قولنده فاعله او ك جابنده اولان ميدانه ويرر ديدكى
 اوزره بموقامه مراد خانه تك تيو سى او كنده اولان ميدانه كه باب
 كرامه سائلرك وضعفاك ملجاً تذلل وسؤال ليدى سعياً يتم فعلك
 فاعل اولان عاقون كلمة سندن حالى ر سعى سر عتده بوزر كه ويرر ساعين
 فى المشى ديك اولور قال المصنفك عليه الرحمة سعياً حال من الفاعل
 بمعنى عدوا من قولهم سعى رجل سعياً عدواً يا خود ومخوف يسعون
 فعلك مفعول مطلق يد يسعون سعياً تقدير نده اولوب جمله سى
 فاعل حال راقع اولور وفون واو حاطفه در نصبه مخوف راكبين
 يا خود كا نين كلمة سنا مفعلة ر كابين جمله سى سعياً اوزر به معطوف
 اولدنده يتم العاقون حال كونهم راكبين فوق الخ تقدير نده دره زيرا

معطوف معطوف علیه حکمده اولمغه معطوف دخی معنای
اولور متون لفظی فوقک مضاف الیه متون تنک جمعید متون
ترکیده ارفه درکه عربیده ظهر ویرله اینق بتقدیم الیا علی النون وفتح
المعزة وسكون الیا وضم النون ناقه تک جمعید راینق اصلنده آنون
ایدی افعل وزنده دره واداوزره ضمه ثقیل اولمغه قلب مکان اولن
واونون اوزرینه تقدیم اولند قدضکره اونون اولور تخفیف ایچون
واوایه قلب اولندی اینق اولدی الرسم جرایله اینق کلمه تنک صفتیدر
رشم عنق وزنده رسو تک جمعید رنه کیم رسل رسو تک جمعی اولدی
کبی شارح شیخ زاده الرسوم علی الناقه التي یؤثر فون الارض من شدة
الوطی والی بقی علی السیر یوما ولیده ویش یدی بوصفت ایه متصف
اولان ناقه به قوه سیر و سرعت لازم کلمه اینق الرسم لفظیله اشبو
معنای لازمی اولان قوه سیر و سرعت شئی معنای بطریق الکنایه اید
زیر کنایه لفظ اید به لازم معناه اید تعریف اولمشدر موصول معنای
عبارت بیت ای اول ذواتک که الملک سائلک مایشیا وکی قوی السیر
و سریع المشی اولان دوه لک ارفه سنه راکب اولد قلمی حالده پیشگاه
باب دولتی قصد ایدرله ای اول ذواتک خیر لوسی سریت من حرم الخ
تقدیرنده در یعنی سائلک کمال شوق و امید عنایت و احساندن باشی
سرعت اید مایشیا و راکب درگاه سعادتنی قصد وارزوا ایلد کلر ذوات
کریم الشانک ای خیر لوسی محبوب خدا سریت من حرم الی حرم جواب
نداوره لکن ناطک عاقون تولید سائلک دون مرادی جز و سوال
اربابیدن اولان سائلک وکلدر بلکه مفلس خیر اعمال و نهی دستان
سر مایه حسنات اولان بزم کبی مجرم روسیه لدر که ملاجی قدس سره
الناس می کمر بند عزم زیارت اولد قدده **بیت** محل رحلت بنده ای سائلک شوق اید

می کشد هر دم بر دیم قطره های خون قطار را ویدی کفی گفته اگر به خیزه ما صدق
نافله شوق و اشتیاق اید زیارت غزیت و عتبه علیه حرم روضه مطهریه
یعنی درگاه والای رسول الله یوز سوروب واصل سر منزل سعادت وارین
اولمغه پیاده و سوار صرف قدرت و استطاعت بلکه طرف طرف بد
نقدینه جانله از دو حام و قصد و توجه ایدر لک قال الله تعالی یا نوح
رجلا و علی کل ضامر یاتین من کل فج عمیق نته کیم روزنه دل ببقاری
حسب هوای حجاز اولان عشاق و قاری ارایدن جلی زاده علیه الرحمه
مدینه منوره فضا سبله بکام در و راه غزیت اولد قدده دیشدر شعر
ای ساربان زامی یک سمت کوی یاره ویرانه دلده زیار پر قالمدی قراره
بیم ظلام شبده اولد صیقین و همناک اه شراره یارم حاجتی نور نهاده
آزده پای اولور سه چاره کایم فرش دیباچه حبیب شوق اید رهگذاره
ای ساربانز مشفق هیچ اولد کیمی عاشق آخته روک ایتده رحم ایوب بوزار
بن درمند عشقم بریده قلم ارام تا واصل اولمینجه سرحد کوی یاره
اول کوی جانقا کیم اهل نظر دشمن بر سنگ ریزه سنی بیک در شاهواره
اول کوی عرش رتب کیم خاک عطر ناکن مالشکر امیش حق بیثانه کبار
دارالسکینه یعنی شهر مدینه که اولدر عزه شرفله ناوی سلطان کامکاره
سلطان ملک نرمد محبوب حق محمد کیم قوللغی شرف در شاهان تاجداره
ای جمله عالمینه محضاً عطاسی حقک نسدن اولور اولور سه عاصم فقیر چاره
مستفعلن فاعلن تجیس مستفعلن فاعلن
جهان صفایله ساعی در کرک همه سو حریم کعبه مقصوده اولدیر خسو
او شمته نافله اهل مطلب اید می غلو یا خیر من یم العافون ساحة
سعی و فون متون الاینق الرسم
ومن هوال مفاعله الیه ال فاعلن کبری لمع مستفعلن فاعلن

ومن هو ان **مفا** **علن** بنمة ال **نا** **علن** عظمي **لمغ** **مستفعلن** **تم** **فعلن**
 . ومن هو الایة الکبری لمعتبر ومن هو النعمة العظمی لمغتنم
 ناظم علیه الرحمة بیت سابقه ذکر اولند یعنی اوزره سرستی رحق عشق
 محمدی ایله کمال شوقند بوبیت نشاونده دخی کندوی حضور دولت
 سلطان رسالت پناهنده تخیل ایدوب غیبند خطاب التفات
 طریقه سید بیت اولده اولان منادی اوزره عطفله و با خود حرف
 ندای مقدرا ایله بیورر که ومن هو الایة من موصوله در هو ضمیر
 منفصل مبني محلا مرفوع مبتدا و الایة لفظا مرفوع خبر بوزر جمله
 من کلمه سنگ صمد سید رصده جمله سی بیت سابقه مذکور اولان منادی
 اوزرینه معطوفند و یا من هو الایة الکبری تقدیرنده در مبتدا ایله
 خبر بنیده تذکیراً و ثانیاً مطابقت شرط ایکن خبر واقع اولان
 ایة مؤنشد و من علی الایة الکبری دیک استرایدی دیو سوال
 کلمه زیرا قاعده در که اذا وقع الضمير بين المذكر والمؤنث يجوز فيه
 الوجهان باعتبارین و بیشتر در ایة لغته علامه در دلیل و مؤنث
 معنای دخی اطلاق اولنور و بومقامده دلیل معنای در الکبری
 اکبر مؤنثید تقدیر مرفوع ایک صفتید لمعتبر جاز مجوزانه کلمه
 معنای و صفتی اعتباریه ایة کلمه سنه متعلقه یا خود جاز مجوز
 کاتا محذوفه متعلق اولوب ایة لفظند حاله معتبر اسم فاعله
 متماثل کامل معنای در شایح دره ضمه در بیش که المعتبر دیک عموم
 اوزره هر معتبر دیکدره زیرا نکره سیاق نفیدن واقع اوله
 لا رجل فی الدار کبی عموم افاده ایله یکی کبی نکره اثباته دخی عموم افاد
 ایدر **کقولنا** **علت** **نفس** **قد** **مت** ای کل نفس کبی که نفس نکره در
 بومقامده لمعتبر مستدل دیکدر معلوم اوله که شراح بومقامده معتبر ایله

مراد مستدل در ایة دلیل دیکدر دلیل اولان ایة کبرادون مراد ذات
 فخر کائنات علیه الصلوة والسلام در که وجود حقه و لیلدر و بیشتر
 لکن نه صورت ایله دلیل اولور که کی تفصیل انیمشدر بوحیه انون
 یکی وجهه عاجزانه بیان مبارزت ایدر وجه اول حکا اثبات وجود وجه
 و بیشتر در که اسند لنا بوجود الواجب بانه لا شک فی وجود موجود فیه
 الموجود معلوم موجود بالضرورة فذلك الموجود ان قلت انه واجب
 ثبت المطلوب وان قلت انه ممکن فالممكن محتاج الى العلة فالعلة
 ان قلت انها واجب ثبت المطلوب وان قلت انه ممکن تسلسل
 و ينتهي آخر الى الواجب ایدی وجود واجب اثبات ایچون حکما نکر
 ایراد ایلد کلمی لا شک فی وجود موجود کلامه اولان موجودی ناظم
علیه الرحمة تکر ذات محمدی بی فرض ایدوب لمعتبر قولید معتبرون مراد
 وجود حقه استدلال مراد ایدن کمنه در ایدی او ایله مستدل وجود
 محمدی ایة کبری و دلیل اولدیفنه ناظم هو الایة الکبری لمعتبر قولید
 مذهب حکما اوزره استدلاله اشارت ایدر دیک ممکنه بوندن باعدا
 شایح شیخ ایدر و کونه ایة کبری یظهر للفظ من سابق من بیان معفاته
 و تقاسمی من شرح کالانه و بدی اوزره ذات کریم سلطان المرسلین
 علیه الصلوة والسلام افسند بزرگ انک علی خلق عظیم ایة کریمه سی
 مفاد کجبه مستجمع اولدیفنی جل کمال صفات و کمال مکارم اخلاق کریمه
 لریکه ناظم ما سبقه و اتیده خلقاً و خلقاً نهایت مرتبه ده احراز
 ملاحت و حسن و کمالات بیوردر قدرینی و سائر محاسن اخلاق و مدایج
 جلیل لرئی اسکا فی قدرانشا دایله تقداد انیمش ایدی ایدی بیت
 صور شکر جانتو بنها و نقطه از بهرام سخن قلم افتاب شد
 مصداقچه او ایله اوصاف عظیمه و مدایج جلیده نکر مظهری و حسن

وچنانکه شمس عالم انواری اولان ذاتک لاشک برصانفی و موجدی
اولدیفنه و اول موجد صانع دخی نه رتبه قدرت کامله صاحبی اولدیفنه
ذات محمدی کذلک دلیل واضح اولور بیت نقاش صنعی نقاش کائنات
اولان بیلور قدر جالی عارف باسته اولان بیلور **یدی** بواکی صورت
وجود محمدی هم واجب تعالانک وجود نه و هم صفات کمال ایلدیفنه
سندل بچون دلیل اولور **وجه ثانی** سرشته نور المعنی اولد ذات محمدیه
نفسیه قلنان علوم اولین و آخرین جامع و حکمت عقلیه و شرعیه فی
محتوی افراد بشر دن بر احدک مظهر اولدیفنی فیوضات الحقیه شهادت
غیری دعوائی نبوتی مبینی مصدق کند و دن ظهور ایدن حوارن عادت
مقوله سی معجزات باهرات ایلد طرف حق دن سبعون پیغمبر اهل البیت
اولدیفنی مثبت و مسلم اولمغه فرستاده خدای تعالی اولان بویله
نبی عصمت فرستاده احتمال کذب و افتراء محال تدن اولمغین و حب
الوجود اولان مبعود بالحق جل و علی موجود در و قران کریم کلام حق در
دو و بر دیک خبر لر جمله صادق و واقع مطابق اولمق اقضائیه کینه
بناء ذات محمدی بوجوه دخی وجود حقه دلیل بلکه دلیل ناطق
و ایه کبر اولدیفنی ظاهر در کما قال الله تعالی للنبی صلی الله علیه و سلم
وانک لتهدی الی صراط مستقیم **سیر** ناظم معتبر دیک اوزره و اجماعیه
صوری و معنوی بصیر و بصیرت ایلد نظر و فکر و تأمل ایلد ارباب نظر
و اعتبار بچون پیغمبر اخر الزمان علیه الصلوة و السلام حضرت علی باقر
تفصیل اولدیفنی اوزره و دلیل و آیه کبری اولمش اولور **نه** **کیم** **شارح**
مستفک علیه الرحمه و بیشتر که بیشتر الناظم الی ان ذاک الحفزة اعظم
الدلائل علی الحق سبحانه و تعالی بالنسبة الی المعبرین فی تسمیة **الذین**
انفتح ابواب بواطنهم بنور الاستدلال بالدلائل علی وجود الحق و تقدس

قال شیخ زاده و المراد من المعبر المستدل علی وجود الحق تعالی و علی دینه
الحق المميز بین الحق و الباطل قوله **ومن هو النعمة** و او عاطفه در من
کذلک موصوله در هو النعمة مبتدا و خبر در جمله سی من موصولک صلیه
من مع صلته جمله سی مصرع اولده اولان من هو اوزرینه معطوف در
اسلوب مبتدا مصرع اولده مصرع ثانیده اولان ضمیر فضل اوات قصیده
کذلک سند معرفت اولمق سند الیه سندک تقرری افاده ایتکله
ایه کبری اولمق و نعمت عظمی اولمق پیغمبر میز علیه الصلوة و السلام
مقصود اولدیفنی مفید اولور نعمت منعم به معنا کنه در **شارح** حنفی
و اما کونه صلی الله علیه و سلم النعمة العظمی فلان النعمة قد يطلق علی
المنعم به و لم یعم علی عباده بنعمة اعظم مما انعم به ای رسول الله صلی الله
علیه و سلم علیهم با رسال سید المرسلین الذی ارسل رحمة للعالمین
و ذلک فان عظم النعمة بحسب عظم فائدتها و لا فائدة اتم من نعمة
الا سلام الذی یترتب علیه سعادة الدارين و من عدمه یترتب عذاب
الابدی و هو صلی الله علیه و سلم سبب لهذه النعمة العظمی و السبب
للعظمة العظمی نعمة عظمی و بیشتر عظمی اسم تفضیلد اعطاک **موشیر**
تقدیر ارفع لغتک صفتیدر لغتکم جار مجرور نعمة قولنه مستفاد
مغتنم اسم فاعلدر غنیمت طونوجی و منتفع اولیجی معنا کنه در
و بیشتر صاحب الدرة الا غننام اخذ الشئ غنیمه ویش **شارح** **مستفک**
و المغتنم من غنیمته ای عده غنیمه و یومعنی ویرر لکن استعمالده
اغتنام بر شئ غنیمت بلکه یعنی انده کند و به منفعت و فائده کثیره
بلک معنای اطلاق و استعمال اولور **موصول** معنای عبارت بیت
ای وجود حقه مستدل و شامل بچون دلیل و آیه کبری اولان و دخی
مغتنم بچون یعنی منفعت و کند و به فوائد کثیره فی بولجی بچون نعمت

سَرِيتْ مِنْ مَفَاعِلَنْ حَرَمْ فَعِلَنْ لِيَا اِلَى مُسْتَفْعِلَنْ حَرَمْ فَعِلَنْ
 كَمَا سَرِى اِلَ مَفَاعِلَنْ بِدَرْفِي فَا عِلَنْ وَاجْ مِنْ لُظْ مُسْتَفْعِلَنْ ظَلَمْ فَعِلَنْ
 سَرِيتْ مِنْ حَرَمْ لِيَا اِلَى حَرَمْ كَمَا سَرِى الْبَدَرْفِي وَاجْ مِنْ الظُّلَمْ

سید

10

والانارة دیش لکن اشبو تشبیه اولان وجه شبه که انداز در شبه اولان صاحب سعادت افند یزده زیاده واقوا در لکن قاعده بود که وجه شبه مشبه به زیاده اولمقدردیو سوال کلما زیرا قلب تشبیه مقوله که ذکر که بلا غندن معدود در ابیات قصیده دن با سبده کالده در فی زلف والبر فی شرف بتینده تفصیل اولمش در **شماره** ده بود مقامده دیش که بشیر الناظم الی العجب امری الامور جری بین الله و بین افضل خلقه الحق عباد و احبهم الیه واعظمهم قدرا واعلهم رتبة وهو قوله سبحانه وتعالى سبحان الذي اسرى بعبده ليلا واسارا الى حرية نبينا عن عبودية الموجودات بوساطة فيض التجليات وخروجه عن قید رق وجوده بجذبات جناب الاحدية حيث اضاف سبحانه الفعل الى ذاته عز اسمه وقال اسرى ولم يقل اسرى فلم يضيف الفعل اليه عليه الصلوة والسلام بخلاف ما قال في معراج موسى عليه السلام حيث اضاف المحيى اليه وقال **لما جاء موسى لميقاتنا اشعرا لبقا** اسمه ورسمه انتهى **معناى عبارت** بيت اى متقابل و مستدل بجزء و دليل كبر و اية كبرى و اولاد ذات جليل الشان كچه ده حرم مکه دن مسجد اقصا به سپر ايليك بدرک ظلمدن اولان قرا خلفه سپر ايليك كچه يعنى يا رسول الله كن بود دعوت حقا و سعادت عظامك مظهرى كن بود توفير و شرف ساكه مخصوص اولدى انبيادن برينه ميستر اولدى ديك ايله مداح مراد ايدرد

تخمين

عزيزن طويك اجدى اب نعمتن پرايتدى مقصد اقصا حريم محترمن
بولوب اوج شرف سعد و اكبر ظلمن سريت من حرم ليلا الى حرم
كاسرى البدرى داج من الظلم

وبت تر مفاعلن فى الى فا علن ان نلت من مستفعلن ذلة فعلن

من قاب قوم مستفعلن سين لم فا علن تدرك ولم مستفعلن ترم فعلن
وبت ترى الى ان نلت منزلة من قاب قوم سين لم تدرك ولم ترم
وبت و ابو عا طفه و ربت افعال ناقصه و تدركه لتقرر الفاعل على وصف
اليه نجات تعريف ايتشد ربت بانك كسر ليه فعل مضارع مخاطب ربت
وزينده در اصلى بيت در ربت فعلك اعل الى كفى اعلال اولنور بايت
بيت بيوتا كلور كه كچه اشكبه دير لفلان بايت لفلن كذا اذا فعله ليل
و فلان يفلل يفلل كذا اذا فعله نهرا را دبو معنى وير لرنه كيم ثقب
و محنت روزگار ايله جانشدن اوصا نمش بر در و مند و ميشد ربت
اغل ارعى و ابيت اطحن و الموت من بعض الحياه اهون

عرب تانده طحن ال و كر منى ايله اكثر با كچه لوده اولور اطل كاهى صاعقه
و خى استعمال اولنور بت فعلنده ضمير مخاطب اسميد جمله سى حرف
ند انك خبرى اولان ربت اولده مذكور **سريت** كلمه سى و زرينه معطوفه
رتى برقى زرينه رضى برضى ترضى كفى فعل مضارع مخاطبده رتقى
صعد معنا سكه اولان زرينه رتقى كلمه سى جيقك معودا يتك و يكدر
رتى فعل و فا حله جمله سى محلا منصوب بت فعلك خبر دير بوصور تده
بت ناقصه اولوب صا معنا سكه در افعال ناقصه نك معناسى فا على ايله
تام اولد فغند ناقصه تشبيه و لمتشد مثلا كان زيد و يك زيد اولدى
د يكدر معنى تام اولما كه زيد نه اولدى غنى مى اولدى بوحشه عالم مى
باخو منصبى اولدى معلوم و كلدر ناكه مفعولى كلور سه معنى تام
اولوب معلوم اولور بعض شراح بت ناقصه در بوصور تده رتقى جمله سى
بت فعلك فا علندن حال اولور و زيرا افعال ناقصه تامه اولد قد
فا علن ايله اكنفى ايد مفعول و لغه حاجت بودر مثلا كان كلمه سى ثب
و وقع معنا سكه اولور و ميش الى ان نلت حرف جر انتها فائت بخود

ان مصدرية درست يكنجي ابدن مال نال نكلور اصلي نيلت درخان
اصلي خوتت كني علل اول نور معنا سي سن نال ولدك يعني اصل اولك
وبولدك ديكدر نلت فعل ماضى مخاطب مع فاعله جمله سى اول مفرد
رتبه نعلنه متعلق قدر منزلة نلت فعلتك مفعوليد منزلة مرتبه
عظيمة ديكدر من قاب قوسين جار مجرور ظرف مستقر يعنى محذور
كان كمله سنه متعلق قدر قاب مقدار معنا سنه در قوسين لفظه مضافه
قوسين توسك نشينه سيدر ناطك من قاب قوسين كمله منك معنا
انك بينى ابكى قوسين مقدار ندر ديكدر يعنى بينى غايت قريب
ويك اولوره واكر قاب لفظى نصبه او نور سنه **اقول** من قاب قوسين
كمله سنه لفظى مراد اولوب قرآن كرمده اولان قاب قوسين ايندن
ويك اولور **نك** كيم تفصيلي كلور قاب قوسين عند العرب غايت قريب
عبارة اولد يعنى **شارح درة المضيئه** وهذا عبارة عن غاية القرب
عند العرب وكانت العرب يعتبر عن قرب المسافة بالقوس والقوس
وهذا اشارة الى آية الكريمة فكان قاب قوسين او ادنى ولهذا قيل بقرأ
قاب بالنصب على الحكاية اى انه عليه السلام كان في قرب الى الله تعالى مقدراً
قوسين واقل من ذلك ديمش **نك** **صنف** آية اجمه قاب قوسين
كمله منك بو معناده عرك استعمالك اصلى ومبنا سى بوجه تفصيل
ايدركه قوله منزلة المنزلة الرتبة من قاب قوسين بيان تلك المنزلة
والقاب القدر والقوس معروف مذكر ومؤنث فالقاب من قاب مفتوحة
على انه حكاية عما وقع في التنزيل و**اشارة الى قوله تعالى** فكان قاب قوسين
او ادنى قال صاحب الكشاف التقدير فكان مقدار مسافة قرب قدر قوسين
هذه الاصناف محدوف ثم قال القاب المقدار فاختلعت المفسرون في
القوسين فجمهورا ثمة التفسير على ان المراد بالقوس ما هو المعروف وهو

ما يرمى به ثم اشتغلوا ببيان وجه التقدير بقوسين قالوا ان الخليفة تين
كانا اذا ارادوا عقد الصقابين قوسيهما يشيران الى نظامهما فذاك مبنى
على عادة العرب وذهب بعضهم الى ان المراد بالقوس الذراع او القوس
ما يقاس به ثم اختلفوا في مرجع ضمير **قوله تعالى** فكان منهم من يقول هو
جبريل عليه السلام اى كان مقدار مسافة قرب جبريل من محمد والاكثر
على ان المعنى كان مسافة قرب محمد من ربه ومبنى كلام الناظم على هذا
فعل هذا المعنى الذنود والالفة لا دنو الذاتية ودنو الاكرام لا دنو الاجسام
ودنو الوصال لا دنو الاتصال **ديش ايدى** بو تحريراتن منقسم اولد كيه
ناظك من قاب قوسين كمله سنه اولان قاب لفظى من ايله مجرور
قرئت اول نور سنه ديك اولوره اول رتبة ومنزلة قاب قوسين دن
ايدى يعنى حقه مقدار قوسين ايدى **خلاه** يعنى حقه غايت قريب
ايدى اول منزله ديك اولوره اكر سالف الذكر قاب كمله سى فتح باليه
قرئت اول نور رتبة قرآن كرمده اولان قاب قوسين آية كريمة سنى مراد
اولورك قاب نخته اولوب آية كريمة نك نظم ومعنا سى مراد اوله يعنى
اول رتبة ومنزله قرآن اولان قاب قوسين دن ايدى ديك اولور
قرآن كرمده اولان قاب قوسين آية كريمة نك نه ديكدر معنا سى
كشاف دن نقل ايله شارحك تفصيلندن بالادوه معلوم اولمش اولك
فارجع اليه قوله لم ندر ك مجهول صيغة سى اوزره فعل مضارع نختنده
فانهم قام فاعلى ضمير منزلة لفظه راجع ندر ك جمله سى منزله كمله
صفتيد ندر ك ادر ك ندر ادر ك بر شينه وصول واوشى احراز در
حتى عقلك بر معلومه وصول واستحضار ندر ادر ك دير لى لم ندر ك نك
اول رتبة جليله بر منزله در كيه برا حدانى ادر ك اتميشد ديك اولور
يعنى وصول واكر نال اولوب اول رتبة كيه احراز اتميشد را خود

بر منزله جلیله در که تصور دن خارج اولمغه ادراک اولماز ایدی بر
 ثانیة اول رتبة جلیله طلب اولممنون وخی لازم کلوره زیرا بر رتبة
 طلب بهر حال قبل الطلب تصور و اذرا که توقف ایدر بازیراجهول
 مطلق طلب محالدر ویدیر **نیم** یکم منطوقه مبتدیه که بر شیه شروع
 او شی وجهه مایله تصور و توقف ایدر بازیراجهول مطلق طلب
 و تصور محالدر ویدیر و لم ترم رام یروم وندر ترم فعلی تمام کبیر
 لم جازمه کلمه لم ترم اولدی لم ترم اصلنده تروم ایدی تقوم کبی
 اعلال اولمشدره لم ترم لم تطلب معنا کنه در یعنی اول منزله عالی
 بر رتبة سامیه در که معکس که وصول و احراز حدی اولد یعنی بلیو
 الی طلب فینده اولمغه اول منزله طلب اولمشدره مثلاً سر
 سلطنتی بادشاهدن غیر ی کیم طلبده اولور کیمسه طلب فائده
 اولماز **شرح ذرة المضيئة** خلاصة معناده همیشه که والمعنی صرت
 راقیا الی المنازل العلیة والمقامات السنية حتی وصلت الی قباب
 توسین فی القرب من الحق سبحانه و تعالی وخذة المنزلة لم تکن بركة
 ولا مطلوبة لغیرک لغزتها وشرافتها ایها النبی العزیز صلی الله
 علیک وعلی جمیع المرسلین **بعض** شرح بود جمله معنا ویرمش که
کما قال والمعنی وکنت فی سبلة المعراج تصعد فی المصاعد العلیة واهترأ
 السموات السبع الی ان وصلت منزلة جلیله حی قدر قرب قد سین
 لم تدرك المنزلة بالمکاسب الاجتهادية من الفضائل العلیة بل المراد
 اللدنية ولم تطلب تلك المرتبة لغيره صلی الله علیه وسلم من الانبیاء
 علیهم السلام والمراد من قباب النبی علیه الصلوة والسلام الی الله تعالی
 بقدر القوسین قرب المرتبة والکرامة لا قرب المكان والمسافة لانه
 تعالی منزلة عنه وقد رأیت فی بعض الکواشی التعبیر عن القرب بقدر

القوسین علی عادة العرب یعنی اذا اراد واحد منهم ان يحقق المحبة
 مع الآخر یضیع نفسه عند قوس الاخر ليعلم کمال المحبة بینهما **شرح** حقی
 بود جمله مال معنای اختیار همیشه **کما قال** انک صرت تنزلی من درجة
 الی درجة من درجات الکمال و تقطع حجاباً بعد حجاب من حجب الکبریا
 والجلال حتی انتهیت الی مقام تقصر عنها الحمم العوالی وصرت من القرب
 فی المقام القدسی بعد التجرد عن المنزل الالهی الی المرتبة الالهوتية
 والحضرة الجبروتية وذلك هو المنزل الالهی الذي لم یغه فیه ملک
 مقرب ولا نبی مرسل وهو مقام الفناء الذي اختص به من سائر الانبیاء
انتهی محمول معنای بیت یا رسول الله سن قباب قوسین منزله عالی
 ورتبة جلیله یه نازل اولمغه ترقی الی ملک که بر احد اول منزله نه ادراک
 ایدی و نه طلب ایشدره زیرا اول رتبة جلیله بر منزله در که هر کس
 حدی بلیوب اول رتبة به طالب اولماز دیک مالنده اولد بمعنی
 بت کلمه سی ناقصه اولوب صرت معنا کنه اولد یعنی اعتبار الیه در
 اقامت فعلی مایه اولور سه ترقی جمله سی فعلتک فاعلندن حال
 اولد یعنی نظر الکما سبق بیا به معنی دیک اولور که یا رسول الله و حی
 سن قباب قوسین منزله سامیه یه نازل اولمغه یه دیک ترقی
 الی ملک حاله کیجه لک یعنی سبلة معاجده اولدک اولد بر منزله
 ورتبة جلیله که اول منزله یی نه کیمسه احراز وادراک همیشه و نه بر احد
 طلب ایشدره زیرا هر کس کند و حدن بلیوب اول رتبة لایقی
 اولد یعنی فهم ایشکله بر احد طالب اولمشدره و اتفاقاً حجاب کبریا به
 غایت قرب اولماز مقام قباب قوسینی حبیب خدا پیغمبر علیه الصلوة
 والسلام مدن غیر ی کیم ادراک و احراز ایدر و کیم طلب ایدر بهر حال وب
 مانع جریئت طلبدر غایت قرب حق نه دیکدره بركة مدح طه ایشدره

جسیتیة مخصوصه بر مقام ورتبه که اندون مقدار قوسین ایلد تغییر و تمس
یعنی هو مقدار مسافه قرب محمد من ربه ایلد مفسرین عظام معنای
جلیلین تفسیر ایدرر **شارح ذریه المصیبه** علیه الرحمه فاده جلیل
اولمن اوزره ذکر ایدرکه اختلاف العلما علیهم الرحمه فی رؤیة صلی
علیه وسلم ربه تبارک و تعالی سیده المعراج فانکرت العایشه
رضی الله عنها و روى عن عباس رضی الله عنه انه رآه بعینه وعن
ابی ذر رضی الله عنه قال سئلت رسول الله صلی الله علیه وسلم هل
رأيت ربك قال نورا نئی اراه فله نور بالتونین وانی بفتح الهزة
وتشديد النون المفتوحة و اراه بفتح الهزة هكذا رواه جميع الرواة
و معناه حجاب به نور فكيف اراه اى النور منعنى من الرؤیة كما جرت
العادة باعشاء الانوار لا بصباح و فی رواية اخرى رأيت نورا

تتمیس

تجلیات ایلد نور مجسم اولدک سن بعید اولور می کجر سن نوله فلک کرا
جو نور و ذکر عقول منزک اولور و شن و بت رقی الی ان املت منزله
من قارب قوسین لم تدرك ولم ترم

وقدمت مغالین ک جچی فعلن ع الانبیا مستغفلن بها فعلن
والرسل تن مستغفلن ویم مخ فاعلن دوم علی مستغفلن خدم فعلن
وقد تمک جميع الانبیا و بها والرسل تقديم مخدوم علی خدم
وقد تمک و او عاطفه در قدمت فعل ماضی مؤنث کاف خطاب
مبنی محل منصوب قدمت فعلنک مفعولیدر خطاب موزکانش
علیه الصلوة والسلام افندیزه دره قدم فعلی کاهی لازم استعمال و لنور
تقدم معنا سنه اولور **شارح شیخ زاوه** و منه مقدمه الکتاب و میس
و کاهی متعدی استعمال اولور به مقامه اولدی کی جميع قدمت

فعلنک فاعلیه رجميع جماعت معنا سنه اولغله فعل مؤنث اولان
قد تم کلمه سنه فاعل اولشدر یا خود انبیا جمع اولغله کل جمع مؤنث
فاده سنه بنا مضاف الیه اعتبار ایلد جميع کلمه سنه تانیث معاملة سی
اولشدر **شارح شیخ زاوه** و تانیث الفاعل باعتبار المضاف الیه کما
فی سقطت بعض انامله و میس یعنی سقطت فعلنک بعض کلمه سی مضاف
الیه اولان انامله تانیث کسب اتمکله سقطت فعلنه فاعل اولشدر
یعنی فعل مؤنث مذکر اولان بعض کلمه سی فاعل اولدی بها جار مجرور قدمت
فعلنه متعلقه **یا فی معنا سنه** در صلیت بالمسجد کبی ضمیر تانیث منزله
کلمه سنه بقعه اعتبار ایلد یا خود مضمون بیت مقدمه راجع در مقدمه ای
حداده دین مبین و قبله العارفين اولان سلطان المرسلین علیه الصلوة
والسلامک سیده معراجده مسجد اقتصاده ارواح انبیا کرامه امام
اولد قلر بنیه ایا اولور **شارح مشار الیه** علیه الرحمه والضمیر فی بهارجع
الی منزله والبا للستبیتة والمعنی قد تمک الانبیا علی انفسهم تنک
المنزله و یک اولور و میس والرسل رفعله قرائت اولور به جميع کلمه
معطوف اولور و اگر جرایله اولور سه انبیا لفظی اوزرینه عطف اولور
عطف الخاص علی العام فبیلندن اولوره زبیر رسول خاصه نبی عامه
کل رسول نبی و بعض النبی لیس بر رسول صادق قدر رسل رسولک
جمعیدر رسول ایلد نبینک نور بیلدی سبقت انبشدر تقديم خذوا
تقديم نزع فافضیت اوزره منصوبه کتقديم مخدوم و یکدر و میس
تقديم مصدر مجهولر قائم مقام فاعل اولان مخدوم لفظنه مضافدر
علی خدم تقديم کلمه سنه متعلقدر خادمک جمعیدر مخدوم کلمه سی
اول مصدر مجهولک قائم مقام فاعل اولوب مصدر قائم مقام فاعلنه
مضاف اولش اولوره بوصور تبه معنی مخدومک خادم اوزرینه

تقديم اولند يعني كسبه تقديم اول نور وديك اول نور و مصدر ك اصل فاعلى
اولان تقديم ايلين ذات يا خود نوم يا خود ناس مقوله سى متروكدر
بعض شراح و بيشدر كه تقديم كلمه سى قد متك فعلتك مفعول مطلق
اولون جاز و كدر زيرا معنى بوصور زده سنى تقديم ايتد بقديم كلك
ايله و يك اولور بونك معنا سى يوقدر مناسب اولان تقديم كلمه سى
قد متك فعلتك بر محذوف مفعول مطلقك مثل لفظى تقديم ايله
صفتى اولمقدر تقديمى قد متك الانبياء تقديم يا مثل تقديم محذوم الخ
ديك اولور كما قال **درة المضية** قوله تقديم محذوم مفعول مطلق لفظ
و فى الاصل صفة لمفعول مطلق اى قد متك تقديم محذوم الخ
و المصدر مجهول مضاف الى مفعوله القائم مقام الفاعل وليس مصدرا
للفعل المذكور بل ذكر للتشبيه به اذ التقديم بمعنى التقدم والمعنى
قد متك جميع الانبياء والرسلى لىلة المعراج فى سيرك مقام توسين
او ادنى كقديم المحذوم على الخدم **خلصة** تقديم كلمه سى مصدر و
اى احتمال و اراك مصدر مجهول اولور سه معنا و يك اولور كه جميع
انبياء سنى تقديم ايتد يرا محذوم خادم او زرينه تقديم اولند بى
كسى و اكر تقديم كلمه سى مصدر معلوم اولور سه معنى و يك اولور كه
جميع انبياء سنى تقديم ايتد يرا محذوم خادم او زرينه تقديم
ايدكلدى كسبه و فى البيت من البديع مراعات النظير بين الانبياء
والرسلى و جناس الاشتقاق بين قد متك و تقديم محذوم و خدم
تتميم

ايد بجه رنبه معراجى ذاكلك اعطا جنانك ايلدى سيد نبيله مولا
علو جاكلى فزهم ايلد كده ستر ابا و قد متك جميع الانبياء و بها
والرسلى تقديم محذوم على خدم

واخت **منا علق** رزق الس فعلن سبع الطبا مستفعلن فى بهم فعلن
فى موكب مستفعلن كسب فى نا علق حاصبا ال مستفعلن علم فعلن
واخت تحرق السبع الطبا بها فى موكب كسب فيه صاحب العلم
و او حاله در انت صمير مفصل مبنى محلا مرفوع مبتدا تحرق فعل مضارع
مخاطب فعل و نا علق رجلة سى مبتدا لك خبر بدير مبتدا مع خبره بيت
سا بقده اولان قد متك كلمه سنده كى كاف خطا بدن حاله را خود
و او عا طفه ايله قدمت فعلنه معطوف ذر جمله اسمية فى جملة فعلية
او زرينه عطفتن احتراز ايجون حال اولون مر جدر و ميشدر بومحله
بعض شراح اعرا بده تكلف ايدوب قوله تعالى وان احد من المشركين
استجارك اعرابى يتيلندن اضمار على شريطة التفسير و ميشدر لكن
شيخ زاده و **درة المضية** لك مختار لرى اول اعراب اولنا وجه مذكور
شراح **درة المضية** تحرق مضارع صيغة سيلة فاعلك كسور سنك
سببى بوجده بيان ايدركه اثر المضارع لاحضار صورة تلك الحالة
الماضية العجيبة الشأن لان يرى السامعين تلك الحالة مع ما فيه من الايا
الى ان الناظم يجبر عنها عن المشاهدة تنبيهها على قوة اليقين فى ذلك
و كما قال **مصنفك** و اثر المضارع على الماضى مع انه خلاف الظاهر
استحضار تلك الصورة البديعة الدالة على قطع البشر طباق السموات
المشتملة على المسافة البعيدة فى المدة القليلة فان هذا هو الذى
يدل على كونه رسولا و الا فالبشر عاجز عن مثله و ميشدر قوله محترق
حر قدر حرقت يرمون و قطع انيك معنا كسند و ان توليه خرق فانك
فنى و رانك سكونه بزمى يرمون التحريق على وزن النكرىم و الاخران
يرمون در و ميشدر سبع تحرق فعلتك مفعوليد الطبا و نصبه
سبعك صفتيد رطباق طبق لفظك جمعيه جبل ايله جبال كسى خود

طبقه کلمه سنگ جمیع در رجب و رجبیات کبی السبع کلمه سنده اول الفلام
عهد خارجیدرتو **تعالی** سبع سموات طباقا ایه کبریه سنده اول معهود سبع
طباقه اشارت دره یعنی سبع طبقات اولان سمواتی صاحب المعراج
سرور کائنات علیه الصلوة والسلام مکمل معراج و عود کبریه
عزیمت زنده خرق بیور و قریبی ذکر اولوز **ناظم** علیه **الرحمة** تخترق لفظیه
فلا سغه بی رد و انکار ایتشدره زیرا حکمتده مفصلدر که فلا سغه
افلاک خرق و النیام قبول ایتشدره انده تبعیت ایتشدر معراج
سعادتی انکار ایتشدره زیرا و ایمی افلاک عروج و دخول افلاکی خرقه
توقف ایتشدر افلاکی خرق ایه محالدره دیدر متکلمین علیهم **الرحمة** افلاک
خرق و النیام قبول ایتشدره بی وجهه بیان و اثبات ایتشدر در که
اولا افلاک مستجاب و لمغله متماثل اوله یعنی بنا و متحد الحقیقه در که
هر برینه عارض و لمق ممکن اولان صفت بلا شک آخره وخی عارض
اولق ممکن در یوب اجسامک تا علی ایه افلاک قابل خرق و دخول
اوله یعنی اثبات ایتشدر **نه** کیم شرح مقاصدده **سعد العلامه** التماثل
هو الاشتراک فی صفات النفس و مرادهم بصفات النفس ثبوتیه يدل
على الوصف بها على نفس الذات و من معنى زائد عليها لكون الجوهر
جوهرًا و ذاتًا و شيئًا موجودًا و يقابل المعنوی و هی صفة ثبوتیه و الله
على معنى زائد على الذات لكون الجوهر حادًا و منجزًا و من لوازم الاشتراک
فی الصفات النفسیه الاشتراک فیما یجب و یمنع و یجوز و یمتنع و یفصل
ایتشدره یعنی صفات نفس که جوهریه و ذات و جسمیه و غیرها کبی
بوصفاته ابکی شئی مشترک اولسه که متماثلین دیر که حقیقتکرمی متحد
اولور مثلاً افلاک ایه شجر کذلک ورق صفات نفسدن اولان جسمیه
مشترک اولغله متحد بالحقیقتدر بنیهاده تماثل واردر هر برینه عارض اول

صفات آخره وخی عارض اولق ممکن و جائز در که مثلاً شجرة ورقة عارض
اولان خرق افلاک وخی عارض اولق ممکن پس افلاک خرق عارض اولق
مکمن و لمغله قابل خرق و دخول اولور کذلک **شرح** مقاصدده **سعد العلامه**
و ہمیش که ان الاجسام متماثلة ای متحدة بالحقیقه و اما الاختلاف العوارض
فان اختصاص کل جسم بصفات المعینة لابد ان یکون بترجح مختاراً و نسبة
الموجب الى الكل على السواء و لما جائز على کل جسم ما یجوز على الاخر کالبر
على النار و الخرق على السما ثبت جواز ما نقل من المعجزات قوله بهم خرق
جریع معنایه در کما قال **بعض الشراح** و ضمیر بهم الانبیاء و الرسل علیهم
الصلوة والسلام ای فهم او معهم و ہمیش هم ضمیری جارایه متحد مجرور
مقدّر کائنات کلمه سنده متعلقدر تخترق فاعلندن حالد را خود مصاحبت
ایچوندرا مقدّر مازا یا خود مصاحبا کلمه سنده متعلق اولوب کذلک تخترق
فعلک فاعلی اولان ضمیر خطا بدین حالد هم ضمیر انبیاء را جعدر مازا
ای تخترق و تقطع السموات السبع مازا او متجاوزا بهم او مصاحبا بهم
تقدیرنده در و ہمیش و افعاله عود در کاه احدث اولان جمیع کبریا
الثناء را حده منزل بمنزل طبقات سمواته وصولنده هر طبقه سماوه
نبی مکرمه مصارف ایتشدره **بیت** رسلک جمله سن او ذات شریف
ایلهی النفات ایلده شریف مصداقش مظهر نکریم بیور و قلدی
انبیای عظام بوزلدر **شراح** **دره** **المفیده** ذکر ایتشدر کما قال ورد
فی حدیث مسلم انه علیه الصلوة والسلام مرّ فی السماء الدنيا با آدم
و بالثانیة بعیسی و بالثالثة یوسف و بالارابعة یونس و فی الخامسة
بهارون و فی السادسة موسی و فی السابعة ابراهیم علیهم السلام
قوله فی موبک **شراح** مزبور **دره** **المفیده** الموبک و الکوکبة جماعة من
الفرسان و ہمیش فی موبک جار مجرور کذلک مازا او مصاحبا کلمه سنده

متعلق اولوب تخترق فعلنک فاعلنک کذلک حاله رکنت فعال
 فاعله دن فعل و فاعله در فیه جار مجرور ضمیر موبکه راجع در صاحب
 خبرید رکنت جمله سی موبک صفتیدر علم لوا در ترکیده استخا قدر
 لوا سعادت تعبیری بود معنایه در صاحب العلم جمع اولان عسکر
 رئیس و سر عسکری اولان ذات عالیدر **شارح مصنفک** و الموب
 بکسر الکاف القوم الرکبان علی الابل للزینة و يقال الجماعه الفرسان
 فاراد بالموب همنا جماعه الملکة و ارواح الانبیاء و میس ایدی
 بهم لفظنده بامع معنا سنا اولوب جار مجرور مقدر کائنا کلمه متعلق
 کنت فعلنک ضمیر خطا بندن حال اولوب هم ضمیری انبیای عظام
 راجع اولدقه معنادیک اولور که یار رسول الله سن ارواح انبیای عظام
 ایله معا اولدیفک حاله سبع سموانی خرق ایلدک بر موبک یکجند
 اولدیفک حاله خرق ایلدک که سن اول موبک و عسکرده مر عسکر
 و صاحب علم ایلدک دیک خلاصه معنی اولور فی موبک لفظنده اولان
 تنوین عظیم ایچون اولمغه رکبان و خدمه سوارنی مقامنده کرده
 ملکه کرام و ارواح انبیاء ایله مرتب کوکبه عظیم ایله او صاحب علم
 سعادت و عاملینه محض رحمت اولان سلطان کائنات علیه الصلوة
 و السلام سموات سبعی خرق ایدوب دعوت نعم قرب محبة غریبه
 افاده ایچون اولمش اولور اما با مصاحبت ایچون اولوب محذوف صاحب
 یا خود مارا کلمه سنا متعلق اولور سه معنی انبیایه مصاحبا اولدیفک حاله
 سبع سموانی خرق ایلدک بر موبک عظیمه صاحب حبش اولدیفک حاله
 یعنی معراج سعادت بود بدیه عظیمه ایله مرور و عزیت ایلدک دیک مر
 ایدر فی موبک کلمه سنا تنوین عظیم ایچون اولمغه موبک عظیم ایله
 صاحب الدرة تعبیر انبشدر **کاتال** والمعنی تخترق و تقطع السموات

السبع ما را بالانبياء و فيها مع جماعة عظیمه من الملکة و انت رئیسهم فیه
 الی ان وصلت المأمول **محول عبارت بیت** یار رسول الله انبیای کرامه
 مقارن و ملا فی اولدیفک حاله سبع سموانی خرق ایلدک یعنی هر ایلدک
 بر موبکه یعنی بر عسکر عظیمه سید سالار صاحب العلم اولدیفک
 حاله دیک مراد اوله سموات سبعی مرور و عبور خرقه توقف اتمکله
 مرور ایلد خرق بیننده ملازمه عادیه اولوب مروره سموات خرق لرام
 کلکله بطریق الکتابه خرق ایلد مرور معنی سے مراد اولور یعنی
 یار رسول الله جناب دولتک اولی الامر صاحب حبش اولدیفک
 حاله انبیاء کرام ایلد طبقات سبع سموانی بر طوب چاک ایلدک
 و عود خاص کبریا به عروج و عزم ایلدک دیک فالنده اولور

تخنیب

عروج و دعوت ای پادشاه ملک حلم انین و حی ایدی و دعوتی بنده مکرم
 او کلمه حبش مرثی انبیاء خدم ککام و انت تخترق السبع الطباق بهم
 فی موبک کنت فیه صاحب العلم

حتى اذا مستفعلن لم تدع فاعلن شاول من مستفعلن سبق فعلن
 من الدنو مفا علن و ولا فعلن مر فی لمن مستفعلن تنم فعلن
 حتى اذا لم تدع شاول المستبق من الدنو ولا مر فی مستتم
 حتى الی معنایه حرف جر در الی کبی انتها غایه ایچون در بیت اولده اولان
 تخترق فعلنک غایتنی بیاندرا اذا کلمه سنا احتماله ذاهب و مشدر
 اولان اذا شرط ایچون اولمغه ذاهب و مشدر لکن **شارح** دره المضیة ظرف
 مکان در پیش **کاتال** و اذا همنا لجر و الظرفیة فلا تقتضي جرابا مثل اذا
 الشرطیة ای الی وقت کذا **شارح مصنفک** تقدیر معناده یرید الناظم
 ان اختراة الی حب لم یترک محل سبق لسابق اشبه تقدیر مفاد

منفهم اوله کذلک اذا ظرف بجون اوله که بیت اوله اوله تخزن
فعلک ظرفی اوله لکن **شارح مصنفک** مرحوم کلام مزبورون صکره
واذا المحض الظرفیة والعامل خفضت دیوب ثانیة اوله خفضت فعله
ظرف اوله احتمالن تصریح وخی یلشد لکن اذا خفضت کلمه سی مل
اوله مناسبا ولفظه فیبغی ان یجعل اذا زائدة ویشدر واقعا بجملة
اذا زائدة در لم تدع فعل مضارع مخاطب مجزوم فعل فاعله ضمیری
اولیان افعاله ندر خطاب سرور کائنات علیه الصلوة والسلام بعد
سن ترک ایتدک ویکدر **شأن** و **الم** تدع فعلک مفعولید **شأن** و مسافة
وخطوه معنا کنه در ویشدر لم تدع جمله سی مقدار ان مصدریه ابدا تا اول
مصدره جارایه مجزوم اولوب بیت اوله اوله تخزن فعله متعلقه
معناسی یا رسول الله سابقه قرب المصدیر بر مسافة یا خود بر خطوه ترک
ایتمیجه یعنی بر اقابجه سبع سماء خرق وعروج ایدک ویک اوله
لمستبق لام حرف جر و مستبق اسم فاعله سابق ویکدر جار مجزوم
لم یدع کلمه سنه متعلقه سابقدن مراد قرب المعیة وصوله سبقت
تصداید ندر **شارح درة المصنفه** قوله لمستبق ای السابق من یطلب
السبق من الانبیاء والملائكة ویش من الدنوا وینو بضم الدال والنون
قرب معنا کنه در من الدنوا جار مجزوم کائن محدوفه متعلق اولوب
شأن و کلمه سنک بیانی وصفیة یعنی سابقه مسافة قریب یا خود سابقه
قریب بر خطوه بر اقادک که سابق ای سبق و احراز ایله ویک اوله
ولا مرئی و او عاطفه در لا زائدة در لم یدع فعله اوله نفی تاکید یخوندر
مرئی فتح میم اید حقیقه حق و صعود ایده جک مکانی محل عروج و مکان
صعود و یکدره **شأن** اسم مکان من رقت السکر رئیس **شأن** ظرفی تقدیر
منصوب **شأن** او زبیه معطوفه لمستبق جار مجزوم لم یدع کلمه سنه متعلقه

مستتم اسم فاعله طالب ارتفاع ویکدر بعض **شارح** لمستتم ای المتعال
ویش **شارح درة المصنفه** وهو اسم فاعل من الاستنار وهو فی الاصلی
التعلی علی سنام البعیر ثم استعمل فی کل تعل ای مرئی طالب رفعة ویشدر
معلوم اوله که بو بیتک معناسی کره کی کبی ظاهرا و لوق بو تفصیله محتاجدر
خلاصه سی بود که بیت مزبوره اوله **شأن** و لفظندن مراد قریب بر مسافة
یا خود و بدن بر خطوه و یکدر زیرا **قوله** من الدنوا کلمه سی **شأن** و لفظندن
صفی مبتنی در و وخی **مستبق** لفظی اول مسافة قریب سابق اوله در
ظاهری عبارت بود لکن فاعلک مراد سی اول مسافة قریب قصد ایدک
جملة سنک سابق و یکدر انرا انبیای عظام و ملائکه مغربین در که مقام
و قرب حق قصد ایدک جملة سنک مستبق یعنی سابق اندر در **محصل**
معنی و یک اوله که یا رسول الله سن سماء سبعی بر غایت دکر خرق
وعروج ایتدک که مسافة قریب قصد ایدک جملة سنک سابقه **شأن**
و بدن بر مسافة یا خود بر خطوه ترک ایتدک یعنی که سن واصل اوله
مسافة قریب قصد ایدک جملة سنک سابق اول مسافة قریب واصل
اوله مدی الخ واصل سن سن و یک اوله زیرا غیر اول مسافة قریب
واصل اوله پیغمبر بر علیه الصلوة والسلام اول قریب سابقه ترک
ایتمش اوله کلام ایسه اول مسافة قریب سابقه ترک ایتدک معنا کنه در
شارح مصنفک الحاصل انه وصل الی مرتبة لم یکن الانبیاء والرسل
والملائكة المقربون ان یصلوا الیه ویش ناظم من الدنوا عبارتیه
بو محله اوله **شأن** مسافة قریب مراد مقام او ادنی اوله لفظیه مجازست
حروف کلمه ایله اشارة ایدر و تقدیر قرب معنا کنه اوله
و لفظیه او ادنی بنینده جناس وارد در اول مقام قرب که لفظیه معراج
سلطان رسالت **شأن** علیه صلوات الله انه یز عروج ایدر واصل

اول شد در اول سدره المنتهی اولد یعنی بعضی شراح باز شد در خطه **مقام**
شارح درة المضیة و میگرد که والمعنی انت تختزن السموات السبع
و ترفی الیهما حتی ما ترکست سابقا سابق و لا مرئی لاف و فتجاوزت
من قاب قوسین و وصلت الی مقام اوادی ففی البیت اشاره
الی الترفی من قاب قوسین الی مقام اوادی **خلاصة معنای مصرع ثانی**
و یکدر و دخی رتبه عالیه طالب اولان نه محل عروج و مکان صعود و ارتفاع
ترک اتمیجیه دیک سبع سمواتی خرق و عروج الیک یعنی نهایت رتبه کینه
و مصعدا علی سنی احراز الیک کنند غیری احراز و اصل اولش بوقدر
معنا کنه دره زیر غیر و اصل اولسه طالب ارتفاع اولان کینه یعنی طالب
ارتفاع اولان ذاته اول رتبه عالیه ترک اولمش اولور کلام ایسته
یعنی طالب ارتفاع اولان ذاته مرئی یعنی رتبه والا ترک اولمقد در

تتمیم

سپهر عزت قرین طباق منطبق کجور دی دعوت حق اجدی صلیت جنت
کیم اوله در کنه قادر بویتنک افقن حتی اذالم تدع شأ و لم یبق
من الذنوب و لا مرئی لمستم

خففت کل **مفعلن** ل **مفعلن** م بالا ضا **مفعلن** فته اذ **فعلن**
نودیت بال **مفعلن** رفع م ث **فعلن** ل **مفعلن** ال **مفعلن** علم **فعلن**
خففت کل مقام بالا ضافه اذ نودیت بالرفع مثل المفرد العلم
خففت فعل مضی مخاطبه ر تا فا علیدر خطاب سرور کائنات علیه الصلو
و السلام در خفض رفعک ضدیدر انخفاض المخطاطه بعضی شراح الخفض
جعل شی تحت شی و بیش کل خففت فعلک مفعولیدر مقام مضای
الیهیدر مقام موضع قیامدر بالا ضافه جار مجر و خففت فعلنه متعلقدر
اضافه نسبت معنا کنه در مثلاً رتبه و زار رتبه حواجکا نه نسبت علو

دیک کبی بو محله مقدر تقدیر اولور مثلاً الی مفامک عبارتینی تقدیر
ایتمشد یعنی بالا ضافه کلمه سی فید احترامزیدر که مقامات سائره مخفضه
و اسفلدر و یکدر احترامزیدر که مقامات انبیای
عظام و مقام ملائکه مفرسیدر قال **الشیخ** و المدا من المقام نهاییه سیر
الکامل الی الله تعالی و لکل سائر الیه تعالی مقام معلوم ایدی دیک اولور که
مقامات سائر کند و ذاتنده عالیدر لکن یا رسول الله سنک مقامک
نسبتدر مخط و اسفلدر و یکدر مراد در مثلاً سماء اول سماء تا سعه نسبتدر
اسفل و الجقدر مع هذا سماء اول کند و ذاتنده نه رتبه عالی اولد یعنی
ظاهر دره بوشال محسوسات خارجیه دره اما علو رتبه معنویه اعتباریه
صاحب مهر اولان و زرا عظمک مقام صدر و زاری نه مرتبه عالی ایکن
سلطنت و تحت خلافت نسبت الیه بین الترفی و التریا نه مرتبه دون
اولد و عنی محتاج تقریب و کلد در بویت مبارکه ده مقامی خفض مخط
الیک دیمه یک معناسی **شارح مصنفک** بو وجهه شرح و بیان اتمش که
خفض المقام عبارة عن وصوله الی مرتبه علیة تصیر المقامات بالنسبة
الیها کانهما سافل کذلک قال **المحقق** والمعنی جعلت کل مقام من مقامات
الکمال تحت مفامک لتجا و ترک عنه **قاضی عسکدر** بویه تفصیل ایدر که علم
ان لکل من السائرین الی الله تعالی مقاما معینا لا یکنه التجاوز منه و اذا
وصل الیه صاحب صا صا صاحب کمال و لا شک ان بعض المقامات ارفع
من بعض المقامات فیکون خفض المقام هو الترفی و التجاوز عنه و اذا
تجاوزه و استعملی علیه فقد خفضه و خفض المقام یتلزم خفض صاحب
ای صبرت کل مقام بالنسبة الی مفامک محفوضا و جعلت سائر المقامات
بالقیاس الی مرتبتک محفوضا و ان کان ذلک المقام عالیانی نفسه میشد
اذ کلمه سی محضا ظرف اولون و ارایخو و تقیل ایچونار ملق و اراکال **قال المصنفک**

اذ هذه تعليلية او متحضة للظرفية اكر تعليل يكون اولور سه نوديت جمله
 خفضت فعلتك علقى اولد يغنى مفيد اولور **شرح** **درة المضية** اذ علة
 خفضت لا محل لها من الاعراب و يمشى تعليلك مفاسى زير اسن ر فعله
 ندا اولندك ديكدره و اكر اذ ظرف ايكون اولور سه سكون اوزره مبنى محلا
 منصوب خفضت فعلتك ظرفى اولوب نوديت جمله سه مضاف اولو
 معنى سن ر فعله ندا اولند ينگ وقتده مقابلة مستبدل مرقم خفي خفض
 و مخط ايلدك ديك اولور نوديت صيغة مجهول اوزره فعل فاعله
 ندا امنا و انك اقبالنى يعنى توجهنى طلب در بار رفع جار مجرور نوديت
 كلمة سه متعلقه مصدر معلوم اولد كه اشبور رفع كلمة سى مصدر مجهول اولوق
 احتمالى و اري خود مصدر معلوم اولوق احتمالى و اري **شرح** **درة المضية**
 ابتدا مصدر مجهول اولد يغنى اشارت ايجوز نوديت بار رفع الى مقام قاب
 نوسين او ادنى يعنى يا رسول الله مقام قاب قوسينه ر فعله ندا اولندك
 ديك مصدر مجهول معنا سيدر كذا **شرح** **مشار اليه** بار رفع كلمة سى مصدر
 معلوم اولد يغنى احتماله اشارت ايجوز او نوديت بر رفع الحجب بينك و بين
 ركب سبحانه و تعالى و يمشدره يعنى حجاب به سوانغى بارى تعالى رفع ايمك
 ندا اولك كذا ديكدره و يوب فال مصدر على الاول مجهول و على الثانى معلوم
 و يوتصير ايد ر نة **كيم** **شرح** **مصنفك** و الرفع مصدر المعلوم اى رفع الله
 اياك والا و جنان بجعل مصدر مجهول اى بار تفاعك و يمشدره **قال بعض الشراخ**
 اى نوديت رفع المنزلة اى جعلك ر نبع المنزلة مثل المفرد العلم **شرح** **شيخ**
 زاده و اذ ظرف تخصصت و الندا طلب الاقبال بار رفع اى طلبا بر رفع الله
 اياك مصدر معلوم او مجهول اى بار تفاعك و يمشدره **بوجهر** **علامت** **سني**
 بوجهره تقرير مل حظله ابد كذا كتب بخوية و الندا هو طلب الاقبال ايد يغنى
 ابد لا ابدى بوجهره نوديت كلمة سنك مفاسى اقبالك طلب اولندى ديك

اولد قده يا محمد اقبال و توجهك طلب اولندى ديك دعوت اولندك ديكدر
 زيرا خارجه بين الناس بر ذالك توجه و اقبالنى طلب اوزانى دعوت
 ايمكدر بوجهره ك بيلنده لزوم دارد و خصوصا مخا مناد اوده او عوا
 كلمة سى تقدير ايد ر نوديت كلمة سى بوجهره استعمال ممكن اولفعله
 ديك اولور كه يا رسول الله سن ر فعله ندا اولندك يعنى سن ر نعت و عظيم
 و تكريم ايد ضيا فخرانه نعم عظمى قرب حقه دعوت اولندك ديك فائده
 اولوب سريت من حرم الى حرم نظمنه و انده صكره ابیات سابقه نك
 مضمونه مناسب دعوت اكرام تعبيري ايله **ناظم** معراج سعادتى بركونه
 و خي ذكر و بيان ايتيش اولور كبا را عيانده نيز اذانى خانه سه بر كمنه
 جا غر سه دعوت ايدى تعبيري اكرام و توفيزه مستعمله مثل المفرد
 مثل كلمة سى لفظا منصوب نوديت فعلتك مقدر مفعول مطلقى اولن
 ندا لفظتك صفتيد لكن مثل كلمة سندن صكره بر مضاف اليه تقدير
 ايدوب **شرح** اى نوديت ندا مثل ندا المفرد العلم و يمشدره المفرد
 مثلك مضاف اليه بدير العلم مفردك صفتيد مفرد ايله مراد اشالى
 بيننده فضائل و كمالات ايله متفرد اولان و انذر العلم كمالات علمه
 علم اولان ذات ديكدر **شرح** **مصنفك** اى و الناظم العلم العلامة المشهورة
 النبوى متنازل بعلو القدر و سمو المرتبة الى حيث صار علما بالفضائل
 و الكمالات يشار اليه بالبيان و يمش **سعد** **العلامة** **فاشيه** كشافه
 يقال علم الكرم او فى الكرم اى مشهور به اذا ذكر الكرم لم يبا و الفهم
 الى غيره بوير مشدر **ناظم** **رحمة الله** نوديت مثل مفرد العلم عبارتيه
 مناسبات ذكرى مراد ايدوب قوا عدخوية دن منادى اكر مفرد مودى
 اولسه مرفوع اولوق قاعده سنى كلمات مدايكدن ايد و تام ذكر و صكره
 قوا عدخوية دن خفض و رفع و اضافت و مفرد و علم حجاب اصطلاح

نحوه دن بوبر جمعیت و ذکر مناسباً تدر که مخیر عقول در مع ذامعای
مقصوده قطعاً مثل دکلدر معلوم **اوله** که کلامه بوسقوله مناسباً
ذکر اولمنق بین البلفا و الشعرا غایت معتبر در که علم بدیده محتسناً
معنویة و نه تعداد ایدوب مراعات النظر و تناسب شمیة یتیشد
قال علامه السعد فی المطول و من المحسنات المعنویة مراعات النظر
و یسمی التناوب ایضاً و هو جمع امر و ما یناسبه و قد یکون الجمع بین
امرین و قد یکون بین ثلثة امور و ازید نحو قول الشاعر فی صفة الابل
فی الخافه و الهزال **بیت عربیة** کالقسی المعطفات بل الالهم
مبرتیه بل الاوتاد جمع الشاعر بین القوس و السهم و البوتر انتهى شیو
مراعات النظر اشعار ترکیه ده دخی مقبول و معتبر اولوب شعرا و روم
بو که جمعیت و بر را بوبیت کبی که جمعیت و اردور بیت یقیم زیر لیا
توکلزالی قراء مزرعه عینب زرها متمزاییدی ما نحن فیهمز اولان
سالف الذکر بیت مبارکه خلاصه معناکنده **شارح درة المصنیه**
و یش و المعنی الخفض جمیع المقامات بالنسبة الی مقامک حین اختارک
بالرفع الیه مثل رفع المفرد العلم فی النداء فیکون التشبیه بطیفاً غریبا
ولا یجوز ما فی جمع الخفض و الاضافة و النداء و الرفع و المفرد العلم من
و المقابلة **قال شیخ زاده** یعنی طلب اسد قبالک بفصله و عنایته مثل
ما یطلب فیما بین الناس مثل ما هذا الرجل بالتعظیم و الاکرام فانه روی ان
جبریل علیه السلام جاء بالبراق و دعاه ببنایة التعظیم و الاحترام **محمداً**
بیت بوجه او زره در که بالاحر تفصیل اولند یعنی او زره نودیت ثالده و نحو
معناکنده اوله فده و یک اولور که با محمد سن فضائی و کالاته منفرد و علم
کبی طرف حقه رفعله دعوت اولک مکله یعنی دعوت اولند یعنی بناء
بر مقامی کجوب اعتلا الیبوب و اصل اولد فیک مقامک جمله مقامات

دراسنده و اسفلنده قالمفله جمله مقامات فی منخفض و مخطط ایدک و یک
اولور یا خود نودیت دعوت معناکنده اولیبوب **شارح معتقک** بقال
اداه منادای صاحب به دیدیکی او زره ندا اولندک معناکنده اولور سه دیدیکی
منفرد معرفه یک رفعله ندا اولند یعنی کبی ندا اولندک خفضت کل مقام
الخ یعنی مثلاً منفرد معرفه اولان زید مثلاً بازید دیوندا اولند یعنی کبی سنده
یا محمد دیوندا اولندک لکن ندا مطلقاً و کل بلکه رفعله ندا اولندک یعنی
با محمد مرتفع اول عروج ابله مقام قر به مرفوع اول اعتلا ابله دیوندا اولند
و یک اولوب سبقت اید ز سریت من حرم سید الی حرم سینی معنا فاکید
اولور لکن ندانک متوقف اولد یعنی حرف ندا او عوا مقامنده در
دید کلری او زره بوضوح و دخی ندا اولندک دیک دعوت اولندک
و یکدر زربا یا محمد دیو حقیقه ندا اولند یعنی نه دن معلوم خصوصاً
جناب کبریا اصواتدن عبارت اولان ندا و مترقده بهر حال مراد
نداء معنویدر پس ندا اولندک دیک بوتقدیرده دخی دعوت اولندک
دیک معناکنده و لفه بیت آتی فی علت ابله ربط و دخی مناسب اولور
و فی البیت من البدیع الاقتباس النحوی و مراعاة النظر الخفض و الاضافة
و النداء و المنفرد و العلم و المقابلة بین الاضافة و المفرد و الطباء
بین الخفض و الرفع و حسن التعلیل و التشبیه و یکن القافیة

تتمیم

اولوب نهایت قرب محبته فاقد یدارادی سن سن او حببه اخذ
اورته اولدک آنکله نبیره فاقد خفضت کل مقام بالاضافة اذ
نودیت بالرفع مثل مفرد العلم

کیما تقول **ستفعلون** زبوص **تفعلون** لای من **ستفعلون** تتر **تفعلون**
عن العیون **تفعلون** و سیر **تفعلون** رای من **ستفعلون** کتیم **تفعلون**

عطار ایتی سکا حق خزان برن عقول درک اید مزقات واجبک برن
او شام دعوی اولدی خدای مقتدرن کیم تقوز بوصول ای مستتر
عن العیون و سترای منکم

فخرت کل مفاء لن ل فحی فعلن ر غیر مشن مستفعلن ترک فعلن
و جزت کل مفاء فعلن ل فحی فعلن م غیر مز مستفعلن و حم فغان
فخرت کل فحار غیر مشترک و جزت کل مقام غیر مز و حم

فخرت قافعال سابقه به تفریقه دره حرت قافعاله ذرا به حجه اید
فعل ماضی مخاطبه تمام خطاب فاعلیدر مخاطب سرور کائنات علیه
الصلوة والسلام افند بیز دره فخرت حوز و ندر جمعت و حوت و یکدر
خارده ای حواه و جمعه و بر لر کل فحار مفعولیدر فحار مضاف الیه
فخر و افتخار و فحار مصدر در بو محله مراد ما یفتخر به مثله کمال الهیه
و سائر آنکه فخر اولنه حق اوصاف و فضا مکره غیر جرایله فحارک
صفندی به با خود نصبه فخر و ن حاله در مشترک غیر کلینک مضاف
الیه بیدر مشترک فیه و یکدره ذرا اسم مفعولک صله سی ظاهر اولانه
محله حذف اولمن قاعده در المال مشترک در لر یعنی مشترک فیه
و یک معناسی مراد اولدی یعنی ظاهر اولفله فیه حذف اولمنشده فحار
ایله مراد اخر ذات ایله مشترک اولیوب باجن پیغمبریز علیه الصلوة
والسلام افند بیزه مخصوص مابه الافتخار اولان مفتخر اندر که مابه
من جلتهما خلایق عالم جل شانه و تعالی حضرت لریک حبیب اگر می
اولد قدری و قاب قوسین اوادی رتبه سی قرب حقه و وصولک در مقام
محمود و لوا الحمد ایله مکرم اولد قدری و رفعتک ایله کریمه سی منطوقه
مدارایان اولان لا اله الا الله محمد رسول الله کلمتین شهادتیده

واذان شریفده اسم ذاتله اسم محمدی معاذکرا و لنوب اشهد ذکرده
اسم ذاته مقارنت اید ترشیع کند و ره مخصوص اولان مابه الفخر
و المباحات در که غیر مشترک فیه در یعنی بوزده مشترک اولمش بوزده
نه کیم قطب المعارفین مقتدای واصلین حضرت شیخ عبدالقادر کیکل
قدس الله سره السامی صلوات مشهوره سنده اول مفتخرات
مخصوصه و نه بعضی شائنا فضلیه و عاده بود جمله ذکر تمیث که مابه
اللهم صل علی حبیبک محمد الذی هو فلق صبح الانوار الوجودیه
و طلعه شمس الاسرار الباقیه قره عین الیقین
مراة اولی الغم من المرسلین نور انوار بصائر الانبیاء المکرمین
محل نظرک وسعة رحمتک من العوالم الاولین والآخرین
اشرف الکفایق الانسانیة الذی خلقته من نور ذاتک
و خلقت من نوره الانبیاء و المرسلین رحمة للعالمین
المؤید بالروح الامین و خاتم النبیین

و سائر کلمات کرامه انبار علیه کشف حقایق محمدیه دن لعه شار بصائر
معرفت اولمش در اید انبیاء عظامک مابه الافتخار لر می و لا روت
و خلقت و نکلم و سائر جمیع مفتخرات ترنده مدوح خدا علیه الصلوة والسلام
افند بیزک سائر انبیاءک جمله سیده مشارکت کلیه لر می اولد یغندن مابه
سالف الذکر مفتخرات که حیثیه و مقام قاب قوسین مرتبه معراج
قریبیه کند و ره مخصوص اولوب هر بری خصیصه ذات عالیدی اولان
او مقوله مفتخراتک کلینتی جمیع بیور و قدرینی ناظم علیه الرحمة فخرت
کل فحار غیر مشترک قولیده اذ او بیان اینشد و جزت جمیم و زاء
منقوطة ایله فعل ماضی مخاطبه ر فعل و فاعلدر جمله سی مصرع اولده
فخرت او زربنه معطوفدر جائز بجزر جوازا اذ انجا وزه و نقده و میشلر

معنای سنی کجیک و تجاوزا بلدک و یکدر کل لفظی جزیت فعلک
مفعولیدر مقام مضاف الیه در غیر لفظا مجرور مقامک صفتیدر آخر
منصوب اولوب حال اولور مصرع اولده اولد یعنی کجی شارح **دره المصنّف**
مقامی بیانده و میس که الما و من المقامات المزوجم فیه مقامات الانبیاء
بن الرویة والمحبة والحكمة والشکم و غیرها من مقامات العارفين الاولین
المستات عندهم بدرجة السلوک فی الحال والتعبیر عنها غیر ممکن قوله مزوجم
غیر لفظنک مضاف الیه مزوجم فیه و یکدر بو مقوله اسم مفعولک
صله سی ظاهر اولعله اکثر یا حذف اولد یعنی مصرع اولده بیان و التمشد
بعض شراح مزوجم مصدر میمیدر اذ و حام معنا کنه در اذ و حام کثریدن
حاصل اولد از رحمة و تعب و یرنر ویدی **شارح مصنفک** یقال و از دحم
القوم علی کذا تراحموا علیه و تنازعوا فیه و میس من غیر مزوجم و یک
او مقام مزاحم فیه اولد یعنی حاله او مقامی تجاوزا بلدک کجیک
و یکدر غیر کلمه سی مقام لفظندن حال اولد یعنی کوره معنا و ده اما صفت
اولد یعنی کوره معنی کل مقامی تجاوزا بلدک و اصل اولوب تجاوزا بلدک
و یکدر که کل لفظی جمیع مقاماتی حاوی اولعله و یک اولور که بلا تعب
بر مقامه و اصل اولد که بعده انی کجوب بر مقامه و دخی و اصل اولد که بعده
انی دخی کجوب کذا و کذا کل مقاماتی یعنی مقامات انبیاء که **دره المصنّف** ک
بالام تفصیل الیک کی مقاماته و اصل اولد که انی دخی تجاوزا بلدک انذن
بر مقامه و اردک انی دخی کجوب کذا و کذا مقاماتی تجاوزا بلدک و یک
اولور ناظم علیه **الرحمة** نهایت وصولی یعنی تجاوزا نه محد و منتهی الیه
ذکر اتم کلمه بو عید فقیرک ملا حظہ مدہ بر معنای مقصوده اشارت مراد
اید و یک ممکنه که یعنی یا رسول الله کل مقام انبیای عظامه من غیر از دحم
و تعب و اصل و تجاوزا بلدک دیوب نهایت وصولی ذکر اتم کلمه صواب

سعادوت علیه الصلوة والسلام افندیزک سیر فی اللہ ترقی و انمی والی
غیر النہایه مقامات احرار زینہ اشارت ایدر **نه کیم** مقامات سیر الی الله
غیر متناهی اولد یعنی خاصیه بیضا و یدہ سورہ فاتحه شریفه تفسیر نه
شیخ زادہ علیه **الرحمة** تحقیق مقام ایدر که فان السائر الی الله تجرد عن
الکونیة الی ان یرتقی مقام المشاهدة ثم الی مراتب اخری من الاتصال
والانفصال والفناء والبقاء و ینتهی عنده السیر الی الله و عند انقطاعه
یبتدی السیر فی الله و هو لا ینقطع ولا ینهاهی والیه اشارت من قال شرب
الحب کما ساء بعد کاس فانغذ الشراب ولا رویت بو تقریر ضعیفانه
مقتضا کجی سلطان انبیاء علیه الصلوة والسلام افندیزک سیر فی اللہ
ترتیبی الی غیر النہایه اولوب بر مقامه منتهی اولما مغلہ **شارح مصنفه**
نجزت کل مقام نظمده ای کل مقام سوی مقامک تقدیر اید کلمی
تکلفاته دخی احتیاج فالماز **کما قالوا** فان قلت اذ تقدسی صلی الله علیه
وسلم کل مقام فقد تقدسی مقامه و منزله بحکم العموم قلنا المقصود
کل مقام غیر مقامک و المخصص العقل **کما فی قوله** تعالی خالق کل شیء یعنی
سؤال ایدر اتم کلمه که تجزیت کل مقام و یک حر مقامی تجاوزا بلدک کجیک
و یکدر پس کل کلمه سنک نخسته سید الانبیاء علیه الصلوة والسلام
دخی مقامی داخل اولوب شمولاً شدن اولعله کند و مقامی دخی تجاوزا
ایمک لازم کلور مقصودا یمه جمیع مقاماتی کجوب علی المعالی اولد کند
مقامه و اصل اولد که و یکدر ملا حظہ اعتراض ایدر بعده بو جمله
جواب و یرمشد کل کلمه سی فی الحقیقه مقامات انبیایه و مقام حبیب
خدا یمه شامدر لکن عقل بو مقامه کل کلمه سنی شمولاً شدن بعض
افراد نه تخصیص اتم کلمه که اول بعض افراد مقامات سائرہ در بو صورت
کل کلمه سی ایدر اذ تجزیت مقامات سائرہ اولوب مقام سلطان انبیاء

سیویه ولایه فتحه مصدر کسر له اسم در امارت و نقابت کنی زیر اوست
 اسم در والی اولوب او ز رینه طور و یغک نشه نک پس فحق مصدر و
 داوی مفتوح قلر دیدی بو مقامده فتحه مصدر والی و حاکم فند یغک
 شینک قدری و اعتباری جلیل در دیک اولور من رتب من بیانیة
 مای بیاندر شارح کافیه مولانا جامی بحی لفظه من التبتین ای لظهار
 المقصود من امر بهم و علامته صحته وضع الموصول فی موضعه مثل قوله تعالى
 فاجتنبوا الرجس من الاوثان فانه لو قلت من الرجس الذي هو الوثن
 استقام المعنى و میسدر رتب جار له مجرور اولوب مقدر کائنا کلمه
 مستقن ما دن حاله رتب بضم الراء المهملة و فتح التاء رتبة نک
 جمعیده رتبة جلیله و منزله عالیة معناسته دره و عزة فعل باضی در
 قلت معناسته در شارح مصنفک و عزة الشئ قل یا یوجد و پیش قبل
 اوله شئ رعیت و اعتبار بولد یعنی ظاهر در عرف ناسده و خنی قدر
 شئ یک عزیز اولدی در برله یعنی قننی و اربولنا بو معناسته مستعذر
 شارح حنفی عزة جاء المعان عزة بمعنی قل و عزة بمعنی غلب و عزة الشئ
 ای تغیر و امتنع و منه قوله تعالى و ما ذلک علی الله بعزيزه بو مقامده عزة
 امتنع معناسته اولق ظاهر دره ادراک عزة فعلک فاعلیه ادراک
 علم و معرفت معناسته دره مقدار کلمه سی ما موصوله ضافدر مصدر
 مفعولنه اصنافی قبیلند ندر ما اولیت ما موصوله در اولیت صیغه
 مجرور او زره فعل باضی مخاطبه در فاعل ضمیری تا خطا بدر ایلادن
 مشتق در ایل اعطا معناسته در اولیت کلمه سی اعطیت با بندن
 اولوب ایکی مفعول تعدی ایتمکله مفعول اولی ما موصوله راجع ضمیر
 محذوف در اولیت تقدیرنده در اولیت جمله سی ما موصولک صله سید
 ما موصول مع صلتة جمله سی ادراک لفظنک صفتیدر من نعم من بیانیة

جار مجرور مقدر کائنا کلمه سی متقدرا ما موصولن حاله در یا خود
 اولیت فعلنک مفعول ثانی سیدر نعم نعمتک جمعیدر بو محله و انفاک
 اولنان شینک اسمیدر که منعم به معناسته در شارح درة النضیه صافی
 فاضل کیتا کوردی و انا خلاصة معناده و پیش که المعنی جل و عظم مقدا
 ما و لیت علیه من المراتب العلیة و المناصب الرفیعة و عزة ادراک ما
 اعطیت من النعم العظمی و الرتب العلیة قیل النعمة النامة ما یجد
 عاقبة و لهذا یقال الکاف غیر منعم علیه و اعظم الرتب رتبة التقدر
 الی جنبه المتعال و عزة النعمة الوصال اللهم ارزقنا نعمة الوصل
 و التقدر فی و بعدنا من ذلة البعد و الفراق بعض شارح مال معنای
 و میسدر که و حاصل المعنی و جل مقدار ما جعلت و النبالة من المراتب
 العظيمة منها مقام فاوحی الی عبده ما اوحی و عزة ادراک ما اعطیت
 من النعم الکثیرة الحجاية منها مقام تقدرا می من آیات رتبة الکبریا
 محمول معنای عبارت بیت و دخی بارشول الله شک والی فند نک
 یعنی والی و حاکم نصب اولند یغک رتب سامیه نک قدری حای
 و عظیم اولدی و سکاء اعطا اولنان نعمتک علم و ادراک عزة
 اولدی یعنی ادراک محال و امتنع اولدی یا خود قلیل و فهم و ادراک
 ابدن فنی آژ و نادر در دیک اولور و انفا صاحب سعادت علیه
 الصلوة و السلام افند بمره تقلید و تقویض اولنان رتب سامیه
 از جمله حبیبیت رتبة جلیله سی نه رتبة عظیم القدر و جلیل اولدی یعنی
 بیاندن مستغنی در کذلک لیله معراج سعادتده اعطا اولنان خزان
 اسرار و نیجه بخره نعم جزلیله و وسرا علی الخصوص مطلوب اقصی
 و اصل مقصور اولان فنا فی الله و وصول الی اللهک فهم و ادراک نه
 مرتبه عزیز اولدی یعنی ظاهر دره و فی البيت من البدیع مراعاة النظر

بین جل و عود و الجناح من المطرف بین اولیت و لیت لا الناقص

تخمیس

فراز صدر حبیبیت از غنی رتبن که ویردی ذات که حق اول مقام محترم
عقل بر شمع اکامرت پیر و روشن و جل مقدار ما ولیت من رتب
ودع ادر اک ما اولیت من نعم

لطیفه معلوم اوله که ناظم علیه الرحمه والفقران اول سرور کائنات محبوب
خدا علیه افضل التحیات حضرت ملک معراج سعادت منها جری بایند
اولان مدایح جلیده بی بو محله اتمام آید و بوندن صکره شاهد معنای
اد صاف علیه بی لباس دیکرده و صورت اخرا ده جلوه کرساحه ذکر
و انشاد انیمشد **شرآج** علیهم الرحمه معراج شریفی تمامه علی التفصیل
نقل بیور مشلا لمرکز تحریراترینی بیان و تشطیره ثابت مرحومک
اد هم نامه سی و بیاجه بسنده اولان معراجیه منظوم بی ذکر و تحریر
ترجیح و اختیار و لمغله بعینه بو کونه نقل بالمسطر ایضا بنجش
ارباب طبیعت اولون انب کور لای

بر شبا نکه که نودوس سچهر	پرده شامی ایتدی پرده مهر
اول کیچه سر شریف کعبه دین	خانه امهانده ایدسه مکین
خادم در سخانه تنزیل	موصل وحی حضرت جبریل
نازل اولوب حبیب معبوده	کلدی دعویجی خوان مقصوده
بر برآق خجسته بی در دست	همو طایوس خلد زیب پرست
ایینه جهر سامی اولوب صدر بار	دست لطیفه ایلدی بیدار
دید ای شاه مسند تجلیل	جوق سلام ایلدی خدای جلیل
منزلی دعوت ایلدی تنها	بیورک مستطدر اهل سما
لطف و احسان کبرای کورک	بی تکلف کلک خدای کورک

کعبه انبساطی زائر اولک	بو کیچه حضرت مسافر اولک
صحن جنت یول اوزره بانگدر	روضه لامکان تو ناغدر
سکای می ناز پرور لولک	بر یک کلک حیا میدر افلاک
ماه بر قرص سوره حاله سیدر	حل چرخ یول ناله سیدر
ظفر جبریل اولوب بنک طاشی	نبدی اول پادشهر ملک باشی
نه در اول حاجی حرم جلیل	کا وله حکامی حضرت جبرک
نبدی چون که خواجه ابرار	بو کنی طوتدی اول حبه مهار
نوله طار طلسه نده اول دراب	ایکی التون ترار و سیدی رکاب
شوقدن مست اولون علی الاطلاق	با صد یعنی بری بلز ایدی براق
اولدی نقش مغال فتح کمال	سمت محراب قدس دولته دال
یرجا عتله اول امام وری	قلدی چون غم مسجد اقصی
انبیا اید مرسلینه تمام	اولدی بر مقتضای وقت امام
چونکه انشاء راه ایدی آتا	سفری ایکی ترکعت ایتدی آتا
رسلک جمله سن اوزات شریف	ایلدی التفاتنه شریف
کوروی بر نردبان بی مانند	درجات بهشت کبی بلند
جامع آسمانه منبر ایدی	نامه دعوته یا مسطر ایدی
روح و شکیم بدن ایتدی خروج	چیقدی دنیا دن ایتدی که عروج
مفرانش و جن و صفت ملک	اسمانه چیقردیلر او که رک
منزل ماهه واروی صنیف عزیز	ایتدی بر تک رکاب دست آوین
با ممدی اول خدیو عالیشان	رخش عمره اوزر کی ایتدی جان
مجلس ثالث اولدی چون سکین	ویردی ماهید ساز شوقه دوزن
نه نگاه و نه التفات ایتدی	روزن بوزمدی کجوب کندی
نوله ارطرسه شانی کیوانک	و نه آغاسیدر سلیهانک

غزوه عرش کیم مقررش ایدی
 ! صبحی اوکتنه براق ایلده پا
 کلچک سدره یه حبیب جلیل
 جای دیرینه ده کچوب یرینه
 فرشتدن دوکوندی یاندی ران
 کاردن چونکه قالدی اول اکی یار
 حاصلی رفته رفته رفوزه
 بر مقامه ایرشدی اول سلطان
 رنگ و بودن منزله و طاهر
 ایتدی ناکه صفارسان سماع
 اوکرا متله جسم اولوب سوزن
 بی تکلف اوصیف خوان قبول
 برت اوروب شش جهانده انوار
 نه دهن دارا یدیه نه سمع وزبان
 جانی محو ایوب بختیلر
 کاه نابود ایدی کاه بدید
 فانیات اولدی کائنات حاکم
 کجدی ناز کلک ایله نیجه سخن
 کرشدن مرهم غفار
 عقده صغیر عطیه لرویدی
 یوکنی طوئدی خواجه عالم
 سرعت مزده ایچون امتنه
 کرم بولدی فراش نشد بی

پرده بارگاه اطللس ایدی
 اولدی اطللس قبر جعی پیدا
 تقدی پروان دن پر جبریل
 قالدی یازلدی مانده دفترینه
 جسمه بغل یاقدی زائع فراق
 ینا شوب رفوت اولدی خد شکار
 قالدی یولده چوماه یک هفته
 نه زمین وار نه آسمان نه مکان
 عالم نور عشق عالم سار
 اذن متی کرامتن آسماع
 کجدی بیک پرده نور و ظلمتدن
 مجلس خواص قریه بولدی وصول
 لامکان اولدی حب تجلی زار
 هو دیوب حویشید ریدی همان
 ینه اثبات ایدر تسلیم
 دل مشتاق سر خلق جدید
 نور ذات ایدی ایلین معانی
 قصه عشق ایدی محبتدن
 مصطفایه خزان ایتدی شار
 وصفه کلمه حدیه لرویدی
 انصافه اجازت اولدی اودم
 طرفه العین ایچنده کلدی ینه
 کرم استی صوغتمدی یرینی

یک بیک ایدی رسول کریم
 اول هدایای امته تقسیم
 خطائی مقدار میلدی هر کس فیض
 استرم بنده ثابت اوز کس فیض
 ! الهی عنایت ایلده بکا
 جام عشق کرامت ایلده بکا
 بنی راه رضاده قوت لندر
 خدمت مصطفاده قوت لندر

! بلند می جا به سرور دین

بکمال چهار بار کزین

بشری لنا مستغفلن معشر ال فاعلم ان مستغفلن لنا فاعلم
 من العنا مفا علم یت رک فاعلم ان غیر من مستغفلن عدم فاعلم
 بشری لنا معشر الاسلام ان لنا من العنا یت رکنا غیر منهدم

بشری لنا فی مصدر یدر بشارت معنا کنه در بشارت سترت و فوج
 و انبساط و یرین خبره و یرین خبره و یرین خبره و یرین خبره
 مرفوع مبتدا و یرین خبره و یرین خبره و یرین خبره و یرین خبره
 عبارت شده شکر کلمه سی کره موصوفه یا خود محضه بالتقدیم اولمغه
 مبتدا و توغی جائز در وید میره بو مقامده وخی صفة محذوفه اولان
 عظمی کلمه سی ایلده موصوفه اولمغه مبتدا اولمغه رلنا جار مجرور کان
 محذوفه متعلق اولوب مبتدا نک خبر یدر تقدیر ی بشارت عظمی لنا
 یعنی بزم ایچوندر دیک اولور یا خود بشری مبتدا محذوفه نک خبر یدر
 تقدیر ی حده المناقب المذكورة بشری لنا یعنی پیغمبر مرصی الله
 علیه وسلم افند یزک مظهر اولد معنی سابق الذکر اکرام دعوت الهی
 و ضیافت نعم لا تناسی ایلده کمال تقرب الی الله و غیرها بولمیر زره بشار
 و تبشیر و مزود عظیمه در که بو قدر التفات و تقرب و نظر محبة مظهر
 بویله بر حبیب خدا پیغمبر و نشانک امتندن بولندن دیک فالله
 اولور یا بو صورته لنا قول جار مجرور بشری کلمه سنه متعلق اولور

معبر جماعت معنا سنده در لفظا منصوب منا ویدر حرف ندا محذوفه
الاسلام مضاف الیه پیدراضافت بمعنی اللام والمغلة اسلام الجون
اولان جماعت دیک و لور یا خود اهل لفظی محذوف و ذر جماعت اهل
الاسلام و یکدر اسلام و ایمان معرفتی واجب اقدم امور دینی و
اولمغه ترفیع و بیانه عاجزانه مبادرت و اقدام اولدی بحث
تصدیق خامه ده مفصله رکه معلوم اولکه ایمان لغته اینا نمقد
اصطلاحده رسول و منزل الی الرسول اینا نوب و تصدیق و قبول
رسوله متابعتی التزام در شرعه بودند صکره دل الیه اقرار دخی مکرر
ایمدی ایمان تفصیل الیه یکمز او زره ما جاء به النبی علیه الصلوة والسلام
اذعان و تصدیق و قبول و متابعتی التزام اولمغه تصدیق منطقی
بر نوع در پیشدا زیر تصدیق منطقی دخی بویه حکمی اذعان تصدیق
و قبول در ما لکن متابعتی التزام الیه مشروط و مقید و کلدره اشبو
فضل متمیز الیه جنس اولان تصدیق منطقی من خاص اولمغه اندن
نوع اولور سید شریف حاشیه بیضا ویده و میسر که تصدیق المنطقی
قبول لوقوع النسبة اولان وقوعها و التصدیق المعبر فی الایمان قبول
نبوة محمد صلی الله علیه وسلم و التزامه علی نفسه متابعتی فی جمیع
ما جاء به محمد علیه السلام کذلک زنجانی حاشیه تلویحه الایمان هو
التصدیق المنطقی الا انه مشروط بشرائط کالاجتهاد و ترک الحیو
والاستکبار و عدم ظهور ما هو من علامات الانکار کذا الزنار
و استعمال قلنسوة اليهود و الفاء المصحف فی الفارزوات و میس
اسلام ایمان تحقق الیه یکی محذره بهر حال متحقق اولور کذلک اسلام
تحقق الیه یکی یرده ایمان دخی متحقق و صادق اولوب سید زره
بحسب الصدق بود جهله تغایر اولمغه ایمان و اسلام متحد در معنی

ایکیسی دخی بر در و میسر قال السعد العلامه فی شرح المقاصد الجهور
علی ان الاسلام والایمان واحد و معنی آمنت ما جاء به النبی صدقته
و معنی اسلمت به سلمته و لا یظهر بینهما کثیر فرق رجوعهما الی معنی
الا عتارف والا نقیاد و الا اذعان و القبول و بالجملة لا یعقل بحسب
الشرع مؤمن لیس بمسلم او مسلم لیس بمؤمن و هذا مراد القوم تراو
الاسمین و انما و المعنی و عدم التغایر کذلک علامه السعدی من قسم
ما سیده ان حکم الایمان و الاسلام واحد و مرجعها الی القبول و الاذعان
لکن تغایر معنویها قد یتعاطفان مثل ان المسلمین و المسلمات
و المؤمنین و المؤمنات و لا طلاق الاسم علی الاستسدام و الا نقیاد
الظواهر قد ثبت مع نفی الایمان مثل قل لم تؤمنوا و لکن قولوا اسلمنا
و میسر ده بوندون معلوم اولدی که ایمان و اسلام بعضا مفهومی
مغایر ایسه ده هر بری بدون الاخر تصور اولمغه و هر بری آخرک
صادق اولدی یعنی محکم صادق اولمغه ایکیسی دخی بر در ویدیر قوله
ان لنا ان کسر له حروف مشبهه و ندر لنا جار مجرور کما ان کلمه محذوفه
متعلق اولوب ان لفظنک اسمی او زره مقدم خبر یدر کنان کلمه
اسمیدر ان مع اسمه و خبره جمله سی بنابر تک لنا به اختصاصک
علتیدر یعنی بنابر تک بزره حصول بولد یغنیک علتی و سببی
اول رکن رکن عنایت اولان پیغمبر مزاولدی یعنی بیان اولور صنفک
ان لنا بکسر المعزة تعلیل حصول البشری و نبوته لنا و میس لکن ان
کلمه سی فتحله اولور سه ان الیه ان دن حرف جرک حدی قیاسی اولمغه
لان لنا نقد یرنده کذلک بشرانک حصولک علتیدر رکن شینک
هو ما یقوم بهی سیدر که اول شی انکله قائم اولور یعنی شینک رکنی
اولور که او شی که طیانوب قیام و وجودی انکله اوله مثل محسوساته

قاله عا والاول بمعنى التسمية ودا عينا من دعوى كذا او عليه وحده اليه يشير
 دعوى فعلك فا على لفظه جلدر جمله سی محل مجرور لما كلفه منك مضى
 اليه يد ودا عينا تقدیرا منصوب دعوى فعلك مفعوليه زنا ضميره
 مضى فدره بمفعوله كلفه رك اعراي تقدیری اولور لكن حاله نصبه
 اعراي لفظی اولوب ودا عينا ياك نصبيله او فتمت اقتضا ايد رك
 سكون يا ايله ضبط اولند یعنی اعط القوس بار بها سكون اليا و
 مثلثويه قيا سادر نته كيم شيخ زاده وسكون اليا في دا عينا كافي اعط
 القوس بار بها دیدی داعی كلمه سی دعوتند در دعا طلبه ویرلر
 داعی ايله مراد پیغمبر میز علیه الصلوة والسلام فدر اسم فاعلی ضميره مضى
 اولمشر اسم فاعلك مفعولنه اضافتی بیتلند در لطاعته لام الى
 معنا سكه حرف جر ودا عينا كلمه سكه متعلقه ضميره مضى فدره
 ضميره لفظه جلدره راجع در شارب مصنفك دعوى اسم ای دعوى الى الله
 على نحو قوله تعالى و الله يدعوا الى دار السلام و همیشه در داعیه مراد اوست
 امت پیغمبر میز علیه الصلوة والسلام در كه بزری طاعة حقه دعوت
 ایتشدر باكرم الرسل با حرف جر و دعوى فعلنه متعلقه در معناسی
 الله اكرم الرسل شمیة ایلدی بزم طاعة مولایه داعیه میز و يك اولور
 او ذات مكرم جلیل الشان علیه الصلوة والسلام باكرم الرسل اولدی
 انا سید ولد اوم يوم القيمة وانا اكرم المخلوق على الله وانا اكرم المولین
 والاخرین حدیث شریفین تا خود در كه و ما ينطق عن الهوى ان هو
 الا وحی بوحی اینه كرمه سیده مؤیدر اكرم اسم تفضیلدر اشرف و اعلى
 و يكدر رسل رسولك جمیعدر اكرم مضاف اليه يد كذا فعل ماضی
 نفس متكلم مع الغير در كوندن مشق در افعال ماضیه وند ضميره متكلم
 اسمیدر اكرم الامم خبر بدیه امم امتك جمیعدر كذا جمله سی لما شرفك

جوابیدر و يك اولور كه بزم پیغمبر میز علیه الصلوة والسلام اكرم الرسل
 اولمشر بزمی اكرم الامم اولدق زیرا متبوع نه قدر عالی و معتبر اولور
 بتوابعی وخی اویه مكرم اولور خدام سلطانی اولان سلحدار و خاص اولط
 رجالی ايله بتابعی باشی تابعی برابر اولدیغی ظاهر در شارب درة المصیبه
 خلاصه معنی تفصیلنده بو مقامده و پیش که فیل استدلال کتب الکلامیه
 علی الفضلیة رسول الله صلی الله علیه وسلم بقوله تعالى كنتم خیرة الخیرة
 للناس الخ بکمال دینهم و کمال التابع بکمال المتبوع و انما ظم عکس الامر
 حنا و اجیب بان خیرة المتبوع سبب و افعی بخیرة التابع و العلم
 بخیرة الامة بوجوب العلم بخیرة المتبوع فجاز الامران علی ان طریق
 الاستدلال غیر محصر فیها و المعنی علی هذا کنا اكرم الامم جین سیمى الله
 و اعینا محمد صلی الله علیه وسلم باكرم الرسل و پیش معلوم اولور كه
 اصل کلام سرور کائنات صلی الله علیه وسلم کنا خیر الرسل اولدیغنی
 امتك خیر الامم اولدیغنی ايله استدلال ایتشدر درنا ظم علیه الرحمة
 بودیلى عکس ایدوب پیغمبر علیه الصلوة والسلام کنا خیر الرسل موسی
 ايله امتك خیر الامم اولدیغنی اثباتی اختیار ایتشدر تقریری بوجوب
 لما كان نبینا اكرم الرسل کنا اكرم الامم لكن كان نبینا اكرم الرسل
 فکنا اكرم الامم بوقیا سكه حقیقیة مقدمی بالاد و کرا و لئلا انا اكرم
 المخلوق على الله الحدیث شریفی ايله ثابت اولدیغندن باعدا بیت
 سابقه دن خفضت کل مقام الى اخره بیتى ايله کذا و جل مقدار
 ما اولیت الخ سیدر ايله وخی ثابتدر زیرا کل مقام انبیای مقامه
 نسبت خفض ایدوب انزه ارتقا و اعتلا ایلین ذات اندون اكرم
 و اعلا اولوق بهر حال لازم کلمه اكرم الانبیاء اولدیغنی بیتین بزبون
 ايله وخی متعین اولمشر قیاس مرفوع کنا حقیقت مقدمتی یعنی لما

كان نبينا اكرم الرسل مقدمه سنك حقيقتي وجوهله ظاهر اولمش اولور
 معلوم اوله كه صاحب درة المصينه شارح **فانصل** كوردى عليه الرحمة
 اخبر معنى لطيفة ذاهب اولمش ووجهه بيان ايدى وعي فعل
 من الدعوة لا بمعنى التسمية لان الكلام فى الاسرى واسد فاعلنا
 مفعوله ولطاعته متعلق بدعى لا الى قوله بدا عينا كما فى التقدير الاول
 ويش بوضوحه وعي فعلك مفعول ثانى من اولان الى حضرة خود
 الى طرفه يا خود الى الاسرى مثلث مفعول محذوف اوله يغنى **اشبوه**
 معراج قرينه وزاي خود لطاعته عبارتند مراد ليله اسراوه بغير مدعو
 عليه الصلوة والسلام طاعت وعبوديت حقه اولان قيا ميدر
 بومعنى مراد اولد قد دعى كلمة سيده دعوتند مراد بغير عليه الصلوة
 والسلام ليله اسراوه اللوك كند وطاقته اولان دعوت اوله
 ذاهب اولمش اولور پس سالت الذكر باكرم الرسل كذا اكرم الامم
 مصرعى اليه تقرير اولان قيا من استثنائيك حقيقة مقدمى بيت
 مرفوع مصرعى اولى اليه دخى ثابت اوله جفى شارح مرحوم بيان مراد
 ايدى زيار دعوة اسرى بغير عليه الصلوة والسلام مخصوص اولوب
 بغيره واقع اولمخله بود دعوة واكرام مخصوص اليه مدعو وكرم اولان
 اكرم الرسل اولمق لازم كلوز نته كيم مشار اليه **شارح** كوردى محصول
 معنى بيتى بوجهه تفصيل اينمش كما قال قوله كذا جواب لما
 وباكرم الرسل متعلق بكذا والباء للسببية والمعنى كذا اكرم الامم
 بسبب اكرم الرسل وقت دعوة الله تعالى داعينا اليه لاجل طاعة
 اى انه عليه السلام لما صار اكرم الرسل بالدعوة كذا اكرم الامم باكرام
 لان اكرمية المتبوع سبب لاكمية التابع **محصول** معنى عبارت
بيت وفتنا كه الله عظيم الشأن بزرى طاعة حقه دعوة ايدى داعين

يعنى بزرى يانه دعوة ايدى بغير بزرى اكرم الرسل تسمية ايدى ليله
 يعنى اكرم الرسل ايدوب اكرم الرسل تسمية سيده موسوم ايدى ليله بزرى
 اكرم الامم اولدق زيار بغير بزرى سا ررسلك اكرمى اولد قد بزرى
 دخى اول رسلك استندون اكرم اولمق اقتضا ايدى ديك اولور

خمس

خدا اكرم ايدوب اول شه ملك سپى انكله اميده بولدى نجه عز و بهى
 عزيز ايدى رخدمى انتسا باب شوى لما دعى اسد داعينا لطاعته

باكرم الرسل كذا اكرم الامم

فصل فى غزوات النبي صلى الله عليه وسلم

راعت قلوب مستغفلين ب العدى فاعلنا نبا راع مستغفلين شته فغلن
 كنباء **مفا** علن اجفلت فاعلن غفلنا من ال مستغفلين غنم فغلن
 راعت قلوب العدى نبا بعثه كنباء اجفلت غفلنا من الغنم
 تاظم عليه الرحمة اشبوه فضل بيان غزوانه اول عالينه رحمت وهدايت
 ودارينده باعث من وسلامت اولان بغير اخر الزمان عليه الصلوة
 والسلام افند يرك بعثت رسالتى و غزوات ظفر غايات اليه
 هر حاله مؤيد من طرف اسد اولد قلربى انشا و بيان بومحمدن
 ابتدا اليه بركونه دخى مدايح جليده مبادرت ايدوب بيورر كه
 راعت عينك فتخيه روعند روع نورمق معنا كند در راعت
 فعل باضى مؤنشد راعه بر وعه روعه روعه روعه روعه روعه روعه
 نصبه مفعوليد قلبك جميدى عدى كلمة سنه مضاد ز شينك حقيقتي
 مها امكن بك على البصيرة شروك موقوف عليه اولمخله قلبك
 شرحنده كتب طبائك بعض تحرياتي نقل و بيان مناسب كورك
 نته كيم ويش قلب اعضا و ربيته لك شرايد بنده ابتدا حركت

ایمن قلب در موده اخر ساکن اولان وخی قلبدر روح حیوانینک
محتیدر و حرارت عزیزیه تک منبعیدر صنوبری الشکدر محل کوس
اورتا سنده در لکن اشاعی اینجه اوجی صول جانبه ماندره و اق چکر
قلبی قبل مشدره و قلبک یلپازه سیدر و دوشکی شکنده در عرنه جانبه
یا شنه اکا طیا نورایه کی کمکرینه طوقتمقدن حفظ ایدر کذک **ابن سینا**
قانونده القلب مخلوق من لحم قوی لیکون ابعده من الاوقات منتسج فیه
اضاف من اللیف قویة شديدة الاختلاف الطویل الجذاب العریض
الدفاع والمورب الماسک لیکون له اضاف من الحركات راودع فی غایت
حصیف جداً لیکون له جنة ووقایة ویری جرمه عن ذلك الغلاف
بقدره و عند اصله عضوا کالاساس لیشبه العضوف قلبه لیکون
قاعده وثیقة مخلقة **دیمیش** قوله العدی بکسر العین عدونک جمعیة
شارح مصنفک العدی جمع الاعداء و هو جمع لا نظیر له دیدی انباء
همزة تک فتحیدله نبأ لفظنک جمعیة خبر لریکدر راعت فعلنک
فا علیدر بعثت کلمه سنه مضاف **ذاکر** انباء کسر همزة الیه اولور سه
مصدر اولور بعثته اضا فنی مصدرک مفعولنه اضا فنی قبیلنددر
راعت فعلنی مع فاعله جمله سی ابتدائیة در **شارح** حیث به لا انتقال
من اسلوب الی اسلوب اخر **دیمیش** بعثته مصدر یوعیدر اصل
لغته مطلقا ارسال معنا سنه ایدی بعده ارسال نبوة و رسالتده
استعالی غالب اولدی دیدیر بعثتک مضاف الیهی اولان ضمیر
سرور کائنات علیه الصلوة والسلام را جعدر کنباءة بتقدیم النون
علی الباء و همزة الیه صیحه و صوت معنا سنه در **بعض شارح** والنباءة صوت
الاسد و **دیمیش** کاف حرف تشبیهدر مصدر محذوف اولان روفا
کلمه سنک صفتیدر ای راعت روفا کر و ع نباءة تقدیرنده در یا خود

مبتدا محذوفک خبریدر ای ذاک الروع کنباءة الح تقدیرنده در مبتدا
مع خبره جمله سی سوال مقدره جواب اولان جمله متانفه در گویا
کیف حال روع قلوبهم عند بعثة علیه الصلوة والسلام **دیمیش**
اولتمش بوسواله جواب اولور اجفلت ای افزعنت فعل ماضی
مؤنث در تختنده فاعل ضمیری نباءة قولنه را جعدر اجفلت جمله سی نباءة
کلمه سنک صفتیدر **وان** قولیده الاجفیل همزة تک کسر یه و جیمک
سکونی و فاعلک کسر یه و مدیه نورق یعنی جبان معنا سنه يقال
ظلمیم اجفیل اذا کان یهرب من کل شیء و ظلمیم ظلم معجمه ایدر و ده نوشید
حتی غایت نورق و جبان اولان کمنه بی نغاه که که در ده نوشید
اکه تشبیه ایدر **در رسته** کیم حجاج ظالم غایت جبان و و هقام امیش حقده
بوسیتی **دیمیش** **اسد** علینا و حی الحروب نغاهه تفر من ادنی صغیر
صافیر **اسد** صغیر کلمه سی ترکیبه اصلق دیدر کلمی صوت مشهور
الاجفال همزة تک کسر یه فاجمعه سرعت اتیک اجفل القوم اذ اهلوا
سار عین **دیمیش** **شارح** اجفلت ای افزعنت و امرعت و هربت
ایله تفسیر ایدر **در غفلا** ضمتینده در **اجفلت** فعلنک مفعولیدر **اکثر**
شارح **دیمیش** که غفل فاعلک جمعیة **شارح** **درة المضیة** غفل لفظ
مفرد در که مبالغه بچوند یعنی مبالغه ایدر غافل دیدر یا خود غافلک
جمعیة **دیمیش** **شارح** **مصنفک** اغفل لمید غافل لا تحسن الامارات
الواضحة و کانه ما خود من الغفلة دیوب و **شارح** **درة المضیة** و نه
اشاره ایضا الی ان الکفار کانوا غافلین من بعثة صلی الله علیه وسلم
و **دیمیش** در من الغفم جار مجرور مقدّر کاننا کلمه سنه متعلق اولوب
غفل لفظندن حالدر یا خود صفتدر غفم شانه ترکیبه قبول در
اسم مؤنثدر جنبه موضوعدر شانک ذکرور و انما شنه اطلاق اولور

کذلک بکمیسه شامل اولی و از ره دخی اطلاق اول نور **نه** کیم اجماع
 عالی بود معلوم اول که بوسیده ایکی محله تشبیه وار در اولکی اول
 پیغمبر مبعوث بالسیف رحمة للعالمین علیه الصلوة والسلام اندر
 قلوب مشرکین کمال خوف و خشیت ایدر زبان ایدر بخت و **تثانی**
 خبری غافل طوران رمة اغنامی یعنی قیون سورسینی تورقود
 سرعت فرار ایدر طرف طرف پریشان ایدر صیحه یه تشبیه ایکی
 تشبیه ضمنیه که کفاری کمال ضعف و خوف و خشیت غنم تشبیه
 زیرا غنم نه جنگ و حرب و نه مهربی قادر بر بیچاره ضعیف القلب و لرزنی
 ظاهر در **نه** کیم کمال خوفند ز ناشی و ناشیدن تورقوب فرار سینی
 بعضی شی تشبیه استعالی تیشد در بوبیت اکا شاهد در بیت
 فرار کوردکی بون کوسفند انعام ریمده ایدر دن بابا و حوش اید
 سوال اول نور سه غنم اجل نعم الهیه دن بر مبارک حیواند کفره مکروه
 نیجه تشبیه اول نور جواب بود که برشی بر آخر تشبیه اولند قد
 هر جهنده اول آخر شی کبی اولی لازم دکلدر وجه تشبیه نه ایسه بخن اند
 تشبیه اولند در بوجسه تشبیه برده اول از جمیع اوصافه مشابهت اقتضا
 ایتمز بومقارده الخن ضعف و خشیت و سر عتله فرار در تشبیه ز کیم
 تفصیل اولندی شارح **مشاریه** در **المضیئه** خلاصه معنای بیده
 و میش **و المعنی** افزعت قلوب الاعداء انباء بعثة النبی علیه السلام و خاتم
 اخبار الرسالة کما یخوف الغنم الغفل الصوت بغتة و یفرعها فجأة
محصول معنای عبارت بیت پیغمبر آخر الزمان علیه الصلوة والسلام
 بو بعثت برای عالمه بعث و سعادته شریفی خبری غافل اولان قیون
 سور و سنی پریشان و سر عتله فرار ایدر صیحه کبی در یعنی قلوب غافل
 او علیه تخویف ایدر دیک اولور با خود پیغمبر علیه الصلوة والسلام

بعثت خبری قلوب اعدای تخویف ایدر با خود غافل طوران غنی
 فرار ایدر صیحه کبی تخویف ایدر دیکر یعنی غافل طوران قیون
 سور و سنی خوف و سر عتله فرار و پریشان ایدر صیحه کبی دیکر و فیه
 من البدیع التشبیه و جناس الاشتقاق و مراعات النظیر

تثانی

ظهور دولت اسلام عدوی روپی اسیر خشیت ایدر ویردی حیرت و
 صدای حائل و حشده طوری خوا کبی راعت قلوب العدی انباء بعثت
 کنبوة اجفلت غفلا من الغنم

مازال یل **ستفعل** قاهم فاعل فی کل مع **ستفعل** ترک فعل
 حتی حکوا **ستفعل** بالقنا فاعل بحا علی **ستفعل** و ضم فعل
 مازال یلقاهم فی کل مع ترک حتی حکوا بالقنا بحا علی و ضم
 مازال افعال ناقصه و ندر استمرار نفیه دلالت ایدر کما قال مولانا جامی
 اما ولا لها علی الاستمرار فلان النفی ما خو من معناه فاذا دخلت ادوات
 النفی علیها کانت معناه نفی النفی و نفی النفی استمرار الوجود و اعتبار
 الصلح حیه و القابلیه معلوم عقلا ایدر مازال دام و ثبت دیکر اولو
 شارح **مصنفک** مازال ذلک الحضره یقال مازال یفعل کذا ای کان
 یستمر علی فعله و میشد مازال فعلتک اسمی تختند مستر ضمیر سرور
 کائنات علیه الصلوة والسلام راجع در بقا فعل مضارع تختند
 فاعل ضمیری سید کائنات علیه الصلوة والسلام راجع در بقا فاعل
 مشتق در بعضی شرح مصا و فیه و مقابله معنای سرور و میش قال درة
 المضیئه یلقاهم من لقیه کر ضیه یقال یلقاه لقاء و اذراه و غلبه
 استعماله فی الاجتماع و الملاقات ایدر اخلاق فاضله دن اولان
 شجاعت سید الانبیاء علیه الصلوة والسلام بیان دلور که هر محاربه

بنفسه و شمن ایه ملاقات واجتماع در خالی و زایل و ملحق و غیره فیه فاعله در
قوله هم ضمیر منفصل مبنی محذوف منصوب یقیناً مک مفعولید رکفاره جمع
 یقیناً جمله سی ما زال فعلک خبریدر ما زال مع اسمه و خبره جمله سی ابتدائی
 یا خود جمله مستثناة فیه در ما حاله صلی الله علیه وسلم مع العدو و یوسف
 جوابد فی کل جار مجرور یقیناً فعلنه متعلقدر معترک را نک فتحید
 افتعال با بنیدن مصدر میخورد به محله اسم مکان معنایسته است
 اولمشد **شراح** و المعترک موضع الحرب من اعترک ای از دم معترک
 کل لفظنک مضاف الیهیدر حتی الی معنایسته در حکوا کلمه سندن
 ان مصدریه محذوفدر یقیناً هم الی ان حکوا و یکدر حکوا فعل ماضی
 جمع فکدر بکن و یکدر مشابهت معنایسته اولان محاکاتدر
 حکوا اصلنده حکوا در بعد الی لعل حکوا قلوبور کاف فتحید در
 زیرا کاف اصلنده و فی مفتوحدر بالقنا با سببیه در جار مجرور حکوا
 فعلنه متعلقدر حکوا فعلنک تحتند فاعلی اولان جمع ضمیریه کفار
 راجعدر جمله سی تاویل مصدرده حتی ایه مجرور اولوب یقیناً فعلنه
درة المضیة حتی ابتدائی و ما بعده کلام مستثناة و میسر بالقنا
 با سببیه در جار مجرور حکوا فعلنه متعلقدر قنا فارسیده نیزه یکدر
 مزان و یکدریدر کما لفظا منصوب حکوا فعلنک مفعولید علی ضم
 جار مجرور محذوف کائنات کلمه سندن متعلق اولوب کما لفظنک حالدر
 یا خود صفتدر و ضم و اوک و صاوک فتحه لریه قصاب و کاندیده
 قصابرک اوزنده است قد و قری اغاچه دیردر میسر قصاب شراح
شیخ زاده و درة المضیة الوضم خشب یقطع القصاب علی اللحم
 و ینرک معدی لکل من یبیل الیه و الغالب فی لحم الغنم ان یكون علی ضم
 شبه الاجسام المنقطعة الممزوجة یضرب القناة لمجم مقلعة مقلعة

علی الخشب و الغرض من التشبیه بیان کمال ضعف العدو و غایة عجزهم
 و ذلهم و عداکهم و یکدر **شراح** الخشب و قری اوزره خشب مزبور
 قصابرک و کاندیده اوزنده است قطع ایدوب کم وضع اید کبری
 خشب اولور لکن و ضم ایه مراد شول خشب مراد اولسه که قصاب
 و کاندیده بالاده عوضا ممد و اغاچه در که اوزرینه بیغ و اراست ایچون
 بعض و کاندیده چنکالرا بدات اصار لر و بالقنا قولنده با فی معنایسته
 اولمغه مزرا فده اولان کم عدوی خشب مزبوره متعلق کما تشبیه و فی
 زیاده مشابهت اقتضا ایدر نه مانع خشب قصاب ایه مراد بالاده است
 اصد قری خشب اولسون یا خود **شراح** تعریف اید کبری خشب اولسون
 احتماله منافاة یوقدر مقصودا تشبیهی بیاندر **شراح درة المضیة** خلاصه
 معناده و بیش که و المعنی جاهد النبی علیه الصلوة والسلام الکفار
 و ما زال یقیناً هم و یقتلهم فی کل حرب حتی ترکهم قتل و معدن لکل سبع
 و الوحوش من شوم کفرهم و فی البیت اشار الی کمال شجاعة و عظم حمته
 و الی کونه مبعوثا بالسیف و الجهاد **معلوم اوله** که ظاهر معنای بیت
شراح مشار الیه یک تقریری اوزره در لکن ناظم علیه الرحمة بودند معانی
 لطیفه اخری مراد الیک احتمالندن خالی و کلدیه تفصیلی بوکونه با جزائه
 امل و تقریر و نور که **اولا** بیت مزبورک مصرع اولنده سلطان انبیا
 علیه الصلوة والسلام کمال شجاعة و قوه قلب و جلال قدرنی بیان
 ایچون مقابله کفارده طوروب و را عسکرده اختفا ایتیموب کفار
 ایه ملاقات و مقابله و مقاتله دن کیر و طوربا و قری بی لازال یقیناً هم
 عبارتی اید ناظم ذکر و تصریح ایتیمدر ثانی مصرع ثانیده قنا لفظنی که
 نیزه معنایسته در ناظم مفرد صیغه سبک کنوروب و الف لام مضاف
 الیهیدن عوض اولمغه قنا نه نقدیرنده اولوب اشبو مقدر اولان

ضمیر فخر کائنات علیه افضل الصلوة افند نیزه راجع اولد یغنه بناء
نیزه دن مراد انجی المکرک نیزه عالیبدی اولوق اقتضا ایدر کذلک
لیقا هم فعلی مفرد صیغه سید کلوب تختنده ضمیر مفرد انجی پیغمبر علیه
الصلوة والسلامه راجع اولوب بوند نصکره حکوا کلمه سی دخی جمع
صیغه سید کفار راجع ضمیر جمله کفار دن عبارت اولد کده کفاری
نیزه سی ایدر حشوب قصابده مقطوع و متروک اولان کیم کبی یلین انجی
صاحب سعادت افند نیز اولد و غنی مفید اولور لکن او مرتبه قطع
کفار جمعیت عسکر اسلام ایدر اولوب سلطان منصور اللوا افند نیز
اول عسکر اسلامده داخل و اجزا سندن ایکن اول قهر و غلبه بی ناظم
پیغمبر جلیل الشان افند نیزه نسبت ایدر کی مجازا در که عسکر اسلام
اول جزاء اعظم اولان صاحب سعادت پیغمبر اخر الزمان افند نیزه
عبارت اولوب نصرت و قوه و غلبه لری بالجمله علیه الصلوة والسلامه
اقتضا ایدر کیکنه اشارت اولور **نیزه کیم** مجاز عقلی مجتنبده صاحب
مفتاح سکاکی رحمه الله دیشدر که المجاز العقلی هو الکلام المقادیر
خلاف ما عند المتکلم من الحكم فیه بضرب من التناویل فاوه للحدوث
لا بواسطه وضع نحو عزم الامیر الجند ایدر بو مقادیر دخی نسبتده
مجاز اولوق اوزره جمیع نصرت و فتوحات سلطان الانبیا علیه الصلوة
والسلامک انار توجه عالیبدی در دیک نالنده **ناظم** علیه ارحمه یقیا
فعلنی دخی کما ذکرنا مفرد صیغه سید کتوروب تختنده مفرد فاعل ضمیر فی
فخر عالم علیه الصلوة والسلامه راجع ایدر بولیه بر معنای لطیف دخی
بقتدا یتیک احتمالده تبعید و کله ر بو مقوله اسناد مجازی است ترکیب
دخی کثیر الاستعمال در مشرق فایح مرحوم سلطان محمد شطرنجیه فی تلخیص ایدر
فتح ایدر دیک کلمی کبی **ناظم** دخی بیت مر قومنده سرور کائنات علیه

افضل الخیات افند نیزه عالیبدی ایدر کفاری کیم مقطعیه مشابه
ایدی یعنی قهر و احکاک ایدر دیوب اول فعل قطع و احکاک عساکری
اصحاب کزینه اسناد ایدر بلکه نیزه عالیبدیه اسناد ایدر مقصود
اول نصرة عظيمة و غلبه کلیه لروه قهر و احکاک اعداوه رکن اعظم
بلکه علت سبب پیغمبر جلیل الشان علیه الصلوة والسلام اولد یغنه
اسناد مجازی ایدر ناظم اشارت مراد ایدر **نیزه کیم** قاهره مصری سلطان سلیم
فتح ایدر دیر ر مع هذا اول فتح جلیل سلطان سلیم مقتنبده اولان عسکر
ایدر وجوده کلمشدر حتی سلطان مشا رالیه مصری فتح ایدر کده مقیاس
نیل مبارکده بر قهر عالی اسناد ایدر وب قهر مزبورده بر رخام مرمری
او ستنه کند و دست مبارک لری ایدر **بیت** لوکان لی اولغیری قدر مثله
نوف الزاب لکان الامر شتر کا **بنی** تخریر ایدر وب شتر کا قولیده فتح
و شخیره عتة مستقلة مشابه سنده ایکن ایدر بر فتوحات و درة الزمان
هضم نفس بیور و قلب بنی مصر تاریخی نا طوق و انده مصر حدر

تخمین

محیط آتش ایدر و هجوم بی بکن ارادت ایدر دورک وجود اشرار کن
جویدر دی سیخ غزاده عدوی ایاکن مازال یقاهم فی کل معترک
حتی حکوا بالقنا کما علی ضم

و دوالفرا مستفعلن روکا فعلن و ویفیطو مستفعلن ن به فعلن
اشدا شامستفعلن لت مع ال فاعلن عقبان و المستفعلن رحم فعلن
و دوالفوار و کاد و ایفیطون به اشدا شالت مع العقبان الخ
و دوالفعل ما ضی جمع مذکر دره و دبو و دآ و مودة کلور و دوا احتوا
دیکدر شارح حنفی و دبو و احب یحب او تمنی تمنی و المودة اسم منها
تطلق علی ما یقتضیه الحب من الاحسان و غیره و منه قوله **کما** قل لا اسئلكم

عليه اجزاء المودة في القربى **كذلك** شيخ زاوه يقال وده احبه وداو وده
 تمناه وداو وده وداو فعلتك فا على تحته جميع ضمير كفا
 راجع جله سى سوال مقداره جواب اوله جله شانه دره كويا
 سائلك ما حال الكفار مع مداومته على القتال حتى حكموا على ضم ديو
 سواله وداو الفرائخ جواب اوله يا خود وداو جمله سى كوا فعلتك
 فا على اوله كفا دون حاله الفرائخ لفظا منصوب وداو كى مفعول
 وداو كادك جميعه كاد افعال متقاربة وندرقب معانسه
 فا على تحته جميع ضمير كفا راجع **ما** جامى رحمه الله بوجهه بيا
 ايدركه فكادنى فوك كاد زيدان يخرج يدل على قرب حصول الخروج
 لزيد يخرج لك لقرب حصوله ویشدر صاحب **موسط** كاد وضع لقاربة
 حصول الخبر لا على مقاربة رجائه وكاد خبر محض فلذلك تصرف اى اى
 منه مضارع واسم فاعل وامر ویدی **شایع** **مصنفك** يقال كاد يفعل
 كذا اى قارب ولم يفعل ویدو معنى ويرش يغبطون ضرب يضرب
 بائنه فعل مضارع جمع مذكر در منى ایدر ویدر يك بائنه در غبطه
 يغبطه غبطا و غبطه كلور غبطه اخرده اوله شينك كند وده اوله كسى
 منى اتيكدر لكن اول شينك اخرون زوالنى استه مك ايله تمسید
 زير ایدر ايله مقید اوله حد اولور يعنى اخرده اوله شينك منى
 اخرون او شينك زوالنى استه مك ايله اولور سه حد در مذمور
 اما غبطه مذموم و كدر به جار مجرور مقدر ملتب بين قولنه متعلق بكون
 يغبطون فعلتك تحته اوله فا علدن حاله به قولنه اوله اوله ضمير
 فراره راجع تقديرى يغبطون ملتب بين الفرائخ ویدر **بعض** **شایع**
 باسببه در ویش لكن قول اول مختار در **اشلاء** **اشياء** ورننده
 شلوک جمعیدر شلو شينك كسر عليه ولا مك سكونيه عضو معانسه در

يغبطون فعلتك مفعوليد يغبطون جمله سى كادوا فعلتك خبر يدا
 كادوا جمله سى وداو فعلتك خبر يدا **اشلاء** اصلنده واو ايله **اشلاء** وید
 كساو كلمه سى كى واو الف زائده ون صكره طرفه واقع اوله بايه
 قلب اوله ب بعد يا وخی حمزه يه بعد القلب نون ايله **اشلاء** اوله
 غير منصرف اوله نون حذف اوله **شالت** **شایع** **درة المصينه**
 شال لازم بمعنى ارتفع و متعده بمعنى رفته ویشدر بو مقامده لازم
 وار تفعت معناسنه در كه ارتفاع معناسنه اوله ان شلو وندر مع **العقبان**
 كلمه سنك اعرايه **شایع** جار مجرور مقدر ملتبسا كلمه سنك متعلق
 اوله **اشلاء** كلمه سنك حاله ویدی اما **شایع** **درة المصينه** بوجهه
 تفصيلة واهب اوله **قال** **قوله** مع **العقبان** ان لفظه مع بدل
 على الصحبة واستحداثها وهو ظرف معرب لازم للنصب ويلزم اضافته
 الى احد المتصاحبين ان ذكر بعده نحو كنت مع زيد وان ذكر المتصاحبان
 قبله فهو منصوب متون على الظرفية نحو جئنا معا اى في زمان واحد
 وكنا معا اى في مكان واحد وقد يكون بمعنى عنه ونصب اخره على
 الحكاية غالبا وهو هنا كلمة والة على الصحبة منصوب **بشالت**
 ظرف له مجازا مضاف الى **العقبان** بكسر العين جمع عقاب بضمها
 وهو طير عظيم يصيد الطيور و بعض الوحوش كالارب والذئب ونحوها
 ولا يقع على الميئات غالبا ويقال انه سلطان الطيور كما ان الاسد سلطان
 الوحوش وجمع على **العقب** ايضا ویشدر وان **توليد** **العقاب** عنيك
 ضمى وقافك سكونيه پر بختي قوشلرون طوشجیل وید كلرى قوشدر
 ویدی لكن مشهور اوله تركيده قوش وید كلر يدر كه شاحین سميله
 مسمى اوله طار خراف جمله طيور خرف واهلكه غالب اکبر
 قوشدن خوف وحراس ووزره در ویر اما حتى عربيه ارب تركيده

طوشا نزد یکدیگر حیوانی قره قوش روی رخسار آئوب جنگالی ایله
 هوا به پرواز ایلدیکینی نقل ایدرله بلکه ترکیده بعضی طوشیجیل ریکلری
 بوکه بنا و وجه شمیمه در و رخم قوی عقبان و وزیریه معطوف در رخم و
 طلبیه و زننده اولان رخمه کلمه سنک جمعیدر و آن تولیده الرخمه
 فختینله شولیه قوشدر که ابلقد خلقنده کرکسه بکر رخم کذلک
 فختینله جمعیدر ویدی شایع دره المعینه بو وجهه تفصیل ایدر که
 و الرخم جمع رخمه و هو طیر عظیم الخلقه اعظم من العقاب بکین
 فی الجبال العالیة و لا یوزی شیئا من حیوانات و ام حیا و اما یقع
 المیتات و الناس یزعمون انه یرى المیتات فی منامه اذ مات حیوان
 فی اللیل یقع علیه فی اول الصبح و هذا الذی ذکرناه من شأنها حواشا هذا
 من حالها و لم یعرف شأنها تکلم بالشیء الا ینبغی ذکرها و یوب عن
 مشاهدة نقل عجایب ایتمشدر رحمة الله شایع اشار الیه خلاصه
 بیاننده بو وجهه تقریر ایدر که قیل الغبطة ارادة نعمة الغير و النعمة
 ما یستلذ به و الا شلاء المذکور لیس فیها الا الهلاک باشنع الوجوه فما
 معنی الغبطة لها و اجیب بان ما شاهدها من المصائب و الشدائد
 فی الحرب اشاعهم لذة الحیاة و صار طعم الممات الذ عندهم و ان کان
 اشنع الحالات فعدوها نعمة و غبطة و المعنی احب الکفار لفرار الذی
 هو قبح الاشیاء عند العرب فان افتخارهم ببلد ثناء الشیاء الشجاعة
 و الغصاحة و السخاوة و کا و ایتمنون الموت بان یكونوا قطعاً
 و یا کلهم الطیور حتی یخلصوا ما اصابهم من المحن و الشدائد الحاصلة
 لهم من المؤمنین بشوم کفرهم شایع مستغاب و یشدر که و معنی
 البیت کان هؤلاء الاعداء یتمنون کونهم امواتا کالاعضاء الی کسر
 العقاب و الرخمه و شالت معها فی الهواء من جهة ان لیس لهم طاقه

المحاوره ذاک الحفزة محصول معنای عبارت بیت کفار فراره و دوحجت
 ایتدیر بر رتبه ده که اندر عقبان و رخم ایله جو هوا به مرتفع اول عضو
 غبطه ایتکه قریب اولدیر یعنی غبطه ایتدیر و یکدره زیراکا و جو خیر
 محض ویدی کی غایتک بو معنایه در نه کیم بیان و تعریفی سبقت ایلدی ایدی
 ناظم علیه الرحمه مراد ایدر که کفار اثناء جنگده فراره برکونه میل و محبت ایتدیر که
 قره قوش و کرکس و یکدیگر خرق و احلا که معنای اولان اکی دانه طیر حکر
 شکافک صیدی الوب پاره پاره ایتدیر کی عضولری جنگالنه طا قوب هوا به
 پرواز و ارتفاع ایلدیکه مخلصنده بر هوا اول عضوی کور و ب کفره
 اول عضوه غبطه ایدرله ایدیکه موکه دن بعید دست نارسا یعنی
 بویلده ال بر من محله ایدین و مجاهدین اسلامک فرض و تعقیبندن
 اول عضولرازا و اولمشدر ای کاش بر دخی شولیه موکه دن بعید
 اولوب پنجه طیرده جو هوا ده مجاهدین اسلامک فوضندن آسوده
 اولیدن و بواول عضولره غبطه و رشک ایدرله ایدی و یک قصد ایدر
 (تخمین)

فراره پنجه باز لدرینه کیر سه کی طیور جانده ایدر روی شیان بهی
 او حاله قویدی شداند مدوی روی و ذوالفرار و کا و ایتعطون به
 اشد شالت مع العقاب و الرخم

تمضی الیایا مستفعلن لی و لا تا علون یدرون عد مستفعلن رتها فعلن
 مالم یکن مستفعلن من لیا تا علون لی الا شدر ال مستفعلن حرم فعلن
 تمضی الیایا و لا یدرون عدتها مالم یکن من لیا لی الا شدر الحرم
 تمضی فعل مضارع مؤنث در مرور ایدر که و یکدر الیایا تقدیرا مرفوع
 تا علیدر لیا لی لیکل جمعیدر لیل اسم جنس واحدی لیله تمر و تمره
 کبیدر لیل عروب شمس در طلوع شمس و رنجه اولان زماندر بو مقامده

سيدن مراد مطلقا وقت وزمان در زير مقصود كفارك جمله اوقاتي
 كرك يوم و كرك ليال مشرف هلاك اولوب شده واضطراب جان
 ايله كجديكني بياندر **شارح درة المفصية** من قبيل الاكتفا بذكر احد
 المتقابلين كقوله تعالى سرايل تقيمكم الحراي كذا والبر و يعني سرايل
 يلكز حردون حفظ ايجون و كلدر هم حردون و هم برودون حفظ ايجوندر
 لكن حردون اول و ثمنه مقابل و خي معلوم اولد يفته بنا، مقابليندن
 بريني ذكر ايله اكتفا قبيلىندند يا خود ليالي فراغ واستراحت و نور
 و صفازمانى ايكن ليالي محنت و جبر اضطراب بلكه لزان ايدرجه
 اوقات قتال و محاربة اولان ايا ملى كمال حيرت اضطراب ايله
 كجه حكى اولوينده قالور **شارح مصنفك** قوله تمضي الليالي من باب
 التغليب اعني تغليب المؤنث وهو الليل على المذكور وهو اليوم و ميسر
شارح شيخ زاده و كثيرا ما يستعمل الليالي و يرا د بها الايام و الليالي
 و قد غلب ذلك عند ذكر الشدا نديدي ولا بدرون و او حاله در
 يا خود عا طغه در بدرون فعل مضارع جمع مذكر ورايتند در ورايت
 تعقل وادركدر لا بدرون ما لا يعلمون معناسنه اولور تخشده فاعل
 ضميرى كفاره را جعفر جمله سى تمضي فعلنك فاعلنك حاله را خود
 تمضي او ستنه معطوفه زده عدتها لفظا منصوب لا بدرون فعلنك
 مفعوليدرها ضمير مبني محلا مجرور مضاف اليهيدر عدتها و يك
 عدوها و يكدر كا قال الله تعالى ان عدة الشهور عند الله اثنا عشر شهرا
 بيور لمشدر ما لم تكن ما مصدرية و لم تكن افعال افصه و ندر تخشده
 اسمى اولان ضمير ليالي به را جعفر من ليالي جار مجرور لم تكن فعلنك
 خبر يدير لم تكن جمله سى تاويل مصدر و ده لا بدرون فعلنك ظرف يدير
 با مده معناسنه در يعني اول ليالي مذكوره ليالي شهر حردون اولدني

مذنه اول لياليك عددوني لمزرايدى يعني ليالي شهر حردون اولدنه
 عددوني اولان بيلور ايدى ديك فالنده **در نته كيم شارح درة المفصية**
 قوله ما لم تكن ما مصدرية ظرفية واسم لم يكن ضمير لليالي الا شهر الحرمي
 خبره و الجمله في تاويل المصدر خلاف لا يدرون اى لا يدرون عدد الليالي
 مده عدم كون الليالي كائنه من ليالي الا شهر الحرم فانهم ح يدرون
 عددوها و ميشدر **شارح حنفى** و ما في قوله ما لم تكن بمعنى غير و معناها
 على الاستثنا، و النفي اذا دخل النفي افا والا ثبات و التقدير انهم
 لم يعرفوا عدد تلك الليالي الا ان تكون تلك الليالي الا شهر الحرم
 بين الناقظم شده بلائهم و غاية حيرتهم و كيفيته و محشتم بان الليالي
 نمر بهم ولا يدرون عدتها فلا يميزون بين الاسبوع والايام ولا يفرقون
 بين الا شهر والاعوام الا ان يكون تلك الليالي ليالي شهر الحرم وذلك
 من شده ما يحقهم سلب الحواس بسبب صوارم اصحاب النبي عليه الصلوة
 والسلام اشهر كلمة سى لياليك مضاف اليهيدر اشهر شهر ك جمعيدر
 الحرم اشهر صفتيدر حرم ضمتيند حراك جمعيدر اشهر حرام ذى القعدة
 ذى الحجة محرم رجب و ركه عرب اشهر شهر رابعة قتالي بال اتفاق
 كند و له حرام انيشدر و شهر مزنة نك سبب تسمية كنده
شارح درة المفصية و ميسر كه قال بعض الا فاضل الوجه في تسمية كل شهر
 ان العرب اذا رت الساعات قد ركو العادات و حرموا القارات
 قالوا المحرم و اذا ضعفت و مرضت ابدانهم و اصغرت الوانهم
 قالوا صغروا و اذا زهرت البساطين و ظهرت الراحين و ارتفعت
 المساكين قالوا ربيعان و اذا اقل النماء و امسك السماء و انجد الماء
 قالوا جادبان و اذا ما حبت البحار و جرت الانهار و زجت الاشجار
 قالوا رجب و اذا تفرقت الوصائل و تباينت الحلال و تشعبت القبا

قالوا شعبان واذا اشتد الحار وانقطع الانهار ومكث المطر قالوا
 رمضان واذا شالت الاموال وحصل الاستقال وكثر الارحال قالوا
 شوال واذا تركوا الارحال ومالوا الى الاشتغال وقعدوا عن التفتل
 قالوا ذى القعدة واذا كانت زيادة مكة واجتمعوا في مكة قالوا ذى الحجة
 كما قاله القاموس انهم لما نقلوا اسماء الشهور عن اللغة القديمة سموها
 بالازمنة التي وقعت فيها **محصول معنای عبارت بیت** بوجوه ویکه
 بیت سابقه تفصیل اولی یعنی اوزره برهوا مرتفع اولان عضو
 کفار غبطه ایدر لرایدی به حاله که ایام و لیالی کجروی مقدار و عددی
 بمنزله ایدمی یعنی کمال خوف واضطراب محنتن تقدیر لیالی و ایام
 گذران ایدر کینی اول لیالی به شهر حرامدن اولمد حجه بمنزله ایدمی
 لیالی شهر حرام کلوب مجاهدین اسلام محارب بدون فراغت
 ایدر گذرنده گذران ایلمن لیا لیلر نیک عددی اوزمان بیلور لرایدی که
 حیرت واضطرابدی تا شهر حرمه کلجه متماوی اولوب کفار
 عزیز و ریای وحشت و حیرت واضطراب ایدمی و یک مانده در

تتمیم

جیقوب قراند نفوس سال اهل شقا حباب کجه خون ولدی جوق برعدا
 زمان بیضه سرح ایدمی ضایع کویا متضی الیالی ولایدرون عدتها
 نالمکن من لیالی الا شهر الحرم

نفاذ **شرح** مجاهدین بالادعای السلام اصحاب النبوی علیهم السلام و سلم
 کاتما **الدمفا علن** دین ضی فاعلن ف حل تسامستفعلن حتم فعلن
 بکل **قرمفا علن** م الی فاعلن حکم العدی **مستفعلن** قرم فعلن
 کاتما **الدین ضیف** حل ساحتهم بکل قرم الی حکم العدی قرم
 اعظم علیه الرحمة استبواب سابعده مدایح اصحاب کربین رضوان الله علیهم

اجمعین حضراتی ایدر کتساب ثروت وسعاده مبادرت ایتشد کاتما
 ما و کانه در کاتن کلمه سنی عملدن کف و منع ایدر لکن کاتن لفظک معنی
 اولان اداة تشبیه معنایی با فیدر الدین مبتدا و الف لام عهد خارجیه
 معلوم و معهود اولان دین بیدم مراد در **شایع** حنفی الدین فی لغة الاطفا
 و البحر او فی الاصطلاح قوانین الهیة موضوعه لا صلاح امر العباد حیاة
 و ماة و میسدره به مقامده مراد معنای اصطلاح حیدر کذلک **ابن ملک**
 اصوله و ینک تقریفنده الدین وضع الملی سائون لذوی العقول
 باختیار هم المحمود الی الخیر **احترز بقوله** سائون عن الاوضاع الهیة
 الغیر السائقة کاتبات الارض و بقوله المحمود عن الکفر و قوله بالذات
 متعلق بسائون یعنی الوضع الالمی بذاته سائون لانه ما وضع الا لذلک
 و میسدر ضیف مسافر معنایه در خل فعل باضی در تحتند فاعل
 ضمیری ضیف را جعدر طول نزول معنایه در ولا یتلده اولان
 محله اشبه حلوله ندر حل نزول ایدمی و یکدر ساحتهم حل فعلند
 مفعول فیندر جمع ضمیر نه مضافه جمع ضمیری سکون اوزره مبنی محله
 مجرور مضاف الیه بیدر کفاره را جعدر و میسدر تفصیلی اخر محله ذکر
 اول نور ساحت کلمه سنی شایع مشار الیه دارک فنا سیدر دیو تفسیر
 ایدر کی ابیات سابقه دن یا خیر من بیم العافون ساحته بنی شریحه
 سبقت ایدمی به مقامده الساحة هی المكان الذی عند باب الدار
 المحاط بالکبیطان دون الصحن نزل الیه الضیف اولان ثم بدخل فی حقن
 دیو شایع موی **لیک** بیانندن مستفاد در که دارک ابنیة سنه
 خارج دیوار ایدر محاط اولان مبداء که ترکیده حولی دیر لر خدم و حشم
 و خیام و بارگاه ایدر عاظم کبار قبائل قونوب مسافرت ایدر لر
 ساحت ایدر مراد اول مکان اولون اقتضا ایدر بکل جار مجرور حل فعلند

والمرقار

و قوم قومی عین نصرته مردم کاتنا الدین ضعیف حل ساجتهم

بکل قزم الی حکم العدی قزم

بجرح مفاعلهن ر حمی فعلن س فون سنا مستفعلن بحه فعلن

ترمی بمو مستفعلن ج من ال فاعلهن ابطال مل مستفعلن تطم فعلن

بجرح حمیس فون سنا بحه ترمی بموج من ال ابطال مل تطم

بجرح فعل مضارع تحتند هو فاعله ضمیری مقام قرینه سید فاعله

علیه الصلوة والسلامه راجعه بعضید بیت اوله مذکور دین کلمه

بعضید قزم لفظه راجعه در میشلر بحه سی جمله استینافیه که پیچ

افتد بزرگ جهاد و غزاه رده اولان ترتیب جوش و سایر حاله بی باید

یا خود بحه سی دین لفظنک یا قزم لفظنک صفتیدر بحه فعل

مضارع صیغه سیده مداید یعنی جکر دیکدر مکن مقصود دو شمن

اوزرینه عسکر اسلامی جکر مکنی بیان اولمغه ماضی صیغه سیده اقتضا

اید مکن فاعله صیغه مضارعه عدولی اول صوره بدیهه فی حاله اوش

کبی استحضار و تجد و استمراری بیان و افاده قصد ایدر میشلر

بحه لفظا منصوب بحه فعلنک مفعولیدر خمیس لفظه مضاده

خمیس عسکر معنا سنده در عسکر مرکب اعتبار ایدر یعنی بر مقدار

احاد و اشیا جمع اولسه عقل الی امر واحد اعتبار ایدر که اول

امر واحدی مرکب اعتبار ایدر کافال فی شرح المقاصد الزکی تدکو

حقیقیات بان بجعل من اجتماع عدده اشیا حقیقه واحده بالذات

مختصه باللو ازم والاثار و قد یکون اعتبارا بان یکون جناب عدده

امور یعنیه العقل امر واحد وان لم یکن واحدا فی الحقیقه رتا

نضع ازانده اسما کاسم العشرة المركبة من الافراد ایدی اشیو امر واحد

اعتباری اولان ممکن اعتباری که عسکر در خمیس اطلاق اولمغه فیک

وجه تسمیه سی عسکری وقت محاربه بش شتمه تقسیم ایدر کلند و میشلر

شتم اول فدام حبشه تعیین اولان عسکر در که مقدمه دیرلر دولت

اسلام اولان ال عثمان ایدر الله بالنصر الی یوم القیام محاربه نصر

قرینه که چرخه جی تعبیر ایدر شتم ثانی به میمنه دیرلر دین عسکرده

قام اولور که صاخ قول دیرلر شتم ثانی به میمنه دیرلر دین عسکرده

تعیین اولمغه در که صول قول دیرلر شتم رابعه قلب دیرلر اورته

قول دیرلر کلری در شتم خامس ساجه دیرلر بدون بغته و شمن ظهور دین

محافظه بچون تعیین اولان عسکر در اکا دنار دیرلر ایدی حیثیات

مجموعه عسکر بر مرکب در که اشوبش شتمه منقسم اولد یغه بناء

فعلیل بمعنی مفعول اولمغه اوزره حبیس یعنی عسکره خمیس اطلاق

اولمغه در پس خمیس لفظی و صفیت معنای سنی اعتبار ایدر و صفیت

اسمیه نقل اولمغه حبیه اطلاق اولمغه اولور اما من غیر اعتبار

نقل اولمغه در دینور سه حبیش ایدر لفظان مترادفان اولور بحک

خمیس لفظه اضافتی بچین الما کبی مشبه بهک مشبهه اضافتی قبلند

حبیش کالجر دیکدر قوله فون ساجه فون ظروف مکان مبهیدر که

ظروف زمان مبهیم یا فله یا معنای فله متعلق اولمغه شرط در

بو مقامده فون کلمه سی فتح اوزره مبنی محله منصوب بحه فعلنک

ظرفیدر و میشلر مکن مناسب اولان مقدر کائن یا خود را ک کلمه

متعلق اولوب خمیس لفظنک صفیتی اولمغه نقدیری خمیس کائن

فون ساجه و یکدر یا خود خمیس کلمه سندن حال اولور مکن

حقیقته خمیس لفظه صفت واقع اولان مقدر کائن کلمه سید کونک

حال اولان مقدر کائن کلمه سید بخسه فون لفظی محذوف معنای

فعل اولان کائن یا خود کائن کلمه لریک ظرفیدر و اگر ظرف زمان

ظرف اولی اوزره استعمال اولماز ایسه بحسب العوامل معرب اولور
 من فوقهم سدا تجری من تحتها الا نه از من بعد الذکر و غیر حاکی **کا قال**
 فی کتاب صنو الخ و بعض الظروف سیتمل اسما و ظرفا نحو الجہات الت
 من المکانہ یقول اما مک خیر من ورائک و الیوم و الوقت و نحو ما من الزمان
 نحو طاب الیوم و اظلم اللیل و کالشہر و النهار و الحول من الزمان ساجه
 کلمه سی مضایف الیهیدر **و آن قولی الساج** سکر و بجی آت الساجه صوره
 بوز مک و میش بومحده ساجه لفظی ایله معنای اول اوزره سکر و بجی
 خیل مراد اولور خیل تقدیر نه حاجت قالمات و اگر ساج که بوز و بجی
 و فارسیده شناور معناسی مراد ایدر لر ساجه خیل تقدیر نه محتاج اولور
شارح شیخ زاده و میش که ساجه صفت موصوف محذوف ای خمیس
 کائن او کائناتون جبل ساجه و السجوح الفوس الحسن الجری لا یغیب
 را کبها کائنات تجری فی البحر ای من سحج فی البحر ای جری بومحده تفصیل
 محتاجه که **ناظم علیه الرحمه** ساجه لفظی تا ایله کتور مکدن برادی جمعیت
 عسکره مناسب اولان جمع صیغه سیله خیول لفظی محذوف اولور و غنه
 اشارتد رازیرا عسکر بر خیل اوزرنده و یک مناسب اولماز که بیا
ناظم ساجه کلمه سی تا تا نیت ایله کتور دی که کل جمع مؤنث فاعده
 اوزره محذوف خیول کلمه سنک ساجه صفتی اولوب و اول خیول
 صوره شنا ایدر کی یعنی صوره بوزر کی جاری و لطیف المشی
 و الحکمة اولد یعنی و حی اشعارا تمیش اولور **ایدی** ساجه لفظی شنا
 صوره بوزر مک معناسنه اولان سجده نور و یک زیاده اشب اولور
 زیرا ساجه مجرد خیل معناسنه اولور قد حیل مفرد صیغه سیله اولور
 و تانک ثمره سی معلوم اولماز یا خود ساجه اسم جنس اولمغله اسم
 جنسک مذکر و تانیثی و مفرد و جمعی مساویدر و یک کلمی فاعده اوزره

مراد اوله بر می یا تختانیه ایله فعل مضارع نختند فاعل ضمیری بجه
 راجعدر و اگر تا، فو فانیه ایله اولور سه نختند فاعل ضمیری مؤنث اولور
 خمیس لفظنه راجع اولور خمیس اسم جنس اولمغله مؤنث حکمده در
 و میش بر می جمله سی بحر لفظندن یا خود خمیس لفظندن عا لدر موج
 جار مجرور بر می کلمه سنه متعلقدر موجی بر می ایدر و یکدر **قال شارح حنفی**
 الموج یطلق علی ما ارتفع من البحر موج بحر روز کار ایله بجرده تلام اولور
 قبه ران طالع لره و بر لر ترکیده قوم دیر لر حتی انکیندره شده روز کار
 ایله طالع کی قدر ملک ارتقا عنی نقل ایدر لر من الابطال جار مجرور
 کائن محذوفنه متعلق اولوب موجب صفتیدر من بیانیه در الموج
 الذی هو الابطال و یکدر و میش یعنی شجمان اولان موج ملظم
 و یک بر می برینه لطم ایدر لر ورن موج که او شجما نذر اول بحر خمیس
 ای بر می ایدر یعنی اعدا مک اوزرینه ای آت و فن و بر می ایدر و یکدر و افعا
 حیث مجموعه عسکری بجره تشبیه و ابجکندن کافزه الای الای
 هجوم ایدر لر ابطال شجما فی تلام ایله انلوب حرکت ایدر لر موج بجره
 تشبیهدر و عسکری بومقوله بجره تشبیه کلام شوازه کثیر الوقوعدر
 حتی قمران زمان مرحوم سلطان سلیم قوتار مصری فتح و شجر نده
 چرا کسه مصر تا سر که شندر بنی تذکیر خمننده انشا و ایله کلری قضیده
 و قد جات علینا الرزم حقا کجما یج فی الاند فان
 بیاتی ایله غازیان رو یک هجوم و اند فان غضنفرانه لرینه اعتراف
 ایتیشدر **شارح** **من ذک** قوله من الابطال من جهة تکثیر الابطال متعلق
 بر می او بالموج من جهة کثرتهم و جعله بیا نالموج لیس شی الابطال
 بطلک جمعیدر بطل بانک و طانک فتحه لر ایله و لا مک سکونیده
 شجاع معناسنه در یعنی شجیع و بهادر کسنه و یکدر ملظم القطان

کاین کلمه متعلق اولوب بطالک صفتیه مستند جابت و اطاعت
 معنا کنه اوله انتداب بن اسم فاعله در سجد مجبور مستند بکلمه متعلقه
 لام اختصاص ایچوندره اللهم امرنه و دعوتنه عز مجیب اولان اولان
 ابطال دیک اولور **شارح مستفک** یقال ندبه لکذا فانتدب و عا
 الیه فاجاب قوله من کل مستند بیان لا ابطال محتسب مخلص مختص
 الامر منه من الاحتساب و هو ان يكون الامر منه خالصا **شرح درة**
 المستند من انتداب بمعنی الاجابة یقال ندبه لامر فانتدب ای دعاه
 فاجابه دمیشر **محتسب** احتساب بدن کذلک اسم فاعله در مستند بکلمه
 صفتیه اولیه ابطال و شجعیان که دعوة حقّه و امر خدا به مجیب اولاندر
 اولیه کل مجیب که جباد و اعمالی خالصا لوجه الله الحق تحصیل رضاد
 مراد لری دیک اولور **شارح فاضل قاضی** محضد محتسب صفة مستند
 ای عامل لوجه الله تعالی فان الاحتساب ان يكون صدور الفعل منه
 خالصا له تعالی واصله الترتیب و الرجا لفضل الله تعالی **شارح شیخ زاده**
 یقال احتسب علیه حصة من اسمای ترتباً و رجاء لفضله کافی قیام
 رمضان ایانا و احتسابا دمیشر سیطوا فعل مضارع در حله معناه
 اولان سیطو سطوراً و نذر حله ایدر دیکدره سیطو فعلک تختند
 فاعل ضمیری مستند بکلمه سنه راجع اولوب جمله سی مستند بکلمه سنک
 صفتیه **قاموس** من سطا علیه سیطوبه سطوراً و سطوة صال علیه
 او قتره بالبطش دمیشر **شارح درة المصیبه** و التبعیر المضارع حکاکه
 حال الماضی و افادة الاستمرار و التجدد دمیشر مبتدأ صل اسم فاعله
 بالاستعانة ایچوندره سیطو کلمه سنه متعلقه مستأصل فاعله مهملک
 دیکدر شرح یقال استأصله ای قلعه من اصله دیکدره ترکیبیده
 کوکیله چیردی کلیتاً محو و افنائی ایتدی کوکینی قازیدی دید کلری

قلعه من اصله معنا سنی صفتیه دره بو مقامده مستأصل الیه مراد و آن
 کریدر که و قاتلوا المشرکین آیه کریمه سی و امثالی آیات بنیات حقا که
 قتل و استیصال کفارده مستأصل اولد یعنی ظاهراً ایدی مجاهدین
 اصحاب کربین رضوان الله علیهم اجمعین حکم فرایه به امثال و اذن
 استعانت الیه فی سبیل الله کفارده مقرر و بطش الیه حله و هجوم ایدن
 مستند بر و نذر دیک نامنده اولور بو صورتده لکفر کلمه سنه مخدوف
 اصل لفظی تقدیرنه محتاجدره اصل لکفر دیک تقدیرنده و اگر لکفر
 لفظی الیه عین کفر اولان کفار مراد اولور سه رجل عدل کبی یعنی مصدر
 کاحی مبالغه ایچون اسم فاعل معنا کنه استعمال اولنده یعنی کبی اولور سه
 کفاری ازاله ایلین قرآن کریم الیه استعانت ایدن مستند یزدن دیک
 نامنده دره بو صورتده لکفر لفظی لکفار معنا کنده رجل عدل دیک
 رجل عادل دیکدر دید کلری کبی اولور و اگر لکفر لفظی الیه اصل کفر مراد اولور
 قرآن کریم کفری ازاله ایلین مستأصل دیک اولمغه بو صورتده لکفر لفظیه
 رجل عدل کبی تاویل و تصرفه حاجت قالماز **کما قال درة المصیبه** قیل المرأ
 بالمستأصل القرآن لانه هو الرفع لکفر حقيقة و علی هذا فاکفر لا یول
 بشی بعض شرح مستأصلدن مراد سبقدرد میشر یعنی سیفا الیه
 کفارده هجوم و حمله ایدن مستند یزدن اولان ابطال دیک اولور واقعاً
 سیف حقیقه و فعلاً مستأصل اولد یعنی ظاهر در و مصطلم اسم فاعله
 مهملک و قطع ایدر بی معنا کنه در مستأصل کلمه سنک صفة مؤکده سیدر
بعض شرح مصطلم لفظی مستأصل کلمه سنک معنا کنده اولمغه مستأصل
 کلمه سنک صفة کاشفه سیدر **دری القاموس** الاصطلاح الاستیصال و شیدر
درة المصیبه و فی شرح العصام الفارسی المصطلم تا کیده مستأصل ان کان
 قوله لکفر متعلقاً بمستأصل وان کان متعلقاً بمصطلم فهو تفسیر بعد الیه

رید نقل ایدر بعض شراح خدا صفت معنای بود و جمله تعزیراتش و حاصل
 المعنی هؤلاء الا بطلال الذین یقاتلون الکفار هم من کل محیب لدعوة الحق
 بالارغبة الکاملة محتسب عند الله تعالى اجره وثوابه بحمل علی الکفار بقتال
 اصل الکفار مملک لهم من الال قتل الکفار مثل السیف والرمح وغیرها
 محصول معنای عبارت بیت بود که تاظم علیه الرحمة بیت سابقه امواج بحر
 عسکر تغییر اید کی اول بطلال مستند بر دند یعنی اللهک امر و جاده و دعوتی
 بقول ایدوب هر بری محیب و نذر دند او به مستند بر که محتسب یعنی خالصا
 لوجه الله علی اید بحیدر کذلک اول مستند بر او به مستند بر در که سیطو جمله
 و هجوم ایدر بر بستان حاصل صلاک و افنا اید بحیدر استغانت اید او به
 مستناصل که لکفر مصطلک کفاری کو کیده قالد بر و ب صلاک اید در در
 یعنی قرآن کریدن استغانت اید کفاری مضمحل اید در در نالنده اولور
 مقصود اصحاب کزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتک عالم الدار
 و جهاد و لری ایجن الله اولوب هر بر نیک فرمان المعنی به سر داده اعلت
 و تسلیم اولد قلم بنی و قرآن کر یک برکت انواری و اما اوزر لر نذر زائل
 اولیوب علی الله و ام الله استغانت اید هجوم و وحدت و شجاعه عتدنی باید
 تخمیس

اولر که امر غزائیدی وقت منتخبین صفای قلبه فرمان بریدی هر حقین
 او ضرر اید زره و بن قومیه روز و شبین من کل مستند به محتسب

سیطو بمستاناصل الکفر مصطلک

حتی غدت مستغفلون مله ال فاعلم اسلام و مستغفلون ی بهم فاعلم
 من بعد غر مستغفلون بتها فاعلم موصوله ال مستغفلون رحم فاعلم
 حتی غدت مله ال اسلام و همی بهم من بعد غر بتها موصوله الرحم
 حتی غدت حتی ابتدائی در غدت فعل ماضی مؤنثه و افعال فقه و نذر

صارت معنا سته در مله ال اسلام اسمیدر خبری مصرع نمانیده اولان
 موصوله کلمه سیدر غدت جمله سی استینافیه و افعال فقه مستند
 و خبره داخل اولد یعنی بایندن مستغفیر حتی تک مدخولی بو مقامده
 غدت فعلی یا خود جمله اسمیه اولمغله شایع کوردی حتی ابتدائی در
 و همیشه کا قال حتی حرف ابتدائی و الجملة بعدها مستثناة ستمیه عما
 قبلها با لفاء الفصیحة ایدمی حتی کلمه سی اوج و جمله استعمال اولور او کی
 جاره اولور الی معنا سته اولور کفوله تعالی حتی مطلع الفجر ای ال طلوعه
 و کاهمی کی معنا سته اولوره اسلام حتی ادخل الجنة ای کی ادخل الجنة کبی
 وجه ثانی حتی عطفه اولور و او عطف کبی مطلقا جمع ای چون اولور وجه
 ثالث حتی ابتدائی اولور اوج شیئه داخل اولور او کی فعل ماضیه داخل
 اولور بخو قوله تعالی حتى عطفوا یکبخی مضارع داخل اولور حتی بقول الرسول
 کبی که مضارع ان مصدر یتیه اید منصوب اولور اندن اخرازا چون نذر بوضو
 حتی کلمه سی الی معنا سته اولوب جاره اولور کفوله تعالی حتی نفی ای الی
 ان نفی مثالی اید بالا حریانی سبقت ایدمی او جینی جمله اسمیه به داخل
 اولور قوا فدا عراب شارحی بود و جمله تفصیل ایدر که حتی ال ابتدائی
 تدخل علی الجملة ال اسمیه فیکون ما قبلها سببا لما بعدها من جنس قبلها
 سواء کان حقیقه او حکما بان یکون بینهما ملائمة یقال ضربت القوم
 حتی زید غضبان لان بین الضرب والغضب ملائمة فکانه کان
 من جنس الضرب و خبر تلك الجملة نارة یکون موجودا کما فی المثال المذكور
 و نارة یکون مفذرا کما فی اکلت السمكة حتی ترا سها برقع را سوالان
 تغذیه حتی الراسن کول و یدخل ایضا علی الفعل سواء کان ماضیا
 او مضارعا و لا یلزم کون ما بعدها من جنس قبلها بل کفنی سببا لما
 قبلها کما فی المثالین اللذین ذکرهما المصنف انهمی بو مقامده حتی جمله

اسمیه به داخل و بیشتر زیرا افعال افقده کما سی مع خبره جمله اسمیه در
 کذلک کما سی کرده مدخولی فعلدر و دخی حتی تک ماقبلی که ابطال کفار
 جمله و استیصال لری مابعد حتی اولان ملة اسلام موصوله الرحم اولان
 مؤید و علو الشان اولد یغنه سبدر و اول ابطال اصحاب کرامک
 کفره به حملات و استیصال لری ملة اسلام موصوله الرحم مؤید و مؤید
 اولسی نتیجه و یرمشدر به بصورتده حتی کلمه سنک ماقبلی مابعد سبب
 اولوق شرطی بولنمش اولور ایدی حتی کلمه سی بو مقامده ابتدائیة اولش
 اولوب مابعدی جمله ابتدائیة در یعنی استینافیه در ملت و دین
 و اسلام بحسب التحقن جمله سی بر معنایه اولوب ابیات سابقه
 کانا الدین ضیف بینی شرحده وضع الملی سائق الی الحیز الیه تعریفی
 و تفصیلی سبقت ایشدر ملتک اسلامه اضافتی بیانیة در ویشدر
 وحی بهم و احوالیة در وحی ضمیر منفصل مبنی محل مرفوع مبتدا و ز
 مصرع اولده اولان ملة لفظنه را جعدر بهم کلمه سنده با حرف جر در هم
 ضمیر منفصل مبنی محل مجرور مقدر کانا کلمه سنه متعلق اولوب جمله سی
 مبتدا تک خبریدر مبتدا مع خبره جمله سی ملندن حاله هم ضمیری بیت
 اسبقده اولان ابطاله را جعدر یا خود کل منسوب عبارتی معنای جمعی
 متضمن اولمنده کل فی فلک سبحون ابته کریمه سی کبی جمع ضمیری منته
 کلمه سنه رجوعی دخی جائز در من بعد من حرف جر در بعد حرف جر
 ایله معمول اولوب مؤخر موصوله کلمه سنه متعلقه غریبه مضاف
 الیه در غریب دخی ضمیره مضاف در غریب لسان ترکیه بر دیار
 نه بار و ار نه یا وری انیس و معین کیمسه سز قالمغه دیرله و بوجال
 ایله متصف اولان شخص غریبه ذلیل اولوق و ضعیف و بی اعتبار
 اولوق لزوم عادی ایله لازم کلمه به بو محله غریبه لفظی شومغنا

لازمیه مستعمله را یدی ملة اسلامک غریبند مراد او اکل ظهورنده
 نمک و تنه احاب و انصار دون خالی غریب و مبتدی غربت اولدنی
 ان الدین بدی غریبا و سید و غریبا حدیث شریفند ظاهر در شان
 قاضی عند الغریبه مفارقة المل و الوطن و المراد صحنه لایها و عولده
 و الموان و سقوطها عن مرتبة الاعتبار و امثال فلک و میس شایع
 صنفیک قوله من بعد غریبه ای من بعد کون ملة الاسلام غریبه ای
 ضعیفه لا مؤید و لا معزز و یشدر موصوله الرحم موصوله اسم مفعول
 لفظا منصوب مصرع اولده اولان ملة کلمه سنک خبریدر موصوله
 مفعول منقطعک ضدیدر رحم بفتح الراء و کسر الحاء محل جنین در که
 فارسیده منته و بر اصطلاحده قرابت معنایه در فقرتها اقربایه
 ذوی رحم دیر لایذات و بالواسطه اقربا رحم واحدی مکان قلمخله
 قرابتیه بناء در حتی ذوی الارحام آنه طرفنه سز قرابتی اولان اقربایه
 دیر لکه نوریشده بیت الماله تقدیم اولور صله رحم اقربای حایت
 و مطلوبی و اعانت و کما سی زیارت و حرمت و اعانت انجکه رننه کیم
 شایع ورة المضیة و صله الرحم عبارة عن کل ما یستحق اعانة شرعا
 بالنسبة الی الاقارب کالزبارت و التفقد و نحوها ما یلتمسون منه
 و المراد من صله رحم ملة الاسلام علو شانها فی الاقطار بسبب کثرة
 الاتباع و غلبة غریبها و قایة اعتبارها و یشدر ایدی بو مقامده مراد
 موصوله الرحم اولان شخصیک حالیدر که اقربا و انصار ایله منصور
 اولدنی حاله بری الساحة اعدا ترصنه سز و تعد یا تدن ایدن اولو
 کثرة اعدوان ایله معزز و مامون العائمه اولور کذلک ملة اسلام دخی
 کفار جمله لروحو ملائمه استیصال به سز اول ابطال اصحاب کرام ایله
 موصوله الرحم اولمشدر یعنی مجاهدین و انصار رضوان الله علیهم اجمعین

حضراتی فدای جانده اعوان و انصار اولوب ملت اسلام یوما فیو ما کمال
 قوه و استحکام بولمغین علوشانی برتر الی اخر الزمان حکام و تابعین
 افر و نتر اولدی یعنی مراد اولور ایدی ملت اسلامک موصوله الرحم الی
 اینه **ناظم** اشبو معنای اراده ایتشد و یک بعید و کلدر اما خلاصه
 معناده شرا حک تقریری بود **کا قال مصنفک** و حاصل معنی الکلام
 صارت ملت اسلام حال کونها منصوره بهولاء المنتد بین قویه بعدا کا
 ضعیفه **قال صاحب درة المصیبه** و المعنی ان دین اسلام صابر سبب
 الال الکرام و الاصحاب العظام موصول الی اهل و وطنه بعدا کان
 عزیزا و مفارقا عنهم **محصل معنای عبارت بیت** ملت اسلام متدینیک
 یا خود اول بحر عسکرک مواجی اولان ابطال و شجاعانک سید من بعد
 عزبتها موصوله الرحم اولدی یعنی صله سنه و اصل اولوب صله رحم ایدی
 دیکدر صله رحم مراد ملت اسلام عزیزا بکن بکن ضعیف بکن
 اول ابطال و شجاع اولان اصحاب کرام اید اعوان و انصار و متعلقا
 و اصل اولوب قوی و مستحکم و معتز و محترم اولدی دیک اولور

تختیه

اولوب عانت مولای قادر ملهم عددون ایتدیر کثر تید خوف و هم
 علودین ایدی بجای اولاره امرهم حتی عدت ملت اسلام و معی بهم
 من بعد عزبتها موصوله الرحم

مکفوله مستغفره ایداعلم منهم بجای مستغفره ایداعلم
 و خیر مع مغالطن لم فلم فعلون نیتهم ولم مستغفرین تسم فعلون
 مکفوله ایداعلم منهم بجای اب و خیر فعل ولم نیتهم ولم تسم

مکفوله رفعه مبتدا و محد و ک خبر یدرائی معی مکفوله تقدیر نده در
 یا خود مکفوله نصبه بیت اولده اولان عدت فعلنک خبر نایسیده

مکفوله کفیل کفیل کفاله صیغه مستند اسم مفعوله **شایع کوردی**
 بقال کفالت به و عنه بالمال اذا جعلته فی ضمانک و پیش مکفوله لفظی
 به صورتده مکفوله معنای سنه در کفیل مکفوله محفوظه معنای سنه اولون
 دخی احتمالده حتی **بیش کفیل** البشی حافظه و پیش به مقدمه مکفوله
 متکفله معنای سنه اولمغله دین سینه کفالتک معنای سنه ملت اسلامک
 تقویت و الی یوم القیام بقا سنه و هر حالده غالب و مصون اولور جاش
 منطقی اولما سنه ضمان و متکفل و در عهده و التزام معنای سنه در
 اید مکفوله کلمه سنک خبر فیدر و آن **بیش** الابد تحتینده و هر معنای سنه
 زمان طویلده عبارتدر و اید و اید معنای سنه دخی کلور و پیش مکفوله
 و اید دیکدره و اید بر مال کفیل اولسه مال محفوظ و ضیاع و مقدمه
 بعید اولور کفیل اولان ذات الی ضیاع حدن محافظه اید رضا من اولوب
 ضایع ایتد اول مال هر حالده موجود اولور کذا کت ملت اسلام دخی بویه
 کفیلتر اید مکفوله و محفوظه در بعض نسخه ده منه عبارتی واقع اولش
شایع کوردی قوله منه الضمیر راجع الی البشی صلی الله علیه و سلم لکنه
 رکیک و پیش کثر نسخه منهم عبارتیده در بعض **شایع** قوله مکفوله ای
 محفوظه علی النصب خبر ان لغدت و علی الرفع خبر مبتدا و محد و هم
 متعلق مکفوله و ضمیر الجمع للکفار اذا کانت مکفوله بمعنی محفوظه
 اولان ابطال اذا کانت بمعنی متکفله خبر متعلق مکفوله و بالانسیبه
 و حاصل المعنی صارت ملت اسلام محفوظه من الکفار و اید اید خیر مرتب
 و خیر حافظ و هو البشی علیه الصلو و السلام و اصحابه و اولی الامر من العلم
 و الامرون بعدهم فلم یکن ملت اسلام یتیمه من جهة الاوم و غیر منقطع
 من جهة النسل و پیش لکن ظاهر و معنای مناسب بود جمله در که منهم
 کلمه سنه جار مجرور مکفوله لفظنه متعلقدر هم ضمیری معنای حتی منضم

اولان کل مستند کلمه سنه را جعد من بیا نیه در مکفوله کلمه سنی
 بیا ندر بونده حذف و اتصال وار در مکفوله لها و یکدر ویشتر
 مرجع ضمیر اولان مستند بین ایله مراد بیت اسبقده بیا اولن یعنی اوزره
 داعی الی انسا و لو بامر و اطاعت حتی قبول و محبت و لا اصحاب کرام
ایندی مکفوله منهم و یک ملت اسلام اول مستند بیندن مکفوله یعنی
 انکر قبیل و ملت اسلام مکفوله له در و یکدر **خارج** کر **قاصی** عضد
 نقل ایدر که ای بقاء الدین و اعزاز و حفظه مضمون من جانب الصحابة
 و هم صائون بنسب النبی صلی الله علیه و سلم و یشدر فی الواقع
 ملت اسلام اوائل ظهورنده قوه و استحکام بولماسنه والی بوم القیام
 دوام و هر حاله مصون و محیی و لما سنه متکفل و ضامن و در عهده
 و التزام ایلین اول مستند بین کرام ایدر که امر جهاد و جان فدای قری
 و محافظه لری ابدیوما فیوما ملت اسلام قوت بولوب الی ساعه القیام
 بقا سنه اقدام و اهتمام ابد کلامی معلوم کائنات در لکن اول مستند بین
 اولان اصحاب کرام و خدی بولم رتبه در عهده و التزام ایله تکفله
 جسارت ابد کلامی و دین اسلام بونیه مکفوله با خود محفوظه و مسی
 بخیر اب یعنی ملت اسلام خیر محض اولان پدری سبیل و در و یکدر که
 پیغمبر علیه الصلوٰة و السلام قوه نبوتی بر کاشیده در و یکدر اولور یعنی
 یا لکن مجر و کند و همشدری ایله اولمق اوزره و کلدره زیرا بخیر اب جار مجر و
 مکفوله لفظه متعلقدر اب مضاف الیه در تنوین مضاف الیه
 عوضدر اب ملت اسلام در و یکدر بخیر لفظه حرف جار و لا باسیه
 اولمق مستند بین اولان اصحاب کرام اول التزام و تکفل بقیه اسلام
 حمایت و اعلا کلمه القده مصدر اولد قری خدمات ملائک پسند
 جمله قوه قلبدری و ظهور و بیا علری اولان پیغمبر احرازان علیه الصلوٰة

و السلام ملت اسلام صاحب و علاقه ابوة ایله محبت صادق و مشتق
 اولد یعنی سبیل و در و یک اولور به صورتده منهم کلمه سنه اولان من
 و بخیر کلمه سنه با مکفوله لفظه متعلقدر حروف جار و لا یکی حرف
 جار به بر معناده اولسه مثلا یکی عدد من جار یا خود یکی عدد و یا جار به
 متعلق اولمق جائزه و کلدر به محله ایسه یکی حرف جار و هر بری باشقه
 باشقه معنایه در که من بیا نیه در باسیه در پس متعلق واحد متعلق
 جائزه اولور **معلوم** ایدر خیر اب کلمه سید به مفاده صاحب سعادت علیه
 الصلوٰة و السلام افند بزم مراد اولد یعنی اب کلمه سنه استعاره معجزه
 طریقه سید در بیا نیه بوجده در که قبل البعته زمان فترتده قبول اعتبار
 سا قط خصما بیننده ضعیف و کیمسه سرفالان دین مبینک قوه و استحکام
 بولوب شانی عالی و لما سنه معین و یاورمی و صاحبی اولان پیغمبر اخر
 الزمان علیه الصلوٰة و السلام **ناظم** علیه **الرحمه** بکیس و نا توان یشمه
 مدور من اولوب حمایت و صیانت ایلین با بیا نیه تشبیه ابدی تشبه به
 اب و در تشبه پیغمبر علیه الصلوٰة و السلام در وجه تشبه بندای ظهورند
 هر حاله حمایت و محافظه و تقویت و بر مکه یوما فیوما تمام قوه و استحکام
 بولوب حد کماله ایصاله تشبیه اولمشد که اشبه وجه تشبه طرفین
 تشبیه اولان تشبه بهده کذلک تشبهده بولمشد رتبه کیم تشبهده
 قاعده و وجه تشبه طرفین تشبهده قدر مشیزک اولمق شرطدر قرینه
 استعاره منهم لفظی در اخر قرینه و خدی بولمق مکندر **معلوم** ایدر که **ناظم**
 علیه **الرحمه** ابد الفظی ابد اصحاب کرام علی الدوام الی بوم القیام حمایت
 و کفالتد بین مراد ابدی سوال اولنور سه اول کفیل و حامی دین مبین
 اولان اصحاب کرام بن رضوان الله تعالی علیههم اجمعین جوار رحمت حق
 انتقال بیور و بیا ابد حامی تدی و یک نیجه صحیح اولور جواب و بر بولور که

مرا و اصحاب کزین حضرتانک و کرک کند و درون صکره الی یوم القیام
 متعادلین قائم اولان سلاطین عظام و امراء کرام و مجاهدین اسلام و علما
 و سائر تقویت و محافظه دولت اسلامه قادر اولد یعنی قدر مدخلی
 و اعانتی اولان مسلمیندر و اشبهونکقل و اعانته و قادر اولد قدری قدر
 تقویت و حمایت و محافظه بیضه اسلامه مکنش افتداری جمله سرور
 کائنات علیه افضل التختات افتد بزرگ صوری و معنوی امداد و سر نبوتی
 سببیه در که برکات انوار روحانیه لری ملت اسلام اوزرندن زائل
 اولوب الی یوم القیام دائم و مبسوط اولد یعنی اشارت در ایدی بوجه
 ناظرک مکفوله ابد تغییر قتی معنی دار اولد یعنی ظاهر اولور قوله
 خیر یعلی ما و عاطفه در خیر یعلی مصرع اولده اولان خیر اب اوزرینه مظهر
 یعلی زوج معنا کنه در مشبه به دره فخر عالم صلی الله علیه و سلم مشبه
 اولمق اوزره در بوم محله شوائک خصوصا عاجز و ناتوان و بیکیس
 قالان ترکیده طول فارسیده بیوه و بد کلری شائک امورنده قائم
 و معین اولان زوجة تشبیه الیه یعلی لفظنده اولان استعاره مصرحه
 و وجه شبه ما تقدمه تفصیل اولان بخیر اب لفظنده اولان استعاره
 قیاس اولنه فلم یتیم شارح خالده رحمه الله بتائین مشتاتین من فوت
 مفتوحین بنیها یا مشتاة تحتیه ساکنه و میش فاعلیه در یتیم
 فعل مضارع مؤنثدر یتیم یتیم دن در و بجای بادن و کاهشی شیخی ابد
 استعمال اولنور تحتیه فاعل ضمیری ملت اسلامه کیدر جمله سی شرط
 محذوفک جوابیدر معنا سی پس اول ملت اسلام یتیم اولدی و یکدر
 مصرع اولده اولان خیر اب کلمه سنه ناظر واکه نفعیدر تقدیری اذاکا
 ملت اسلام مکفوله والنبی صاحب مقام الاب فلم یتیم و یک اولور
 زیرا فاعلیه نفعیه تک مدخولک ما قبل ما بعده سبب اولنور بر روده استعمال

اولنور واقعه پیغمبر میز علیه الصلوة والسلام کتاب ملت الاسلام
 اولماسی ملت اسلام یک یتیم اولماسنک سببی اولد یعنی ظاهر در زانک باب
 سرور کائنات اولده اول یتیم اولمق احتمال و کلدی اولم تم و او عاطفه
 لم یتیم اوزرینه معطوفدر تم فعل مضارع مؤنثدر یتیم یتیم دن
 اکیمنجی ابدندر تحتیه فاعل ضمیری کذلک ملت اسلامه راجعدر اول
 ملت اسلام زوج سر فاعلی یعنی کیمسه سر عاجز فاعلی و یکدر شارح
 مصنفک قوله لم تم علی وزن لم تنج من امه المرأة کباع بیع صارت
 بلا زوج و میش مکفوله کلمه سنه اولان کفالت کتب شرعیه در ضم
 ذمه الی ذمه فی الدین لانی العین الیه تعریف اولان کفالت شرعیه کلد
 زیرا طریقه عین و دین ذمت تصور می اسکانه اولد یعنی ظاهر در
 بلکه تکفل الیه مراد در عوده و التزام معنا لیدر نه کیم ما سبقه اولان
 تفصیل تدن و کلام شارح تدن معلوم فاشکار در شارح کوردی
 بیتک خلاصه معنا کنه و میش که والمعنی ان ملت الاسلام صارت
 محفوظه بکفاله الله تعالیها من جبهه النبی علیه السلام بان جعلها و انما
 فی خفانه مرت مشفق و حایه یتیم یقوم به بل هی ابد منصوره اولی
 الامرو العلم مصونه بصیانه الملك الجلیل تنعم الکفیل و نعم الوکیل
 شارح حنفی سابق الذکر بش عدد بیتک معنا سی مزج اید اختیار الیه کی
 تفریزتک خلاصه سی بودر که ان ان ظلم لما شبهه الله بن البصیف
 و الا بطلان بجز خا رجح عسکر خبار الکفار فون کل جوادیری بواساج
 الا بطلان من کل محیب له عوة الحق من غیر امهال تد احتسب اجابة القربة
 لمولاه یسطوا علی الاعداء حتی صارت ملت الاسلام و هی ملتبسته بهم ذات
 اقارب و اعوان و انصار من بعد ما کانت مبلوغة بکربة الذیة و عدت مکفولة ابد
 ابدال با و بخیر الی با مضمونه با شرف البعول و هو النبی المختار و اله واصحابه

اول برار صلی الله علیه وسلم محمول معنای عبارت بیت ملت اسلام خبر محض
اول از ای و بعلی اولی سببی ایه منته بین اولان ابطال اصحاب کرام
ابدا مکفوله اولدی یعنی انکر حفظ و حراسته تجمع و انفاذ علیه ملت اسلام
نفویت و استحکام بولوب الی بوم القیام اعزاز و تکریم ایه مصون
و محفوظ اولان انکر کفیل و ضامن اولدی مکفوله اولدی ایدی
خبر اب و بعل سبب ملت اسلام انکر تکفل و التزام علیه چون
بود مکفوله اولدی نیست پس ملت اسلام نه یتیم اولدی و نه ارسل
و کیمسه سرفالده بلکه معین و یاور بود و دیندار و مستدین
عامی جان فدا و حارس صحیح الا اعتقاد اتباع و مستلقات
ایه مصون و محفوظ و ابدان قائم و استوار اولدی و یک نالنده اوله

خمس

معین سابقه اصولی اوله اوزد کسب محافظ ایدی مرکز شجاع شتخین
حامی حیات اوتدرا کله هم سبب مکفوله ابدان منم بخیر اب
و خیر بعل و لم یتیم و لم تم

هم الجبال مفاعلن ل فسل فعلن منهم مصا مستفعلن رهم فعلن
ما زارا و مستفعلن منهم و فعلن فی کل مص مستفعلن طرم فعلن
هم الجبال فسل منهم مصا رهم ما زارا و منهم فی کل مصطرم
هم الجبال هم ضمیر منفصل مبنی محله مرفوع مبتدا الجبال خبر یدر ضمیر
ابیات سابقه و نه مکفوله ابدان بنده اولان منهم ضمیر نیک مرجعی اوله
بیت اسبقه واقع منته بین کلمه سنه را جعد که کل منته بین ایه مرا
ناظر بحر خمس تعبیر ایدی عسکر صحابه کرام اولدیفیک تفصیلی سقت
ایدی هم الجبال جمله سی جمله ابتدایه دریا خود جمله مشا نفعه در که
سؤال مقدمه جواب اولان جمله در تقدیری کویا سوال اولنمش ککف

حاله فی الحرب و الوقایع فاجاب هم الجبال یعنی انک ثبات قدم و استقرار
و تکین و متانته طاهر کبیر و یک اولور ازیرا جبال جبک جمعی در
تکیه طایغ و فارسیده کوه ویرله اداة تشبیه کذلک و وجه تشبیه
کند و ن حذف اولان تشبیه بلوغ تبییند ندر زیاده مشابیهتی مفید
اولور قال السعد فی المطول و اعلی مراتب التشبیه فی قوة المبالغة
با اعتبار تکرار کانه و حذف وجه و اداة فقط ثم الی بعد هذه المربة
حذف احدی و وجه و اداة ایدی اداة تشبیه محذوف اولدی کج
وجه تشبیه و خی محذوف در که ناظم ابطال مجاهدین سلمی ارتفاع و متانته
و قوة و رذات و صلایه و ثبات و تکین و بر لنده استقرار و متانته
جباله تشبیه یتیم و وجه تشبیه بودر کذلک خبر معرفه اولسه مبتدایه
مقصود اولور نته کیم جبال کله سی معرفه در که خبر واقع اولمشر مبتدای
جمع ضمیری اولان هم کلمه سیدر که ابطاله راجع اولمشر ابطال مجاهدین
عبارندر پس جبال انجی مجاهدیند و یک اولوب نصر الصفة علی الموضع
تبییند در و مقصود ایدر که کویا مخاطب جبال ایه مراد هم ابطال
مجاهدین و هم عسکر کفار در اعتقاد ایدر هم الجبال و یک یعنی جبال
و جباله مشابه اولان انجی ابطال مجاهدین اسلامدر یوسه عسکر کفار
و کله در یک اولور بود مقوله نصر حقیقی اولیوب نصر واقعی اولدی
و نصر ک فواعدی و تفصیلی بیات قصیده دن کانه شمس فضل هم کویا
بیتنه مرور یتیمدر بمقامه نصر قلب اولن و خی میکند که سامع مثلاً
جباله مشابه عسکر کفار در اعتقاد الیش بو اعتقادوی شکم قلب ایدر
یون اولیه و کله در جباله مشبه بود محله عسکر مجاهدین سلمدر یوسه
ای سامع سنک اعتقاد ایه یک اوزره عسکر کفار و کله در یک اولور
لکن مقصود ایدی مناسبت و فسل کله سنه فار شرطیه در که شرط محذوفه

جواب اول از جمله به داخل اول و فاء شرطیه ایله تقدیری ان لم تصدقنی
 نسل عنهم و یکدره عنهم کلمه سنده جمع ضمیری کفار را جعد رسل
 لفظتک احد حروف اصلیه سی حمزه اول و مفعله هموز اولان امر حاضر در
 اسئل کلدیکی کجی سئل وخی کلوز شرح غزیده نقول سئل سئل سئل
 بقلب الهمزة الثانية الفاء و لما فعل ذلك في الامر استغنى عن همزة الاول
 و حذف الالف لالتقاء الساكنين فقیل سئل و میسر شارح مصنفک
 يقال سألته الشئ وقد يخفف الهمزة يقال سأل سئل و الامر منه سئل
 و من الهموز اسئل و میسر استحوصل کلمه سی فعل و فاعله را یکی
 مفعوله تقدی ایدر عنهم جار مجرور سئل لفظنه متعلق اولوب محذوف
 منصوب مفعول ثانی سیدر حصرا یجوز و یا خود احتتام ایچون بالذکر
 ایچون مفعول اول و زربنه تقدیم اول و میسر عنهم کلمه سنده اولان
 جمع ضمیری کفار را جعد ر عنهم کلمه سنده هم ضمیر نه مضاف اوله بقیه
 لفظی محذوف تقدیری نسل عن بقیه الکفار ای من بقیه السیف
 مصاد و هم دیک اولور مصاد و هم ضمیری بیت استغده من کل منتدب
 کلمه سنده را جعد که مراد عسکرا سلام اوله یعنی ذکر می سقت ایدی مصاد
 میبک ضعی و دالک کسر لیه اسم فاعله سئل کلمه سنک مفعول ثانی سیدر
 تصادم ترکیده طوقو شمعدر مصاد و م اسم فاعل اوله یعنی تقدیر او زره
 دیکدر که عسکرا سلامک مصاد و محاربه لرینی سن و ابقیه السیوف
 اولان کفار دین سوال ایله مجاهدین اسلام نه کونه هجوم و قتال و محاربه
 ایدر دیک نالنده در بعضی شرح و المصاد و ای المعارض و المحارب
 من صدمه صدمه مای ضرب به بجسده شیخ زاده و اضطرام الفارسین
 اصطکاکها و میسر شارح کوردی و المصاد و بقیه المیم اسم فاعل المصاد
 و می مضاربه الفرسان فی المیدان قصد اوله قصد مضاف الی مفعوله

و روی مصاد و هم جمع مصدم اسم مکان من مصدم یصدم صدمه
 من باب ضرب فتو من ذکر الجمل و ارادة الحال و میس سئل جمله سی شرط
 محذوفه جواب تقدیری فان لم تصدقنی نسل مصاد و هم تقدیر نه
 ما ذا استفهامیه در تقدیر امر فروع مبتدا و ر ذا الذی متعنا سنده اسم
 موصول در رأ و فعل ماضی جمع نکر در تحتند فاعل ضمیری کفار را جعد
 مایه راجع ضمیر محذوفه ما ذا را و نه تقدیر نه در جمله سی اسم موصول
 صله سیدر اسم موصول مع صلته مبتدا سنک خبر بدیه استغها مایه
 جوابی اولان و المصائب محذوف تقدیری سئل عنهم مایه را و هم
 من الشدة و المهاکک و المصائب تقدیر نه در مبتدا مع خبره جمله
 نسل عنهم جمله سنی بیانده بو محذوفه ما ذا کلمه سنک عرابنک تفصیلی
 تخانک ما ذا صنعت ترکیبیده یاز و قلری او زره یکی وجهه در شارح
 حنفی کوزل بیان ایدر کا قال ولی ما ذا صنعت و جهان احد حاه
 ان ذا یعنی الذی فیکون ما ج استفهامیه مرفوعة المحل علی الابداء
 و الموصول مع صلته خبره و العائد محذوف ای شئ الذی صنعت و تحتاً
 فی الجواب ح الرفع للمطابقة بین السؤال و الجواب و ما ینها ان تا ذا
 بمعنی ای شئ فیکون ما ذا منصوب المحل مفعول صنعت قدم علیه
 لتضمنه معنی الاستفهام فالتخارح فی الجواب النصب للمطابقة
 المذكورة ای روا الشدة و یکدر منهم جار مجرور را و کلمه سنده متعلقه
 هم ضمیری مضرع اولده اولان هم کلمه سنک مرجعی اولان عسکر مجاهدین
 اسلام در فی کل جار مجرور کذلک را و کلمه سنده متعلقه مضطرم
 اضطرامند بفتح الطاء اسم مکان در الاضطرام هو تضارب الفرس
 فی المیدان و میسر نه کیم ذکر می سقت ایدی شارح مصنفک
 بضم المیم و فتح الطاء یجمل المصدر و ان یکون اسم مکان و اسم زمان

واسم مفعول من غير الشك في يصلح اربعة معان والمعاد هو الثالث
 اي في مكان الاضطرام والاضطلال و**يشتد** مضطرام اسم مكان
 اولد يغنه نظره **شاج** او **ورد** خلاصه سعادته ووجهه تفرير ايدركه
 وفي ذكر الاماكن ومسؤال المصادم اشعار بان اهلها من الكفار لم يبق
 منهم احد فيقتل عنه لا شئصال المسلمين اياهم وبان الجار شاهد
 نصيحتهم **والله** اصحاب النبي عليه السلام وانصاره كالجمال الشاة
 الراسخة في الثبات في الحروب والوفاء وعلو الشان فان لم تصدقني
 في هذه المقالة فقتل عنهم مصادمهم قال ما الذي راى منهم من الشدة
 في المعارك والحرب **مصادم** اي **مصادم** اول مجاهدين اسلام
 طاهر كسيد يعني المردود تزلزل وتختلف وانخراط اولما زيات
 قدم وتكيد ومهاجده طاهر كسيد اكر شبهه ايدرسن والبقية السيوف
 كفار واول عسكر مجاهدین اسلام مصادم ومجارب ربي يعني طوشتو
 حمله وهجوم ايدلر ميني سؤال ايله اول مجاهدین اسلام مصادم موكاه ده
 يا خود هو اضطرام ومجارب ده نه كوردلر يعني وارصور بركه نه كوردلر
 و نه مصيبت و يا ممالك مشاهده ايتدیلر ديك نالنده اولد يا خود موكاه
 اولان مكان جنگه سؤال ايله كفارده هو مصادم ومجارب نه مقهوريت
 و نه مصيبت كوردی ديكدر بوضوئوه مصادمهم فتح ميم اسم مكان
 اولمغه كفار دن سؤال ايله جنگ كيمسه قالمیوب جمله طعمه شمشیر اولمغه
 وار موكه كاهدن ومحل جنگه دن سؤال ايله بركه نه لراولدی ديكه اشارت اولور
تخمین
 ووردی دشمن بتر عاظم مردم - دوشدی بشدی كه دوكولدی جرم
 عدودن ايمه تعجب ثباتن اولدی كم هم الجبال مثل عنهم مصادمهم
 ما از او منظم في فكل مضطرام

وسل حنی **نا** او سل **نا** بدر او سل **تفعله** احدا **نا**
 فصول حنه مفاصل ف لهم فاعلن او معنی من ال **تفعله** وجم فعلن
 و سل حنینا و سل بدر او سل احدا فصول حنه لهم او معنی من ال وجم
 و سل و او عاطفه در سل امر حاضر در فاعل ضمیر خطا بدر حنینا مفعول
 جمله سی بیت سابقه اولان سل فعلی و زر بنه مفعول و ز عطف الخاص
 علی العام قبیلند نور و میشلر یعنی بیت سابقه مسؤل عنه اولان
 مصادمهم فتح ميم فتح وال ايله اسم مكان اولدی یعنی تقدیر او زره مصادم
 كلمه سی طوشتون و جنگ و محاربه مكانی معناسنده اولمغه مثل
 مصادمهم عبارتی مطلقا مكان محاربه و نه سوال ایدری بونیده سل
 حنینا ایچ مكان جنگی تخصیص و مواضع ثلثه مذکوره بی تعیین ايله
 سؤال اولمغه عطف الخاص علی العام بوطریق ايله اولون کر کدر زریا
 مصادم مطلقا مكان محاربه ایدری **شاج** یعنی **تفعله** قوله مثل حنینا ایچ
 تفصیل بمواقع الاضطرام و کرر السؤال باعادة فعله لانه اول علی المرام
 و میشل حنینا تصغیر صیغه سیده سل فعلک مفعولیدر مکه مکره ايله طاف
 بیننده بر وادینک اسمیدر بدر مدینه منوره ریت کونلک مسافه
 اولان بدر حنین در احمد مدینه منوره قریبده برجیل مبارکک اسمیدر
 بونلرک وجه تسمیه لری و بونلرده وقوع بولان جنگ و محاربه و یا سید
 المعینه نک و معجزات نبویه نک تفصیلی عالمک سلی لطافت شاعران
 صاحبی و سی و بابی **علیهما الرحمة** اکی دانه منشی الا نظیرک سیر نبی ام
 تالیف جلیلدرینی مطالعه به حواله مناسب کور لدی شوای فصیح
 البیان دن بر ذرات مکرم موكه بدری بو وجهه نقل و انشا و ایملش
 حق بوکیم قتی دلشین و مؤثر لطیف و ایتشد در رحمة الله تعالی
 و کله بدریه خوش الحانی **نوا** و تحفه سخندانی

نه را اولدی بو جنگ رعناوه
 بو غزا اولدی اثر ثلغوات
 اهل تفسیر ایتدی انی بیان
 سرور عالم اولن پلنگانه
 ایتدی ركب قریشی نده بیاب
 ظاهرا اولدی نشانه شدة حال
 دیدیر اول جنب ذیشانه
 نه بیورسک مطیع فرمان
 اولیجی مجتمع جو عقد نظم
 ایتدی اول حصرة جلیل الشان
 او جیوراون اوج اولو اوج کبار
 وخی مصعب ایله برانضاری
 جیقیدی غزله اول عظیم الشان
 اولدی جون مقدم جلیل الشان
 ظاهرا اولدی فرشیک اخباری
 دیدی اول شاه ایتهال اصحاب
 زای تدبیر بیان اولسون
 اول کرم کانی حصرة صدیق
 اولدی جوهر نثار ناده
 باشلیدی حصرة جناب عمر
 ایتدی آغاز حصرة مقدار
 دیدیر عزم ایت ای شفیع انام
 ایتدی جون مهاجرین کبار
 نه اثر لکوردی و نیاده
 اقدم فتح سید السادات
 وخی اهل حدیث قیلدی عیان
 باشلیدی خطبه در افشانه
 ایتدی اندرله جنگی استی
 باهرا اولدی بیان مافی البال
 جان فدا بو حخته فرمان
 دین عالی یولنده قربان
 اولدی هر بری بر پلنگ عظیم
 اول کرامه و عاواستی
 شیر مولی علی ده سنجقدار
 اولدی یلر عسکرک علمداری
 اولدی اول سروران لکه روان
 تاج عنوان منزل زفران
 پدیده سر عتد نیک اناری
 کلپور اول قریش ایتدی شتار
 سعی واقدا ملر عیان اولسون
 حصرة مخرا نبیایه رفیق
 سرور عالمه پسندیده
 بولدی مجلس صفایله زبور
 ایلدی خوش سخنلری بار
 ذات با ککله در بو حده عطا
 بو غیه عزت اواری اظهار

دوندی انصاره اول جناب کریم
 دوندی سعد بن معاذا و سرورین
 بوری غزله حبش اشراوه
 یونکه جانلر نثار ابدیه زر
 چکلوب اول لوا فتح بین
 اولدی صحای عدوة الدنیا
 کجیدی صدر عربیه صدر کرین
 بوری صف رملش اهل فرین
 اول کروی کورنجه صدر کریم
 جیقیدی مخمرین او ما وادون
 فتح ایدوب شاهة الوجه زبانی
 ظاهرا اولوب اورمیک اناری
 دیدی اصحابه در عقب اول شای
 کیم اولور سه بوراحده مقبول
 اول شه عزتک پلنگانی
 کیردیر اول گروه دشمنانه
 ایلدی صحای جنگ آتشبار
 دتردی نوره لکه روی زمین
 طاغرا ککله ی بو حالندن
 ایردی اعدایه چون بواقتلر
 کیمی نابوس جوجیه عنده
 ایردی کلزار دینه باوظفر
 سرور عالمک پلنگانی
 دیدی سرلرده پنجه در تقسیم
 دیدی ای نور پاک عرش برین
 سیف اسلامی جک بو کفار
 ترک دنیا بی اختیار ابدیه زر
 وار دیر عزت ایلد بده یقین
 مقدم ذات با ککله احیا
 فوندی اطرافه چند دین بین
 اول ابو جهل اولوب رئیس الجبین
 ایتدی مولایه التجای عظیم
 ایلدی بر قنصه حصی پردن
 روی اعدایه ایلدی انی هان
 ایتدی مشغول چشم اشراوی
 یورویک جنگه با عیارانته
 ایدر اول در عقب جنانه وصول
 ایتدیوب بو حخته فرمانی
 ایتدی حمله اهل طغیان
 جیقیدی عیو قه نعمة اوزار
 تیغرا اولدی خولمه زکین
 برکون اولدی اوکون قیامت
 فوندی اول دشمنه قیامت
 کیمی سیران ابد جهنمه
 بولدی ازهار فتحه زبور
 ایتدی عرشه تیغ برانی

رضی الله عنهم اولدی همان انله زب و فتر عفران
سل حنینا عبارتنده مجاز حدی واردر سل اهل حنین و یکدر نه کیم
واسئل القرية آیه کرمه سنده مسفرین اهل القرية ایله تغییر ایشدا خود
تقدیری و سل و فتره الحنین تقدیرنده در و پیشلر کذلک باقیلر نه دخی
حال بو سوال اوزره در بعضی تقدیره حاجت یوق عین مواضع مذکور
سوال در و پیش **شرح** اولدی و الاوای ان کیون المراد من هذه المواضع
نفسها ولا یكون المقصد الى حقيقة الامر بالسؤال بل المقصود بيان الحق
والتقرير انتهى **شرح** و فی قوله مثل حنینا و بدر الخ نسبة
الی الله لشدة انهما هم هؤلاء و وضوح الاختلاف بهم لوسئل الجادات
عن مثله هذه الحالات لسمع فیها الجواب و الاصوات و میشلر
و سل بدر سل حنینا اوزرینه معطوفه کذلک و سل حد اقرب
و بعید نه معطوف اولور و فصول حقیقت فصول فصلک جمعیدر
فصل دیو مستدا و انتهای سی معین زمانه نر طائفة یه در بر و پیشلر
نه کیم فصول اربعه بر سنده دن درت عدد معین معلوم طائفة در که
هر طائفة یه بر اسم وضع ایشلر در فصل بهار و فصل صیف
و فصل خریف و فصل شتادیر لری بو مقامده فصول کلمه سیله
طائفة من الزمان اولان اوج عدد فصول مراد اولدیغنه کوره اعرابی
بو وجهله در که فصول لفظا مرفوع مستدا و محذوفک خبریه تقدیری
زمان المحاربة معلوم فی ملک المواضع الثلاث فصول حقیقت لهم دیک
اولور یعنی مواضع مذکوره دن وقوع بولانر محاربة زمانلری کفار
مثلا فصل و با طاعون کبی فصول موت و مصائب در و یکدر مستدا
محذوف مع خبره جمله سی افعال ثلثه مذکوره نک مضمونی بیاد اولور
ایدی بو صورت فصول کلمه سی رفعله اولدی یعنی تقدیرده در اما **نک**

نصیده اولور سه نزع خافضیت اوزره منصوب و سل عن فصول حقیقت لهم
تقدیرنده در و اجتناب موسی قومه ای من قومه بیلندن اولور یا خود کذلک
فصول کلمه سی نصیده مواضع ثلثه دن بدل اولور اوزره قاضی عضد و اب
اولمش **کا قال** الفصول جمع فاصله و الاضافة بیانیة و هی منصوب
بدل اشتمال من المواضع المذكورة ای حتما فاصله بین الارواح و الاجساد
و میشلر حقیقت بالاده سبقت ایدی کی اوزره موت بلا سبب معنا سنده
بعضیدر موت فحیه در و پیش لهم کائن محدوفه متعلق اولور حقیقت
کلمه سنک صفتیدر ادھی اسم تفضیلدر آفة عظیمة شدیده و یکدر حتی
شرح شیخ زاده و ادھی الدهر ما یضیب الناس من عظیمة بوسه در میشلر
ادھی تقدیر مرفوع فصول کلمه سنک صفتیدر من الذم جار مجرور ادھی
متعلقدر و هم فاعل معجمه ایله مصائب عظیمة دن و ادھی و عیاد در شل
عیاد ایا نه عقت طاعون و وبا که ابن سینا قانونیه فقد و هشت
الاطباء فی امرها دیوب مداواة و کل اطباء یه حیرت و دهشت در و یکدر
اعتراف ایدر ایدی اول ذکر اولدیغنی اوزره فصول کلمه سی رفعله
مستدا و محذوفک خبریه اولدیغنی تقدیر اوزره **ناظم علیه الرحمة** موه کاه
اولان اول مواضع ثلثه ده کدر ان ایله نر زمان غزوات ثلثه کی کفار
نظر اکنده مروت عام وقوع بولمقده فصول سنه دن زمان طاعون
و وبا اولان فصوله تشبیه ابوب و یک مراد ایدر که اول مقصد کفار
اولان مواضع ثلثه ده کی زمان جهاد غزوات یعنی اوزر **نک** کفار
خاکساره طاعون و با دن ادھی موت فحیه فصلکدر بر سن اول مواضع
ثلثه دن با خود اول مواضع ثلثه نک البینه بقية السیف و الا کفار دن
سوال ایله یعنی طاعون کبی اولانر مجاهد بن سلامی دارا نلرون دخی سوال
ایله شبهه ایدر سن و یک نالنده دره زب قول و سل حنینا عبارتلی

و او عا طعه اید ابیات سابقه دن هم الجبال و سل عنهم بنیده اولان
و سل عنهم او ز رینه معطوف اولد یغی مقدما بیان اولمش ایدی
شاید کورده خلاصه معناد و بود جمله تقریر کرد که **و الله اعلم بها المثل**
ان لم تصدقنی فیما قلت لک فمثل عن هذه المواضع الثلاثة التي
على ازمته هذا كرم كالطاعون والوباء في الضرر لهم وايصال الالم اليهم

شمس

بر اولدی خون عدو اید عرصه کاه و غا کسلی نیشتر سیفیده عرق جان عدا
زمان قصدا ید می فصل خزان کن کویا و سل حینا و سل بدر او سل احدا

فصول حقیق لهم ادهی من الوخم

المصدی **ستفعل** ان البیض خم استفعل ان را بعد ما استفعل و ردت
من العدی **مفاعله** ی کل من **مفاعله** و من ال **تفعّل** لم **تفعّل**

المصدر بن البیض **مفاعله** و ردت من العدی کل مستود من اللم
نا فلم علیه الرحمة ابیات سابقه ده مجاهد بن اصحاب کرامک حال لرینی و موکه
و مکان محاربه لرینی و جلالت و مها بترینی بیان و مد حد نصکره اول البطا
شجاع کل قلع قولنم قدرینی و مصیقل و پاک سلحه استعمال لرینی و صفت
و ندایج و ثنار لرینی مراد ایتیم کلله بیور که **المصدر** می آخونده یار ساکنه ابله
اصدار دن اسم فاعل جمع مذکر در اصل **مصدر بن** در اضافت الیه جمع نون
ساقط اولمش در صدور معناسنه اولان رجوع نذر المصدر بن ارجاع
اید بجیدر یکدر **شایخ زاوه** یقال و رد المنهل دخل فیه و صدر عنه
خرج عنه او رده جعله واردا و اصدده جعله صادرا و **شایخ حنفی** الصدور
و هو الخروج من المنهل بعد فضا و الوطر من الشرب و العلى من الماء و الورد
الدخول فیه و **میشدر المصدر** می جرایله ما سبقده مذکور مجاهد بن سلام
اولان ابطالک صفتیدر یا خود ابطالدن بدلدر یا خود منصوب بالمدحدر

المدح المصدر بن تقدیرنده در حاله جری و نصبی یا اید در **شایخ صنفک**
قوله المصدر بن البیض من قبیل الضارب الرجل یضرب علی المدح
او بدل منهم و میث یعنی ما سبقده هم الجبال الخ بنیده اولان هم ضمیر
بدلدر المصدر بن کلمه سی البیض قولنم مضاعفا اسم فاعل مفعولنه
مضاف اولمشدر قرآن کریمه و المقیی الصلوة آیه کریمه سنده
الصلوة منصوب اولمن قرآننه بنا، مثال اولور بیض انک کسر می
ابيضک جمعیدر بایض صفت مشبهه در **شایخ کوردی** البیض کبر البیا
الموحدة جمیع الالبیض و اصله بیض بضم الباء و سکون الباء مثل حجر
جمع احمر کسرت الباء محافظه علی الباء بعد ها و میشد بر موحده مضای
محد و نذر السیوف الالبیض و یکدر واقعده سیوف مصیقل و لامع
اولدنده بیا ض اولور بیض سیفه اطلاق اولنور حتی بیض سیف
معناسنده استعمال اولند یغی بو بنیده ظاهر در **شعر**

و ابیض مصقول کانه فرندة و موع حسنة فوق حد موز
فرند لغتده قلع جوهر نه و بر لره بو مفاده **مصدر بن** جمعیدر البیض
کلمه سی وخی جمع اولوب جمع جعله مقابله ده انقسام الاحاد بالاطا
اولمن او زره هر بر مصدر ک برر سیفی اولد یغی مفید اولور **نکته** کیم
تقلد القوم سیوفهم ترکیبی حرا حاد قومک سیفی اولوب تقلد لرینی
افاده ایدر حمرا لفظی بیض قولنم حاد در حمر ضمه سکون ابله احمرک
جمعیدر بعضیدر بیضک صفتیه و میث بو صورته اخر قریزی فاسیه
کلکون معناسنه اولمقله بیض سیف معناسنده وخی استعمال
اولند بغه بنا، یاضی احمد ابله توصیف لطافت بحیه دن اولور
بعد مصدر می کلمه سنک نظر فیدر مار و ردت ما مصدریه و در و ردت
و قوع و دخول معناسنه اولان و ردد نذر فعل ماضی مؤنثدر تختنده

فاعل ضمیر بیضه را جعد و روت جمله سی ما موصولک صله سید
 ما موصول مع صله ظرفک مضاف الیهید من العدی من بیانیته
 عدی جار مجرور مقدّر کائنا کلمه سنه متعاقب اولوب مؤخر کل مسو
 کلمه سنه حالدر حال عدویه اهتمام ایچون ذی الحال اوزرینه حال تقیید
 اولمشدردویشدر بعضیلر من الی معنا سنه در جار مجرور و روت فعله
 متعاقبدر ویش العدی کلمه سنه حرف تعریف استفراق عنیدر
 جمع الامیر الصناع ای صنایع بلده قبیلندردیا خود عهد خارجدر
 بالذات ذکر می مروید نه معهود کفار محاربین مراد اولور عدی
 عدونک جمعیدر حد و صدیق مقابلیدر کل مسو و روت فعلنک
 مفعولیدر کل لازم الاضافه در مسو و بتسویه الدال سو و فعلند
 یا خود سو و فعلند نه اسم مفعولدر سیاه اولمش و یکدره بومجلده
 مسو و موصوف محذوفک صفتیدر عنق مسو و من اللحم و یکدره
 ویشدر بو تقدیر چه ذکر می نه تفصیل نه حاجت فالماز لکن عنق
 تقدیر نه قرینه اولما مفعله تفصیلات آتیه بله معنی وخی عدا اولور
 کم صاجلدر سیاه ابله ناظم قید ایکندن مرادی شکر عدونک شایسته
 حالی بودر قنده قالدیکه صاجی صفالی اغوش اختیار لر می منفقات
 اولمغله اول حالده اولمن اولوتینه قالد یغنه اشارتدر من اللحم
 جار مجرور مسو و کلمه سنه متعلقدر کم بکسر اللام و فتح المیم لمة تک
 جمعیدر حکم حکمتک جمعی اولد یعنی کیه **وان قولید** لمة بکسر اللام شول
 باشد نه این صاجلدر شحمة الاذنی یعنی قولنده اولان کوبه یزید
 نجار و زقله فجن اموز لزه اینسه اکاجمه دیر لر ویش بومغاجه باشک
 اکسه سنه نه قالوباموزه سنه ای و لیبوب اکسید و کولوب اینن
 صاجلدر که سیوف مجاهدینا سلاک تام جلوه کا هنده اولمشدر

معلوم اولد که قیش و اکثر قبائل صاجلدرین باشلندن اکسه لرینه
 ایندر و بارسال اتیک و اکسه لر اوزرینه دو کولوب یا لیمق
 عازت عرب اولد یعنی کیه کذلک اعنا قلدینه ایندر و بکر و لدرینه
 صار لمق وخی عازت لر می بیش ایدی بالاحر سبقت ایدن **وان قولید**
 و بعض شراح لمم کلمه سنه ذاهب اولد قلدی ایکی عدد معنای مذکور
 شیعین اولد بیسه معلوم اولد که مسو و من اللحم عبارتنده من بیانیته
 اولمغله صاجلدرین سیاه اولمش و یک اولور که صاجلدرین سیاه
 اولمش کفارک اکسه لر می و کر و لدریدره یعنی اول سیاه صاجلدر اکسه
 و کر و لدری اوزرینه اینوب و کولمکله سیاه اولمشدر و ایدن مجاهدین
 اسلام بیاض سیفلمین کفارک اکسه و کر و لدرینه بعد ما و روت یعنی
 ورود و دخول ابله که نصکره قریزی اولد یعنی حالده ارجاع و اخراج
 ایدر بچیدر و یعنی کفارک باشلدرینی کسوب بو یوندرینی اور و قلدینی
 ناظم شاعرانه ادا ایدر **شایرح کوردی** وخی بو معنایله اشارتیش
انا قال والمعنی بحر حبیشه علیه السلام برمی من الابطال الذین یصدرون
 السیوف البیض المحمّرة بدم الاعداء من الکفار بعد ورودهم منهم کل عنق
 مسو و بالشعر **قال المصنفک** یریدان هؤلاء الاولیا اشداء علی الکفّار
 بر جمعون السیوف الملوّنة بلون الحمرّة من جهة ما، الاعداء رؤسهم ترّة
 بعد اخری **بعض شراح** ای مدح الذین اصدروا السیوف البیض حال
 کونها حمرا ما و روت کل مسو و من اللحم من العدی ویش **محمول غنائی**
بیت اول ابطال مجاهدین اسلام اولیه مجاهدین در که بیاض و صیقل
 سیفلمینی اعدای دینک اکسه لرند و کر و لدرنده مرسل مسبوط اولان
 سیاه صاجلدر ابله مسو و اولندرینه یعنی سیاه اولمشدرینه خلاصه
 اکسه لرینه واعنا قلدینه که سیاه صاجلدر اوزرینه ابله و کولمکله

بعض نفل وده سیاه اولمش را بدی ایسته اول کل مسود من التمه بعد الدخول
قرن اولدینی حاله اصدار و اخراج اید بجد در و یک و بلفه سیو مجاهدین
گرام و ما اعدا اید قرن فان کبی فریزی چقد یعنی حالت موحشه بی کذلک
کفارک و بال کردنری اولان صا جلری اید سیاه اولان اکشه رینه
واعنا فلرینه سیفک و رود و خروجی حیثی تصویر و ارات اید صورت
نور و جلوت ابطال مجاهدینی تصویر بیان اینک مراد اید رحمة الله
تحقیق

قرن میرط سید کافک سر قفت کلوب سیوفه او و ده و ما اید حمرت
جیقر و ید قرن کفک ایلوب همت المصدرین البیض حمر اید و اورت
من العدمی کل مسود من التمه

والکاتبین ستماعن بسم الله را الحظ ما استفاد ترک
اقل مهم استفاد حرف حسن الله من غیر من استفاد عجم الله
والکاتبین ستماعن ما ترک اقل مهم حرف جسم غیر منجم
والکاتبین جمع مذکر سالم در اعرابی حاله رفند و او و نصبه و جزیه
یا اید در بو محله مجرور اولوب و او عاطفه اید ابطال صفتی اولان
المصدرین او ز رینه معطوفه ذکر کتابت فلم اید اشکال حروفی تصویر و ید
کاتبین و یکا اول ابطال مجاهدین کتابت اید بجد و یکدر ستم
ب حرف جر در کتبت القلم کبی استفاد ایچوندر جار مجرور کاتبینه
مستفاده ستم الحظ مینده خط و ید کلری بلذک را حمله و یکدر
بعض شراح التمر جمع اسم و هو الرمح و میشر ستم کلمه سنگ خط
اضافتی لامیه در تخصیص افاح ایتشده ستم سینگ ضمی میبک سکونیه
اسمک جمید حمر احمرک جمعی اولدینی کبیدر اسم لغته بغدادی کلو
و ید کلری قاره به مائل اولان لونه و ید و آن قولیده قره باغ اولان

کمنه و میشر ایدی خط ملککنده جیقان را حمله کلری رنگ اولمده اول
ولا یتک را حنه ستم علم اولمش بعض صفات بر و اید کمرت استمال
اید اعلام غالبه دن اولدینی کبی ستم و یک رماح و یکدر ستم رماح کور
التمر جمع اسم و هو المتلون بلون الحظ من الصفات الغالبه علی الارواح
حتی صارت اسماله و میشر الحظ مضاف الیه در خط لفظی مینده
بریده یک اسمیده اید معمول اولان رماح غایت اید و معشر در ستم
کلمه سنده استفاد بالکتابه وار و در ما ترک ما تا فیه در ترک
فعل ماضی مذکر در ترک اندید و یکدر یعنی قدیدر با فیه یقینیه
اید ترکیه تعبیر اید لره اقل مهم فلک جمید لفظا مرفوع ترک
فعلک فاعلیه رخمیه جمع مضافه رخمیه کاتبین کلمه سنده راجع
اقدام مع و فذ ما ترک جمله سی کاتبین کلمه سنده حاله ربط بین استغاثه
اقدام اید رماح مجاهدین مراد و نه کیم تفصیلی کلو حرف لفظی ترک
فعلک مفعولیه رخمیه مضافه رخمیه جسم در جسمه اولان ثنوی
مضاف الیه در عوض اولمده جسم الکفار و یکدر حرف لغته
جانب و طرف معناسنه در و فی التزیل و من الناس من یعبده الله
علی حرف ای علی طرف وارد اولمش طرف جسم اید مراد کفارک
جسم تک اطراف و جوانبیدر رماح مجاهدینک جسم کفارک هر جانب
اصابتی بیاند حقی اصطلاح فقراده اطراف جسم اید مراد آل
و ایدر نه کیم ویه الاطراف و فوده کنا و یدر غیر لفظا منصوب
حرف کلمه سنده حاله رماح و صفندر منجم مضاف الیه منجم
منقوط معناسنه دره رماح حروف منجمه نقطه لی حرفه در رماح
الجم النقط بالتواو یقال اعجت الحرف اذا نقطته والمنجم المنقوط
و میشر منجم صیغه مفعول اید حرف منقوط و یکدر منجم انجمن

اسم فاعله حرف منجم حرف منقوط ویک اولوره زیرا افتعال
 بانک بناسی مطاوعه ابجد در **شمارح** کوردی و الحرف المنجم المنقوط
 اسم فاعل من الامتجام مطاوع عجمه و اعجمه و عجمه اذا نقط الحرف
 والمنجم على صيغة المفعول الحرف المنقوط ویشدر حرف اجسام
 کفارون یعنی اطراف جسم کفارون نقطه الشمس یعنی سنا اقلام
 کاتبین انده اثر جرح اولمش قومه ویر بر اقمه ویر ویک اولور
 بعض **شرح** خلاصه معناوه ویش که یعنی ان الکاتبین باستعانه
 الريح السمر الخطية حال کون اقلامهم غیر تارکه اطراف اجسام
 العدی غیر منجم بل هو منقوطة بتلك الاسته **شمارح** کوردی بویه
 تقریر ایدره وجه تشبیه الصحابة بالکاتبین هو ان الکاتب کما یکتب
 بفرغ البال و طمانیه حیث اراد من القسطاس كذلك الصحابة
 تمکنون في هذه الطعان على الاجسام من الکفار حیث ارادوا
 تشویش و نزاع حاطر فلزم تشبیه الاجسام بالقسطاس ما طرأ
 بالحروف والمعنی ان الصحابة الطاعین رضوان الله علیهم اجمعین
 ما ترکوا بالرياح السمر من اجسام الکفار طرأ غیر مجروح و جفا غیر
 منجم ویشدر **محمول** معنای عبارت بیت نیزه و بار خطایه کاتبین
 اولان مجاهدین اسلامک افامی یعنی رما حی حرف جسم کفارون
 نقطه لئلا مشی یعنی زحم و جریحه اصابت اتمش طرف قوما ویر
 اجسام کفارک هر طرفه وضع جریحه و زحم ایتدیر **نیم** کیم اقدم حرقا
 نقطه لریقوب نقطه سحر حرف قوما و یعنی که ویک اولوره حق بود که
 بوجعیت شاعرانه تشبیهات و وقایع قوا عذ علمیه اید بولیه نظم
 بلاغت مسیر محضاکرامت و انطاق حق اولد فی ظاهری و در حقی بری
 برین منقابت استبوا یکی بیت سحر اولانک مدح و ثنا سنده فضل

شراحون محشی بیضاوی و **شیخ** زاده علیه الرحمه و عذان البیتان
 ما یشتمش الانفس و یفتقن الاسماع و بهز الفرایع و یبسط الاذان
 ویش فی الواقع عربی شایسته مدح و ثنا مخصوصا لشخصیت اخیر
 سر لوحه دیوانه او با اولمغه ستر بر نظم و لار اوره اولان الکاتبین
 کلمه سنده استعاره تبعیه اولوب سمر کلمه سی تفصیل سبقت ایدکی
 اولوره رماحه علم اولوب رماح طاعینک بلایات و لوازمند اولمغه
 بنا و استعاره تبعیه مذکور که یک قرینه سی اولور **مصرع** ثانیده اولان
 اقلام و حروف و منجم کلمه لندن عربی استعاره تبعیه مرقومه
 مشبه به اولان کاتبینک ملایمی اولمغه تر شیخ اولور و بولردن اعدا
 اقلام کلمه سنده استعاره مصرحه و منجم کلمه سی وخی استعاره
 تبعیه اولوب بوفدر تشبیهات و استعارات اید رتبه اید مجازده
 الفاظ حسن ادبی و معانی و لکشایی حاوی اولمغین غرائب عجایز
 ادب طبعی و هو لندن حیانت ایجون لطائف بوجه تفصیل
 اولور و منه العون و التوفیق اولان سمر کلمه سنده اولان استعاره
 مصرحه یک بیان و تعریفی بوجه تفصیل اولور که اولان اقلام
 کلمه سنده استعاره مصرحه واردر که مجاهدین اسلامک نیزه لرینی
 کاتیک قلمرینه تشبیه اید و مشبه به اولان اقلامی ذکر ایدوب
 مجاهدین اسلامک نیزه لرینی مراد اید مشبه به و مشبه بر کلامه یکسی
 وخی ذکر اولمغون جائز و کلدر وینور سه مشبه اولان سمر **مصرع** اولده
 مذکور در مشبه به اولان اقلام مصرع ثانیده مذکور اولمغه یکسی
 کلام واحد و ذکر اولمغون سحر و یک اید جواب مکندر لکن نیزه
 مجاهدین اقلام کاتبیه تشبیه اید لکظا استعاره تکلفدن عاری
 و مناسبه اید بویه قوا عذ علمیه بگوونه تفصیل اولور که

قال السعد العبد لله عليه الرحمة الاستغارة باعتبار لفظ المستغاران
 كان اسم جنس فالاستغارة اصلية كاسم في نحو رايت سدا في الحما
 وان لم يكن اسم جنس فالاستغارة تبعية كالفعل وما يشق منه
 من اسم الفاعل واسم المفعول وغيرهما من المشتقات فالتشبيه
 في الفعل وما يشق منه معنى المصدر نحو الحال ناطقة بكذا فيقدر
 تشبيه دلالة الحال ينطق الناطق في ايضاح المعنى وايصاله الى
 الذهن ثم يدخل الدلالة في جنس النطق بالثاويل المذكور في تعاريفها
 لفظ النطق ثم يشق منه الناطق فيكون الاستغارة في المصدر
 اصلية وفي اسم الفاعل تبعية انتهى يعني استغارة تبعية وهذه
 استغارة تبعية اعتبارا ولان مشتق اول مصدر رند جار
 اولور بعده اول مصدر رند معنای استغارة استغارة تبعية
 اولما سنی مراد اولد کیم لفظ اشتقاق قلنورنه ایم بو مقامده اسم
 فاعل اولان کاتبین کلمه سنگ مصدری اولان کاتب لفظه تشبيه
 واستغارة بو وجهه تغیر و اجزا اولور که طاعنین اولان مجاهدینک
 جسم کفاره طعن و جرحی فراغ بال الیه بی پروا بل شکفت اولمقلقه
 کاتبین کاتب تشبيه اولنوب تشبيه مزبور سبب تشبيه
 طعن او خال اولنه قد نصره اشبو طعن معنای اولان کاتب مصدر
 کاتبین کلمه سی مشتق قلنوب طاعنین معنای کاتبین کلمه سی
 استغارة تبعية اولور بو استغارة نک فرینه سی سیم کلمه سیده
 زبر رماح معنای در که رماح استغارة تبعية مذکوره اولان
 طاعنینک لازمی و ملازمیدر مشبهک لازمی و ملازمی اولان اشبو
 رماح مشبه به اولان کاتبه نسبت اولنوب کاتبیندن مراد طاعنین
 اولد یغنه قرینه در رماح کاتبک ملازمی و کلمه رکذک مصرع ثانیه

اولان اقدم و حرف و متعجم کلمه لرینک هر بری سالف الذکر
 استغارة تبعية ده مشبه به اولان کاتبینک مناسبی و ملازمی اولمقلقه
 استغارة تبعية مذکوره به تر شیخ اولور پس بیت مزبور ده اولان
 استغارة تبعية بو صورت اوزره متحقق اولور کذلک بیت مزبور
 استغارة مکنیه سیم کلمه سنده در ایملی استغارة مکنیه بی اولان تعریفه
 محتاج اولمقلقه استغارة مکنیه ده اولان مذا هت لکنه دن صاحب تخصیص
 خطیب علیه الرحمة نک ذاهب اولد یغنی اوزره استغارة مکنیه فهم و اجزای
 اسان و ظاهر اولمقلقه جراوه اختیار اولندی و فی البیت من البدیع مراعا
 النظر بن العین و الحاحب و التکریر فیها و ابهام الطباق بن السمر و السین

محیفة سبع کفه اتید یروقت کلوب مقابله ده بر خطا و جمعیت
 چیغدی کزک شمشیر می شبه ذوات و الکاتبین سیم الحفظ مازکت
 اقدم حرف جسم غیر متعجم

شاکی السلاح منفعه من ح لوم سیما می سیما می سیما می یزهم فاعل
 والور ویم منفعه من تازالس سیما من سیما من سیما من سیما من
 شاکی السلاح لوم سیما تمیز هم والور ویم تازالس سیما من السیم
 شاکی اسم فاعل السلاح مضاف الیه در تازی السلاح و یکده اصلي جمع
 صیغه سیده شاکیین اضا فتا یله نون ساقط اولمشدر اسم فاعل اولان
 اشبو شاکی کلمه سی فاعله مضافه اعرابی سابق الذکر مصدری کلمه سک
 اعرابی کبیده که ابطال مجاهدیندن صفتدر یا خود حالدر کما سبق
 سلاح الذکر بدر لوم لام حرف جر در هم ضمیر منفصل مبنی جار مجرور
 کائن کلمه سنه متعلق محله مرفوع مقدم خبر در سیما تقدیرا مرفوع
 مؤخر متبدا و در جمله سی شاکی لفظنک صفتدر یا خود حالدر سیما

علامت معنا کنه در سوره لفظند نیز اصلی سوگاتا در واو و کسور و لفظه
یا به قلب و نمشد در بد و قصری جائز در زکیده لفظ سیما انسانک
و جهنه و بشره کنه اطلاق اول نور یا خود صورت شده و بشره کنه اول
بعض حالت مخصوصه اطلاق اول نور فلان کنه تک بشره کنه
سیما ی صلاح و اردو یعنی علامت صلاح و اراد ایدر لخصوصا
اطبا تشخیص علتده سخنة علیل بغیر استیکاری سیما ی علیل
نبضدن زیاده دلیل و علامت در علی الخصوص استسقاوه سیما ی
علیلده علت ظاهر در و میشلر و یا خود سیما کنه بشا شت و ارد
دیر لکن کذلک مجاهدین اسلام کذب بشره لرنده بر سیما ی نور
اسلام و ارد که غیر به بوقدر انحراب سیما ایله اخرون ممتاز و در یک
مراد و در **شایع کوردی** و منه اشاره الی **توله تعالی** سیما هم فی وجوههم
من اثر الشجود و وصفهم الناظم بعد ان و صفهم بکمال الشجاعة لکنه
امثالهم لا و امر الله تعالی و نواهیة بانواع العبادات و الطاعات
من بدل الروح فی سبیل الله و اعلا کلمة الله و نصرة النبی صلی الله
علیه و سلم فحصل لهم هذا السیما فی وجوههم کجیث یتلوا و انوا
العبودية و همیشه متمیز هم متمیز فعل مضارع مفرد مؤنث تخطئه
فاعل ضمیری سیما کلمه کنه راجع در سیما تا ایله اولان علامت معنا کنه
اول لفظه متمیز فعلی مؤنث کلمشدر هم منفصل مبنی محل منصوب متمیز
فعلتک مفعولیدر جمع ضمیری شاکی لفظنه راجع در جمله سی سیما
لفظتک صفتیدر و الورد مبتدا و در میتا ز فعل مضارع تخطئه
فاعل ضمیری و رده راجع در جمله سی مبتدا کذب خبریدر مبتدا مع خبره
جمله سی مبتدا یه در یا خود حالیه و در و فرمزی کلدرد و میشلر و
بسیما جار مجرور میتا ز فعلنه متعلقدر کلمه مخصوص اولان سیما ایله

یعنی علامت ایله و یکدر من التسم کذلک جار مجرور میتا ز فعلنه متعلقدر
سلم بر دخی شجوک اسیدر صاری ججیکلری اولور **شایع** خالد التسم شجره
شوک ایسه شجر الورد و نوره اصغر دیش بومقاده سلم ایله مقصود
شجر مزبور در یوخه شکوفه سلم و کلدرد زیرا ناطک مرادی و در ایله
شجر ی مقابل طوتمقد در یوخه اول صاری شکوفه لری ایله مقابله
و کلدرد بکنه مقصود کفاری خاره تشبیه ضمیدر و مجاهدین سلمی
سلطان از حار اولان زورده تشبیه در بعض **شایع** سلم ایله مراد ججیکلری
دیش اراده و تکلف اولور و هم کفاری از حار تشبیهی و طیبت
تجوزا یتزنته کیم **شایع کوردی** خلاصه معناده و میشلر که شبه الناظم
الصحابة بالورد فی اللطافة و طیب الرايحة و حسن المنظر و طلاقة الوجه
و العزة و الاقبال الیه و شبه الکفار بالسلم فی الاذی لمن قرب منهم
و الحباثة و الا نسب ان لا یقدر شیء لیکون تشبیه الصحابة بالورد
و الکفار بهذا الشجر الکثیرة الشوک و هذا التشبیه ضمی **الیه** صحابة
علیه السلام تام السدح فی الحروب شداء علی الکفار رحاء بینهم فی الحروب سلم
سیما متمیز هم من غیر هم کامتیا ز الورد و من التسم سیما و الرطوب **محصول**
معنا **بسیما** اولیه مجاهدین اسلام یا خود اول مجاهدین اسلام که
المرک سیف و سنا و زرخ و کمان و سائر آلات حربی تمام و تکلفدر
بو معنی شاکی السدح جمله سی صفت اولد یعنی تقدیر جبه در لهم سیما متمیز
یعنی اولیه مجاهدین اسلام که اندوده اولان سیما ی نور ایمان اندری
بتبع المنظر کفار بذا لفا و ن متمیز ایدر **شایع** کیم قزمزی کل شجر رخا
اولان سلمدن ممتاز و معین اولد یعنی کبه و یک فالنده اولور
بسیما جنک قیثوب و ال عاظم مردم **سما** و احسن تقویة اولد لیر انجم

فانوردی کافیه یا نکرده چون کرم ساکی السلاخ لهم سیما تمیزهم

والورد یمتاز بالسمان المستلم

تمدی الی استفهام ک رایا فاعل ح النصر نشن متعلقین رحمهم

فنجسب الی مفاعله من زهر فی ال فاعلن اکام کل متعلقین لکی فاعلن

تمدی الیک رایح النصر نشرهم فنجسب الزهر فی الاکام کل کلمی

تمدی تانک ضمیمه واک کسر علی فعل مضارع مؤنث راحه دیت دن اوله

تمدی ارسال یدر دیکد که اهذبت الیه ای ارسالت الیه هدیه ویرا

و اگر هدایتدن اولور سه ارشاد معنا کنه در یقال هداه الطریق اهدا

الی الطریق اذا ارشده الیه و میشلر نه الیک الی حرف جر در کاف ضمیر

سببی محله مجرور در جار مع المجور و تودی کلمه کنه متعلقه در شارح کوردی

والخطاب عام لکل من یتوجه الیه و میشل رایح ریجک جمعیدر تهنیک

فا علیدر النصر کلمه کنه مضافه در نصر لغته غلبه و عون معنا کنه

رایح کلمه کنه اخبارات معنا کنه استعاره مصرحه واردر زیر

تمدی کلمه سی قرینه اوله یعنی کبی رایحی نصره اضافه دخی قرینه در

دیک مکندر رایح اید مراد نصرت جبر لیدر که اطرافه ارسال اولنا

خبر نصرت در یوخر رایح نصرت ارسال و اهدا کنک معنایی یوقدر

رایحه استعاره مصرحه شود جهله در که ناظم اخباری یعنی پیام و جبر

هر نه طرفه و اصل اولوب یا لیمقه رایحه تشبیه اید ی تشبه به اولنا

رایحی ذکر ایدوب تشبه اولنا اخباری مراد اید ی قرینه استعاره

تفصیلی سبقت اید ی اوزره رایحی نصره اضافه دخی کلمه سید

نشر هم تودی فاعلک فا علیدر نشر مصدر در فاعله مضافه در

انتشار و ارتحال معنا کنه در زیر نشر طایف منتشر اولو یا لیمقه

در لر هم ضمیر بارز منفصل سببی محله مجرور مضاف الیه در اشبوجع

ضمیری بیت سابقه مجاهدین اسلام مراد اولان شاکی السلاخ قوله

راجعدر دیک اولور که انکر غزایه عزم و توجه و دیا رکفاره طاعنه

و انتشار لری نصرت و فتوحات خبر لری ساکه ارسال واحد ایدر

یعنی شاکی السلاخ اولان اول مجاهدین اسلام و دیا رکفاره توجه

ایدوب و منتشر اولد قلنده منصور و مظفر اولد لری اید اول نشر

و انتشار لری ساکه اخبار نصری با ووزان کبی ارسال و ایصال ایدر

ایدر خلاصه غلبه و نصرت المعیه المرادیه معاً و نه طرفه توجه ایتسلر

فتح و نصرت ملازم عزم و توجه لیدر دیک معنا کنی مراد ایدر فقیر

پر تقصیرک ملحو ظلمه بو معنی مرجحدر نه کیم شایع ایدر و المراد

من النشر اخبار هم الطیبه و انباء هم المعجبه و میشلر کوردی دخی یوقدر

ذاهب اولمش کن رایح النصر کلمه کنه نصری رایحه مشبه بهک

مشبهه اضافه دخی اید تشبیه در و میشل فقیرک ملا حظم اوزره بطریق

الاستعاره اخبار معنا کنه اوله یعنی ذاهب اولمش کافان کون

النشر مصدراً بمعنی الانتشار و الارتحال و الاضافه فی رایح النصر

من قبیل اضافه المشبهه الی المشبهه کما سببی تفصیله در شایع

شیرایحه طایفه معنا کنه در و میشل نه کیم نقل و بیان اول نور قوله

فنجسب کلمه کنه فاسحیه در فاء تشبیه ما قبل که معطوف

علیه در فاعلک ما بعد نه سبب اولان محله استعالم اول نور

بو مفاعله بیت سابقه اولان شاکی السلاخ تجسب فاعلک سید

یعنی مجاهدین الاسلام الات حرب ایچنده مستغرق تام السلاخ

اولد قلری عجبا خلاف ایچنده مستغرق زهر می اوله دیو ظن اول منفه

سبب اول منفه فاعلدر تجسب افعال قلوب در قال ملاجای حسب

لظن یدخل علی الجملة الاسمية فتجسب الجزین علی انهما مفعولان

وایش تختب فعل و فاعله در مفعول اولی الزهره کلمه سی اولوب
مفعول ثانیسی کل کمی لفظی اولور سه تکلفه محتاج تشبیه مقلوب
اولون اقتضا ایدره بومقاده مناسب اولون تختب فعلنک کل
لفظی مفعول اولی اولوب الزهره کلمه سی مفعول ثانیسی اولمقدور بوسوره
اندی چیچک در ظن ایدر سک دیک اولور تشبیه مقلوب دیکه حاج
قالما تشبیه مقلوب بیانی کالزهر فی شرف مبتدیه مفعول تختب
جمله سی بیت سابقه اولون الیهم اوزرینه معطوف ذریا خود تهدی
اوزرینه معطوف ذریه زهر فتح نا ایه چیچک معنا کنه در **فی الکام**
مقدوره متعلق اولوب زهرک صفتیدر یا خود حاله در الکام لفظی
کسرکات ایه تک جمعیدر کم تشدید میم ایه کسرکات ایه غلاف
نور در یعنی چیچک کرکی کبی کشا و اولما زون مقدم غلاف ایجنده
بعضا مستور و بعض محلی ظاهرا اولور اشبو غلافه کم دیر **بعض**
شراح ترکیبده چیچک طومور جو غنه دیر لکه ایجنده چیچک اولمش
اوله دیدی کل کلمه سی تختب فعلنک مفعول اولی اولوب کمی لفظی
مضاف ذر کمی یا تک تشدید می ایه در لکن بومحله تخفیف وزن **بعض**
بانک بریسی حذف اولمشدر که کمی سکون یا ایه قالمشدر کمی فعل
معنی فاعله در درع واسلحه ایه جسدی مستور ایدر رجل شجاع
مرادور چیچک بعض محلی ظاهرا اولوب و بعض محلی مستور اولوب
غلاف ایجنده اوله یعنی حاله غایت حسن المنظر و لطافتی فوق الغای
اولمغه سترون درع واسلحه اولان اصحاب کرینی غلاف ایجنده کی
زهره تشبیه اولور اشبو کمی لفظنک جمعی قضاة و زنده کاه در
بوندن صکره معلوم **اوله** که الکام کلمه سنده حرف ترفیع حبس
ایچوندر الکام جمیدر جمعه الف لام داخل اولوب معنای جمعیت

مضمحل اولون قاعده سنه بنا و الکام دیک مفردی اولان کم معنا کنه
اولمغه خلوصه معنی تام السلاح اولان یعنی سلاح و آلات حرب
ایجنده هر بر رجل شجاعی غلاف ایجنده بعضا مستور چیچک در ظن
ایدرسن دیک اولور **شراح** بومصرع ثانی نیک بیانده مقابله الجمع
بالجمع و بعضیدر مقابله الافراد و یوب انواع تکلفات ایدر معیار
و بر مشر عبارته ندایم اولمده یعنی ظاهرا اولمغه **شراح** **مقدمه** علیه الزهره
تقریر و بیانی اختیار اولوب بالاده تفصیل اولمشد یقیندن اعدایا
نقل و تحریر اولندی **کا قال** وجهه الشارحون بانه من قبیل انفسا
الا حاد و نداء ظاهر الفا و یرشدک الیه لفظه کل فالوجه ان اللام
فی الزهر للجنس ای تختب کل کمی زهرانی کمه و امر الکام سهل اذا
لام مبطل للجمعیة علی ما ینصب الیه الاصولیون فیعود الی معنی المفرد
نصار معنا نه فی کمه فتأمل **بعض شراح** خلاصه معنا ده ذکر کمی سبقت
ایدکی اوزره نشر کلمه سنی رایحه طیبیه معنا کنه در دیوب و المعنی
تهدی الیک رایح النضرة علی الاعداء هدیه احبایه اتمم التي کالرایحه
و **شراح** یرسل الیک رایح التي تهب لنصر عسکر النبی صلی الله
علیه وسلم رایحهم الطیبیه تختب زهر الوردی الکام کل شجاع
من جمیش النبی صلی الله علیه وسلم ویش و بعضیسی تهدی من الای
و النشر رایحه الطیبیه و الکام جمع کم کبیر الکاف و هو غلاف
الزهر و الکمی الشجاع من کمی جسد بالسلاح ستره به رایج فاعل
تهدی نشر مفعوله الثانی فی الکام حال من الزهر و حاصل المعنی تهدی
رایح نصرهم الیک رایحهم الطیبیه فظن کل شجاع منهم مستورا
بالسلاح و الذروع الزهر حال کونه فی غلافه و یشدر **شراح** کوردی
نشر لفظی رایحه طیبیه معنا کنه مبتنی تقریرانی استخوان اینیوب نشر

انتشار وندرد و یوب آخر شارحک اولاً کلامی بیان و نقل اید و ب
بعده مختاری اولان معنی که نشر کلمه سی انتشار ردن بالمیق و طاعت
معنا کنه اولون مبرج و مختاری اولد یعنی بود و جمله تقریر اید که
و المعنی یهدی الیک ریح النصره علی الاعداء هدیة اخبار انهم
کالراجه الطیبة فی انبساط النفس بها فتحسب ان الشجعان
از حار فی الحام من الدرع التي تضحک فی بستان الحارة بهذا قیل
فی معنی هذا البيت لکن المناسب ان يكون النشر مصدراً بمعنى
الانتشار و ارجح ان الغزوات و محاصرة البلدان صافاً الى الفاء
و النشر مرفوع علی انه فاعل یهدی و ریح النصر مفعوله و المراد بریح
النصر اخبار الغزوات و احوال النصره التي کالراجه فی سرعة الوصول
فیكون الاضافة فی ریح النصر من قبیل اضافة المشبه به الى المشبه
و المعنی علی هذا یهدی الیک ايها المحاطب انتشار القهاية فی الغزوات
و تفرقت علی البلدان اخبار النصره علی الاعداء و قوة الدين في العلاء
کالریح السريعة فی الوصول و الا انها فتظن کل شیخ زحراً فی الغلاف
الکم احاط به من الاسلحة و البیضا انتهى محول معنی عبارت بیت
مجاهدين اصحاب کزینک و ابر کفاره طاعوب توجه و انتشار
نصرت و فتوحات خبر رینی سا که ارسال و اهدا اید رسن اولد
و اسلحه یه غرت اولوب کنه و لرینی مستور ایدن هر بر شجاع اسلحه
کو یا غلاف ایجنده مستور چیچک ظن اید رسن اولد لطیف و منظم و مستور
و حسن المنظر و لر دیک اولور مصرع ثانیة اولد تشبیه توصیف ایلد
ناظک مرادی اول غزاه و جهاده منتشر اولد غزاه مجاهدين الات حرب
و سلاح ایجنده اولد قدرینی و اول حیث ایلد نرین و حسن منظر و لطافتی
بیان و اعلام در ننه کیم بیت سابقه شاکی السلاح کلمه لر می وخی

بو معنا لره و ارد و در و فی البيت من البديع الاستعاره و الجناس
اللاحق فی نشر و نصر و جناس الاستعراق فی الکام و کیمی

تمت

اولیجه منتشرین با و سوی عدد طاعتی صانکه صبا کل و قدرین
شمیم کلشن نصرته نالبر جون بو تهدی الیک ریح النصر نشر هم
فتحسب الزهر فی الکام کل کی

کاتهم مضاعفون فی ظهورنا علن را حیل نبستفعلون ت را بعلن
من شدة ال مستفعلون حزم لا فاعل من شدة ال مستفعلون حزم فاعل
کاتهم فی ظهور را حیل نبست ربا من شدة الحزم لا من شدة الحزم
بوتیت و لا را بک اکی عدد بیت سابقه مناسبت و ربطی شود جمله در که
ناظم بیت سابقه مجاهدین اسلام اولد اصحاب کزینک و ابر کفاره
و حسن منظر و در و ابر کفاره تشبیه ایلد مشبه به لرقت و ضعف
و ذبول و فنا و ن خالی و لمغله مجاهدین اسلام و خی فی الجمله ضعف
و اثار خافت توهم اولمنق احتمالنی بو بیت ایلد و فیع ایتک مراد
اید زما یعنی مجاهدین اسلام حسن و لطافت و ترا کنده و افتاد و
و ابر کفاره کبیر لکن قوة بدن و متانت و جسامته خصوصاً آت
سوار اولد فده آتده او طور مقده کو صی اشجار قدیمه تک مکان بر فده
اطرافه تا قرزمینه کوک صلاوب سقوط و تزلزل و اسلوب الاحتمال
متین و مستحکم قیامی کبیر و دیک مراد ایدر حتی بلغراد فخذ و حاضر
اولان بر ذات نقل ایدر که فرسان غزاتن و در شجاعیت ایلد
مشهور بو کنه سر حدی الیسندن براختیار آدم جنگدن کید
قابلیوب زانورنده فی الجمله علت اولمغله اکی ادم احاشیه آتده
سوار اولور دی فقیر و عجیب کلوب بولید اکی ادم همشده آتده سوار

اولان کسکه نیه قافا در اولور دیو لطیفه صورتنده اعتراض ایلدیم چو اید
 بللی آتیه امج آدم بندر لکن یکرمی آدم اتدن اندورده مزوید که حله
 غزاتدن عن مشاحده نقل ایلد قتی جوت آدم تصدیق ایلدیر دیو
 حکایتی ما نحن فیه ده کوبا مثال صورتنده اولمغله نقل و تحزیری
 مناسب کورلدی **قوله** کانهم کان کلمه سی حروف مشبیه و ندر هم
 ضمیر منفصل سینی محله منصوب اسمیدر ضمیر مجاهدین اسلام اولان
 اصحاب کزینه را جعد ر فی ظهور جار مجرور مقدر کان کلمه کسکه متعلق
 اولوب جمع ضمیر ندن حالدر لکن حال وقوعی کان کلمه کسکه معنی
 تشبیه اولد یقینه بناء در زیر حالده عامله محتاجدر حالده عامل فاعله
 یا خود معنای فعلدر تشبیه معنای فعلنده در دیشلر **قال اولان ایا**
 العامل فی الحال اما الفعل او معناه المستنبط من نحوی الکلام کلاشارة
 والتمتی والترجی والتشبییه نحو کان زیداً اسد صائلاً انتهی ظهور
 ظهورک جمعیدر بطنک مقابلی اولان ارفه دره انجیل ظهورک معنی
 الیهیدر بعضی شراح خیل اسم چندر **وان قولیده** انجیل خانک فتحی
 و یا نیک سکونیده آتلور کذلک آتله معنای دهخی کلور انجیل ضمینه
 جمعیدر دیشلر هم ضمیر جمع اولوب ظهور دهخی جمع اولمغله مقابله
 الا حاد بالاحاد اولوب مجاهدین اسلام دن هر بریک برر عدد
 فرسده اولد یعنی مفید اولور **نبت** رفعله کان کلمه سنک خبریدر
نبت و نبات روی ارصنده نابت اولوب بتن شبد **در** بی هم را
 و فتح با ایلد ربوة کلمه سنک جمعیدر بعضی شراح و هی مکان المرتفع
 من الارض و نباتها نبت و اکبر من غیرها الطول عروقه حتی تصل
 الی الماء و منه **قوله** فی و اویناها الی ربوة ذات قرار و معین بویلر
 ربوه یوکسک و مرتفع اولان بر در بو مقامده تشبیه به اولان

نبت ایلد مراد روی ارصنده مطلقاً نابت اولان شی اولمغله اشجاره
 دهخی شاملدر **اعلم** نبتی مکان مرتفعک نباتی اولوق ایلد فیه اتمکله
 ظاهر بودر که مراد افلاکیه سر حکمش منتها کبیر کو حی اشجار مراد اوله زیا
 یوکسک یرلرده تراب بهر حال زیاده و کثیر اولمغله اشجارک کوکلی
 تحت الارض مایه منتهی اولنجه اوزا یوب هر طرفه کوک صالمغله اشجار
 دهخی اولر تشبیه قوی و کبیر و منتها اولور **ایه** تشبیه اولان مجاهدین اسلام
 ات او سننده اولد قلری جالده قوه و ثبات اوزره تقرر و تمکنده
 یوکسک یرلرده نابت و قائم اولان منتها و کو حی شجره تشبیه اولور
من شده الحزم شده فتح شین ایلد زیاده ثبات معنای ده
 حزم کلمه کسکه مضافدر **ایه** الحزم بفتح الحاء المعطوفه سکون الراء
 بر کسکه کند و احوال ضبط اتمک و تدارک اتمکد بر لردیدی **شراح**
مستفک الحزم ضبط الرجل امره و جعله و شفا و محکا و میش یعنی کشی
 کند و اموزنده بنفسه قائم غیر کسان عاقله محتاج و کل تمام اموزنده محکم
 اولوق معنای کسکه اولور من شده من لام معنای کسکه حرف جر در جار مجرور
 کان کلمه کسکه معنای فعل اولمغله کان لفظنه متعلقدر دیشلر
 بعضیلر جار مجرور مقدر کان لفظنه متعلق اولوب مبتدا محذوفک
 خبریدر و میش تقدیری و ذلک من شده الحزم دیکدر یعنی مجاهدین
 اسلام کات اوزرنده اولیه جلالت و استوار و ثبات اوزره محکم
 و متین و طور بلری کند و لر محکم و متین و زیاده و اموزلرنده قائم
 اولد قلرنددر **لا من شده الحزم** یوحنه آتی قولانی صفتی چکلد یکدن
 و متین اولد یقندن و کلدره **نبت** کیم **شراح** **مستفک** و ذلک من شده
 ضبطهم الامور **لا من شده الحزم** یریدان التمكن والاسحكام خلقی
 لا جعلی و میش **لا** حرف عاطفه در من شده الحزم ناقبلنده اولان

من شدة الحزم او زرينه معطوفه بر بوم محله اوله شدة فتح شين اليه
يك چنگ و برک با فلق معنا کنه در الحزم حاه مملک و زانک ضميد
ظهر فرسه سرجي بند ايتد کلري جزا مدر يعني اکري با غلده قلري قولند
شارح ورة المصنعة کوردي عليه الرحمة خلاصة معناه و همیشه که قال
القاضي عضد الدين سببه هم حال کونهم على ظهور الخيل بالنبت الثابت
على الراب و حيولهم بالرتبي و وجه الشبه الثابت التام و الارترفاع حسن
المنظر و النصارة و جعل المشبه به نبثا مضافا الى الرابي لان النبت
في النبوة له قوة و استداد و حضرة و ناء و کمال و ليس له في غير
الربي و الشجر فيها ازکی و احسن و رفاه و ثرا و من تعليلية و الجار
و المجور بيان لبعض وجه الشبه الکان في جانب المشبه به الى هذا
کلامه و المعنى ان الصحابة رضی الله عنهم في ظهور حيولهم کنت على الرابي
و الا ما کن المرتفعة من شدة ثباتهم على ظهورها و زيادة حيا لثهم
و فراستهم باحوالها و کمال مناسبتهم لحوالها من شدة الآلات و قوة الاسباب
اللازمة في الجول و المعنى ان الصحابة رضی الله عنهم مجاهدين اسلام ات و استند
کويا اما کن مرتفعة و ه بن کوهي قديم منتهما شجر کبي و کمال استقرار
و ثبات و متانت ايله محکم طور مسقده و او طور مسقده لکن المکر اول
متانت و استحکام او زره ائده ميخلى کبي او طور مری امور لرزده
زياده صاحب تصرف و لوب ذاتده قوی و متين اوله قدر ندر ريوحه
اگر قولانک یک جگله يکندن و کلدر و في البيت من المبدع
جناس التجريفي بين الشدة و الشدة و الحزم و الحزم تخميس
رياض نشوه لری عون خالون ذی المن نظر لری سرکوه و قار هيبتدن
هوا کورنجه نيجه حشيت ايتسون و شمن کانتهم في ظهور الخيل نبت ربا
من شدة الحزم لا من شدة الحزم

طارت قلوب مستفعلن ب العدى فاعلم من ايسهم مستفعلن فرقا فاعلم
فا تفرقا مقا فاعلم روق بي فاعلم ن البهم و ان مستفعلن بهم فاعلم
طارت قلوب العدى من ايسهم فرقا فاعلم تفرق بين البهم و البهم
طارت فعل ماضى مؤنشد و ان قولی طيران او جبقدر يقال طار
يطير طيرا و درو ميش بوم مقامه حرکت قلب و حفقان و شدت
اضطراب مراد و در بعض شراح طيران القلب عبارة من اضطرابه
و انزاجه و ميش شارح کوردي و المراد ب طيران القلب کمال الاضطراب
و زوال القرار و ميشدر لکن طارت کلمه سنه معاني مزبوره مر
اولم و استعاره تبعية قاعده سيله شو و جمله در که ما سبقه
تفصيل اوله يعني او زره استعاره تبعية فاعلمه اوله قدره استعاره
ابتدا اول فعلک مصدر نده جاري اولوب اول معنای استعاره
مستعمل اولان مصدر دن فعلی مشتق فاعلم قاعده سى او زره افلم
مجاهدين اسلاک بخوف و خشيتدن و مها بکلندن ناشي فاعلم
اعدانک حرکت حفقانية و اضطرابنى طيرک شدة ايله طيرانه
تشبيه ايمدى بعده طيران ايله حرکت مراد ايله که نصکره حرکت مقنا
اولان طيرانده طارت فعلنى مشتق قلدى ايمدى طارت قلوب
العدى عبارت نده طارت ايله قلوب اعدانک حرکت و اضطراب
بلکه حفقانى بوطريق ايله مراد اولموق مکندر قلوب قلبک جمعيد
طارت فعلک فاعلم العدى تقدير مجرور مضاف اليه
عدى عدونک جمعيد من ايسهم من اجلية و در تقليل ايجوند راس
من جاره ايله مجرور در جار مجرور طارت کلمه سنه متعلقه جمع ضميره
مضافا در هم ضميرى شاکی السلاج تغيير ايمدى کي مجاهدين اسلامه راجعدر
و ان توان اس با ناه نختي و همزه ناه سکونيله عذاب معنا کنه

باس شده حربه دخی اطلاق ایدر لر و میش فرقا فانک و رانک فتحه لیه
 مصدر در خوف معنا کنه در فرقا لفظا منصوب طارت فعلک
 مفعول له سیدر لکن مفعول له ایکی نوعه را بو مقاده نوع ثانی
 مراد و رک **قال جامی** المفعول له حوما فعل لا جله ای لقصد تحصیله
 او بسبب وجوده **قال المحشی** اعلم ان المفعول له نوعان الاول مله
 غائیة للفعل نحو التادیب فی قوله ضربت زیدانا و یجا مقدم فی التقو
 مؤخر فی الوجود ای مفعول الفعل والثانی سبب باعث ای حامل
 للفعل نحو قدت عن الحرب جینا فانه مقدم فی الوجود والنقص
 لان الجین موجود قبل القعود **بعضیل** طارت فعلک فاعلک
 نسبتند ن تمیز در و میش مراد اصحاب کز نیک جنگ و محاربه ده
 مهات شجا عتدرینی و کفارک ضعف قلب و خستدرینی
 واضطر ایدرینی بیاند طارت جمله سی استینافیه در اخو بیت
 اسبقده اولان ساکی السد حک صفتیه در تفاوت فاعطفه
 سببیه در سببه داخل اول شده در قلوب اعداک حرکت واضطر
 انکر عدم فرق و تمیز لریک سببی اوله یعنی فاعل سببیه فاعطفه
 فاعطفه در تفرق فعل مضارع مؤنثه تختنده فاعل ضمیر می قلوب
 عدایده را جعدر تفرق تشبست در یعنی طاغلق معنا کنه در تمیز
 ایده مز یعنی فرق ایده مز و یکدر بین تفرق کلمه سنک طرفه البهم
 کلمه سنه مضافه بهم بانک و هانک فتحه لریه بهم لفظنک جمعیدر
 وان قولیده بهم بانک فتحی و هانک سکونیه قیون فوزی سیدر
 مذکر و مؤنثه اطلاق اول نور و میش متروک کبی اسم جنس در
 و البهم ما قبله معطوفه بانک ضمی و هانک فتحیه در بهم کلمه سنک
 جمعیدر که بهم بانک ضمی و هانک سکونیه شول اثر در فند کلمه کی

بهمیه زیاده شوکتی وصولتی اوله یعنی بناء البهم بانک ضمید و انک
 فتحیه ذکر اولنا ان التولر و یکدر و میش **نکیم** شراج رجل شجاع
 لایدری من این یانی فی الحرب من شده بانسه و میش شراج **مضفک**
 البهم بضم الباء و فتح الحاء جمع بهمه بضم الباء و حی جاعه الشجاع
 و الجیس ویدی **دره المعنی** صاحبی شراج کوردی خلاصه فالده
 و میش که والمعنی ان قلوب العدی قد عارت من شدتهم و باسهم خوفا
 و فرقا منهم مضارت بحال لا تفرق بین البهائم والانام **شراج**
 بو وجهه تقریر ایدر برید ان الصحابه شیده الصلابه حتی اذا التقی
 الجمعان نظیر قلوب العدی من جهة کمال خوفهم من هؤلاء حتی
 ما یتمیزون من الدعشة و کمال الخشبة بین الرجل الشجاع و اولاد
 الضان و حاصله ما فرقا لسان من البهائم **محصل** **عبار**
 بیت اولیه ساکی السدح مجاهدین سلا مکه انکر شده جنگ و محاربه
 تاشی خوف سببیه قلوب اعدا کمال حرکت ایل حرکت ایدی و بو کلمه
 او بنام سببیه شجاع جیش اسلام ایده فوز لریک بینی اعدا فرق
 و تمیز ایده مدیده یعنی اعدا متحیر اولوب فوزی کبی ضعیف عاجز
 حیوان ایل شجاعی فرق ایده مدیدر فوز لریه دخی کوز لریه عسکر
 اسلام کورندی و یک مراد ایدر و فی **البیت** من البهائم استعاره حسن
 التعلیل و جناس الاستفان و تفرق الخریف بین البهم و البهم

تخمیس

جوکیل نصرت اولد و همیه جنگه فان حریق فزله بنیاد کف و شرکی یافق
 که تو شجاعان عدو در او دم فواره بقا طارت قلوب العدی من باسهم فرقا
 فافرق بین البهم و البهم
 و من یکن مفاعله بر سو فاعل لاسه نص مستفعلون رته فاعل

ان تلمقه **الاستغفار** اسد فی **فا علن** اجامها **استغفر** تجم فعلن
 ومن یکن بر رسول اسد نصرته ان تلمقه **الاسد** فی اجامها تجم
 شارح مصنفک علیه الرحمة ما یتیک ما قبله ربطی بر تو حکم رضی
 بیان ضمننده بوجوه تفصیل ایدر که هذا البيت دفع لما عسی
 یخطر بالبال من الاستبعاد بغلبة الاعداء وقوة الاحبا الى هذه الغاية
 وحاصل الدفع لا تستبعد غلبتهم وقوتهم الى هذه الغاية فان نصرته
 من قبل رسول اسد علی الله علیه وسلم ومن کان نصرته من قبله
 فهو الغالب علی کل غالب واو ابتدائية در من شرط معنای تفتن
 اسم موصوله رکن با اید فعلن مضارع در من اید مجزوم در اصلی بكون
 ایدی جازم اید و او سا فظ اولشدر رکن افعال ناقصه و ندر **ما**
 بر رسول جازم و رکن کلمه سنه متعلق اولوب یکین کلمه سنک اسمی
 اوزرینه مقدم خبر بر لفظه **جدال** مضاف الیه در نصرته یکین
 فعلنک اسمید ضمیر مضاف ذر ضمیر من کلمه سنه راجع در رکن کلمه سنک
 خبر فی اسمنه تقدیم خبر ایدر یعنی بوا حکام اخی نصره رسول الله
 مخصوصه در بخشه غیر اید اولان نصرته اولان در یکبار اشارت در یکین
 جمله سی فعل شرطه **معلوم اوله** که مصدر اولان نصرته کلمه سی ضمیره
 مضاف اولشدر نصرته فعل معلومک مصدری اولد فی تقدیر اوزر
 مصدر فا علنه مضاف اولوب معنی اول ذانک ایدرم ایدر یکی اولد یعنی
 یعنی ناصر اولد یعنی دیک اولور و اگر نصرته مجهولک مصدری اولور
 مصدر مفعول مالم یستم فاعله به مضاف ذر وینور سه معنی اول ذانک که
 منصور و مؤید و لمسی رسول اسد اید اوله ان تلمقه دیک اولوب
 بو یتیک ما قبله مناسب معنوی اید ربطی بوا یکی در جمله نصرته کلمه سنک
 معنای ملاحظه اید اولور یعنی اصحاب کرامک اوصاف غلبه سنه اولان

ابیات سابقه ده ذکر اولان حالات کویا بو نیجه اولور دیو بطریق اولم
 خا طره کلن استبعادی استبعاد بیت اید دفع ضمننده ما قبله بیت
 مرقوم کوزل ربط اولمغه دیک اولور که اصحاب کزیدن اعدا
 کلمه اللهم و وقوع بولان نصرته عظیمه و غلبه کلیه و بومرتبه لشکر
 اعدای مقرر و استیصال نیجه استبعاد اول نور اول ذانک که ناصر
 اولمسی رسول اسد اید اوله یعنی رسول اسد سببی اید اوله **ایخو** و نصو
 و مؤید اولمسی رسول کبر یا سببی اید اوله اول ذانک ارسلا مکرند و
 مسکنده کور سه تفرق ایتیک و کل خوفند که متخیر صامت و کت
 قالور لشکر کفار ایسه بر سوری ضعفا در اندر نسبت حالات
 مذکوره نیجه استبعاد اول نور حاشا بر وجهه مستبعد و کلدرد یک
 نالنه اوله **ایده** نصرته کلمه سی مفعولنه مضاف اولمق رخی انشد
 ان تلمقه ان حرف شرطه رتلق اصلنده تلمقی در ان جازم اید
 یا سا فظ اولشدر رخی یلقی لقاء رضی بر رضی کبیر رتقار ویت
 و مصا و فت معنای سنه در **شراح** یقال لقاء ای راه و لغیت ای
 رایته و میشلر **الاسد** سینک ضمیر اسدک جمعیه و تلمقه فعلنک
 فا علید را سد سلطان سباع اولان ارسلا ندر تلمقی جمله سی
 فعل شرطه در فی الاجام جازم و رتلمقی کلمه سنه متعلقه راجام لفظی
 طلبه و زننده اولان اجمه کلمه سنک جمعیه **شراح** **نیخ** زاده الاجمه
 غایه الاسد و جمعها الاجام و میشلر **فا موسده** الاجمه بحکمة الالف
 و الجیم الشجر الکثیر الملتفت و الجیم اجام و الاجم و میشلر ارسلا ندر تلمقی
 صیق میشلر کک اولمق اوزر نقل اید کلمی کلام فا موسی اید ایدر
 حتی سعد بن زبیر رضی اسد عندهک قضیده برده ده من جاور من لیس
 الاسد مسکنه من بطن عثر غیل و ونه غیل بنینده **شراح** غیل ارسلا

بنا عن اولان همیشه لکدر و بیشتر **بعض شراح** اجام صیق و غایت کثیر
 فامشقد را رسلان غایه سی یعنی تشکیده این دیدکری مسکن است
 اولان فامشقه اجمه ویرلر ویدیکی مسکن است فامشقد و دیدکری
 انسبدر اجام لفظی ضمیره مضاعف از اضافت ملا به چون در ضمیر
 اسده راجع در تجم فعل مضارع مجزوم در تحتند فاعل ضمیری
 اسده راجع در جمله سی جزاء شرط در مصرع ثانی و فعل شرط اولان
 تمقه جمله سی شرط اولان و لا نه کنن فاعلک جوابیدر کنن فعلی مع جواب
 جمله سی محلا مرفوع مبتدا اولان اسم موصول خبریدر اسم موصول
 مع خبره جمله سی ابتدائیة در **شراح کوردی** جمله سی معترضه در پیش
 تجم کلمه سی و جم بحیم و جا و وجو ما کلور تجم فعلی و جا مصدر نندن
 اولمق و ار و وجو ما مصدر نندن اولمق و ار **شراح مزبور کوردی** قوله
 تجم من و جا و وجو ما يقال و جا اذا سکت علی الغیظ و وجهه کرهه
 و کرهه و قيل من الوجوم و هو اشتداد الحزن بحيث لا یقدر علی
 التكلم من الفزع و پیش **ایدی** تجم و یک اول نضرة ساطع کائنات
 علیه الصلوة والسلام ایدیه محمی و مؤید اولان ذاتی کینه و اینستند
 ارسلان کور سه و ملائی اولسه تفرضا تیک و کل بلکه تفرضه قادر
 اوله مد یغنه انفعال و غیظ او زره ساکت و صامت طور و یک
 اولور یا خود علی تقدیر کون و وجهه من الوجوم تفرضدن عاجز اولد یغنه
 ارسلانک حزنی بر رتبه ده شند اولور که فزع و فریاده و خنی قادر
 اولمیبوب اوله محزون و ساکت طور و یکدر و جم کلمه سی جزاء شرط
 اولمقله سکون میم ایدیه اولمق اقتضا ایدردی محافظه وزن و قافیه
 ایچون میم حرکت سی ایدیه کلوب و میم کسری ایدیه اولد یعنی الساکن
 اذا حرک حرک بالکسر فاعده سینه بنا و جم جیمک و میم کسری ایدیه

ناظر ایدیه اسد کند و بنا غنده و مسکننده بولمق و کور یک ایدیه
 فید ایدیه اشارتدر که ارسلان اینستند و کند ویرنده اجنبی کور کرده
 قوه خشمیه و غضبیه سی قوت مضاعف ایکن ینه تفرضه قادر
 و کلدر معنا سنی مراد ایدر **ننه کیم شراح** لتوقر الغیره فی الدفع عن حسنة
 و پیشه بوندن ما عدا بوبیت و لشتینک لطا تفرضندر که ان تلمقه
 عبارتنده شکده یعنی امر مشکوکه استعمال اولان ان کلمه سنی
 ذکر ایدیه ناظم اشارت مراد که اول طرف سعادتدن منصور و محمی
 و مؤید اولان ذاتی ارسلانک کور مسی و خنی مشکوکه رفته قالدی
 صوله و تفرضا تیک یعنی فضا کور سه تفرض و کل حزنی مشد اولور
 فزع و انفعالده ساکت و صامت قالور و یک اولور **ننه کیم**
سعد العلاء علیه الرحمة مطول و بیاجه سنده فلکدن شکایت
 ایدوب اذا اساء و بوب و قوعی مستحق اولان امده استعمال اولان
 اذا کلمه سنی کنور مسئله مصرع فلکدن داغ برداغ اولمق برداغی قالمشدر
 مفاد بجه روز کار کاساست و اکدار می مستحق اولد یغنه اشارتدر فکدر
 و ان احسن عبارتیه و قوعی مشکوکه اولان اموره استعمال
 اولان ان کلمه سنی ذکر ایدوب لطف و مساعده فلک امر مشکوکه
 اولد یغنه ایا و تلخیص قصد ایدر و یوحاش مطول نکته سردا یتشدد
شراح کوردی خلاصه معناده و پیش که **و المعنی** من کانت نصرته
 بر عونه برسول الله صلی الله علیه وسلم ان لقیه الاسود فی اجامها
 و عرینها شکست و لا یتحرک خوفا منه و منها به عنه بیکر رسول الله
 صلی الله علیه وسلم **بعض شراح** و حاصل المعنی من کین نصرته
 و اعانته بواسطه النبی صلی الله علیه وسلم ان تلاقه جمیع افراد
 الاسد حال کونها فی الموضع التي ولدت فیها تحزن و لا یتحرک

خوفاً منه والحال انها اقوى الاعداء فانظنك بالكفار الضعفا
 و**میش حصول معنای عبارت بیت اول** ذاتک که مضرتی رسول الله
 ایله اوله ارسله نکر کند و ما وی و مسکنده یعنی اینده آتی کورسه
 و ملائی اولسه که تعرض اینک و کل شدة حزن و انفعال ایله
 کمال غیظ و اوزره صامت و ساکت طور رایدی و یک اولور و فی البیت
 من البدر ایچ ایچنا سن المشتق فی اجامها و مراعاة النظر بین الاسد و الاجام

نه در نوسل ظاهره تا یکی نک بو بتر سکا در و الای شاه عجزه کو
 نه خلق دن حذر ایله نه قلبه شیتی تو و من یکین بر رسول الله نصرته
 ان تلمقه الاسد فی اجامها تجم

ولن تری مفاعله من ولی فاعلم می غیر من مستفعلن نصر فعلن
 به و لا مفاعله من عدو فاعلم و غیر من مستفعلن فمضم فعلن
 ولن تری من ولی غیر متبصر به و لا من عدو غیر منقسم
 ولن و او عطفه در لن فعل مضارعی ناصب اولان حروف ذراکید
 نغنی استقبال ایچونه کشف استقباله نغنی تا بید ایچوندر
 و **میش ملاجی تا بید ایچونه استعمال** و لما زریا قوله **تعالی** لن ابرح
 الارض حتی یاذن لی ابی ایه کریمه سنده شافق لازم کلور که حتی
 انتها غایه ایچوندر انتها تا بیده منافید رویدی صاحب کشفانک
 قول مذکور یک بطلانی **شایح کوردی** بو وجهه تفصیل ایدر که
 ولن عند صاحب الکشاف تا بید النغی وجعله وسیلة الی مذهبه
 الباطل فی حق الریویة فی حق الله تعالی فی دار الاخرة فی قوله تعالی
 لن ترینی قال فی القاموس ولا دلیل لذلک الدعوی اذ لو كانت
 للتأبید لم تقبل التقیید بعد فی قوله تعالی فلن اکلم الیوم انسیاً

و يكون ذکر الابد فی قوله تعالی ولن یمنوه ابداً مکرراً قوله تری فعل مضارع
 مخاطبه ریه تری تری یراه دن کلور افعال قلوبه ندر کتب بخوبیه
 ال افعال القلوب تسمى افعال الظن والیقین و انما سمیت افعال
 القلوب لان الظن والیقین یحصلان من القلب لا من الجوارح
 و الاعضاء یشکک به بمقامه افعال قلوبه دن اولیوب رؤیت
 عین معنای اولور سه بر مفعوله تقدی ایدر افعال قلوبه دن اولور
 ایکی مفعوله تقدی ایدر زمان مستقبله البتة بلز سن و یکدر
 بیک که علل افعال قلبیه دن اولد یعنی ظاهر در من ولی جار مجرور
 تری کلمه سنه متعلقه در محذ منصوب تری فعلنک مفعول اولدر
 غیر لفظی مفعول ثانی سیدره و اگر تری کلمه سی افعال قلوبه دن اولور
 رؤیت حاسیه بصر معنای اولور سه سن کور مرز سین و یک اولور
 غیر کلمه سی جار مجرور مفعول اولوب غیر کلمه سی ولی لفظی صفتی
 اولور و لی بر قاج معنای استعمال اولور **شایح کوردی** الولی
 فی اللغة المحبة والنصیر والصدیق و فی العرف هو العارف بالله تعالى
 وصفاته المواقب علی الطاعة المعوض عن المعاصی و الا انهاک
 فی اللغات والشعوات و کرامته ظهوراً مرعاً للعادة غیر مقار
 للحدی و فی الاصطلاح الصوفیه هو من تولى الحق حفظه وحراسته
 علی الدوام و **میش شایح حنفی** الولی تعیل من الولی بمعنی القرب
 وقیل معناه یعدو باعتبار تعدد المتعلق يقال ولیه بمعنی وزیر
 منه والمصدر منه الولی يقال ولی علی و لیا ولیه احمه ومصدره
 الولی و قال **الشاعر** ولای لکم بالاحد حبة فیعنی یوم الحشر نیران
 و ولی امره ای قائم به مصدره الولاية بالکسر و منه ولی الیتیم
 و والی البلد والولاية بالفتح النصرة والولی من اسماء الله تعالی

بمعنی القرب الودود والذی ولی ولی امر کل شیء و یوتام تفصیل
 ایتمشد در شارح شیخ زاده الولی القرب من ولیة و یوتام
 علی صاحب الصدیق و پیش بو مقامده مراد محب صادق و صاحب
 معنا سنده اولی و یوتام ظاهر در منتصر تری فعلتک مفعول ثانی و یوتام
 غیر کلمه سنک مضاف الیهیدر منتصر صادق فخیله انتصار دون
 اسم مفعول در به ضمیری منتصر کلمه سنده متعلقدر با سببیه در ضمیر
 سرور کائنات علیه الصلوة والسلامه راجعدر اگر منتصر صادق
 کسر یله اولور سده اسم فاعل اولور منتقم معنا سنده در دیشلر نه کم
 شارح مصنفک قوله و غیر منتصر ای منتقم من اعدائه به ای رسول
 دیشلر معلوم اولور که بن تری کلمه سنده اولان نفی تیده راجعدر
 بوجه مقیده راجع دکلدر دیشلر یعنی منفی اولان مطلقا ولی
 دکلدر نه بلکه ولی غیر منتصر در که با فن منطقه رفع ایجاب کلیده
 اولان نفی قاعده در قیدی رفع ایدر موجبه جزئیة صادقة اولور
 نحو لیس کل حیوان انسان رفع ایجاب کلیده بعض حیوان الانسان
 صادق اولور اما سالبه کلیده ده که لاشی من الانسان کج کلیده
 اولان نفی مقیدی نفی ایتمکله افراد موضوعدن نفی در دن منتفی
 اولور و دیکلر بنی ملاحظه ایدر بو محله اولان نفیک مقیده رجوعی
 واضح و ظاهر اولور و لا من عدو ما قبله من ولی اوزرینه معطوف
 لازمه در بن ترا ده اولان نفی ثاکید ایجو ندر غیر منقسم غیر
 لفظی عد و کلمه سنک صفتیدر منقسم غیر لفظنک مضاف الیهیدر
 شارح مشار الیه کوردی المنقسم بالقاف المثناة والصاد والمهمل
 ای منکسر و منزه و فی کلامهم قسم الفقر ظهره والفقر قاصات
 الظهور و پیش و آن قولی الانقصام حمزة تک و قانک کسر یله و فائو

ایرملق و پیش شارح کوردی خلاصه معناده و پیش که والمعنی لن تری
 ایتما الخاطب و لیا من اولیائه و لا صدیقاً من اصدقائه صلی الله علیه
 وسلم غیر منتصر منصور علی الاعداء و لا تری عدو من اعدائه صلی الله
 علیه وسلم غیر منقسم منقطع حاکم بسبب عدوته له علیه السلام
 و قد جرى عادة الله تعالى على نصره اولیائه و قهر اعدائه و لو بعدین
 و اولیائه تعالى امناؤه تحت حفظه و حمايته بعض شارح و حاصل المعنی
 لن تری و لیا من اهل الايمان الا منصورا به صلی الله علیه وسلم و لا
 تری عدوا الا مكسورا و مقهورا به صلی الله علیه وسلم ویدی شارح
 مصنفک بو وجهه تقریر ایدر که و لما كان ههنا مخالفون لمحدون
 فی دین الله تعالى و طمعهم انه سيكون الامر فی الازمنة الاتية علی
 عکس الماضی و الحال فالناظم مضد ازالة طمعهم هذا بقوله ولن
 تری الخ ای لا تطمعوا ایها الطغاة فی ضعف الاحباب و قوة الاعداء
 انه سيكون الحال علی خلاف الماضی و الحال فانک لن تری فی الاستقبال
 ما املته وان تبستر ما رجونه و انه وان مات محمد صلی الله علیه وسلم
 فان رب محمد علیه الصلوة والسلام حی لا يموت و امر الدین المکمل
 لا یفوت و قد جرت سنة الله تعالى علی انتصار احبائه و انکسار
 اعدائه تا با و جنین با و معلوم اولور که من ولی قوله مضاف الیه
 محذوف اولر یعنی ظاهر در زیرا ولی لفظی محب صادق و ناصر
 و صاحب معنا سنده اولر یعنی مفدا بیان اولمش ایدر البتة محبوب
 و محبوب محتاج اولمغله من ولی الاسلام والدین تقدیرنده و یعنی
 دین محمد تک محبی و صادق و یک مراد ایدر ایدر بو مقامده تفصیل
 و بیان بو وجهه در که پیغمبر اخر الزمان علیه الصلوة والسلام اقتدرک
 لکرتکم الکنفیة البیضاء ایدر تعبیر سیور و یعنی دین اسلام اوزرین

حمايت معنوية واما در روحانية سى الى يوم القيام زائل وليكن معنوي
 حفظ ونصرتي دائم و برقرار اولد يعني **ناظم عليه الرحمة** افاده مراد ايد
 لكن شريعت مطهرة ودين مبينك ظاهرا محافظه سى اسباب يوزيد
 اولد يعني ظاهرا در كه بو عالم كون و فسادى جناب حق جل شانہ و تكميل
 عالم اسباب قلوب كون و فساد و ده جمله مقدرات و تصرفات اسباب
 يوزيدن كوستروب پرده غيبه ن بالذات بو وجهه تصرف و اظهار
 قدرت ايد و كشمشدر **كذلك** دين محمد نيك و خى الى يوم القيام دوام
 و بقا سى ظاهرا حامية بيضة اسلام ايله مؤيد اولان سلاطين عظام
 و وكلا، دولت و سائر اسباب عادية مقوله سى نيجه ولى و ناصر و لاه
 عباد و مؤمنين مباشرت ايله اولد كلكله صاحب الشريعة پيغمبر عليه الصلوة
 والسلام افند بزرگ نصرت ايله امداد و روحانية لر بى انهم من ولى حق
 اسباب به نسبت ايلدى **نتيجه** كن ترمى من ولى غير منتصر و بوى نصره
 پيغمبرى بي دين مبينك ولى و صاحب به نسبت ايتشد ر يعني پيغمبر
 عليه السلام نصرتي دين مبينه در بونده شبهه يوق لكن پيغمبر
 اول نصره و امداد و روحانية سى **ناظم** بو مقامده دين مبينك نصرتي
 اولان عباد و مؤمنينه اولوق اوزره ذكر ايلدى بوندن مرادى طرف
 رسالت بنا حدن منصور و مؤيد او مقوله ولى و صاحب دن دين بين
 خالى اوليه جفتي و دين مبينك و ليسى و صاحبى اولد البتده پيغمبر
 افند بزرگ منتصر و مؤيد اولد جفتي **ناظم** و ليزر ايله اقام و بيا
 ايتكدره و فى البيت كجنا س المشتق فى اجامها و مراعات النظر بين كاسد
 و الاجام **معاذ الله** ايت بيت اى ذوات مخاطبين البتده
 زمان مستقبله سن دين مبينك محبت صادقي و صاحبى اولد دن پيغمبر
 عليه الصلوة والسلام ايله منتصر و مؤيد و منصور اولما مش كوفرسك

نه قدر ولى و ناصر دين مبين و ارايسه جمله سى اول طرف سعادت دن
 منتصر و يعنى منصور و مؤيد رسول الله **كذلك** اطفاء دين اسلام
 مقصوده اولان اعدادن و خى قوه ظهري منقطع و منكسر و منهزمن
 غيرى كورتر سين يعنى جمله سى منقطع و منهزمن و يك اولور

تكميل

محببتك نيجه در اكله ستر مستتر رعایت ايله خلوص اوزره رشم شيرن
 محبت صادقي اول سن جيب مقدر كن و كن ترمى من ولى غير منتصر

بى و لا عدو غير منقسم

احل ام **مفاعله** من متة فعلن فى حرز بل مستفعلن لته فعلن
 كالليث حل مستفعلن ل مع ال فعلن اشبال فى مستفعلن اجم فعلن
 احل امته فى حرز ملته كالليث حل مع الاشبال فى اجم

ناظم عليه الرحمة اصحاب كز بن رضوان اسد عليهم اجمعين حضراتك مداح
 اوصاف جليلة سى بو محله بعد الا نام ابيات قصيده دن ذكرى
 خدمته بديج استقبال به بيتندن بذا ايله الى اخر القصيده عنده سلطان
 كائنات عليه افضل الصلوة افند بزرگ ترتيب ايلدى كى عرضا لند ديار
 عنوان مقامنده اشبو محله و خى چند بيت ينه مداح سلطان انبيا
 عليه الصلوة والسلام شروع و مبادرت ايدوب بيور كه احل امته
 احل اصلى حلل در افعال با بندن فقل يا منيد رايندردى و نازل
 فيلدى يعنى قوندر دى و يك اولور تحتند فاعل ضميرى صاحب سعاد
 عليه الصلوة والسلام راجعده امته لغتده جماعت و طائفة محقة
 و ميشدر شارح **مستفك** الامه الجماعة و قال الاخفش هو فى اللفظ
 واحد و فى المعنى جمع و ارا و الناظم بالامه امته الاجابة و خى من ليه
 الدعوة و لم يؤمن فلا اشكال و ميشدره فى حرز جار مجرور حل فغله

متعاقداً حرز كبر الحيا وسكون الرا الممثلة مع الزا المعجزة موضع حصين
 معناسنة در درون حصار كبري معون اولان مكان محفوظه در بر شاي
 كوروي البحر الموضع الحصين الذي يحفظ فيه الامتعة ويشي **ملته**
 حرز كله سنك مضاف اليه رخصه ملا وضعها سرور انبيا عليه الصلوة
 والسلامه راجع در حرزك **ملته** اصنافي مشبه بهك مشبهه اضافي
 فبيلند در **ملته** لغظي دين وشرعية معناسنة او لمغلة حصنة تشبيه
 اولوب داخل حصن اولان معون و محفوظ اولان قري كچه كلمتين
 شهادتين تقرير وتصديق اليه دين اسلامه داخل اولان **ملته** اجابة
 اولان دنيا وآخرته جمع افان دن كوف الامان صون وسلامته
 معون اوله حصنة اشارت اولور **ملته** آية حديث قدسيده لا اله
 الا الله حصني من دخل في حصني امن من عذابي وار در اولمشدرا
 كالليث جار مجرور مقدر كائنا كلمة متعلق اولوب احل فعلك
 فاعلن حاله **يا** خود جار مجرور مقدر كائنا كلمة متعلق اولوب
 مبتدا محذوفك خبر يد مثال كاليث تقدير نده در **ملته** لبيث
 ارسلنا نذر الف لام عمود ذهنيده بمضيد حبس الجوز ورويش
 حل كما سبق فاعل مضيد حلول ونزول معناسنة در تحتد فاعل
 ضميري لبيثه راجع در جمله سي لبيثك صفتيه مع الاشبال شبلك
 جمعيده **شبل** شينك كسري وبانك سكونيه ارسلان باور سدر
 في اجم جار مجرور حل كلمة متعلق در **ملته** اجمه جمعيده **ملته** اجمه
 تختين ابله غابة الاسد كتركبه اين ديد كلري ارسلان بنا غنيد
 درة المضيه **صاحبي** كوروي لطافت علم بيان اولان تمثيل ديد كلري
 تشبيه مركب ملاحظ سيله بوييتك قال معناسني فني اعل بيان
 وتفصيل انميش انك فوقه بيان وتعبير دن خامه شكسته زبا

اظهار

اظهار بحجز انميين شايح **ملته** كمال مني نقل اليه كتماناسب
 كوردي **كاف** قال شبة النبي صلى الله عليه وسلم بالاسد والامة
 بالاشبال في غايته وعريته مع اولاده في قوة الهيبة وكمال الشجاعة
 ورفعة الهمة وشدة البطش وغاية الحماية للاشبال وفي ذكره
 مع الاشبال مبالغة لوق الحدة اذ الاسد في مسكنه امنع وادفع
 واشجع منه في غيره فاذا انضم اليه الاشبال فيه تضاعفت شجاعة
 وحمايته بحيث لا يتصور المزيد عليه ويحتمل التشبيه التمثيل بان شبة
 حاله صلى الله عليه وسلم مع انزال امته في حرز **ملته** التي هي الحوز
 المنيع بحال الليث الذي حل مع اولاده في عريته ووجه الشبه على هذا
 انزال جمع في شئ حصين بسبب حاية **صاحب** كمال في غايته الشجاعة
 وقوة الساطنة وفي ضمن هذا التشبيه تشبيه الامة بالاشبال
 في شمول الترتيبه وكمال المحمة وفي كونهم الوارثين منه العلوم وفي تشبيه
 الامة بالاشبال ايدان بشجاعتهم وشوكتهم لانهم اولاد الاسد وحلبة
 البيت مستانفة للانتقال من اسلوب الى اسلوب آخر **ملته** والمعنى
 انزال النبي صلى الله عليه وسلم امته في حرز دينه وملتته الذي هو
 الحصن الحصين كالاسد الذي حل مع اشباله واولاده في غايته واجهته
 وفي البيت من البديع التشبيه ومراعات النظر والاستعارة **ملته**

تخمين

شريعتيه انك تحتكاه پادشهي كيروب وحصنة كيد خوف خشيت دهي
 قايده دشمن بليس وفسوس پسي **ملته** حل امته شني حرز ملتته
 كالليث حل مع الاشبال في اجم

كم جدت **ستفعلن** كلما **فعلن** تاسد من **ستفعلن** جدل **فعلن**
 فيه وكم **مفتعلن** خصم ال فاعلن بران من **ستفعلن** خصم **فعلن**

کم جدت کلمات استه من جدل فیه و کم خصم البرهان من خصم
 معلوم اوله که بسیط و زنده فعلن ضربنده جزء اول مفتعلن که معلوم
 کلک قاعده زخافا تندن اولمخله مصرع ثانی یک جزء اولی اوله فیه کم
 عبارتی مفتعلن کلمشدر **قوله** کم استفهامیه اولوره کم رجل ضربت
 و یک قاج اوم دو کدک و یکدر و کاهمی کم خبریه اولور کم غلام اشتریت
 و یک جون غلام اشترایتیم یا خود بود غلام اشترایتیم فلم
 اجده صادق اندون بر صادق بوله دم و یک اولور کم استفهامیه
 اولور سه متمیزی منصوب اولور اگر کم خبریه اولور سه بوبیده اولور
 کبی متمیزی مجرور اولور اشبوکم کلمه سی کثیر الاستعمال اولمخله خامه ده
 لواعد کتوبه سی مفصل ذکر اولمخله لکن خامه ده تفصیل اولان
 صور دن صورة اولی اوزره بومخله بوجبه اعراب اولور که
 کم استفهامیه اولور سه متمیزی منصوب اولور و اگر کم خبریه اولور سه
 متمیزی مجرور اولور **قال مولانا جانی علیه الرحمه** کم الاستفهامیه متمیزها
 الذی یرفع الابهام عن جنس المسؤل عنه منصوب علی التمییز مفرد
 و کم الخبریه متمیزها مجرور بالا ضافه مفرد تارة و مجموع اخری و یخل
 علی متمیزها لفظه من ولها صدر الکلام و کلاهما یقع مرفوعاً و منصوباً
 و مجروراً یعنی اشبوکم لفظنک اعرابی اوج وجه اوزره دریا منصوب
 اولوره و یا مجرور و یا خود مرفوع اولوره و بوم کلمه سنک بوجه مجرور
 منصوب اولوق اوزره اعرابی متمیز نه تا بعد **قوله** کم جدت عبارتنده کم
 محله منصوب جدت فعلنک مفعول بهیدره زیرا متمیزی مقدر مرفوع
 کلمه سیدر جدت فعلنک مفعول به اولوق اقتضایدر و کم و نصکره
 مذکور اولان فعل که جدت در که غیر مشتغل عنه بضمیر در یعنی
 متمیزه راجع ضمیری مشتمل و کله جدت فعل ماضی مفرد مؤنثدر

اوقعت معنا کنه در **يقال** جدته ای رسته علی الارض فاجدل ای سقط
شایع کوردی و هو فعل ماضی من جدله تجدله اذا اوقعت علی الجذالة
 واهی وجه الارض و پیش بومعنا اوزره جدت و یک ترکیده یره
 اوروی و یک کله یره یعنی کمال مرتبه خصمه غالب اولدی حریفی یره
 اوروی و یره بومعیری اکثر یا پہلو انصرار عه سنه غالب اولور
 غلبه سنی بیان ضمننده استعمال یره **ان** قوا یره الابدال حمزه نک
 و جیک کسر یه یره و شور یک **يقال** جدله فاجدل ای راه بالارض
 و پیش **یدی** کم جدت کلمات اللوک معنای کلمه اسد جوق مبارک
 و مجاولی یره اوروی غالب اولدی و یک اولور کلمات جدت فعلنک
 فاعلیه کلمات کلمه نک جمعیه کلمه یا شکلم بالاشام قلید او کثیراً
 معنا کنه استعمال اولوره **استه** اسم ذات و کلمات لفظه جدله
 متضاد ذات اضافت ایله تخصیص کسب تیمکله کلمات ایله کلام اسد اول
 قران کیم مراد در جدت جمله سی جمله ابتداییه دره من جدل لفظاً
 مجرور کم خبریه یک متمیز یره من زانده در **شایع** **مشتغل** **قوله** من جدل
 بکسر الدال بمعنی کثیر الابدال متمیز کم زیاده من و کذا **قوله** من خصم کسر
 الضاد بمعنی کثیر الخصومة و زاد من هر جا علی ما تقر عند الحاجة اذا
 وقع الفصل بین کم و بین متمیزه بفعل متعده و جب زیاده من **کفوله** **قال**
 کم زکوا من جنات و پیش جدل جیک فتحی رد الک کسر یه جدلند
 جدال شقاق و مجاوله و زانده جدل کثیر المتارعة و المجاوله اول
 شخصه و یره **شایع** **خفی** و الجدل صفة مشبهة من الجدال و پیش
 فیه جار مجرور جدل کلمه سنه متعلقه ضمیه بوابیاده مقصود
 بالمدح اولان سرور کائنات علیه الصلوة والسلام را جدر و کم خصم
 کم خبریه در خصم بشد بذا الصاد فعل ماضی بندن فعل ماضی و ز

فقل يا نيك بناسي كثيرا ايجو ندر طوفت البيت ديك جون طواف
 ايندم ديك اولديني كچه خستم جون خصومت ايندي ديك **البرهان**
 خستم فقلنك فاعليد **شايح مستفك** خستم البرهان قام واشتغل
 بمعارضته وديمشدر من خستم جار مجور خستم فعلنه متعلقدر من زائدة
 خستم خاتك فتحي وصادك كسر ليه شديد الخصام ديكدر خستم لفظي
 خصومتدن صفة مشبهة در خستم جمله سني فقلنه معطوفدر **شايح حنفی**
 بيان معنادره ديمشدر كه فكم جدلت كلمات الله جدلا قد كثر جداله وكم
 خستم البرهان خصما قد برع في الخصومات **شايح مستفك** والبرهان
 الحجة برهن عليه اقام الحجة عليه واراد البرهان ما بعم العقلي والنقلي
 والمعجزة الباهرة والبراهين الساطعة وديمش **يدي** برهان محجته
 بومقامه برهان ايله مراد بغيرميز عليه الصلوة والسلام كاسبقدر
 تعداد اولنان حوارق عادات اولان معجزات باهوه ليرد كه نبوتني
 انكار و مجادله ايدن خصما يه قتي جون خصومت ايدوب معارضة
 قيام ايتمشدر مانه كيم مصرع اولده بيان اولندي يعني اوزره كلمات كه
 قرآن كريم شفاق و منازعه ايدن كثير المنازعه مجادله لري جون
 كره يره اوروب مغلوب و خاكسار ايلدي ديك اولور **شايح فخر الدين**
 قوله خستم بفتح الصاد اي غلب والبرهان الحجة وقد برهن عليه اي
 اقام الحجة والخضم كسرة الصاد وشديدا خصومت اي كم من جدل جدلت
 كلمات الله وكم من خضم خستم البرهان ديمشدر معلوم اوله كه نصيده
 مباركة نيك ايات سابقه سندن محكمات فبايقين من شبه لذي
 شفاق ولا يبقين من شبه واول فصله ايات سائرة و
 قرآن كريم كه كونه معجزة كبرى ولوب بلغا وحصا في مغلوب و خاك
 بال ايلديكنك تفصيل معلوم اولمش ايدني خصوصا بو بيتيك

خلاصة معناسي شرح و تقريرا ولنان تفصيلا تدن ظاهرا ولفظه
شايح كوردنيك وغيرك خلاصة معناسي بيتي تقريري ايله كفا اولكه
كما قال والمعنى كثيرا من المرات جدلت كلمات الله جدلا مجادلا فيها
 وكثيرا فاعليد البرهان الذي هو الحجة القاطعة القرآنية خصما فحما
 شديدا الخصومة **بعض** شايح بو بيتيك كرك اعرابي وركرك خلاصة
 معناسي قتي اعلنا تقريرا ايتمشدر **كما قال** جدلت اي قطعت والجدل
 بكسر الدال شديدا الجدل وخضم بمعنى غلب والخضم بكسرة الصاد وشديدا
 الخصومة جدلت فعل فاض كلمات فاعله من جدل مفعوله من زائدة
 في الموضوعين وخضم فعل فاض البرهان فاعله من خضم مفعوله وكم
 خبرية في الموضوعين والظاهران المجبورين بمن تميزان لكم لكونهما
 في الحقيقة مفعولان اذا تأملت بالاذعان **وحاصل المعنى** كثير المرات قطعت
 الايات القرآنية شديدا المجادلة في النبي عليه الصلوة والسلام بانكار نبوته
 وكثير مرات غلب الدليل القاطع شديدا الخصومة في النبي عليه الصلوة والسلام
 بمعارضته في بلاغة القرآن ومن **البدع** جناس الاشتقاق في المصراعين

تتميم

كلام معجز حق ويردي حجت الزلزل كسلدي عجز له دعواني خضم برحمتك
 معارضني اولويحتي اول رسول بيدين كم جدلت كلمات الله من جدل
 فيه وكم خضم البرهان من خضم

كفاك ال مفاعلم علم في ال فاعلم اتمى مع مستفعلن حزة فعلن
 في الجاهلي مستفعلن ية والت فاعلم اتمى مع مستفعلن ية فعلن
 كفاك ابعلم في ال اتمى معجزة في الجاهلية والتاديب في التيمم
 بومقامه فاعلم مراد ايدركه اول خواجة كائنات بغير اخر الزمان عليه
 افضل الصلوة حضرت نيك صدق نبوته دلالت ايلدين سابق الذكر

معجزة کبری اولانه قرآن کریم و کرک کند و لرون صد و رایدن خوارن
 عادات و معجزات با حرات ایلده حق پیغمبر ذیشان اولد یعنی ظاهر و
 و مبتیندر استدلالات اخره حاجت یوفدرا اندرون قطع نظر که دن
 تعلیمه تنزل ایتیمش امی ایکن زمان جهالتده علوم اولین و آخرین
 علم و معرفتی سکا معجزة بتر بوسکا کافیدر غیر یلری شوبله طور سون
 معناسنی افاده ایچون بیوررکه کفاک فعل با صیدر کفی یکفی اعلالی
 رمی یرمی کبیدر کاف ضمیر خطاب محله منصوب مفعولیدر خطا
 عا مدر بالعلم بازانده در کقولہ تعالی و کفی با سده شهید اواردا و لشدر
 العلم با ایلده مجرور غیر متعلق بشی محله مرفوع کفی فعلنک فاعلیدر
 شارح کوردی و المراد بالعلم صمدنا و هو العلم کامل الشامل للمعقول
 والمنقول والظاهر والباطن و هو العلم اللدنی والسر الالهی الذی
 ینتهی الیه کل علم و هو ینتهی الیه علم الحق سبحانه و تعالی الذی لا نهاییه
 و بیش فی الامتی مقدر کائنا کلمه سنه متعلق اولوب علمدن جالدر
 امی لغتده شول کسنه یه دبر لرکه استاد او کتده او طور ممش او قوت
 یاز ممش اوله پس امی و یک خلقت اصلیه سی اوزرینه اولوب کسنه
 تعلم ایتیمش ایکن و یکدر این زوج تقبید مذحیه سنده بیت
 اکه امی لقب اولوق محضاً اولد یغندر در ام الشیا
 و بدیکی انطاف حقدر که ام لغتده اصل معنا سنه در معدن و ماخذ
 علوم و باعث خلقت عالم اولد قدرینه اشارت اولور شارح مصنفک
 قوله فی الامتی ینبغی ان یجعل صفة للعلم و فیه اشعاراته معدن للعلوم
 و محل الاسرار و ذلک شاهد نبوته حیث احاط بالمعارف الالهیه
 و الاسرار السجانیة و علم الشرایع و الاحکام مع انّه لم یکن یعلم
 من استا و لا یاخذ من کتاب شارح کوردی فیل نسبة الی ام القری

و هو الكعبة الشريفة سميت به لانهم يزعمون انها وسط الدنيا
والا يتم في اللغة اصل كل شيء و يمشح حجة كفى فغلتك مفعول به و
كفى فغلتك فاعلتك لتبندن يميز در معجزة امر خارق للعادة
اليه تفصيلي سبقت ايدي في الجاحلية جار مجرور مقدر كاشفا
كلمة سنة متعلق اولوب علمدن حالد زمان محذوفه في زمان
الجاحلية تقديره در **شراح معتفك** و زمن الجاحلية عبارة عن الزمان
الذي ضمنحل الشرع السابق ولم يلحق به الشرع اللاحق فانقسم الناس
الى امتسام شتى في اديانهم فلا مرشد ولا هادي و يمشح **ناظم**
في الجاحلية و يكلمه لطف مقابله مقصد انيد كيندن ماعد زمان
جمله حصول علم الحق تعليم المقي اولد يفنه اشارت در زير زمان
باحليته استناد بوق عالم بوق معلم بوق **والتا و ب ج**
اليه العلم او زرينه معطوفه زير اخور و فغله العلم كلمة منك محذوفه
عطفه كفاك كونه مؤدباً و يكدره زير تا و ب لفظي مجهولك
مصدر يد ر تا و ب دن مراد تربيه و تا و ب ر تا نيدر **كانال صلى الله**
عليه و آله ان الله اوتى فاحسن تا و بي رواه ابن السمعاني في كتابه
اوب الاملا و يو نقل اولمش في اليتم جار مجرور تا و بيه متعلقه
مضاف محذوفه راى في زمن اليتم تقديره يتيم بضم التاء والتا و
يتيم فغلتك مصدر يد ر يتيم يتيم علم يعلم و زنده در مصدرى يتيا
كلمشدر **بضم** **شراح** اليتم بضم التاء الفوقية لغة و يمشدر
شراح كوردى خلاصة معناني بو وجهه تقرير ايد **كا قال** والمعنى
كفاك العلم و التا و ب الحاصلين لك من جناسا الحق سبحانه تعا
معجزة لك في دعوى رسالتك في وقت الامى و المدة الجاحلية
و زمان اليتم اى ان لم يكن لك معجزة غيرهما فاما كافيان معجزة لك

فی دعوی رسالتک و نبوتک و نسبة الوفاة الى الامة و الجاهلية
 كناية عن اهل مجازاً مرسل و الامة صفة مدح في حق النبي صلى الله عليه
 عليه وسلم كناية عن كون علمه من عند الله تعالى وهو العلم الذي
كما قال الله سبحانه و علمناه من لدنا علماً و من اسماة صلى الله عليه
 وسلم النبي الاتي انتهى **محول معناه** عبارت **بيت** اي بحسب
 الكيف ايماناً و قوت و زياده لك استهين مخاطب بكن اعتقاد
 اول بغير اخر الزمان عليه الصلوة و السلام طرقت حقن بعث
 بنی حق و رسول كبريا و لدیفنه علوم اولین و اخرین زمان جهل و جهلته
 اتی اولدیفنی حاله علم و کالی و اول در یتیم درج نبوتک مربی
 و مؤرب ظاهر سی اولاد نه ابدن خالی یتیم اکین تربیه معنویة الهیة الیه
 مؤرب اولد یعنی سکا معجزه یتیمیزی معجزه طلبنده اولمه اول
 معجزه کافیند و یک مراد اوله **و فی البيت من البديع** الطباقي بن
 الیتیم و الجاهلیة و المقابلة بین الثاویب و البیتم و بین الاتی و العلم

تخمیس

او در او خواجه عالم علیم سر و علن ادیب کتب اوحی محیط جلد فن
 تفحص الیه سائر ذلیل معجزه کفاک بالعلم فی الاتی معجزه
 فی الجاهلیة و الثاویب فی الیتیم

خدمته **مفاعله** بدمی **فعلن** ح استغی **مستفعلن** ل به **فعلن**
 و نوب عم **مفاعله** رضی **اعلن** فی الشعوال **مستفعلن** خدم **فعلن**
 خدمته بدمی استقیل به و نوب عمر مضی فی الشعر و الخدم
 ناظم علیه الرحمة قصیده مبارکه به بو محمدن زیل الیک می شیعرضحا
 ابتد ان ایدن آیام عمر عزیز مدایح ساطع انبیا علیه الصلوة
 و السلامه حصراً بتموب کبار دولته نکند و کبی عاجز بود قد رعبد

نا جاک خدمت و مدایح الیه اصناعت و اثار کسبیه صد و اید
 جرایم و تقصیر اتنی اعتراف و استغفار و فکرة ثابت افندی
 مرحومک معراجیه مشهوره کند **بيت** قصیده و یرسه برسلطانه
 شاعر لطف امید ابر سوندر بنده کی نقد شفاعتله خداوندانه
 مصداقچه اول سلطان سریر رسالت علیه افضل التحية افندی
 همطابق عرش برین اولان عتبة علیه لرینه نقدینه کرم و شفقت
 سوالی الیه عرضحال ابتدا **یتیشدر قوله** خدمته فعل و فاعله مفعول
 ضمیری **شهر بیت** قصیده رسالت علیه الصلوة و السلامه راجع
 خدمت لفظی بدل المجهود بطریق المحبوب لیتقرب الیه الیه تعریف
 اولنمش خدمت جمله سی ابتدا نیه در که بو محمدن تحریر عرضحال ابتدا
 بدیج با حروف جر در خدمته به متعلق در بدیج ما یدج به من کلام
 الموزون المقفی الیه مفسر در **شارح مختلف** اسم لما یدج به لکن
 غلب فی العرف علی المدوح به الموزون المقفی و یتیشدر **بيت**
 بدیج مصدر در مدح معنا کنه یا خود مدیج فغیل بمعنی فاعله راجع
 معنا کنه در تقدیر کلام خدمته به هذه القصيدة المادحة و یتیش
 مدح شاعر حسن در ماسبقه فاما تطاول مال المدیج الی بتینده مدح
 تعریفی و حمد الیه بنیاده اولان نسبت علی التفصیل بیان اولنمشدر
 معلوم اوله که مصرع اولده اولان خدمته بدیج اشعار مادحة الیه
 خدمت الیدم و یک اشعار مادحة انشادنده بدل مجهود الیدم
 و یکدر بو تعبیر لطیف استغالات شعراوه **بيت**

خدمتکم بدعا و لا نفا ذله فی کل وقت من الاصال و السحر
 بتینده اولدیفنی کبی کثیر الاستعالمه اما مصرع ناشیده اولان
 و الخدم لفظی الیه مراد آخرک مصلحتنی انما به بدل مجهود معنا کنه اولان

خدمت که خدمات اجل و نباده اضاعت وقت تاسف اولدنی بیان
و تفصیلی برورایدی **شارح کوردی** لغت بنی و مدایج پیغمبر نیک
و سبیل و قرب الهی اولد یعنی بیان خدمتده بود جمله تفصیل ایدر که
حیث قال والمدح لله تعالى ورسوله من افضل القرب و اعلى الرتب
و فی شرح المعنیه مدح النبي عليه السلام بالنبأ والشعور والصوت الحسن
من اقوى الاسباب الباعثة على محبة عليه السلام فانه يجد السامع
سكرا و طرا و يحدث من ذلك احضار المحبوب في الذهن و يحصل
من هذه اللذة ما يعمر القلب والروح مما هو اعذب من سكر الشراب
وهذه اللذة تغني من الجنة و نعيمها لا تدرکه العبادة **اوله** تفصیل
اوله **استقبل** استقبال با بدن فعل مضارع نفس تکلم در
به جار مجرور **استقبل** بخلقه متعلقه ضمیر مدح کلمه سنده راجعه
استقبل استعفا معنای اولان استقاله ندره اقاله اصل لغته
بیعد و نسخ و بیعی اعدام در به لفظنده با سببیه در یعنی اول مدح
سببیه و ذنوب مامضاتک عفو و اعدا منی طلب ایدرم دیک اولد
و ذنوب جرم معنای اولان و ذنوب جمعیدر **استقبل** بخلقه متعلقه
استقبل جمله سی مدح صفتیدر **شارح** **استقبل** استقبل به طلب
العفو بذاک المدح من الاقالة فی البیع وهو اعدا بالکلية **شارح کوردی**
من الاستقاله و هی الاستعفا و من الاقالة البیع لان الاستقاله طلب
الاقالة و الرجوع فی البیع فان صرف الوقت فی الشعر والمدح للملوك
و ارباب المناصب و اجل الدنيا من بیع الدین بالدنيا فکانه یرید
اقالة هذا البیع ای طلب لعفو هذا الجرم بسبب هذا المدح و میشلر
شارح حنفی و منه ما جاء فی الدعا فالله اقل عشرتی فالمراد بالاستقالة
هو ما طلب العفو و یدی ذنوب عمر لفظنه مضاعف در مضی فعل ضمیر

فاعل ضمیری عمره راجعه در جمله سی عمرک صفتیدر عمر عینک تختیده
شده استعمال اول نور لعمرك کذا و یراد یعنی سنک حیاتک حقون
دیکدره بود مقامده شتم اولمغله عینک ضمیمه در یوم ولادتدن موده
رسیده اولنجه اولان مده حیاتدر عمر کلمه سنده اولان تنوین تعظیم
ایکوندر یعنی عظیم القدر اولان عمر عزیز بود و جمله حیفا اضاعت
ایدم دیک اولور **عمر دن** بعضی مراد دره زبره جمیع ایام عمری خدم
و شعوه حصر متعذر اولد یعنی ظاهر در **پس اظلم** اشارت مراد ایدر که
عمر و خن زمان شبابدن عبارتدره با عدا سی عمر دن عدا اولنماز مضی
اولان بعضی عمر اکین زمان شباب و لمغله مراد اولان اول زمان
شبابه جمیع مدت حیات اولان عمر اطلاق اولمغله نزا در دیک
مراد ایدر ذکر کل اراده جزا قاعده در فی الشعر جار مجرور مضی کلمه سنده
متعلقدر شعرا به معنای مصدری اولان شعرا به معنای معنای مراد اولد
کبی شعرا به نظم و خن تغییر الید کلری کلام موزون مراد اولن احتیاله
شعر علم معنای سنده بعضا استعمال اول نور یا لیت شعری من الکلف
بوقبیلندر **شارح کوردی** انشاء الشعر و انشاده کسائر الکلام
مباحه مباح و حرامه حرام و الغناء دفع الوحشة جائز ولا یكون لهوا
ولا یکره ان یتغنی الا انسان لنفسه ولا ان یسمع غناء جاریه کذا فی کتاب
الامتناع و میشلر و الخدم کلمه سی شعرا و زبریه معطوفدر خدم خدمتک
جمعیدر حکم حکمتک جمعی اولد یعنی کبیده **بعضی شارح** و الخدم جمع الخدمه
و المعنی خدمت حضرة الرسول بهذه القصیده المادحة له اطلب العفو
من ذنوبی التي مضت فی مدایج الملوك و خدمتهم و ذلک لان الظلم
کان شاعرا و فی عطفوان عمره مادم الامراء و السلاطین و میشلر **خدا سنده**
معنا ده **شارح کوردی** و المعنی خدمت النبي صلی الله علیه وسلم

اولی اوزره اذ کلمه سی سکون اوزره مبنی محله منصوب بیت اوله مذکور
اولان استقیل فعلک ظرفیدر ما بعدنده مذکور قلدا فی جمله کینه
مضافه زنه کیم شارح کوردی از تحلیل لقوله استقیل لا محل لها
من الاعراب او فی محل النصب ظرف له و فی معنی التعلیل علی
ما فی من القولین مضاف علی هذا الی جمله قلدا فی و میشد قلدا
تقلید و ندر تقلید بر کسه به بر امری تقویضد زنه کیم فلان شخصه
تقلید قضا صحیح در دیک امر قضا اول ذاته تقویض صحیح در معنا
استعمال اول نور شارح کوردی قلدا فی من قلده الامر جمله کالقلاده
فی عنقه یقال اذا ولینته علیه لکن لغته قلاده کرده اصلان شیده که
ترکیده و فی قلاده ویرلوان قولیده القلا ده شول شده در که
بیونرینه با غلره تقلید علی وزن التکریم قلاده طامق و تقلید
دینده تابع اولون و تقلید بدنه حجج قربانی معلوم و سکون ابجون
قربانک بیونرینه بر شنه با غلوم و میشد ایدی بو معنای لغوی اوزره
بو محله قلدا فی کلمه سنک معنای اول شعر و خدم بنی قلاده لیر
یعنی کرده قلاده تعلیق استید بر دیکر معنای اصطلاحی و فی
بو معنای خالی و کلد که بر کسه به بر امری تقویض ایتیک اول
شخصک کرده قلده تعلیق قلاده مشابه سنده اولمغه تقلید کن فلان
لغویسی اشبو معنای اصطلاحی حیده ملحوظ و اندن ما خود اولد یعنی
ظا هر در و لکن بو مقامده مراد معنای لغوی اولد یعنی ذهاب
اولمشده زیرا تقویض مر معنای برو جمله ملایم اولماز و مشیر
لکن **ناظم** کرده قلاده تعلیق اولد یعنی بو قدر معنای لغوی
حقیقه مراد اول بطریق المجاز اولد یعنی ظا هر در شارح شیخ زاده
قلده الشی ای جمله قلاده و تقلید المهدی ان یجمله فی رقبته شی

یعرف به فی العاده هو هدی والمهدی ای هدی الی مکة علی قصد التقرب
ویدی معلوم **اوله** که حقیرک ملا حظه مده قلدا فی لفظنده استعاره
تبعیه اولسه معنای مراد واضح اولور ایدی استعاره تبعیه تک
تفصیلی با سبقه عموا و صموا فان عدان البشارة الخ بیتنده گذار
ایلمشدر بو مقامده اجزاسی و بیانی بو وجهله در که قلدا فی ما یجشی
عواقبه دیک جمله فی موتیه لما یجشی عواقبه دیکدر که قلدا فی حیثا
معنا سنده استعاره تبعیه طریقه سیده مستعملده یعنی استعاره
تبعیه قاعده سی اوزره اوله استعاره قلدا فی فعلک مصدر نه جاک
اولون شرط اولد یعنی بنا **ناظم** کند و سنی خدم و شکر عاقبتنده
فور قلور و خیم العاقبه شینه تویه و ستعدا یلد کینی عاقبتی ذبح
و حلاک اولان تقلید قلاده حدیه تشبیه ایدوب تقلید صدی
ایله تویه معنای بعد الاراده تویه معنا سنده اولان تقلید کن
قلدا فی فعلی شتون قیلوب قلدا فی کلمه سیده حیثا فی معنای
مراد ایتیکله بو وجهله قلدا فی فعلنده استعاره تبعیه اولون اوزره
حیثا فی معنای مراد ایدی دیک نمکندر قرینه استعاره بود که
قلدا فی فعلی **ناظم** شعرا یله خدم کن عبارت اولان تشبیه ضمیر نه
نسبت ایدی لکن شعرا نشا حقیقته قلاده اولمیه جفی ظا هر
بو قرینه در که قلدا فی کلمه سی معنای حقیقی سنده مستعمل و کل المیش
بلکه بطریق الاستعاره معنای مجازیده مستعمل المیش ایدی اشبو
استعاره طریقه سیده دیک اولور که شعر و خدم بنی عاقبتی ذبح
و حلاک اولان شینه حاضر و مویا قلدر شولیه که کویا بن غمدن
حدی اولدم یعنی بیت اللعه ذبح اولنان قربان اولدم لکن
قلدا فی لفظنک استعاره دن قطع نظر ایله لفظنه نظر کویا ذبح

وهلاك ايجون نشان فو سيلوب بويينه قلاده علامت تعلیق اولان
هدیم دیکه دخی دلالت ایدر عربده هدی بويينه علامت ذبح
ايجون قلاده طاقق عا دتری اولد یعنی **شارح کوردی** تصریح ایدر
پس حرم شریفده ذبح ايجون اهدا اولان دوه قرآنه تشبیه اولد
استعاره تبعیه تک ترمیمی و تفصیلی ابیات سابقه مذکور در قوله
قلدانی فغانده اولان مشکلم ضمیری محلا منصوب قلدانی فغانک
مفعول اولیدر فاعلی تشبیه علامه تشبیه اولان الف در قلدانی
جمله سی اگر اذ کلمه سی تعلیلیه اولور سه ابتدایه اولور و اگر فعل
مقدّمه ظرف اولور سه قلدانی جمله سی مضاف الیه اولور یا بخشی
ما، موصوله بخشی فعل مضارع مجهول خستیدن شتقد ر عواقبه
قا بمقام فاعلیدر ضمیره مضافه ضمیر مایه را جعد بخشی جمله سی
مانک صله سیدر ما، موصول مع صلته قلدانی فغانک مفعول
ثانی سیدر عواقب عاقبه تک جمعیدر عاقبه شینک خرید
النظر فی العواقب دید کلمه سی بومعنا به در کانی کان حروف
مشبّه و ندرانی کلمه سی تقدیراً منصوب اسمیدر بها با حروف جر
ها ضمیر تشبیه محلا مجرور کان کلمه سه متعلق اولوب کان لفظنک
خبریدر کان کلمه سه معنای فعل اولمغله جار مجرور متعلق اولمق
جار مجرور یا خود سابق الذکر بها کلمه سی جار مجرور مقدّمه متعلق
اولوب کان کلمه سنک اسمندن حالد ضمیر تشبیه شعایله خدمه
را جعدر هدی کان کلمه سنک خبریدر **شارح کوردی** الهدی مایه
الی الحکم للذبح من شاة او بغير و غیرها و تقلید الهدی ان يجعل فی عنقه
شیء لیعلم انه هدی و میسر من النعم نونک و عینک فتحه سیدر
من ابله جار مجرور اولوب کان مقدّمه متعلق هدی کلمه سنک صفتیدر

نعم شات ابله و بر بعضه الجحی ابله اطلاق اولور و میسر جمع انعام
جمع انا عیدر بواکی بیتیک خلاصه معنا کنده **شارح فاضل شیخ زاده**
فالناظم رحمه الله یقول خدمت رسول الله صلی الله علیه وسلم بیدر طلب
العفو و استقیل ذنوب ایا م حضرت فی الشعر و الخدمات لانی رأیت
ان خدمه المخلوق و الركون الیه و نظم الاسعار فی مدایج کل احد و عرضها
علیه ما قلدانی عملاً بخشی عواقبه و میسر **بعض شارح** و حاصل المعنی
اطلب من الله تعالی ان یقیلنی بسبب مدی حبیبه صلی الله علیه وسلم
وان یغفر لی ذنوبی مدة حیاتی حصلت من الشعر و الخدمه فانها جعله قلاد
فی عنقی من الاثام الی بخشی علیها العذاب بالنار کانی مصاحبها
عینت للهلك كما ان الهدی عین الذبح لاجل الجنايات و میسر **صاحب**
الدره شارح کوردی تشبیه الناطم نفسه باعتبار و تقلید الامور الی بخشی
عواقبها بالهدی و المعلق فی عنقه ما بدل علی العقوبة فان عاقبه الهدی
الذبح و الهلاك فكانه رحمه الله علق فی عنقه ما بدل علی هلاک فی آخره
و المعنی ان الشعر و الخدم لارباب المناصب قلدانی الامور المحفوظه من عواقبها
و جعلها كالقلادة فی عنقی کالهدی الی الی بیت استحوکم
للذبح و یو تفصیل ایدر **و فی البيت من البیع** التشبیه و مراعاة النظیر

تجسس

روای خدمت مخلوقه جائز تک و یو یتوب خدای در اهل جا به با صیه سو
بواکی معصیت اولدی کانی شاد و و اذ قلدانی ما بخشی عواقبه
کانی بها هدی من النعم
اطعت عی **مفاعیل** می الصبا فاعل فی الحالی مستغفلن و فاعلن
حصلت ال **مستغفلن** لا علی ال فاعلن اثم والن مستغفلن ندیم فاعلن
اطعت عی الصبا فی الحالین و ما حصلت ال علی الاثم و الندم

بر بیک لفظی خبر در معنای و مفاد و اظهار حزن و تحسر در قوله **تلا**
 الی وضعها انی آیه کریمه سنده اوله یعنی کبیر **کذلک** **بیت**
 عوای مع الکر الی این **ضعف** جنب و جسمان بکته موثق
 وخی بود بیدند حتی ترکی اشعار و دخی و قوخی کثیر در **نظم**
 حدن زیاده اولدی کنه دستم تهی رویم کیه **بیتی** اظهار
 انکسار و درون و حسرت و حزن محتمله اولمغه شاعر مرادی
 ایتدی معاصی به ندامت کلوب متأثر و ملول و محزون زادیم **بغی**
 اظهار در **اطعت** اطاعتدن فعل و فاعله را طاعت امره **بغی**
 غنی مضمره مفعولید صبا به مضامیر **شارح** کوردی الاضافه
 بمعنی اللام ای الغنی اللزوم للصبای غالباً او بمعنی فی ای الغنی الذی
 فی حالة الصبوی دیدی **بمعنی** اضافت بمعنی اللام در صبا به ملازم
 اوله **بغی** با خود صبا ده اولان غنی و یکدر **بمعنی** **شارح** الغنی الضلله
 والصبای اما من الصبوة بمعنی المیل الی الجول و اما من الصبا بفتح
 الصا و یقال صبی صبا مثل سمع سماعاً ای لعب مع الصبیان
 و **بیش** **شارح** کوردی وخی الغنی الضلال و هو مصدر غوی یقال
 یغوی غیاً اذا ضل و الصبا بکسر الصا و مصدر یصبوا صبا ای
 مال الی الجول دیدی **بمعنی** اوزره و یک اولور که حیفا و در واکه
 میل جهالت ضلالتنه اطاعت ایدم یا خود میل جهالتنه ضلالتنه
 اطاعت و اتباع ایدم و یک اولور اما صبا کلمه سنگ معنای
 ثانیسی اوزره معنی بود و جمله در که لا طائل تحت اولان ملاعبه صبیانه
 ضلالتنه اطاعت و میل و اتباع ایدم و یکدر **شارح** حدای عزیز
 قدس **بمعنی** حضرت بیک نطق با کیزه لری اولان **نقله**
 انکد کی ترکی می کند وزن بزم کشی حاضر اکین خالق طرافه باقی بود

تو سوا ی صد قلله کل حقه ایله مختار **بمعنی** هر مرادی حق ویر رس غیره باقی بود
 مفهوم صبحه و افتاد و والی حقه از اخلاف ایه و باب جاه و اهل
 دنیا و ناسید لطف مرحمت ایلد انکر مدایج و ثنا سنده و خدمت نده
 اولمق میل جهالتنه ضلالتنه اطاعت و عبیه اشتغال ایلد از رکاب
 در و مشقت و نمودی حرمان و ملالت اولمغه حقا که گذران ایدن
 عمر عزیزه جای تا سفت و محل حزن و تحسر در فی الحالتین تشبیه در
 حاله جری با ایلد در جار مجبور اطاعت فعلنه متعلقه را طاعت جمله
 استینافیه در یا خود بیت سابقه اولان قلدا فی فعلک مفعول
 اولندن حاله را قد لفظی مقدر در حالتین مراد حال اشتغال
 بالاشعار ایلد حال اشتغال باخدمت و ما حصلت و او حالیه در
 ما ثانیه در حصلت فعل و فاعله در جمله سی اطعت فعلک فاعله
 حاله در ما حصلت و یک بمعنی برشی تحقیر ایدم و در تشبیه نازل
 اوله مدم و یکدر **بمعنی** **شارح** یعنی ما حصلت شینا من جبهتها
 و بیش بمعنای مناسب حصلت فعلی صا و ک تشدید ایلد
 اولور سه در و اگر صا و ک تخفیف ایلد اولور سه ما حصلت علی شی
 و یکدر **بمعنی** **شارح** **شیخ** زاده و ما حصلت ما عطف او حال یقال
 حصل علی کذا اذا بقی علیه و صار غایه امره ذلک فاعنی بقیت
 منها علی شی الا علی الا نام و بیش **شارح** **حنفی** یقال و ما حصلت
 الا علی هذا ای لم یبق فی یدی من حاصل علی الا هذا الا مرا کحیر و **بیش**
 الا علی الا نام الا حرف استثناء و استثناء مفرغه ده مستثانه
 محذوف اولوب ستمنی علی حسب العوایل موب اولد یعنی قواعدی
 ما سبقه بالذات مرور ایلدی بو جمله وخی ستمنی منه محذوف
 شینا لفظیدر علی الا نام جار مجبور حصلت فعلنه متعلقه **شارح**

الاستثنا منفع اي ما حصلت على شئ الا على الاثام و **د**ميشدر **ا**ثام انك
 جميعدر **ا**ثم كناه معنائه **د**ر **و**الندم **ا**ثام او زرينه معطوفه
شارح **ح**قني والندم مصدر ندم والاسم منه الندامة وهي شدة
 الاسف على اصدار الفعل والتمني انه لم يفعله **ا**بد **و**المعنى اظهار
 التحسر والندامة على قاته من نواله العمر العزيز الذي لا عطية اثر
 منه فانه مناط ما يتعلق بسعادة الدارين والنظام رحمه الله لما كان
 في عنفوان شبابه مشغولاً بهذين العملين اعنى عمل الديواني
 المشتمل لهما وفي اخر العمر انتبه من الغفلة اظهر التحزن والندامة
 على ما ضيعة من راس ماله عبارة ريشه خلاصة معنای بيتي تقرير تميش
شارح **د**رة **المضيئة** **كوردی** والمعنى اني اطعت الضلالة والغواية
 في حال الصباوة والفتوة فاشتغلت بالشعر والحكم لاهل الدنيا
 فاحصلت على شئ الا على الاثام والندامة على الفعل والامر الذي
 كنت عليه و **د**ميش **بعض** **ش**ارح وحاصل المعنى اطعت الضلالة
 الصبا من الميل الى الجهل واتباع الهوى في حالتي اشتغال الخدعة
 لارباب الدنيا والكمال اني ما حصلت شيئاً من جهةها الا الوقوع
 على المعاصي وعن الندامة والتحسر على وقعت فيه من المناهي
 و **د**ميشدر **و**في البيت **ا**بديع **المقابلة** بين الطاعة والغي وبين
 الاثام والندم ومراعات النظير بين الغي والصبا والاثام ما

تميم

يازن که یتیمت انفا سی بلدم حیفاً که مدح و خدمت آخره غمزم اولد حیفاً
 بو آتش ابله بانوب ایتیمه بی و اولد **ا**طعت غی الصبا فی الحالین و ما
 حصلت الا على الاثام والندم

فیا حسارة من امة نفل **نفلن** من في تجا مستغفلن رتتها **نفلن**

لم تشتر الدنيا **نفلن** وین بالذات **نفلن** وینا ولم **نفلن** بشتم **نفلن**
 فیا حسارة نفس في تجارتها لم تشتر الدين بالدنيا ولم تشتم
 فإتفرعية وریا خود حرف ندادر اگر منادی مضاف اولسه منصوب
 اولون فاعده كسنة بناء خسارت لفظي منادى منصوص بذاته **نفلن**
 خسارة اصل سرماية دن ضررا يذوب خسارت كوركدر كه عند التجار
 مصيبة عظيمة و **ا**كر سوال اولنور سه خسارت بد عوا اولوب
 بنجه منادى اولور **ش**ارح **كوردی** مقام جوابده بو وجهله بنا و تقرير
 ايدركه فالنداء هو هنا للتعجب لان العرب اذا استعظوا شيئاً
 ينادونه على سبيل التعجب اي ايها الخسارة تعالى ليعظركم اهل
 البصائر فها او انك ليقضي منك العجب و **د**ميشدر **يا** خود **ا**كذلك
 تعجب ايجون منادى محذوف و **د**ميش **نفلن** حسارة لفظاً منصوب
 محذوف انظر و **ا**فعلنك مفعوليد تقدير كلام يا قوم انظروا حسارة
 نفسي و تعجبوا منه و **ي**ك **اوله** **ش**ارح **مومي** اليه و حاصلة التعجب من حسارة
 النفس اي ما اخسرها في تجارتها و **د**ميش بو مقامده اولان فإتفرعية
 اولد يعني ذكرى سبقت ايدى نته **كيم** **ش**ارح **ا**يه **بوكونه** تقدير
 و تفصيل ايدركه **ك** **قال** الفاء تفرع على طعت جواب لشرط مقدر
 اي اذا كان هذا حالى و سؤمالي فليتعجب ارباب البصيرة من تجارة
 نفسي الخاسرة و **د**ميشدر **ا**كر بيت سابقده اولان **ا**طعت **نفلن**
 تفرع اولد قد تقديرى **ا**طعت ضلالة الصبا فیا حسارة نفسي
 يقال حتى يتعجبوا الناس بك و **ي**ك **ولسه** بو صورته حرف
 شرط و فعل شرط تقديرى اليه تكلفاً حاجت قالما زنته **كيم**
شارح **مصنفك** بو معنائه اي ايد **حيث** **قال** زاده في حديث التحفة
 فیا حسارة تعجباً و **ا**ستغافراً فإلما يا حسارة نفسي تعالى فهذا

اولئك ليتعجب منك المتعجبون **قوله** نفس ما سبقه وحي تفصيل
اولم تشدر كه نفس اوج معناده استعمال اولوره بمقامه روح
معناسنه در نفسده اولان تنوين مضاف اليهذون عوضه نفسى
ديكدر ما يا خود تحقير ايجوندر **ننه كيم شارح مصنفك** والتنوين للتحقير
اول للتكثير اى كل نفس فيه خل فيه نفسه ديمشدر فى تجارتها جار
مجرور خسارة كلمه سنه متعلقه رها ضمير سبى محله مجرور مضاف
اليهذون ضمير نفسه راجع در تجارة لفظنك معناسنى تبديل المال
بالمال طلباً للرجح والزيادة اليه بيان ايتشدره فى تجارتها كلمه سبى
قرينه دركه **ناظم** بمقامه نفسى تاجر كند و ملاحظه كنده تشبيه
ايتمكله نفس كلمه سنه استعاره مكنيه قصد ايتشدر شري ما
وسوم وخسارة كلمه لرى مشبه به اولان تاجر ك بلاياتن
اولمغله استعاره بالحكاية به ترشيح اولور **ننه كيم شارح كوردك**
تفصيلي كلور لم تشدر الدين لم تشدر مزيد اذن فعل مضارع
اصلي تشدر و در واو يا به قلب اولنوب تشدرى اولور حروف
جازم كلكله علامه للجزم باساقط اولمشدره تحتندة فاعل ضميرى
نفسه راجع در اشتراد ندر كه اشترامن اليه بر شى المقدر الدين
نصبه تشدرى فعلنك مفعوليه جمله سبى محله مجرور نفس لفظنك
صفتيدر دين اسلام ما جاء به النبي عليه الصلوة والسلام من جلت
الهداية تعريف وتفصيل بالدفات مروا يدي بالدينا جار مجرور
تشدرى فعلنه متعلقه رها بمقابله ايجوندر اكثر يا متروكه داخل
اولور و ميشدر **كافى قوله تعالى** اشتر وا الصلوة بالمعدا والعذاب
بالمغفرة نالى صلاتى اشتر ايلد يلهدايتى ترك ايلد يديك اولور
با متروك اولان هداية داخل اوله لكن بمقامه عكسى واقع

اولمشدره يعنى مقابله ايجون اولان بانفسك ترك ايتديكى دنيا
لفظنه داخل اولمشدره بودخى جائز در دنيا ايله مراد جاه و مال و بيت
و عقار و سائر خراف و نيوية دركه بيان دن مستفيد **شارح**
بنسخ زاده عليه الرحمة طريقة عليية صوفية مسلكنه ذامع اولور
شيخانه بود وجهه نطق ايدر كه والدنيا ما يشغلك عن الحق فقوله
لم تشدر اى ما انقطعت الكلية عما يشغلها عن المطلوب والسالك
ما بقى شى من وجوده الموهوم فهو بمن ابتلى باعظم الجرائم والد
الذنوب **كافى** وجودك ذنب لا يقاس عليه ذنب **اللهم**
خلصنا بجد وجودك عن توهم وجودنا **شارح مصنفك** قوله لم تشدر
الدين بالدنيا اى لم يستبدل ولم يؤخذ الدين على عوض الدنيا ولم
دبشدر ولم تشم قولى لم تشدرى اوزرينه معطوف ذر لم تشم اصلنده
تشوم در واو ساكن ميم و خى حرف جازم اليه سالن اولمغله اجتناب
ساكنين اولور اجتناب ساكنين دفع ايجون واو حذف اولنوب
لم يشم قالور سام بسوم سوفا ندر تشوم تركيده مبسوط شرا المغة
طالب اولمغله ديرلر لم تشم فعلنك تحتندة فاعل ضميرى نفسه
راجع در لم تشم فعلنك مفعولى محذوف ذر لم تشم تقدير ندر مفعول
ضميرى دين كلمه سنه راجع در **ننه عليه الرحمة** لم تشم عبارتيه نفسك
كحال خباثته اشارت ايدر كه دنيا بى وبروب دين مبسوط اشتر
ايتك وكل شرابه طالب و خى اولمدي معناسيله نفسك دنيا
زباده سيل و افراط محبسنى بيان مراد اولور **شارح كوردى** بويتيك
تام معناسنى و نالى بيان وتفصيلده ديمش كه قوله ولم تشم اى
لم تشم ولم يتعرض لاخذه بل اخذت الدنيا وتركك الدين الذى
تجذب به فى الاخرة ففى غاسرة فى ذلك خسرانا مبيناً مع كونه ممكناً

بوجود القدرة عليه والمراد بشراء الدين بالدنيا التقيد به والتعرض
 بطرق الخيرات واحيا السنة وابقاء الشريعة كشبه النفس بتاجر خسر
 في تجارته ووقع النقصان في رأسه حيث لم يشتربا هو انفع له ولم
 يتعرض لشراؤه بل اخذ ما فيه الخسران والنقصان فذكر النفس استقامة
 بالكفاية وذكر التجارة تخييل للمكينة وذكر الشراء والسوم والخسار والبيع
 بعض شراخ خلاصة معناه ودميش اي باقوم انظر الى خسارة نفسي
 الفاسدة في معاملتها الكاسدة من اختيارها الدنيا الفانية على اليد
 القويم لم تشتتر الملك الباقي بالثمن العالي ولم تقصد الدين بترك الدنيا
محصول معنای بیت ای عبرت بین اولاد عقل کسب و تجارتند خست
نفسه برکرة بافکده تعجب ایدک که نفس دار محنته و دست فدا
کر بیان اولاد دنیا ای دینی و یروب مقابله کند موجب سعاد
ایدی اولاد دین مبینی اشترا ایتدی بکله اشترایه و خی طالب اولدی
زهی خذلان و زهی خسارت و یک اوله و فی بیت من البیع الاستمارة
المرشحة و مراعاة النظر و المقابلة بین الدین و الدنیاه
 تخمیس

بونکار کا ه فناده متاع خیر بقا الور مزاده و یرو نقد و قتی عقلا
 شراسی ممکن اکیں یوق بهاسنه حقا فیا خسارة نفس فی تجارتها
 لم تشتتر الدین بالدنیاه ولا تسم

ومن بیع مفاعلهن اجل فاعلن منه بعا مستفعلن جله فعلن
 بین له ال مفاعلهن فین فی فاعلن بیع و فی مستفعلن سلم فعلن
 ومن بیع اجل منه بعا جله بین له الفین فی بیع و فی سلم
 ومن بیع و او عاطفه در جله شرطیه بیت سابق او زین عطف
 اچوندربا خود و او حالیه در فعل محدود فک نفسه راجع فاعلن جلد

كما قال شراخ کوز دنی و من مبتدا و ما بعده من الشرط و الخیر اخره و جمله
 عطفت علی الجملة الاول و الحال من فاعل الفعل المحذوف بقرينة البیت
 الاول و الجملة حال منه ای باعت النفس الذین بالدنیاه و من بیع
 يحصل کینت و کینت ای يحصل له الفین فی الخ معلوم اوله که من و ما
 کلمه لر ای اشترا کم کثیره اولوب کتب کویه ده جمله سی بر جمله مذکور
 او لمغله جمله اشترا منی احاطه و ضبط متعسر و لمغین کتب متعده و
 جمع ایه بو کونه رسم و بیانه عاجزانه مبارت مناسب کورلدی و لا
 من کلمه سی اسم موصول اولور کذلک اسم موصوف اولوره کذلک
 استغفامیه اولور کذلک شرطیه اولور کلم مجازا تذل اولور بوصور لره
 من لفظی سکون اوزره مبینی اولوب اعتبار محله و رکاء قال مولانا جامی
 من کیون موصولة نحو اگر مت من جاک و موصوفة اما بفر و نحو قال الشاک
 و کفی بنا فضلا علی من غیرنا حب النبی محمد آیا او موصوفة بجملة
 نحو من جاک اگر مت و کیون استغفامیه نحو من فلاک و شرطیه
 نحو من ضرب اضرب قال الامام و اما بنی من و ما شرطیتین
 و استغفامیتین لتضمنها معنی الحرف و بینا موصولتین و موصولتین
 احتیاجهما الی الصلة و الصفة و بواسطی کمال ایضاح و بینا اچون
 و برقت و فی تفصیله اهتمام و مبارت اولندی فاعلم ان کلمه
 من اربعة اشکام الاول موصولة و هی اسم نحو قوله تعالى و من الناس
 من یقول من فی قوله من یقول موصولة و العائد الضمیر المستتر
 الثاني موصوفة بصفة تلخیصا نحو مرت بمن معجب لک فمن موصوفة
 و معجب بالکسر صفتها او موصوفة بجملة الثالث استغفامیه معلوم
 اوله که اگر استغفامیه اولور سه اعرابی بو و جمله در یعنی ان کان بعد
 من الاستغفامیه فعل غیر مشتغل عنه بضمیزه یعنی کند و به راجع

ضمیر در خالی فعل اول و سه فهو منصوب بـ ذلک الفعل نحو من ضرب
وان کان قبله حرف جر فهو مجرور محلاً او یکون قبله مضاف فهو
کذلک مجرور محلاً مضاف الیه نحو بمن مررت ونحو غلام من ضربت
و اما ان لم یکن کذلک ای ان لم یکن بعده فعل غیر مشتغل عنه
بضمیره ولا حرف جر ولا مضاف فهو مرفوع محلاً مبتدأ و نحو من ضربته
الآیه شرطیه فاعرابه ان کان بعده فعل غیر مشتغل عنه فهو
منصوب بـ ذلک الفعل کافی الاستغناء مینه فان کان قبله حرف
جر او مضاف فهو مجرور بحرف الجر والا مضافه نحو بمن مررت
وغلام من ضربت اضربه و اما ان لم یکن کذلک ای ان لم یکن بعده
فعل غیر مشتغل بضمیره ولا قبله حرف جر ولا مضاف فهو مرفوع
محلاً مبتدأ و نحو من نائینی فهو مکرم قال شرح قواعد الاعراب
من یکون شرطیه نحو قوله تعالی من یعمل سوء یجز به من حرف شرط
یعمل فعل شرط و یجز به جزاء شرط و هما مجروران بمن اعلم ان من
فی المجازاة لا یکون الا مبتدأ و غیر واقع علیها العامل قبلها
من غیر ما ذکرنا بطلت المجازاة وصارت بمعنی الذمی و یکون
موصولة نحو من الناس من یقول فمن موصولة و الجملة الفعلیه
و هی قوله تعالی یقول صلیته و العائد الضمیر المستتر ابدی بوقفاً
اربعه دن بو مقامده اولان من کلمه سی شرطیه در سکون و زره سی
محلاً مرفوع مبتدأ و یریع فعل مضارع من کلمه سی داخل اوله
مجرور و ایدر یریع فعلک تحتند فاعل ضمیری من کلمه سنه راجع
جله سی اعراب در محلی یون فعل شرط جزاء شرط مصرع ثانی و
اولان یون جمله سیدر فعل شرط جزاء شرط جمله سی جمله شرطیه
اعراب در محلاً مرفوع مبتدأ اولان من کلمه سنک خبر یدر مبتدأ خبره

جله سی بیت اول و زرنیه معطوفه زیا خود و او حالیه در محذوف دن
حال اول و زرنیه کیم شایع کور و بدن نقل الیه تفصیلی آنفا ذکر الیه
یریع مبادله مال بال الیه تعریف او لیمشده بو مقامده یریع الیه مراد
افتسام یریع دن اولان سلمدره آخر بیت و مصرع در اجله یریع فعلک
مفعول بعد راجل الیه مراد آخرت و زرنیه راجل تا خبر در آخرت وخی
مؤخره اوله یغندن راجل الیه تعبیر اولمشدر شایع مصنفک سی الاخره
اجله لکونه من التاجیل و هوالتا خبره الاخره مؤخره من الدنیاء ویش
منه جار مجرور اسم فاعل اولان اجل کلمه سنه متعلقه رتن لام عنک
ضمیر من کلمه سنه راجع کما قال مصنفک یرید من نیزک راجل الذی له
بالعاجل دیمشدر راجل کلمه سنه اولان تنوین مضاف الیه دن مؤخره
اجله و یکدره بمعاجله با حرف جر در یو عده مثنیه داخل اولور
یعنی هذا بعشرة و راعم در لره بو محله وخی با مثنی مقامده اولور
کند و دن دنیا مراد اولان عاجل لفظه داخل اولمشدر جار مجرور
یریع کلمه سنه متعلقه راجل الیه مراد دنیا در زیا راجل اسم فاعله
محله دن سریع معناسنه در دنیا نیک نه مرتبه سریع الزوال اولور
موجب کائنات در شایع کور دی دنیا یه عاجل آخرت اجل اطلاق
کثرة استعمال الیه اسماء فالبه دن اولمشدر ویش عاجله کلمه سنه
اولان ضمیر وخی من لفظه راجع مقصود آخرتی دنیا مقامده
یریع ایدوب یعنی کیده روب دنیا یی فیض ایدوب الان کمنه
عالمی بیاندیر بین فعل مضارع له لام حرف جر در حاضریه
محله مجرور بین کلمه سنه متعلقه ضمیر کذلک من لفظه راجع
ظهر معناسنه اولان بان بیانا وندر اصلی یبیین در بانک کسری
ما قبلند ساکن اولان بیه ویر مکله یبیین اولمشدر بو مقامده

من جازم که جزای او بخله علامه الحزم یا ساقط اولوب **بین**
 قالمش ز **بیع** غفلتک دخی اعلالی بود وجه اوزره در **العین** **بین**
 کلمه **بینک** فاعلیه **بین** فتح عین مجمله و کسر با و سکون نون ایل
 بیعه الدائموت معنایه در یا خود مالده خسارت و ضرر در که
 الدائموت لازم کلوز تا **نظم علیه الرحمة العین** غفلتی ایله یوم التغابن تغییر
 اوانان روز قیامت اشارت ایدر فی **بیع** جار مجرور بین کلمه
 متعلقه و فی **سلم** **بینک** و لا یک فتحیده مییک سکونی ایلدر
 و او مال طعه ایله فی **بیع** لفظیک عطف بنیانیدر **نحاة** العطف
 البیان تابع توضیح متبوعه ایله تعریف ایتسده **سلم** اقسام بیعه
 زیر **بیع** و زت **شمارا و لکی** **بیع** العین بالعین در که مقایسه در لر
ایکجی **بیع** الدین بالعین در که **سلم** در لر **و جیحی** **بیع** العین بالدین
 مداینه در لر **و جیحی** **بیع** الثمن بالثمن در صرف در لر **سلم**
 شود جهله در که بر کسند با عجز کسند حاصل اوله جن شوقدر و قیة
 فلان نوع میوه معینه سنی بروقت معهوده تسلیم انیک اوز
 مثلا یوز غروشه زیده **بیع** و ثمنی قرض ایسه بوضو زده بیعه **سلم**
 در لر و وقت معهود کلد کده اولمقدار میوه معینه فی زیده **بیع**
 مرقوم سبیله تسلیم اول کسند به شرعا جبر اول نور اول میوه معینه
 مرقوم فی اول کسند دن شرعا آکور **بیع** اول میوه دن خائب
 و خاسر فالور کذلک اقسام بیعدن اولان سابق الذکر **بیع** و **سلم**
 سبیله یعنی آجل که نعم آخرت دره عاجل که زحارف و نیویه اشبو
 ثمن عاجل مثابه کسند اولان زحارف و نیویه مقابله زمان آتیه
 ملا فی اولنه جن فضائل و نعم آخرتی **بیع** ابد و بکیر مکده عین
 فاحش و خسران و حذلان اولد یعنی ظاهر و محققدر **بیع**

بقاسی اولجیحی تا علی بود مرحله ده سه روزه دولت با در کانی نیکین
 مفاد وجهه مال عین رانت و لا اذن سمعت بودر عطا یا الهیة و سعاد
 ابدیه فی دست فنادر کر بیانه اولان صورنا و فون و ضفا حقیقتده
 عین محبت و جفا و نیای دلی مقابله کسند **بیع** و احنا عتده عین
 فاحش و خسارات ابدیه اولد یعنی **ناظم علیه الرحمة** کوزل افاده و ضفا
 نصح و بند قصدیه اشارت ایدر **سلم** و **بیع** حال حاضرده موجود
 اولمبوب زمان آتیه استصحاب و تا علی اوله جن شی اولد یعنی کس
 نعم آخرت دخی زمان آتیه ملا فی اولنه جن شی اولمغله فی تا کانه
 تشبیه لطیفدر **شارح** **شیخ** زاده ای بجزر العاجل الغالی ترک الباقی
 و هذا من غایة سخافة العقل و نهایة حسارة النفس و میسدر
شارح مصنفک ای یا خد العاجل و هو الدنیا و یرک الاجل و هو الآخرة
 بنیتیه هذا مغبون و صفة خاسرة و یدری بربیت سحر اوانک
 لظا تفقدند در که بیت اولده استغارة بالکنایة طریقه سید مشبه
 اولان نفسیک مشبه بهی قلنان تا جرک بو بیتده مذکور **بیع**
 و عین و **سلم** غفلتی ملا یا نندن اولمغله استغارة بالکنایة
 تر **شیخ** اولمشدر **شیخ** **کور دی** رحمة الله خلاصه معناده و پیش که
 و اعلم ان هذا البیت من لوازم البیت السابق و هو تر **شیخ**
 للاستغارة المکنیة التي فی الاول کا ذکرنا والمعنی و من **بیع** ثواب
 الآخرة الباقیة المحققة بمنافع الدنیا العاجلة الفانیة المرخرة
 السريعة الزوال سیتظهر له الخسارة والندامة فی ذلک **بیع** یوم
 التغابن **قوله** **غای** یوم لا ینفع مال ولا بنون الا من اتى الله تقب
 سلیم قال صلی الله علیه و سلم من احب دنیاه اضر باخرة
 محمول معنای عبارت **بیت** اول کسند که آخرتی دنیا سے

مقابلہ کنندہ بیع ایدوب کیدہ رہ اول کسہ یہ بعینہ و سلمندہ
 عنین و عنبر و خسران ظاہر و متبیین اولور یعنی اول کسہ کہ
 عمل و خیر و ثواب آخرت ہم اعراض ایدوب خطام دنیا پی ترجیح
 و لذائذ زخارف فانیہ یہ عمر نازنینی فقر و افتاد ایلیہ روز
 جزا و خسران و ندامت او کسہ یہ ظاہر اولور و یکدر و فی بیت
 من البیوع الطباق بین الاجل و العاجل و رد العجز علی الصدر
 فی بیع و بیع و مراعاة النظیر بین البیوع و التسلم و الغبن و

متاع ملک بقادر باقلیہ شہی صارتوب زخارف فانی یہ کوریدر
 کوزل بیعت ایدوب و کمال بیتی ہی و من بیع اجل منه بعاجله
 بین له الغبن فی بیع و فی سلم

ان آت ذن استغفر من با غنا فاعلم عہدی بمن استغفر من نقص فاعلم
 من الشیء مفا حلقی و لا فاعلم حبلی بمن استغفر من نقص فاعلم
 ان آت ذنبا فاعلم عہدی بتقص من الشیء و لا حبلی بمنقص
 ناظم علیہ الرحمہ و ذنوب عمر مضی فی الشعرا الخ بیندن بو محکمہ کانیجہ
 کدزان ایدوب ابیات سابقہ وہ کند و حال زار زنی بیان ضمنندہ
 خسارت نفسلہ از کتاب ایدوب کی معاصی و اسبابی ذکر ایدوب قطعہ
 حدون فزون اولدی کخاہ دستم تنی رویم سیاہ
 کجہدی عمر بوقت بر عمل کارم بینہ طول امل
 منطوق تجہ زمین ندامت و معذرتہ روی ضراحت و ابتہالی وضع
 ایدوب اساس عہد ایا نہ معصیتہ حل کلمہ جکنہ اعنادا توسل ایدوب
 دامن شفا عتدن اسیدوار عفو و سلاست اولدی یعنی بو مقارنہ
 افادہ مراد ایدوب بیور کہ ان آت ذنبا ان حرف شرط ذرات

فعل مضارع نفس شکدر انیت دن اثیان کتور مک و ایلدیک
 معناسنہ در شرآخ من اتیت کذا اذا فعلتہ و میشلر ات اصلندہ
 اتوتی ایدی کلمہ وہ حمزہ ثان جمع اولمخلہ حمزہ ثانیہ جنس حرکت
 ما قبلہا یہ قلب اولمق تا عدہ سنہ بنا، حمزہ ثانیہ الفہ قلب
 اولمخلہ آتی اولدی بدالالف بعدہ حرف جازم کلمہ کلمہ اخرندن
 یا سا قط اولدی آت قالدی فعل و نا عدہ ذنبا مفعولیدر
 آت جملہ سی فعل شرطدر ذنبا کلمہ سنہ تنوین تخییم اچوند زنب
 عظیم و یکدر شارح حنفی وقوع النکرة فی سیاق الشرط کو قوعها
 فی سیاق النفی معنی للمعوم ای ان آت کل ذنب عظیم و یکدر
 و میشلر تا فاجزائیہ در زیر اثر کلمہ جراسی جملہ اسمیہ اولور سہ
 قالید اولمق و اجیدر ما تا فانیہ در عہدی تقدیرا منصوب مانک
 اسمیدر بہ منتقص ازائدہ در منتقص مجرور در با، ازائدہ بر محکمہ
 متعلق اولماز منتقص محکمہ مرفوع مانک خبریدر ما جملہ سی جزا
 شرطدر حرف شرط جملہ سی ابتدائیہ در بعض شرآخ و الجملہ الشرطیہ
 مستأنفہ استدر اک لدفع نوحم الیاس بسبب الذنوب و میشلر
 عہد کلمہ سی مصدر در بو محکمہ تا علمتہ مضاف اولمق احتمالی وار
 کذلک مصدر مفعولتہ مضاف اولمق احتمالی وار، اگر مصدر تا علمتہ
 مضاف اولور سہ بنم عہد ایا نم و التزام ملتہ اسلام ایلدیکم و یکدر
 کا قال شیخ زادہ المراد من العہد التزام التوحید والدين والعقاید
 الحقة و تبعیتہ، و اگر مصدر مفعولتہ مضاف اولور سہ پیغمبر علیہ
 الصلوٰۃ والسلام کہ عہدی و وعدی دیک اولور و کا قال و یکون
 ان یکون المراد من قوله عہدی النبوی ہے و هو الوعد الذی جاء فی التسمیۃ
 بمحمد ایدوب بیت آتیہ یہ مقدمہ و نوطنہ در قال شارح کوردی و العہد

مصدر مضاف الی الفاعل ای عهدی النبی او مضاف الی المفعول
ای عهدی النبی آیتی والمراد بالعهد الايمان به عليه السلام وباجابه
من عند الله من التوحيد والشرائع وتصدیقها **بها** **شارح مصنف**
یرید الناظم ان الذنوب وان كانت كبيرة والا ثام وان كانت عظيمة
الا انی لا اكون منقطع الرجالات العهد الذي جرى بيني وبين ذاك
الحضرة هو عهد الدين والاسلام والتزام الملة والتوحيد على التمام
وبجوزان يراد بالعهد العهد النبی عليه السلام مع امته المستماه
باسمه ای وعده الذي وعده لامته على ما نقل عن ابن عباس رضي
عنه من انه اذا كان يوم القيمة نادى منا واليعقوب من اسم محمد
سیدخل الجنة كرامة لمحمد صلى الله عليه وسلم برشدك اليه البيت
الاخير ويشهد معلوم **اوله** که اشبه عهد کلمه سنه استعاره بالخبايه
وارد که ممالک ظاهریه ونخلیص و سلامته اخراج انیکه و تنوفا
بر برینه ربطده انیکه ناظم کند و نفعند و عهدی حبله تشبیه الیدی
عهد مشبه حبل مشبه به اولدی مشبه به اولان حبلک لازمی و ملائی
اولان نقضی مشبه اولان عوده اثبات الیدی قرینه استعاره
اولدی زیرا نقض اصل لغته بوزن و حبلی جوز مک معنای
اولمغه قرینه در که عهد حبله تشبیه و انمشته را **یدی تشبیه** مضمین
فی النفس تحقق ایدوب خطیب مذحبی او زره استعاره بالکنایه اولو
منتقض کلمه سی تخمیل اولور نته کیم استعاره عصا منده کشفدن
نقل الیه مثال لا تنقضوا بعد الله آیه کریمه سید رس النبی جار
مجرور منتقض کلمه سنه متعلقه ولا حبلی و او عا طغه دره لا
نفي حبس ای چون اولان لادر حبلی تقدیرا منصوب اسمیه بمنصم
جار مجرور در که لک بازنده در منصم محلا مرفوع لانک خبر بدیه

جمله سی فاعل عهدی او زینه معطوف ذریا خود لا کلمه سی نفي سبب
ناکید ای چون در زانده اولمغه حبلی مبتدا منصم خبر اولوب جمله سی
کذلک ما قبله معطوف اولور منصم منقطع معنای سنه در حبل
لفظنده استعاره مصرحه واردر یعنی ناظم **بیت**

مراد مقصد عالم آید کاه ام ملا و وزدم ملتی ای یوم خلود
وسیده عظمی سلطان الانبیاء علیه افضل التحیات افندیمزه اولان
نسبت و ارتباط قلبیه سنی عمیق ممالک خطا حریتی به دوشلده
وسیده اخراج و سلامت اولان حبله تشبیه الیدی لفظ مشبه به
اولان حبلی ذکر الیدی صاحب سعادت افندیمزه اولان ارتباط
قلبیه مراد الیدی مقام قرینه سندن ما عدا من النبی لفظی
قرینه در که حبلدن مراد ارتباط قلب و تعلق معنویه و زهر حقیقه
حبلک پیغمبر علیه الصلوة والسلامه تعلق و انقطاعی مراد اولدی
ظاهر دره انصرام و انقطاع حبلک ملائی و لازمی و امغه ترشح
اولور زیرا مشبه بهک ملائی دره بومصر عده اولان استعاره
مصرحه ده ناظم حبل کلمه سنی مشبه ایدوب مصرع اولده اولان
استعاره بالخبايه ده عهد کلمه سنی نفعند حبله تشبیه ایدوب
کذلک حبلی مشبه به ملا حظه سبله حفا که اظهار خطاقت لطافت
ایتمشته اشبو مصرع اولده و مصرع ثانیده اولان استعاره لری
شارح کوردی بود و جمله تفصیل ایدر که مشبه ناظم فی المصرع الاول
العهد ای الايمان بالحبل المتصل بالشیء استعاره بالخبايه و تشبیها
الا انتقاض تخمیل ثم صرح بالمشبه به فی قوله ولا حبلی بمنصم
استعاره مصرحه و تشبیها الانصرام ترشیحا والمعنی ان فعلت
و نیا عظمی فاعل عهدی بمنقض من النبی علیه السلام ولا حبلی

بمنقطع منه عليه الصلوة والسلام فارجوا شفاعته يوم القيامة
وعفوا كن تعالى البداة **محصل معنای عبارت بیت** اگر بن ذنوب
عظيمة ايله مذنب ايسم دخی یعنی نقدر جرایم بیشمارا ايله مجرم ايسم
دخی نبی محترم انشد میزدن اولان عهدم یعنی عرض اولان
ایمان و قصد یقم نه منتقص و منکسر درونه طرف رسالت
پناه اولان بملقه استمداد و نسبت محبت منقطع در یک اوله
تجسس بحریت

رفضت رأيي فامرني بمقتضى على المصنوع ولا بسطلي بمقتضى
أحرزت منه الحكمي من غير مقتضى ان آت ذنباً فاعمدني بمقتضى
من النبي ولا حبلي بمنصرم

فان لي مفاعله ذمة فاعلم من من يتن مستغفلن مبتى فاعلم
محمداً مفاعله وهو فاعلم في الخلق في الذمة مستغفلن ذم فاعلم
فان لي ذمة من بتسميتي محمداً وهو او في الخلق في الذمة
فان لي فاعلمه تعليلية در يا خود مجرد عطف ايجوزة تفضيلي
بو وجهه در كه بيت سابقه اولان عهدی كلمه سی فاعلمه مضاف
اولوب بنم عهدايمان و قصد یقم در یک مراد اولور سه بو محله اولان
فامجد عطف ايجون اولور اگر عهدی كلمه سی مفعولنه مضاف
اولوب پیغمبر عليه الصلوة والسلام محمداً اسم بیده تسمية اولنك
دخول جنت اولنك بنی عهد و التزامی معنای مراد اولور سه
فان تفسیریه اولور **شارح شیخ زاده** دخی فان تفسیریه در و پیش
ظاهراً اولان تفسیریه اولمقدركا قال والمراد من العهد التزامه
التوحيد ويجوز ان يكون المراد عهدی النبي في وهو الوعد الذي جاء
في التسمية بمحمد فيكون الفاني قوله فان للتفسير وعلى الاول مجرد

العطف **قوله** ان حروف مشبهة دندركي لام حروف جر و يا متكلم
محمداً مجرد كائناً كلمه سنه متعلق اولوب ان لفظك اسمی اوزرینه
مقدم خبر بیدر ذمة بضبطه انك اسم بیدر جمله سی بیت سابقه
عائیدر یا خود مجرد بیت مشروح بلا تعلیل بیت سابقه معطوفه
یا جمله تفسیریه در ذمت عهد معنای سنه در نشه کیم اجل جزیه اولان
کفره یه اجل ذمت در لرا زیراً التزام طاعته و جزیه لر بنی ادا یه تعهد
ایتمشد بو مقادیر عهد لفظی امان معنای سنه در و پیشدركا قال
شیخ زاده الذمة الامان و منه اجل الذمة ای لاجل الامان بقبول
الجزية والذمة وقد يطلق على العهد منه جازكاً من كلمه سنه متعلق
اولوب ذمة لفظك صفتیدر ضمیر سرور كائناً عليه الصلوة
والسلام راجع در بتسميتي بحروف جر در تسمية مجرد در ذمت
كلمه سنه متعلق در تسمية مصدر در مفعول اولنه مضاف در فاعلی
متر و كدر نقدر بی تسمية الله یا ای یا خود بتسميتي الابوين
نقد برنده در محمداً مفعول ثانی بیدر لفظ محمداً صیغه مبالغة و در
شارح تسمية محمداً اسم مفعول من الحمد ای محمود مرة بعد اخرى
فان صیغه للمبالغة ویدی **وآن قول** الحمد سبک ضمی و حانك فتحی
و میم ثانیك فتحی و تشدید ای ایله خصال حمیده سی جوق اولان
كسبه دیش و هو و او حالیه در هو ضمیر منفصل منی محله مرفوع
مبتدا در او فی تقدیر امر مرفوع مبتداك خبر بیدر جمله سی من كلمه سنه
اولان ضمیر دن جالدر او فی وفادان اسم تفضیل در **شارح** كوردی
و فی العهد و او فی نه واحد ای فنی حقه **شارح مصنفك** یقال
و فی بعهده راعی مقتضاه و فی بعهده انجز و پیشدركا الخلق مضاف
الیهدر خلق اصل لغته مصدر در عرفه و مخلوق معنای سنه مستعمله

بالذم جار مجرور او فی کلمه سنه متعلقه را یعنی حال بو که اول پیغمبر
 و نشان خلق عهده و فایده لریک و فاسی و اکلید و یک
 اولور کا قال شارح کوردی ای السبی او فی الخلق بالعمود و قضا
 الحقون فمن توسل الیه بعهد من العمود او بذمة من الذم
 بطریق صحیح فقد بخی من العذاب بشفاعته صلی الله علیه وسلم
 و میش شارح حنفی بیت او کی شرح و بیان صکره بو بیتیک
 خلاصه معنا سنده و میش که ثم الناظم رحمه الله اذ قواعد رجا
 و شید بنیان امانه با شید ذلک الرجا والامل و لو ترقبت
 من مصالح العمل و هو ان ساعدته التوفیق الازلی والغایة الرجا
 بانه و انق اسمه علیه الصلوة والسلام فانه بذلک حل فی جوار
 لا یصل الیه ید الخذلان کا نطق به الاحادیث الصحیحة فمنها
 ما روی عنه صلی الله علیه وسلم انه قال انی جبریل علیه السلام
 فقال یا محمد ان الله یقرأ علیک السلام و یقول لک عزتی
 و جلالی لا اعدب من سمی باسمک بالتارخلة **مضاده شارح**
 کوردی و میشد که و معنی البیت فانی و ان فعلت الذنوب
 لکن لا اقطع رجائی من رحمة الرحمن لان لی ذمة و عهدا
 من نبیة محمد علیه الصلوة والسلام و هو کونی سمیاله و سمی
 باسمه الشریف محمد و هذه التسمیة عهد و امان لی من جانه
 و هو او فی الخلق بالعمود و الامانات کا و رد فی الحدیث انی
 شفیع لكل محمد یوم القيمة **محصول معنای عبارت بیت محمد**
 عربی یعنی سید الثقلین خدیو صرد و سرائح نوع انسانی اول
 ملاذات علیه اکل التحیة افند بزمه اولان جبل مغلق و نسبت
 و امید منقطع و کلد زیا محمد اسمیه تسمیه اولند یغم سبیل

دخول جنت الیه بنم ایجون پیغمبر علیه الصلوة والسلام مدن
 عهد و امان و اردر حال بو که اول پیغمبر صادق الوعد الامین
 و فایده عهد و امان سنده خلق او فی و اکلید و یک اوله
 محمد **تیس**
 کنا هم الیدی سدا انتسابه مرحبتی نه اکلک بو فقیه مدار رحمتی
 آر رسن ای دل مجرم اگر سناستی فان لی ذمة منه بتسمیتی
 محمد او هو او فی الخلق فی الذم
 ان لم یکن **ستفعلن** فی معان **فعلن** دی اخذ **ستفعلن** بیدی فعلن
 فضلا و **الستفعلن** لا فقل **فعلن** یا زلة **الستفعلن** قدم فعلن
 ان لم یکن فی معادی اخذ بیدی فضلا و لا فقل یا زلة القدم
 ان لم یکن ان حرف شرطه لم یکن فعل مضارع مخاطبدر مجرور
 افعال ناقصه دندر بصیر معنا سنده در تختند مستتر ضمیر اسمیدر
 سرور کائنات علیه الصلوة والسلامه راجعدر جمله سی فعل شرطدر
 فی معاد جار مجرور لم یکن فعلنه متعلقه رایا مشکلمه مضافدر
 معاد اسم زمان و اسم مکان اولوق احتمالدر مراد یوم قیامتدر
 یا خود عرصه کاه حشردر که جمله تک عود و رجوعی اول دیوان
 کبریا یه در معادک تفصیلی ابیات سابقه دن من المعاد و عن جاد
 و عن ارم مصر عنده کذا را یتشدر اخذ الفاظ منصوب لم یکن
 فعلنک خبریدر اخذ دن اسم فاعلدر با الیه تعدی یتشدر که بیدی
 کلمه سنه اولان با در حرف جر در جار مجرور اخذ کلمه سنه متعلقه
 یدلفظی یا مشکلمه مضافدر بو مقامده اخذ یه عبارتی بیت
 کرده عجز و قصورک شفیع و کذا عصاة امتنک و اور جهانتک
 یعنی اول مدورس افتاده کان امت علیه اشرف التحیة افندیک

امداد شفا عتدن گنايه در ديشلر **قوله** فضلا لفظي اخذ اكلمه سنگ
 يه لفظنه سبندن متميز در، يعني اول سلطان زيشا عليه الصلوة
 والسلام **ما ايلم الموق** و امداد شفا عت ايتك بنم استحقاق و ليتم
 ايله دكلدر بلكه فضلا و كرها در ديك مراد ايد و الا فقل الا اصلنده
 ان لا در ان كلمه سي لا، نافية ده اذ قام اولند در **ان** كلمه سي
 بو محله مجر و شرط سابعي تا كيد ايجوندره **فقل** كلمه سنده فاجزائية
 قل فعل امر در مع فاعله جمله سي بيتك اولنده اولان حرف شرطك
 جزا سيدر جمله شرطية بيت سابعي بيان و تفسير در **والا** كلمه سنده
 تفصيل بو وجهله در كه **و او** فاعله در **الا** اصلنده ان لا اولفله
 حرف شرطك ر بيتك اولنده اولان ان لم يكن مغني مجر تا كيد
 ايجون كلمه در بوخه فعل شرط و جزائي مقتضي **اولا** حرف شرط
 و كلد در ديشلر پس مجر و شرط مقدمي تا كيد ايجون اولفله شرط
 مقدمي مجر و تا كيد اولور شرط مقدمك فعل شرطلي معنا سيله
 تقدير اولوب **والا** اي وان لم يكن اخذ ابيدي ديك ايله معني
 و ريلور شرط مقدمي تا كيد اولدي معني ظاهر در جزا يه وحي محتاج اولفله
 فقل كلمه سي بيان اولندي معني اوزره شرط اولك جزا سيدر ظاهر
 اولان بو وجهله اولمقدر **شارح شيخ** زاده وحي بو معنات تا كيد
 ترجيح ايتشد **بعض شراح** تكلف ايدوب **الا** كلمه سنده مقدر
 فعل شرط و جزا، شرط تقدير اي ايله معناله ذا صواب و مشلور
 لكن سهولت و اختصار مطلوب اولفله **والا** مجر و شرط سابعي
 تا كيد اولموق اوزره اغرا بنده تكلفات ايله تغيير دن احوال
 و مختار در **شارح فاضل شيخ** زاده نك مختاري وحي بود **كالتا**
 بحمل وجهها آخر و معوان يكون قوله **والا** تكرار للشرط السابق

لمجرد و تا كيد الشرط فقط لمزيد تعقرا الغرض المذكورة بكلمة **ان** لان
 هذا الغرض مستبعد عنه لقوة حسن ظنه بالنبي الشفيح الرحيم
 صلى الله عليه وسلم فعلى هذا لا يحتاج الى الجوابين لكون الشرط
 واحدا وهذا الوجه الطيف من الوجه اكثر شراح **والا** فقل عبارته
الا كلمه سي مصرع اولده اولان ان لم يكن شرطلي ايجي تا كيد ايجون
 كلمه در كند و معنا سنده دكلدر ديد كلر ينك سبي بود كه نفيدن
 استثنا اثباتي مفيد اولور اثباتن استثنا نفقي مفيد در
 ديد كلري قاعدة مقوره اوزره **بو** مقامده **والا** فقل نفيدن
 استثنا اولفله اثباتي مفيد اولد فده مصرع اولده كي استثنا
 بو صورته ان لم يكن نفيدن استثنا اولوب ان لم يكن في معادى
 اخذ ابيدي ديك معنا سنده اثباتي مفيد اولفله **فقل**
 يا زلة القدم كلامي خطا، فاحش اولور زيرا پيغمبر عليه الصلوة
 والسلام افند يميزيد في اخذ ايلديكي يعني شفاعت ايلديكي كسندك
 ايعني سورجك حاشا منصور دكلدر **قوله** يا زلة القدم ندا تعجبه
 نا ظلم كند و نك سوء حاله و احوال و كر كونه تعجب ايجون **زلة** القدم
 كلمه سي منادى ايلدي تقدير ي يا زلة القدم تعالى تعجب منك
 المتعجبون ديكدر يا خود منادى محذوف **زلة** كلمه سي محذوف
 انظر و انفلتك بمفعوليه و تقدير ي يا قوم انظر و **ازلة** القدم
 ديك اولوره **زلة** تركيده سورجك در فارسيده لغزون معنا
زلة القدم اي سورجك ديك در لكن مرده مها لكه وقوع
 معنا سنده مستعذر حتى بعض تلف و حلا كه مؤدى اوله حتى
 امر مخاطره يه مزالون اقدام دير **لر تا موس** **زلة** بفتح الزا المعجمة
 اسم من زل يزل زلا و منزلة من باب ضرب و علم اي زلن

فی الطین و میسر زتة کلمه سی القدم لفظنه مضافر قدم رطلدر
 جمله ندائیة اولان یا زتة القدم جمله سی محله منصوب نقل قولک
 مفعولیدر قل فعلی جمله سی حرف شرط اولک جزای اولدینی
 سابقا بیان اولمشیدی **شارح** فاضل قاضی **عصده** علیه الرحمة ابتدا
 بسته مذکور اولان ان کلمه سنده اولان معنای لطیفی بود جمله
 ملا حفظه سیورش که **قال** آتی الناظم بان فی الشرط الاول ایذائاً
 بان الکلام جار علی سبیل الفرض کما یفرض المحالات فان بحرکه
 و سحاب جوده صلی الله علیه وسلم اوئی واکمل مطار امن ان
 یتوهم فیه مثل هذه النوصات الآ علی سبیل الفرض والتقدير
 و فی الثانی للمشاكلة والآ فحسن الظن بالنبی الکریم یقتضی
 الاثبات اذا **شارح** کوردی معنای بسته و میسر که والمعنی
 ان لم یکن صلی الله علیه وسلم اخذاً بیدی یوم القيمة بسبب هذه
 الذمة الکائنة لی عبده نقل یا زتة القدم عن القراط المستقیم
 فی نار الحجیم وان کان اخذاً بیدی بسببها فیا سبر و البال حسن المال
شارح جفی والمعنی انه لما اظهر انه لا وسیة فی النجاة من مهاوی الهلاک
 الا شفاعمة النبی علیه السلام حقق حصوله باله و استدلال علی وقوع
 ما رجاه بانه ان لم نأخذید عنایتیه التي قد شملت جمیع من استغابه کان
 حدیداً ان یتجرب من شأنه قائلاً یا قوم انظر الی ذلّة القدم و میسر
 تخمیس

جمیع امتک اولدک معین و معتدی ر فتاده کان ممالک امیدایر مددی
 حمایت الیه بولغزیده پای جرم بدی ان لم یکن فی معادی اخذاً بیدی
 فضلاً و الا نقل یا زتة القدم
 حاشاه ان **ستفعلن** بحرم الرفا **علن** راجی سکا **ستفعلن** ربه **فعلن**

او یرجع ال **ستفعلن** جار من **فاعلن** ه غیر مح **مفاعلن** ترم **فعلن**
 حاشاه ان یحرم الراجی مکارمه او یرجع الجار منه غیر محترم
 حاشاه اشبهوا شاکلمه سنده ایکی احتمال وارد و اولکی حرف جر اولو
 ما بعدی مستثنی اولوق اوزره مجرور اولوق نحو جاء فی القوم حاشا زید
 احتمال **انی** فعل اولوب ما بعدنده مذکور اولان منصوب مفعولی
 اولمقدر **کما قال** **ما** جایی حاشا الاستثناء ما بعدها عما قبلها فاذا
 جررت بها ما بعدها یکون حرفاً جازیه نحو جاء فی القوم حاشا زید
 و اذا نصبت یکون فعلاً و میسر کذلک استثنا بحشده و مستثنی
 مجرور بعد حاشا لکونها حرف جر و ا جاز بعض النجاة علی ان حاشا
 فعل متعد فاعله مضمرة معناه تبرئة المستثنی عما نسبت الیه
 المستثنی منه نحو ضربت القوم عمرواً حاشا زیداً ای برأه و زنه
 عن ضرب عمرو و میسر **معلوم** اوله که حاشا حرف اولد فده
 البتة ما بعدنی جرایر و بهر حال حرف اولد فده استثنا ایچون
 اولوزیه اگر ما بعدنی اضافة الیه جرایر سه حاشا بر محقة متعلق
 اولماز و اگر حرف جاره اولوق اوزره جرایر سه جار مجرور اولو
 بر فعله متعلق اولوزیا خود فعل اولوزیه **کیم** تفصیل کلوز خلاصه
 اعرابی بودر بومقامده حرف جر اولوق احتمالی **شارح** کوردی بود جمله
 بیان اتیشکه حاشا اما حرف جر اولوق ماضی و علا کلا التقدرین
 معناه التنزیه و التبرئة و الاستثناء فان کان حرفاً فالغتمیه
 مجرور بها متعلق بقوله لم یکن و غیر متعلق بشئی کما قالوا الضمیر
 عائداً الی النبی صلی الله علیه وسلم لکن بومقامده حرف جر اولوق
 ملائم و کله ربکه فعل اولوق استبدار حاشا تبرئة معنای سنده و
شارح مصنفک علیه الرحمة فحاشاه کلمة تنزیه و هو معنا فعل کفریه

والضمير مفعوله راجع الى النبي عليه الصلوة والسلام وبعث يعني ضربه
فعلته ضمير مستتر كفا على ضمير يد مقامه مناسب ملاحظه اولان
زانة را جعدر كذا لك ضربه ده اولان ضمير بارز ضرب فعلتك
مفعوليد مضروب اولان شخصه را جعدر **ايدى** بومثال او زره
بومقامه دخی حاشا فعلتك فاعل ضمیری بومقامه مناسب
اولان لفظه جمله را جعدر ضمیر بارز که مفعول ضمیر بدیه سرور
کائنات علیه الصلوة والسلام را جعدر معنای بارى تعالى اول
بضمیر ذی شان منزه و مبرا ایدر جاری محروم انیکدن **نه کیم شراح**
تقدیری بر: الله الرسول عن یحرم الحج و یک اولور **شراح** والضمیر
فی حاشا علی الدوام کیون مستتر ایدر **شراح** استیون فاعل ضمیر تک
مر جعدر **شراح** کوردی بر قاج احتمالی دخی تجوز ایتشد کما قال
ونما علیه راجع الى الناظم علی طریق الالتفات ای انا حاشا صلی الله
علیه وسلم عن حرمانی مکارمه او الی کل یتأتی منه التزیه بحکمة
مستثناة لدفع توهم الیاس ما مضی من الابیات وبعث
حاشا تک مال معناسنه **شراح** **شیخ** زاده فرض الناظم اولاً بحکمة
ان ثم قال حاشا مبالغة فی تنزه ذاته عن الحرمان وبعث
بعض **شراح** حاشا معاذ الله معناسنه در وبعث قوله ان یحرم
ان مصدریه در یحرم فعل مضارع در حرمانا کلور ضرب
و علم با بند در حریم منعه معناسنه در یکی مفعوله تعدی ایدر
مخند ه فاعل ضمیری سلطان انبیا علیه الصلوة والسلام را جعدر
راجی سکون یا ابد در قاعده نصب یا ابد اولور ایدر زانیت القا
کبی لکن اعط القوس باریها فتیلند در محل منصوب یحرم فعلتك
مفعول ایدر جمله سی تاویل مصدر ده منصوب در حاشا فعلتك

مفعولیدر حاشا ان یحرم الجار تقدیرنده در مکارمه یحرم فعلتك
مفعول یا نیدر ضمیره مضافه در مکارم نصب نیم ایدر جمله
اولان مکره لفظتك جمیع **شراح** المکره الصفة المرضية الفاضل
لنفعها علی الخیر ایدر تعریف ایتشد در **شراح** حنی بود جمله تفصیل
ایدر که ان حاشا اسم مستصحب انتصاب المصدر الواقع بدلائل من
الفعل وهو مثل سقیا ورعیا و حاشا الله بالاضافة فهو مثل
سبحان الله هذا والظاهر ان الناظم انا استعماله فعلاً لانه جعل
ان یحرم فی محل الوقع علی انه فاعله و یحرم بفتح الیا معلوما من جر
مثل ضربه یضربه من احریم یحرمه فالراجی مفعول اول و مکارمه
مفعوله الثانی و یضم الیا مبنیاً للمفعول فالراجی مرفوع علی انه
قا بمقام الفاعل **شراح** او حرف عطفه در یرجع فعل مضارع
منصوب در الجار فاعلیدر جمله سی یحرم او زینه معطوفه **شراح**
شیخ زاده الجار الملاصق او القرب بینه الی بیتک و یطلق علی
من استجار بواحد یقال انه جاره و یدر منه من حرف جر
ضمیر مبنی محذوف من ایدر جاره مجوز یرجع کلمه سنه متعلقه
ضمیره مضافه غیر تفصیل در فاعل اولان الجار کلمه سندن خالدر
محترم مضاف الیه در محترم اسم مفعول در احترامندرتویر
و اکرام معناسنه در **شراح** کوردی خلاصه معناده وبعث
و المعنی حاشا من قدرة الجلیل ان یحرم الراجی الذیل کره الخیر
او یرجع الجار من جواره المنیع و جنباً به الرفع محروما من نواله
الوسیع بعض **شراح** ای انزه رسول الله من ان یجعل من یرجوا
لطفه و کره محروما عن ملاطفته و یدر بعض **شراح** حاصل
المعنی انزه النبي صلی الله علیه وسلم من ان یمنع الراجی شفاعته

او بر و المستحی منه بغير احترام لانه معدن الکرامات و منبع الاحترام
 ویدی محصل معنای عبارت بیت اول سلطان الانبیاء پیغمبر
 کریم الشان علیه الصلوة والسلام الطاف جزیه و مکارم حبلیه
 درگاه رحمت پناه حدن رجاسته اولان ضعیفای حاشاکه محروم
 ایدیه یا خود جوار سعادته النجا ایدوب استجاره اید نلری
 بلا حرمت و لا اعتبار خائب و خاسر رجوع اید و ره یعنی
 رجاسته انی محروم اتمک و استجاره اید نلری خائب و خاسر در کینه
 رجوع اید و مکنین جناب حق انی منزله و تبرئه اید ای اولیه
 پیغمبر عالی مقام در دیک اوله و فی البیت من ابدیع جناس
 الاشتقاق بین محرم و محترم و جناس القلب بین الراجی و الجار

تخیس

کشاده در که لطف و شفاعتی همه بودید نیاز می کسم او بایدن سر مو
 جهانه رحمت یکن اول حبیب معجزه کو حاشاه ان یحرم الراجی مکاره
 او یرجع الجار منه غیر محترم

و منذ ال مفاعلن زمت ان فاعلن کاری مدا مستفعلن بحیه فعلن
 و جدته مفاعلن بخلاف فعلن صی خیر مل مستفعلن نرم فعلن
 و منذ الزمت افکاری مدا یحه و جدته بخلاف صی خیر ملترم
 و منذ الزمت و او استینافیه و نه مذ و منذ زمان ماضیه ابتدا
 زمان یکن ندر نیه یکم من مکانه ابتدا غایت یکن ندر منذ حرف
 جر اولور کنو ما رایت منذ بوم الحجة و یک بوم جمعه ابتدا اسندن
 بر و کور مدم و یکدر لکن کور مک یعنی فعل عدم رؤیت الی الان
 بمند اولد یعنی و فی معنیه در کا قال ملا جامی مذ و منذ ابتدا
 الزمان الماضی کا اذا قلت سافرت من البلد منذ سنة کذا

او ما رایت فلاناً منذ سنة کذا بشرط ان يكون هذه السنة ماضية
 فمعناه ان مبتدا مسافرتی او عدم رؤیتی کان هذه السنة و نه
 الی الان مثال منور ما رایت منذ بوم الحجة ترکیبک بوصورته
 اعرابی منذ حرف جر در بوم مجرور در رایت فعلیه متعلقه در کا
 قال الشارح اگر دری منذ حرف جر بمعنی من ابتدا یه و کاھی ظرف
 اولوب فی معنای سنده اولور جمله مده معنای اولوب زمان
 حاضره مخصوص اولور کا قال ملا جامی و هما للظرفیه من غیر اعتبار
 معنی ابتدا و الزمان الحاضر الذی یتبریه حاضر فالمراد ان جمیع
 زمان الفعل هو ذلک الزمان الحاضر کنو ما رایت منذ شهر ای
 جمیع زمان انتقا، رؤیتی هو هذا الشهر و مقابله منذ کلمه سی
 جمله مدت معنای سنده اسمر نقدیرا مرفوع مبتدا و الزمت
 فعلنک جمله سنده مضاف و جدت جمله سی مبتدا نیک خبر دیر
 جمله سی ابتدا یه در یا خود منذ و جدت فعلنک ظرفیه قال شارح
 شیخ زاده و العاقل فی منذ هو هنا قوله و جدته ان جعل مفعول منه
 و الا فمبتدا ای جمیع المدة التي الزمت افکاری و قال المصنفک
 منذ مبتدا بمعنی جمیع المدة التي الزمت افکاری مدا یحه فیها و خبره
 جمله و جدت و العائد محذوف ای فی و یسئل کا قال الحنفی و التقید
 هو هنا جمیع المدة التي الزمت افکاری مدا یحه و جدته فی خیر
 ملترم بخلاف صی هذا علی تقدیر جمله مبتدا و علی تقدیر ان یجعل
 مفعولاً فی نه فالنقدیر و جدته فی جمیع المدة بخلاف صی خیر ملترم شارح
 کور دی منذ هو هنا ظرف لوجدت مضاف الی جمله الزمت ویدی
 قوله الزمت افعال بائیدن بن لازم قلدیم و الزام الیدم و یکدر
 بعض شراح بن ملزم قلدیم و یکدر و یسئل الزمت نفس تکلم و جدته

فعل وفا عذر جمله سی منزه کلمه سنک مضاف الیهیدر لزوم منطقی
مراد اولور سه امتناع انفکاک معناسنه اولمغله ویکدر که بن
قوة طبع و افکار بی مدایج سلطان کائنات ملازم و مداوم قلدیم
امتناع انفکاک ایله ویک اولور یعنی افکاری اول سلطان
دیشانک مدایجندن قطعاً دور و منفک اولیب و انما عن
انفکاک مدایج رسول الله صلی الله علیه و سلمده اولد یعنی **ناظم**
علیه الرحمه بیان و افاده مراد ایدر **الزمت** فعلی ایکی مفعوله
تعدی ایتیمکله افکاری تقدیراً منصوب **الزمت** فعلنک مفعول
اولیدر **شارح مصنفک** و الزمته الشئ تبعی الی المفعولین
ای جعلته لازماً له یرید جعلت لازمت المدایج ذاک الحفرة و میشد
افکار فکرک جمیع فکر لغته تا مل معناسنه در اهل منطق
بر امر مجهولی بمک ایچون ذهنده اولان معلوماتی ترتیب در
دیدلر **شیخ زاده** الفکر استعمال القوة العاقلة لاستحضارها
بحاضر الیه تعریف ایدر مدایجه قوی الزمت فعلنک مفعول
ثانیسیدر ضمیر مضاف ذر ضمیر ممدوح خدا علیه الصلوة والسلام
راجعدر مدایج مدیجه نیک جمیع مدیجه مابه المدح اولان شیئ
ویرلر **قاموسه المدیح** والمدیحه ما مدح به و الجمع المدایج و میشد
المدایج قولید اول سلطان انبیانک مدایج حبیکه سنده شاد
ایلمکلی زاده طبعی و نتایج افکاری اولان نظم قصائد و سائر
جمله اثار فی مراد ایدر اندر مابه المدحدر و جدته فعل وفا عذر
ضمیر متصل محذوف منصوب مفعول اولیدر ضمیر سرور عالم
صلی الله علیه و سلمه راجعدر و جدته و یک **بیت**
امان حول قیامت ضماؤفت وجود امید روزندم ملتجای بوم خلود

اول پیغمبر و شیان علیه الصلوة والسلامی بوم جزاوه مها لکدن
خلاصه متکفل بولدیم و یکدر **الخلاصی** لام فی یغناسنه حرف جر
جاری مجرور و جدت کلمه سنه متعلقدر خلاص بخانه خلاصی صیدر
مفعولی تسمیم ایچون حذف اولمشدر ای خلاصی عن کل مکروه
و مها لک تقدیرنده در یعنی و قد یحذف المفعول لیه ذهب ذهن
السامع لکل امر مناسبت للمفعولیه فاعده سیده هر حال بریشانده
و جمیع اصول مبدیه خلاص و بخانه متکفل بولدیم و یک ایچون محذوف
خیر لفظی و جدت فعلنک مفعول ثانیسیدر **ملترزم** لفظنه
معنا فذر ملتزم کسر زایل اسم فاعلدر التزام اندر التزام تکفل
معناسنه در **شارح کوردی** يقال التزام الشئ فالترزمة ای جعلته
کفیلده و اوجبه علی نفسه و میس **شارح شیخ زاده** التزام تکفل
و اوجب علی نفسه ویدی بوم محله ملتزمک خیر لوسی و یکدن
مراد لوعده الملترزمون و احداً فواحداً فهو خیر منهم و یکدر و میس
شارح کوردی منزه کلمه سنک ابتداء غایت فی الزمان ایچون یعنی
اراده ایله بوکونه تقریر ایدر که و فی البیت نوع من المبالغة لانه
یعنی الله صلی الله علیه و سلم تکفل بخلاصه فی اول المدة قبل انما
المدح و اوجب علی نفسه خلاصه من الوقوع فی الممالک و هذا
غایة کرم الخلق و نهایة الرأفة علی الخلق و المعنی و جدت النبی
صلی الله علیه و سلم و صادق فتنه خیر ملتزم بخلاصی من الممالک
من الوقت الذی الزمت افکاری مدایجه فی ذلک الوقت و میس
بعض شراح خلاصه معناده و میس و تعلق هذا البیت بما قبله
انه اذا مدحه النبی صلی الله علیه و سلم و المادح برجوا الجائزة
مخین الزم افکاره مدایجه و جدته لخلاصه من النيران خیر ملتزم

لانه عاشا ان يحرم الراحي مكارمه و **بغض شراح** و حاصل المعنى
حين توجهت الى النبي صلى الله عليه وسلم بصرف افكارى
في انشاد مداحيه باخلاص النية تكفل لي وقام بتجايصى من كل شدة
وبلية و **ميشدر** **محصل** **معناى** **عبارت** **بيت** **مداح** **سلطان**
انبيا عليه الصلوة والسلام افكارى امتناع انفكاك ايله
لازم قلديقم زماندن بروه يعنى مدح رسول الله صلى الله عليه وسلم قوله
نظم قصائد و اشعار انشادنه مباشرت ايدوب ذكر و فكري
مداح عليه سنده امتناع انفكاك ايله حصرا يلدن بروه
اضطر ابد و هو مبالغة اول سفير و يشان خلدن و بجا
ايكون خير ملتزم بولدم خلدن افكارى مداحينه بن التزام
ابدم الى و خي جميع ثقلت و اضطر ابد خلاصى التزام الميث
بولدم يعنى بن خلاص و تخليص انك التزامنده بولدم و يك اولوز

تخمين

نه دم كه محنت دنيا فقير ايدى غلو توجهله آجلدى مغالقم همه سو
بچه اولام او شهك **مستغنى** و منذ الرمت افكارى مداحيه
و جدته خلاصى خير ملتزم

ولن يقومنا **علن** **الفنى** **نا** **علن** **منه** **يد** **مفتعلن** **ترت** **فعلن**
ان **الحيا** **مستفعلن** **ينبت** **ال** **نا** **علن** **ازهار** **ال** **مستفعلن** **اكن** **فعلن**
ولن يفوت **الفنى** **منه** **يد** **ترت** ان **الحيا** **ينبت** **الازهار** **فى** **الاكم**
معلوم اوله كه **بج** **سبطك** **حشونده** **مطوى** **مفتعلن** **ملك** **قاعد**
اكا بناء مصرع اوله **منه** **يد** **عبارتى** **مفتعلن** **وزنده** **كلمشدر**
نوله **ولن** **يفوت** **واو** **عاطفه** **در** **لن** **نا** **ص** **فعل** **مضارع** **اول** **الفنى**
استقبال **ايكوند** **يفوت** **فعل** **مضارع** **منصوب** **در** **زوال** **و** **نياع**

معنا سنده

معنا سنده اولان فوتنددر **الفنى** **تقدير** **ار** **مرفوع** **فا** **عليه** **البتة** **عنى**
فوت و زائل و لماز و يكدر **منه** **جار** **مجرور** **مقدّر** **كان** **كلمه** **سند**
متعلق اولوب غنائك صفتيد **ضمير** **فخر** **عالم** **صلى** **الله** **عليه** **وسلمه**
راجدر **عنى** **غنائك** **كسر** **بلى** **فرك** **ضد** **يد** **كثرة** **مال** **وسروت**
و سيار معنا سنده در بعضدر **عنى** **غيره** **محتاج** **اول** **لمقدّر** **ديدى** **ما**
شراح **كوروى** **و** **الماد** **بالغنى** **معنا** **الظفر** **بالمقصود** **و** **الخلاص** **من**
المكروه فى الدارين بشفاعته عليه السلام فيعم الدينوى و الاخرى
و ميشدر **شراح** **شيخ** **زاده** **الماد** **من** **الفنى** **العناية** **منه** **و** **الشفاعة**
البتى **يعنى** **من** **الاعمال** **ديدى** **ما** **يد** **ازع** **حافضيت** **اوزره** **منصوب**
عن يد و يكدر و ميشدر **نا** **فصل** **شيخ** **زاده** **و** **كبار** **شراح** **ذكر** **جزء**
اراده كل قبيلند **نذر** **يد** **ايله** **مراد** **اجزاء** **متصله** **سندن** **اولد** **يعنى**
ذات انساندر و ميشدر **شراح** **متفك** **زيدك** **عمامه** **وسار**
اجزاء غير متصله **سند** **قياس** **ايدوب** **بى** **وجه** **اعتراض** **الميث**
ترت **فعل** **مضارع** **تختنده** **فا** **عل** **ضمير** **يده** **راجدر** **ترت**
جمله **سى** **يدك** **صفتيد** **ترت** **فقير** **اولدى** **دكدر** **قاموسه** **ترت**
كفرج **يترب** **يفرج** **تر** **باكثر** **ترابه** **و** **صار** **فى** **يده** **الترات** **و** **حسر**
و **افتقر** **و** **ميشدر** **ما** **ايد** **كريمه** **ده** **او** **مسكين** **اذا** **متربة** **وارو** **اولمدر**
خلاصه فقير و محتاج و مفلس اعمال حسنة اوللدن غناى
صورى و معنوى طرف رسالت پناهدن منقطع و زائل
دكلدره و انما و اصلدر و يك **نا** **لنده** **در** **ان** **الحيا** **ان** **حروف**
مشبهه و ندر حيا تقدير منصوب اسميد **رحيا** **سطر** **معنا** **سند** **در**
باران رحمت احياء ارض ايند كينه بناء حيا و ميشدر **ينبت**
فعل **مضارع** **تختنده** **فا** **عل** **ضمير** **حيا** **كلمه** **سند** **راجدر**

جمله سی ان لفظنک خبریدرینبت انباتند در انبات بتورکدر
 یعنی از صندن نباتاتی اخراجدر ازهارینبت فعلنک مفعولیدر
 زهرک جمیدر چیکلمعناکنه در انباتی مطره نسبت مجاز عقیده
 حقیقتده انبات خلوق ذوالجمله اسناد اول نور سطوکه مذکور
 انبت الربیع البقل متبیلندن اسنادده مجاز در یعنی غلی با هوکنه
 غیره اسنادده زیرا انبات فعلنک ما هو له سی پاری تعالی در
 مطر اسباب عادیه وندر فی الاکم جار مجور ینبت فعلنه متعلقدر
 اکم لفظی طلبه و زرنده اولان اکمه کلمه سنک جمیدر اکمه فی
 شرح و صی ما ارتفع من الارض و غلظ دیو تفسیر اتمشده یعنی
 یوکسک پرده نابت اولان از هاری و حنی مطر انبات ایدر یک
 اولور ناظم رحمه الله از هاری بوفتد ایلد تعقید ایلد یکجک و حنی
 شایع کوردی بو وجهله بیان اتمش که الاکم جمع اکمه و یجمع علی
 الاکام و خص الاکم بالذکر لعموم المطر مع انها لعلوها منقطة
 عدم النبات لعدم ثبات الماء علیها فکالم یفت المطر الانبات
 فی الاکم لم یفت الغنا من النبی علیه السلام بید لا یظن غناها
 ولا یستحق له تکلیف هو اهل له **شرح فخرالدین** نال معنای بقیه
 و میسکه یعنی من تشبث با ذیال مدایح النبی صلی الله علیه وسلم
 بما و فقره الی الغنی و عسره الی البسر الم تر ان المطر ینبت الارزار
 فی الاکم و بعض **شرح** حاصل المعنی لا یفوت غنی النبی صلی الله علیه
 وسلم و نفعه عن ید احد من المحتاجین بل یصل الی جمیع الایة
 المفترة کما ان المطر ینبت الارزالم فی الارض المرتفعة و الجبال
 العالیة مع بعدل من الماکذک النبی صلی الله علیه وسلم یصل
 نفعه الی جمیع المحتاجین لانه ارسل رحمة للعالمین و **شرح کوردی**

فی هذا البیت اثبت له صلی الله علیه وسلم وصف جلب النفع کما اثبت
 فی البیت الاول و دفع الضرر عن المحتاج الیه و المعنی عم غنی شفاعته و رحمة
 رافته کل احد فی الدنیا و الآخرة کالمطر المنبت لانه نواع النبات فی الارض
 المختلفة و الا ما کن المرتفعة و یمشدر **محمدا** **عنا** **هم** عبارت بیت
 صفر الیه یعنی فقیر اولندون اول پیغمبر کریم الشان عالیة الصلوة
 و السلام مدن ظهورات امداد سبیلده غنا اصلا زائل و منفک اولان
 نکه اکیم مطر یوکسک پرده اولان از هاری و حنی نبات ایدر یعنی
 کرک فقر و احتیاج و نبویه ایلد تفسیر و نهی دست اولان منعفا و
 و کرک مفلس اعمال حسنات اولان اهل معصیتدن اول خازن
 کنجینه رحمت المهی حبیب محترم طرفنده ظهورات جملیه غنای دنیویه
 و آخر دنیة زائل و منفک و کله **نکه** اکیم مطرک فیض احسانی
 جمله به ساری اولمطله یوکسک پرده نابت اولوب مباحک قلت
 سراینه نبات قبول نادون ظاهرا نقصانی اولان از هاری و حنی نبات
 ایدر و یکدر **فی البیت من البدیع** الطباق بین الغنی و حریت و الحجاز
 و مراعات النظر و التذیل فان المصراع الثانی ذیل و ذیل الاول **نکه**

ندومی امته غنی عنایت رحمت **نکه** نشو و نما بولدی کلشن و
 انکله ایلدی تحصیل برک بارت **نکه** یفوت الغنی منه بارت
 ان الحیا ینبت الارزار فی الاکم
 ولم ارد مفاعله زعرة الدنيا فعلن و نیا الی **مستفعلن** قطعت فعلن
 ید از حنی مفاعله **ی** **بما** **فعلن** **اثنی** **فعلن** **مستفعلن** **هرم** **فعلن**
 ولم ارد زعرة الدنيا التي قطعت **ید** **از** **هرم** **بما** **اثنی** **فعلن** **هرم**
 بیت سابقده غنی مطلق ذکر اولوب و طارف نایه اولان غنای

و نیویته مراد اولی احتمال اولی و مفعول بوبیت ایله اول احتمال کند و
رفع ایچون ناظم علیه الرحمه و لم اورد زهره الحج و لمشدروا و حالیه در
لم اورد فعل مضارع مجزوم بنفس متکلمه فعل فاعله راوده و ذکر
اراده قصد و میل و طلب معنا کنه در جمله سی جمله حالیه در ارد
فعلتک فاعلتک حال اولور یا خود و او عاطفه در زهره زانک
منفی و هانک سکول ایله در شرح کوردی و هی نور الشجر و زهره
الدنیا حسنهما و بهجتها و میمن زهره ارد فعلتک مفعولیه
دنیا نقد یا مجرور مضاف الیه پید اضافة بیانیته در ای الزهره
التي هم الدنيا و یکدر و میشد لکن ظاهرا و لان اضافة بومقارنه
لا نیته اولمقدر زهره چونکه چیچک معنا کنه در زهره دنیا
ایله مراد و نیار و درم مقوله سی شتهیات و لذائذ فانیه در که
ظاهره چیچک کبی لطیف لکن حقیقته مورث و در و سر و بر
مشرف زبول و فنادر زهره لفظی مشبه به اولوب مشبه اولان
مشتهیات فانیه ده استعاره مفرجه اولد یغنه قطفت پید زهره
الی اخره مصرع ثانی قرینه در التي اسم موصوله قطفت فعل ماضی
مؤنثه پید اصلنده بیان ایله زهره لفظه اضافه ایله نون
ساقط اولمشد پید است معنا کنه اولان یک تشبیه سید
حاله رفی الف ایله در مؤنث سماعیدر قطفت فاعله ک فاعلیدر
قطفت جمله سی اسم موصولک صله سید موصوله فاعله ضمیر مخدود
قطفتها تقدیرنده در اسم موصول مع صله زهره کلمه سنک صنفیدر
پید اون مراد زهره ک شخصی و ذانیدر یعنی کند و در یخسه پیدانی
و کلد در مجاز عقیدیه یعنی قطفت فعلی فاعله حقیقی سنک
غیری به اسناد و در که اصل زهره دنیا اولان صله دنیا و عطیه

دو شور و ب اخذایدن زهره در اقطانی ذاتیه نسبت ایتمیوب
یدیه نسبت فعلی سببه اسناد قبیلندن مجاز عقلی اولور
و مجاز عقلینک قسم نامیدن اولور و زیر مجاز عقلی و رت
متشدد کما قال السعد التفتازانی فی المطول و انشام المجاز العقلی
اربعه لان ظرفیه و هما المسند الیه و المسند اما حقیقیان نحو انت
الرابع البقل او مجازیان نحو حی الارض شباب الزمان فان المراد
بأحیاء الارض نبتج القوى النامية فیها و تضارتهای انواع النبات
والاحیاء فی الحقیقه اعطاه الحیاة و هی صفة تقتضی الحسن والحركة
والبدن والروح و کذا المراد بشباب الزمان از دیاد قوتها النایت
و هی فی الحقیقه عبارة عن کون الانسان فی زمان کمون حرارته
الغریزیه قویه مشغله و اعلم ان الاسناد المجازی لا یخرج العطف
عما هو علیه بل حاله کحال سائر الاسناد المستعملة فی انه اما حقیقه
او مجاز ابدی بومقارنه پید زهره قطفت عبارتند سنه الیه
اولان پید لفظتک معنای حقیقی جارحه معروفه در لکن مجازا
انسان مشخص اولان زهره استعمال اولمشد رکنه ک سنه اولان
قطفت کلمه سنک معنای حقیقی سیوه و از برای دو شور و کدر که
بومحمله معنای مجازی اولان شتهیات دنیویته دن دنیا و درم
مقوله سنی اخذ انیکده یعنی المقدره استعمال اولمشد قطفت کلمه سی
دخی معنای مجازی سنه استعمال اولمشد رکنه ک قطفت فعلی
ماحوله سی اولان ذات زهره اسناد اولمیشوب ماحوله سنک
غیری اولان پید لفظه اسناد اولمشد اسنادده مجاز اولان مجاز
عقلی دخی تحقق ایدر پس بومشورته مجاز عقلینک طر فنی مجاز
اولمش اولور زهره لفظی صیغه تصغیر ایله زمان جاحلیت شوکند

اب كعبه كرمه به تعلیق اشعار ایدن اصحاب سبعة معاقه و نذر که
 محضاً معجزة باهره اولان آیات بتیان تدر **قوله تعالى** وقيل يا ايها
 المبعي ما لك و يا سما الخ اية كه به سی نازل ولد قد نه ایه رتبه عتبه
 شعراء مسطورون انكشت بر دهان حیرت اولوب جمله سی شبت
 دست عجزی زمین اعتراف و معذرت و وضع انیمکه باب کعبه
 نکره وزن اشعار معلقه بی رفع و اسقاط ایدوب و رای جدار
 حجابده هر بری متواری و مکنا م اولدیل **بما اثني** با حروف جودر کسبه
 یا استعانت ایچوندر ما موصوله در اثنی افعال ایدن فعل ماضی
 تختنه فاعل ضمیری زهیره را جعدر جمله سی ما موصولک صله
 ما موصوله عائد ضمیر محذوف در اثنی به تقدیر نده در ما موصول مع
 صلته با جاره ایدله محذوف و قطفت فعله متعلقه در **اثني**
 ثنا و نذر مدح معنا کنه در علی هرم جار مجرور **اثني** فعله متعلقه
 هرم بکسر الراء بذل و سخا ایدله معروف بلکه اجد و ملوک عربدن
 هرم بن سناندر شارح **شیخ زاده** هرم بفتح الحاء هره هرم بن سنان
 کان من اجد و ملوک العرب و لذهیر مدایج و اشعار فی حقّه و وصل
 منه الیه صلوات و خلع کثیره خارجه عن العاده و میسر حتی
شارح کوردی و من مدایجه له شعر قف بالذی بالی لم یعفها القدم
 بی و غیرها الارباح و الدیم ان الجلیل ملوم حیث کان ولا
 کنن الجواد علی علاته الهرم **قوله** علی علاته معناه علی کل حال
 و میسر شارح **مصنفک** معنای سیتی یزید الناکم رحمه الله ان وان
 کنت طالباً من ذاک الحفزة صله المدایج الا انی لم اطلب ما يتعلق
 بالمقاصد النبویه کا طلب زهیر ملک عن هرم بن سنان چنانچہ انی
 بدایجه الیه و یوقر بر ایدر قال **الشارح** فخر الدین یعنی لا ارید بدایجه

للنبی صلی الله علیه وسلم زینة الدنيا التي كانت مطمح نظر زهیر مدایجه
 لهرم بل ارید بها مرضات الرب المتعال و الوصول الیه مقام الاخیار
 الا برار و قال **بعض الشراح** و حاصل المعنی لم ارد من النبی صلی الله
 علیه وسلم مستلذات الدنيا و منافعها التي اخذها زهیر من هرم
 عوضاً عن مدحه له انما اردت بدایجه للنبی صلی الله علیه وسلم
 شفاعته فی الآخرة **محصل معنای عبارت بیت** شاعر زهیر ک
 ملوک عربدن هرمی که ابن سنانی مدح و ثنا سیده نائل اولد یعنی یعنی
 صله زخارف دنیا بی قصد و طلب ایتم یعنی مدح سلطاً کائناته
 بو قصیده بی انشاد م بال و جاء و سائر منافع و نبویه امیدیه
 و کله ربکه **شعر** جو سن در دمنده مدد کار
 قومه بود در دمنده زار می اچار سزای لطفک اولسون اعظم زار
 شفاعت یا رسول الله شفاعت منطوقه امید شفاعت الیه نیاز
 نامه عاجزانه مدد یک مراد ایدر **و من الیه** مع جناس الاشتقاق
 بین زهیر و زهیر و مراعات الظیر بین زهیره و قطفت

تخمیس

او پادشاهه نه خدم هدیة مدحت بوبرک سبزه بنایتهم حجاب جرات
 اولورسه متمرکز اختسابیدر دولت و لم ارد زهیره دنیا التي قطفت
 ید از زهیر با **اثني** علی هرم

بالکرم ال مستفعلن طوق ما فاعلن لی من الو مستفعلن ذبه فعلن
 سواک عن مفاعلن و حلو فعلن ال الحادث ال مستفعلن عجم فعلن
 بالکرم الخلق بالی من الودیه سواک عند حلول الحادث العجم
 ناظم علیه الرحمه بو مقامده غیبتدن خطابه التفات ایتمشدر اشبو
 التفاتک و جهمی بیانده **شارح شیخ زاده** و میسر که التفات من الغیبة

الى الخطاب كما في آياك نعبدان السؤال في الخطاب ادعى الاجابة
من الغيبة شارح **مستفك** رحمه الله بيضا ونيك فاتحه شريفة
تفسيره اولان تخفقات معنوية سنة قيا سابوكون تفصيل
ايدركه هذا التفات من الغيبة المسلوكة السابقة الى الخطاب له
والاقبال اليه ووجه ذلك انه لما ذكر الحقيق بالشنا وتقرت اليه
بانواع الخشوع والدعاء عن قلب حاضر ووجه من نفسه محرر كالتقيا
عليه والتكلم لديه وكلما اجري عليه صفة من تلك الصفات العظام
فوتى ذلك المحرك الى ان يؤل الامر الى خاتمة الصفات ومعنى انه
من تشبث بازيال مدحه عاد فقره الى الغنى وانقلب محره
الى اليسر لان نفعه عام كالحياض صار ذلك المحرك لكامل قوته بسبب
الاقبال على ذلك الحقيق بالشنا والخطاب لديه والدعا كما في قوله
اياك نعبد واياك نستعين **قوله** يا اكرم يا حرف ندادره اكرم
مناو اي مصناف اولمغله منصوبه اكرم كمدن اسم تفصيله
كرم صفة مرضية الفائزة نفعها على الغير اليه تعريف اولمغله
خلق مصدر در مخلوق معنا سنة مستعمله حرف تعريف استواء
ايكون اولمغله جميع مخلوقات ويك اولور مالى مالىس معنا سنة
نقى ايكوند رده ند حب مختار دده مبتدا وخبره داخل اولور الى لام
حرف جر در باسكون اوزره مبنى محلة مجرور در جارج مع المجور
كان محذوفه متعلق محلة مرفوع مقدم خبر در من موصوله
الوز فعل مضارع نفس متكلد لاؤ يلوذن مشتقة صفتى
معنا سنة در فعل وفا علدر حبله سى من موصولك صلته سيدة
به جار مجرور الوز فعله متعلقه ضمير من موصوله راجع در من
موصول مع صلته حبله سى مؤخر مبتدا در مبتدا مع خبره حبله سى

جواب ندادر حبله نداءية استينافية وعائية ورويد يله سوي سمير
غير معنا سنة در نقد بر مرفوع من موصوله ندادر كاف خطابه
مضافه عند الوز فعلك طرفيه حلول لفظة مضافه حلول
نزول معنا سنة در يعنى بر محله كلوب ايوب نزول انيكدر حلول
اخفى الحادث كلمة سنة مضافه مصدر ك فاعله اضافى فنى قيلند
الحادث ون مراد معدوم ايكن وجوده كلوب ظهور ايدن شيد
العم حادثك صفتيد عنيك وميم اولانك فنته سيدة شامل
تام معنا سنة در **شارح** يقال عمم اي شمله والحادث العام التام
هو الموت ويمشله واقفا موتك عموم وشمولي **قوله** تعالى كل نفس
ذائقة الموت آية كريمة سنة مستفاد در وحادث عالم اولان
موتك انسان ضعيفه نزول ورونده پيغمبر عليه الصلوة والسلام
التجا واستعدادون غيرين جاره جوى سلامت اولوق مى
اولد يغنه ايا ايدر **شارح** **درة المضيق** كوردى رحمه الله خلاصة معنا
يوكونه تقر يايدركه والمعنى يا اكرم الاولين والآخرين على الله تعالى
مالى احد التجا اليه والوز به غيرك عنه حلول الموت ونزول الشدايد
فانه محل الخوف والفرح لانه اخر منازل الدنيا واول منازل الاخرة
شارح فخر الدين ويمشله كى يعنى التجا اليك يا اكرم المخلوق على الخلق
عنه حلول الموت واخر المهاجرة عن الدنيا واول النزول الى
منازل الاخرة والعقبى فانه منطقة النزاع الايمان من كية الشيطان
موصول **عنايت** **بيت** اي جميع مخلوقاتك اكرم كرمي
اولان پيغمبر حليل الشان حادث عام الشمول اولان موت
كلوب نزول وحلول ايله كى وقتد بهم ايكون سنة غيرى
ملاؤ وماي بدقدر **مخاضة** هلاك ابدية ومهلكة عظيمة

اولان بوم انتقال منطه نزع ايان اولمغه تسلط شيطان بعينك
پناه هم وصفه جت یرم اجنح سن سین دیک مراد در ماه

تجیس

پناه و ملجأ م اولدی تحیر و دلجی فیکو کدن ایله رد و کینه رو سینه
کوکل فو یوب کیمه کتسوم بربا بادشا یا اکر م الخلق مالی من الودیه
سواک عند حلول الحادث العمم

ولن یضیق مفاعلهن و رسول فعلن ل الله جا مستفعلن حک فی فعلن
اذا الکری مفاعلهن تم تجل فعلن لا باسم من مستفعلن تقم فعلن
ولن یضیق رسول الله جا حک فی اذا الکری تم تجلی باسم منتقم

و آو بیت اولده اولان مالی من الودیه او زربنه یضیق جمله سنی
عطف ایچوند ر لن یضیق لن کلمه سی تاکید نفی استقبال ایچوند
یضیق فعل مضارع در لن ایله منصوب بر ضیق و سعتک خلا فیدر
مضایقه و بریزد یکدر رسول منادای مضایقه حرف نداسی حد

اولمغه ر بار رسول الله دیکدر جمله ندائیة یضیق فعلی ایله یضیق تک
فا علی اولان جاه لفظی بنینه دخول اتمیشه ر جاه منصب رفیع و قدر
و منزلت عالی معنا سینه در کاف خطابه مضایقه ضمیر خطاب
سید کائنات علیه الصلوة والسلام در بیت اولده صاحب

سعادت علیه الصلوة والسلام یا اکر م الخلق عنوانی ایله ندا و ابتهای
ایله ی بو بنینه ندائی تکرار ایدوب بار رسول الله و صفیله ندا
و تضرعک لطافتی شایع کوردی بو وجهله بیان ایدر که کر زنده

علیه السلام بصفتة غیر الاول تاکید الرجاء و استلذا اذا بذر
اسماء و همیشه رسول کلمه سی لفظه جمله مضایقه کلمه بی بنم ایله
دیکدر با حرف جر در یا، منکلم مبنی محل مجرور در شایع کوردی

یضیق فعله متعلقه تقدیری لن یضیق بسبب شفاعتی يوم
القيمة دیکدر و همیشه لکن جار مجرور مقدّر شفاعتی کلمه سینه متعلق
اولمق ربط معنا ده و حی مناسب اولور اگر چه جار مجرور ک متعلق
مقدّر اولور سه افعال عامه دن اولمق شرطه ره زیر امقدّر اولان
معین و معلوم اولمغه محتاج در پس معلوم اولمق افعال عامه دن
اولور سه در و همیشه لکن کثرة قرائن سببی ایله بو محله شفاعتی
کلمه سی افعال عامه حکمده در که قرائن معلوم و ظاهر در تقدیری
یا رسول الله بکا شفاعتک ایله قدر و جاه منزله مضایقه کلمه
دیک اولور اذا الکریم اذا کلمه سنک تفصیلی ابیات سابقه دن
اذا قلنا لی ما نجی عوانیه بنینه کذا را اتمیشه بو محله اذ سکون
او زره مبنی محل منصوب یضیق فعلک ظرفیدر یا خود مقدّر
شفاعتی کلمه سنک ظرفیدر الکریم لفظا مرفوع مبتدا در الکریم
صفة مشبّهة و در موصوفی محذوف الله الکریم دیکدر لفظ کریم
اسماء اللهد در بعضیلر معناه المفضل الذی یعطى بغیر وسیلة
ولا مسئلة ایله تعریف اتمیش تجلی تفعل بابنه نه فعل ماضیدر
ای ظهور و انکشاف ایله تفسیر اتمیشه تجلی فعلک فا علی تخنده
ضمیر کریمه راجع در جمله سی سینه انک خبریدر مبتدا مع خبره جمله
محل مجرور اذا کلمه سنک مضاف الیهیدر باسم جار مجرور تجلی فعله
متعلقه اسم نه مراد اسماء اللهد اولان اسم منتقدر که
صفات فعلیه و در باسم کلمه سنک مضاف الیهیدر اسم منتقد
اصنافی بیانیة در منتقم اولان اسم ایله دیکدر نته کیم بسم الله
اولان اصنافه بیانیة و همیشه در منتقم انتقاد دن اسم فاعله
شایع کوردی و المنتقم من الانتقام معنی المعذب و المعاقب

اسم من اسما، الله تعالى والمراد بتجلی الکرم باسم المنتقم ظهور آثار
الانتقام من ذات موصوفة بالکرم کتب ربکم علی نفسه الرحمة فیتجلی
الحق فی المحشر لفضل العباد والانتقام من الاعداء تجلیاً تاماً وظهوراً
کاملاً بحيث لا یبقی لاحد شک ولا شبهة من اهل المحشر ویشهدوا
معلوم اوله که بمقامه تجلی باسم منتقم عبارتند اولان تجلی
کلمه شک لغت معنای جناب حق انتقام صفتی ایه ظهور الیه کی
وفسند ویکدره انکشاف و ظهور جبهت و تحیر اقتضا ایتمکه
مجبباته ملاحظه اول نور باری تعالی حقنده جبهت و تحیر متصور
و کدر منزه در اید بمقامه باری تعالی که اسم منتقم ایه
تجلی شده و یک یعنی روز جزا و جناب حق که کوین صفتش
انتقام و تعذیب و یکدره اول تعلق که اراده و قدرت
تعلقند بیکدیگر کوین صفتش تعلق اول تعلق صفات
افعاله صفة فعلیه در اول صفة فعلیه تک اسمی مستفید
نکته کیم مذهب حنفیه مآثر یدیه اوزره صفات ذاتیه و اولان
تکوین صفتی ایه حق تعالی که اتصالی از لا و ابد و در لکن
بو تکوین صفتش وجود مکاتباته تعلقاتی یعنی هر چه تعلق
صفات افعالیه بر صفتش وید یله عارف افندی مرجوم
مناجده بود وجهله بیان ایه که صفات افعالی جمیعاً اسم
تکوین جامع یعنی جمله صنادق اولوب مجموع صفات افعالی
معنای تکوین تخشده مندرجه دره و صفات افعالیه هر صفت
اثر یک اسمی اعتباریه شمیة اولمشده مثل تکوین صفتش
اثری خلق اولد یعنی صورتده اول صفت و دالت ایلین اسم
اسم خالق و صفت صفت تخلیق و اثری حیات اولد قده اسم

اسم محیی و صفت احیا در و شمس علی ذلک محققین حنفیه مسکلی
بود که صفت تکوین صفت ذاتیه ازلیه در تخلیق و تزیین و احیا
و امانه مثلک سائر صفات افعالیه مجموعی تکوینک کوکاتیه تعلیق
عبارتند در امور اضافیه اعتباریه و ندر و میسر کذلک مثل تکوین
صفتی تزیینه تعلق ایدر سه صفت تزیین اولوز اسم رازق اولوز
انتهی کذلک بمقامه دخی حق صفت ذاتیه سندن اولان
تکوین روز جزا و عیدک انتقامه یعنی تعذیب و عقابیه تعلق
ایله که اول تعلق صفات افعالیه صفة فعلیه در اول صفة
فعلیه تک اسمی مستفید ایدی اسم منتقم ایه ظهورک معنای بوقر
و بیان اوزره و یکدر که یک صفت ذاتیه سندن اولان تکوین
صفتش تعذیب و انتقامه تعلق و قنده با که شفا عتکله قدر
و جاه منزلتک یاز رسول الله صلیق اولماز معناسنده اولوز و اگر
ایشاعره مذهبی اوزره بقر اولوز سه اراده و قدرت صفتش یک
روز جزا و عیدک تعذیب و انتقامه تعلق ایله یکی و قنده
یاز رسول الله بکا شفا عتکله قدر جا حکم مضایقه کلمه و یک اولوز
زیرا ایشاعره صفت تکوین صفة ذاتیه و کدر بلکه اراده
و قدرتک مقدوره تعلقندن عبارت صفة اعتباریه در دیوب
حقک اراده و قدرتی ایجا و امیکانده کافیه تکوین صفتش
حاجت فالماز و میسر دره پیشانج صوفیه قدس الله اسرارهم
کلامی ملرنده اولان تجلی و ظهور حق عبارتند کشف و کرامته شو
بر معنی اولمغله علوم ظاهره ایه بر وجهله معلوم اولیه جفی ظاهر در
بعضید بو بیتده ناظم جناب جعی کریم صفتی ایه متصف قلدی
بعده منتقم صفتی ایه تو صیف نیجه مناسب اولوز و میسر

دولت و صفای دنیا الیه نعم آخری جمع آنک اکثر یا مستغفر و متعسر
اولد یغنه اشارت اولور شارح **شیخ زاده** و ضرة الدنيا هي الآخرة
و اتماها ضرة لها لان الجمع بينهما مستغفر في الارضا الا ان يؤتى
تعالى دیش **نه کیم** حدیث شریفه مثل الدنيا والآخرة كضرتين
ان ارضيت احدهما اسخت الاخرى ما یوریش خلاصه کلام دنیا
و آخرت یا رسول الله سنک جود و کر مکندردیک اولور بومقاده
جود کلمه سنک بیانده شرح علیهم الرحمة نیجه احتمالات ذکر انبیل
از جمله **شارح شیخ زاده** و لما کان النبی صلی الله علیه و سلم **ما هو**
المقصود الا صلی من الجود كما ینبی عنه خطاب لولاک لولاک لم یخلق
الا فلک فکانه سبب الجود لما سواه فکان الکلون من جوده مجازا دیش
معلوم اوله که قوله من جودک عبارتند جود مصدر و مفعولنه
مضنا فذر دینور سه یا رسول الله دنیا و سعادت آخرت جناب
حقک سکا اولان جود و کر م و احسانیدردیک اولور یعنی سنک
ایچون خلق اولنمشدر که سکا ویرلمک ایچون یعنی سکا جود و کر
ایچون خلق اولندی دیک اولور و اگر مصدر اولان جود کلمه سی
فاعله مضنا فذر دینور سه انرا یا رسول الله سنک جود و احسانکدر
دیکدر یعنی سبب خلقت و ایجاد لری اولد یغنه حسیله انرا
سنک جود و احسانکدر دیک صحیح اولور لکن دنیا و آخرت که مرا
نعم و سعادت آخرت در انراک و جودی محض جود و کر م عن ایکن
ناظم من جودک دیوب پیغمبر علیه الصلوة والسلام نسبت الیه
سببه اسناد قبیلندن مجاز عقل اولور زیرا پیغمبر علیه الصلوة
والسلام اندیز باعث ایجاد دو جهان و سبب خلقت اولد
مسلم در **نابی علیه الرحمة** زیارة روضه مطهرة ده انشاد الیلکی

قصیده مدحیه سنده بومقاده کوزل تمیج ایدر کا قال **شعر** سنک
آب رخک حرمته کلمشدر بوجهان خلقی ولی سن سین اولان اصل مراد
خب سنک رنجته سفة انما کدر عالمه جود و وجود الیسون الله زیاد
بعض اهل تحقیق **ه** خلقی مبدأ ظهور جهنا بعضی باعث هدایت عام
و میس حق بودر که ذات محمدی باعث هدایت و دلیل صراط مستقیم
اولد یعنی حسیله اهل ابانه وعد و عنایت الهی اولان نعم جنات
عالیا نیک خصوصا مقصود اصلی تجلیات لقاء اللہ و دخی سببی
اولمغله ضرة تنها کلمه سیده مراد اولان امر آخرت دخی جود پیغمبرین
اولمش اولور و من علومک و او عطفه در من جودک اوزرینه معطوف
اولد یعنی کج علم اللوح و القلم دخی مصرع اولده دنیا و ضرة تنها
اوزرینه معطوف در میشلر علوم علمک جمیع علم مصدر در مصد
جمع صیغه سیده کلمه بومقاده انواع مراد اولند یغندن باعدا
علمک مالم تکن قلم آیه کریمه سنده عام الشمول اولما موصولک
تحتنده علم محمدی تعلق انیمین جمیع مجهولاتک تعلیم اولند یغنه
تأویل و اشارت مالمیجه علوم ذات و صفات المعیة و معارف
اسرار قدسیة و سایر جمیع علوم اولین و آخرین ذات محمدی
حاوی اولمغله لوح و قلمده اولان علوم معلومات دخی آنک
مشمولانندن اولد یغنه بناء **ناظم** من بعضیة الیه علم لوح و قلمک
علم محمدین بعض اولد یغنی افاده قصد ایتمشدر **شارح حنفی**
بوجمله تفصیل ایدر که ولا یبعد انه سبحانه و تعالی قد اطلع حسیبه
علی جمیع ما هو مستور فی لوح و قد جرى به العلم و لا شک انه فعل الله
علیه و سلم ما قد تجلی بالمعارف الالهیة من الصفات الربانیة و احوال
القدسیة قالا محیط به لوح و لا یجر به قلم و لم یعلمه ملک و لم یخطر

بقالب احد فيكون علم اللوح والقلم بعضا من علومه صلى الله عليه
عليه وسلم فانه اذا انضم ما في اللوح وما في القلم الى غيره كان
ما في اللوح وما في القلم بعضا من المجموع لكن **شرح شيخ زاده** عليه
الرحمة فاصلا نه وشيخا نه علم حقيقته ان افاضه اليه بكونه بغير
بيورش كه لعل الله تعالى اطلعه صلى الله عليه وسلم **ما على جميع**
ما في اللوح وزاده ايضا لان اللوح والقلم متناهيان فافيهما متناهيان
ويجوز احاطة المتناهي بالمتناهي هذا التقرير على قدر فهمك اما
من اكتسبت عين بصيرة بالنور الالهي فيشاهد بالذوق ان
علوم اللوح والقلم جزء من علومه كما هي جزء من علم الله سبحانه
لانه عليه الصلوة والسلام عند الاستلام من البشرية كما لا يسمع
ولا يبصر ولا يبطش ولا ينطق الا به جلّت قدرته وعمت نعمته
كذلك لا يعلم الا بعلمه الذي لا يحيطون بشئ منه الا باشارة كما اشار
اليه بقوله وملك ما لم تكن تعلم **شرح كوردی** صاحب ذرة الغنية
خلاصة معناه وديمش كه والمعنى يا رسول الله لا يضيّق عليك الخليل
بشفاعة العبد الذليل لان من وجودك وفيضان وجودك وجود
الدارين ومن علومك علم القلمين **محصل معنای عبارت بیت**
يا رسول الله بكالطف شفا عتلكه معلوقه ومنتكته اصلا معناه
كلما زيرا سنك وسعت اباد عشق ومحبت الهی اولاد ومنتك
اول رتبة در كه بالجمله مكناات سنك ايجون خلق اول منفعة بب
وجود اولد فيك حبيبه دنيا و آخرت اما وجود و كرمك وعلم
ذات وصفات وعلوم اولين و اخيرين حاوي اولان علومك من
علم لوح وقلم بعضه بمرتبه ده وجود و كرمك مستبده وعلم عالم شموله
عالم معلومك اولد يعني نظره بكالطف شفا عتلكه قدر

ومنزلة لكده مضايقة احتمال محال در و يك ما لسنده اولور

تخمين

ايه و وجودك بخلق عالمي اجبا **جهانه ذاتك** چون رحمت ايلدي مولا
جميع امتي اعفا بعيد اولور مي سكا فان من وجودك الدنيا وضرتها
ومن علومك علم اللوح والقلم

يا نفس لا تستفعلين تقنظي **نا عمن من ذلة مستفعلين عظمت فعلن**
ان الكجا **مفا عمن رفي ال فعلن غفران كال مستفعلين لم فعلن**
يا نفس لا تقنظي من ذلة عظمت ان الكجا رفي الغفران كاللم

يا نفس يا حرف نداد و نفس منادي معرفة در و مضاف يا خود
شبه مضاف اول منفعة ضم اوزره مبيد ر قال مولا **اجامي و نبي المناد**
على انضم اول الف والواو ان كان المنادي معرفة مفردا اي لا يكون
مضافا ولا شبه مضاف نحو يا طالعا جبلا وهو كل اسم لا يتم معناه
الا بانضمام امر اخر اليه مثل يا زيد و يا رجل مثالان لما هو مبني
على الضمة اولها معرفة قبل النداء وثانيها معرفة بعد النداء
و مثل يا زيدان مثال المبني على الالف و مثل يا زيدون مثال
المبني على الواو و بوقا عده اوزره يا نفس كلمة سنه اكي احتمال
وارد و اما كرم فوع او قنور سه مفرد و معرفة اول منفعة ضم اوزره مبني
اولور و اكر يا نفس كسر سين اليه قرانت اولور سه يا نفس تقدير
اول منفعة مناداي مضاف اولوب اكتفاء بالكسرة اخذت و منته
و عالده اولان يا رب و خي بوقوله و نذر و ينصب المنادي
ما سوى المفرد المعرفة قاعده سنه داخل اولور يعني نفس منصوب
اولور لكن اكتفاء بالكسرة يا حذف اول منفعة نفس كسور اولشدر
لا تقنظي لا نهى ايجوندر انكيجون اخرندن نون سا قفا اولشدر

اصلي لا تقنطين در شئ حاضر مفرد مؤنث در ايکي با بدن قنطیظ
قنوطاً کلوراً فاعلی تختنده انت ضمیری لغنه خطا بد قنوط ای
معنا کنه در ای نفس امید ک کسمه فایوس اوله و یکدر را لا تقنطی
جمله سی اعراب کن محلی یون جواب ندا در من ذلّه **شرح شیخ زاده**
من لا بداء الغایة و لیسبیه و میس من ذلّه کلمه کنه جار مجرور
لا تقنطی کلمه کنه متعلقه ذلّه جرم و کنه کنه کنه در کنه
کبیره یه و صغیره یه شامل اوله عظمی فعلی ایه تخصیص
اوله شد که عظمی مفرد مؤنث در تختنده فاعلی ضمیری ذلّه
کلمه کنه را جدر جمله سی ذلّه لفظنک صفتیه عظمی کبرت
معنا کنه در یعنی کبیره اولان کنه و یکدر ان الکبار ان حوث
مشبهه و نور الکبار را سمیدر کاللم خبریدر جمله سی لا تقنطونک
علتیدر ان الکبار و یکدر کبار کبیره کنه جمعیه کنه کبیره یی
شرح کوردی بود و جمله تفصیل آیتش در ان الذنوب ثلثة
اشتمام کبار و صغایر و ذلالت الکبیره ما جاء علیه الوعد
او بولغ و اکده تحمیه فی القرآن او فی الحدیث الصحیح او جمعت
الآیه علی حرمة و الذلّة ما قصد به المعروف فاقضی الی المحذور
من غیر قصد الیه و لا یكون الا فضاء الیه غالباً او اکثریاً و الصغایر
غیرها و قبل الکبیره سبعة الشریک و الغرار من الزحف و عقوب
الوالدین و قتل النفس و نهب مال المسلم و الزانی و شرب الخمر
و قتل کل الربا **قوله** فی الغفران جار مجرور کاللم قولنده اولان
جار مجرور ک متعلق اوله یعنی مقدر کان کلمه کنه متعلقه
بومحده جواز لفظی یا خود رجا لفظی محذوف و قدر تقدیری ان الکبار
فی رجا الغفران و یکدر و میس **شرح کوردی** قوله فی الغفران

متعلقه

متعلق الکاف او با تعلق به الکاف فی الغفران و میس **شرح**
حنفی فی الغفران متعلق الکاف لما فیه من راجحة الفعل و هو
فی محل النصب علی الحال و التقدير ان الکبار تشابه اللکم فی الغفران
ویدی **شرح مصنفک** من تعلیلیه لصله لتقنطی وصلته محذوفه
ای من ربک و جمله صله خاطر قوله ان الکبار تعلیل للنهی عن القنوط
من جهة الذنوب الکثیره و میسدر غفران غفر و نذر غفر ستر در
بو مقامده مراد عفو المی معنا کنه اول مقدر کاللم جار مجرور سابق
الذکر مقدر کان کلمه کنه متعلقه در ان لفظنک خبری اوله یعنی
و جمله تعلیلیه اید و کنک ذکر ی بالامر سبقت ایدی نته کیم
شرح کوردی کاللم خبر ان و الجملة علة للنهی عن القنوط و اما
نهی عنه لقوله تعالی یا عبادی الذین اسرفوا علی انفسهم لا تقنطوا
من رحمة الله ان الله یغفر الذنوب جمیعاً انه هو الغفور الرحیم
لم کنه صغایر معنا کنه در **شرح حنفی** و اللکم ما دون الفاحشة
من صغایر الذنوب و منه قوله الشاعر بیت ان تغفر الله تغفر حجاب
و ای عبدک ما المأثم و میسدر بو مقامده سؤال آیتش که کنه
کبار کنه صغایر کنی اوله یعنی ظاهر و باطن کاللم تعبیری
نیجه صحیح اولور **شرح شیخ زاده** بود و جمله تقریر و جواب و یرش
کما قال قوله ان الکبار فی الغفران کاللم ان اراد انها فی جواز
الغفران و رجائه مثل اللکم مسلم لکن الکبار فی الغفران البعد
من غیرها علی مقتضى النصوص الواردة فان الصغایر یکفر و یغفر
بالحسنات و دون الکبار و لعل المعنی ان الکبار فی جنب عظمیة الغفران
کاللم **شرح مخیر الدین** خلاصه معناده ای یا نفس لا تقنطی من رحمة
فان القنوط منها کفر و ان عظمیة الذلالت فان الذلّة العظمیة

عند عفوانه تعالى كالصغيرة فانه لا تفاوة للمغفارين عن عفوان
وعفوان وعصيان وعصيان وميسر شارح معنى بوجهه تقرر
ايدرو والمعنى يخاطب النفس اللوامة في مقام الحسرة والندامة
على ما فعلت في جنب الله بارثك بها المعاصي حتى اشرقت على مقام
النياس من رحمة رب العالمين نظراً الى عظم الخطيئات لا تقنطري
من رحمة البر الرحيم ولا تياس من روح رحمة ارحم الراحمين فانه
لا ييس من روح الله القوم الكافرون وعظايم الاثام وكبار
الذنوب بالنسبة الى الرحمة وسعة المغفرة في العفو مساوية لصغار
الذنوب كمال يعسر على قدرته وكرمه عفوان الصغار لا يعسر عليه
التجاوز عن الكبائر **محصل معنای عبارت بیت** ای نفس کناه کبار
سبيله من مایوس اوله یعنی ای نفس روکیا جرایم بسیار وکبار
بیشمارک سبيله عفو و مغفرت حقن مایوس اوله **بیت**
بحر سفیده کلدی کم اوله می کیم کیم عفو خدا به نسبت به بویه در کناه
نالهجه درای بیگانه رحمة مغفرت الهی یا بنده کناه کناه عفو
اولمغفه صفایر کبیر یا یعنی کناه صفایری اولی بهانه ایدر رب
عفور بنجه عفو و مغفرت ایدر سه کجایری وخی اوله عفو ایدر **بیت**
ایت کرم حقن امید سترک اولما ز اور کاهده حرد و بزرک
منطوقه عظمت ستمانه بقوب رحمة حقن مایوس اوله کویک بویک
عفو خدا به نظر له بر در دیک براد اوله **و فی البیت من البید مع مراعاة النظر**
والمقابلة بين الصراط والغفران وبين الكبار واللهم وبينها وبين له

تخمیس

خاوص قبله ایاں او در بویک نعت جالش ستمانه زیل رسول قبل حمت
او فخر عالم اکین بارو یا ورامت یا نفس لا تقنطری من ذلته عظمت

ان الکبار فی العصیان کاللمم

لعل رخ **معنا** علن من رب فعلن لی حین یق مستفعلن سمها فعلن
تانی علی مستفعلن حسب ال فعلن عصیا فی ال مستفعلن شتم فعلن
لعل رحمة ربی حین یقسمها تانی علی حسب العصیا فی القسم
لعل حروف مشبهة بالفعل نذر ترجی ایجو نذر که بن او مارم رجایده را
ویکدر ناظم علیه الرحمة لعل کلمه سیده تقبیری نذهب اعتزالی را ایجو نذر
جناب حثک عفو و مغفرتی فضلا و کما اولوب و جوب اولد بغنه
اشارت مراد ایتمشد **کما قال شیخ** زاده و انا جاء به لان الصلح لا یجب
على الله تعالى وهو فاعل مختار ولا يتجاوز فعله الفضل والعدل لعل
ممكن الحصول اولان شئی فی طمع و رجاء در ممتنی قادر یعنی ممکن
الحصوله استعمال اولنور الرحمة لعل تک اسمیدر رب کلمه سینه
معنا فذر اصنافت بمعنی اللاندر کذلک رب کلمه سی وخی ای متکلمه
معنا فذر بعض شراح فی اصنافه الرب الی یا المتکلم ابتهاج واقترار
ونقویة لامر الرجاء ویشد رحمتن مراد کرم واحسان نذر که عفو
ستینات وخی نوع احسان نذر لغته رحمة رقت قلبه ویرلر رقة
قلب محبتات او صافنه نذر باری تعالی حقنه بود وصف تصور
اولنا زایدی رقت قلبک فایق احسان و کرم اولمغفه رحمة حقن
مراد غایت رحمة مرحمت اولان احسان نذر اصل کلام جناب حثک
صفات فعلیه لری ایدر مراد غایا نذر وید کلری بود معنا به در نته کیم
شارح فخر الدین بوجهه بیان ایتمش و الرحمة والرافة والمرحمة
واسماء الله تعالى باعتبار الغایات التي هي افعال ودون المبادی التي
هي انفعالات مثلا اذا انعطفت و مال خاطر شخص الی شخص اخر
واحسنه منبدا الاحسن الانعطاف والمیل و غایة الانعطاف الاحسن

وایش ربی رب مصدر در مرتب معنا کنه در یا خود صفت مشبته در
بومنا کنه صفت مشبته یک بیانیه مبادرت اوله فی قال مولانا حاجی
الصفة المشبهة بالاشتقاق من فعل لازم اجترار عن اسم الفاعل واما
المفعول المتعدي من قام به انی صفة اشتق لمن قام ذلك
الصفة به علی معنی الثبوت لا بمعنی الحدوث اجترار عن نحو قام
وزا حب ما اشتق من فعل لازم لمن قام به الحدوث فانه اسم
فاعل لا صفة مشبته ویشدر ملا فزاری اسم الفاعل بالاشتقاق
من قام به الفعل حدوثا والصفة المشبهة لمن قام به ثبوتا
ویش وبعض الصفة المشبهة تدل علی الثبوت و صیغه اسم
الفاعل تدل علی الحدوث ویدی - او - او - که اسم یکی شمر دریا
اسم شجر کبی و حجر کبی بر می اسم معنا در ضارب کبی حجر کبی یعنی
ذات مع المعنی ویکدره اگر او معنی ذاتمه بمعنی الحدوث قائم
اولور سه اسم فاعل اولور و اگر بمعنی الثبوت قائم اولور سه
صفة مشبته در حسن کبی و احمر کبی نتیجه صفة مشبته ذات
مع الصفة و بمعنی الثبوت مثلا حسن ویک صفة حسن صاحبی
و یکدر احمر و یک حرمت صاحبی و یکدر کذا و کذا و ذو صاحب
معنا سنی متضمنه اسم فاعل فعل متعدی ن مستقدر کذا
اسم مفعول و فی فعل متعدی ن مستقدر اما صفة مشبته و اما
فعل لازم ن مستقدر ملا فزاری اساس الصفة المشبهة
سما حیه مخصوصه باللازم من اللزوم ویشدر واقعا صیغه لری
سما عیدر و غایة جو قدر ابن حاجب رحمه الله شافیه ده لای
مجرد وک عین الفعل ک حرکت سنی اعتبار به تقسیم و بیان ایشدر
یعنی لای مجرد وک ماضی سنک عین الفعلی مکسور اولور سه صفة مشبته

بجی کذا و اگر مضوم اولور سه بجی کذا و اگر مفتوح اولور سه بجی کذا
و یوب تمام تفصیل و تعداد و بیان ایشدر ایدی بو مقامده
رب کلمه سی صفة مشبته اولور سه ربو بیه ایه متصف اول ذات
و یکدر یعنی فعل ربو بیه کند ویه ثابت اولوب تربیه صاحبی اول ذات
ذات و یک اولور شارح کوردی و الرب مصدر بمعنی الرب و صفة
المشبته ورب العالمین مالکهم و مربهم و الرابن العالم بانه صفا
ولا یطلق المرفوع باللام منه علی غیر الله تعالی و الجمع الارباب و الربو
ویش حین ظروف زمان مبهدر ظروف زمان کرک مبهم اولسون
حین و درعرو زمان کبی و کرک محدود و اولسون سنه و شهر و یوم
کبی بحسب العوالم معبر کذا کذا ظروف مکان محدود و حنی
مسجد کبی بحسب العوالم اعراب اولور بو محله حین لفظا نشد
مؤخر ثانی فغلتک ظرفیه یقسمها افعال بانه ن فعل مضارع
تخنده فاعل ضمیری رب کلمه سنه راجعدر یقسم جمله سی حین
لفظنک مضافات الیهیدر ثانی فعل مضارع مؤشدر تخنده فاعل
ضمیری رحمة کلمه سنه راجعدر ثانی جمله سی لعل لفظنک خبر بدیه
لعل مع خبره جمله سی استینافیه در بیت اوله لا تقنطی فغلتک
عدتیدر نه کیم بیت اوله اولان ان الکبار جمله سی و فی کذا
استینافیه و عدم قنوطک عتقی ایدی عات ایه مراد بو مقامده
سببدره زیر استینک وجودنک عتقی متعده او لما زانا اسبابی
متعده اولون جائز در نه کیم ضیا نیک سببی شمس اولور و کاهی
شمع و نار اولون مکندر علی حسب جار مجرور ثانی فعلیه متعلقدر
حسب سبب حرکت سنی ایه فخر و شرف و مقدار و قدر و وفق
معنا لایزال استعال اولور بو محله و فن معنا کنه در ویشدر

حتى تضاعف امضا حجتده ياز و قلدي حبا حر فيه وفق معناه
 اولون مناسب كورينور شارب **حنفي** بو وجهه تفصيل ايدركه
 حسب الفتح والسكون المقدار ومنه قولهم احسننت اليك
 حسب الطاقة واصلة من حسب المال عمده وحسب الرجل ثرا بانه
 لانه يحسب به من المناقب **وقوله** صلى الله عليه وسلم احسب المال
 والكرم التقوى معناه ان الغنى يعظم كما يعظم الحسب وان المتقى
 هو الكريم لا من يجود باله وببذره ويخطر بنفسه ليعده جودا **وقوله**
 العصيان معصيتدركه طاعتك ضد تدروهي ارتكاب مالا اذن لك
 فيه اية تعريف ايتشد صغير وكباريه شاملد ر في القسم جازية
 ثاني كلمة متعلقدر قسم قائل كسري وسينك فخر سيد
 قسمك جمعيدر قسمت نصيب معناه كنه در حتى تركيده قسمتم
 بوايمش ديرل شارب **كوردي** والقسم بكسر القاف وفتح السين
 جمع القسمة بمعنى القسم والنصيب الحاصل من الشيء بالقسمة
 فالمراد ههنا هو الحاصل المصدر وهو ما قسمته الله تعالى مخلقه ولذا
 جمعه او المراد معناه المصدرى والجمع باعتبار المعنى المختلفة
 واللام فيه عوض عن المضاف اليه اى في قسمته الله تعالى الرحمة
 بين الخلائق يوم القيمة فان ذنبى كبير فارجا نصيبه من الرحمة
 بقدره وطبقة ووفقه ليطهر الى منه والمعنى يا نفس لا تقطلى
 من رحمة الله وغفرانه لاجل ذنب عظيم لان القنوط من الرحمة
 والياس من الرافة كغفران الكبار والصغار في غفران الله تعالى
 سواء واتى لارجوا اتيان الرحمة على قدر المعصية في وقت القسمة
 يوم القيمة ويمش **بعض** شارب وحاصل المعنى ارجوا رحمة ربى حين يقسمها
 ويظهرها يوم القيمة بان تاتى على مقدار المعصية الكثيرة والقبلة

في القسمة ويمش **محمول** معنای عبارت بیت او مار كره ريم رحمتي
 تقسيم المديكى وقتده رحمة حق كركس شمة ونصيبه عصيان
 مقدارى كله يا خود ريم رحمتي تقسيم المديكه او مار كره رحمة حق تقسيم
 كركس عصيان مقدار رجة ووفقه كله يعنى كناه نقد كبريه ايه
 رحمة حق وحقاكا واني واول وفق او زرندة كلكم نامول
 ايدرم ونامول او در ما ذته ومعصيتك عظيم وكبرى سبيله
 اى نفس رحمة حقن ناموس اوله ديك فالله اوله **ما**

خمس

سيول ايد رنج و خاري حيلة اجرا كناهه سبيله بوليه در او فضل خدا
 عظيم ايه نقد رسيات وجرم طا لعل رحمة ربى حين يقسمها
 ثانيا على حسب العصيان في القسم

يارب واج مستفعلن عل رجا فا علن لى غير من مستفعلن عكس فعلن
 لديك واج **مفا** علن عل حسا فا علن لى غير من مستفعلن حزم فعلن
 يارب واجل رجا لى غير عكس لديك واجل حسابى غير محرم
 شارب كوردي بوجيتك ما قبلنه ربطنى ومناسبتنى ذرة الضيعة كنه
 بوجهه تحير وتفصيل ايمش كما قال فلما تو سئل اننا ظلم بالبنى عليه
 الصلوة والسلام واوصى نفسه وشقيها بعدم القنوط من الرحمة
 وامنها برجا، المغفرة لكون الغفران متعلقا بالكبار والصغار
 مع اتيان الرحمة على قدر المعصية تارى ربه سبحانه وتعالى وسأله
 عدم عكس هذا الرجا، عنده فقال يارب واجل لى ارب يا حزن
 ندادر تفصيل بيت سنا بقده مزور ايمش **ارب** سناوى مضافا
 اليه اولان يا، متكلم اكتفا، بالكسره حذف اول منفذ رت كسر له
 سناوى ر شوبه لى الى مخاطب اولان رت تعالى هو حاله خاضرا

واقرّب من جبل الوريد امكن بعيد خطابه موضوع اولان حرف ندا
 ايله خطاب اولنديغنىك لطائفنى بيانده **شارح شيخ** زاده قد بناوى
 القريب بايناوى به البعيد كحرف المناوى على اقبال المدعو عليه
 لما يدعوه له ويجعله نفسه في عداد من لا يستاهل القرب بحقارة
 المناوى او لعظمة المناوى وديش بعضدر استبعاد انفسه عن درجة
 القرب منه سبحانه وتعالى لا قراره بالمعصية **وبعضدر** هضاً للنفس
 وابعاداً عن ساحة عزة المحصور وديش جملة ندائية استينافيه در
 واجعل واو عا طفه در بعض نسخة ده فا عا طفه ايله در **اجعل**
 فعل امر در فا عل ضميرى انت در جملة سى محذوف ارحمنى اوزرينه
 معطوف در **شارح شيخ** زاده وجملة واجعل معطوف على محذوف
 اى حقق رجائى او نحوه ومثل هذا اللمبا لفة في اظهار الطلب **ومشدر**
درّة المضية والظاهر ان الواو زائدة لتأكيد الطلب والرجاء
 والجملة جواب النداء اى ايرب اجعل كذا وكذا رجائى تقديرها
 منصوب واجعل فعلك مفعول اوليدى يا متكلمه مضافه
 غير لفظاً منصوب واجعلك مفعول ثانيسى در غير لفظى
 منعكس كلمه مضافه مفعول منعكس اسم فاعله انعكاسه **مشقده**
 شينك عكسى خلا فيدر **شارح حنفى** والعكس في اللغة الضد فكس
 الرجاء خيبة وعكس السعادة الشقاء وقد يطلق على القلب فيراً
 به جعل الفون تحتاً والتحت فوقاً وديش بمقامه رجاء كلمه سى
 مصدر اولور سى اسيد وامل ونياز معنا سى اولور بمعنايه اولان
 رجائك عكسى خيبة وياس وخرماندر واکر رجاء لفظى اسم مفعول
 معنا سى اولور سى مرجو معنا سى در بمقامه مرجو اولان مغفوة
 ونجاة وسعادت اولمغله بونك عكسى جزاء معصيت وعذاب

وخذلاندر **نته كيم** بعض شراح يارب لا تبدل المغفرة بالتعذيب
 ويومعنا ويرمشدر لىك عندك ويكدر لى بقصر الالف طروف
 مبنية وندر عند معنا سى در لکن عند عامه در مثل المال عند زيد
 كلامى مال زيک دولابنده وحرينه سنده موجود اولسده
 اولماسده صادق اولور اما المال لى زيک كلامى مال ال اوزرينه
 يا خود يا راخرده اولسده صادق اولماز بهر حال يا بنده موجود اوفه
 ثوقت ايدركا قال **بامى** لى بالالف المقصورة من الظروف المبنية
 بمعنى عند وحكمها ان يجزها نحو المال لى وديشدر **بامى** بمحله
 لى سکون اوزره مبنى محلة منصوب واجعل كلمه سنک ظرفيدر
 يا خود رجائى كلمه سنک ظرفيدر وديشدر كاف خطابه مضافه
 خطاب حق سبحانه وتعالى حلت عظمت حضرت مبنية تضرع وابتها
 واجعل حسابى واو عا طفه در **اجعل** كذا كذا امر در نياز وتضرع
 فعل وفا عله در جملة سى مصرع اولده اولان فا **اجعل** اوزرينه معطوفه
 حسابى يا متكلمه مضافه تقديرها منصوب واجعل فعلك مفعول
 اوليدى مصرع اولده اولان لى قرينه سيله بمحله وحقى لىك
 كلمه سى محذوف در حساب مصدر در مضاف اولدينى يا متكلم
 فا عايد مفعول محذوف در رحمتك وعفوك يا خود حسن كلمه سى
 تقديرى ايله حسن ظنى بك تقدير اولور **درّة المبنية** والحساب
 مصدر حسب مضاف الى فاعله ومفعوله محذوف اى ظنى رحمتك
 وعفوك يتعدى الى واحد لتضمنه معنى الرجاء او المفعول الثانى
 محذوف اى ظنى رحمتك كانه تى ديوت تفصيل اتميشدر **غيره**
 واجعل كلمه سنک مفعول ثانيسى در مختم لفظه مضافه مختم
 انقطاع معنا سى اولان انخرامدن مشتق غير مختم ويك غير منقطع

ويكدر شارح شيخ زاده والحساب يطلق على ثلثة معان العدة
 والترقب والظن وتقديره واجعل عدتي نعمك المتصلة المتوالية
 غير منقطع او ترتبتي مزيدا لما لك احسن ظني بك وقد قلت
 انا عند ظن عبدي بي غير مستحرم اي غير منقطع ومبشوره
 كما قال الحنفي والحساب بمعنى العدة وجاء بمعنى المحاسبة
 وهي عدا اذا دما للرجل وما عليه ومنه جاء في الدعاء وحاسبني
 اللهم اجعل حسابي يسيرا وبمعنى الترتب اي الاحتساب ومنه
 قوله تعالى ويرزقه من حيث لا يحتسب تا مولى وليوب ترتب
 اوله يعني يردن ويكدره وبمعنى الظن كقول الشاعر شعر
 ظننت بك الحسنى فافسدك العدى واو لميتني مالم يكن في حسابنا
 بعض شرارح وحاصل المعنى يارب ارحمني واجعل رجائي رحمتك
 غير منعكس عندك واجعل حسابي وحسن ظني بعفوك عن ذنوبي
 غير منقطع لقولك في الحديث القدسي انا عند ظن عبدي بي
 ومبشور وحنفي عقوبت الابيات السابقة بالنداء والاستغاثة
 بان لا يردده خائفا غير مقتضى المرام وان لا يعكس جاء في افتتاح
 المضايق واذا راحم الاقدام في يوم القيام ياربني وسدي استجب
 دعائي ولا تجعل رجائي عفوكم معكوسا ولا تمناني رحمتك منكوسا
 واجعل ظني الحسن في جناب رحمتك وعفوكم غير منقطع ومبشور
 شارح فخر الدين هو وجهه تقريرا يدره اي اني ارجوكم يارب ان تغفر
 ذنوبي فلا تبدل المغفرة بالتعذيب واجعل حساب ثوابي غير
 منقطع محمول معنای عبارت بیت یاربني بنم سنده اولان اميد
 ورجائي منعكس ايته يعني عكس اميد ورجا اولان خيسته وحسرا لانه بني
 خائب وخاسر ايته وسنده كي حسن ظنني منقطع قلته يعني انا عند

ظن عبدي بي بيوردنيك اوزره سنده اولان حسن ظنني منقطع ايته
 حسن ظنم اوزره بني مظهر رحمة كرم ومغفرت ايله ديك اولور

تكميل

كيدر فقيرك الهي جميع ملتسك كه حب ذاكه قهر ايه قلب برعوسك
 مقود مظهر توحيدك ايله صون نفسك يارب واجعل رجائي غير منعكس
 لديك واجعل حسابي غير مستحرم

والطف بعبدك مستغفلن وك في الدفن دارين ان يستغفلن ان له فعلن
 صبرا متى مستغفلن تدعه ال فاعلن احوال بين مستغفلن حزم فعلن
 والطف بعبدك في الدارين ان له صبرا متى تدعه ال احوال ينهزم
 والطف واو عا طفه در الطف امر حاضر در فعل وفا ملدر جمله سي بيت
 اولده اولان واجعل اوزرته معطوف در نصر ابد ندر يقال الطف
 اي رفق به وودي اليه ايله بيان ايتشدر شارح فخر الدين اللطف
 في العمل الرقيق فيه والالطف من الله تعالى التوفيق والعصمة والطفه
 بكذا اي يره به والاسم اللطف شارح حنفى والالطف فعل الصلح
 والالطاف صفة الكفاية شارح درة المضيئه والالطف من لطف
 من باب نصر اي رفق به وودي اليه واوصل مراده اليه برفق و
 فاللطف من الله تعالى التوفيق والهداية والاحسان والعفو واللطيف
 من اسماء الله تعالى ومعناه البر المحسن الى خلقه بايصال المنافع
 لهم برفق ولطف ومن خواصه من اشتغل به ساعة يدفع الغم
 العاجل والبلاء الساري وبورث السرور واليسير في الامور ومبشور
 بعض شرارح اللهك لطفني عبده الله تعالى ون توفيق وعصمته
 ويدرني لعبدك جار مجرور لطفه متعاقدر شارح كوردي العبد
 هو الانسان حرا او رقيقا والملوك ايضا وهو صفة شبيهة من العباد

و هو من اشرف اسماء المؤمن و بیشتر ناظم بیت مقدمه یا ربی و ربانی
 کلمه رنده کند و دن یا و متکلم الیه تغییر ایدوب بوجه دخی عبدک
 و یمیوب بی لفظی الیه تغییر اتیک کرک ایدی ناظمک وضع الظاهر
 موضع الضمیر الیه یکمک و جهنی و لطفی **شایع مستفک** بوجه
 بیان اتمیش کما قال و فی ایشار الظاهر و هو عبدک علی الضمیر و هو
 بی اقتضاء المقام تنبیه علی تخشع اشعاراً بالاستغفار لدلالة
 لفظ عبدک علی الذلّة و المسکنة و استحقاق الرحمة و ترقب الشفقة
 کقوله الهی عبدک العاصی انا کما تجلّی الضمیر فانه بمنزل عن ذلک
 بو تغییر نظیری لسان ترکیده و اردر که کبار و دلند شی
 طلب ایدن ظرفاً قو لکه شونی احسان الیه دیر لر فی الدارین جار
 مجرور **الطف** فعله متعلق در داریدن مراد دنیا و آخرت در
 انسان هر حاله لطف حقّه محتاج اولد بغنی بیان ایچون طلب
 لطف حقّی اخرت حصار یمیوب دنیا و دخی لزوم لطف حقّه
 ایشار تدر **فامثل مستفک** بو مقایده ناظمه مؤاخذة صور تند
 سؤال و جواب ایدر کما قال فان قیل فقد زاد الناظم فی طلب السؤال
 عن جانب الحق تعالی و تقدس علی المسؤل من النبی علیه السلام و فی
 ذلک فیما سبق بقوله ولم ارد زعمرة الدنيا الخ فغنی لزوم الزيادة
 علی جهة القربة بل اثبات لما نفاه وسیلة الزلفه فکیف وجهتنا
 اراد بطلب الملاطفة فی الدنیا ما یتعلق بمصالح الدین و یرجع الی
 منافع الاخرة کتوفیق القیام بالطاعات و الاشتغال بالخیرات
 و المبرات لیستفید سعادة الدارین انتهى قوله ان له ان حروف
 مشبهة و ندر که جار مجرور کائن کلمه سنه متعلق اولوب مقدم جبر
 صبر ان لفظنک مؤخر اسمیدر جمله سی استینافیه در رجاء لفظنک

علتندر الصبر هو حبس النفس عن الجحیح عند اصابة المکروه الیه تعریف
 اتمیشد متى ظرف زماندر شرط معنای متضمند اسماء جار مجرور
 منہزم قو لک ظرفیدر **کما قال** **خولة** **اجامی** **الین** و منی من کلم المجازات
 ای کلمات الشرط و الجزاء یجزم المضارع بهما تدعیه و عوتدن فعل
 مضارع در اصلنده تدعو ایدی علانیة جزم ایچون و او سا قط
 اولمشدر **ها** ضمیر مبنی محل منصوب مفعولیدر ضمیر غبده راجعدر
 بعنصر صبره راجعدر و یش الیهوال تدعیه کلمه سنک فاعلیدر
 جمله سی فعل شرطدر الیهوال هو کک جمعیدر هول خوف معنای در
 لکن بو محله امورها لکه مخوفه مراد در ملصائب و بلیات کبی تری
 و یک ملصائب و منها لک عبدک او زربینه هجوم ایدوب طلب
 و توجه ایدوبکی زمانده دیکدر **شایع مستفک** تدعیه ای طلبه
 لتصنیع و بیشتر **ینہزم** فعل مضارعدر آخری مکسور اولد بغنی
 جزو شرا یچوند رایده خسه فعل مضارعک آخری مضموم اولور
 ینہزم فعلنده اولان فاعل ضمیری صبره راجعدر ینہزم جمله سی
 جزاء شرطدر فعل شرط جزاء شرط جمله سی جمله شرطیه محلاً منفع
 صبر کلمه سنک صفتیدر **شایع مستفک** علیه الرحمة ناظم تدعیه
 کلمه سید تغییر الیه یکنه قی اعل و جه ذکر اتمیش **کما یقال** یریدان له
 صبراً منی اخذته الیهوال و الامور الحائلة المفوعة یفر صبره و یغیم
 بالکلية و فی الکلام رمز خفی الی تناهی صبره فی الضعف حیث
 ینہزم عند مجر و طلب الیهوال قبل الوصول فاعظنک به الوصول
 و یش **شایع** **درّة المعنیة** صبر کلمه سنده و دخی الیهوال کلمه سنده
 استعاره بالکنایه و اردر و یش بیانی بو وجهه در که **تکیم** استعاره
 بالکنایه و ده شبه مذکور اولور شبه به ذکر اولنا زیو محله دخی ذکر

اولان صبر شهيد ركو يا ناظم صبري برانسان ضعيف محارب كند و
نفسه تشبيه ابدی انسان محارب ضعيفك لازمی و ملازمی اولان
انهمز امی صبره نسبت ایدوب قرینه استعاره قلمشدر **کاف** قال شبة
الناظم الصبر شخص ضعيف لا يقدر على الحرب استعاره بالكناية
وذكر الامتزازم تجبيل لها ویشدر کذک احوال کلمه سنده دخی استعاره
بالکناية بووجهه مکندر که اول صبر کما و زرینه توجه ایلین احوالی
ناظم بر قوی محارب شخص مقابله کند و نفسنه تشبيه ابدی شبة
اولان احوالی ذکر ایدوب شبة به اولان شخص محارب مراد ابدی
و اول شبة همک بهک ملازمی که تدعه کلمه سیدر شبة اولان احواله
اثبات اتمکله خطیب مذمبی اوزره تشبیه مضمیر فی النفس **لا** استعاره
مکنیه احوال کلمه سنده دخی متحقق اولور **و کاف** قال و شبة الاحوال
بشخص قوی علی المحاربة استعاره بالكناية و ذکر الدعوة تجبيل لها
و المعنى يارب الطيف لعبك الضعيف في الدنيا والاخرة لان له
صبرا ضعيفا قليلا متى تدعه الاحوال و يتوجه اليه الشدائد ينهزم
و ينزكه و جیدا و زیداً و ينهزمک و بلطف منك يدفع عن نفسه الهلاك
شارح حنفی خلاصه معناده و یشدر که و المعنى يارب و الطيف بـ
في الدنيا والاخرة قالى انا عبدك الذي لا يقاوم صبره الاحوال
ولا يثبت قدمه عند توجه الاحوال فانك عالم لضئف صبره عند
قوة الشدائد و بانهمز امه اذا دعت الاحوال و بعض **شارح** و حاصل
المعنى يارب الطيف لعبك بتوفيق الطاعة في الدنيا و نيل الشفاعة
في العقبى لانه له صبرا ضعيفا متى تطلبه الامور المخوفة ينهزم صبره
ولا يثبت فيهلك و اذا لطفت به يثبت كالجبال و لا ينهزم من احواله
و یشدر محمول معنای عبارت بیت و دخی عبد که دنیا و آخرت طیف

زیرا اول عبدک بر صبری وارد که احوال و مصائب که نه زمان توجه
ایسه منهزم و کلتیا مضحک اولور کیدر یعنی یارب بو عبد الضعيفه
مرحمت و لطفکله معامله بیور و زیر کمال ضعف و عجزدن احوال
و بیات و نیویته و اخرویه دن برینه صبر و طاقنی یوقدره توجه
احوال و مصائبه صبر و طاقنی کیدر بر وجهه مجال و تحلی یوقدره
مرحمت و لطفکله معامله ایلده خلاصه مقتضای جرم و معصیتی
ایله مواخذ ایلده صبر و طاقنی یوقدر یاربی و یک مالنده اوله

تجسس

مکدرات دو عالم او د مکده ایدو غلو ضعیف کی تا جاره قل بدد همه سو
مجال و صبری کج یون تحلی سیر و الطيف لعبك في الدارين ان له

صبرا متى تدعه الاحوال ينهزم

و اذن **لنح** مستغفلن ب صلا **فعلن** ة منك **واستغفلن** ثمة **فعلن**
على النبي **معا** **فعلن** ي بمن **فعلن** حل ومن **مستغفلن** سجم **فعلن**
و اذن **لنح** صلوة منك ائمة على النبي **يُنْهَل** و منسجم

ناظم علیه الرحمة قصیده مبارکه ییدی باب اوزرینه ترتیب اتمکله
اشبواب سابعده اول سلطان کائنات علیه افضل الصلوة الفدیره
و اصحاب کرام رضوان الله علیهم حضراته صلوة و سلام ایلده نصیده
غزایه حسن ختامه موقوف اولمشدر قوله و اذن و اذ عطفه در ا و دن
امر حاضر در تا اذن کلمه سنده در حرف مضارعه حذف اولندی ساکن
ایله ابتدا منعذرا و لمغله اولته همزه وصل کنور یلوب لام الفعل اسکا
اولندی اذن له فی شئ اجاره ایلده تفسیر اتمشدر در خطاب باری تعالی
و عا در **شارح حنفی** الاذن منه اللغة الايدان وهو الاعلام ومنه قوله تسك
و اذن من اسه و رسوله الى الناس يوم الحج الاكبره و قد يستعمل بمعنى

الاجازة عند طلب الاذن ومنه قولهم اذن له بالدخول ومنه قوله تعالى
فاذن لمن شئت منهم بمقامه واذن اجازة واذن معنا كمنه
اذن ويراي ربك ويكدر واذن جملة من بيت سابقه اولان الطف
جملة من اوزر يذ معطوف ذر لسحب جار مجرور واذن فعله متعاقب
سحب سينك ضميمة حاكك سكونية سحابك جمع يد سحاب تركبة
بولود فارسيده ابرو يد كلز يد رشارح كوردی فی ذکر الاذن ايدان
بان سحب الرحمة لا يزال يتوجه الى النبي عليه السلام ويتنظر الاذن
من الله في النزول عليه ويمشدره صلوة لغتده وعاد شرعه
اركان مخصوصه معموده به دير رشارح حقیقی وقد يطلق الصلوة
في الشرع على الدعاء الخاص وهو طلب مزيد الكرامة للانبيا عليهم
السلام غالباً عند استب و قيل انها من اسم الرحمة ومن اللانكة
الاستغفار ومن البشر والجن الدعاء الخاص ویش فائده
بومقامه تفصيل تحقيق بوجهه دركه صلوة لفظی اگرچه لغتده
وعا به موضوعه در لکن باری تعالی به نسبت اول نور سه صلوة
کبی اسم تعالی دن دعا اولما ز پس رحمت معنا کنه در دید کلز
مراد پیغمبر افند میزه عطایای ربانی و تجلیات سبحانیدر
زیر رحمت مرحمتدر که رقت قلبه دیرله حق تعالی قلبدن
منزهدر مراد رقت قلبک و مرحمتک فایقی و اثره سی اولان
عطایای ربانیدر ایدی علام صلواتک معنا سی اللهم دن رحمت
دید کلزی بومعنا به در ملائکه لدن استغفاره یعنی صلاتی
ملائکه له نسبت ایدوب و صلوة ملائکه دید کلزنده استغفار
مقصودینه وعادره زیرا استغفار مغفرت طلبیدر اولدخی
پیغمبر افند میزه عطایای جلیله خدای قوت قوت تراید اید و یو

وعادرم مؤمنرون وعادردید کلزینک معنا سی یعنی صلاتی
مؤمنره نسبت ایدوب و صلوة المؤمنین دید کلزنده صلاتدن
مراد مؤمنینک پیغمبر افند میزه تفصیل اولد یغی اوزره وعادردیر
ایدی صلوة لفظی باری تعالی به اصنافت اید رحمت و ملائکه له
و مؤمنینه اصنافت اید دعا معنا کنه اولمش اولور فاضل دوم
عبد الحکیم افندی مرحومک کند و دست خطندن نقل و تطیر
اولمشدر که الصلوة من الله تعالی الرحمة ومن غیره طلبها فی اللان
المشهوره ثنائیه فی الحقیقه ویشدر و اگر صلوة لفظی بر جانه
نسبت اولنمیوب مطلق ذکر اول نور سه نته کیم مصنفک و بیاجه
مؤلفاندرنده بعد الحمد له ذکر اید کلزی و الصلوة علی نبینا محمد
کبی صلوة لفظنک معنای حقیقی سی دعا معنا کیدر معنای
مجازی سی رحمة حقدر شافیه معنای حقیقی اید مجازی به جمع
جائز در دید کلزینا اعتبار اول نور سه صلوة لفظی اید رحمت
حق ودعا ملائکه و مؤمنین معنا لری مجازی اراده جائز اولور
معنای حقیقی اید معنای مجازی به اراده واحده ده مجازی جمع
اولوره اما حقیقه عدم جواز نه ذاحب اولد قدرینه بنا بوقوله
صلواته یا رحمة حق مراد در یا خود دعا ملائکه و مؤمنین مراد
اولور ایدی بوضوح و دعا معنا سی اراده اول نور سه صلوة
لفظی معنای حقیقی کنه استعمال اولمش اولور زیرا صلوة
لغتده دعا به موضوعه در اگر رحمة حق معنا سی مراد اولور سه معنا
مجازیه استعمال اولمش اولور لکن صلوة اصطلاحه رحمة
حق معنا کنه وضع اولمشدر و نور سه رحمة حقده استعمال
اصطلاحه نظر له و حنی معنای حقیقی کنه استعمال اولمش اولور

بومقوله تفصيل بر محله بولمعه كسب متعده دن جمع بعضا
 اخذ ايله عجزانه تحريرو بيا نه مبادرت اولندي قوله منك من ابتدائه
 كاف خطاب مبني محله مجرور كان كلمه سنه متعلق اولوت صلوة
 لفظنك صفتيد را اي صلوة ناسية منك ويك اولور دائمة
 جرائله صلوة كلمه سنك صفتيد را يا خود حاله در على النبي جار مجرور
 صلوة كلمه سنه متعلق **رنته** كيم اللهم صل على محمد عبا رتند
 اولد يعني كمي قوله بمنهل معلوم اوله كه بومقاده شراح اهتمام
 وتفصيل ايمشدر **كا قال** شارح مصنفك قوله بمنهل معناه
 بافاضة مطر منهل شد يد الا نصاب اليه حال من سحبا اي
 صاحبة ملتبسة به كذا **ك** شارح شيخ زاده بمنهل متعلق
 باذن اي اذن بافاضة مطر منصب سائل بلا انقطاع من
 انهلته السماء صبت وانهل المطر سال وسبح المبع والنجيم
 سال ويمش **وقال بعض الشراح** والمراد بالصلوة زيادة التقليم
 والاكرام وانهل السحاب بالمطر اي اشتد انصابه والمنسجم
 بكسر الجيم اي السائلك واذن امر حاضر لسحب متعلق به صلوة
 مضاف اليه منك صفة صلوة دائمة صفة اخرى على النبي
 متعلق بدائمة او صلوة بمنهل باذن ومنسجم عطف على نهل
 وقد اتى الناظم بالصلوة على سيد المرسلين صلى الله عليه وسلم
 بابلغ الوجه واحسن الاكرام حيث جمع في هذه البيت ذكر الصلوة
 ودوامها ونزولها ومبداها ومبدا النزول ومنتها وكثرتها
 في ضمن الانصاب وعمومها في ضمن السيلان وحملها ونسبها
 بالامطار وانبات السحب لها فمذه عشرة اشياء يستفاد بعضها
 بالدلالة وبعضها بالاشارة وحاصل المعنى بارب واذن لسحب

صلوة نازلة منك دائمة على النبي صلى الله عليه وسلم بافاضة
 المطر شديد الانصاب والسيلان عليه **وقال** فخر الدين من في منك
 لا بد او هو صفة الصلوة اي ناسية منك وقوله دائمة صفة لقوله
 صلوة بمنهل في محل النصب بانه حال من سحبا اي اذن لسحب
 صلوتك حال كونها متصفة بالانهلان والاشجاء ثم ثبته الصلوة
 بالمطر استعارة بالكتابة وانبات السحب قرينتها **بشارح** كوردى
 بوجهه بيان اختيار ايمش قوله بمنهل صفة سحب ومعوا سم
 فاصل من انهل المطر انهل لا اي سال بشدة ومنسجم عطف عليه
 من سحج الماء والدمع يسحج سحوا اي سال من باب نصر وموصو
 محذوف اي بمطر منهل ومنسجم والذي ظهر لي في هذا البيت
 ان المنهل والمنسجم بفتح الجيم صدران ميميان قوله على النبي متعلق
 على السيل التنازع اي واذن لسحب صلوتك بالانهلان والاشجاء
 على النبي عليه الصلوة والسلام والمعنى اللهم اذن لسحب صلوتك
 بالانهلان والاشجاء على نبيك بالذوام انتهى **محصول معاني عبار**
بيت شديد الفيضان والانصاب وسائل وجاري وان مطر
 ايله سحاب صلوة دائمة به نبي اكرمه افاضة به اذن ويراي ربي
 ديك اوله بوترير منهل كلمه سي صلوتك صفتي اولد يعني نعت راوزه
 معنادر فاما اكر منهل صلوة لفظنك حال اولور سه ديك اولور كه
 صلوة دائمة لك سحبا بمرينه شديد الفيضان وسائل اولد يعني
 حاله نبي محترمه افاضة به اذن ويراي ربي معنا كنه در

تميم

رياض روضه سنك اول منه نزلت كل صلاته بارب برايله جبهتين
 وبرو بخلي وانكله نور تسليم واذن لسحب صلوة منك دائمة

على النبي بمنزلة ومنسجم

والال والصنفين صاحب ثم **قال** علم من التابعين **ستفعلن** لهم فعلن
 اهل التقى **ستفعلن** والتقى **قال** علم من الجود وال **ستفعلن** كرم فعلن
 والال والصنفين ثم التابعين لهم اهل التقى والتقى والجود والكرم
شارح مصنفك بوخله وديس كه قد قرعت سمعك ان حصول القربة
 الى الله تعالى لما توقف على التوسل بحضرة النبي صلى الله عليه وسلم
 كذلك الزئفة لدى هذه الحضرة متوقفت على التوسل باله واصحابه
 الكرام فلذا عقب الصلوة عليه بالصلوة عليهم تخصيصا للقربة
 وارشاد الامة وتكميلا للامة انتهى **قوله** والال واو عطفه در
 بيت سابقه اولان النبي اوزريه معطوف ذر ال اصله
 اصل ايدي الك تصغيري اهيل كلمه رهمزه به هانك قرب
 محرجي اوله هانك هانك به قلب اوله اي اول اوله ساكن
 ما قبل مفتوح الفه قلب اوله اي اوله دي ميشد ال كلمه شي
 عظيم صاحب اشرافه اطلاق اوله نور حتى **بعض** شراح خص استعماله
 في الاشراف وبتخصيص ايد ال فرعون اليه رتبة دنياه اعتبار به
 بزعمك اعيان مقربى مراد در ديده بومقاده ال اليه مراد
 اهل بيت اشرف الانبياء عليه الصلوة والسلام مدره والصنفين بالفتح
 والسكون صاحبك جميعه رتبة كيم اصحاب وحي صاحبك جميعه
شارح كوردى من صحبه يصحب صحبة وصحابة اي باشره وقارنه
 من باب علم ويشد والصنفين واو عطفه اليه ال اوزريه معطوف
 صاحب اليه مراد اصحاب كربين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين
 حضراته كه اصطلاحه اصحاب پيغمبر عليه الصلوة والسلام
 افندي كوردوب وايمان كوردوب وايمان اوزره وفات ايدن دوات

كرامه ثم التابعين ثم عطفه در صاحب اوزريه معطوفه تابعين
 تابعك جميعه رتبة كيم اصحاب كرام وقتنه ايريشوب
 والكرم طريق وسير الى اوزره اوله در كه حاله المدة تابع
 واقفه ايدن در حتى امام اعظم رضى الله عنه تابعين در بيت
 بواسطه افضل بعد الصحابه محقق تابعين در وثمة تابعه
 معطوفه ثم كلمه سي تراخي ايجون اوله عطفه تابعينك رتبة سي اصحاب
 كرامك رتبة حليبه سنه نودون اوله عطفه ناظم اشارت قصد ايد
شارح كوردى والتابعين ناخود من تبع كفوح تبع اي شى خلفه
 عطفه ناظم الصنفين على الال بالواو المفيدة للجمع المطلق لان
 التابعين بتم المفيدة للتراخي والتاخير لانهم في الرتبة دونهم ويشد
 لهم ضميرى صاحب كلمه سنه يا خود ال كلمه سنه راجع در جار مجرور
 تابعين كلمه سنه متعلقه لكن تابعين لفظك معنای اصلي
 لغوي سي اولان تبعيت معنای ملا حظة سببه تابعينه متعلقه
 يعني اصحاب كرامه تابع اوله در يكدر زيرا تابعين اسمدر
 جار مجرور اسم متعلق اوله متعلق يا فعل اوله يا خود معنای
 فعل اوله راجع اهل التقى اهل رفعة متبدا محذوفك خبر بديه
 هم اهل التقى تقديره در بومقاده سزاو مستحق معنای
شارح كوردى اهل الرجل عشيرته وافرابة والجمع الاحالي وهو هم
 من الال استعماله مضاف الى التقى والاهل معنای المستوجب
 او المستحق كقوله تعالى هو اهل التقوى واهل المغفرة اي مستحق
 التقوى ومنسوبة فالصانعة على هذا بمعنى اللام الاختصاصي
 ويشد والتقوى ضميمة مصدر در هدى وزنده در وقي يعنى
 وقاية دن كلفور تقى اصله وقي ايدي واو بايه قلب ويشد

نجات و ثرات کبیر معنای منتهیات در پرهیز و احتراز از ایدوب
 کند وی صیانت او زره او لمقدر **بعض شراح** التقی بالضم مصدر
 تقیة اتقیة تقی حذرتة والتقوی اسم منه واصل التقا الواو
 لانه من الوقایة من الحفظ والصیانة ویمشدر **شارح فخر الدین**
 والتقی والتقوی واحد لانهما من و فی یقی نقایة ونقاوة ونقا
 کل شیء خیاره ویمش والتقی و او عطفه الیه والتقی و زره معطوف
 نقایة بالکلام و مختار اولون لازم کلور حتی اطباء اجزاء منقی دریر
 ایتمشش پاک و لمش كذلك تنقیة دماغ دریر یعنی دماغه
 اولان ماده فی ازاله ایدوب و ما عنی پاکه مک معنای مراد ایدوب
 بویل منقی اولان شیه مختار اولون دخی لازم کلور بو مقامده
 اهل التقی دیک یعنی اندر پاک طاهر الزیل جمله سنک مختاری
 و مقبولیدر دیک اولور **شارح مصنفک** والتقی الخیار و نقاوة
 کل شیء خیاره ویمشدر **شارح کوردی** والتقی بضم النون مصدر
 تقیة کر ضیه نقاء ای اختاره فهو تقی ای مختار و القصر للضرورة
 و یمش **مهمه** صلوة و سلام انبیای عظامه مخصوص ایکن **ناظم**
 بو بیی بیت سابقه اولان نبی کلمه سنه عطف یتکلمه اصحاب
 کرام و تابعین صلوة و سلامی نیجه تجوز ایدوب و بر سوال استفساری
 کلور **شارح شیخ زاده** علیه الرحمة مقام جوابده بو وجهله بیان
 و تفصیل ایدر کما قال یرید الناظم ان هؤلاء باجمعهم جامعون
 لهذه الصفات کما ملون من جمیع الجهات بشرف المصادفة لصحابة
 اشرف المخلوقات فاستحقوا ذلك السلام والصلوة لکن لا علی
 طریق الاستقلال والاستبدال بل بطریق التبعية لا کمالی العبادة
 وهذه مسئلة مهمة بشتة الاحتیاج الیهما فلنصرف عنان الغفایة

الی بیانها فنقول قد انعقد الایماع علی جواز الصلوة والسلام علی
 جمیع الانبیاء علیهم السلام استقلالاً بلا شبهة واما غیر الانبیاء
 کالاکابر من الصحابة والاولیاء والصلحا فکذلك انعقد الایماع لکن
 علی المنع فیها ثم اختلفوا فی طریق المنع انه مکروه او حرام فاکمهور
 علی انه حرام مطلقاً لانه من شعار الروافض واصل البدع وقد بنا
 عن شعارهم فلا یقال مثلاً ابو بکر علیه الصلوة والسلام لکن المنوع
 فهو الصلوة والسلام علیهم بطریق الاستقلال واما بطریق التبعية
 بان یكون ذکرهم بعد ذکر النبی علیه السلام قد وقع الاتفاق علی
 جواز ذلك بطریق الصحابة و غیرهم من الاولیاء هی الترضیة والتمجید
 انتهى **توله** والحکم و او عطفه الیه تقی کلمه سنه معطوفه کذلك
 والکرم دخی محل مزبوره عطقدر مشار الیه هم حضراتنک اهل
 حلم و اهل کرم و سخا اولد قدرینی بیان اولوب حلیم سلیم
 و سخی و کریم ایدیر دیک مراد ایدوب

تخمیس

دخی سلام اولد محجون نقد دایم ذوات کریم ایتدیر ضلک کتی کم
 که یعنی بار جبار اول عاظم مردم والال والصب ثم التابیعین لهم
 اهل التقی والتقوی والحکم والکرم

مار تحت **مستفعلن** عذاباً **فعلن** تالبان ری **مستفعلن** حسباً **فعلن**
 و اطربال **مفاعلن** عیس **طافعلن** دی العیس **بن** **مستفعلن** نغم **فعلن**
 مار تحت عذبات **البان** رخ صبا و اطرب العیس **طافعلن** نغم
 مار تحت ما مصدریة طرفیه در مده معنای کیم قواعداً عارده
 ما مصدریة طرفیه بمعنی المدة نحو ما دمت حیاً ای مدة دوامی حیاً
 و یمش بیت سابقه اولان و اذن فعلنک طرفیه ر تحت تفعلیل

باندن فعل مضارع ترخندن مشتق ترخ حرکت و میل انیکه
 ترکیده صالمتی معنای در عذبات عذبه جمعی در عذبه السحر
 اغاجک اغصا نیدر که ترکیده واللیدر فی الواقع روزگار ده
 میل و حرکت ایدن اغاجک واللیدر عذبات جمع مؤنث سالم
 حاله قضی جرنه محموله رخت فعلک مفعولیدر بانه مضارع
 بان بریده ثابت بر نوع اغاج که غایت سوزون و لطیف
 اولمغله شعرا محبوب قد و قفا متنی که تشبیه ایدر لر اعضائی
 درخی نظارتده و میل و حرکتده لطافتدن اوله یغنه بنا ناظم
 اختیار ایلدی بعضی شراح بان بلاد مزده معروف اوله سکوت
 اغاجیدر که عربیده خلاف دیدکری در دیش ریح مؤنث به عید
 مفرد و مؤنث اولان رخت کلمه سنگ فاعلیده رخت جمله
 تاویل مصدرده بیت سابقده اولان اذن فعلک ظرفیدر
 شارح کوردی ما مصدریه ظرفیه و جمله رخت فی تاویل المصدر
 ظرف لما قبلها ای و اذن لسیب صلوتک علی النبی و الال قد
 ترشح الصبا اعضاء البان والمراد به بناء الدنیا و پیش
 شارح حنفی ما بمعنی مادام و حی ظرفیه فیها معنی التعلیق و الشرطیه
 و من ثم احتاجت الی کلام دیشدر صبا تقدیرا مجرور رجب
 مضاف الیهیدر عامک خاصه اضافتی قبیلند در صبا وقت
 استواء لیل و نهارده مطلع شمس دن وزان اولان روزگار
 ناظم انواع رایجدن صبا بی تخصیص بالذکر ایلدی کی پیغمبر علیه الصلو
 والسلام نک نصرت بالصبا حدیث شریفی ایلد صبا به التفات
 علیه کنه بناء و در و اطراب و او عاطفه ایلد رخت اوزرینه
 معطوفدر اطراب اطرا بدندر افعال باندندر طرب ضد اول

اولمغله سرورده و خرنده استعال و لنور شراح هو خفته یعنی
 الا نشان من السرور و الحزن دیشدر در بمقامده نشاط و شوق
 و سرور معنای اولان طربدندر خواننده به نظر دیدکری
 ارباب مجلسه نشاط و انبساط ایراث ایندیکنه بنا در العیس
 رفعله اطرب فغانک مفعولیدر عیس بیا ضایله مخلوط لونی
 اولان دوه به دیر لر بعضی شراح و هو من کرایم الابل دیش
 حادی تقدیرا مرفوع اطرب فعلک فاعلیده حادی لفظی اگر
 حد و دن مشتق را اعتبار اولور سه حد و سون معنای در
 حادی سائق ابل دیک اولور ترکیده دوه حی که دوه بی سوجا
 و جکیجی اولان ساربان معنای در و اگر جدا مصدرندن
 مشتق اولور سه حد کلمه سی تغنی معنای اولمغله حادی
 دوه به تغنی ایدجی دیک اولور با بدوی عرب قافله کنده سائق
 ابل اولان عربانک کیچه لوده تغنی کری ایلد دوه لره شوق و طرب
 و انبساط کلوب بر حاله زانده ایلد توجه و سرعت مشی و حرکتی
 بالدفعات منظور و مشاهد و رکب قافله حجاز بنیده مشهور
 و متعارفدر حادی لفظی عیس معنای در شارح مصنفک العیس
 جمع اعیس کبیر جمع ابيض و عدل عن الضمیر بنکر العیس
 بقصد الاستلذاذ کقول الشاعر بیت باسه یا طلبیات القاع
 فدن لنا لیلای منک ام لیلی من البشر و دیش النغم باسبیه
 اطرب فعلک متعلقدره نغم یونک و غینک فتحه لریه نغمه نک
 جمعیده و زنده لغته حسن صوته دیر لر عر فده طرب و نشاط
 و سرور و آهنگ و برن صوت حسنه دیر لر که نفات شعبانده
 شارح کوردی و النغمه فی العرف صوت بقصد به الاطراب المعنی

اللهم صل على محمد وعلى آلِهِ واصحابه ما دامت الدنيا باقية وعبادت
 البيان مائة والابل طارئة واغفر يا ربى بنا ظلمها وقارها واسمح
 لسا معها وشراها بالعفو والكرم ايد ختم كلام اليمش رحمة الله
محصل معنای عبارت بیت بان دید کلامی شجر ک اعضا نئی زوکار
 صبا میل و حرکت است در کجه و سار بان حال کرام اول لغات
 معموده لایه جاله طرب و سرور و شوق و یرد کجه و یکدره یعنی
 بود تده اسطر متصله صلوة ابدیه مسحا برینه نبی محترم
 او ز رینه افا صنه به و آل واصحاب و تا بعینه ایصاله اذن
 و فرمان اید یاربى و یک اولور بعض شراح ما دامت الدنيا
 اید تعبیر الیمش یعنی بانک ریا حله حرکتی و سائق بانک
 اطرابی وقتاً فوقتاً الی یوم القيمة متعادی اولمغله و تده
 قیام دنیا و حق الی یوم القيمة اولد یغنه بناء ایکی مدت واحد
 اولمغین ما دامت الدنيا اید تفسیر الید کلامی بواعتبار اید در

تخمیس

بولوب رواج روح محتکله بقا نبی محترمه یارب اید سن اهدا
 صلوة بی عدد و هم سلام لاجهی مار تحت عذبات الباری صبا
 و اطرب العیس حادی العیس البنم
 بالتمام حمد الله تعالی

حرره الفقیر الیه حافظ حسین خلوصی ابن حسن تابع شارج مشار الیه محمد کی
 افندی زام مصطفی عاصم افندی غفر الله لهم
 ۱۳۴۴
 شعبان

